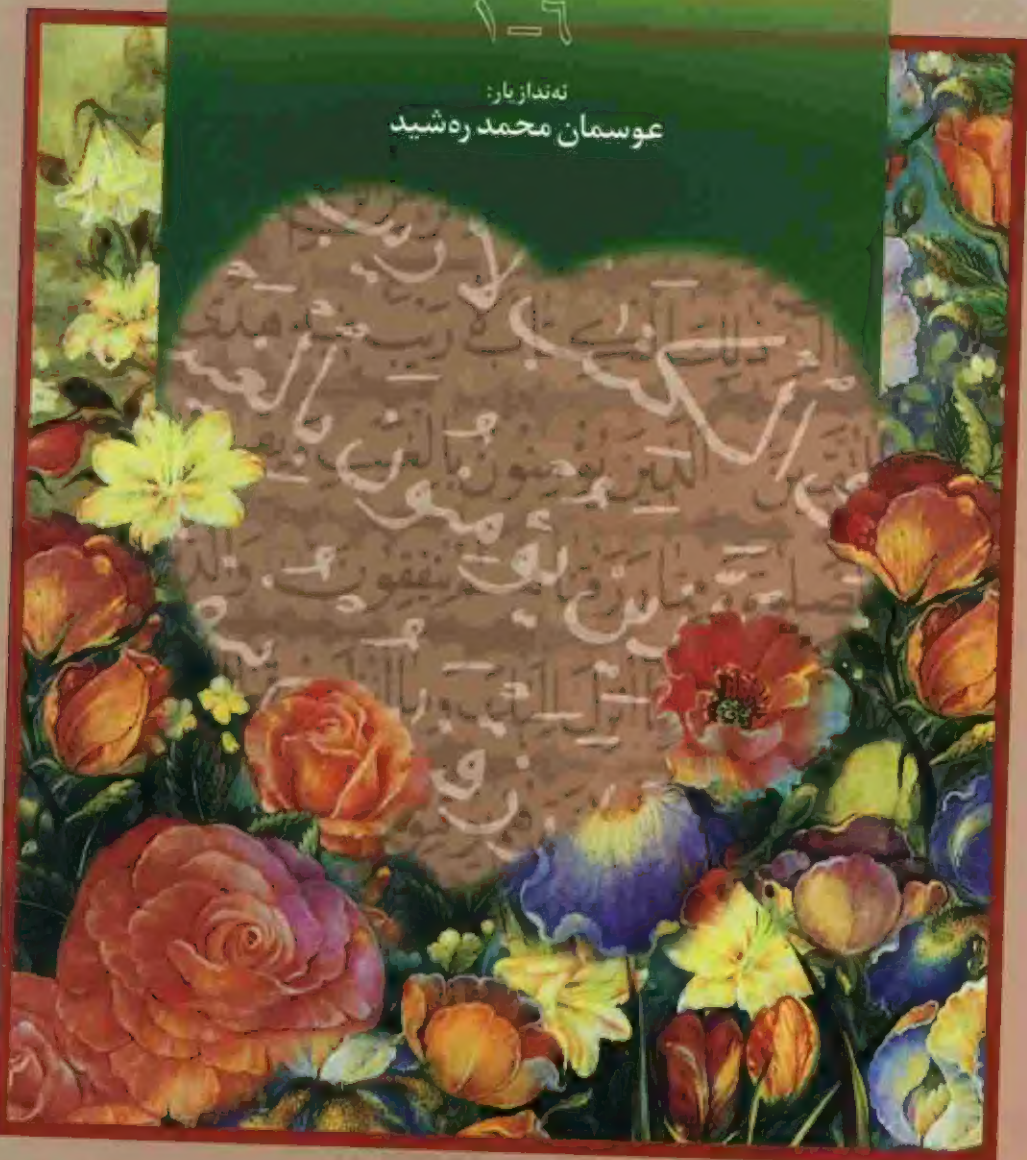

تصویر ابو عبد الرحمن الکردي

بکھاری لال

۱-۶

تہذیب: عوسمان محمد رشید

به هاری دِلان

۱-۶

نه‌ندازیار
عوسمان محمد ره‌شید

رشید، عثمان محمد، ۱۳۳۰ -

به هاری دلان / عوسمان محمد ره شید. --- تهران: احسان، ۱۳۸۴.

ج، ۴۳۵ ص.

ISBN: 964-356-474-6

کردی.

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱. اسلام --- مسائل متفرقه. ۲. اخلاق اسلامی. الف. عنوان.

۲۹۷/۰۲

ب ۸/۵۴ BP

۱۸۰۷۴ - ۸۴م

کتابخانه ملی ایران

به هاری دلان

نمناذ یار عوسمان محمد ره شید

✦ ناماده کردنی:

نمشری نبجسان - تاران

✦ بلاؤکار:

یه گهم - ۲۰۰۶

✦ چاپی:

مه هارت - تاران

✦ چاپخانه:

۳۰۰۰ دانه

✦ تیراژ:

✦ ژماره ی سپاردنی: (۳۵۳) ی سالی (۲۰۰۵) ی کتیبخانه ی گشتی هه ولیری دراوه تن

ما فی له چاپدانه وهی پارتیزاوه

◀ فروشگاه شماره ۱: تهران - خیابان انقلاب - روبروی دانشگاه - مجتمع فروزنده - شماره ۲۰۶ - تلفن: ۶۶۹۵۲۴۰۲

◀ فروشگاه شماره ۲: تهران - خیابان ناصر خسرو - کوچه حاج نایب - شماره ۱/۱۱ - تلفن: ۳۳۹۰۲۷۵۰

سندوق پستی: تهران ۳۸۵ - ۱۱۴۹۵

ISBN: 964-356-474-6

ژماره ی نیونه ته وایه تی: ۶-۴۷۴-۳۵۶-۹۶۴

لشر احسان

به ناوی خوای به خشندهی میهره بان

ناوه روک

۱	به رگی یه که م
۸۶	به رگی دووهم
۱۷۱	به رگی سییه م
۲۵۵	به رگی چوارهم
۳۳۳	به رگی پینجه م
۳۸۵	به رگی شه شه م

به هاری دِلان

به هاری پر نه فسوونی جوانی ملوانکه یه که له هـاژهی
شه مال و هه ناسهی هه لاله و هه نسکی هه ورو هه نگوینی
هه لوزه و هه نار و هه رمی و هه میشه هه دیدای بارانی گهشت و
سهیرانی دهشت و تریفهی گول و جلوهی دل .

به لام ! نه فسووس به هاریک به و فهرشی جوانی یه ،
ته مهنی له نیگز ناسکتره و له ته قینی دهنکه هه ناریک
زووتر ناوی یاقووتی نه پژی ، هه ره به یاندا خوژی
ئه و ناوا نه بی .. جا مروف ئه گهر بیهوی له هه میشه
به هاریکدا ژیان بگوزهرینی ئه واهک سه عدی شیرازی
مه گهر له سه هیرانگای کتییدا (گولستلن) یکه پیکبهینی ،
مه گهر له گه لفواره ی نایه ته کان و باخچه ی سوره ته کان و
سه رچاوه ی جوژنه کاندای به هاری دلی ئاودییر
بکات و له ژیر نه سیمی نزاکه ی ره سولی نازداردا (دروودی
خوای له سه ر) قورئان ببیته به هاری دلی و روناکای ری و
چراوگی ژینی و شه فاعه تکاری پوژی په سـالانی ... که
زنجیره ی (به هاری دِلان) یش هه ره له ژیر سایه ی ئه و
نزیاهه ناوی خوای لی هیئراوه و هه ره به هیوا ی ئه و
نزیاهه ش دریزه به چه ند بهرگینکی ته مهنی نه دات .

پیشہ کی چابی دووہم

سو پاس و ستایشی بی پایان بُو خَوای پەروردگار و درودو سہ لامیش
لہ سہر گیانی پیغہ مہر و یارو یاوہر و شوین کہوتوان

بہاری دَلان لہم چابی دووہمدا بہ کوکراوہیی دیتہ خرمہت عاشقانی
بہرنامہی خواو لہ گہل ہندی بڑار کردن و زیادکردن دا کتیبخانہی
نیسلامی کوردی دہرازیئتہوہ ، بہ لکو بہ فہرئی خوا دہرمانی دل و
چارہ سہری دوو دلی و گومان و پووناکی پی بیت بُو پرواداران

لہ بہشی یہ کہمدا باسی کارہ ساتہ کہی ۱۱ ی سیبتہ مہری نہ مہریکا
کراوہ ہمرچہ نہ کومہ لی (القاعدہ) لہ چہند شریئتکدا نہ یگر نہ
نہستوی خویان و ، بہ بُوچوونی نہوان کاریکی مہزنیان کردوہ ، بہ لام
ہمرچون بیت نہینی زور ہییہ لہم کارہ ساتہی ہزارہی سی یہم دا کہ
رہنگہ (۵۰) سالی تر کہ شف بکریٹ و وینہ کہ بہ تہواوہ تی بکہویتہ
بہرچاو لہ دنیای (مخابرات) دا ہزاران شریٹ و بہ لگہ نامہ
دروست دہکریٹ و چاوو راوی وا دہکریٹ مروۃ سہر سام دہکات ...

ہمروہک نامارہ شی پی کراوہ لہ بہشی یہ کہمدا ، کیٹشہ کہ زور لایہنی
ہییہ و پرسپاری زور دہخولقینی کہ بی وہ لام دہمیننہوہ ولیکولہرہوانی
نہو ہوارہش ہموو خہریکن

بُو نمونہ پسرپڑیکی میسری نہو ہوارہ دہلّیت سہیری فرؤکہ کہی
لؤکہری بکہن کہ کہوتوتہ خوارہوہ زور بہشی فرؤکہ کہ ماوہتہوہ و
دیراسہی لہ سہر دہکریٹ ، بہ لام فرؤکہ کہی (کوپانیای عال) ی
نیسرائیلی کہ موادی کیمیای ہلگرتبوو و ہیچی لی نہ مایہوہ کاتیٹک

كهوتە خوارەو ، ئىنجا پىدەچىت ئەو فېركاشى ئەمىرىكاش موادى
كىمىيايان تيا دانرابى بۇ ئەوئى باشتر زيان بگىيەنن و هېچ ئاسەوارىكى
ئەو تۆبەجى نەھىلن

ھەر چۆنىك يىت ئەگەر ئەو لايەنەش ئەنجامى دابى، ئەوا بە تەنھا
نەكراو و پەنگە ئەمىرىكا و ئىسرائىل خەلگىكىيان لە ئاوياندا دروست
کرد بى و كارەكەيان بۇ ئاسان كىردىن و بەپىئى بەرنامەيەكى ورد بوويىت
، ئەمانەى كە دەيلىن ھەمووى بۇچوونن و ھەمووشى ھەروا دەمىننەو
تا ئەو پۆژەى پەردە لەسەر پاستىيەكان ھەلدەمالتىت كە ئەوئەش زۆرى
دەويىت

بەھەر حال ئەوئى بەلگەنەمىستە و بە ئاشكراش دەيىنن ئەوئەى كە ئەم
كارەساتە ئاواتى ئەمىرىكا و جوولەكەى مېنایە دى و زۆر لىزانانە
سووديان لىوەرگرتو جارىكى تر جىھانى ئىسلامى ھەلدەوئەشىنن و
جەنگى جىھانى سىيەمىيان بەرپا كىرد، لە كاتىكدا كە ئەوان لە و پەرى
ھىز و توانادان و موصلمانانىش لەو پەرى بى دەسەلاتى و
سەر كىردەكانىشىيان لەوپەرى خۇ فروشى و خۇ بەدەستەو يانان.

ئەوانەى كە لەوبارەيەو بەسما كىردو ھەولیکە بۇ تىشك خستە سەر
ئەو كارەساتە گەرەى كەدنىاي سەرقالكردو ..

گىرمان كۆمەلئى موصلمان دەستيان ھەبوو لەو كارەدا ، بەلام ئايا لە
ئەنجامى ستەمى ئەمىرىكاو نىيە بەرامبەر جىھانى ئىسلامى ؟؟؟

موصلمانان مىليارت و سىئەد مىليۇن ئەگەر كۆمەلئىكى زۆركەم توندو
تىزىن بۆئەبى ھەموو موصلمانان باجەكەى بەدن ؟؟ باشە لای خوڤيان
توندەرەو كەمە ؟؟

پیاوړې فله ستینې له نه مرګا ګله یې ګردبوو له قه تل و عامې صه برا و
 شاتیلو ډیر یاسین ، دکتور ټکی نه مرګی پنی و تېوو ګله یې چی ده کی
 ، نه وهی تو باسی ده کی هه مووی چهند سه د که سیکې تیا کوژاوه ،
 نیمه تهنه له نه مرګا که ی خو ماندا نزیکه ی بیست ملیونمان له هیندی یه
 سوور هکان کوشتووه !!

نهمه بیجګه لهو چه که نه تومیه ی که دایان به سر خه لکی دامو ی یاباندا ،
 له دوا ییانه شدا هه موو که س ده زانی چهند خه لکی بی تاوانیان کوشت
 له نه فغانستانا ..

به لی بینر خترین خوین له لایان خوینی موسلمانان ، بویه که له بهر ناوی
 پووی خو یان ویستیان قهره بووی زیان بو چهند نه فغانیه که بګن یه کی
 دوو سه د دولا ریان دانی ، له ملا شه وه داوایان له لیبیا کرد قهره بووی زیان
 بدات به خیزانی نه وانه ی که له فرو که که ی لو که ربیدا تیا چووبوون ،
 ده زانن چهند ؟؟ یه کی ده ملیون دولا ر !!! نایا نهمه بانیک نیه و دوو هه و
 ؟؟ نایا موسلمانان ناهه قیانه رقیان له ر هفتارو سته می سته مکار بیت ؟؟
 ناخرکی هه یه سته مکاری خوش بویت ؟؟

نه مرګا باش ده زانی که له چهند سالی داهاتودا عه جزی نابووری
 ده کاته (۸۰) تریلیون دولا ر بویه تاقه شتیګ که رزګاری بګات
 داگیر کردنی بیر نه و ته کانه و هر چیش ده کات بو نه و مه به سته یه
 له ژیر په رده ی نه هیشتنی ئیر هابدا ...

به هاری دِلان

به رنگی یه که م

پیشه‌کی

سوپاس و ستایشی بی‌پایان بۆ خوای په‌روه‌دگار و درود و سلاویش له‌سه‌رگیانی
حه‌زرت و یار و یار و مران و شوین که و توان .

حه‌زرت ﷺ هه‌میشه دوعای ده‌کرد (اللهم یا مقلب القلوب ثبت قلبي علی دینک)
ئهی ئهو خواجه‌ی که دل‌ه‌کان به‌ده‌ست تۆوه‌یه و هه‌ر چۆنیکت بوی ده‌یگۆری ، دل
دامه‌زراوم بکه له‌سه‌ر ئاینه‌که‌ت ... هه‌روه‌ها له‌دوعایه‌کی تر دا به‌هه‌موو ناوه‌ جوانه‌کانی
په‌روه‌دگار ده‌پارێت‌هوه که قورئانی پیروژ بکا به‌به‌هاری دلی و پووناکی سنگی و
لابه‌ری خه‌می (... أسألك بكل اسم ه‌ولك ... أن تجعل القرآن العظیم ربيع قلوبنا ،
و نور صدورنا ...)

ئیمه‌ش به‌باس و خواستی قورئانی و ئیمانی یه‌وه هاتینه خزمه‌تتان و له‌دوعاکه‌ی
حه‌زرت‌هوه ﷺ ناومان نا (به‌هاری دلان) به‌وه‌یوایه‌ی که دل‌ه‌کان بگه‌شین‌هوه و زیاتر
دامه‌زراوین له‌سه‌ر دوا په‌یامی خواجه‌ی بۆ به‌ره‌ی ئاده‌می ...

له‌ته‌وه‌ری یه‌که‌مدا ، له‌خزمه‌ت سووره‌تی (محمد) دا ده‌بین و پاشان له‌به‌ره‌وه‌ی
سووره‌ته‌که‌ باس له‌هه‌ول و تیکۆشان و به‌ختکردنی سه‌رومال و شه‌هید بوون ده‌کات ،
چه‌ند نمونه‌ی هه‌ول و خه‌بات و شه‌هیدی باس ده‌که‌ین .

له‌ته‌وه‌ری دووهم دا باس له‌تیگه‌یشتن له‌قوده‌رت و ده‌سه‌لاتی خواده‌که‌ین ، که
ئهویش بۆ هه‌موو موسلمانێک پێویسته به‌گشتی و بۆ بانگخوازان زۆر پێویسته
به‌تایبه‌تی ...

له‌ته‌وه‌ری سێ‌یه‌م دا باسی چه‌ند نمونه‌یه‌که‌ ده‌که‌ین له‌پیلانی دوژمنان ...
له‌ته‌وه‌ری چوارهم دا باسی بلأوبوونه‌وه‌ی په‌یامی ئیسلام ده‌که‌ین ، به‌فه‌زلی
خواو هه‌ول و دامه‌زراوی موسلمانان له‌سه‌رتاسه‌ری جیهان دا .

له‌ته‌وه‌ری پینجه‌م دا باسی ئومه‌تی ئیسلام ده‌که‌ین و تیشک ده‌خه‌ینه‌ سه‌ر
هه‌ستانه‌وه‌ی موسلمانانی ئاسیای ناوه‌پراست ...

له‌ته‌وه‌ری شه‌شه‌م دا باسی گه‌رد نه‌گرتنی دل و دنیایی ده‌که‌ین به‌رامبه‌ر ئهو
هه‌موو موعجیزانه‌ی که له‌قورئان و سوننه‌تدان .

که ئه‌مانه‌ش هه‌مووی دلۆپیکه له‌ده‌ریایه‌که و له‌بوارێکی ئاواکه‌م دا هه‌ره‌وه‌نده
ده‌توانی‌ت باسی لیوه‌بکری‌ت ..

دياره ههول و تيكوشان و جهاد كردن چله پويه و لوتكه ي ئيماننه (و ذروه سنامه
الجهاد في سبيل الله) ههروهك پيغه مبهه ههروويه تى ، بويه ههق وايه له خو مان
بپرسين چهنده تى كو شواوين و تينه كو شين له رى خو ادا ، مه گه ر داوامان ئينه كراوه
كه به چاكي جهاد بكهين ؟! ههروا ههوا في الله حق جهاده هو اجتباكم و ما جعل عليكم
في الدين من حرج ، ملة ابيكم ابراهيم هو سماكم المسلمين من قبل ، و في هذا ليكون
الرسول شهيدا عليكم و تكونوا شهداء على الناس ، فاقيموا الصلاة و اتوا الزكاة
و اعتصموا بالله هو مولاكم فنعم المولى و نعم النصير ﴿ الحج : ٧٨ .

واته : ههول و کووشش و خهبات بکهه له پیناوی خوادا به وشپوهیهی که شایستهیهتی چونکه هه ره هه لیبراردوون بو نهو کاره له ناو خه لکدا و ، له ناین و بهرنامه کهیدا هیچ جوړه شتیکی نارهوا و قورس و گرانی بو پیرارنه داوون ، نهه بهرنامهیه پښووشوین و بهرنامهی ئیبراهیمی باواتانه ، که پیشتر هه ره نهو ناوی ناوون موسلمان و ، لهه قورئانه شدا به موسلمان ناسراون ، تا پیغه مبهه بیته شایهت به سههرتانه وه که په یامی خوای پی راگه یاندوون و ، ئیوهش به گه یاندنی نهو په یامه ، ببنه شایهت به سههه خه لکی یه وه ، که واته نویژه کانتان به چاکی نهه انجام بدهن و ، زه کاتیش بدهن و ، پشت به خوا بههستن ، چونکه هه ره نهو زاته یارو یاوههرتانه ، دلفیا بن که یارمه تیده ریکی چاک و ، پشت و په نایه کی مه زنه .

دوژمنان زانیویانه که سهرچاوهی هیژ و گهوهیی موسلمانان قورئانه ، بۆیه ههر لهکۆنهوه ههولیان داوه گوێ لهقورئان نهگیری و خهڵکی لی دووربخه نهوه ، ههروهه قورئان دهفهرموێ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ﴾ فصلت - ۲۶- واته : کافرهکان دهلێن گوێ بۆ ئهم قورئانه مهگرن و غهلبهغهلب بکهن بهئکو کهس شوێنی نهکهوێ و سهربهکهون .

له سه‌رده‌می نویش دا پیاوئیکی رۆژئاوایی فیلباز به‌ناوی کاتلی ده‌لی (پێویسته قورئان که گرنه‌ترین چه‌کی ئیسلامه به‌کاری به‌یئین دژی ئیسلام ، تا به‌ته‌واوی له‌ناوی ده‌به‌ین ، هه‌روه‌ک چۆن پێویسته موسلمانان تی‌بگه‌یه‌نین که راستیه‌کانی قورئان تازه‌نین ، وه‌ تازه‌کانیشی راست نین) ل ١٦ / التغير على منهاج النبوة / جمعه أمين عبدالعزيز .

هه لۆیسته به ک له خزمهت سووره تی (محمد) دا ﷺ :

﴿بسم الله الرحمن الرحيم الذين كفروا وصدوا عن سبيل الله أضل أعمالهم ، والذين امنوا وعملوا الصالحات وامنوا بما نزل على محمد وهو الحق من ربهم كفّر عنهم سيئاتهم وأصلح بالهم﴾ .

واته : به ناوی خوای به خشندهی میهره بان ، ئەوانه ی کافر و بی پروان و بهر هه لۆستی رێبازی خوا ده کهن ، ئەوانه خوا کار و کرده و هیان پووچ ده کاته وه و پاداشتی له سه ر وه ر ناگرن .

به لām ئەوانه ی که ئیمان و باوه ریان هینا وه و کار و کرده وه ی چاکیان ئەنجام دا وه و باوه ریان به و قورئانه بو وه که بۆ (محمد) ﷺ ره وانه کرا وه ، که هه ر ئەویش راسته و له لایه ن پهروه ر دگا ره وه ها تو وه ، ئەوانه خوا له گونا هیا ن خو ش ده بی ت و دل و ده رو ون و بۆ چوونیان رێک و پێک ده کات .

﴿ذلك بأن الذين كفروا اتبعوا الباطل وأن الذين امنوا اتبعوا الحق من ربهم ، كذلك يضرب الله للناس أمثاله﴾ ئەمه ش به وه ی ئەوه وه یه چونکه ئەوانه ی که بی باوه ر پێ شوینی نا راستی که و تو ون ، به لām ئەوانه ی که باوه ریان هینا و مو سه لمان بو ون ، شوینی ئەو راستی به که و تو ون که له لایه ن پهروه ر دگا ره وه ها تو وه ، ئا به و شی وه یه خوا نمو نه ده هینی ته وه بۆ خه لکی (تا فریای خو یان بکه ون) .

﴿فاذا لقيتم الذين كفروا فضرب الرقاب حتى اذا أثخنتموهم فشدوا الوثاق ، فاما منا بعد واما فداء حتى تضع الحرب أوزارها ، ذلك ولو يشاء الله لانتصر منهم ولكن ليبلو بعضكم ببعض ، والذين قتلوا في سبيل الله فلن يُضِل أعمالهم ، سيهديهم ويُصْلِح بالهم ، ويدخلهم الجنة عرقها لهم ، يا ايها الذين امنوا ان تتصروا الله ينصركم ويثبت أقدامكم﴾

واته : کاتی له مه ی دانی جه نگدا گه یشتن به کافره کان ، بێ نه ده ست لی یان و له گه ر دنیا ن بده ن ، جا ئەگه ر به خسیرتان کردن ئەوکاته په یمانی توند و تو لیا ن لی وه رگرن و ، یان به پیا وه تی و منه تنان ، یا خود دیل به دیل نازا دیان بکه ن ، تا شه ر ئاسه واری نامینی ت ، خوا ئەگه ر به وه ی خۆی ده توانی ت به سه ریا ندا سه ربه که ویت ، به لām ده یه ویت هه ندیکتان به هه ندیکتان تا قیبه کاته وه ، بێگومان ئەوانه ی له پیناوی خوا دا شه هیدبو ون ، هه ول و کو ششیا ن به زایه نادا ت . ئەوانه رینمووی ده کات بۆ جیگه و رێگه ی خو ش ، وه دل و ده رو ون و بیرو هوشیا ن ئاسوده ده کات ههروه ا ده یان خاته ئەو به هه شته وه که به جو ره ها شیوا ز بۆی با سه کردو ون ، ئە ی ئەو که سانه ی باوه رتا ن هینا وه

، نهگه ر ئیوه پشتیوانی له نایینی خوا بکه و ههولی سه رکه وتنی بدن ، خواش پشتیوانی له ئیوه دهکات و سه رتان دهکات ، وه پایه دار و جیگیرتان دهکات .
﴿والذین کفروا فتنعوا لهم وأضل أعمالهم ، ذلک بانهم کرهوا ما أنزل الله فاحبط أعمالهم ، أفلم یسیروا فی الارض فینظروا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم دمر الله علیهم وللكافرین أمثالها، ذلک بأن الله مولى الذین امنوا وأن الکافرین لا مولى لهم﴾
محمد - واته : ئه وانهش که کافر و بی پروا بوون خه جاله تی و سه ر شوپی و نه گبه تی یه خه یان پی ده گریت و کارو کرده و هشیان له دنیا دا بیئا کامه و له قیامه تیشدا مایه پووچن ، چونکه ئه وان رقیان له قورئان ده بیته وه و سه زیان له بهرنامه ی خوا نیه ، ئه ویش کارو کرده و هشیان پووچ دهکاته وه .

ئایا ئه وه نه گه پاون به سه ر زه ویدا و سه رنجیان نه دا وه ، سه ره نجامی ئه وه خه لکه ناله باره ی پیش ئه مان چۆن بوو ؟ خوا ی به ده سه لات مال و حال یانی به سه ردا رووخاندن ، جا بو هه موو بی باوه ران سه زای ئاوا شتیکی چاوه رپوانکراوه و درهنگ یان زوو دوو چاریان ده بیته . ئه مهش به هوی ئه وه وه یه چونکه خوا پشتگیر و پشتیوانی ئه وانه یه که بهروایان هینا وه ، له کاتی که دا بی باوه ران هیه چۆره پشتیوانیکیان نیه ...

جا به راستی زۆر پیویسته تیگه یشتن له وه ی خوا په کی له که سه نه که وه تووه و ئه گه ربیه وی دینی خوی سه رده کات ، وه کاری ئیمه ته نها بو تا قی کردنه وه یه ، هه روه ک فه رمووی : ﴿ولو یشاء الله لانتصر منهم ولكن لیبلو بعضکم ببعض﴾

تیگه یشتن له وه ی که ته نها خوا (ولی) و دۆست و پشتگیری موسلمانانه زۆر جه ختی کراوه ته سه ر ﴿ذلک بأن الله مولى الذین امنوا وأن الکافرین لا مولى لهم﴾ . هه روه ها له سه ر زمانی سه زه تی موساش ده فه رمویت ﴿وقال موسى ان تکفروا أنتم ومن فی الارض جمیعاً فان الله لغنی حمید﴾ ابراهیم : ۸ وه ده فه رموی : ﴿ان تکفروا فان الله غنی عنکم ولا یرضی لعباده الکفر ، وان تشکروا یرضه لکم ولا تزر وازرة وزر اخری ، ثم الی ربکم مرجعکم فینبئکم بما کنتم تعملون ، انه علیم بذات الصدور﴾ الزمر : ۷

نمونه یه که له ژیا نامه ی سه زه ته وه :

پاش غه زای ئو حود ئه بوسوفیان بانگی کرد له موسلمانان : ئایا (محمد) تان له ناودایه ؟ پیغه مبه ر ﴿فه رمووی : وه لامی مه دهنه وه ، سی جار ئه مه ی دوباره کرده وه پاشان وتی : ئه بوبه کرتان له ناودایه ؟ سه زه ت ﴿فه رمووی وه لامی مه دهنه وه ،

سىجار ئەمەشى دووبارە كىردى . ئۇنجا وتى : ئومەرتان لەناودايە ؟ ھەزەت ﷺ
 ھەرموۋى دەلام مەدەنەۋە ، ئەبوسوفيانىش ئەمەشى سىجار دووبارە كىردى ...
 كەكەس دەلامى ئەدايەۋە بەدەنگى بەرز بە قورەيشىيەكانى وت : لەدەست ئەم سىيانەيان
 رىزگارتان بوو ... لىرەدا ئومەر خۇي پىنەگىراۋ وتى : بەخو ئەى دورمىننى خوا ئەوانە
 ھەموو زىندوون و خوا بەشى بەدبەخت كىردى تۆى ھىشتوتەۋە ... ئەۋىش وتى :
 بەخو (ئەمىر) مەن باۋەر بەتۇ ئەكەم .

پاشان ئەبوسوفيان ھاۋارى كىرد ، باش بوو ، جەنگ بەنۆرەيە ، ئەم رۆژە
 بەرۆژەكەى بەدر و ، ۋادەمان سالىكى ترو بەدرى ، پىغەمبەر ﷺ ھەرموۋى : بلىن باشە
 و ۋادەمان بىر رۆژەكانمان ۋەك يەك نىن ... كورزاۋى ئىمە لەبەھەشتان و و كورزاۋى
 ئىۋە لەناگىرى دۆزەخدان ...

ئۇنجا وتى : بلىدبە (ھىل) ... پىغەمبەر ﷺ ھەرموۋى بەئومەر دەلامى بەدەرەۋە و
 بلى : خوا گەرەترو بلىدترە ... ئەبوسوفيان وتى : ئىمە (ئەزى) مان ھەيە وئىۋە
 نىتانە ، پىغەمبەر ﷺ ھەرموۋى : بلىن : خۋاى گەرە پىشتىۋانى ئىمەيە و ئىۋە
 پىشتىۋانتان نىە (اللە مولانا ولا مولى لىك ...) .

ھەول و تىكۋشانى ھاۋەلان

۱ - زەھىد و خۇبەيب :

لەمانگى ھەفەرى سالى چۈرەمى كۈچىدا ، دوا بەدۋاى شەھىد كىردى ھەفتا
 مۇسلمان بە ناپەۋالە (بنر المعونة) دا لەلەيەن ھۆزەكانى (سولەيم) ھە ، نۆينەرى
 (عضل) و (قارە) ھاتنە مەدىنە و بەسەرزارى مۇسلمان بوونى خۇيان راگەياند و
 داۋايان لەھەزەت كىرد ﷺ كەچەند ھاۋەلىكى مۇسلماننى شارەزاي قورئان بنىرىت
 لەگەلىانا تافىرى ئىسلاميان بىكەن ...

پىغەمبەر ﷺ دەھاۋەلى شارەزاي لەگەلىانا نارد و (مرثد كوپى ابى مرثد) ى
 كىردە ئەمىريان .

پاش ئەۋەى لەگەل مۇسلمانەكان دا ئەۋكەسانە گەرەنەۋە بەرەۋ ناۋچەكانى خۇيان
 ، لەرىگا لەسەر ئاۋى (رجيع) لاياندا ، كاتىكىيان زانى نىزىكەى سىۋەد كەس
 بەچەكەۋە ھاتنە سەريان كە ئەمەش پىلاننىك بوو داپىژراۋو بۇ زىيان گەياندن
 بەبانگەۋازى ئىسلامى ...

حهوت كهس له ماوه لآن شه هيدبون و سيانيشيان كه زهيدى كوپى دثله تو
خوبه يى كوپى عه دى و عه بدوللاى كوپى تاريخ بوون ، كه زانيان بهرگرى كردن
سوودى نيه ، پازى بوون به به لئنى كافره كان كه نه گهر خويان بدن به دهسته وه
نايانكوژن ، به لام دياره كافران به لئنيان نا به نه سهر ، بويه هر زوو قول به ستیان كردن
و برديانن به ره و مه كه ، له ريگا كه گه يشتنه (مر الظهران) ، عه بدوللاى كوپى تاريخ
په لامارى شمشيرى كى داو ويستى دهر بازى ، به لام كافران توانيان دهورى بدن و ،
به بهرد باران كردن شه هيديان كرد .

هوژى هوژهيل ، زهيد و خوبه ييان به ره و مه كه برد و گوپاننه وه به دوو كه سى
هوژهيل كه له لای خه لكى مه كه ديل كرابوون .

ئنجا صه فوانى كوپى ئومه ييه ، زهيدى كرى تا له تولهى ئومه ييه كوپى خه له فى
باوكيا بيكوژيته وه ، كه موسلماننه كان له جهنگى به دردا كوشتبوويان وه حوجه يرى
كوپى نه بى ئيه اباش خوبه يى كرى بو عوقبهى كورى حاريشى كوپى عاميرى
خوشكه زای تا له تولهى باوكى كوژراويدا له به دردا بيكوژيته وه .

به لام له بهر نه وهى ئهم پووداوه له مانگه كانى حه رامدا بو ، ههردو ديله كه يان
خسته بهنديخانه وه و كوشتنه كه يان دواخستن تا ئهم مانگانه به سه رچن .

خوبه يى له مالى (ماويه) ى كاره كه رى حوجه يردا به ندرابوو ، جا له م كاته دا
زورشتى سه يرى به خوبه ييه وه بينى بويه دوايى موسلمانيش بوو ، ههروهك خوئى
دهيگير يتته وه و دهلى : (خوبه يى له ماله كه ى مندا به ندرابوو ، روژيكيان چووم به سه را ،
هيشووه ترييه كى به دهسته وه بوو ئى ده خوارد ، باوه پناكه م له وكاته دا له سه زهوى
خودا ترى بووبى) .

كاتى خوبه يى زانى شه هيد كردنى نزك بوته وه ، داواى گويزانيكى له (ماويه) كرد
تا خوئى پاك و ئاماده بكات بو شه هيد كردن .

ماويه نه لى : (گويزانه كه م دا به منالئى دراوسيمان و پيم وت : بيبه بو ئه و
پياوهى وا له ژوره وه ... جا هه ره ئه وه نده مناله كه روشت و بردى خيرا به خوم وت :
چيم كرد ؟ به خوا كابرا ، به كوشتنى مناله كه ، تولهى خوئى كرده وه ، ئه وكاته ئه بيتته
پياويك به پياويك . خوبه يى گويزانه كه ى وهرگرت و سوزى بوئى جولاو وتى : دا يكت
له نا پاكي كردنى من نه ترسا ، وا ئه مه ى پياناردى ؟ ئنجا كه وته لاواندن و يارى كردن

لەگەتیا ... ئا لەم کاتەدا ئافەرەتە کە هات و خۆبەیب سەیری کرد و پێی وت : وادەزانی
 مەن دەیکۆژم ؟ ئاینە کەم دوورە پەریزی کردووم لەستەم و ناپاکى !
 زەید و خۆبەیبیان برد بۆ (التنعيم) کەسێ میل لەمە ککەووە دوورە لەسەر رێگای
 مەدینە ، صەفوانى کۆپى ئومەیه ، زەیدی دایە دەست خزمەتکاریکی کەناوی (نە
 سطاس) بوو تا بیکۆژى ...

ئەبوسفیان بەزەیدی وت : سویندت ئەدەم بەخوا ئەى زەید ، ئایا پیت خوشە
 ئیستا (محمد) لەم شوینەى تۆدابیست و ئیمە بدەین لەگەردنى و تۆش لەناوخیزانى
 خۆتابیت ؟ زەید وتى نەبەخوا ، پیم خوش نیه لەوشوینەدا کە ئیستا (محمد) تیا
 دانیشتوووە درکیکی پیاچى و منیش لەناو خاوە خیزانما دانیشم !
 ئەبوسفیان وتى : کەسم نەدیووە وایەکیکی خوش بوى وەك هاوێلانى محمد کە
 محمدیان خوش ئەوێت .

نە سطاس بەفەرمانى صەفوانى ئاغای زەیدی شەهیدکردو ، بەبەهەشتى بەرین
 شادبوو ، شایانى باسە (نە سطاس) لەپاش چەند سالیك موسلمان بوو ...
 کاتیك خۆبەیبیان برد بیکۆژن وتى : مۆلەتم بەدەن بادووپکات نوێژ بکەم
 کەنوێژەکەى کرد پێى وتن : بەخوا لەبەرئەووە نەبوايه کە ئیووە واتى بگەن لەترسى
 مەرگ درێژەم دا بەنوێژەکەم ، نوێژى زۆرم ئەکرد ! (واتە / حەزم دەکرد زیاتر لەخزمەت
 پەرەردگاردارابووەستامایە و نوێژم بکردایە ، شایانى باسە خۆبەیب یەکەم کەسە کە
 ئەم دووپکات نوێژەى داھینا لەپیش شەهیدکردندا)

ئەجا خۆبەیب ئەم هەلبەستەى وت کە تیايدا دەرى دەخات بەھیچ شیوێهەك باكى
 نیه لە شەهیدبوون و بەشادمانى بەرەو پیرى مەرگ دەچیت :

ولست ابالي حين اُقتل مسلماً على أي شق كان في الله مصرعي
 وذلك في ذات الاله وان يشأ يبارك على أوصال شلو ممزق

وہ لەدودپیری تردا دەلى : بەھیچ شیوێهەك مەل بۆ دوژمن کەچ ناکەم چونکە
 گەپانەووە هەر بۆ لای خودایە ...

ولست بمبذل للعدو تخشعاً
 ولاجزعاً اني الى الله مرجعي

ئەجا پێری خوانەناسان دەستیان دایە برینی گوشتى ئەندامانى لاشەى هەر بە
 زیندوویى بۆ ئەوێ وازیانی لەئیسلام و هەلگەڕیتەووە ، پاشان پێیان وت : لەئیسلام

په شیمان بهر هوه وازت لی دینین ، وتی : نا به خوا په شیمان نابمه وه ، نه گهر هه موو
دنیا شم بده نی ...

ئنجا له گهل هه موو گوشت برینیکی دا لیان ده پرسی : ئایا پیئت خو شه محمد له م
شوینه دا بوايه و توش رزگارت بوايه ؟ نه ویش له وه لامدا ده یوت : نه به خوا ، پی م
خوش نیه من نیستا له ناو مال و منالی خو مابم و محمدیش درکیکی پیابچی .

ئنجا کافران پووین له که عبه وهر گپړاو نه ویش پی ی وتن : که ئیوه رووم له قبیله
ومرده گپړن ، خوی گه وره بریاری داوه موسلمان بو همرکوی رووبکا ، نه گهر نیازی
خوابیت ، نه وه پووی له خوا کردووه ﴿ فاینما تولوا فثم وجه الله ﴾ البقرة : ۱۱۵ /

ئنجا وتی : خوايه ، جگه له دوژمنان هیچ کهس نابینم ، خوايه هیچ کهس نیه تاسه لام
بگه یه نی به پیغه مبه رکه ت ، خوايه خو ت سه لامی منی پی بگه یه نه .
پاشان دوعای له کافران کرد و وتی : (اللهم احصهم عددا ، و اقلهم بددا ،
ولا تغادر منهم أحدا) ...

که ئه م دوعایه ی کرد نه بوسوفیان خیرا معاویه ی کورپی پالخت له ترسی نزا که ی
خوبه یب ، چونکه پروایان وابوو ، همرکه سی نزا ی لی بکری و پال بکه وی کاری لی ناکات
پاشان خوبه یب به زور خوی راست کرده وه بهر و قبیله و وتی (سویاس بو نه و خوايه ی
که رووی کرده وه نه و قبیله یه ی که بو خوی و پیغه مبه رکه ی و بو موسلمان هه کانی
بریار داوه) ئنجا چل گه نج به نیزه وه دایان گرته وه ، خوبه یب له دوا هه ناسه کانی دا
هاواری کرد و وتی (لا اله الا الله محمد سول الله) و شهید بوو ..

ئوسامه ده لی له و روزه دا که قورپه ییش خوبه یب یان له سیداره دا ، پیغه مبه ر ﴿ له نیو
هاوه له کانی دا دانیشتبوو ، نه و شیوه یه ی به سهر دا هات که له کاتی هاتنی وه حی دا
به سهری دهات ، ئنجا گویمان لی بوو نه یفه رموو : (و علیه السلام ورحمة الله وبرکاته)
جا فهرمووی : نه وه جبريله سه لامی خوبه یبی بو هی ناوم و قورپه ییش کوشتوویانه .

له وکاته دا پیغه مبه ر ﴿ عه مری کورپی ئومه ییه ی له گهل سه له مه ی کورپی نه سه له مدا
نارد بوو بو مه که که تا نه بوسوفیانی کوری حهرب بکوژن له توله ی نه وه دا که پیایویکی
خوانه ناسی نارد بوو مه دینه تا پیغه مبه ر ﴿ بکوژیت (به لام خواویستی وابوو
پیغه مبه رکه ی ئاگادار بکا ، ئنجا کابراش راستی نیاز هه ی و نه وه ی که نارد بووی
راسته و خو ئاشکرای کرد) .

عه مرو هاوه له كه ی گه یشتنه مه ككه و ته وافی كه عبه یان كرد ، به لآم له بهر
 ئاشكرابونیان نه یانتوانی به كاره كه یان هه لسن ، بۆیه له مه ككه هه لآتن و به مهینه تیگی
 زۆر له دهستی قورپیش رزگاریان بوو تا گه یشتنه (ته نعم) ، ئه و ناوچه یه ی كه
 خوبه یی تیا شه هیدكرا ، سهیر ده كهن خوبه یب له سیداره دراوه و پاسه وانی قورپیش
 به ده وریدان ، بۆیه عه مر مایه وه تا پاسه وانه كان خه وتن ، ئنجا به په له له شه ودا خوبه یی
 كرده وه و ویستی تهرمه كه ی راكیشی ، پاسه وانه كان خه به ریان بۆوه ، ناچار خۆی
 له و ناوه دا شارده وه ، دوا یی گه پرایه وه سه ری نه یبینی ، به ره به یانی ها ته وه ه یچی
 نه یبینی ، ناچار گه پرایه وه لای هه زه رت و بۆی گپرایه وه ئه ویش فهرمووی :
 (خوبه یب مه لانیكه ت ناشتوو یانه بۆیه دیار نه ماوه) (زنجیره ی هاوه لآن / حه ییب محمد
 سعید) و به رنامه ی تلقی الاحبه / قنآه اقرأ .

خوبه یب و زهید و شه هیدانی دیکه ی ئیسلام به خو ئنی گه شیان مه شخه لی
 ئیمانیان گه یانده ده ست نه وه ی دوا ی خو یان ، کاریگه ری زۆریان هه بوو له به ره و پیش
 بردنی ئیسلام دا و بلا و بوونه وه ی زیاتری دا ...

هه لۆیستی مه ردا نه ی خوبه یی ئازا و نه به رد بووه هۆی مو سلما ن بوونی (ماویه)
 كه له مانیاندا به ندكرا بوو ، هه روه ها له كاتی شه هید بوونیشدا بووه هۆی مو سلما ن
 بوونی (سه عیده ی كوری عامیر) كه له گه ل كافر ده كان دا وه ستابوو ، زۆر جار سه عید دوا ی
 ئه و روودا وه و مو سلما ن بوونی ، كه یادی شه هید بوونه كه ی خوبه یی ده كرده وه
 له کاریگه ری زۆری ئه و روودا وه له سه ر دل و ده روونی بۆ ماوه یه ك له هۆش خۆی ده چوو
 ... كاتیك پرسیا ری له و باره یه وه ئی كرا وتی : (به خوا هه رچه ند ئه و رۆژم بیر ده كه و ئی ته وه
 ، كه چۆن كۆمه کی ئه وم نه كرد ، وا ئه زانم هه رگیز خوا لیم خۆش نابیت) ...

(۲) ته لحه ی كو پی عبید الله :

لاو یكی ته مه ن (۱۵) سال بوو ، وریا و لیها توو زیره ك بوو ، له گه ل قورپیشدا بۆ
 بازرگانی چوو بۆ شاری (بوصرا) له شام ... كاتیك سه رگه رمی كړینی شتومه ك بوو ،
 گو یی له راهیبیك بوو جا ری ده دا ، ئه ی بازرگانه كان كامتان خه لکی مه ككه ن ؟؟ ، ته لحه
 چوو بۆ لای و وتی : من خه لکی مه ككه م ، راهیبه كه وتی : ئایا ئه حمه د ناو یك تان تیا
 پهیدا نه بووه ؟ ، وتی : ئه حمه د كی یه ؟ وتی : (كو پی عبید الله كو پی عه بدولموته لیب) ه

... ئىستا كاتى ھەلبۇزاردنى ئەو پىغەمبەرەيە ، ئەگەر ھەلبۇزاردرا كەس پىشت نەكەوى
بۇ ئيمان ھىنان پىي چونكە ئەو بەراستى پىغەمبەرى خوايە .

تەلخە كە ئەمەي بىست خىرا كارەكانى تەواوكر و لەكاروانى قورەيشىيەكان
جىابويەو و بەخىرايى گەپايەو بۇ مەككە و ، لەدايىكى پرسى ھىچى تازە روى
نەداو لەمەككەدا ؟ وتى : نازانم . ئنچاچو بۇ لاي ئەبويەكرى ئامۇزاي و پرسىارى لەم
بارەيەو ئى كرد ، ئەويش وتى : بەلى تازە محمدى كوپرى عەبدوللا ھەلبۇزاردراو لەلايەن
خاواو ...

پاشان بەيەكەو چوونە لاي ھەزرت ﷺ و ئەويش قورئانى بۇ خويىند و تەلخە
موسلمان بوو ، پاشان تەلخە بەسەرھاتەكەي شارى (بوصرا) ي بۇ ھەزرت ﷺ
گىرايەو ، ئەويش روى نوورينى گەشايەو و زورى پىخوش بوو كە لەشامەو
راھىبىك ھەوال بەھاتنى .

دايىكى تەلخە سى سال سزاي دا بۇ ئەوئەي پەشىمان بىيئەو كەچى سوودى
نەبوو ، لەگەل ھەزرتدا ﷺ كۆچى كرد بۇ مەدينە و لەجەنگى بەردا لەدەرەوئەي مەدينە
خەرىكى بازىرگانى بوو ، ھەرچەند بەشداريشى نەكردبوو ، ھەزرت ﷺ بەشىكى
لەغەنىمەت بۇ دانا ، تەلخە وتى : ئەي پىغەمبەرى خوا ئايا من ھىچ پاداشتم دەست
نەكەوتوو ، ھەزرت ﷺ فەرموى : بەلى تۆ بەھىندەي پىنج كەس پاداشتت
دەستكەوتوو (پەنگە بەفەرمانى پىغەمبەر ﷺ چووبى بۇ كارى بازىرگانى) .

لەجەنگى ئوچودا بەشدارى كرد ، بەجۆرىك ھەركاتىك باسى ئەو رۆژە بكرايە
ئەبويەكر دەيووت : ئەو رۆژە رۆژى تەلخە بوو .

لەورۆژەدا ھاو لەن تىشكان بەدابەزىنيان لەكىوى ئوچود و ، شىپزەبون و ، جاپردا
ھەزرت ﷺ كوزراو و ، ژمارەيەكى زور لەھاو لەن شەھىد بوون ، دوژمن شوينى
پىغەمبەرى ﷺ دۆزيەو و بەھەمووان ھىرشىيان بوى دەكر تا بىكوژن ... ھەزرتەيش
تەنھا دە لاوى ئەنصارى و يەزىدى كورى سەكەن و تەلخەي لەگەل بوو ، ھەزرت
دەيوست وردە وردە بكشيتەو بۇ پال كىوى ئوچود ، دوژمنانىش بەھورژم دەھاتن ،
ھەزرت ﷺ فەرموى : كى دەيانگىرئەو و روبەرويان دەبيئەو ھاو لەم دەبيئەت
لەبەھەشتا ... تەلخە وتى : من ! ھەزرت ﷺ فەرموى جارى تۆ بوەستە ... لاويكى

ئەنصارى چۈۋە پېشەۋە و شەھىد بو ، بەم جۆرە ھەردەلاۋەكە يەك بەدۋاى يەكدا لەگەل يەزىدىشدا شەھىد بوون ...

ئىنجا ھەزرىت ﷺ ڧەرەمۋى : دەى تەلھە تۆ بچۆرۈۋەپرويان بەرەۋە ، تەلھەش ۋەك شىر پەلامارى دان ، ھەر ئەۋەندە تۆزى دور دەكەۋتەۋە خىرا دەھاتەۋە بەلای ھەزرىتەۋە ﷺ ۋىارمەتى دەداۋ ۋېشتى بۆ دادەنا تاسەر كەۋىتە سەرەۋە ... بەم جۆرە لەخزەتيا بو ، ۋە لەبەردەميا ۋەستابوۋ بۆى بوبوۋ بەقەلغان و بەھەزرىتى دەۋوت : سەرم بەقوربانى سەرت بىت خۆت دەرمەخە باتىرى دوزمنانت بەرنەكەۋى ! لەۋكاتەدا تىرىك ھات و تەلھە دەستى دايەبەر ، بەۋەش دەستى توۋشى شەلەل بوو (ھەزرىت ﷺ كە ئەم ڧىداكارىيەى بىنى لى ڧەرەمۋى : تەلھە بەھەشتى بۆ خۆى مسۆگەر كرد) .

تەلھە لەزىياتر لەھەڧتالاۋە برىندار بوو خويىنى لەبەر دەپۇيشت و لەناۋ شەھىدەكان دا لەھۆش خۆى چو ، ئەبۈبەكر و ئەبۈعوبەيدەش ھاتن بەلای پېغەمبەرەۋە تا خويىنى دەم وچاۋى ھەزرىت بگىرسىننەۋە ، لەبەرئەۋەى بەخەستى برىندار بوو بوو بەھۆى چالېكەۋە كە (ئەبو عامرى ڧاسق ھەلى كەندبوو ۋەك داۋىك بۆ موسلمانان) ..

ھەزرىت ﷺ ڧەرەمۋى : ۋاز لەمن بەئىنن ، برۆن بەلای تەلھەى براتانەۋە ، كە تەلھە ھاتەۋە ھۆش خۆى وتى : پېغەمبەر ﷺ چى لى ھات ؟ وتيان : سەلامەتە ، وتى پېشانم بدن ، كەپشانىندا وتى : ھەموۋ بەلاۋ موسىبەتېك ئاسانە بەمەرجى تۆ سەلامەت بىت .

وتيان : با تۆ بگېرىنەۋە بۆ مەدىنە ، رازى نەبوو وتى : چۆن ھەزرىت ﷺ بەجى دەھىلم ؟! لەو رۆژەدا ھەزرىت ﷺ ناۋى نا ، (تەلھەى خىر) كە ھەموۋ گىيانى خىر و بەرەكەت و ئازايەتىيە ..

تەلھە پىياۋىكى بازركان بو ، پارەيەكى زۆرى دەست دەكەۋت ، رۆژىك ھاتەۋە مائەۋە بە (ئوم كلثوم) ى ھاۋسەرى وت كە كچى ئەبۈبەكر بو ، من زۆر بى تاقەتم ، وتى : خۆ بى تاقەتىيەكەت بەھۆى ئىمەۋە نىە ؟! وتى : نەخىر ، خوا پاداشتت باتەۋە تۆ باشتىن ھاۋسەرىت ، بەلام من خەممە خوا پرسىياري ئەم ھەموۋ پارەيەم لى بكات ، ئەۋىش وتى : ئاسانە ، ئەۋە چەندەھا توۋرەكە پارەيان تىكە تا بىيان بەخشىنەۋە بەسەر ھەژاراندان ... بەۋ شىۋەيە ھەر بەۋ شەۋە پارەيەكى زۆرى بەخشىۋە ...

لەجەنگى ھونەين دا ئەۋەندەى بەخشى ھەزرىت ﷺ ناۋى نا تەلھەى سەخى ...

تەلحە ھەر لە وناویدا لەشاری (بەصرە) نیژرا ... پاش بیست ساڵ چووو خەوی
 (عائیشە) ی کچی یەو و تی : ئاو ھاتۆتە ناو قەبرەکەم و بمگوێژنەو ، کە قەبرەکەیان
 ھەلدا یەو ، ئاو چووو ناوی و لاشەکە ی ھیچ تێک نەچوو بوو وە گوپانی بەسەردا
 نەھاتبوو ، تەنھا ریشی نەبی چەند موویەکی سپی تێکەوتبوو !!
 لەکاتی شەھید بوونەکە ی دا ئیمامی عەلی سەری لەسەر رانی خوێ داناو زۆر گریا
 و فەرمووی : خۆزگە بیست ساڵ پیژ ئیستا بمردمایە و ئەم رۆژەم نەبینایە ، پاشان
 فەرمووی : (من شایەتم کە حەزرت ﷺ فەرمووی : تەلحە دراوسیمە لە بەھەشت دا) ...
 (تەلحە ی کوپی عبید اللہ . حبیب محمد سعید ، بەرنامە ی اقرأ - تلقی الاحبة).

چاوە لێھەمەت بەرزان بکەن

(١) پیریژنیکی بەنی ئیسرائیل :

پۆژیک پیغەمبەر ﷺ دەبیئت بەمیوانی عەرەبیکی دەشتەکی ، زۆر پێزلەحەزرت
 دەگری و خزمەتی دەکات ، ئەویش پێی دەفەرمووی : چیت دەوی داواکە ، کابرا
 وتی : ئەو نیڕاوی خوا ، حوشتێک بەپیداویستی یەکانیەو و ، بزێک کەخیزانم
 بیدۆشی ، ئەمە ی دووجار دووبارە کردووە .

حەزرت ﷺ پێی فەرموو : (نەت توانی وە ک پیریژنەکە ی بەنی ئیسرائیل بیت)
 ھاوێلان وتیان : ئەو نیڕاوی خوا پیریژنەکە ی بەنی ئیسرائیل چی یە ؟ فەرمووی :
 (کاتیک موسی (سەلامی خوا ی بیئت) ویستی لەگەڵ بەنی ئیسرائیلدا شەو دەرچی ،
 پێی لی تێک چوو ، زانایانی بەنی ئیسرائیل وتیان : رەنگە حیکمەتی تیا بیئت ون بووین
 و رێمان لی تێک چوو ، بۆ ئەو ی کە ھەرخۆمان نەپۆین و ، دەمانەوی پێت بلێین کە
 حەزرت یوسف پەیمانی لی وەرگرتووین کە ئەگەر لەمیسر دەرچووین لاشە ی ئەویش
 لەگەڵ خۆمان ببین...

موسی فەرمووی : کامتان دەزانن قەبری یوسف لەکوی یە ؟ وتیان : تەنھا
 پیریژنیکی بەنی ئیسرائیل دەزانن قەبری یوسف لەکوی یە ، ناردی بەدوای دا و کەھات
 پێی فەرموو : قەبری (یوسف) م پێنیشان بدە ، وتی : بەخوا پیشانت نادەم ھەتاوێکو
 نەبمە ھاوێلت لەبەھەشتا .

ئەویش پىئى ناخۆش بو ، (پەنگە لەبەرئەو بەئى كە ئەو داوايەى بۆ چوونە بەهەشت بەدەست ئەو نىە ، يان لەبەرئەو بەئى كە ئەو پرسىيارەى بۆ پىشان دانى قەبرەكە، كەى ئەو دىنى و ئەوئەندە گەرەيە بەرامبەر بەهەشت بى ؟) . خواى گەرە سروسى بۆ نارد ، كەپەيمانى بەهەشتى بەدەرى... كە پەيمانى چوونە بەهەشت و ھاوئەيتى دايە ، ئەویش شوئىنكى پىشاندان كە ئاوى تياوہستابوو ، وتى : ئاوەكە لابەدن ، كەلايان برد ، وتى : دەى ئىرە ھەلگەنن ، كەھەليان كەند لاشەى ھەزەرەتى يوسف دەرگەوت ، لاشەكەى ھىچ تىك نەچوو بوو ، كەدەريان ھىنا دەدرەوشايەو و رىگای بەوشەو بۆ پووناك كەردنەو و رىئى خويان دۆزيەو . (دەلەين لاشەى ھەزەرەتى يوسف و ھەزەرەتى موساش سەلامى خويان لەسەربى لەفەلستين نىژراون) .

ئەمەش بەلگەيە لە سەر ئەوئەى ئاينى پىرۆزى ئىسلام گەنگى زۆرى داوہ بەھىمەت بەرزى و دوورگەوتنەو لەتەمەلى و سەستى و كەمتەرخەمى ... تەنەت ھەزەرەت دەفەرەموى : ئەگەر داواى بەھەشتان كەرد ، داواى (فەردەوسى ئەعلا) بگەن . ١٠

٢) رەببەى كورى كەعب :

لاويكى تازە پىگەيشتووى مەدينەبوو ، ھەزى كەرد كە ھەمىشە لەخەمەت پىغەمبەردا بىت ، بۆيە داواى لى كەرد كە ببىتە خەمەتكارى و ھەرچى كاريكى ھەبى بۆى جىبەجى بگات ... جارى وا ھەبوو بىجگە لەپوژ بەشەویش دەمايەو و لەدلى خوى دا دەيووت نەك ھەزەرەت ، بەشەو كاريكى ھەبى ...

بەلى بەشەو لەدەرەوئەى مالى ھەزەرەت ، لەمەزگەوتەكەدا دەمايەو ، ھەزەرەتەش زۆربەى شەوى بەشەوئوئىز بەسەردەبرد و قورئانى زۆرى دەخوئىند ، رەببەش گوىى دەگەرت تاماندو دەبوو، وە خەوى لىدەكەوت .

روژىك ھەزەرەت پىئى فەرەموو : ئەى رەببەى كورى كەعب !

وہلامى دايەوہ : (لبيك يا رسول الله وسعديك) واتە : گوى پايەل و فەرمان بەردارتم ، خواى گەرە جار لەداواى جار بەختەوہرتەرت بگات .
فەرەمووى : داواى شتىك بگە بۆت بگەم و پىت بەخەم .

رەببە ماوہيەك بىدەنگ بوو بىرى كەردەوہ ، داوايى وتى :

ئەى پىغەمبەرى خوا ! ماوہم بەدە تا بىرىكەمەوہ . فەرەمووى : قەيناكە بىرىكەرەوہ .
رەببە ھەزار و كەم دەست بوو لەگەل (ئەھل صوفە) دا دەمايەو لەمەزگەوتى پىغەمبەردا

ﷺ ، بهیږی دا هات داواى شتى دنیایی له حه زرت ﷺ بکات ، به لآم به خوی و ت : دنیا هرچی بیت ته و او ده بیت ، قیامت چاکتره .

جا هاته وه خزمهت حه زرت ، لی پرسیه وه : ره بیعه چیت دهوی بت ده می ؟
وتی : ئه ی پیغه مبهری خوا ! داوات لی ده کم که له خوی گه وه بوم بپاریتته وه تا له به هشتدا بم کاته هاوړیت حه زرت ﷺ فهرمووی : کی ئه مه ی فیړکردیت ؟
وتی : به خوا کهس فیړی نه کردووم ، خوم بیرم لی کردوته وه و قیامت پی باشته
له دنیا . حه زرت ﷺ ماوه یه که بی ده نگ بوو ئنجا فهرمووی : ره بیعه ئه ی شتی تر ناییت ؟
ره بیعه وتی : نه خیر ئه ی پیغه مبهری خوا ، ئه وه ی داوام لی کردووی به هیچی تری ناگوړمه وه ، ئه ویش فهرمووی : (اذن أعطني على نفسك بكثرة السجود) واته که واته به نویژ و سوجه ی زور هاوکاری خوت بکه که شیاو بیت بو به هشت .

۳ (نه بو مسلم الخولانس :

یه کی بوو له شوین که وتوان و خاوه ن هیمه ته ټکی به رز بوو ، له گهل ئه وه دا که خوا په رستی زوری ده کرد ، قامچی که له ماله وه هلواسی بوو به دیواری ئه وشوینه وه که نویژی تیا ده کرد ، ئه گهر سستی یه کی له خوی دا به دی بکړدایه ، ئه یووت : ئه ی نه فس هله ده سستی باشه ، هله ناستی ئه وه قامچی یه سزات ده دم ... چون ده بی که متهرخه می بکه یت و دوا بکه ویت ، چون ده بی هاوه لان پیغه مبه ر ﷺ بو خویان به رن و تنها له گهل ئه وان بیت ، ئیمه ش هه ولی زور ده دین بو گه یشتن پی ی ، وه هه تا هاوه لانیش بزائن که پیاویان داوی خویان به جی هیشتووه .

گرنگی هه ول و هیمه ته له نیسلا مدا

قورئان ده فهرمویت ﴿ ولا تهنوا ولا تحزنوا وأنتم الاعلون ان كنتم مؤمنين ﴾ واته لاواز مهن و خه مبار مهن ، ئیوه به رترن ئه گهر به وادارن .
هه ست کردن به گه وره یی و پایه به رزی لای هاوه لان روون بوو ، بویه ده یان و ت (کنا قوما اذلاء فاعزنا الله بالاسلام) ئیمه گه لیکی زلیل و بی ده سله ات بوین خوی گه وه به نیسلا م پایه دار و پایه به رزی کردوین .

هولدان بۆ به دهستهينانى پله و پايه ي به رزى دينى و دنيايى ، خواى گه و ره پيى
 خو ش هه روهك پيغه مبه ر ده فهرمويت : ﴿ ان الله يحب معالي الاخلاق ، ويكره
 سفاسفها ﴾ صحيح الجامع / ١٨٨٩ سفاسف . واته خراب و بي نرخ له هه موو شتيكدا .
 هه روهك بۆ بالا ده ستى و به خشينيش ده فهرمويت (اليد العليا خير من اليد السفلى)
 هه روه ما پيغه مبه ر ده وعاى ده كرد و ده يفهرموو (وأسالك العزيمه على الرشد)
 وه ده يفهرموو (اللهم اني أعوذ بك من الهم والحزن ، وأعوذ بك من العجز والكسل)
 وه له فهرموو ده يه كيشدا هاتوو كه هه زهت ده فهرموو : (ان الله عزوجل يلوم على
 العجز ، فأذل من نفسك الجهد ، فان غلبت ، فقل : توكلت على الله ، أو حسبي الله ونعم
 الوكيل) (واته خوا لومه دهكات له سه ر دهسته وسانى ، چه ند ده توانى هه ول بده ،
 نه گه ر ژي ر كه وتى ، نه وه بلى ، پشتم به خوا به ستوه ، يان ته نها خوا م به سه و هه ر نه و
 چاكترين دۆست و پالپشته) ابوداود و طبراني ريوايه تيان كردوو ه / ل ١٥٣ منهاج
 التربية الاسلامية / جزء ٣ .

موسلمانانيش هه رده م به هيممه تى به رزيان توانيو يانه روو به رووى دوژمانان بينه وه
 و سه ركه وتن به ده ست به يئن ، هه روهك (مونتغمري) له په راوى (الحرب عبر التاريخ) دا
 شايه تيان بۆ ده دات و ده لى : (گرنگترين سيفاتى سوپاى ئيسلامى كه جياى دهكات وه
 له سوپاكانى تر ، چهك و تهقه مه نى و ري كخستن نه بوو ، به لكو نه و گيان فيدايى و وه
 به رزيان بوو كه به هوئى ئيمان يانه وه به بانگه وازى ئيسلامى دروست ده بوو) ل ٩١ جند
 المعالى .

موسلمانان سه ردار و پيشه واي جيهان بوون ، هه ركاتي كيش دواكه وتون و تووشى پاشا
 گهردانى بوون ، زانا يان و خواناسان ، نه و راستيه يان خستۆته وه به رچاويان و هانيان داون
 له سه ر وه به رزى و كو ل نه دان ، نه وه (ابن الجوزي) يه به موسلمانان ده لى ت : (پيوسته
 مرو فى ژي ر تا دوا پله هه ول بدات ، نه گه ر تصور بكرى ت كه مرو ف بگاته ئاسمانه كان ، من
 واده بينم كه زۆر كه م كو پى و ناشيرينه مرو ف به سه ر زه وى رازى بيست !! وه نه گه ر
 پيغه مبه رايه تى به هه ول و كو شش به ده ست به اتايه ، من واده بينم نه وه ي هه ول بۆ نه دا يه
 له زۆنگاو و نزم ترين پله دا يه) ل ٢٦٣ التغير على منهاج النبوه (جمعه امين)
 هه روه ما (وهيب كو پى الورد) ده لى : (نه گه ر ده توانى هه ول بده كه س پيشت نه كه وى
 له گه يشتن به خوا و به دهسته ينانى ره زامه نديى دا) .

ئەبى ئەۋەشمان بىر نەچچە كە داىك رۇلىكى گىرنگى ھەيە لەپەرۈدە كىردىن و ھىممەت بەرزى مەنەلەكانىدا ، نەۋەش بۇ ئەمە زۆرە ، ئىمامى شافعى و بوخارى و مالىك و ھارونە رەشىد ھەموويان بەھۋى داىكىانەۋە پاىەبەرز بوون و رىي ھىممەت بەرزىان گىرتەبەر .

چەند نەۋەشەكى تىرى ھىممەت بەرزى

(۱) (عبدالرحمانى داخل) لاۋىك بوو ، لەسالى ۱۳۲ كۆچىدا ، رووخانى ئەمەۋىيەكانى بىنى و لەترسى گىرتىن و كوشتىن ، دەشت و دەر و بىابان وچىاي بىرى و گەيشتە (اندلس) و زۆر بەچالاكى و ژىرانە و بەھىممەتى بەرزەۋە لەتەمەنى بىست و پىنچ سالىدا توانى دەۋلەتى بۇ ئەمەۋىيەكان دابمەزىنىت ۋە لەئەندەلس نىزىكەى سىۋسى سال و چوار مانگ فەرمانرەۋايى بىكات و نازناۋى ھەلۋى قورەيشى پىدرا ...

(۲) (عزالدين القسام) يش پاش ئەۋەى ئەزھەرى تەۋاۋىرد بىرى دەكرەۋە كەۋەك (سلىمان حلبى) جىھاد بىكات و چۆن ناۋىراۋ گىيانى سەرۋىكى فەرەنسەىيەكانى بەجەھەنەم شادكر ئەمىش روو بەروۋى داگىركەران بىتتەۋە . جاكاتى لەمىسر بوو لەبەرئەۋەى بژىۋى خۋى پەيدا بىكات بەدەم خويندەكەيەۋە ھەرىسەى دەفرۆشت ..

كاتى گەراپەۋە سورىا كەۋتە دژايەتى كىردنى فەرەنسەىيەكان و دەيووت : ئەمانە ئەگەر رىيان لىئەگىرى گەرا دادەنن و فساد دەننەۋە لەم ولاتەدا ... بەلام لەبەرئەۋەى فەرەنسەىيەكان زۆر فشاريان بۇ دەھىئا و سەيرى كىرد ناتوانى بەچاكى كارى خۋى بىكات ، چوۋە فەلەستىن و لەۋىش كەۋتە ھەول و تىكۆشان دژى ئىنگىلىزى داگىركەر و جوۋەكەى خوين رىژ ... ۋە ھەمىشە دەيووت : عەرەبىكى زەمانى نەقامى لەپىناۋى حوشترىك دا خۋى ئەدا بەكوشت ، ئىمەى موسلمان چۆن بۇ پاراستنى خاكى ئىسلام خۇمان بەخت نەكەين ؟!..

سەرەنجام لەسالى ۱۹۳۵د شۆرشى ھەلگىرساند دژى ئىنگىلىز و جوۋەكە و زۆرى لىكوشتن ، تا لەشەپىكدا دەورىان گىرت ، كەلەگەل (يانزە) موچاھىدا بوو ، پاش شەپىكى مەردانە شەھىدكراۋ بەئاۋاتى خۋى گەيشت و لاپەرەيەكى گەشتى لەمىژۋى خواناسى و تىكۆشاندا بۇ خۋى تۆماركر .

(۳) (شىخ ئەھمەد ياسىن) يش لەچواردەسالىدا تۈۋشى ئىفلىجى بوو ، لەسالى ۱۹۵۲دا ، بەۋحالەشەۋە خويندەنى تەۋاۋىردو بوو بەمامۇستا ، توانى پىشەۋايەتى

لاوان بکات و به چاکی په روه رده یان بکات بسو شاره زو بوون له ناینه که یان و روو به پووو نه وه ی پیلانه کانی زایونی ، له گهل نه وه شدا که به ندرکراو تووشی هزاره ها چه رمه سهری بوو کولی نه داو تائیستاش رابه ری روجی بزوتنه وه ی (حماس) و بووه به رهمزی خواویستی و تیگوشان و دهسه لاتداریکی وه که نه میر عبدالله ی سعودیه و زور له سه رکرده کانی جیهانی ئیسلامی که پی ی ده گن ناچار دهن بچه مینه وه و ناوچه وانی ماچ بکه ن! (جندالمعالي / خليل صقر) .

٤) (کمال السنانیری) له دایک بووی سالی ١٩١٨ یه و خه لکی ولاتی میسره و له سالی ١٩٣٤ دا پرانامه ی (دواناوه ندی) ی وهرده گری و له وه زاره تی ته ندروستی به شی نه هیشتنی مه لاریا داده مه زری .

له سالی ١٩٣٨ دا وازدینی له کاره که ی و ده یه وی بچیت له زانکویه کی نه مریکی به شی (صیدله) ته و او بکات و بچیته سهر دهرمانخانه که ی باوکی به لام یه کی له زانایانی ئیسلام ناموزگاری ده کات که نه چی و نه ویش به قسه ی ده کات .

له سهره تای چله کاندایه یوه ندی کرد به برایانه وه و له (١٩٥٤) داگیرو و پاش (٢٠) سال حوکم نازادکرا ، له سالی ١٩٧٣ دا ، له پیش به ندرکرنی دا ژنی هینابوو کچی کی هه بوو ، پاش گرته که ی به چهند مانگی که که ی مردو ژنه که شی به زوری که س و کاری ناچارکرا داوای ته لاق بکات و نه ویش ته لاقی دا...

له به ندیخانه دا به جوریک سزایان دا ، که ژن براکه ی چاوی پی ی که وت عه قلی تی که چوو، وه داخل ی خه سته خانه ی نه خوشی یه دهر وونی یه کانیان کرد !

هیشتا له به ندیخانه دا بوو که (نه مینه قوتب) خوشکی (سید قوتب) ی ماره کرد دواپی که به ربوو گواستیه وه و منالی لی نه بوو ، کمال سنانیری له به رکاری بانگه وازو هاتوچو نه یتوانی مالیکی سهر به خو پیکه وه بنی بویه خو ی و ژنه که ی له مالی خوشکه گه وره که ی دا ده ژیان ...

کاتی له به ندیخانه دا بوو ، دایکی داوای لی کرد که نامه یه که بنوسی و بپارپته وه له حکومت تارزگاری بیی ، نه ویش رازی نه بوو وتی : نه گهر شتی وا بکه م سبه ینی که مردم چی وه لامی خوا بده مه وه ؟ کمال سنانیری توندوتول بوو له ئیماندری یه که ی دا ، بویه پوژناپوژی به روژو ده بوو وه که هزه ته داود (سه لامی خوای لی بیت) .

لەسەرەتای ھەشتاکاندا گیرایەو و لەژێر سزادا گیانی سپارد و شەھیدبوو
لەتەمەنی (٦٣) سالی داو ، بەومەرجە تەرمەکیان دانەووە کە تەعزیی بۆ دانەنری و
تەنھا خزمەنزیکەکانی لەگەڵیا بچن بۆ سەر قەبران ! (مفاهیم تربویە بەشی چوارەم
محمد عبدالله الخطیب).

مصطفی صادق الرفاعي له (وحی القلم) دا لەبارەى ئەم ھیممەت بەرزىیەو دەلى
: خواى گەورە بەندەى تايبەت بەخوى دەنیرى ، کە یەكەم سیمایان ئەو یە کە زیللەت
دەخەنە ژێر پێیانەو ، ئەوانە دینە ئەم دنیا یەو بۆ ئەو ی ئەو بەسەلمینن کە مروف
توانای ھە یە زال ببی بەسەر ھەواو ئارەزووی دا ، جا ئەوانە کە سانیکى ئازان کە
قەدەرى خوا دەیانھێنى تا دەورى خویان ببینن) ل ٩٠ سەرچاوەى پیشوو

٥) شیخ عەلى گرگاوى بۆ بانگەواز دەگاتە (یابان) :

د. يوسف القرضاوي لەوتارى ھەینی ٢٣ محرم سالی ١٤١٨ دا وتی :

((لەدوو جارى پیشوودا کەچووم بۆ یابان ، ھەستم کرد کە بانگەواز لەوى لاوازە
، بەلام ئەمجارە کەچووم ، بینیم گەرم و گورپی یەك ھە یە و لەھەموو بنکە
ئیسلامی یەکانەو ھاتنە لام و ئیستا مزگەوتیان ھە یە و قوتابیان لەولاتانى ئیسلامی
دەخوینن .

یەكێك لەو سەربازە نەناسراوانەى کە پۆلىكى گرنگیان ھەبوو لەبانگەوازی
ئیسلامی یابان دا ، شیخ عەلى یە کە زانایەكى ئەزھەرى میسری یە و خەلکی (گرگا) ی
باشوورى میسرە و گوڤارى (الارشاد) ی دەردەکرد .

نزیکەى سەد سال لەمەوبەر دەنگ و باسیك بۆلۆبۆو کە ئیمبراتۆرى یابانى
کۆنفرانسیك دەگریت بۆ لیکۆلینەو ی ئاینەکان ... شیخ عەلى داواى لەزانایانى ئەزھەر
کرد کە بچن بۆ بەشداری کردن لەو کۆنفرانسەدا و کەس بەگوێی نەکرد ، بۆیە ناچار
چەند دۆنمیک زەوى و زار خوى فرۆشت و بەکەشتى چوو بۆ یابان ، لەرێگەدا پیاویكى
(صینی) ناسی کە ناوى سولەیمان بوو ، ئەویش بەپیاویكى تری یابانى ناساند و
پاشان دوانى تریان ناسی ، بەمەش کە بوون بەپینچ کەس کۆمەلە یەكى ئیسلامییان
دروست کرد بۆ بۆلۆکردنەو ی ئیسلام لەیاباندا ، شیخ عەلى یادەوەرە یەکانى
لەپەرپاویکدا بەناوى (گەشتى یابان) تۆمار کردووە ...

یهکی لهو یابانیانه خانووه که ی خوی دایه کومه له که و له بهر شهوهی زمانی
 ئینگلیزیشی دهزانی ، قسهکانی شیخی دهگوپی یه سهر زمانی ئینگلیزی و یابانی ،
 بهمهش نزکهی دوانزه هزار کهس موسلمان بوون ...

ههندی کهس لایان وایه که یابانی یهکان روژانه (۱۵) ساعات کار دهکهن و بیر
 له ئایین ناکه نهوه و شهوهی له باوو باپیریانه وه بویان ماوه ته وه ئی لاندن و زهحمه ته
 ئیسلامیان تیا سهوز بیئت ...

دکتور یوسف دهلی : من شهوه بهراست نازانم ، ئایینی پیروزی ئیسلام بو شهمو
 گه لانه ، چون صینییهکان ههر له سهدهی یه که می کوچی یه وه موسلمان بوون و پاشان
 ئایینی ئیسلام گه یشته مالیزیا و ئیندونیسیا و فلیپین و شهوانه به سنگی کی فراوانه وه
 بهره و پیری ئیسلام چون ، شهوه اش یابانی یهکان موسلمان ده بن به مارجی بانگخوازی
 بو خوا لیپراوو دلسوز و شهوه زه بار و زرووفی یابانییهکان کاربکهن و ری یان نیشان
 بدن .

قودرهتی خوا

تیگه یشتن له ناوو سیفاتهکانی خوا به گشتی و قودرهتی خوا به تاییهتی ئهرکی
 سهرشانی موسلمانان ، قورئانی پیروژ ده فهرمویت : ﴿ فاعلم أنه لا اله الا هو واستغفر
 لذنبك وللمؤمنين والمؤمنات والله يعلم متقلبكم ومثواکم ﴾ محمد ۱۹ .

قورئانی پیروژ له ری چیروک و له ری دیارده سروشتی یه کانه وه ، قودرهتی خوا
 بو خه لکی و بو موسلمانان روون ده کاته وه ، که شهوهش باشتین ریگایه و ئاساترین
 شیوهیه ، تا مروف (اسماء) و (صفات) ی خوا ی بالا دهستی بو ئاشکرا بیئت و تی
 بگات ، به بی شهوهی تووشی چهن و چون و ده مه قالی بیئت و به بی شهوهی تووشی
 (تعطیل و تشبیه) بیئت ...

بو نمونه قورئان باسی ئه که سه دهکات که سه د سال خوا ی گه وه مراندی و
 دوا ی زیندووی کرده وه :

﴿ أو كالذي مر على قرية وهي خاوية على عروشها قال انى يحي هذه الله بعد
 موتها ، فأما الله مائة عام ثم بعثه ، قال كم لبثت ، قال لبثت يوماً أو بعض يوم ، قال :
 بل لبثت مائة عام فانظر الى طعامك وشرابك لم يتسنه ، وانظر الى حمارك ولنجعلك
 آية للناس وانظر الى العظام كيف ننشزها ثم نكسوها لحماً ، فلما تبين له قال أعلم أن الله
 على كل شيء قدير ﴾ البقرة : ۲۵۹

واته : ئايا نەتبىستوو ، يان (نەتروانىووتە) ئەوكەسەى تىپەرى بەلای شارۆچكەيەكدا كە ھەموو سەقى خانووكانى تەپپىيون ، لەبەر خۆيەو وتى : ئاخۆ خوای گەورە چۆن خەلكى ئەم شارۆچكەيە دواى مردنيان زىندودەكاتەو ؟ يەكسەر خوای گەورە سەد سال مراندی و پاشان زىندووى كردهو و پىئى فەرموو : چەند مایتەو ؟ (دەلێن ئەوكەسە (عوزەير) پىغەمبەر بوو) ، (عوزەير) فەرموو : رۆژێك يان كەمتر لەرۆژێك ماومەتەو ، (خوا) فەرموو : ئەو سەد سالت پىچوو ، جا تەماشای خواردن و خواردنەو كەت بكە ، بۆيە ئەمەمانكرد تا بەم بەسەرھاتە بتكەينە موعجيزە بۆ خەلكى ، جا سەيرى ئىسكەكانى گویدرێژەكەت بكە چۆن بەرزيان دەكەينەو و بەيەكەوھيان دەبەستين و پاشان بەگوشت دايدەپوشين ، كاتێك بينى و بوى دەرکەوت وتى : چاك دەزانم و دلنيام بەراستى خوا دەسلالتى بەسەرھەمووشتيكدا ھەيە .

ئەو كەسە بانگخواز ، يان پىغەمبەر بوو ، خوای گەورەش لەبەرئەوھى كارى بانگخوای پىسپاردوو ، ديارە دەبى باشتر لەقودەرت و دەسلالتى خوا تىبگات ... بۆيە پاش ئەوھى وانەى كردارى فيربوو ، وتى : چاك دەزانم و دلنيام بەراستى ، كەخوا دەسلالتى بەسەر ھەمووشتيكدا ھەيە ...

ھەرودەھە كاتى خوای گەورە ويستى ھەزەرەتى موسا بنيرى بۆ لای فيرەھون ، دەسلالت و قودرەتى خۆى پيشاندا بەوھى كە عەساكەى دەستى بۆ كرد بەمار و پاشان بۆى كردهو بەعەساكە ، ئەمە بىجگە لەوھى چەند بەلگە و نيشانەيەكى تريشى داىە وەك درەوشانەوھى دەستى و ... ھتد ، ھەرودە دەفەرمويّت :

﴿الله لا اله الا هو له الاسماء الحسنی ، وهل أتك حديث موسى ، اذ راء ناراً فقال لأهله امكثوا اني انست ناراً لعلي اتيكم منها بقبس أو أجد على النار هدى ، فلما أتاها نودي يا موسى ، اني أنا ربك فاخلع نعليك انك بالوادي المقدس طوى . وأنا اخترتك فاستمع لما يوحى ، انني أنا الله لا اله الا أنا فاعبدني وأقم الصلاة لذكري ، ان الساعة آتية أكاد أخفيها لتجزى كل نفس بما تسعى ، فلا يصدنك عنها من لا يؤمن بها واتبع هواه فتردى ﴾ طه : ١٦

واته : خوا زاتیکە كە جگە لەوخوايەكى تر نیه ، ھەرچى ناوھ پیرۆز و سیفاتە جوانەكان ھەيە ھەر شایستەى ئەوھ .

ئەى پىغەمبەر ﷺ ئايا ھەوالى بەسەرھاتى موسات پىگەيشتوو ؟!

کاتیک ئاگرئیکى بىنى ، لهگه پانه وهيدا بۆ مىسر ، له شه ويكى ساردا ، له بيا باني
 سينادا ، به خيزانه كهى وت : ئيوه ليژه بن ، به راستى من ئاگرئىكم بهدى كردوه ، بابروم
 به لكو سهلكه بزوتىكتان بۆ بهينم ، يان كه سيكم دهست بكه ويٽ ريئونيم بكات
 ، جاكاتيك نزيكى ئاگره كه بۆوه ، بانگى ليكرا ، ئهى موسا دننيا به من پهروهردگارى تۆم
 ، كه واته پيلاوهكانت دابكه نه ، چونكه بيگومان تۆ له دۆلى پيروزي - طوى - دايت .
 منيش هلم بژاردوويت بۆ رابه رايه تى و پيغه مبه رايه تى جا گوئى بگره بۆ ئه وشتانهى
 له ريگهى وهى و نيگاوه پيٽ رادهگه يه نريت . به راستى هه ر من خوام ، هيچ خوايه ك
 نيه جگه له من ، كه واته هه ر من به پرسته و نويزه كانيشت به چاكى ئه نجام بده ، تا
 هه ميشه منت له ياد بيٽ . بيگومان روژى قيامهت به ريوهيه و هه رديت ، نزيكه
 بيشارمه وه ، بۆ ئه وهى هه موو كه سيك به گويزه ي كاروكرده وه و هه ول و كووشى
 پاداشت بدرتته وه .

ئهى موسا نه يه ليٽ ئه و كه سانهى كه باوه ريان به قيامهت نيه و شوينى ئاره زوى
 خويان كه وتوون له م راستيه ويٽ بكن ، چونكه ئه و سا تيا ده چيت و زيانٽ لى ده كه وئ
 ﴿وما تلك بيمينك ياموسى ، قال : هي عصاي أتوكوا عليها وأهش بها على غمي
 ولي فيها مارب اخرى ، قال : ألقها يا موسى ، فلقاها فاذا هي حية تسعى ، قال خذها
 ولا تخف سنعيدها سيرتها الاولى ، واضم يدك الى جناحك تخرج بيضاء من غير سوء
 اية اخرى لنريك من آياتنا الكبرى﴾

ئنجا خواي گه وهه پرسى ئهى موسا : ئهى ئه وه چى به دهه ستى راسته وه ؟
 موسا وتى : ئه وه گوچانه كه مه ، خو مى به سه ردا ده دم و دهيمالم به دره خندا تا
 گه لا بوهرينم بۆ مه ره كانم و ، چه ند مه به ستىكى تريشم پيئى ههيه .

خوا فهرمووى : ده فريئى بده ئهى موسا .
 جا هه ر كه فريئى دا ، يه كسه ر بوو به ماريكى زيندو ، به خي راى ده جوو لايه وه ،
 خوا فهرمووى : بيگره و مه ترسه ، وهك ئه وساي خوئى لى ده كه ينه وه .
 ده ستيشت بخه ره ژيئر بالته وه ، ئه وكاته به رهنگى سپى و دره وشايى ديته ده ره وه
 ، بى ئه وهى عه يبدار بيٽ ، ئه وه ش نيشانه و به لگه يه كى تره .

ئهم شتانه بۆ ئه وهيه تا هه نديك له مو عجيزه گه وه ركانى خو مانٽ نيشان بده ين
 ﴿انذهب الى فرعون انه طغي ، قال رب اشرح لي صدري ويسر لي أمري ، واحلل
 عقدة من لساني يفقهوا قولي ، واجعل لي وزيراً من أهلي هارون أخي أشد به أزي

واشركه في أمري كي نسبحك كثيراً ونذكرك كثيراً انك كنت بنا بصيرا ، قال قد اوتيت
 سؤلک ياموسى ﴿ طه ٣٦ واته : ده بچو بۆلای فیرعهون (پاش ئه وهى له دهسه لات و
 قودره تی خوا تیگه یشتیت و به شیوه ی (عملی) کرداری بینیت ، پاش ئه وهى زانیت
 ئه گهر خوابیه وى دار عه سای ده ستت ده کات به مار و کهویستیشی ده یکاته وه به دار
 عه سا ، که واته قازانچ وزیان ههر له خوا وهیه و ههر ئه وه که (الضرار و النافع) ه ، هیچ
 شتیك و هیچ کهس ناتوانیت له فرمانی ئه وه ده ریچی) . وه ههر ئه وه که (المعطي المانع
 ، المعز المذل ، الخافض الرافع ، القابض الباسط) ...

بچو بۆلای فیرعه ونی سه رکهش و یاخی که له سنووری به ندایه تی ده رچو وه
 ...موسا ده یزانی کاره که ی گران و سه خته ، چونکه چاک فیرعه ونی سته مکاری ده ناسی
 و چه ند سال له مالى ئه ودا بوو ... بۆیه که وته نزا کردن و فه رمووی : په روه ردگارا سینه
 و دل و ده روونم ئاسووده و گو شاد بکه . ئیش و کار و هه ول و کوششم بۆ ئاسان بکه
 و گرتی زمانم بکه ره وه و زمانم گویا و پاراو بکه ، تا له قسه و گو فتار و مه رامم تی بگه ن
 و ، له کهس و کاریشم هاوکار و یارمه تیده ریکم بۆ به یاربده .

حه زیش ده کهم هارونی به رام بیئت ، خواجه پشتمی پی قائم بکه و ، بیکه
 به هاوبهش و یاریده ده رم ، له گه یاندنی په یامه که تدا ، تا ته سبیحات و ستایشی تۆ زۆر
 بکه ین و ، زۆر یادی تۆ بکه ین . چونکه به راستی تۆ هه میشه بینای به حالی ئیمه ،
 به هه لئس و که وتی ئیمه و ، به هه موو شتیکی ئیمه ، خوای گه ورهش فه رمووی : ئه ی
 موسا هه موو داخوا زیه کانت به جی یه و په سه نده و هه موویانت پی درا

حه زه رته ی ئیبرا هیم یش داوای کرد که خوا پیشانی بدات چۆن مردوان زیندوو
 ده کاته وه ، تا زیاتر له قودره تی خوا تی بگات ، خوای گه ورهش فه رمانی پی دا که چوار
 بالنده سه ر به ری و تی که ل به یه کیان بکا و له سه ر چه ند شاخیك دایان بنی و پاشان
 بانگیان بکات ، زیندوو ده بنه وه به فه رمانی خوا و دین به ده نگیه وه ، ئه م وانه کرداری یه
 بۆ حه زه رته ی ئیبرا هیمی (اولوا العزم) زۆر گرنه گ بوو ، تا له داها تودا بی باکا نه بجیته
 نا گره وه و ته حه دای کافر و سته مکاران بکات ...

هه روه ک ده فه رمویت : ﴿ واذ قال ابراهيم رب ارنی کیف تحي الموتی ، قال : او لم
 تؤمن ، قال بلی ، ولكن لیطمئن قلبي ، قال : فخذ اربعة من الطیر فصرهن الیک ثم
 اجعل علی کل جبل منه ن جزءاً ثم ادعهن یتئینک سعياً ، واعلم ان الله عزیز حکیم ﴿
 البقرة ٢٦٠

واته : به يادبهيڻه كاتيك ئىبراهيم فەرموى : پەروردگارا نيشانم بده چۆن مردوو زىندوو دهكەيتەوه ؟ خوا فەرموى : ئايا باوەرپت نەهيڻاوه ؟ ئىبراهيم وتى : بەلى (باوەرم) هەيه بەلام حەزەكەم (بەچاوى خۆم بپيڤنم) ، تا دلم ئارام بگريڤت .

خوا فەرموى : جا كهواته چوار بالنده بهيڻه و جوان سەرنجيان بده و دوايى ھەر چواريان سەربەرە و گوشت و پەپوخوينيان تيكەل بكە ، ئەوسالەسەر لوتكەى ھەر شاخيك ھەندىك لەوتيكەلەيه دابنى ، پاشان بانگيان بكە ، بەگورجى و بەپەلە ھەموويان دىڻەوه بۆلات و چاك بزانه و دلنابە بەراستى خوا بالادەست و كار بەجىيە . ھەرودھا خواى گەرە قودرەت و دەسلەلتى خۆى پيشانى ھاوسەرى ئىبراهيم ، سارە خاتوون دا كاتى ھاتنە ميسر ، ئەميش ئافرەتيكى جوان بوو و مەلىكى ميسريش كەپى دەزانى لەئىبراهيم دەپرسى ئەوچى تۆيه ، دەفەرموى خوشكمە بۆ ئەو ھى رزگارى ببى لەدەستى ، پاشان كە دەهيڻنە لای ، چى دەيهوى دەستى بۆ بەرى ، دەستى تووشى شەلەل دەبى بەفەرمانى خوا ، ئنجا پەيمان دەدات بە(سارە) كەھىچى لىناكات بەمەرجى چاك ببىتەوه ئەويش دوعا دەكا و چاك دەبىتەوه ، پاشان پاشاى ميسر ، خزمەتكارىكى دەداتى كە ناوى (ھاجەرە) بوو ، ئەم وانە كردارىيەش بۆ سارە خاتوون پىويست بوو ، ھەرودھا (ھاجەرە) خاتوونيش لەم وانەيه سوودى چاكي وەرگرت ، بۆيه كاتى لەگەل ئىسماعىلى كۆپى دا لەناويابان و چۆلەوانى مەككە دا حەزەرەتى ئىبراهيم بەجىي ھيشتن ، فەرموى : خوا فەرمانى پىداوى ؟ ئىبراهيم فەرموى : بەلى ، وتى : دەكهواتە خوامان بەسە و ئەو ئاگادارمانە و دى بەھانامانەوه !

طەبەرى لەئىمامى عەليەوه دەگىرپتەوه : ﴿ كاتى ھاجەرە خاتوون بۆ دواجار چوو سەركىوى (مروە) سەيرى لای منالەكەى كرد ، جوبراڤىلى بينى ... جوبراڤىل لى پرسى : تۆ كىيىت ؟ ئەويش وتى : من دايكى كۆپى ئىبراهيم . (رەنگە ھەستى كردبى كە ئەو مروڤ نىه و لەئاسمانەوه ھاتوو ئەھلى ئاسمانەكانىش ئىبراهيم دەناسن ، بۆيه وتى : من دايكى كۆپى ئىبراهيم) ...

جوبراڤىل فەرموى : ئىوھى لای كى بەجى ھيشتوو و ئىوھى داوھتە دەست كى ؟ ھاجەرە خاتوون وتى : ئىمەى داوھتە دەست خوا ... جوبراڤىل فەرموى : (دەى بەراستى) ئىوھى داوھتە دەست كەسيك كەكافىيە و بەستانە... ﴿

قورئان دةفەر موئ : ﴿ ائیس الله بكاف عبده ، ویخوفونك بالذین من دونه ومن یضلل الله فما له من هاد ومن یهد الله فما له من مضل ائیس الله بعزیز ذی الانتقام ﴾ الزمر : واته ئایا خوا بهس نیه بو بنده کانی ؟ جا تو دترسیئن به غه یری خوا ، جاکئ خوا سهری لئیتیک بدات و سهر گهر دانی بکات (له بهر چه وتی ئه وکسه خوی) ئه و کسه نیه هی دایه تی بدات ، هه رکه سیئش خوا هی دایه تی بدات کسه س ناتوانیئت سهری ئی بشیوئنی ، ئایا خوا تو له سیئی به هیئز نیه ؟

قودرەت و دەسەلاتی خوا له چەند ئایەتییکی تردا

* ﴿ والله خلق كل دابة من ماء فمنهم من یمشی علی بطنه ومنهم من یمشی علی رجلین ومنهم من یمشی علی أربع یخلق الله ما یشاء ان الله علی کل شیء قدير ﴾ واته : خوا هه موو زینده وهریکئ له ئاو دروست کردوو ، هه یانه له سهه سکی ده پوات ، هه یشه له سهه دوو قاچ ده پوات ، هه یشه له سهه چوار پی ده پوات ، خوا هه رچی بوئیت دروستی ده کات ، به راستی خوا ده سه لاتئ به سهه هه مووشتیکدا هه یه . (النور : ۴۵) * ﴿ وهو الذي خلق من الماء بشراً فجعله نسباً وصهراً وكان ربك قديراً ﴾ فرقان ۵۳ واته : هه خوا یه که له ئاو مروئی دروست کرد و به هوئ ژن و ژن خوازی یه وه خزمایه تی دروست ده کات ، بی گومان پهروه دگاری تو هه یشه ده سه لاتدار و به توانایه * ﴿ الله ملك السماوات والارض ، یخلق ما یشاء یهب لمن یشاء اناثاً ویهب لمن یشاء الذکور ، او یزوجهم ذکراناً واناثاً ویجعل من یشاء عقیماً انه علیم قدير ﴾ واته : هه بو خوا یه خاوه نداریئتئ ئاسمانه کان و زهوی ، هه رچی بوئیت دروستی ده کات ، به هه رکه س بیه وئیت کچ ده به خشیت و به هه رکه س که بیه وئیت کوپ ده به خشیت ، یا خود له هه ردوو جوړ ؛ به هه ندیک خیزان ده به خشیت له کوپ و له کچ ؛ هه یشه ویستی خوا وایه هیچی ناداتی و نه زوک ده بیئت ، به راستی ئه و زاته زانا و به ده سه لاته . (الشوری : ۵۰) مه سه له ی منال بوون موعجیزه یه کی زوړ گه وریه ، گه وهره ترین به لگه یه له سهه مردن وزیندوو بوونه وه و ده سه لاتئ بی پایانی خوا ، که چی له ئه نه نجامی زوړ روودان و دووباره بوونه وه یه وه لای مروئ ئاسایی بووه و زوړ سه رنجی نادات ، بویه قورئان ئاوا جهخت ده کاته سهری و سه رنجمان راده کیئشی بوئ ، تا چاکتر له قودرەت و ده سه لاتئ خوا تی بگه ین .

سالیکیان کولله یه کی زۆر هیڅ دهینن و دانه بارین به سهر کشتوکالی زۆر ناوچه ی کوردستاندا ، به تایبته دیهاته کانی قهره داغ... له دی ی (بهردی) ی قهره داغ ، خه لکه که ته و او شپه رزه ده بن و دینه لای سه عید ناویک و ده لین : کولله دای به سهر کشتوکالی دیهاتی ده و روبه رداو هیچی نه هیشت و وا به ره و ناوچه کانی ئیمه ش دین ، ئه ویش به فیه ته تیکی پاکی موسلمانانه وه وتی : هیچ کولله کان خویان خوارد ؟ وتیان نه خیر . وتی : خو خوا ماوه ؟! وتیان : به لئ ، وتی : ده خوا که ریمه .. ئه وانه ی که ناگیان له م مه سه له یه یه ده لین : خوا ناگاداره کولله نه گه یشته کشتوکالی ئه مان و به به ره که تی ئه و (حسن الظن) ه به خوا ، رزگاریان بوو ته نانه ت به روو بوومیان له سالانیش زیاتر بوو ..

هه ره خوا پشت و په نا و دوستی بر واداران

حه زره تی لوط سه لامی خوی لی بی وه كه هه موو پیغه مبه رانی تر چاك له قودره ت و ده سه لاتی خوا تیگه یشتبوو ، گه له كه شی هه تا بلیی خراپ و سه رسه خت و تاوان باربوون ، كاتی میوانه كان هاتن بۆ لای كه مه لانیكه ت بوون ، له شیوه ی چه ند لاویکی جوان و پیكه وتوودا زۆر بی تاقه ت بوو ... قورئان له م باره یه وه ده فهرمویت :

﴿ولما جاءت رسلنا لوطا سيء بهم وضاق بهم ذرعا وقال هذا يوم عصيب، وجاءه قومه يهرعون اليه ، ومن قبل كانوا يعملون السيئات ، قال يا قوم هؤلاء بناتي هن أطهر لكم ، فاتقوا الله ولا تخزون في ضيفي أليس منكم رجل رشيد ، قالوا لقد علمت ما لنا في بناتك من حق وانك لتعلم ما نريد ، قال لو أن لي بكم قوة أو آوي إلى ركن شديد ، قالوا : يا لوط انا رسل ربك لن يصلوا اليك ، فاسر باهلك بقطع من الليل ولا يلتفت منكم أحد الا امرأتك انه مصيبها ما أصابهم ، ان موعدهم الصبح أليس الصبح بقريب ﴾ هود : ٨١

واته : كاتيك وه فدی فیه شته کانی ئیمه هاتنه لای لوط ، ناره حه ت بوو پێیان و زۆر دلته نگ بوو (چونکه له شیوه ی چه ند لاویکی جوان دا هاتبوون) له دلی خویدا وتی : ئه مه روژیکی سه خته (منی تیکه وتووم) .

هۆزه که شی به بیستنی هاتنی ئه م میوانانه ، به په له و بی شه رمانه کشان بۆ لای و پیه شتریش کرداره خراپه کانیان ده کرد ، کاتیک لوط ئه م دیمه نه ی دی فهرمووی : ئه ی

خزمه كانم ئائەوانە كچەكانمن و ئەوان پاك و خاوينن بۆ ئىوھ (وەرن لەناو ھۆزدا كىتتان بەدلە بەشىوھىيەكى شەرىلىتتان مارەبكەم ، جا لەخوا بترسن و شەرمەزارم مەكەن لەناو ميوانەكاندا ، ئايا پياويكى ژير و مەردتان تيا نىيە كە گوى لەھەق بگرى و جلەوگىرى بكات لەخراپە ؟

ئەوانىش بى شەرمانە وتيان : سويند بەخوا بەراستى تۆ دەزانى ئىمە ھىچ ھەقىكەت نىيە بەكچەكانى تۆوھ ، بىگومان تۆش دەزانىت ئىمە چىمان دەويت !
لوط فەرموى : خۆزگە ھىزىكم دەبوو لەخوتان بۆ بەرامبەرى ناپاكەكانتتان ! يان پشت و پەنايەكى بەھىزىم دەست دەكەوت و دەپۆيشتم بۆى تا تۆلەتەن ئىكەمەوھ و تەمىتەن بكەم ...

بەلى ... ھەزەرەتى لوط بۆ تاقە ساتىك فەرموى : خۆزگە ھىزىك يان پشت و پەنايەكم دەبوو ، لەساتەوھختىكى زۆر ناھەموار و دژوار دا ، ھەزەرەتى (مەھمەد) ﷺ لە بارەى ئەم ئايەتەوھ دەفەرموئىت : ﴿ يَرْحَمُ اللَّهُ لوطاً لَقَدْ كَانَ يَأْوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ ﴾
واتە : خوا پەرحەم بە (لوط) بكات ، بەراستى ئەو لەپەناى زاتىكى بەتوانا و بەھىزدا بوو كە خۆى گەورەيە ! مەسلىم گىراوئەتەوھ / ل ٢٤٣ التاج الجامع للاصول / بەرگى شەشەم / نورى فارس / ئەم ساتە وھختە زۆرى نەخايند كە مەلئىكەتەكان پىيان فەرموو : ئەى لوط بەراستى ئىمە فەرىشتەى نىرراوى پەروەردگارى تۆين ، ئەوتوانبارانە ھەرگىز ناگەنەلات ، تابىتوان دەستدرىژى بكەنە سەر ئىمە ، جا تۆخاوخىزانەت لەبەشىكى شەودا دەرەكە و كەس لەئىوھ لانەكاتەوھ و ئاوپنەداتەوھ ، جگە ھاوسەرەكەت كەلاساوھ و بەگوئىت ناكات ، چونكە بەراستى ئەو سزايەى كەتاوانبارانى گرتۆتەوھ ئەوئىش دەگرىتەوھ ، بەراستى كاتى سزا كەشيان لەبەرەبەياندايە ، ئايا بەرەبەيانى ئەمەشەو نەزىك نىيە ؟! (ديارە نەزىكە و خۆى گەورەش لەناوى بردن و كردنى بەپەندى زەمانە !) .

ئاليرەدا بانگخواز ھەقە ھەلۆيستەيەك بكات ، ئاخۆ غافل بوونى لەدەسەلات و قودرەتى خوا ساتىكەو تەواو دەبىت كە بەخۆىدا دەچىتەوھ ، يان بەردەوامە و زۆربەى كاتەكانى دەترسى و خۆى گەورە و دەسەلاتى لەيادا نىيە ؟! بانگخواز ئەگەر ھەمىشە دەسەلات و قودرەتى خۆى لەياد نەبىت ناتوانى بەكارى بانگەواز ھەستى ، چونكە دژومنان ھەمىشە و ھەردەم دژايەتى دەكەن و پىي ئى دەگرن ...

دوژمنانی ههق و راستی

خوای گه وره یه کۆ (له سوننه کانی) و له یاسا کانی ئەم دنیایه ی ، دانانی دوژمن و ناحهزه که ههر دهم دژایه تی بهرنامه که ی ده که ن ، چونکه (اختیار) ی داوه به موقوف و سهڕه پشکی کردوو و ری ی پی داوه ئیمان بهیئنی یان نهیئنی ، ماوه یه که له دنیا دا لغاویان بو شل ده کات ، سه ته مکاران شو لی ئه ده که کیشن ، به لام پاش تا قی کرد نه وه ی به روا داران و ، پاش ئه و کیشمه کیشه ی له نیوان هه ق و نا هه قدا روو ده دات خوای گه وره به فه زلی خو ی عاقیبه تی بو هه ق و راستی دانا وه و هه ر خو ی سه ره خه ر و پالپشت و دوستی به روا دارانه هه ره که ده فه رمو یئ :

﴿وَكذلك جعلنا لكل نبي عدواً شياطين الانس والجن يوحي بعضهم الى بعض زخرف القول غروراً ، ولو شاء ربك ما فعلوه ، فذرهم وما يفترون ، ولتصغى اليه أفئدة الذين لا يؤمنون بالآخرة وليرضوه وليقتروا ما هم مقتربون﴾ الانعام : ١١٣

واټه : هر بهوشپوهه کيښمه کيښی ئيمانداران و خوانه ناسان بهرده واره ، جا بو هموو پيغه مبريک و بو ئيماندارانیش دوزمنمان داناو له شهيتانه کانی ئاده ميزاد وپسری ، که بهرده واره قسه ی زل و رازوه دهن به گوئی یه کدا و خوښان و خه لکی پی سهر گردان ده کهن ، خو نه گهر په رور دگارت بیویستایه ری نه دهن شتی وابه کهن ، ده وازیان لی بهینه له گه ل نه و درو و ده له سه یه ی که هلی ده به ستن ، بو کوی ده چن ، له ده ست سزای خوایی رزگاریان نابیت ...

ههروهها بهو قسه جوان و بریقه دارانه ئه یاندا به گویی یه کدا ، با ئه وانه ی باوه پریان به قیامت نیه دلی بدهنی و پیی رازی بن ، بوئهوئی ئه وتاوانه بکهن که ئه وان بهرده وام ده بکهن .

ههروه ها دهفهرمویت : ﴿ وكذلك جعلنا لكل نبي عدواً من المجرمين وكفى بربك
هادياً ونصيراً ﴾ الفرقان : ٣١ واته : هه ره بهوشیوهیهی که توئی محمد ﷺ دژایهتی
دهکرییت ، بۆ هه ره پیغه مبهریک دوژمن و ملوژمان له تاوان باران فراههم هیئاوه ، به لام
دلنیا به که پهروه دگارت به سه پینمونیت بکات و پشتیوانیت لی بکات .

مشتیک له خهرواری دوژمنایه تی کردنی ههق و راستی

ئهگهر لهکۆنهوه باسی پیلانی دوژمنان بکهین بهچهندهها موجهلهد تهواو نابیت و جابهجاریش ئاماژهمان پیکردوه لهنامیلکه و نوسراوهکانی پیشتردا ، بۆیه تهنها چهند لایهنیکی ئهو مهسهله گرنگه و چهند نمونهیهک باس دهکهین .

یهکهه/ دهولهتی عوسمانی وتیروانینیك :

دهولهتی عوسمانی بۆچهند سهدهیهک ئالا بهدهستی موسلمانان بوون ، لهگهڵ خراپهیی ههنديك سولتاناندا ، چاكه و كاری مهزنیشیان ههیه كه ههق وایه به ئینصافهوه و بهویژدانهوه باسی ئی بكریت ...

كاتیک جوولهكه ویستی لهفهستین دا رهگ داکوتی و ببیته خهنجهریک و جهرگی عالمی ئیسلامی بپریت ، عوسمانیهكان بهتایبهت سولتان عبدالحمید ریکر بوو لهرییاندان و شل نهبوو بۆ (اغراءات) و ههرهشهکانیان بۆیه جوولهكهیهکی زۆریان ناردنه شاری سالونیک و بهسهرزارهکی موسلمان بوون و پییان دهوترا (جولهكهی دونمه) و كهوتنه ئازاوهنانهوه و پیلان دانان .

لهلایهکی تریشهوه هانی کابرایهکیاندا بهناوی (ئهحمهده رها)هوه کهدایکی نهساوی بوو ، وهباوکیشی بهناوبانگ بوو به (عهلی بهگی ئینگلیز) ، ئهمش لهبهرئهووی زۆر خوشهویستی ههبوو بۆ ئینگلیز و پیاویان بوو ، جا ئهحمهده رهای (ناموبارهك!) كهبه شیری ئیلحاد گۆشکراوو ، کۆمهلهی (ترکیا الفتاة) ی دامهزراند و لهپاریس رۆژنامهیهکیان بهناوی (مشورت) وه دهکرد لهسالی (١٨٩٥) زاینیداو ، ئیستعماری رۆژئاوا و جوولهكه ههموو ئاسانکارییهکیان بۆ دهکرد و یارمهتیان دهدا ، تهنانهت بههوی پۆسته و گهیاندنێ بیانییهکانهوه لهسهفارهتهکان که نهئەپشکهران ئهو رۆژنامهیهیان بهههموو لایهکی دهولهتی عوسمانی دا بلأودهکردهوه...

ئهوانیش لهسهرهتادا لهبهیاننامهیهک دا وتیان (ئیمه کار ناکهین بۆ لابردنی بنهمالهیی سولتان ، کهبه پیویستیان دهزانین بۆ پاراستنی نیزام ، بهلکو کاردهکهین بۆ بلأوکردنهوهی بیروبوچوونی پیشکەوتنخوازی ...)

جوولهكه ههر زوو لهپروتوکۆلاتهکانیاندا ، بهرنامهیان دانابوو دهولهتی عوسمانی لایهن و خهلافهتی ئیسلامی ههرهس پی بهیئن ، ئهم کۆمهلهی (ترکیا الفتاة) ههش که دواپی بوو به (جمعية الاتحاد و الترقی) بهوکاره ههستان و کاری دوژمنانیان

جی به جی کرد ، هه چهند زۆر کهسیان پی خه له تانو ، له دوايشدا هه نديکیان له مه رامي گلاوی دوژمن تیگه یشتن ، به لام پاش چی ؟ پاش شهوی که کار له کارترازا و شیرازی موسلمانان بچرا . له راستیدا پیلانه کانی جووله که دژی دهوله تی عوسمانی شهوی که ناشکرابووبی دهگه پیتشه بهو سه دهی پانزه هه می زاینی شهوش بهووی که جووله که توانی نافره تیکی جوانی خویان بنیرنه قه سری سولتانی عوسمانی یه وه و توانی بیته هاوسه ری سولتان سوله یمانی قانونی ، وه له بهر شهوی دهسه لاتی شه نافره ته زۆر بوو له کوشکی سولتاندا توانی که که ی که ناوی (مه رماه) بوو ماره ی بکات له (رستم پاشا) ، وه توانی (صدر الاعظم - رئیس وزراء - ابراهیم پاشا) بکوژی و (رستم پاشا) بخاته جیگای ، ئنجا به پیلانیکی تر وه لی عه ه (مصطفی) ی کوپی (سلیمان القانون) ی خنکانه به بیانووی شهوی گوايه نیازی ئینقلابی به سه ر باوکیا ..

ئنجا (سلیم) ی کوپی خسته جیگای و کردی بهووی عه ه ، شه ژنه جووله که یه توانی وا له سولتان سوله یمان بکات که فه رمان ده رکات بو ری دان به کوچی جووله که بو فه له ستین ، شه کوچکردنه ش به رده وام بوو تا سولتان عبدالحمید قه ده غه ی کرد و ریگای ئی به ستن ، بویه شه وانیش سولتانیان بهو ده رده برد و خه لافه تی عوسمانیان رووخاند ! (ل ۱۸۱) احذروا الاسالیب الحدیثه فی مواجهه الاسلام .

سولتان عبدالحمید به جووله که کانی وت (ئه گهر پر به هه موو دنیا ئالتونم بده نی ، نه که هه سه د و په نجا ملیۆن لیره ی ئالتونی ئینگلیزی ، رازی نابم به داواکاری یه کانتان ، من زیاتر له سی سال خزمه تی ئوممه تی ئیسلام و ئومه تی محمدم کردووه ، لاپه ری سولتانه موسلماننه کانی باوو باپیرم ره ش ناکه م و هه رگیز رازی نابم به داواکاری یه کانتان) ل ۱۸۲ هه مان سه رچاوه .

دووهم / ته ونی دوژمن و بی ناگایی ئیبه :

دوژمنان هه میشه پشتی بیدعه چی و شه مه زه بانه یان گرتوووه که دژی شه لی سوننه ت و جه ماعه تن ، بو نموونه (نصیری) یه کان که کومه ئیکی خاوه ن بیرو بوچوونی چه وتن و هه نديکیان (ئیمامی عه لی به خوا ده زانن !) له کاتی که ده ش ئیسماعیلی سه فه وی دژی عوسمانی یه کان جه نگاو ویستی قه له مه ره وی خوی فراوان بکات ، (نصیری) یه کان پشتیان گرتن له شام ، بویه که سولتان سه لیمی یه که م رووبه پروویان بووه وه و سه رکه وت به سه ریاندا ، (نصیری) یه کان رایان کرده شاخ ... پاشان

فهره‌نسی‌یه‌کان پشتیان گرتن و له‌شاخ هینایانه خواره‌وه و له‌سالی (۱۹۲۰ هه‌تا ۱۹۳۶) ده‌وله‌تیا بۆ دروست کردن و ناویان نا ده‌وله‌تی عه‌له‌وی‌یه‌کان . پاشان که به‌ده‌ستی دوژمن له‌ناوه‌پاستی ئهم سه‌ده‌یه‌دا حیزبی به‌عسیان دروست کرد (نصیری)‌یه‌کان بالا ده‌ستکران تیایدا ، هه‌ر به‌هه‌مان شیوه‌ش دوژمنان ده‌ستیان وا به‌پشتی چه‌نده‌ها کۆمه‌له‌ی دروستکراوی وه‌ک (بابی) و (به‌هائی‌یه‌کان) و (قادیانی‌یه‌کان) و (ئه‌حباش) ه‌کانه‌وه ، که هه‌ندیکیان ده‌لێن : نوێژو پۆژومان له‌سه‌ر هه‌لگیراوه و به‌ئاره‌زووی خویان هه‌لال حه‌رام ده‌که‌ن و حه‌رامیش هه‌لال ده‌که‌ن .. وه‌یان به‌پینمایی و یارمه‌تی ئینگلیز قادیانی‌یه‌کان فهریه‌تی جیهادیان دایه‌ دو‌اوه و حه‌رامیان کرد که‌که‌س دژ به‌ئینگلیز راپه‌رێت .

ئه‌مه‌ بێجگه‌ له‌وه‌ی که هه‌زاره‌ها پیلانیان هه‌یه و نایه‌لن زانیانی ئهم ئومه‌ته‌ کۆبهنه‌وه له‌ژێر چه‌ترێکدا و له‌ناو کۆمه‌له‌یه‌که‌دا ... ئه‌وا چه‌ند سا‌له‌ دکتۆر (قرضاوی) خه‌ریکی کۆکردنه‌وه‌ی زانیانه‌ که‌چی هه‌یچ وولاتیک ری‌ی نادات له‌خاکه‌که‌یدا کۆبونه‌وه‌که سازبکری و مه‌رجه‌عه‌تیک بۆ موسلمانانی ئه‌هلی سونه‌ بێته‌ کایه‌وه .

سییه‌م / جووله‌که و دروستکردنی دوژمنایه‌تی :

جووله‌که بێجگه‌ له‌وه‌ی ئایینی مه‌سیحیان شیواند و هه‌رچی خراپ بوو کردیان به‌رامبه‌ر به‌گاوه‌ه‌کان ، هه‌میشه‌ له‌مه‌ولێ ئه‌وه‌شدان که ئاگری رق و کینه‌یان خوش بکه‌ن دژی موسلمانان ، بۆ ئه‌وه‌ی گاوه‌ موسلمان سه‌رقالی یه‌کتری ببن و خوشیان چیان بوی بیکه‌ن ...

له‌سالی ۱۹۴۵ دا کۆمه‌لی ده‌ستنوسی زۆر گرنگ و به‌نرخ له‌لای ده‌ریای مردوو له‌ئه‌شکه‌وته‌کانی (قمران) دۆزانه‌وه ، پاشان که‌وتنه‌ لای جووله‌که ، کاتیک ئه‌مریکا دا‌وا‌ی کردن ، به‌ومه‌رجه‌ دایان پی‌یان که‌بلاونه‌کرێته‌وه ...

له‌و ده‌ستخه‌تانه‌دا هه‌موو (سفر اشعیاء) هه‌یه به‌ته‌واوی ، له‌کاتی‌که‌ که‌به‌شیکی که‌می له‌ته‌ورات دا هه‌یه ئهم دۆزراوانه شو‌پشیکی مه‌زن بوو له‌بیری مه‌سیحیه‌کاندا و که‌ پاپا پۆلسی شه‌شهم بی‌نی زۆرکاری تی‌کرد ... له‌و (سفر اشعیاء) هه‌دا هاتوه‌ که :

((د‌وا‌ی مه‌سیح پی‌غه‌مبه‌ریکی عه‌ره‌ب دی‌ت له‌ولاتی فاران - فاران به‌زمانی ئارامی واته‌ حه‌جاز - وه‌ ئه‌بێ جووله‌که شو‌ینی بکه‌ون نیشانه‌ی ئه‌و پی‌غه‌مبه‌ره ئه‌وه‌یه که له‌کوشتن رزگاری ده‌بی‌ت ، ئه‌وه پی‌غه‌مبه‌ری چاوه‌ پوان کراوه ، چونکه له‌وشمشیره‌

رزگاری ده بیټ که نه خړیته سهرگرډنی ، وه پاشان به ده هزار (قدیس) خواناسه وه ده گړیته وه بوی) .

پایا له سالۍ ۱۹۶۵ دا به یان نامه یکی گړنگی درکړد ، وه کو داننانی کی ره سمی وا بوو به نایینی ئیسلام دا ... به بانگهیشتی کی ره سمی وه فدی کی ئیسلامی چوو بو فاتیکان ، له وی کوبووه وه له گهل (کردینال بیمونللی) که وه زیری ده ولت بوو له حکومتی فاتیکان ، له کوبونه وه که دا باس له په یوه ونډی نیوان موسلمان و گا وره کان کړا و پاش دانوستان کی گهرم و گوپ ، (کردینال بیمونللی) به موسلماننه کانی وت : له م پوډا مژده دان ده وسټیم له جیهانی ئیسلامی دا ، چونکه پیویست ناکات بانگ بکړن بو سهر نایینی مه سیحی و مولمانانیش خاوه نی په یامی کی ناسمانین و ده چنه به هه شته وه ... ئنجا مژده که ی (سفر اشیاء) ی بو خویندنه وه ...

به لام به داخه وه نوینهری ئیسرائیل له فاتیکان ، پایا ئاگادار کرده وه که نابی نهو ده ستخانه تانه بلاو بکړنه وه و پاش ماو هیک پایا پولسی شه شه م له بارو زروفی کی تهم و مژاوی دا له سهر جیگا که ی خوی مرد ، هه روه ها پاش ماو هیک کی که میش له مردنی پایا ، (کردینال بیمونللی) یش به هه مان شیوه مرد ... به مه ش گفت و گو و نریک بوونه وه ی موسلمانان و مسیحیه کان نشووستی هیئا ... وه نهو به یان نامه یه ش که بلاو کړا بووه ، زوریه ی کوکرایه وه ، هه رچند له چند شوینک و لای چند که سایه تیه کی موسلمان ماوه و پاریزراوه ، (ثم رووداوه دکتور معروف الدوالیبی ده یگریته وه که نه دمایکی لیژنه ی دانوستانی موسلمانان و مه سیحیه کان) بوو ل ۱۳۴۱ په راوی البحث عن الحقيقة الکبری المهندس عصام قصاب) .

چوارم / مژده دهران و روژه لاتناسان :

پاش نه وه ی موسلمانان فه تی (بیت المقدس) و (انطاکیه) و (ره ها) یان کرد و له ده رگای قه لاکانی (قسطنطنیه) یه یان ده دا که پایته ختی ده ول ته ی بیژه نتی بوو ... گا وره کان که وتنه خو یان بو هیرش کردنه سهر جیهانی ئیسلامی ...

ئیمپراتور (قسطنطین) ی هه وتهم له که نیسه ی (نورثو ذکیه) ی بیژه نتی روژه لاتنه وه هه ولیدا بو ده ست گرتن به سهر ه ونډی ناوچه دا و ، له سالۍ ۱۹۷۲ زاینی دا هسټیان گرت به سهر شاری (نصیبین) و ه ونډی سهر که وتنیان به ده ست هیئا ، پاشان موسلمانان هیژ و توانا کانیان کو کرده وه و به سهر (بیژه نتی ه کان) دا سهر که وتنه وه ،

بەم جۆرە ھېرش و دژە ھېرش بەردەوام بوو ... تا ھېرشى خاچپەرستەكانى رۆژئاواى (كاتولىكى) دەستى پى کرد بەھۆى پاچا (ارىيان الثانى) يەوہ لەساڻى ١٠٩٥زدا ... لەيەكەم ھېرشياندا نزىكەى سى سەد ھەزاريان لى كۆژا ... ئنجا ھېرشى دووہ ميان ھات و (بيت المقدس) يان گرت و ھەفتا ھەزاريان لەخەلكى بى تاوان قەتل و عام کرد ، ھۆى سەرگەوتنىشيان پەرتەوازيى موسلمانان و لاوازي دەولەتى عەباسى بوو ...

(عمادالدين زنگى) لەساڻى ١١٢٨زدا فەتخى ھەلەبى کرد و لەساڻى ١١٤٢زدا فەتخى رەھاي کردەوہ .

دواى ئەویش (نورالدين محمود) ھەولى فەتخى (بيت المقدس) ى دا بەلام كۆچى دوايى مۆلەتى نەدا كارەكەى تەواو بکات ، تا خواى گەورە (صلاح الدين) ى نارد و لەجەنگى (حطين) دا دوژمنانى شكاند و فەتخى (قدس) ى کرد ...

خاچپەرستان چى ھەولى ترياندا تىك شكان ، تا لويىسى ھەوتەم پاشاى فەرەنسا ھېرشى کردە سەر مىسر و لەناوچەى (دمياط) ھە پەلامارى دا ... ئنجا نامەيەكى نووسى بۆ پاشاى دادپەرور (نجم الدين ئەيوب) وتيايا دەيوت (ئىمە خەلكى دەكۆژين و پى دەنيين بەولآتا و زەوى پاك دەكەينەوہ لەفەساد ، ئەگەر رووبەرپوومان بيتەوہ بەجەنگ خۆت تووشى ناپەھەتى و گەلەكەت تووشى كۆت و پىوھندى نەگبەتى و تووشى لاوانەوہ و قورپىوانى زۆريان دەكەيت ... ئىمە بەزەييمان نايەتەوہ نەبەدەسەلآتدار و نەبەبى دەسەلآتدا) .

(نجم الدين ئەيوب) يش وەلامى دايەوہ بەنامەيەك كەتيايا وتى : (بەسوپاكەت و پالەوانەكانت و سوار و پيادەكانت ھەپەشەمان لى دەكەن ، ئايا تۆ نازانيت ئىمە پياوى جەنگ و خاومنى شمشىرين و ، چوبىنە سەر ھەر قەلایەك رووخاندومانە و ، ھەر كەسى لەسنور لاى دابى و زيادە پەوى كەردبى لەناومان بەردوہ ... وە ئەگەر نامەكەمت پىگەيشت ، ئەوا چاوەپى سەرھەتاي سەرھەتى نەحل و كۆتايى سەرھەتى (ص) بەكە دەفەرمووى : ﴿ اتى امر الله فلا تستعجلوه ﴾ ﴿ ولتعلمن نبأه بعد حين ﴾ ...

ئنجا نجم الدين ئەيوب سوپاي كۆكرەوہ بۆ پەرو بەپەرو بوونەوھيان ، بەلام مەرگ بەردى و ژنەكەى (شجرة الدر) مەردنەكەى شارەوہ و (توران شا) ى كۆپى رووبەرپووى خاچ پەرستان بووہوہ و لويىسى نۆيەمى بەدىلى گرت و سوپاكەى تىك شكاند و دوايى بەپارەيەكى زۆر نازادى کرد ...

بەم شىۋەيە دووسەد سال جىھانى ئىسلامى سەرقال بوون پىيانەو ، كە دواى ئەمەش (تەتەرەكانيان) ھانداو (ھۆلاكو) بەغدادى گرت لە سالى (٦٥٦)ى كۆچى دا و نىزىكەى دوو مليۇن موسلمان كوژدان ...

پاشان تەتەرەكان تىك شكان لەسەر دەستى ھەردوو سەركرە (قۇز) و (ظاھر بىبرس) دا ، وە لە جەنگى (عين جالوت) دا خۇيان پىننەگىرا لەبەردەم موسلماناندا و شەوكەت يان نەما ...

تەتەرەكان زۆريان موسلمان بوون و پاشان دەولەتى عوسمانى دامەزرا ، ئنجا جارىكى تر خاچ پەرستەكان وەك (ئىستعمار) يكى نوى روويان كەردەو ە عالەمى ئىسلامى و لەسالى (١٨٧٥ز) دا ئىنگلىز ھندستانى داگىركرد و دەولەتى مەغولى رووخاند ، وە لەسالى ١٨٨٢زدا مىصريان داگىركرد و لەسالى ١٩١٤زدا دەستيان گرت بەسەر عىراقدا و لەسالى ١٩١٧ زدا فەلەستىنيان خستە ژېر رىكىفى خۇيانەو .

لەم لاشەو (فەرەنسا) (سوريا و لوبنان و جەزائىر و تونس) ى داگىركردو ، روسىاي قەيسەرىش (قرم و قوقاز و ازبىجان و تركستان و سىبىريا و بخارى) ى داگىركرد ...

ھەرچەند دەيان ويست وا دەرخنە كە جەنگىكى ئاينى نىە ، بەلام ھەرچى يان دەكرد رق وقىنيان بۆ نەئەشاردرايەو ە شەپريان بەكۆنەقەين دەكرد و ، داخى شكاننەكانى زەمانى خاچپەرستانيان ھەر لەدلابوو ، بۆيە (اللورد اللنبى) سەركرەدى ئەو سوپايەى كە لەجەنگى يەكەمدا چوو ە فەلەستىنەو ەتى (اليوم اتتهت الحروب الصليبية) ئەمرو جەنگى خاچپەرستەكان تەواو بوو .

بەلى پاش نىزىكەى شەش سەدە ، ھەروان لەيادى شىكستەكانياندا ...

ھەر لەبەرئەو ەش بوو كە (لويد جورج) ەزىرى دەرەو ەى بەرىتانى جەنگى جىھانى يەكەمى ناونا (جەنگى دوو ەمى خاچپەرستان) ...

كاتىك جەنرال غورو چوو ە (دیمەشق) ەو ەكسەر چوو ە سەر قەبرى (صلاح الدين) و شەقىكى تى ەلداو ەتى (ئەوا ھاتىنەو ە صلاح الدين) . ھەر ئەمەشە كەواى لە جورج بوش كە ئەم جەنگى جىھانى سىيەمەش ناوبنى جەنگى خاچپەرستان ...

باول شمتز دەلى (لەناو پاشماو ە و وىرانەى جەنگى جىھانى يەكەمەو ە ، لەناوچەكانى عالەمى ئىسلامى دا ، خىويك ەستايەو ە وەك ئەفسانەكە دەلىست :

بالئندەيەك مرد و سوتا ، پاشان لەو گەلگۆيەي بالئندەيەكی خیراتر هەستایەو و بالی گرت ، کە تۆوی شوپش دەچینی لەهەموو جاییەك لەدژی تەماعی ئیستعمار ، بەپشتی عەقیدە و کۆکردنەوی موسلمانان لەسەر بیروبۆچوونی ئیسلامی نوێ ، بۆ بەرهەنگاری مەترسی هاتوو لەرۆژئاواوە .

هەرۆک دەزانین کە لەنۆریەي ولاتە ئیسلامیەکانەو ، شوپشگێران راپەرین و داگیرکەرانیان دەرپەراند ... بەلام ئەوانیش زۆر زان بوون ، کاتی رویشتن کە مسۆگەریان کردبوو دواي خوشیان ، ئەوانەي دینە سەر حوکم هەر لەسەر رێبازی ئەمان دەپۆن بەرپۆه .

بەلێ ... توانرا شوپش و پەنج و خەباتی موسلمانان بدزری و کەسانیکێ تر غەیری گەلی موسلمان سوودی ئی بیینی ...

لویسی نۆیەم وانەي لەتیکشکاندنی وەرگرت و بییری لەجەنگی دەروونی و روشنیبری کردەو ، بۆیە بەپایا (ئەنوسنتی چوارەمی) وت : کەيەکەم کۆمەلەي مژدەدەران دروست بکات لەسالی ۱۲۵۳زدا .

لەسالی (۱۲۱۴- ۱۲۹۴ز) (روجر بیکون) داواي دەکرد کە فییری زمانی عەرەبی ببن بۆ ئەوێ موسلمانەکان راکێشن بەرو گاوریتی . ئیتر لەوساو هەر خەریکن و ناوبەناو کۆبوونەو دەکەن و پەیمانگای پینگەیانندی مژدەدەرانیان دروست کرد و بەمیلیارەها دۆلاریان بەخت کرد ... بۆ نمونە لەسالی ۱۹۷۷ دا کۆبونەو لەسوئیسرا و باسی بەگاورکردنی جیهانیان دەکرد ، پاشان لەسالی ۱۹۷۸ دا لە ئەمریکا کۆبونەو بۆ بەگاورکردنی موسلمانان و لەو کۆبونەوێدا یەک ملیار دۆلاریان کۆکردەو لەدەولە مەندەکان .. لەگەل (تبشیر) مژدەدانیش دا ، رۆژەلات ناسەکان لیکۆلینەو یان دەکرد لەسەر جیهانی ئیسلامی و پیلانیان دادەنا و ناوی گۆی ئێوەکەسانەیان ئەدا کە گۆی لەمستیان بوون ...

هەندی ئەوانەي پێیان خەلەتابوون قسەکانیان دووبارە دەکردنەو ، وەك علی عبدالرزاق کە پەرایی (الاسلام وأصول الحكم) ی دانا و کۆمەلێ گومان و هەلەي ئەدا بەگۆی خۆینەرانی دا ... ئەو قسانەي دەیکات کت و مت قسەي رۆژەلات ناسەکانە و ناوی پەرەو کە هی خۆیەتی .

لهو که سایه تیا نهی تریش که له سه ره مان ری باز ده پویشتن (طه حسین ، سلامة موسى ، امین الخولي ، زکی نجیب محمود ، توفیق الحکیم) و ... هتد .

دیاره نه مانیش زور زیاتر له بیگانه کان زیانیان گه یاند به موسلمانان چونکه ناشکرایه دار پوانی له خوئی نه بی ناقلیشی . (احذروا الاسالیب الحديثه في مواجهة الاسلام) .

پینجهه : طه حسین

دکتور طه حسین فهره نسا دهستی پیوهی بوو ، بو به کارهینانی دژی ئیسلام ، به تایبته له ری ئی ژنه که یه وه که ئافره تیکی جوانی خانه دانی فهره نسی بوو ، نه م ئافره ته رازی بو به پیایوکی کویری عهره بی هه ژاری میسری ، بو ئه وهی میشکی داشوین و کاریک بو رۆژئاوا بکات ...

به ئی ئه وه ژنه به پی ئی به رنامه یه کی حساب بوکراو شووی کرد به دکتور طه حسین و ئه ویش پیوانه هه رچی یان پیووت به چاکی به ئه نجامی گه یاند و کاتیک مرد ، ژنه که ی وتی (طه حسین ئه و رۆله ی بیی که داوای ئی کرابوو !) .

دکتور له بواری رۆشنیری و ئه ده ب دا له په نجاکاندا ، هه ولی زوری دا و بیروبوچوونی نوئی هینایه کایه وه و زور به گهرمی داوای له موسلمانان به تایبته میسریه کان ده کرد که رۆژئاوا بکه نه رووگه و قیبله ی خویمان و هه رچی شتی له رۆژئاوا وه بییت وه ری گرن ، ئنجا ئه وشته چاک بییت یان خراپ !

بیرو بوچوونه کانی طه حسین و رۆژئاوا په رسته یه کی خه لکانیکی زوری له خشته برد و موسلمانانی سه رقالکرد که وه لامی بده نه وه و قسه کانی پوچ بکه نه وه ! (المجتمع ١٤٧٢/١٣/١٠/٢٠٠٦) .

قسه کانی دکتور هه مان ئه و قسه نه ن که پۆژه له لات ناسه کان ده یانکرد ، بویه رۆژه له لات ناس (ماسنیون) ده ئی (لو قرأنا کتب طه حسین لقننا هذه بضاعتنا ردت الينا) واته : نه گهر نو سینه کانی طه حسین بخوینینه وه به دلنیا ییه وه ده ئین ئه وه هه ر قسه کانی خو مانه و بۆمان گه را وه ته وه ... واته هه ر قسه کانی ئیمه یه کردویه تی یه وه . (احذروا الاسالیب الحديثه في مواجهة الاسلام) ا.د. سعد الدین السید صالح ل ١٢٧ طه حسین کتیبیکی نووسی به ناوی (فی الشعر الجاهلی) که هوی نو سینه که ی و فیکره که ی ده گه رپته وه بو رۆژه له لات ناسی جووله که (مرجلیوٹ) ، وه نو سینه که ی (طه حسین) وه ک حاشیه یه که بو نوو سینیکی (مرجلیوٹ) که له گو قاری (الاسیویه) دا بلاوی

کردبووه به زمانى ئینگلیزى له سالى ۱۹۲۵دا به ناو نیشانى (نشأة الشعر الجاهلي) ...
لیکۆله رهوان ده لێن که (مرجلیوٹ) داواى کردووه له (طه حسين) که ئه و باب ته بنوسی
(۶۳ مشکلات في طريق التربية الاسلامية د. السيد احمد فرج) .

ههروهها بیرى نه ته وایه تی عه ره بیه هه ر رۆژئاوا چاندى له ولاته ئیسلامی به کاندای
و هه ر ئه وانیش ولاته ئیسلامی به کانیان پی پارچه پارچه کرد ، ئه وه تا مایلز کوبلاند
به پررسی (مخابراتی ئه مریکی) له رۆژه لاتى ناوه راست له شه سته کاندای ده لی : ()
له زانکۆی ئه مریکی له لوبنان ، بیرى نه ته وایه تی عه ره بی له دایک بوو ، وه بانگخوازانی
ئه ویره ش له و زانکۆیه دایگه وه بوون ، ته نانه ت له سه دایه وه دی بانگخوازانی بیرى
نه ته وایه تی عه ره بی ده رچووی زانکۆی ئه مریکین له لوبنان (لعبة الامم ل ۲۱۹

شیخ متولى شه عراوى ده لیت : طه حسين له کۆتایی ژيانیدا ته نها گوئی له قورئان
ده گرت و له زۆر بیرو بو چوونه کانی زووی په شیمان بووه وه ...

شه شه م / لۆردکرۆمر :

کرۆمر حاکمی ئینگلیز بوو له میسر ، قه شه (دانلوب) ی کرد به راویژکاری
وه زاره تی معاریفی میسری ، ئه م دووانه بیریان کرده وه که بۆ ئه وه ی عاله می ئیسلامی
به گشتی و میسر به تایبه تی له ئیسلام دووربخه وه ده بی کاربکه ن له سه ر په ره پیدانی
ئه زه هه ر به جوړیک که به رنامه ی خویندنی رۆژئاوا قبول بکات و زانسته ئاینیه کان بخاته
لاوه ... دیاره ئه مه ش کاریان بۆ کرد به لām هه ر به وه وه نه وه ستان چونکه کاریگه ری
یه که ی که م بوو ...

له لایه کی تره وه که وتنه کردنه وه ی قوتابخانه و زانکۆی مه ده نی و خویان
پروگرامیان بۆ داڕشتن و زمانى ئینگلیزى کرا به زمانى خویندن و گرنگی زۆری پی دا و
، وانه ی ئایین کرا به وانه یه کی وه ک وانه ی وه زرش و وینه کیشان و که نارکرا و
شتانیکی تیا ده خوینرا که پروکه شی ئاین بوون ... ئنجا مامۆستایه کی ده رچووی
ئه زه هه ر به (سى جونه یه) داده مه زرا که چی ئه وه ی له قوتابخانه مه ده نیه کان ده رده چوون
مووچه ی چه وریان ده دانی بۆ ئه وه ی پله وپایه ی ئه زه هه ر له دلی خه لکی دا نه هیلن .

تا ئیستاش ئه مریکا و رۆژئاوا وازناهیئن ، ئه وه تا ئه مریکا (۷۵) ملیۆن دۆلاری
به خشی به بنکه ی به ره وپیش بردنی خویندن (مرکز تطویر المنهج) له میسر ، بۆ
گوڕینی به رنامه ی خویندن ، له کاتی کدا له و بنکه یه دایچه نده ها شاره زای ئه مریکی

کارده‌کهن وه (جیرالدفیرس ، بیتر تریمان ، وجوان کبرود ، لیزالمبرت ، کارولینا) به‌سه‌روکایه‌تی دکتۆر کوثر کوچک ، دیاره مه‌به‌ست له‌به‌ره‌وپیش بردن و گۆپینی به‌رنامه‌ی خویندن ئه‌وه‌یه که بابه‌ته ئیسلامی‌یه‌کان زیاتر کهم بکړنه‌وه ، بۆیه ئه‌و بابه‌تانه‌ی که باس له‌سه‌ره‌که‌وتنی پیغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌کات له‌غه‌زاکاندا به‌سه‌ر جووله‌که‌دا لابران له‌قوناغه‌کانی خویندندا (ل ۲۰۰ / احذروا الاسالیب الحدیثة فی مواجهة الاسلام) . له‌گه‌ل هه‌موو ئه‌و گۆپینه‌شه‌دا هیشتا ئه‌مریکا هه‌رگله‌یی له‌میسر ده‌کات و زیاتر هانی ده‌دات که ئیسلامی‌یه‌کان له‌ژیان و کۆمهل دابری و نه‌یه‌لی هه‌ناسه‌بدن و به‌هیچ جوړیک سه‌ر زیاد بکه‌ن ...

ئه‌مریکا هه‌ر به‌وه‌وه نه‌وه‌ستاه به‌ئکو ده‌نووکى له‌سه‌ر ولاتی پاکستان و سعودیه‌شه و ده‌یه‌ویت ئه‌وانیش هه‌روه‌ک میسر ، به‌خیرایی شوین رینمایى‌یه‌کانی ئه‌مریکا بکه‌ون و به‌رنامه‌ی خویندنی خوین بگۆن !
حه‌وته‌م / میسرو وازه‌ینان له‌شه‌ریعه‌ت :

میسر یه‌که‌م ولاتی ئیسلامی‌یه که‌وازی له‌ئه‌ه‌حکامی شه‌ریعه‌تی ئیسلام هیئا ، ئه‌وه‌ش له‌کاتی‌که‌دا که (محمد علی) هاته سه‌ر حوکم و (بعثات) ی نارد بۆ ده‌ره‌وه ، تا له‌قه‌ره‌نسا دیراسه‌ی قانونی وضعی بکه‌ن له‌سالی ۱۸۲۸ز ، وه‌کاتی ئه‌وانه‌گه‌رانه‌وه و گوی‌یان ئاودرابوو به‌به‌رنامه‌ی روژئاوا و یاسا‌کانی ، بوونه سه‌ره‌تایه‌ک بۆ رویشتن به‌ره‌و (القانون الوضعي) و (مدرسه‌ی حقوق) یش بۆ ئه‌ومه‌به‌سته دامه‌زرا ، ئنجا داگیرکردنی میسر له‌لایه‌ن ئینگلیزه‌وه زیاتر هانی دان بۆ ئه‌م کاره و به‌رده‌وام هی‌رش ده‌کرایه سه‌ر شه‌ریعه‌تی ئیسلامی ، تا له‌سالی ۱۸۸۵زدا (قانونی فه‌ره‌نسی) خرایه جی‌ی شه‌ریعه‌تی ئیسلامی و ، ئه‌وا زیاتر له‌سه‌د ساله‌ میسر وازی له‌ په‌په‌ره‌وی‌کردنی شه‌ریعه‌ت هیناوه .

کاتی‌ک میسریه‌کان له‌سالی ۱۹۲۷دا له‌کۆنگره‌ی (جنیف)دا داویان کرد شه‌ریعه‌تی ئیسلامی سه‌رچاوه‌ی یاسادانان بیست ، دوژمنان رازی نه‌بوون و تیان به‌مه‌رجیک (ئیمتیازاتی بیانی) له‌میسردا لاده‌به‌ین که کار به‌یاسا‌کانی شه‌ریعه‌تی ئیسلام نه‌که‌ن و (قوانین وضعی) به‌رقه‌راری ... تا ئیستا چی گه‌ل داواى (تطبیق) ی شه‌ریعه‌تی ئیسلامی ده‌کات ، حکومه‌تی میسری ده‌ستی ده‌ستی یان پی‌ده‌کات ، به‌بیان‌ووی ئه‌وه‌ی گوايه که‌مایه‌تی گاوه‌کان (قبطیه‌کان) نا‌پازین...!

دوای میسریش تورکیا له سالانی دوای جهنگی جیهانی یه که مدا ملکه چ بوو بۆ
مه رجه کانی دوژمنان که وتیان : به مه رجیک سهر به خوئی دده یین به تورکیا
که ده سته بر داری یاسا کانی شهر یه تی ئیسلام بیئت .

پاشان (مصطفی کمال اتاتورک) یان هیئا ، کردیان به په رستراوی جه ماوه ری
بی ناگای دور له خوا ، ئه ویش هرچی پیکرا کردی له بردنی تورکیا به ره و روژئاوا و
یاسا کانی روژئاوا... ل ۲۲۴ (احذروا الاسالیب الحدیثه فی مواجهه الاسلام) .

کاتی خوئی (گلاستون) ی ئینگلیز وتی : بۆ ئه وهی هیزی ئیسلام نه هیلین ،
پیویسته له چکی سهری ئافره تان لابه یین و قورئانی پی داپوشین و سهر قالی ماده
بی هوشکه ره کان و سهر خوشکه ره کان یان بکه یین .. ل ۲۶۶ (احذروا ...)

هر له به ئه وهش بوو که هی رشیکی زور ده کرایه سهر خۆ داپوشین و له چک و
به نیشانه ی دواکه و تووی ئه یان دایه قه له م ، وه به ئافه رین و هاندانی ئینگلیز هندی
له و که سانه ی که کویرانه دوای روژئاوا که وتبوون گو قاری (السفور) یان دهر ده کرد
له کاتی جهنگی جیهانی یه که مدا له میسر .

وه له سالانی ۱۹۲۳ د بروسکه یه کات به دوای (هدی شعرای) و (سیرا نبرای) دا
که به شداری کونگره ی ژنانی نیوده و له تی بکه ن که له رۆما به ستر ، پاش ئه وهی ئه و دوو
ئافره ته میسری به به شداریان کرد و گه رانه وه ، له چکه کان یان فری دا و خستیانه ژیر
پیوه ... ئیتر له و روژه وه کار ده کری به گهرمی بۆ تی که لاوی ژن و پیاو و نه مانی هیچ
به ره به ستیک به ناوی ئازادی و مافی ئافره تانه وه ، که له راستیشدا مه به ست هر دژایه تی
ئایین و تی کدانی کۆمه لگایه بۆ هیئانه دی ئاواته کانی داگیر که ران و دوژمنانی خواو
به رنامه که ی . ل ۲۷۶ هه مان سهر چاوه ی پینشو .

باسکردنی پیلان و دوژمنایه تی روژئاوا و ئیستعماری کۆن و نوئ ، ئه وانه ی که تا
ئیسنا ئاشکرابوو ، چهنده ها موجه له دی ده ویت و ئاسان نی یه تیشک بخریته سهر
هه مووی ، بۆیه به وهنده ده ست هه لده گرین و ده چینه سهر نوئ ترین جهنگی ئه مه ریکا
و خورئاوا دژی ئیسلام که هندی زانای وه (د. یوسف القرضاوی) دای ده نی
به جهنگی جیهانی سی یه م دژ به ئیسلام به گشتی و دژ به بزافه ئیسلامی یه کان
به تایبه تی ...

ئەمەریکا و جەنگی جیهانی سێیەم

بەراستی یاری و گەمەییەکی گەورەییە لەسەدەیی بیست و یەكدا ، گەمەییەك كە دەستی شاراوێ بەهێز پێی هەستاو و ئەنجامی داو لە پشت پەردەو ...
ئەم یاری و گەمەییە هەزاران جار گەورەتر لە تیرۆر کردنی سەرۆکی ئەمەریکی (جون كیندی) ، كە ئەمەش هەر ئێوە دەستە رەشە شاراوێییە ناو ئەمەریكا ئەنجامی داو توانیشی چاك پەردە پۆشی بكات .

ئەم رووداو گەورەییە ، واتە تەقینەرەكانی ئەم دواییەیی ئەمەریكا بۆ چەندەها سالی تریش رەنگ ئەداوە و کاریگەری دەبی لەسەر سیاسەتی نیو دەولەتی و رەنگە سەرەتایەکیشت بێت بۆ ئەو كیشمە كیشەیی كە (هانتنگتون) باسی ئی دەکرد و نوقلانەیی بۆ ئی ئەدا . ئەم كارەساتە ئەوێندە گەورەییە كە پیویستی بە هاوكاری و رێكخستن و سازدانی زۆر هەییە لە نیوان بەرپرسیانی پنتاگۆن و دەزگا گەورە بەرپرسەكانی ئەمەریكا دا ... ئەگینا چۆن دەتوانی تەفسیری ئەو بەركی ، كە بۆ ماوێ نزیکەیی یەك سەعات جیهانی ئینزازی سەرتاسەری ولات لەكاریكەوی !

لەكاتێكدا ئێوە ئامیڕانە چەند سال لەوێ بەردانراو ، لەكاتی جەنگی ساردا ، تا ئەمەریكا بپاریزی لە هەر پیشەتایێكی لە پەری لەو جۆرە ...

چۆن ئامیڕەكانی ئاگادار كەردنەوێ پنتاگۆن كاریان نەكرد ، كە ناسراو بە پتەوترین و پارێزراوترین بینا لە جیهاندا !

كی هەییە دەستی گەشتبێتە ئێوە ئامیڕانە ، كە كەس ناتوانی بیگاتی تا بەچەند خالیکی پشكنینی وردا تێنە پەڕیت ؟

كی هەییە ئاگاداری هیماو شفرەیی نەینی ئێوە ئامیڕانە بێت ؟ دیارە كە سانێك لەبەرترین و بالا ترین پلەیی لێ پەرسراویتی دا دەیزانن !

لەزانستی تاواندا دەوتری (هیچ تاوانێك نیە جی دەستێك بە جی نەهیئێ و لەسەدا سەد تەواو بێت) ، بۆیە لەم كارە ساتەشدا دەكریت پەرسین ؟

١ - دەلین ئەوانەیی بەم كارە هەستاون عەرەب و موسلمان بوون و مەشقیان كەردووە لەسەر فزۆكەوانی ، ئاشكراوە ئەم كارە ترسانكە مەزنە ، كە تا ئیستا كاری تیرۆری ئاوا گەورە ئەنجام نەدراو ، بەكەسانی شارەزایی كەم ئەنجام نادری لەناسمانی

ئەمىرىكايەكدا كە ئەو ھەموو بالاخانە سەريان لەئاسمان توندبىووە و گەورەترین و بەدەسەلاتترین ولاتی جىھانە .

۲ - چۆن چوار فېرۇكە لەرپەوى خۆيان لادەن و ھىچ كارەساتىكى بەيەكدا مائىن روونەدات؟ چۆن ئەو فېرۇكانە بورجى چاودىريان ئاگادارنەكردەو ، كە ئاگاداركردەو تەنھا چەند چركەيەكى كەمى دەوئەت ؟ لەكاتىكدا فېرۇكەكان نزىكەى سەعاتىك ماو ھەبوو لەنيوان يەكەم و دواھەمىنياندا و زياتر لەنيو سەعات فېرۇكەكان لەھيلى ئاسمانى خۆيان لاياندابوو ، بەئاسمانەو بوون .

۳ - بۆچى ئەو فېرۇكانە داواى يارمەتى يان نەكرد و نەيانووت فېرئىراوين ؟ لەكاتىكدا كەلە ميژووى فېرۇكەوانىدا ، ھىچ فېرۇكەيەك نەبوو كەفېرئىندرابى و پەيوەندى نەكردى بەبورجى چاودىرىيەو ! كوا سندوقە رەشەكان و چىيان تيا تۆمار كراو ، ديارە ھەمووى پەردە پۆش دەكرى ...

۴ - پاش رووداوەكە ، ھيلى ئاسمانى ئەمىركى يەكەم لىستەى ناوى راگەياند كەلە فېرۇكەكاندا بوون و ھىچيان عەرەب نەبوون ، دوايى لىستەكە گۆردا بەجۆرىك كەناوى (۱۹) كەسى عەرەبى تيايىت ، كەلەناوياندا كەسانىك ھەبوون پيش دوو سال مردوون و ھەشيانە لەولاتەكانى خۆياندا زىندوون و خەرىكى كارى خۆيانن .

۵ - بۆچى چوار ھەزار جوولەكە كەلەودوو بالەخانەدا كاردەكەن ئەو رۆژە نەچوون بۆ سەركارەكانى خۆيان ، لەكاتىكدا رۆژى پشووئادىش نەبوو ...

ھەرەھا بۆچى شارۆن كەنيازبوو لەورۆژەدا سەردانى شارى نيويورك بكات پيشتر سەردانەكەى گۆپى و ھەلى وەشانەو ؟

ھەرەھا چەند جوولەكەيەك دەستگىركان كە بەتەماى تەقاندنەووى پردىكى گەورەبوون و كەس باسيان ناكات .

۶ - بۆچى دوو پۆژ پيش رووداوەكە (بۆرسە) ى نيويورك جوولەيەكى ئاناسايى پيوە دياربوو ؟ ئايا ئەمە ئەو ناگەيەنى كەكەسانى ھەبوون ئاگايان لەم كەين و بەينە بوو ؟

۷ - بۆچى پيش چەند مانگىك ئەو دووبالاخانەيەى بازىرگانى جىھانى كە بەدەست جوولەكەكانەو بوو دابوويانەو بەكرى ، لى دەرچوون و فرۆشتيانەو ؟

۸ - چۆن وېنگران ئامادەبوون لەيەكەم سات دا وېنەي زىندووى رووداوهكە بگرن
تەننەت پېش ئەوئى فرۆكەكەش خۆي بمالى بهبالاخانەكاندا !
نيزامى (JPLS)

لەسالى ۱۹۸۴هه لهئەمەريكا تاقى كردنەوه دەكرىت لەسەر دەستگرتن
بەسەر فرۆكەدا لەدوورەوه ، و نزيكەي هەشت سالە سەرکەوتون لەم بوارەدا ، وەيەكەم
تاقى كردنەوهي سەرکەوتوو بەسەر فرۆكەيەكەي مدنى جوړى (بۆينگ) دا ئەنجام درا ،
كەكەسى تيانەبوو ، وە ئەم فرۆكەيە بەهۆي ئەم تەكنۆلۆجيايەوه هەلسينراوه و
بەسەلامەتى نيشينراوه تەوه لەيەكەك لەقاعيدەكاندا .

فرۆكەي مدنى و جەنگى لەدوورەوه و لەمانگە دەستكردەكانەوه دەتوانىت
رېنمايى بكرىت كەپىي دەوترىت (JPLS) كە ئەمەريكا بۆ ئەم بەرنامەيە (۲،۲) مليار
دۆلارى سەرف كردووه ، وەزارەتى بەرگرى ئەمريكى لەگەل كۆمەلئى كۆمپانيادا
هاوكاريان كرد كەناويان (رايئون) ه و نزيكەي (بيست) كۆمپانيان ...

بەهۆي ئەم نيزامەوه دەتوانىت هەر فرۆكەيەكيان بويت ، هيامو شفرەكانى
بگەنەوه و هەموو ئامپەرەكانى ئاگادار كردنەوهشى لەكار بخەن و بەبى ئەوئى
فرۆكەوانەكەي هېچ دەسەلاتىكى بمىنى ، بيبەن بەرەو ئەو ئامانجەي كە دەيانەوئىت بۆيە
گومان دەبرى و گومانەكەش زۆر بەهيزە كە ئەو فرۆكانە نەفرينراون بەلكو لەمانگە
دەستكردەكانەوه دەستيان بەسەردا گيراوه ، بۆيە نوسينگەي ليكۆلینەوهي فيدرالى
ليپپيچينەوهي دەست پيكر دووه لەگەل سەرۆكى ئەو كۆمەلە كۆمپانيايەدا كەناوى
(دانيال بۆرنهام) هەروەها لەگەل سەرۆكى ئەندازيارانى موشريف بەسەر ئەو
نيزامەدا كەناوى (بروس سولومون) ه كەبەناوەكەي دا ديارە جوولەكەيە !

بۆچوونى سياستە تەداريكي گەورەي ئەمريكى

(ليندون لاروش) كەيەكەكە لە هەلبژێردراوهكانى حيزبى ديموكراتى بۆ
سەرۆكايەتى ئەمريكا لەهەلبژێردنەكانى (۲۰۰۴) دا ، لەواتريكى دا لەواشتنۆن لە
۲۴/۷/۲۰۰۱ دا ، واتە پېش (۴۸) رۆژ لەرووداوهكە دەئيت :

(ئيمە لەئەزمەيەكەي ئابوورى داين ، ولاتەيەكگرتوووەكانى ئەمريكا خراپ دەبرى
بەپيوه ، لەزەمانى كارتەرەوه نيزامەكەمان لەسەر ليوارى ئيفلاس بوونە . نيزامى
هاتووچۆ و وزە و فيركردن و تەندروستى و ، ژيړخانى ئابوورىمان لەحالەتى

داپرووخاندایه ، له سهدا هه شتای گهل خاوهن داهاتیکی که من ، وه ئیستا حالیان زۆر خراپتره له پیشتر و له چاوساله کانی ۱۹۷۷دا ، وه هتا سندوقی دراوی نیو دهوله تی و سیاسه تی ئیستامان و (ول ستریت) ونیزامی ئیحتیاتی فیدرالی به سهرمانا زال بی ، کهس به ته مای چاکردن و چاک بوون نه بیئت .

وه ئه گهر حال واپروات ، ئه و سهرۆک بۆش ناچار ده بیئت واز له پۆسته که ی به ینی پێش ئه وه ی ماوه ی سهرۆکایه تی یه که ی ته و او بیئت ، داپرووخان یه کسه ر دهرناکه ویت به لکو سیاساتی هه له به رده وام ده بیئت هتا له پر کاره ساتیک ده قه ومیئت . ئنجا نه ک ههر ولاته یه کگرتووه کانی ئه مریکا ، به لکو ئینگلتیره و ئه لمانیا و فره نسا و ئیتالیا ، واته ولاته کانی ئه وروپای رۆژئاواش ، له سهر لیواری ئیفلاسن .

له لایه کی تره وه گۆپانی زۆری تازه روویانداوه له ئاسیادا ، له روسیا و چین و هیند و ته نانته یابانیش ، (یه کیتی شنغه ی) دامه زراوه و هه ولیش له ئارادایه بۆ دامه زرانندی هیلی هاتووچۆ که له چینه وه ده ست پێ ده کات و به ئاسیادا تیده په ری و ده گاته ئه وروپا ...

ئیمه ده توانین ده ستی یارمه تی بۆ ئه و ولاته نه درێژ بکه ین که له سهر ئه وه یلێن و یارمه تی ولاتانی تریش بده ین به ی (سوو) به مه ش بازاری نوی بۆخۆمان فره اهم دینین . به لام له م جوړه وه زعانه دا و له م کاتانه دا عاده تن ، جهنگی جیهانی بهرپاده کری ، کاتی خۆی ئینگلیز جهنگی جیهانی یه که می بهرپاکرد بۆ ئه وه ی گۆپانکاری له ئاسیادا روونه دات ، له پیشدا ئاگری جهنگیان له به لقان هه لگیرساند و دوایی هه موو جیهانی گرته وه .

ههروه ها ئه لمانیه کانیش جهنگی دووه می جیهانیان هه لگیرساند بۆ هه مان مه به ست ، ئیستاش ده سه لاتدارانی ولاته یه کگرتووه کانی ئه مریکا و ئینگلیز (له ناویاندا بریجنسکی) ده یانه وی جهنگی جیهانی تره لگیرسینن ، تا ئه و گۆپانکاریانه له ئاسیادا نه یه نه دی ، که مانگی (ئاب) یش چاکترین کاته بۆ ئه و جوړه جهنگه ، وه ئه وسا رایده گه یه نن که جهنگه له نیوان رۆژئاوا و ئیسلام دا ...

ده بی ئیمه ری بگرین له م جوړه جهنگه ، وه ده بیئت شارون را بگرین له شه پرکردن که تاقه هیوا یه تیته ی ، ده بی ری ئی بگرین و ناشتی له رۆژه لاتی ناوه راستدا به دی

بهینین و ، دهبی نیزاممان ببوژئینهوه و بهرو ههستانهوه بچین لهسهر ریباری (روزفلت) ..

پاش روودانی تهقینهوهکانی نیویورکیش بههفتهیهک ، لهبهرنامهیهکی رادیوی دا ناوبراو وتی : روودای ۱۱ی سبتمبر ، کاریکی مکیاجه ، دروستکاروه لهماویهکدا که ئەزمه‌ی مائی و نه‌ق‌دی رووی داوه له زۆربه‌ی ولاته‌کاندا ، هه‌رگیز هیچ هیژیک له‌ده‌روه‌ی ولاته یه‌ک‌گرتوو‌ه‌کان ئەمه‌ی نه‌کردوو ، هه‌رچه‌نده ره‌نگه هه‌ندی که‌س له‌ولاتانی تره‌وه به‌کارهاتین له‌م کاره‌دا ...

ئوه‌ی به‌م کاره هه‌ستاه ، ئه‌و هیژانه‌ی ناو ولاته یه‌ک‌گرتوو‌ه‌کانی ئەم‌ریکایه ، که ئامانجیش تیای دا ئه‌وه‌یه ئینقلابیکی ئیداری بکه‌ن و ولات به‌رو جه‌نگ به‌رن ، وه ئه‌وانه ئاماده‌ن کاری تریش بکه‌ن بۆ ئه‌وه‌ی بگه‌نه ئامانجه‌کانیان .

وه هه‌ول دده‌ن جه‌ماوه‌ر تاو‌بدنه‌ن ، تا حکومه‌ت به‌رن به‌رو جه‌نگ ، ئه‌بی ئەمه رابگرین ... هه‌رگیز به‌روا به‌ه‌واله‌کانی که‌نالی CNN و FOXTV و هاوشیوه‌کانیان مه‌که‌ن . چونکه به‌رواکردن به‌و هه‌والانه‌ی ئه‌و که‌نالانه‌ی بلاوی ده‌که‌نه‌وه ، ولات ده‌به‌ن به‌رو جه‌نگ ، که ئه‌وه‌ش ده‌بیته ئاله‌تیک بۆ هاته‌دی ئامانجی ئه‌وانه‌ی به‌وکاره هه‌ستان ... هه‌ق وایه بیر له‌چوونه ناو ئەفغانستان نه‌که‌ینه‌وه ، هه‌قه له‌سه‌رمان که ئیسرائیل رابگرین له‌حه‌ددی خۆی دا ، چونکه مه‌ترسی هه‌یه بۆ سه‌ر ئەمه‌ریکا و ولاتانی تریش .

هه‌روه‌ها ده‌بیته ئاشتی له‌روژه‌لاتی ناوه‌راستدا به‌ر‌ق‌ه‌رار بکه‌ین ، چونکه ئه‌و پیشویه‌ی که ئیستا له‌ناوچه‌که‌دایه به‌شیکه له‌و جه‌نگه‌ی که‌نه‌خشه‌ی بۆ کیشراوه له‌ئاسیادا) .

وه له‌چاوپیکه‌وتنیکی روژنامه‌گه‌ری دا (لاروش) له ۲۰۰۱/۹/۱۸ دا وتی (له‌پیش هه‌موو شتی‌کدا ، به‌راستی ئه‌وه‌ی له‌ولاته یه‌ک‌گرتوو‌ه‌کاندا رووی دا ، هیژشیکه که هیژیکی شاراه ریکی خستوو و ئەم کرداره جوړیکه له‌خه‌له‌تاندن و په‌رده پۆشی هیژی ئاسایشی ئەم‌ریکا . ئه‌وانه‌ی ئەمه‌یان کردوو له‌روژه‌لاتی ناوه‌راسته‌وه نه‌هاتوون و له‌ئهورپاوه ئەمه‌ریکای خواروو وه نه‌هاتوون ، هه‌رچه‌ند له‌وانه‌یه خه‌لکانیکی تری له‌ولاتانی تره‌وه تیوه‌گلابن ، ئەم رووداوه کرداریکی ئالۆز و زۆر گه‌وره‌یه ، ناکرێ یه‌کی له‌ده‌روه‌ی ئەمه‌ریکا بیته و بتوانی شتی وابکات) .

ئەوئى سەيرە ئەوئەيە كە ئەمەرىكا و بەرىتانىا نەيانەشت فلىمىكى ئەمەرىكى
پىشان بىرى ئەولتەكانىاندا ، لەبەرئەوئى لەقلىمەكەدا سىناتۆرىك لە لەكۆنگرىسى
ئەمەرىكى كەنىشانەيە بۇ ھىزى شارائىد پىشت پەردە بەسىخوپىكى نەئىنى (كە
دەيەوئى ھەندى كارى ناياسايى بۇ بىكات) دەئى : بەئى ھەلدەستىن بە خىستەنە
خوارەوئى فەركەمان ، وە ھەلدەستىن بەلىدانى بىناكانمان ... وە پەوئى ناشىرىنى
ئىرھاب دەخەينە بەرچا ، بەوئى پىشتىگىرى راي گىشتىمان دەست دەكەوئىت و ئىنجا
جەنگ دەكەين لەگەل ولتە ئىرھابىيەكاندا) ... گوڤارى المجمع / ١٤٧٥ / ٣ / ١١ / ٢٠٠١

ئەوئى جەولەكە ئاواتى بوو

(بنىامين نىنياهو) سەرۆك وەزىرائى پىشووئى جەولەكە لەپەراوئىكى دا كەلەسالى
١٩٩٦دا دەرى كردوئە دەئى : (ئىسلام بەردەوام ھەپەشەيە بۇ جەولەكە ، وە بۇ
نەھىشتىنى ئىرھابى نىودەولتە ئىسلامى ، ھەر ئەبى رۆژئاوا بەشدار بىكرىت لەروو
بەروبوونەوئە و جەنگىدا ، وە رۆژئاواش بەشدارى ناكات مەگەر ئەمەرىكا وەكو
سەركردەئى ئەو جەنگە بەشدارى بىكات ، كە ئەمىش ديارە بەشدارى ناكات مەگەر
راستەوخۇ بەرژەوئەندىيەكانى بىكونەبەر ھىرشى ئىرھابىيەكان) .

زىاتر لە (٢٠) سالى (نىنياهو) خەرىكى گەللەكەردنى بىردۆزى (ئىرھابى دەولى
ئىسلامى) يە و ھەولئى زۆرىشى داوئە كە راي گىشتى ئەمەرىكا و ئەوروپا بۇ خەوى
مىسۇگەر بىكات ، وە لە (قدس) پەيمانگايەكى بۇ لىكۆلىنەوئى ئىرھاب دامەزراند بەناوى
براكەيەوئە (جونائان) كە گوايە لەكەردارىكى ئىرھابىدا كۆژاوە ! (نىنياهو) لەم
بوارەدا پەراوئىكى دەركرد لەسالى ١٩٨٦دا بەناوى (الارھاب : كيف يمكن للغرب أن
ينتصر) و ھەروەھا لەسالى ١٩٩٦دا پەراوئىكى تەرى دەركرد بەناوى (محرابة الارهاب).

ئەوئى كەنىنياهو بىروئى پىيەتى و بانگەشەي بۇ دەكات ئەوئەيەكە (ئەمەرىكا
قەناەت ناكات بەدژايەتى ئىرھاب و پىويستى رووبەروبوونەوئى ، مەگەر بەرھىرشى
راستەوخۇ بىكەوئى) جا ئەم جۆرە بىروبووچوونە زىاتر جەولەكە دەخاتە ژىر پىرسيارەوئە
، كە ھەروەك چۆن ھەمىشە كىشەيان بۇ گەلان ناوئەتەوئە ، ئەم رووداوش لەوانەيە
دەستى ئەوان بىت و خۇناشكراشە باشترىن سووديان لىوئەرگرت و عالەمىان سەرقال
كرد بەكىشەيەكى واوئە كە فەلەستىنيان بىرچىتەوئە و ئەوئىش بەئارەزوئى خەوى
چىدەوئىت بىكات (گوڤارى الفتوى : (١٠٦) سالى ٢٠٠٢) .

تیری میسان وپه پراوه گه ی

تیری میسان نو سه ری کی ف ه پ ه ن س ی ی ه و له د و ای رو و دا و ه کانی ئه مریکا په پراو ی کی دانا به ناوی (۱۱ ی ئه ی لوی ۲۰۰۱ فیل کی تر سناک) ، که تیا یا گه لیک خالی گرن گ ده خاته بهر با سو لی کو ئینه وه ، بو نمونه ده لی :

۱- هر که سی ک که باش سه رنج بدات ده توانی فرت و فیل به دی بکات (له را گه یان دنه کانی ئه مریکا دا) وه ئه وه ی که دای به پنتا گو ندا به بو چوونی من موو شه کی کی ئه مریکی بوو نه ک فرو که ... که نه مهش ته نها به سو و پای ئه مریکی ده کری ..

۲- به پشت به ستن به قسه کانی قارن ریمرو که سپوړ ی کی نیو ده و له تی به نا و بان گه له په یمان گای مه کسی کی نو ی بو مین و ته ک نولو جیا بو مان ده ر ده که و ی که دوو تا و ره که ته نها به هو ی فرو که کانه وه نه پو و خان به لکو به بو مپ ری ژر دنی نه و مه کانی ژیره وه تا و ره کان رو و خان ..

۳- ئه وه ی رو ویدا وه کو ده تیا ه کی سه ربا زی یه له بهر زترین ده سه لاتی ئه مریکی دا کرا ، مرجه کانی خو ی به سه ر سه رو ک بو شدا سه پاند ، کو ده تیا ه کی پیا وانی ریزی سه ربا زی له ئی دا ره ی ئه مریکی دا پی یی هه سستان .. پیا وانی ک توانا یه کی گه و ره یان هه یه و دامه ز را و ه کان به ری و ه ده بن و ه مو و ده ز گایه کی بریاری س ترا تی جی ئه مریکی ده به زینن شایانی با سه پاش بلا و کو ر دنه وه ی ئه م په را و ه له ئه مریکا وه چه ند جار هه ر ه شه ی کو شتن له نو و سه ر کرا و ه (نه ی نی ه کانی پشت ۱۱ ی سپ ته مبه ر / و مر گپ را نی - نه رکان حه مه ره شید)

ده ست و ه ر د ان له به لگه کان

ده زگا کانی لی کو ئینه وه ی ئه مریکی به هو ی ده ست و ه ر دانه به لگه کانه وه جی ی متما نه نین و به جوړ ی ک ده ی گو پڼ که له بهر ژه و ه ندی خو یان دا بی ت ، نمونه ش له م باره یه وه نوړن :

۱- زانا یه کی به پره گه ز چینی زوړ چالا ک و د ل سو ز به ناوی (وان هو لی) له تاقی گه ی (لوس المر سی) ئه مریکی بو ما و ه ی بی ست سال کاری ده کرد به بیانوی ئه وه ی که ولاتی چین زانیاری ئه تو می له ئه مریکا وه ده ست که و تو و ه نا و براویان ده س تگی ر کردو به نا ه ق په نجا و نو تو مه تی مل شکا ند نیان بو د رو ست کرد و پاش نو مان گ به ند کردن و ئا زاردان به هو ی پار ی زه ره کانی ه وه به هه زار حال رز گاری بو ..

۲- لەروژى ۱۹۹۹/۱۰/۳۱ فېرۇكەيەكى مىسىرى بۆيىنگ ۷۶۷ لە نزيك نيويورك
 كوتە خوارەو كە ۳۳ ئەفسەرى مىسىرى تيابوو كە لە ئەمىرىكا مەشقيان كردبوو
 ، ئەمىرىكا لىكۆلېنەوئەى لە رووداو كەدا كردوو راستىيەكانى پەردەپۆش كردو تاوانەكەى
 خستە گەردنى فېرۇكەوانە مىسىرىيەكە ، گوايە خوئى ئىنتىحار كردوو . . بەمەرجىك زۆر
 ئاشكرايە كە ئەو فېرۇكەيە خوارەو تە خوارەو بە مووشەك و دوورنىە دەستى جوولەكەو
 ئەمىرىكاى تيايىت . . گوڤارى الايمان / ۱۱- ۱۲/ ۲۰۰۲ - لاپەرە / ۱۵۳

۳- كاتىك سەرۆكى پېشووئەى ئەمىرىكا جون كىنىدى وىستى تواناى ئەتۆمى
 جوولەكە سنووردار بكات و لە ولاتە عەرەبىيەكان نزيك بېتەو ، مۆسادى ئيسرائىلى
 تېرورىيان كردو ئەو پەنجا شايبەتەى هەبوون لەسەر رووداو كە چل و حەوتيان لە
 باروزروفىكى تەماوى گومانلىكراودا مردن و (ئەنجلتون) سەرۆكى دەزگای سيخوپرى
 ئەمىرىكى كەباوكى مەعنەوى (مخابراتى ئيسرائىلى) بوو، هەموو تواناكانى خستە كار
 بوو وورخستەنەوئەى تاوانەكە لە جوولەكە ، بەجوۆرە ئەو تاوانە گەورەيە پەردە پۆش كرا
 جابۆيە ئەوئەى ئەمىرىكا دەئىلىسى مەرج نىە زۆرپەى راست بىن !!!
 (المجتمەع / ۱۵۱۳ / ۲۰۰۲) ...

موعجيزەيەكى هەميشە و بەردەوام

خوای گەورە بەپىڤەمبەر ﷺ دەفەرموئیت : ﴿ وما أرسلناك الا رحمة للعالمين ﴾ يان
 دەفەرموئیت ﴿ وما أرسلناك الا كافة للناس بشيراً و نذيراً ﴾ وە داواشى لى دەكات
 كە بەخەلکى رابگەيەنئى : ﴿ قل يا ايها الناس اني رسول الله اليكم جميعاً ﴾ ، ئەم
 ئاينەش كە بۆ هەموو جيهانەو بيانووى بۆ كەس نەهيشتوتەو لەقيامەتدا ، خوای
 گەورە وەعدى پاراستنى داو ، بۆيە پەيامەكەشى دواپەيامە و پىڤەمبەرەكەش ﷺ
 خاتم و دوا پىڤەمبەرە .

خوای گەورە خوئى زانايە بەهەمووشتيك ، جارەن كە پەيوەندى و ھۆكارى
 بەيەكگەيشتن كەتر بوو ، ھەر گەلەو پىڤەمبەرىكى بۆ دەنارد ، بەلام لەزەمانى
 حەزەتەو پەيوەندىيەكان بەرەوچاكتەر دەپۆن و پىويست نەبوو كە خوا پىڤەمبەرىتر
 بنيرئى ... ئەمپۆش ھۆكارى راگەياندن و ھاتووچۆكردن و لەيەكتر گەيشتن كە زۆر
 پىشكەوتوو و دنيابوو بەلادىيەكى بچووك ، گەورەترين بەلگەى راستيتى پىڤەمبەرە
 ﷺ ، كە بەراستى وايە دەبئى دوا پىڤەمبەربئى ، ئەو تا ئىسلام بە رۆژھەلات و رۆژئاوا دا

بلاؤده بیته وه و قوتابیان و شاگردانی ئهو پیغه مبه ره ههنگ ئاسا کارده کهن و مژده ئه دن که پاشه روژ بۆ ئیسلامه ههروهك حهزرت ههوالی پیداوین (لاتزال طائفة من امتي ظاهرين على الحق لا يضرهم من خذلهم حتى يأتي أمر الله وهم كذلك) مسلم (ان الله زوى لي الارض مشارقها ومغاربها، وسيلغ ملك أمتي مازوي لي منها)

ههروهها ئیمام ئهحه مدیش ریوایه تی کردوه که حهزرت دهفرموئ : (أنه ستفتح لكم مشارق الارض ومغاربها ، وأن عمالها في النار الا من اتقى الله وأدى الامانة) .
واته خوای گه وه روژمه لات و روژئاوای پیشاندام و مولکی ئومه تم بال دهکیشتی به سهر روژمه لات و روژئاوای ... وه له فهرمووده که ی تردا باسی فهتخی روژمه لات و روژئاوای دهکات و دهفرموئ ، کار به دهسته کانیش هه موویان له ناگردان مه گهر ئه وانیهان که پارێزکارن و پارێزهری ئه مانه تن ...

له فهرمووده یه کی تریشدا زیاتر جهخت دهکاته وه سهر بلاؤبوونه وه ی ئیسلام دهفرموئ : (ليلغن هذا الامر مابلق الليل والنهار ، ولا يترك الله بيت مدر ولا وبر الا أدخله الله في هذا الدين بعز عزيز وبذل ذليل ، عزأ يعز الله به الاسلام وذلأ يذل الله به الكفر) مسلم

واته : ئیسلامه تی به هه موو دنیا دا بلاؤده بیته وه (هه موو ئهو شوینانه ی که شه وو روژ ده یانگریته وه) ، هیچ مالیکی لادی و شار نامینی ئه م ئاینه ی نه گاتی ، به عیزه تی عهزیز ، یان زه لیلی زه لیله کان ، عیزه تی که خوا ئیسلامی پی پایه دار و عهزیز دهکات ، وه زه لیلیه که خوا کافرانی پی ریسوا و سهر شوو و زه لیل دهکات .

تریفه ی مانگ له جوانی ناکه وئ

له لیکۆلینه وه یه کی زانکۆی ئه زه ردا ، ده رکه وت که نزیکه ی (٤٥) ئیستگه به (٢٨) زمان و له هجه ی جیاواز به رنامه کانیا ن بۆ ناشرین کردنی ئیسلام بلاؤده که نه وه له جیهاندا .. بۆ نموونه دهنگی ئه مریکا و به ریتانیا و مۆسکۆ له سه دا هه فتا و سێ دهنگ و باسه کانیا ن ئهو باباته نه ن که باس له ئیهاب و ناشرین کردنی وینه ی موسلمان هکان ده کهن ...

ریکخراوه کانی مژده ده رانیش که به ملیاره ها دۆلار سالانه سهر ف ده کهن بۆ به گا ورکردنی موسلمانان به تایبه تی و خه لکی تریش به گشتی ، ژماره یان زیاتره له (٢٤٥٨٠) ریکخراو ... که له م ژماره یه دا نزیکه ی (٢٠٧٠٠) ریکخراویسان له بواری

تەندروستی و فریاکەوتندا ئیش دەکەن و لەژێر ئەو پەردەیەدا کارەکانیان ئەنجام دەدەن ... وە نزیکەی (۳۸۸۰) ریکخراویشیان ئەو مژدەدەرانیە کە لە پەیمانگەکانی لاھوت دەرەچن دەیاننێرن بەملاو ئەولادا بۆکاری بەگاورکردن ...

ژمارەی پەیمانگاکانی مژدەدان نزیکەی (۹۸۷۲۰) پەیمانگایە لەجیھاندا !

ژمارەی مژدەدەرانیش لەدەرەوێ (ئەمەریکا و ئەوروپادا) کە بەتەواوی دەست بەتالکراون بۆ کاری بەگاورکردن و مژدەدەریتی نزیکەی (۳۷۳۷۷۰) کەسە .

ژمارەی ئەو پەپاوانە کە دانراون بەزمانە جیا جیاکانی دنیا تا سالی ۱۹۸۹ نزیکەی (۲۲۱۰۰) پەپاوە . ئەمە بیجگە لە (۲۲۷۰) بلۆکراوە و گوڤاری تر کە بۆ هەمان مەبەست بەکار دێن ، کە هەفتانە و مانگانە دەرەچن .

هەروەها لە ئامارەکاندا هاتوو کە ژمارەی ئیستگە تەلەفزیۆن و رادیۆ کە بۆ مەبەستی بەگاورکردن و مژدەدان کار دەکەن نزیکەی (۱۹۰۰) ئیستگەن ... (دیارە ئەم ئامارە هێ دەسالت زیاتر لە مەوبەرە و ئیستا ئەو ژمارانە زۆر زیاترن) .

بە ئی جۆلە کە کان ئاینە کە یان هەر بۆ خۆیانە و ئەوانیش لە گەل ئەویدا کە هەر خەریکی خراپە نەوێ و ئاژاوەن ، کەس بانگ ناکەن بۆ ئاینە کە یان و تەنها ئەوانە بەجۆلە کە دەزانن کە داکیان جۆلە کە یە و لە دنیا دا تەنها (۱۵) ملیۆن کەس دەبن .

گاوەرەکانیش ئاینە کە یان کە هەر بۆ (بنی اسرائیل) ه کەچی بە پێچەوانەی داوای ئاینە کە یانەو ، لە هەولێ بەردەوامدان بۆ بلۆکردنەوێ گاوری تی ، هەر چەندە لە جیھاندا نزیکەی (۲) ملیارن ، بەلام ژمارە یەکی کە میان پابەندی گاوری ن و تەنها ئاین داریەکی روو کەشیان بۆ خۆیان هیش تۆتۆتۆ ... موسوڵمانانیش کە ئاینە کە یان نەسخی هەموو ئاین و بەرنامەکانی کردووە و بۆ هەموو خەلکی سەر زەمینە ، ئیستا ژمارە یان (۱،۲۵) ملیار کەسە ، ئەگەر سستی و خاوی خۆیان نەبووایە ، ئیستا دنیا بەجۆریکی تردەبوو ...

هەرچەندە وەک باسمان کرد پیلانی دوژمنان و هەولێ بی و چانیان رێگرە بۆ بلۆبۆنەوێ ئیسلام ، بەلام هۆکاری سەرەکی موسڵمانەکان خۆیان کە نەشارەزان و بی ئاگان لەو دیاری یە بە نرخە کە خوا بۆی ناردون و قەدری نازان ، هەروەک چۆن منالیک گەوهریکی گران بەهای بە دەستەو بەیت و لەناو قوڕخۆلدا یاری پێ بکات ! ...

بەر راستى ھەلس و كەوت و رەفتارى ھەندى بەناو موسلمان بوونەتە رىگرو ،
ورىا كوردنەوى بەردەوام پىويستە بۆيان ...

جارىك زانايەك موسلمان دەبىت و بەتەلەفون ھەوال دەدات بە بالۆيزى ولاتىكى
موسلمان ، ئەويش لەجياتى ئەوى ھانى بدات و پىرۆزىيالى بىكات ، بەداخەو
تەلەفونەكە دادەخاتەو بەرووى دا !

جارىكى تریەكىكى بيانى موسلمان دەبىت ، رىى دەكەوئت لەدوو موسلمانى
عەرب كەسەرخۆش بوون ، ئەويش خزمەتيان دەكات تا دینەو ھۆش خۆيان ، ئنجا
سەرزەنشتیان دەكات و دەلئت : من ھاتمە ئاینەكەتانەو و ئیوھش لى دەرچوون ! ئەم
قەسەيە وایان لى دەكات پەشیمان ببەو و بەچاكى پەپرەوى ئىسلام بکەن .

بەلى ... موسلمانان زۆريان بى ناگان و كافرانیش لەوپەرى ھەولدان و بەلئشاو
پارە بەخت دەكەن ، بەلام پەيمانى خوايە كە ئەگەر بۆ ماوہيەك چرای ئەم ئاینە كزیش
بىت ، نايەلى بكوژیتەو ! ئەم ئاینە ھەردەمىنى و پاشە رۆژیش بۆ ئىسلامە و
دورمنايش رەنج بەخەسار دەبن ، قورئان دەفەرموئت : ﴿ ان الذين كفروا ينفقون
أموالهم لِيَصُدُوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ، فسينفقونها ثم تكون عليهم حسرة ثم يُغلبون ، والذين
كفروا الى جهنم يُحشرون ﴾ الانفال : ۳۶ واتە : بە راستى كافران مالى خۆيان بەخت
دەكەن بۆ دوورخستەوئەى خەلكى لەرىى خوا ، بەختى دەكەن بەلام بۆيان دەبى بەداخ
و خەم و پاشان ژئريش دەكەون ، وەكافرانیش بەرەو دۆزەخ حەشر دەكرين و راپيچ
دەكرين ...

نەمۆنەيەك لەيەمەنەو

كۆمەلئەك مژدەدەر لەكوئايى پەنجاكاندا روودەكەنە يەمەن و لەگونديكدا
دەيانەوئت ھەندى كەس راكيشن بەلای خۆياندا ، لەناو ھەموو دانىشتواندا ، پياويك
زۆر خزمەتيان دەكا و بەدەور خولياندا دىت ، ئەوانیش وادەزانن بپروای ھىناو
بەبيروباوەرەكيان ، رۆژيك پىى دەلئن ئيمە دەمانەوى پاداشتت بدەينەو لەسەر ئەو
ھەموو ھەول و ماندووونەى كيشاوتە لەگەلماندا ، جا بۆ كوى حەزەكەى بتنيرين و
چيت ئەوئت بۆت بکەين ، ئەويش دەلئت : مالتان ئاوابيئت ، تەنھا داواى من ئەوہيە
ئەمەوى يارمەتيم بدەن بچم بۆ مەككە بۆ حەجى مالى خوا !!

به عه قَل و بالغ بوون مروّڤ بهرپرسياريتي دهكويته سهری ، جادياره مروّڤی
 عاقلیش بيردهكاتوه و سهيری دهروبهري خووی دهكات و يروبوچوونهكان
 هه لدهسه نځيني بويه دامه زراوی موسلمان و پابه نديتي زور کاريگهري هه يه له کاري
 بانگه وازدا ، خواي گه وره به پيغه مبهري ده فرمويت : ﴿ فاستقم كما أمرت ومن تاب
 معك ولا تطغوا ، انه بما تعملون بصير ، ولا تركنوا الى الذين ظلموا فتمسكم النار
 ومالكم من دون الله من أولياء ثم لا تتصرون ، وأقم الصلاة طرفي النهار وزلفاً من الليل
 ، ان الحسنات يذهبن السيئات ذلك ذكرى للذاكرين ، واصبر فان الله لا يضيع أجر
 المحسنين ﴾ هود: ١١٥

واته : وهكو چوون فهرانتي پي دراوه (ئهي محمد) هه روا بهراست و بهرپيکي
 فهرانه كان به جي بهينه ، هه روه ها نه وکه سانهش له گهل تودان و گهراونه ته وه بو لای
 خواو تهوبه يان کردوه ، نه کهن له سنووري فهرمانی خوا دهرچن ، چونکه بهراستی
 بي نايه بهو کردوه وانه ي دهیکه ن .

نه کهن لادهن و مهيلتان بييت له گهل نه وانه دا کهسته میان کردوه و له خوا ياخي
 بوون ، چونکه نه وکاته ناگرده تانسوتينييت و ، جگه له خواش کهس پشتيوانتان ناييت ،
 له وه ودواش يارمه تي نادرين .

نويزيش به چاکي نه نجام بده له ههر دوو سهری روزه وه که نيوه پوو عه سره و له
 سي کاته که ي شهويشدا که مه غريب و عيشاو به يانی يه ونزيکن له نه مسهر و نه وسهری
 روزه وه ، بهراستی کردوه چاکه كان کردوه خراپه كان لاده بن و گونا هه كان
 ده شورنه وه ، نه وه ناموزگاري و بيرخه روه يه بو نه وانه ي يادی خوا ده کهن . خووت بگره
 و به نارامبه ، چونکه بيگومان خواي گه وره پاداشتي چاکه خوازان به زايه نادات .

هاوه ليک داواي له حه زره ت کرد هه که شتيکی پي بلي له نيسلامدا ، که پيويست
 نه کات پرسيار له که سي تر بکات نهويش فرموي : (قل امننت بالله ثم استقم) مسلم .

بهره که تي دامه زراوی له بهريتانيا

بانگخواز (عبدالله الحکيمي) که سه روکی جاليه ي عهره بي يه مهن بوو له بهريتانيا
 بانگرا بو سفره و خوانی شاهانه له گهل گه وره پياواني ولات و بالويزی و ولاتاندا ،
 له کاتي نويزدا ، (عبدالله) عه باکه ي شانی داخست و له هوله که دا زور به ناسايی
 نويزه که ي کرد . زوريه ي ناماده بووان هه رچهند موسلمانيش بوون نه مه يان پي ناخوش
 بوو ، ترسان کاريگهري خراپي بي له سه ر ناماده بووان ، که چي به پيچه وانه وه ، شارني

بهريتانيا دواى نويزه كهى روى تيكرى و تى: ئيمه بهريزه وه سهيرى نازايه تى و شانازيه كهت ده كهين به نايه كه ته وه له بوئه يه كهى وهك ئه مپوڊا ، بوئه به پراستى حمزه كهين ديارى يه كهى به نرخت پيشكهش بكهين !

(عبدالله) و تى : ديارى يه كه كه پيشكهش به من و به ناماده بوان و خه لكى (مهمله كه تى متحده) ي بكهى ئه وه يه كه موسلمان بوونى خوت راگه يه نى !

ئوئيش پيكه نى و تى : من سوورم له سهر ئه وهى ديارى يه كهى به نرخت بده مى ، ريم بده پارچه زه وهى يه كهى گه وه و چهند خانوويه كهت بده ينى ! (عبدالله) ش فرسه ته كهى قوسته وه و تى: ديارى يه كه ته وه رگرت به لام ريمان بدهن مزگه وتيكي له سهر دروست بكهين ... ئوئيش رازى بوو ، به مهش مزگه وتى (كاردف) ي يه كهم دروست كرا كه تا ئيستا موسلمانان روى تى ده كهن و خواپهرستى تيا ئه نجام ده دن .

به ره كه تى دامه زراوى له ئه مهريكا

دكتور (اكويا) كه ماموستايه له زانكو يه كهى ئه مريكى و پاش موسلمان بوونى ناوى خوى گوپروه بو (محمد اكويا) باسى سهرگوزشتهى خوى دهكات و ده لىت : ((كچيكي موسلمانى داپوشراو ، له زانكو له لايه ن يه كهى له ماموستاكانه وه كه زور قينى له مروقى ديندار بوو دژايه تى ده كرا ، به جورى كه كه ئه يو يست هه قى بخواو بيزارى بكات و واز له زانكو ، يان واز له خوداپوشين بينيت ...

ئوئيش ئازاو به جهرگ و ديندار بوو ، سووربوو له سهر نايه كهى و ناماده نه بوو توژقاليك دابه زى له پابه ند بوونى به ئيسلامه وه .

كچه كه ئه وه نده زورى بو هات ، ناچار لاي سهرۇكى زانكو شكاتى كرد ، ئوئيش ههردوو كيانى داناو گووى له قسه كانيان گرت ، به ناماده بوونى زوربهى ماموستاكان و كومه لى قوتابى ، كه ئه مهش يه كه مجار بوو كوپى وابگيرى بو مه سه لهى ئاوا ... كچه كه و تى : ماموستا كه م له بهر نايه كه م دژايه تيم دهكات ، چهند قوتابيه كيش شايه تيان بو دا ... ماموستا كهش بهرگري له هه لويسى خوى كرد و له توپه يى دا خوى پى نه گيرا و جنيوى به نايه كهى دا !

له گه ل ئه م له سنوور ده رچوونهى ماموستا كه شدا كچه كه هيج هاوسه نكي خوى له ده ست نه دا و زور به سه لار سه نگينى بهرگري له خوى و نايه كهى كردو زانيارى به پيژى پيشكهش كرد ، قسه كانى ئه وه نده كاريگه رى هه بوو له سه رمان ، جار جار

رامانده گرت و پرسىارمان لى ده كرد ... مامۇستا قىن لە دلەكەش لە داخا كۆرەكەى به جىيەشت .

پاشان كچهكە دوو پەرەى دايىنى كەتيايا باسى ئىسلام و خوداپۇشىنى تىابوو ، هەرچەندە كۆرەكە ئەنجامىكى نەبوو ، بەلام سووربوون و دامەزراوى كچهكە وانهيهكى بەرزى دا بهمن و چەند مامۇستايەكى تر .

پاش چەند مانگىك لەخويندەنەو و گەپان بەدواى راستيدا ، موسلمان بووم و ، بەدواى منيشدا سى دكتورى تريس موسلمان بوون و پاشان چوار قوتابيش موسلمان بوون ، لەماوويهكى كەم دا بوين بەكۆمەلىكى وا كە بەشانازى يەو بەنگ بەكەين بۆ ئىسلام و لەهااتوويهكى نزيك دا بەرهمى ئەو كارەمان درەكەويىت ، لەو دە كەخەلكانىكى زۆر بەنيازن موسلمان بين . (جريدة الاتحاد الاماراتية / ١٤٢٠ كۆچى)

ئوممەتى ئىسلام

خوای گەورە لەبارەى هاتنى ئەم ئوممەتەو دەفەرمويىت : ﴿ كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ ، تَامِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ﴾ ال عمران ١١٠
واتە : بەراستى ئىو چاكترين ئوممەتتىكن كە بۆ سوودى خەلكى هينراونەتە مەيدانەو ، فەرمان دەدەن بەچاكە و جلەوگىرى دەكەن لەخراپە و باوەرتان بەخودا دامەزراو ... ئنجا دەفەرمويىت : ﴿ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ، مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ ﴾ ال عمران : ١١٠ واتە : ئەگەر ئەهلى كىتاب باوەرپيان بەئىنايە بەئايىنى ئىسلام ئەو چاكتربوو بۆيان ، هەيانە بپواداران ، بەلام زۆربەيان گوناھبار و تاوانكار و فاسقن .

ئنجا دەفەرمويى : ﴿ لَنْ يَضُرَّكُمْ إِلَّا أَذًى وَانْ يَقَاتِلُكُمْ يُولُوكُمْ الْإِدْبَارَ ثُمَّ لَا تُتَصَرَّوْنَ ﴾ ال عمران : ١١١ واتە : ديارە ئەهلى كىتاب دژايەتيتان دەكەن و رازى نابن ئىو پيشەوايەتى موقايەتى بكەن و هەرچيان بۆ بكري لەريگى دەيكەن ، بەلام هەرگيز ناتوانن زيان لەبيرو باوەرتان بەدەن مەگەر ئازارىكى كەم و ، ئەگەر بچەنگن دژتان ، پشت هەلدەكەن و هەلدين ، لەو دەواش سەرکەوتوو نابن .

خوای گەورە پەيمانى (تەكئين) و سەرکەوتنى ئەم ئاينەى داو بەمەرجيك موسلمانان شايانى ئەو سەرکەوتنە بن و پەيمانىك كەداويانە بەخوا نەيشكىنن ،

ههروهك دهفهرمویت: ﴿ وعد الله الذين امنوا وعملوا الصالحات ليستخلفنهم في الارض كما استخلف الذين من قبلهم ولیمکنن لهم دينهم الذي ارتضى لهم ، وليبدلنهم من بعد خوفهم أمناً ، يعبدونني لايشركون بي شيئاً ، ومن كفر بعد ذلك فاولئك هم الفاسقون ، واقیموا الصلاة واتوا الزكاة واطیعوا الرسول لعلکم ترحمون ﴾ النور : ٥٦ واته : خوا بهلئینی داوه بهوانهی برویان هیئاوه لهئیوه و کاروکردهوه چاکهکانیان ئهنجامداوه ، بهراستی لهئایندهیهکی نزیکدا جینشین و پایهداریان دهکات لهولآتدا ههروهك چوئن برواداران پیئش ئهمانی جینشین کردوه و ئهو ئاینهیان بو دهچهسپینیت که خوا خوی پیی رازیه و بوی ههلبژاردوون ، ههروهها ترس و بیمیان بو دهگوپیت بهئارامی و هیمنی ئهوکاته ئیتر بهتهواوی ههر من دهپهرستن و ههرگیز هیچ جوړه هاوهل و هاوبهشیکم بو بریار نادهن ، ئهوسا ئهوهی دوی ئهو پایهداریه بیباوهپینت ، ئا ئهو جوړهکسانه ههر تاوانبارو لهسنوور دهرچوون . ئهی برواداران ، نویرهکانتان لهکاتی خویدا بهچاکی بکهن و، زهکات بدهن و فهرمانبهرداری پیغهمبهریش بکهن بهلکو رهحمتان پیی بکریت .

حهزهرتی عومهر لهبارهی ئایهتی ﴿ کنتم خیر امة ﴾ وه دهئیت : (کی حهز دهکات له ئوممهته بیت با ئهو مهرجه بهینیتهدی که خوا بوی داناوه) طبری . ههروهها (ئوری)دهلی : (ئهگهر فهرمانتدا بهچاکه ئهوا پشتی موسلمانن گرتووه ، وه ئهگهر جلهوگیریت کرد لهخرابه لوتی دووپووت شکاندوه) ل ٤٧٨ فقه التمكن . بهلی ... کهباس لهم ئوممهته دهکری و باس لهپیلانی دوژمنان دهکریت ، رهنگه ههندیك بیهیوابن و ههندیکیش بپرسن چاچی بهئیمه دهکریت ، ئیمهش دهلئین ، ئهو بروادارهی لهقودرته و دهسهلاتی خوا تی بگات بیهیوا ناییت ، ههروهها ههرچیت پیدهکریت بیکه لهو مهرجانهی دانراوه بو بوون بهئندام لهئوممهتی ئیسلامدا ، که ئهویش ئیمان و کردهوی چاک و فهرماندان بهچاکه و جلهوگیرییه لهخرابه .

ئهوهی لهسهر شانتته بهجی بگهینه و باش بزانه ، کهکاری ئهم بوونهوهره خوا دهیگیپری و بهفهرمانی ئهوه ، خوای گهوره دنیای بهرهلآنهکردوه بو خراپهکاران ، تهنهئا ئهوهنده هیه ، ههمووان تاقی دهکاتهوه ... ههروهك دهفهرمووی : ﴿ والله غالب علی امره ولكن أكثر الناس لا یعلمون ﴾ ...

لاپەرەيەك لەمىژووى ئوممەتى ئىسلام

پاش چەند سالىك رەنج و خەباتى حەزرىتى ﷺ و يارانى لەمەككەدا ژمارەيان بوو بە نزيكەى (۱۵۰) كەسىك و (۸۰) يان چوون بەرەو حەبەشە ... لەحەبەشە وازيان ئى نەمىنان ، عەمرى كوپى عاصيان نارد كە زۆرزان و (داهىيە) ى عەرەب بوو ، ديارى گران بەهاى ئەو سەردەمەى برد بۆ پاشا و دەستەودايەرەكەى ... لەلاى نەجاشى وتى : ئەمانە لەرى ئى باوبايرىيان لاىان داو ، بەلكو دالەديان نەدەيت و بيان دەيتەو دەستمان ... ئەويش بانگى كردن وگووى لەقسەيان گرت و پاشان لەبەرئەو ى قەناعەتى تەواوى بەراستىتى (محمد) ﷺ و يارانى پەيداكرد ، رازى نەبوو لانەيان ئى بشىوئىنى و دەست بەردارىيان بىي ... كە عەمرزانى هيجى بەدەستەو نەماو وتى : قوربان ئەمانە حال و ئاسايشى ئىوئەش دەشيوئىنن ... بەهەر حال ئەمەشى بۆ نەچوو سەر و ھەروا بەدەستى خالى گەرايەو ...

پاش ماوہيەك شۆرشيك دژى نەجاشى بەرپا بوو ، ئەويش خۆى بۆ بەرەنگارىونەويان ئامادەكرد و ئامۇژگارى مۇسلمانەكانى كرد ، ئەگەر خوا نەخواستە شكام ، ئەوا ئامادەبن و خوتان دەرپاز بكن ...

مۇسلمانانى بىكەس و بىدەر لەخاكى غەريبى و دوورە ولاتىدا زۆر دەرسان ، بۆيە بەردەوام لەخوا دەپارنەو ، كەئائومىديان نەكات و ئەو پەناگەيەيان ئى نەشيوئىنى لەنيوان مۇسلمانان و شەرەكەى نەجاشىدا ئاويك ھەبوو ، بۆيە (زبىرى كورى عوام) كوندەيەكى فووتىكرد و قايمى كرد بەخۆيەو و بەمەلەچوو ئەوبەر ئاوەكە تازوو دەنگ و باس بزانى ، پاش ماوہيەك گەرايەو و ھەوائى خۆش و مژدەى ھىنايەو بۆ مۇسلمانان ، كە نەجاشى سەرکەوتوو و دوژمنانى شكاون و بەوشيوەيش تا فەتخى خەيبەر ئەو كۆمەلە لەحەبەشە مانەو ...

پاشان مۇسلمانان لەمەككەو كۆچيان كرد بۆ مەدينە و دەولەتيان دامەزراند و لە جەنگى بەدرا سەرکەوتنىكى گەورەيان بەدەست ھىنا ...

لەجەنگى ئوچوديشدا سەرەتا سەرکەوتن و دوايى شكان بەھۆى دەرچوونى تىرھاويژەكانى سەرشاخى ئوچود لەفەرمانى حەزرىتى ﷺ و چۆلكردى سەنگەرەكەيان لەسەر شاخەكە ... ئاليرەدا دەپرسين بۆچى خوا چا و پۆشى ئى نەكردن و لەبەر ھەلەوكەم و كوپى ھەنديكيان سەرى نەخستى ؟!

زانایان دهلین : ئەگەر خوای گەورە سەری بخستناوە ، ئەوا راست نەئەبوونەوه و بەچەوتی پەرەردە دەبوون ، دیارە خوای گەورە کاری مەزنی داناوه بۆ ئەو ئوممەتە تا روژی قیامت ، بۆیە پەندیکی وای دادان کە بوو بە خێر بۆیان و بوو بە ئامۆزگاری بۆ نەوهکانی دواى خوشیان...

هەروەك قورئان دەفەرموێ : ﴿أَوْ لِمَا أَصَابَكُمْ مِصْيَبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَهَا قُلْتُمْ أُنِىٰ هَٰذَا ، قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنْ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ فَبِأَنِّ اللَّهَ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ ، وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا﴾ ال عمران : ١٦٦

واتە : کاتیک بەلاو ناخۆشیەکتان تووشەت لەجەنگی ئوحودا ووتان : ئەمە چی بوو ؟ بۆ واما بەسەر هات ؟ (ئەو لەیادتان چوو لەجەنگی بەدرا ئیوه دوو ئەوەندەتان بە کافرەکان کرد) ، ئنجا پێیان بلی : ئەو بەلایە لەلایەن خۆتانەوه توشتان هات ، کاتیک نافرمانی پیغەمبەرتان کرد و تەماعی دنیا لەدەروونتاندا جوولاً ، بەراستی خوا دەسەلاتی بەسەر هەمووشتیێکدا هەیە ... ئەوەش کە تووشتان هات لەروژی بەیەك گەیشتنی دوو ئۆردوووە کەدا لەجەنگی ئوحودا ئەوه بەفرمان و ویستی خوا بوو تا ئیمانی باوەرداران دەر بخات ، وە دووپوویی و نالەباری دووپوووەکانیش دەر بخات ...

لەجەنگی خەندەقیشدا موسلمانان تەواو ماندووشەکت بوون ، بەلام بەهۆی خۆپاگریانەوه و بەهۆی سەربێچی نەکردنیان لەفرمانی پیغەمبەر ﷺ خوای گەورە بەسەربازانی نەبێراوی خۆی لەمەلانیكەت و رەشەبا ، سەری خستن و کافرانی سوک و ریسواکرد ، پاشان رێکەوتنی حودەیبیە فەتخیکی گەورەبوو ، قورئان هاتە خوارەوه لەسەری و فەرمووی : ﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا﴾ الفتح

حەزەرەتی عومەر رەزای خوای لیبت پرسیاری کرد : بۆ ئەوه فەتخە ؟! حەزەرەت ﷺ فەرمووی : بەلی ... بەخوا ئەوه فەتخە ...

هەستانەوهی ئوممەتی ئیسلام

موسلمانانی ئەم ئوممەتە هەر لەسەرەتاوه رووبەپووی ناپەحەتی و زەحمەت دەبوونەوه ، خوای گەورەش وردە وردە پەرەردەیی دەکردن بەو رووداوو کارەساتانە ... موسلمانان چۆن لەبەرەیی دەرەودا رووبەرووی کافران دەبوونەوه ، ئاوەهاش

لەناوێوە روبەرپووی گێچەل و ئازاوەی دوو پووەکان دەبوونەو ... کە هەندێ جار ئەم روبەرپووە بوونەو یەئەناوخۆ زۆر گراتر و کاریگەر تر بوو لە سەریان ... بۆ نمونە :

دوو پووەکان لەگەڕانەو دا لە غەزاییەدا بوختانیان بۆ خاتوو عائشە کرد ، کە بەپووداوی (افک) بەناوبانگە ... ئەم رووداوە یەکەمجار بوو رووبدات ، راستەوخۆ کاریگەریەکی لەسەر مال و ژیاانی حەزرت بوو ، لەکاتیکیدا کە عائشە لەهەمووان خۆشتر دەویست ... یەک مانگی خایاند (وەحی) دانەبەزی هەوال بەدات و راستی مەسەلە کە بخاتە پوو ، کە ئەمەش گەورەترین بەلگەیە کە حەزرت ﷺ غەیب نازانی و هاتنی وەحی بە دەست ئەو نییە !

حەزرت ﷺ راویژی بە (اسامە و ئیمامی عەلی) و کەسانی تر دەکردو لەبارە ی عائشەو پرسبیری ئی دەکردن ، تا دوا هەمین رۆژ کە عائشە لەمالی باوکی بوو ، حەزرت ﷺ چوو بۆ مالیان و پێی فەرموو : (ئەی عائشە ئەگەر گوناھبێکت کردووە ئەوا تەوبە بکە و داوا ئی خۆش بوون بکە لەخو)

عائیشەش بەباوکی وت : بابە وەلامی بدەرەو ، ئەویش وتی : بەخو نازانم بلیم چی ، وتی : دایکە وەلامی بدەرەو ، ئەویش وتی : بەخو منیش نازانم بلیم چی !

ئالەم کاتەدا کەس لەجێی خۆی نەجولابوو ، حەزرت ﷺ سەروشی بۆهات و پاشان بەرووبەکی گەشەو فەرمووی : مژدەت ئی بێ عائشە ، خو بەرائەتی بۆ ناردیت و ئایەتەکی خویند ...

ئەم باسەمان بۆ ئەو هینا کە بزانی خوای گەورە چەندە گرنگی داو بەپەرەردە ی ئەم ئوممەتە ، چونکە تاقیامەت گەورەترین ئەک و لەئەستۆی دا ، ئەرکی یشەوایەتی و رینمایی خەلکی ... ئەرکی کە دنیا و قیامەتی خویان و خەلکی وەستاو تە سەری .. ئەم رووداوە ناخۆش بوو هەمووانی ناپەحەت کرد ، بەلام خیربوو لەلایەنەکی تریەو کە گەورەترین پەند و ئامۆژگاری بوو ، هەرەک قورئان دەفەرمویت :

﴿ ان الذين جاؤا بالافك عصبۃ منکم لاتحسبوه شرأ لکم بل هو خیر لکم ، لکل امریء منہم ما اکتسب من الاثم ، والذي تولى کبره منہم له عذاب عظیم ﴾ النور :

کەواتە بەشەری مەزانن ، بەلکو خیرە بۆتان ... جا بەهەمان شیوە ئەم ئوممەتە تووشی نوشست و ناھەمواری زۆر دەبێت ، بەلام هەموو کەوتنیکیان هەستانەو یەکی نوێی لەدوا یە ، بەئەزمونیکی نوێو زۆر لە رابردو چاکتر ئەکەونەو کار ..

پاش ئەۋەش كە حەزەت ﷺ ۋە فاتى كەد عەرەب ھەنگەرپانەۋە و موسلمانان توۋشى كارەساتىكى قورس بوون ، خۋاى گەۋرە دىلى ئەبۇبەكرى قايم كەد و بەفەزلى خوا ئەۋكىشەيەش نەماۋ ئىسلام زىاتر پەرەى سەند ...

تا سالى (٤١) ى كۆچى كەناۋرا سالى (الجماعة) و ئىمامى حەسەن ۋازى لەفەرمانپەرەۋاىى ھىنا بۆ (معاوية) ، ئىسلام بوۋە گەۋرەترىن دەۋلەت و دەسلەت لەناۋچەكەدا ...

پۆم و فارس ئەۋ دۈۋەۋلەتە زەلەيزەى كەبەھەزار سال دامەزاربوون و ، پەلىان ھاۋىشتبوۋ لەبەرەمبەر ھىرشى ئىسلام دا پاشەكشەيان دەكرد ...

لە (ئەندەلوس) ىش لەسالى ٩٢ بۆ ٩٥ كۆچى ، موسلمانان فەتحيان كەد و ئالاي ئىسلام بەسەريا شەكايەۋە .

ئەگەر پەرسىيار بىكرى چۆن لەماۋەيەكى ئاۋا كەم دا ئەۋ دەۋلەتە گەۋرانە ئاۋايان بەسەرھات ، كە ھەريەكەيان سوپاى (٢٥٠) ھەزار كەسيان بە ئاسانى بۆ كۆدەكرايەۋە و دەكرانە خۇراكى جەنگ و بەرەنگاربوۋنەۋە ، لەۋەلام دەلىين : زولم و سەتەم و نادادى و دەردە كۆمەلەيتەيەكان ۋەك خۇرە لەناۋەۋە خۋاردبوۋنى و تەنھا قاۋغىيان مابوۋە ، بۆ روۋخانىيان دەۋايە ھىزىكى دەركى پالى پىۋەبىنىت ، جا ئەۋ ھىزەش ئىسلام بوۋ كەلەۋپەرى گۈپوتىن دا بوۋ ، لەماۋەيەكى كەم دا بەپىى سۈننەتى ﴿وتلك الايام نداولها بين الناس﴾ ۋاتە دىنيا دەگىرپىن لەناۋخەلكى دا ۋ ھەر رۆژەى بەدەست كۆمەلەيكەۋەيە ، ۋە ھەرۋەھا ئايەتى ﴿ولولا دفع الله الناس بعضهم ببعض لفسدت الارض ...﴾ ۋاتە : ئەگەر خوا كۆمەلەيك بەكۆمەلەيكى تر لەناۋ نەبات ئەۋا فەساد و ئازاۋە و خراپە سەر زەۋى دەتەنىت .

بەلى ئەمە قەدەرى خۋايە ، ياسا و باۋى خۋايە لەم دىنبايەدا ، سەركرەدى فارسەكان بەنۈنەرى موسلمانەكانى ۋت : بۆچى ھاتوون ؟ ئەگەر برسىن نانتان بدەينى ، ئەگەر پووت و رەجالى پالى پىۋە ناۋن ، ئەۋە جل و بەرگتان دەدەينى و پۇشتەتان دەكەينەۋە و بگەپنەۋە ۋشەپمان لىلادەن ، نۈنەرى موسلمانەكانىش پىى ۋت : ئىمە قەدەرى خۋاين ، ئىمەى بەئىۋە تاقى كەدۋتەۋە ۋ ئىۋەشى بەئىمە تاقى كەدۋتەۋە ، ئەگەر لەھەۋرىشداين ، يان سەر دەكەۋىن بۆتان ، يان دەبى دابەزن بۆمان .

دەولەتی ئەمەوی و عەباسی نزیکە (٦٠٠) سالیکی حوکمیان کرد ، لەگەڵ ئەوەدا کاری مەزنیان بۆ ئیسلام ئەنجامداوە و خەلیفەیی خواناس و چاکیان بوو ، خەلیفەیی خراب و کاری نابەجێشیان بوو ...

تەتەر و مەغۆلەکان هێرشیکێ گەورەیی بەفرافراوانیان کردە سەرخاکی ئیسلام و قەتل و عامی موسڵمانیان کرد و پەراو دەست خەتی زۆریان سوتاند و بۆماوەی (٤٠) رۆژ لەمزگەوتەکانی بەغدادا نوێژ نەکرا ...

تا ئەوەبوو وردە وردە موسڵمانان هەستانەو و لەگەڵ ئەوەی کە لەمەیدانی جەنگدا سەرکەوتنیان بە دەست هێنا ، لەمەیدانی دل و دەرونیشتان دا بەهەمان شیوە سەرکەوتن و توانرا تەتەر و مەغۆلەکان موسڵمان بکڕن و دلیان کەمەندکێش بکری بۆ خێر و چاکە و پارێزگاری لە ئیسلام ...

هێرشێ خاچیەرستانیش بۆ دووسەد سالیکی جیهانی ئیسلامی سەرقال کرد ، (٩١) سال نەیانەیشت لە (مسجد الاقصی) دا نوێژ بکری ، تا خۆی گەرە بەرەگەتی خستە رەنجی (عمادالدین زەنکی) و (نورالدین) ی کورپی و (صلاح الدین) ی ئەیوبی ، وە سەرەنجام بێکە و پیگەیی خاچیەرستان لەق کراو هەلکەندران ...

جەنگی جیهانی یەکەم و دووهمیش بوونە مایەیی پارچە پارچە بوونی ئیمپراتۆریەتی عوسمانی و رووخاندنی خەلافەت .

ئێسلامیان لەسیاسەت و حوکمداری جیاکەردەو و پەپرەوی کردنی ئایین بوو بەنیشانەیی دواکەوتویی و حالی نەبوون ... بەقەدەری خوا لەجێی ئەو خزان و خلیسکانە ، رابوونی ئیسلامی چەکەرەیی کرد ، ئێمام بەننا لەمیسر و مەودودی لەهیندستان و نوورسیش لەتورکیا ، چاکی مەردایەتیان لی کرد بەلادا و گپروتینیکی نوێیان کردەو بەگیانی موسڵماناندا .

لەو رۆژەدا داوای پەپرەوی شەریعەت ئەستەم بوو ، بەلام ئەمەو داوایەکی جەماوەری یە لەسەر تاسەری جیهانی ئیسلامی دا ، هەرچەند سیاسەتمەداران و فەرمانرەوایان و پادشایان بەرپەستن لەریی دا ...

هەرەها خۆداپۆشین دیاردەیکێ سەیر بوو ، کەچی ئەمەو خۆداپۆشین شانازی یە و ئەوەی خۆی داناپۆشی و لاسایی رۆژئاوا دەکاتەو دەبی بەخۆی دا بجێتەو ، لەسالی ١٩٧٣ دا لەزانکۆی کوهیت تەنها سی ئافرەت خۆیان داپۆشی بوو ، کەچی پاش (٢٥)

سالىك ھول ۋ خەباتى رابوونى ئىسلامى لەسەدا نەۋەدى كىژانى زانكۆى كۈەيت خۇيان داپۇشيۋە (محاضرة المنحنى التاريخي للإسلام / د . طارق السويدان) .

رۇژنامە يەككى ئەرۋوپى دەلى (ئەمجارە لەئەۋروپاۋە خۇرى ئىسلام ھەلدېتەۋە ، ۋا خەرىكە منارەى مزگەۋتەكان جى بە كەنىسەكان لىژ دەكەن ۋ ، بانگى منارەى مزگەۋتەكان چاكتىن شايەتن كە ئىسلام ھەر رۇژەى لەزەۋى يەككى نۆىدا بلأودەبىتەۋە) .

لەئەمەرىكادا مانگانە نىزىكەى دوو ھەزار كەس مۇسلمان دەبوون ، پاش رووداۋەكانى نيويورك لەدوۋمانگدا (۲۴) ھەزار كەس مۇسلمان بوون ، ۋاتە شەش ئەۋەندەى جاران ... ئەمە بىجگە لەۋەى چاپەكانى قورئانى ۋەرگىپردراۋى ئىنگلىزى ۋ فرەنسى لەبازاردا نەماون ۋ پەراۋى (ماھو الاسلام) بەفرەنسى نەماۋە ۋ داۋاى زۆرى لەسەرە (لەتۇرى ئىنتەرنېت) .

ھەرۋەھا لەسەرى سالى نۆى (۲۰۰۲) دا ئىتالى يەكان قورئانى ۋەرگىپردراۋ بۇ زمانى ئىتالىيان بەدىارى دەنارد بۇ يەكتى ، ئامارى كىتەبخانەكان دەلىن كە لەيەك ھەفتەدا بىست ھەزار قورئانېان فرۇشتوۋە ، كە ئەمەش ئارەزوۋيان دەردەخت بۇ شارەزابوون لەۋ دىنەى ئەۋ ھەموو قسە ۋ باسەى لەسەر دەكرىت... (رۇژنامەى يەكگرتوۋ ژمارە ۳۷۳) .

دىكتاتورەكانى ۋلائە ئىسلامىيەكان

دىكتاتورىيەت ۋ پىشېل كىردنى مافەكانى مۇۋ ، ۋا دەكات كە خەلكى ھەق ۋ راستىان لى بشىۋى ئەگەر بۇ ماۋەيەكىش بىت ، بۇيە رۇژئاۋا ھەرچەند لاى خۇيان جۇرىك دىموكراتى ۋ سەرۋەرى ياسا ۋ پاراستنى مافى مۇۋ ھەيە ، بەلام بۇ ۋلائانى ئىسلامى بە پەۋاى نابىنن ، بۇ ئەۋەى ھەمىشە لەكاروان دۈبەكەۋن ۋ مل ملانى نەكەن لەگەل رۇژئاۋا ، بەرپۇەبەرى (تايم) ى ئەمىرىكى لە پەراۋەكەىدا (سفر اسيا) دەلى (دەبىت نىزامى دىكتاتورى سەربازى لەۋلائە ئىسلامىيەكاندا دروست بكرىت ، بۇ ئەۋەى ئىسلام دەست نەگىرتەۋە بەسەر ئوممەتى ئىسلامدا ۋ نەتۈانن روۋبەپۇۋى رۇژئاۋا ۋ شارستانىيەكەى ۋ ئىستعمار كىردنەكەى بىنەۋە ، ھەرچەندە ئەبى ئەۋە لەبىر نەكەرى كەجاروبار مۇلەتلىكان بىرى ھەناسەيەك بەدن تاۋەكو لەژىر فىشارى زۇردا نەتەقنەۋە !)

(ل ۳۲۵ المعجزة المتجددة)

ئەمە بىجگە لەۋەى چەندىان بۇ كرابتى ۋلائە ئىسلامىيەكانىان لاۋاز كىردوۋە بۇنمۇنە ئەندەنوسىيا تۈانى بىى بەيەكىك لەۋ شەش دەۋلەتەى جىھان كە فېۋكەى بازىرگانى

لەجیھاندا بەرھەم بھێنی ، بەشیوھەکی زۆرچاک و بەنرخیکی ھەرزان ، کە ئەمەش بوو ھۆی ئیفلەس کردنی کۆمپانیای موناڤیسەکانی بۆیە بەپیلانیکی ژەھراوی کەوتنە دا بەشکردنی ئەندەنوسیا و تەیموری رۆژەلاتیان لی دابەری و ئازاوەی زۆری تریان بۆ ناوھەو ، لەلایەکی تریشەو توشی دارووخانی ئابوریان کردو مالیزیاشیان بەھەمان دەرد برد . (ل ۹۳ سەرچاوەی پێشوو) .

موسلمانانی ئاسیای ناوھەراست

ریژەی موسلمانان لە ئاسیای ناوھەراستدا ، پێش شۆڕشی ئۆکتۆبەری ساڵی ۱۹۱۷ نزیکەی (۹۸٪) بوو ، کاتیکی شۆڕش ھەلگیرسا ، (لینین) سەرکردەی شۆڕشەکە لە ۲۲ ی نوڤمبری ۱۹۱۷ دا یەکەم بیاننامەی ئاراستەی موسلمانەکان کرد ، کەتیایا دەلیت :
(ئەو موسلمانانی روسیا ، ئەو تەتەری فۆلگاوقرم ، ئەو (قرقین) و دانیشتوانی سیریا و تورکستان ، ئەو دانیشتوانی قەوقازی پالەوان و ھۆزەکانی شیشانی شاخە گەردن کەشەکان ، ئەو ئەوانەکی کە مژگەوتەکانتان روخینرا و پەرستگاكانتان کاول کرا و ، قەیسەرەکان قورئانەکانیان دپاندن و دژایەتی ئاینەکەتانیان کرد و زمان و کەلتور و رۆشنیریتانیان لەناو برد ، شۆڕش بکەن و راپەڕن لەپیناوی ئاین و قورئان و ئازادی خواپەرستیتاندا ، ئێمە لیژەو ھەوای دەگەینین ریزمان بۆ ئاین و مژگەوتەکانتان ... عادت و تەقالیدتان ئازادە و کەس ناتوانی دەستی بۆ بەریت ، ژيانی ئازادی سەربەخۆتان بنیات بنین ، بەبێ ھیچ بەربەستێک کە ئەوێش ھەقی خۆتانە ! ... داواتان لێدەکەین پشتگیری شۆڕش بکەن ، چونکە بۆ ئیوھە و لەپیناوی ئیوھەدا) (ل ۳۲۰ سەرچاوەی پێشوو) .

پاش ئەوێ شۆڕشەکە سەرکەوت ، پەیمانەکانی خۆیان نەبردە سەر بەرامبەر موسلمانەکان ، لەبەرئەوێ لەبنەرەتدا شۆڕشەکە دەستی جوولەکەیتیدا بوو ، ئەندامانی سەرکردایەتی شۆڕش ھەتدەکەس بوون ، چواردەیان جوولەکەبوو ، سیانەکەیتریان ژنیان جوولەکە بوو ، سەرەنجام رووی ناشرینی خۆیان دەرخت و بەناگر و ناسن رووبەرۆی موسلمانان بونەو ، نزیکەی سی و دووھزار مژگەوتیان داخست و ، بیست و دووھزار قوتابخانەیی ئیسلامییان قەدەغەکرد و بەملیۆنەھا کەسیان کوشت و دەربەدەرکرد ...

لەسالى ۱۹۲۲زدا بەھۆى ئابلوقەى ئابورىيەو دوومليۇن موسلمانى تەتەرى (قرم) برسىتى رووى تىكردن و سەد ھەزاريان مردن .

دانيشتوانى قىرم لە (پىنج مليۇن) ھە لەسالى ۱۹۲۲ دا بوون بەيەك مليۇن لەسالى ۱۹۴۰زدا، بەردەوام ستالينىش دەربەدەرى كردن تا موسلمانى لەناوچەكەدا نەھىشت .
تركىستانىش بەھەمان شىوہ لەسالى (۱۹۲۲ - ۱۹۳۲) زياتر لە ۳ مليۇن موسلمانى تركستان مردن بەھۆى برسىتى و رەشە كوژىيەو ، تەنەت لەبرساندا گوشتى مردوويان دەخوارد ، ئەمەش كەبەچىرۆكىك باسكراوہ بەكوردى بەناوى مردوو خۆرەكانەوہ .

ديارە موسلمانانىش بى'دەنگ دانەنىشتن و نزيكەى (۲۵) شۆرشيان بەرپاكرد لەسالى (۱۹۲۰) ھە تا سالى (۱۹۸۰) (ل ۲۲ شمس الاسلام) .

زانايان و پياوانى ئايىنى زىندە بەچال' دەكران ، يان لەسييريا و ناوچە دوورەستەكاندا بۆ دەيان سال' بەند دەكران ، دەلۇن نزيكەى پەنجا ھەزار زاناي ئايىنى كوژران و لەگوپى بەكۆمەلدا ناشتويان ...

تا سالى ۱۹۳۵ بزوتنەوہى جيهاد (الباشمس) يان لەناوبرد لەئاسياى ناوہراستدا و تەفر و تونايان كردن ...

شىخ (عبدالغفور) لەشارى بخارى دەلى : (يەك لەسەر پىنجى دانيشتوانى بخارى كوژران ، ھەرچى زاناي ناوچەكە ھەيە شەھيدكران ، تاواى ئاھات خەلكەكەى زياتر لەھەموو ناوچەكانى تر بى'ئاگابن لەدين) (ل ۲۲۲ المعجزة المتجددة) .

رووخانى شىوعىيەت

پاش زياتر لەھەفتا سال' زولم و ستەم ، يىرى شىوعىيەتى نەگونجاو لەگەل' فيترەتدا ، ھەرەسى ھىنا و خويان و يىروبۆچوونى چەوتيان چوونە زىلدانى ميژووەوہ ، رۆژنامەى (نيوزويك) بەگەورەيى لەسەر لاپەرەى يەكەمى وتەيەكى پاپاي بلاوكردەوہ كە دەلى :
(ماركس و لينىن ، ئىستا پاش رووخانى ئىشتراكىيەتى جىھانى بۆشايىيەكى گەورەيان بەجىھىشتووە بۆ (محمد) ، بۆيە كەنيسە بەھەموو توانايەوہ دەيەوى رى' ئى بگرى چ لەرووسيا وچ لەولتە ئىسلامىيەكاندا) ل ۲۲۱ سەرچاوەى پيشوو .

مژدەدەران بەفەرمانى فاتىكان كەوتنە بلاوكردەوہ ئىنجىل و ھەموو ھەوليكيان خستە گەر بۆ ئەوہى ئىسلامەتى سەرکوٲكراو لەرووسيا و ولتەكانى ترى ژي'ر چەپۆكىدا

جاریکی تر سهره لئه داته وه ، تنهنا له (اذریجان) دا ، بیست رینک خراوی مژده دهره کان
خهریکن بۆ راکیشانی خه لکی به ره و گاوری تی ، وه بۆ ئه م کاره شیان ئینجیلیان و مرگپرا
بۆ (۱۶۱) له مچه و زمانی ناوچه که ... (ل ۲۲۴ سهرچاوه ی پیشوو) .

خه باتی ژیر زه مینی موسلمانان

له روسیا و ناوچه کانی ژیر دهستی دا بۆ ماوه ی هه فتا سال زانایان و خواناسان ،
باوکان و دایکان ، ژیر به ژیر و به دزی یه وه ، له ناو سرداب و شوینی شاراو و نه زانراودا
، قوتابیان پی ده گه یاند و ده ست به ده ست ئالای ئیمان و ئیسلامه تیان به یه که تری
ده گه یاند ... چیرۆک و به سهرهات و میژووی ئه و گه له چه و ساوه و سته م لی کراوه ، به ده یان
هه زار لایه ره ته و او نابی و ته نها دوو نمونه باس ده که م :

نمونه ی یه که م :

دوو که سی خه لکی یه مه ن بۆ مه شقی سهر بازی و خویندن ده چنه روسیا و له وی
له به ره ئه وه ی له ولاتی غه ربین و که س نایان ناسیت و بره واکه شیان لاواز بوو ، بریار ده دن
بی دلای خو یان نه که ن و سل نه که نه وه له کاری به دره و شتی ... بۆیه هه رچا و ده گپرن
له فرسه ت ده گه پرن ... رۆژیک کچیکی جوان ده بینن له دووره وه ئاماژه یان بۆ ده کات و
ئه مانیش به خو ش یه وه ئه م جاده و ئه و جاده شوینی ده که ون ، تا ده گه نه مایک ، که
ده چیته ژووره وه و یه کیکی شیان له پی شدا ده چیته ژووره وه و گوایه ئه گه ر وه زعه که ی
به دل بوو ، هیچ مه ترسی یه که نه بوو ئه وی تریش به دوا ی دا بجیت ... که یه که به دوا ی
یه کدا چوون له ناو جه وشه و باخی کدا پیریزنی ک دانیش تبوو ، که لای پیریزنه که دانیش ت
که چه که ی ئاماژه ی بۆ کردبوون و ئیغرای کردبوون به جلیکی سهرتا پۆشه وه و به دوو
په رداخ شه ره به ته وه زۆر به شه رمه وه هات و شه ره به ته که ی پیشکه ش کردن و به جی
هیش ت ، پیریزنه که لی پرسین : ئیوه خه لکی کوین ؟ وتیان : خه لکی یه مه نین ... وتی :
یه مه ن ... یه مه ن ... زۆر چاکه ، ئنجا به چاوی پر ئه سرینه وه وتی : کو په کانم ئیمه له م
ولاتدا مه حرومین له فی ربوونی ئیسلامه تی و چاومان گپراوه که سی کمان ده ست بکه وی
عه ره بی بزانی و لی ئه مین بین و خه به رمان لی نه دات ، بۆیه که که چه زا که مه ستی به زمانی
عه ره بی ئیوه کردبوو له و رینگا و بانهدا که هاتوو چۆتان ده کرد ، به وفیله بانگمان کردن ،
تاخۆم و ئه و که زایه م و ئه و منالانه ، فیزی قورئان خویندن و نوێز کردن بکه ن ...

چونكه بهراستی كاتى خۆى باووباپیرانى ئىيۆه ئىسلامەتيان بۆ ئىيمە هيناو له پیناوى دا شههید بوون ...

ئەو دووبرادەرە ھەرۆك لە بانێك بەریان دەیتەو ، لەجى خۆيان سەر بوون ، ئەمان بۆچى ھاتن و ئەویش داواى چيان ئى دەكات ... سەرەنجام ئەم رووداوە وای ئى كردن تەوبەبەكەن و پابەندى بە ھەرمانەكانى خواوە (ل ۲۲۸ المعجزة المتجددة) .

نموونهى دووھەم :

ئەفسەرىكى روسى لەسەر كەشتىەكى سەربازى روسى لەعەدن ، بەدزى يەو داوا لەكرىكارىكى يەمەنى دەكات ، كە ئەگەر قورئانىكى ھەيە بۆى بەيئى ، ئەویش لاى سەير دەيئىت و بۆبەيانى قورئانىكى بچوك دەبات بۆى ، ئەفسەرەكە قورئانەكەى ئى وەردەگرى و چەند جار ماچى دەكات و دەيخاتە سەر سەرى و داوى دەيداتەو ... ئەویش دەلى قوربان ھەلى گرە بۆ خۆت ، ئەفسەرەكە بەچاوى پەر فرمىسكەو دەلى : ئەگەر پىم بزائن و ئەو قورئانەم پى بگرن ھەلم دەواسن ... (ھەمان سەرچاوە) .

ھەستانەوہى مۇسلمانانى روسيا

لەداوى سالى (۱۹۹۰) ھوہ كە فشار لەسەر مۇسلمانان كەم بۆو ، وتارخوينى يەكەم نوێژى ھەينى مۆسكۆ لەبارەى ھەستانەوہى مۇسلمانان و رابوونى ئىسلاميەوہ دەليئت : لەسەدا پەنجاي خەلكى كە شيوعىەكان دەيانووويست مېشكيان داشۆرن ، بەھۆى رابوونى ئىسلامىيەوہ روويان كەردەو مەزگەوتەكان و داوى ھەفتا سالى ئىلھاد و دوور لەخوایى لەيارىگەيەكى گەورەدا گەنجەكان بانگياندا و نوێژى تەراويحيان كەرد ...

لەتەتەرستان (۷۰۰) مەزگەوت دروستكراوہ و چاككراوہتەوہ ، لەداغستان زياتر لە (۳۰۰) مەزگەوت و (۸۲۰) قوتابخانەى ئاييىنى و (۴۰۰) ئەلقەى قورئان لەبەركەردن كراوہتەوہ .

لەتوركمەانستان (۲۴۰) مەزگەوت كراوہتەوہ كە ھەريەكەشيان قوتابخانەيەكى قورئان لەبەركەردنى لەگەلدايە .

لەكازاخستان (۵۰۰۰) مەزگەوت و (۲۰۰) قوتابخانەى ئاييىنى كراوہتەوہ ... لە خوئشى سەرفرازى و رەزگاربوون لەچەپۆكى خوانەناسان و ھەلمژيى ھەواى ئازادى ، كۆمەلەك مۇسلمان لەشيشان و روسياوہ بربارياندا ، بەپى بچن بۆ ھەج ، وەك لاسايى كەردنەوہيەك بۆ ھەول و رەنجى باووباپیرانى مۇسلمانيان .

ئەم گەرم و گۆرۈپىيە موسلمانان و پەيپەرى كۆندەيان بۇ ئاينى خوا وای لەسەرۆكى
 حيزبى شيوعى طاجيكستان كۆرد كە بلى (بەراستى سەيرە ! چۆن ئەمە روودەدات ، پاش
 ئەو ھەموو كەفیرمان كۆردن لەقوتابخانە حيزبىيەكاندا و ، پاش ئەو ھەموو كە
 كوشتمان ، وەپاش ئەو ھەموو پارەيەي كە خەرجمان كۆرد بۇ دووور خستەنەويان
 لەئايەنەكەيان) ل ۳۳۱ (المعجزة) .

تۆلە و سزای خودا

ماوہ بلىين خواي گەورە لەناووسيفاتە پيرۆز و بەرزەكاني (الجبار) و (المنتقم) ه
 ،خو بەدەسەلاتە و تۆلەسینە ، خوی دەفەرمووی : { ولا تحسبن الله غافلاً عما يعمل
 الظالمون ، انما يؤخرهم ليوم تشخص فيه الابصار ، مهطعين مقنعي رؤوسهم لايرتد
 اليهم طرفهم ، وأفندتهم هواء } ابراهيم : ۴۲ .

واتە : واگومان مەبەن كە خوا بى ئاگايە لەوكارو كۆردەويەي ستەمكاران دەيكەن ،
 بەراستى خوا سزاکەيان دوا دەخات بۆ رۆژىك كەچاوەكانيان تيايدا ئەبەلق دەبن
 (ھەرچەند جارى واش ھەيە لەدنیا داسزاکەيان بۆ پيش دەخات) ، بەپەلو
 شپىزەيىيەو دەين ، سەريان بەزكردۆتەو و لەترس دا چاو ناتروكيئن ، دلەراوكيئانە و
 دل و دەرونيان بەتالە و ھيچ حالى نين ...

بەلى خواي گەورە مەروفي سەپشك كۆردو و مۆلەتيكى داوەتى ، بۆيە سزاکەي بۆ
 دەخاتە قيامەت ، ئەمەش ھەر مېھرەبانیيە ، بەلكو پەشيمان بېيتەو ... جارى واش ھەيە
 خواي گەورە بەشيك لەسزاکەي بۆ دەنيړى بەلكو بگەپتەو ...

رووسيا خوا رووسياي كۆرد و تووشى داپووخانى ئابوورى و پچراندنى شيرازەي
 كۆمەل و ھەزارەھا كيشەي تريبو ، دەليئن چل مليۆن كەسيان ھەزارونەدارن ، ئەمە بيجگە
 لەوہي كە ھەر جارەي لەلایەكەوہ كۆنى تىدەبيت ، ژيەر دەريايىيە ئەتۆمىيەكەي نقوم
 بوو بەسەرنشينيەكانىيەو و ئەم دەستەوسان بوو ھيچى بۆ نەكراو ، ويستگەي ئەتۆمى
 (تشرنوبل) ي ھەناسەيەكەي دا و لەچەند چركەيەكدا سەدوييست ھەزار كەسى كوشت و
 تائىستاش زياني بەردەوامى ھەيە بۆ رووسيا و ولاتانى دەورو بەريشى ...

ئەمەريكاش زريان و توفان سالانە بەمليارەھا دۆلار زيان دەدەن و ئەم تەقینەوانەي
 دوايش بەدەيەھا مليار زياني دا لەئابوورى ئەمەريكا ئيتەر ھەركەس پيى

قورئان دةفهرمويت : ﴿ ولا يزال الذين كفروا تصيبهم بما صنعوا قارعة أو تحل قريبا من دارهم حتى يأتي وعد الله ، ان الله لا يخلف الميعاد ، ولقد استهزيء برسلا من قبلك ، فاملت للذين كفروا ثم اخذتهم فكيف كان عقاب ﴾ الرعد : ٣٢

واته : بهردهوام ئەوانەى كافر و بى‌باومەن ، بەهۆى خراپەيانەوه تووشى بەلا و موسيبەت و تى‌سەرەواندن دەبن ، خۆيان يان دەرودراسىيان هەتا بەلێنى خوا ديته دى ، بەراستى خوا پەيمانى ناشكىنييت و دەيهيئيته دى .

ئەى پيغهەمبەر ﷺ ئەگەر خوانەناسان گالته دەكەن بە تو و بەئايەكەت ، خەفەت مەخو ، چونكە سويند بەخوا بەراستى گالته‌كراوه بەپيغهەمبەرانى پيش تووش ، جا ماوه‌يه‌ك مۆلەتم دانى و پاشان خەشم و قينم ئىگرتن ، جا چۆن تۆلەيه‌ك بوو تۆلەكەم (ئەوه ميژوو‌كى دەيه‌وى باسه‌يرى ئاسەواريان بكات !) .

تيبيني :

بارى ئابوورى داپووخاوى توركييا لەئامارەكاندا دەردەكه‌ويت كە دەلین : قەرزى دەره‌كى توركييا لەسالى ١٩٨٠دا (١٥٧) مليار دۆلاریو ، كەسالى يەك مليار دۆلار سووى ئەدا لەگەل دانەوه‌ى قەرزەكەدا ، لەسالى (١٩٩٩) دا ئەو قەرزە دەره‌كى‌يه بوو بە (١٠٠) مليار و سالانەش (٥) مليار دۆلار سووى ئەدا لەگەل دانەوه‌ى قەرزەكەدا ... قەرزى ناوخۆى توركياش لەسالى ١٩٨٠دا (٧٩) مليار دۆلاریو ، لەسالى ١٩٩٩دا بو بە (٦٢و٢) مليار ...

لەبىست سالى رابردوودا توركييا (٤٢٧) مليار دۆلارى داوه‌تەوه بەقەرزدا كەبړىكى باشى سووه زياده‌كه‌يه كە ئەبى بيدات و هەرچى دەكات رزگارى نابيت ئى ، تائيستاش قەرزى ناوخۆى و سووه‌كه‌ى لەسەدا نەوه‌د و پينجى وارداتى باجى ميرى دەبات كە كۆدەكریته‌وه .

زياده‌ رۆيى و خراپى حكومت بووه‌ته‌ مايەى بەفېرۆدانى (١٩٥٣) مليار دۆلار لەدەسالىدا واتە ، لە (١٩٩٠ — ٢٠٠٠) ...

نزيكه‌ى سەد مليار دۆلاريش دزراوه‌ لەبانقه‌كاندا بەناوى قەرزدان بە بازرگان و كۆمپانيا وه‌همى‌يه‌كان ، كە ئەوانەى قەرزيان دەكرد خۆيان و پارەكانيان رايان دەكرد بۆ دەره‌وه ... (وەرگيراه‌و لەوتارى الازمة الاقتصادية التركية / اورخان محمد علي / ئينترمىنت) .

وربابه دلتا گهرد نه گرتیت!

دوژمنانی ههق و راستی هه له دیر زهمانهوه خه ریکن که گومان بخه نه دلی
بروادارانهوه بۆ ئهوهی ساردیان بکه نهوه و برهواکه یان لهق بکهن ... بۆ نمونه :
زهیدی کوپی حاریشه ی خوشه ویستی پیغه مبهه ﷺ له مالی حه زه تدا گه وره بوو ،
کاتیک جهنگی (مۆته) هاته پیشه وه ، حه زهت ﷺ سی سهرکرده ی دیاری کرد و فهرمووی
: با زهید سه کردایه تی سوپاکه بکات ، نه گهر ئه وه شهید بوو با جه عفری کوپی
ئه بوتالیب ببیته سهرکرده ، نه گهر ئه ویش شهید بوو با عه بدولای کوپی ره واحه ببیته
سهرکرده و پیشه و ...

که ئهم دهنگ و باسه بلایوووه ، جووله که یه که هاته خزمهت حه زهت ﷺ وتی : ئه ی
(ابا القاسم) ئیمه له پهراوه کانماندا هاتوووه نه گهر پیغه مبهه ریک چهند سهرکرده یه که دابنی
بۆ جهنگیک مانای وایه ده زانی که ده کوژین ...

حه زهت ﷺ خوا خستبویه دلی یه وه که چی ده بیئت ، به لام هه رچی به جووله که که
بووتایه کیشه دروست ده بوو ، بۆیه هیچی وه لام نه دایه وه ... پاشان جووله که که چوووه
لای زهید وتی : نه زانی نه گهر پیغه مبهه ریک چهند سهرکرده یه که دیاری بکات بۆ جهنگیک
ئه ومانای وایه ئه وه سهرکرده شهید ده بن ، ئنجا یان ئه وه تا پیغه مبهه که تان راسته
پیغه مبهه و ئیوه ده کوژین ، جاکه و ابوو بچۆره وه لای مال و منالت و دوا خواحافیزی
بکه ، ئیتر نایان بینیته وه ، نه گهر ئه وه ش نه هاته دی مانای وایه محمد پیغه مبهه نه !
زهید له مه به سستی گلاوی جووله که که تیگه یشت و زانی ده یه وی دلی سارد بکاته وه و
بیخاته گومانه وه ، بۆیه به باوه ری پته وه وه وتی : من شایه تی ئه دهم که ئه وه پیغه مبهه ی
خوایه و ناگه ریمه وه و سهر له مال و منالم ناده م و پشت به خوا ده به ستم ، چی ده بیئت
بابیئت !

به راستی دل دامه زراوی و دنیایی مه سه له یه کی گه وره یه بۆیه حه زهت ﷺ هه میشه
ده یفه رموو : (اللهم یا مقلب القلوب ثبت قلبي علی دینک) .

مروقی بروادار ئه بی به رده وام له هه ول دابیئت بۆ پته وکردنی برهواکه ی و ، ئه بی
شاره زابی له ئاینه که ی بۆ ئه وه ی دوژمنان زه فهری پی نه بن و له خشته ی نه بن ، بۆ زیاتر
به رچاو روشنی و دنیایی باسی هه ندی لایه نی ئیعجازی قورئانی ده که ی ، که ته واکه ره
بۆ ئه و باسانه ی که له پهراوه کانی تر دا ئاماره مان پیکردوه .

ئاشكرايه ئەم قورئانە موعجىزاتى و عەجايىباتى تەواۋى نەبىن ، ھەرۈك پېغەمبەر ﷺ لەبارەى قورئانەۋە دەفەرمۇيىت : (ولاتتقضي عجائبه) ...

جا ئەۋ باس و ئامازە زانستىيانەى قورئان ھەقمانە بىخەينە روو ۋەك ھۆكارىكى چاكى بانگەۋاز بۇ دىنى خوا و ھەقە ئى بى دەنگ نەبىن ... ھەرۈك دىكتور مارشال جونسون وتى لەكۆنگرەى پزىشكى جىھانى ھەشتەمدا (ئەگەر ئەم راستىيانەى لەلايەن زانايانى مۇسلمانەۋە پېشكەشكران لاي ئىمە بوونايە ، دىنيان ھەلدەستانە سەرپى و نەمان دەھىشت دانىش ، چۆن ئەم ھەموو بەلگە و نىشانانەتان لەلايە لەبارەى راستى پېغەمبەرەكەتانەۋە و بى دەنگ دەبن ؟) شايانى باسە دىكتور مارشال راۋىژكارى ھەشتا كۆمپانىيەى دەرمانە لەجىھاندا... (ل ۱۹۳ المعجزة المتجددة) .

۱/ بەردە رەشەكەى كەعبە :

كاتىك ھەزرىتى ئىبراھىم (سەلامى خۋاى ئىسى) كەعبەى دروستكردەۋە ، بەھەزرىتى (ئىسماعىل) ى فەرموۋ بگەپى ، بەلكو بەردىكم بۇ پەيدا بكەى كەلەبەردەكانى تر جىاۋاز تر بىت و بىكەم و بەنىشانە بۇ سەرەتاي تەۋاف كىردن بەدەۋرى كەعبەدا ، ھەزرىتى ئىسماعىل چەند گەپا بەردىكى ۋاى دەست نەكەوت ، كە گەپا يەۋە لاي باۋكى بىنى بەردىكى رەنگ جىاۋاز لەبەردەكانى تر ھەيە پرسىيارى كىرد كە ئەۋ بەردەى لەكۆى بوو ، ھەزرىتى ئىبراھىم فەرموۋى : ئەۋ بەردە خوا لەبەھەشتەۋە بۆى ناردووم ... پېغەمبەرمان (محمد) ىش ﷺ ئامازە بەۋە دەكات لەفەرموۋدەيەكدا كە ئەۋ بەردە خۋاى گەرە لەئاسمانەۋە و لەبەھەشتەۋە ناردوۋىيەتى يە خۋارەۋە ، ھەرۈك ئىمام ئەحمەد رىۋايەتى كىردوۋە...

ئىنگلىزەكان بىريان لەۋەكردەۋە كە ئەفسەرىكى ئىھاتوو بىئىرنە ۋلاتى (مغرب) تا فىرى زمان و لەھجەى مغربى بىت ... ئەۋ ئەفسەرش ناۋى (رىتشارد) بوو كە ناردىانە مغرب بەچەند سالىك فىرى زمانىان بوو ... پاشان ھىنايان بۇ مىسر و بەكەشتى ۋەك حاجى يەكى مەغربى ناردىان بۇ ھەج ...

ئەۋ كاتە ھەج ۋەكو ئىستا قەرەبالغ نەبوو ، لەفرسەتلىك و لەكاتىكى شەۋوچۆلىدا ، بەئالەتلىكى تايىبەتى پارچەيەكى بچوۋكى لەبەردە رەشەكە كىردەۋە و لاي خۋى شارديەۋە پاشان چوو بۇ سەفەرەتى ئىنگلىزى لە (جەدە) و ئەۋانىش ئاھەنگىكى گەرەيان گىپراۋ بالۋىزى ۋلاتەكانى ترىشيان بانگ كىرد ... ئىنجا لەرىى خۋيانەۋە ئەفسەركەيان

ناردەۋە بۇ بەرىتانىيا و لەۋى لە (متحف) لەلەين شارەزاي جیۈلۈجى دىكتور (رىد) ھە
لىكۈلىنەۋەى لەسەرکرا ، كاتىك ئەنجامەكەيان بە (رىتشارد) وت كە ئەم بەردە بەردى
سەرزەۋىنىيە و بەردىكى تايىبەتە ، لەۋش خۋى چوۋ ...

پاشان (رىتشارد) پەراۋىكى نووسى لەدووبەرگدا بەناۋنىشانى (رحلة الى مكة
المكرمة) كەتيايا باسى يادەۋەرى خۋى دەكات لەم مەسەلەيەدا ، كە چۈن پىلاننىكى
ئالەو جۆرەيان دانائەو بۇ بەردۈخستەنەۋەى فەرموۋەدى پىغەمبەر و سەرنەكەوتنىان
لەۋكارەدا ، ھەرۋەھا لەبەرگى دوۋەمىشدا باسى خشوع و ترسى خۋى دەكات لەخوا
لەپاش دەرەكەوتنى ئەو راستىيە بۇى . (دىكتور زەغلۇل النجار باسى كرد) .

لەدىاردە سەيرەكانى ترى كەعبە ، ئەۋەيە كەتپىينىكراۋە لەو ناۋەدا تەنھا جۆرىك
كۆترەيە و جۆرى ترى كۆتر نايەنە ئەو دەرۋبەرە ، پاشان ئەو كۆترانە بەھىچ جۆرىك
لەسەر كەعبە و دىۋارەكانى نانېشەنەۋە ، ھەرەك ئەۋەى لەپىرۋى كەعبە ئاگاداركرابىن ،
يەك سالى دوۋوردىرېژ ئەو بەرگى كەلەئاۋرىشم دروستكراۋە و رەنگى رەشە و بەدەست
ئايەتەكانى دەچىرى ، بەچار دىۋراى كەعبەدا ھەلدەۋاسرى ھىچ جۆرە رىقنەيەكى كۆتر
و بالندەى ترى پىۋە نىيە !

ئاۋى زەمەمىش كە بەھەرنىيەتىك بخورىتەۋە خوا بەفەزلى خۋى دەيەننىتەدى و
نەك ھەر تىنۋىتى دەشكىنى بەلكو مرقىش تىردەكات ... ئەو ئاۋە نىزىكەى سى ھەزار
سالە ھەلدەقولى و بەردەۋامە لەكاتىكدا رەنگە بىرىك يان كانىيەك دەسال ، بىست سال
يان سەد سال بىرىكات ...

٢ / شۈينەۋارى گەلى عاد :

شۈينەۋارى ھەندى لەو گەلانەى كە قورئان باسى كردوۋن ، ھەر لەۋكاتەۋە زانراۋن و
بىنراۋن ، ۋەك شۈينەۋارى گەلى (ئمود) ، كەلەرىى تبوك دا بوو ، كاتى موسلمانان چوۋن
بەرەو شام بۇ روۋ بەرۋوبونەۋەى رۆمەكان و ھەزەرەت فەرموۋى : بەگريانەۋە بەلاى
دابېرۇن و لەئاۋى ناۋچەكەيان مەخۇنەۋە و ئەۋەش كەھەۋىرى پىشلاۋە بىدات
بەۋلاخەكەى ، ئەمەش بۇ ئەۋەى دل و دەرۋونيان وشياربى و بترسن لەو غەزەبەى كە خوا
لەۋگەلەى گرتېۋو ، ئىستاش ئەو ناۋچەيە ماۋە و لەئاسەۋار و شۈينەدىرىنەكانى ولاتى
سعودىيە و خەلكى ۋەك شۈينىكى دىرىن سەردانى دەكەن .

به لām شويڻه واري گهلي عاد که قورئان له چهند جيگايه کدا باسي کردووه ، تا ده سال له مهو بهر کهس جي وړي ياني نه ده زاني ، قورئان ده فرموي : ﴿الم تر كيف فعل ربك بعاد ارم ذات العماد التي لم يخلق مثلها في البلاد﴾ واته : ئايا نه ترانيوه پروه ردگاري تو چي کرد به هؤزي عاد ، که نه ویش هؤزي (ارم) ه و خاوهني پايه ي بهر زو کولمه که و نيرگه ي دريژبوون ، له سه رده مي ئه واند له هيچ شارو شويڻي کدا کوشک و ته لاري وه که نه و ي ئه وان دروست نه کراوه ...

ده سال له مهو بهر مانگي ده ستکردي نه مريکي که له ئاسمانه وه به سر ناوچه ي (ربع الخالي) دا ده سوپايه وه و له قوولي (۱۰) م له ژير خاکدا ليکولينه وه ي ده کرد ، شينه واري دوو جوگه ي ئاوي دوزيه وه ، پاشان مانگيکي ده ستکردي تران بؤ ه لدا که تا قولايي (۲۵) م له ژير خاکدا ليکولينه وه ي ده کرد ، سه رنجام دوزيانه وه ئه و دوو جوگه ي ئاوه ده رڙينه ناو شويڻيکي گه وړه وه که به ده وړيا خانو ئاوه داني هه بووه ، که نه ویش پاشماوه و ئاسه واري گهلي عاد بووه ... وه به هؤي ره شه باي (لم) وه داپوشران و له چهند رڙيکدا له ناوچوون هه وه که قورئان هه والي داوه ... به م شيوه يه که هيچ کهس له پيش زه ماني حه زره تيشه وه ئه و هه والانه ي نه زانيوه و ، تا ده سال له مهو بهر ئه و زانياريانه شاراوو بوون .. ئيسقاش که له سه ر ده ستي رڙئاو دا ده دوزريته وه به لگه يه کي حاشا هه لنه گره و کهس قسه ي ناميني که نه م قورئانه له خوا وه يه و هه ر نه وه که ئاگاداري نه يني ئاسمانه کان و زه وي يه ... (پروفيسور زه غلول النجار باسي کرد) .

که شتيه که ي نوحيش له سه ر زنجيره چي اي ئارارات شويڻه واريان دوزيوه ته وه و ، نه مريکا له م سالد (۲۰۰۱) مانگي ده ستکردي بؤ نار دووه که له دووري په نجا مه تره وه ليکولينه وه ي له سه ر بکات ، دياره شويڻه که سه خته و کهس نايگاتي ، نه مه ش له دها توو دا نه گه ر بلا و بکريته وه هه ر ده يته به لگه يه کي تر له سه ر راستيه کاني قورئان .

۳/ له بارچووني شاراوو و هه ست پي نه کراو :

له قورئاندا وشه ي (غيض الماء) به کارها تووه له سوو رته ي (هود) دا ، بؤ رځوون و نه ماني ئاوي لافاوو تو فانه که ي زه ماني حه زره تي نوح سه لامی خواي لي بي ، هه وه که ده فرموي : { وقيل يا ارض ابلي ماءك ويا سماء اقلعي وغيض الماء وقضي الامر واستوت على الجودي وقيل بعدا للقوم الظالمين } هود : ۴۴ . واته : فرمان درا به زه وي ئاوه که ت باړوچي ت به ناخدا ، ئه ي ئاسمان تو ش با به س بي ت و باران مه بارينه ، ئي تر

ئاۋەكە مۇزايەۋە و پۇچۇر ، فەرمانىش بەرپىكى و تەۋاۋى ئەنجامدرا ، كەشتىيەكەش
لەسەر كىۋى جۈدى ۋەستائو لەنگەرى گىرت و وترا : دەك دوۋرى لە بەزەيى خوا و
تياچوون بۇ بەرەي ستمەكاران .

ھەمان وشە خۋاى گەۋرە لەقورئاندا بەكارى ھىناۋە لەبۋارىكى تردا كە زۇر جىاۋازە
لەم بۋارە و ھەر لەزانىنى خۋادايە ئاۋەھا وشەيەك بەكاربەينىرى بۇ مەسەلەيەكى شاراۋە و
نەينى كەلەسالى ۱۹۷۷ دا زانايان دۇزىانەۋە ... قورئان دەفەر مۋىت ﴿اللّٰهُ يَٰعْلَمُ مَا تَحْمِلُ
كُلْ اَنْثٰى وَمَا تَغِيْضُ الْاِرْحَامَ وَمَاتَزْدَادُ وَكُلْ شَيْءٌ عِنْدَهُ بِمَقْدَارٍ ، عَالَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
الْكَبِيْرُ الْمُتَعَالٰى ، سِوَاكَ مِنْ اَسْرِ الْقَوْلِ وَمِنْ جَهْرِ بَهْ وَمِنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ
بِالنَّهَارِ﴾ الرعد : ۱۰ واتە : خوا چاك دەزانىت بەۋەي ھەر مېينەيەك چى ھەنگرتۋە
لەسكىدا ، ھەرۋەھا دەزانىت بەۋەش كەدەپوكىتەۋە و لەبار دەچىت و بەۋەش كە زياد
دەكات و گەۋرە دەبىت ، ھەموۋشتىك لاي ئەۋ زاتە بەئەندازە و پىۋانەيە ، ئەۋ زاتە زاناي
نەينى و شاراۋەكانە ، ھەرۋەھا زاناي ئاشكرا و بىنراۋەكانىشە ، زاتىكى زۇر گەۋرە و
بەشكۇ و بىلند و پايدەدارە . چۈنەكە لاي ئەۋزاتە ، ئەگەر كەسكىكتان قسە بشارىتەۋە ،
يان بىلىت و ئاشكرى بكات ، ھەرۋەھا ئاگادارى ئەۋكەسەيە كە لە تارىكى شەۋدا خۋى
دەشارىتەۋە ، ئەۋەش كەبەرۋژدا دەپوا و ئاشكرا و ديارە ...

لەسالى (۱۹۷۷) دا دوۋزانا بەناۋى (روبىسون) و (جانىس) سۇناريان كرد بۇ سى
ئافرەتى دوۋگيان كەلەسەرەتاي مانگى سىيەمدا بوون و سىكەكانيان دوانەبوون ، پاش
تەۋاكردىنى نۇمانگ و منال بوونيان ، چۈاردەيان دوانەيان بوو ، يانزەيان يەكىيەك
منالايان بوو ، يەكىكيان كىسى كۆرپەلەكە ھاتەدەرەۋە و ھىچى تيانەبوو ، چۈاريشيان
ھىچيان نەبوو ، كۆرپەلەكانيان پوكابوونەۋە و لەلايەن رەحميانەۋە مۇزا بوونەۋە و ھىچ
ئاسەۋارىكيان بەجى نەھىشتىبوو) .

لەسالى (۱۹۷۹) دا زانايەك بەناۋى (فارما) ھەمان ئەنجامى دەست كەۋت ،
ۋەئەمەشيان ناۋنا (الاجهاض الخفي) واتە لەبارچوونى نەينى و شاراۋە ... لىزەۋە
تىدەگەين كە قورئان بۇچى وشەي (وما تغيض الارحام) بەكار دەھىنى ، بەمەرجى
عەرەب بەھىچ جۇرى ئەم وشەيەي بۇ مەسەلەي (رەحم) بەكارنەھىناۋە ..

بەلى زمانى عەرەبى ئەۋەندە دەۋلەمەندە ، كە ھەندى زانا ۋەك دىكتور عبدالصبور
شاھىن ، وشەكان و رەگەكانى زمانى عەرەبى لە (لسان العرب) و پەراۋەكانى زاماندا ژمارد

و پاشان له گهڼ وشه به کارهاتووه کانی قورئاندا بهروردی کردن بوی دهرکهوت که قورئان
یه که له سهرچلی زمانی عهره بی به کارهیناوه ...

جا به راستی له زمانیکې ئاوا دهوله مه ندها هه لېژاردنی وشه یه که له لایه که بۆ نه مانی
ئاوی توفان و لافاو به کارهاتبې و دوايي له بواړی کۆرپه له ناسی و رحه م دا به کارهینرابی
و ته و اوو له سهده دا سه دیش له لایه نی زانستی یه وه وشه که ماناکه ی بوی به کارهاتووه
بیپیکیت ، موعیزه یه و هر له عیلمی خوادا هیه که هر خوی (عالم الغیب والشهاده)
یه .. (گوڤاری الاعجاز العلمی فی القرآن والسنة ژماره (۵)) .

٤/ کورپان کچ :

ماموستا (عبدالمجید الزندانی) ده لیت : ده گه پراین به دواي مانای ئهم فهرموده یه ی
حه زه تدا ﷺ که (ابن کثیر) گپړاویه تیه وه و ده فهرموی : (اذا علا ماء الرجل ماء المرأة
أذکرا باذن الله ، و اذا علا ماء المرأة ماء الرجل انثا باذن الله) ...
(واته : ئه گهر ئاوی پیوا سهرکهوت به سهر ئاوی ژندا ، نیرینه ئه خولقی به ئیزنی
خوا ، وه ئه گهر به پیچه وانه شه وه بوو میینه ده خولقی به ئیزنی خوا ...) .

دووسی سال له مه و بهر له زانکوکانی فهره نسا و بهریتانیا و ئه لمانیا و ئه مریکا و
یابان پرسیارمان ده کرد وه لاممان چنگ نه ده کهوت ...

پاشان بیستمان که شتیک هیه له جیهانی گیانه بهراند ، گوايه زانایان بویان
دهرکهوتووه که ئیفراتاتی نیرینه تفته و هی میینه ش ترشه ، وه کاتی به یه که ده گهن
(واته توی نیرینه و هیلکه ی میینه) ئه گهر ترشی یه که زال بوو ئه و ئه و (حیوان منوی)
یه ده چی بۆ هیلکه که میینه ی پی ده خولقی ، وه ئه گهر تفتی زال بوو ئه و ئه و (حیوان
منوی) یه ده چی بۆ هیلکه که و ده یگاتی که نیرینه ی پی ده خولقی ... ئه مه شیان له
فهره نسا تاقی کرده وه له سهر مانگا ...

له کونگره ی پزیشکی زانکوی (مهلیک فهیسه ل) له (دمام) که زانا ناوداره کانی جیهان
ژماره یه کی زوریان ئاماده بوو بوون ، پی یان وتین ، یه که س ده توانی وه لامی ئه و
پرسیاره تان بداته وه که ئه ویش (پروفیسور سعد حافظ مسلم) ی مصری یه که له ئه مریکا
داده نیشی ...

له كۆنگره كەدا به خزمه تی ناوبراو گه یشتین و زانیمان كه به پزیزان دامه زینه ری زانستیكى نوێیه له جیهاندا به ناوی (زانستی نه زوكی لای پیاوان) وه زانیمان كه به پزیه بهری دوو گوڤاری زانستییه له ئەمهریکا و (٣٤) په پراوی هیه و نزیكه ی ده ساله خهریكه و لیکۆلینه وه دهكات له سه ر په یوه ندی نیوان ناوی پیاو و ئافره ت به میکرو سكو بی نه لكترو نی و كۆمپیوته ر ... وه به قه ده ری خوا ری كه وتوو ه له و مه سه له یه ی كه ئیمه به دوا ی دا ده گه پزین و له فهرمو و ده كدا باسكراوه ... كه ئه وه ش راستییه كه و سه د له سه د ته واوه ... وه پی ی وتین ئه وه نه پزینییه كی زانستییه و تا ئیستا بلا و نه كرا وه ته وه ، تا زانكو ری مان نه دات ناتوانین رای بگه یه نین به جیهاندا ... به لام له بهر ئه وه ی ئیوه هه ولتاند او وه به دوا ی ئه م راستیه دا گه پراون بۆیه ئه م نه پزینیهم لا دركاندن . (په پراوی انت تسأل الشیخ الزندانی یجیب) له ئینته رنیته وه .

٥ / سویندیكى گه وره به ئاسمان و ئه ستیره :

قورئانی پیرۆز ده فهرمویت ﴿ والسماء والطارق ، وما أدراك ما الطارق ، النجم الثاقب ان كل نفس لما عليها حافظ ﴾ الطارق : ٤ . واته : سویند به ئاسمان و ئه و ئه ستیرانه ی به شه ودا ده رده كه ون و (طارق) ن ... جا تو چوو زانیت (طارق) چییه ؟ ئه ستیره یه كه به روونا كییه كه ی تاریكى ده بریت ... سویند به وانه هیه كس نیه چاودیری نه بیئت (خوا ی گه وره چاودیری هه مو وانه و ، فریشته شی، كرده ووه به چاودیر و پارێزهر بۆ مروف) ...

پرو فیسۆر (زه غلول النجار) ده لیئ : نزیكه ی ده سالێكه زانا یان جو ره ئه ستیره یه كیان دۆزیوه ته وه ، كه چر ده بیته وه و تیره كه ی ده بیته نزیكه ی (١٦) كم و (٣٠) جار ده خولیته وه له چركه یه كدا به ده وری خو ی دا و له نه نجامی ئه وه وه ده نگێك دروست ده بیئت هه ر ده لی ی له ده رگا دانه ، وه ئه و ده نگه ش تو مار كرا وه و كاتیك له بهر نامه ی (نور علی نور) دا لی مان دا و با سمان كرد له میسره وه ، بینیم هه مو و ئه وانه ی له ستۆدیۆكه دا كاریان له گه ل ده كردین فرمی سك هۆن هۆن به چا ویا ندا دیته خواری ، له گه ورییه ده سه لاتی خوا و مو عجزه ی ئه م قورئانه ، كه ئا و پاش زیاتر له (١٤) سه ده راستیه كانی ده رده كه و ی ، جا وشه ی (طارق) عه رب زانیویه تی و بهر كاری هی نا وه ، بۆ ئه وه ی كه به شه و دیئ و له ده رگای ده دات و ، هه زه تیش ﴿ له دوعایه كدا په نا ده گری به خوا له هه مو و (طارق) یكى شه و مه گه ر (طارق) يك كه بۆ خیر بیئت ...

٦/ رۆژو و مانگی زۆر :

قورئانی پیرۆز دهفهرمویت : ﴿ ومن آياته الليل والنهار والشمس والقمر ، لاتسجدوا للشمس ولا للقمر ، واسجدوا لله الذي خلقهن ان كنتم اياه تعبدون ﴾ ٣٧ : فصلت .

واته : له نیشانە و بە لگه کانی دهسه لاتی پهروهردگار شهو و رۆژ و خۆر و مانگه ، هه رگیز نه کهن سوژده بۆ خۆر ، یان مانگ ببهن ، به لکو سوژده بۆ ئهو خوايه ببهن که دروستی کردوون ، ئه گهر ئیوه خۆتان به بهندهی راسته قینهی ئهو دهزانن و هه ر ئهو ده په رستن ...

ئهم ئایه ته له گه ل ئهو ده دا که ئازاد کردنی عه قلی مرو فیه له وهی که بیی به بهندهی دار و به رد و دروستکراوه کانی خوا ، موعجیزه یه کیشی تیا یه ، چونکه وشه ی (خلقه ن) به لای ئیمه وه که ته نها یه ک خۆر و یه ک مانگ ده بینین ده بوو بوترا یه (خلقه ما) ، که چی به کو باسی کردوو ، که ئاماژه یه بۆ ئه وهی که ته نها ئهو مانگ و خۆره نیه و ، چهنده ها مانگ و خۆری تر هه ن ، که له م سه ده یه ی دوا یی دا زانیان دۆزیویانه ته وه ...

٧/ شوینی ئه ستیره کان :

قورئان دهفهرمویت ﴿ فلا أقسم بمواقع النجوم وانه لقسم لو تعلمون عظیم ، انه لقران کریم فی کتاب مکنون لا یمسه الا المطهرون ، تنزیل من رب العالمین ﴾ الواقعة . ٨
واته : سویندم به شوینی ئه ستیره کان ، بیگومان ئهو سوینده ئه گهر بزانیان سویندیکی زۆر گه وره یه ، به راستی ئه وهی که محمد ﷺ ده یخوینیته وه قورئانیکیه زۆر پیرۆز و به ریزه ، له کتییکی شاراو ده که (لوح المحفوظ) ه ، پارێزرا وه و ته نها پاکان نه بیته کهس دهستی ل ئادات ، ئهم قورئانه له لایه ن پهروهردگاری جیهانیانه وه نیردرا وه ته خواره وه .

خوای گه وره ئهم سوینده گه وره یه ده خوات ، ئه مپۆ زیاتر ده رده کهویت ، ئه وهی ئیمه له سه ر زهوی یه وه ده بینین شوینی ئه ستیره کانه ، نه ک ئه ستیره کان خویان ، چونکه رووناکی ئهو ئه ستیرانه تا ده گه نه ئیمه ، ئه ستیره کان له شوینی خویان نه ماون به رده وام له جوولان دان ... ئه مه ش ره حمه ت و میهره بانی خوايه ، چونکه ئه گهر ئه ستیره کان خویان بینین و نزیک بوونایه و به م جوړه ی ئیستا نه بوونایه ، زیانیان له چاوده دا و مه ترسی ده بوو له سه ر بینین .

بۇ نموونە خۇر گەرمى ناۋەكەي نىزىكەي (۱۵) مىليۇن پلەيە و گەرمى روۋەكەشى نىزىكەي شەش ھەزار پلەيە ، نىزىكەي (۱۵۰) مىليۇن كم لىمانەۋە دوۋرە و روۋناكىيەكەي بە نىزىكەي ھەشت خولەك و يەك لەسر سىي خولەككە دەمان گاتى ، تا روۋناكىيەكەي دەگاتە ئىمە خۇر جوۋلاۋە و لەشويىنىكى تازەدايە ، ئىمە شويىنى پىش (۸۳۳) خولەكى دەبىنن ، ھەروەھا روۋناكىيەكەش بەھىلى راست نايەت و دەشكىتەۋە ، كەۋاتە شويىنى ئەستىرەكان مەسەلەيەكى گىرنگە و پەيوەندى بەبىنن و چاۋى مۇقەۋە ھەيە ، ئەمەش مەگەر ھەر لەغىلىمى خوادايىت ، بەتايبەت پىش ھەزار و چوار سەد سال زىاتر لەمەۋبەر كە مۇۋ بەچاكى راست و چەپى خوشى نەدەزانى ! (دكتور زغلول النجار) ...

۸ / موعجىزەي نويز و رۇۋو :

ئەمۇر زانايان گەيشتونەتە ئەو راستىيە كە مۇۋ پىۋىستى بەخابوونەۋە (استرخاء) و پشوو ھەيە ، ئەگەر بۇماۋەيەكى كەمىش بىت ، دواي ھەستان لەخەو ، لەئىۋارەدا و پىش خەۋتن ، ھەروەھا لەنيۋەپۇدا ، پشويەك كە كىشە و خەم و خەفەتەكانى ۋەلابىت و (تركيز) بگاتە سەر يەك شت...ئىمەش دەلپىن زۇر باشە تا ئىستا قەناعەتيان بەسى كات كر دوۋە ، ھەرچەند لاي ئىمە پىنج كاتە ، بەلى ... پىنج كات موسلمان دەست لەھەموو شتىك ھەلدەگىرى و دەست نويزىك دەشۋات و بەۋەستان لەخزەت خوادا پشوو تەۋاۋ دەدات و ھەموو دەمارە گرژەكانى خاۋ دەبنەۋە ... ھەزەرەت ﷺ ئامارە بەمە دەكات و دەفەرمۇيت (ارحنا بها يا بلال) ئەي بىلال بانگەكەت بدە و بەنويزەكە پشوو مان پى بدە ...

رۇۋويش خىرە و چاكە بۇ مۇۋ ، قورئان دەفەرمۇيت ﴿وان تصوموا خير لكم﴾ البقرة: دكتور ئەحمەد قازى لەپەيمانگاي پزىشكى ئىسلامى بۇ فىر بوون و لىكۆلىنەۋە لە فلورىدا ھەشت ئافرەت و دوانزە پياۋى خستە ژىر تاقى كردنەۋەۋە كەتەمەنيان لە (۱۲) سالەۋە تا ۵۲ سالەۋە)...

دكتور ھەمو پشكىنىكى بۇ كردن پىش بەرۇۋو و بوون و دواي بەرۇۋو و بوون سەرەنجام بۇي دەرکەۋت كە رۇۋو لەھەموو لايەنىكەۋە سوود بەخشە بۇ مۇۋ ... دەستنويزىش (بەئو بىت يان بەتەيەموم) مايەي پاك بوونەۋەيە ، ھەروەك قورئان پاش باسى دەستنويز و تەيەموم دەفەرمۇيت ﴿مايريد الله ليجعل عليكم من حرج ولكن يريد ليطهركم وليتم نعمته عليكم لعلكم تشكرون﴾ المائدة : ۶

واته : خوانا يه ويټ له نائيندا تووشى سه غله تى و ناره حه تيتان بكات به لكو ده يه ويټ پاك و خاويټنتان بكات و ناز و نيعمه تى خوټيتان به سهردا ته واو بكات بو ئه وهى سوپاسگوزاربن ، (عبدالمجيد الزنداني) ده لى / ده ستنويزم گرت له بهرچاوى (پروفيسور لارسن) ي دانيماركي زورلاى سهر بوو ، وتى : چوټن ئيوه پيټنج جار ئاوا خوټان پاك ده كه نه وه وتم : به لى ...

ئينجا پيم وت : باشه له سه فهدا ئه گهر ئاو ده ست نه كه ويټ ، ئاوا ده ستنويز بشورى به توژ و خوټ و گهردى ريگا و بان ، ئاخو ته يه موم كردن به خوټ ده بيته مايه ي كوشتنى به كترى (جرائيم) وتى : به لى به مهرجى پاك بيت وشك بيت ... منيش وتم : قورئانيش ئه و دوو مهرجه ي بو ته يه موم داناوه كه دياره ئه مهش موعجيزه يه كى ئاشكرايه ، ئه گينا هزار و چوار سهد سال له مه وهر كى ده يزاني كه خوټى پاك مايه ي پاك كردنه وه يه و ئه و به كترى و ميكروبه و (جرائيم) انه ي كه له دم وچاوو پوو ده نيشن به و خوټ و توژه له ناو ده چن ؟! ، ههروهك قورئان ده فهرمويت : ﴿ ... فلم تجدوا ماء فتيمموا صعيدا طيبا فامسحوا بوجوهكم وايدىكم منه ... ﴾ المائدة : ٦ واته : ئه گهر ئاو تان ده ست نه كه وت به خاكىكى پاك و وشك ته يه موم بكن (له پى ده ستان به ئاسته م بمانن به خاكدا) و بيهيټن به پروخسار و ده ستاندا تا ئانيشكتان) ...

تېبينى :

دكتور جون هونفر لارسن ماموستايه و بهرپوه بهرى به شى به كترى يه له خهسته خانه ي (نخيس) كه گه وهره ترين خهسته خانه ي (كوبنهاگن) ه ، پاش ئه وهى باسى سهربرينى ئازله لى زانى له ئيسلامدا و ههروه ها نه خواردنى گوشتى ئه و گياندارانه ي كه پيس خوړن تاوه كو شير و گوشته كه يان پاش ماوه يه ك پاك ده بيته وه كه پيغه مبه ر ﷺ له فهرمووده دا باسى كردوه و وه خو پاراستن له ونه خو شيانه ي كه له سه گه وه ده بيت وتى (هيج ري نمايه كى هه كيم نه بينيوه ري نمايه ي بكن به وردى بو خو پاراستن و چاره سه رى ئه و نه خو شيانه ي كه له سه گه وه ده گويزرينه وه وه كه ئه وهى كه (محمد) ﷺ هيناويه تى) ل ٢٠٣ المعجزة المتجددة

٩/ راستى يه كانى فهرمووده ي حه زره ت ﷺ :

له بهر ئه وهى حه زره ت ﷺ ئه وهى ده فهرموو (وحى) بوو ، وه هپچى له خو يه وه يان له هه واو ئاره زووه وه نه بوو ، بويه ئه گهر لى بكوئينه وه ده بينين له گه ل تازه ترين

زانسته‌کانی ئه‌م سه‌رده‌مه‌دا جیاوازی و دژایه‌تیا ن تێدانیه ... بۆ نموونه ده‌فه‌رموی :
 (يحرم من الرضاع ما يحرم من النسب) بخاري و مسلم . ئه‌م فه‌رمووده‌یه زانسته
 ده‌یسه‌لمینی به‌وه‌ی که‌له شیرێ دایکه‌دا پاش سێ تا پینچ جار خواردنی له‌لایه‌ن منانه‌وه
 شتی که‌هیه که ده‌بیته‌ مایه‌ی وه‌رگرتنی هه‌ندی سیفاتی بۆماوه‌یی تایبته‌ به‌به‌رگری
 له‌شه‌وه (المناعه) ، به‌مه‌ش له‌یه‌ک چوون و هاوشیوه بوونیکی بۆ دروست ده‌بیته‌ له‌گه‌ڵ
 خوشک و برا‌کانی‌دا که هه‌مان شیریا ن خواردووه ... په‌نگه ئه‌مه‌ش یه‌کێ بێ
 له‌حیکمه‌ته‌کانی خوشک و برایی شیرێ که ئیسلام به‌گرن گرتویه‌تی و قه‌ده‌غه‌ی کردووه
 و حه‌رامی کردووه که خوشک و برای شیرێ ببنه هاوسه‌ری یه‌کتری (الاعجاز العلمي في
 الاسلام و السنة النبوية - محمد كامل عبدالصمد) .

موسلمان بوونی زانایان

ئه‌م ئاماژه زانسته‌یانه‌ی قورئا ن بوونه هۆی موسلمان بوونی زیاتر له (۲۷) زانای
 رووسی له‌موسکو پاش (کۆنگره‌ی ئیججازی زانستی قورئا ن) که‌له‌وی گیرا بۆ یه‌که‌م جار ،
 له‌وشوینه‌دا که (۷۲) سال پایته‌ختی ئیله‌حاد و بێ‌دینی بو ...
 هه‌روه‌ها هه‌ر له‌ویدا چوار وه‌رگیر (مترجم) موسلمان بوون ته‌نها به‌هۆی
 وه‌رگیرانه‌که‌یانه‌وه ، به‌بێ ئه‌وه‌ی که‌س باسی ئیسلامی بۆ کردب و هانی دا بن ، ته‌نها
 وتار و باسه‌کانی کۆنگره‌که کاری تیکردن ...

دوا وته

دل نه‌خۆش ده‌که‌ویته ، دل په‌ق ده‌بیته ، دل ده‌مریته !!
 دلێش گه‌وره‌ترین سه‌رمایه‌ی مرو‌فه ، که ئه‌وی له‌ده‌ستدا ئیتر چی بۆ ده‌مینیتته‌وه ؟!
 ئیتر ده‌بی دل به‌چی خۆش بکا ؟! و ژیا نی چ مانایه‌ک به‌خشی !
 له‌قیامه‌تدا نه‌مال و نه‌مال فریای مرو‌ف ناکه‌ون ، ئه‌وه‌ی که مایه‌ی سه‌رفرازی یه‌ دلی
 پاک و چاک و ساغه ، هه‌روه‌ک قورئا ن ده‌فه‌رموی : ﴿ یوم لا ینفع مال ولا بنون الا من اتى
 الله بقلب سلیم ﴾ ...

هه‌ر له‌به‌رئه‌وه‌شه که حه‌زه‌ت ده‌ستنوێژی ده‌شت پوه‌و قیبه‌ و مالی خوا دوعای
 ده‌کرد و ده‌یفه‌رمو : (اللهم اجعلني من التوابين واجعلني من المتطهرين) ... خوايه
 وائیمه دم و چاوو ده‌ست و قاچمان شت و پاکمان کرده‌وه ، ده‌خوايه بمانکه به‌یه‌کێ

له پاكان و به ته وبه په شيمانيشمان بمانگيرپه به يه كې له ته وبه كاران و هه روك به پووكهش
پاك بووينه ته وه دلشيمان پاك بكه ره وه ، جا ئه م نزاو پارانه و يه يي پاش ده ستنويز
پيوسته بومان ، په لكو خواي گوره قبولي بفرموي و دهرگاي به هه شتمان بو بكرته وه
هه روك له ففرموده دا هاتوه .

خه م خواردنمان بو پاكردنه وي دلمان و يادكردني زوري خواي بالاده ستی ميه ربان
بو دامه زراوي و دلنيايي مان مه سه له يه كي گرنگه و قورئان ده ففرموي : (اَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ
تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ) ...

خوا ده يه وي به فزلي خوايه تي خوي ليئمان خوش بي (يريد الله أن يتوب عليكم)
بويه ئيمه ي گونا هكار ، به ته وبه كردن ، به ده ست نويز گرتن به نويز كردن ، به چا كه كردن ،
به جومعه كردن ، به عومره كردن ، به حه جي مالي خوا ، به هه مو ئه مانه و زوري تريش
له گونا ه پاك ده بينه وه ، خوا ده يه وي پاكمانكاته وه و به هه شتي به رين جيئمان بيت كه چي
هي واهيه هه سر سه خته و نايه وي به وپله وپايه به رزه شادي ... زور سه يره نايه وي
خوا لي خوش بي .! (ويريد الذين يتبعون الشهوات أن تميلوا ميلاً عظيماً ، يريد الله أن
يخفف عنكم وخلق الانسان ضعيفاً) ئه وانه ي دواي هه واو ئاره زوو كه وتوون ده يانه وي
زياتر له هه ق و راستي لابه دن و زياتر سه رگه ردان بين ، له كاتيكا خوا ده يه وي باري
شاني ئه م مروقه لاواز و كه مده سته سووك بكات ، كه چي ئه م مروقه شه يتان فووده كا
به لوتيا و باري شاني خوي قورس ده كات ...

له قيامه تدا گونا هي خوي وا به كولي وه و گونا هي ئه وانه ش كه سه رگه رداني كردون
﴿ ويحملون أثقالاً مع أثقالهم ﴾ ...

به لي ! مه سه له كه گرنگه ، يا سه رفرزي هه تا هه تايي و به خته وه ري يه .. يان
تيا چوون و له ناو چووني هه تا هه تايي يه ؛ هه مووشي له سه ر دل وه ستاوه ...

زن جي ره ي به هاري دلان ... هه وليكه بو گه شان وه و بوژانه وي دل هكان ، نه گه هه
هيچ نه كات ، گوليكه و له ده شت و دهر و چياو باننيكا گه شاو ته وه و چاو ه پي يه هه ر هيچ
نه بي شوانيك به لايا بگوزه ري چاو دلي پي پوون بيته وه .

ئاشكرايه هه مو شوانين ، هه ركه س به پي خوي و به جوريك (كلکم راع و كلکم
مسؤول عن رعيته) .

جا باشوانيك وريابين ، نه گه له دووري شاره وه مه پو مالا ته كه مان له وه پان و تابوي
دوژمن دهر كه وت با زوو فرياكه وين و به گورجي خه ريكي وريا كردنه وي مه ست وخومار

و بى ئاڭاگان بىن و ، ھەرۈك ھەزرىت بىيىنە (النذير العريان) و ، كراسەكەمان دابكەن بىن و ھەلى بىسۈرپىن بىن و بەپەلەو دەنگى بەرز ھاوارىكەين بەلكو فرىاكەوين و دوزمىنان زەفەرمان پىئەبەن !

پۆڭڭ ھەزرىت لەمەككە خىزمانى ھەموو كۆكردەو و فەرمووى ئەگەر ھەوالتان بىدەمى كە دوزمىنان لەودىو شاخوھن و دەيانەوى بىدەن بەسەرتانا بىروام پىدەكەن وتيان بەلى ، دوزمان لىئەدىويت .

فەرمووى : دەمن ئاڭادارتان دەكەمەو لەسزى دۆزەخ و پەيامى خوام پىئە بۇتان .
ئەبۇلەھەبى مامى وتى : (تبا لك ألهذا جمعتنا) ...

قورئانىش ھاتە خوارەو فەرمووى : ﴿ تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَ تَبَّ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ... ﴾ جا ئەگەر ھەزارەھى ۋەك ئەبۇ لەھەب پىامانا ھەلشاخى ، ھىدايەت بەدەست خوايە و ئىمە ھەولدانمان لەسەرە ... دلەكان بەدەست خواوھن و ھەركەس خىرى تىبابى ، ئەو خۆى باشتەر دەزانى و بىگومان ھىدايەتى دەدات ...

پىاۋىكى پزىشكى بەعسى ئەۋەندەى پق لەئائىنى ئىسلام بوو كۆرەكەى ناونا (لەب)
بۇ ئەۋەى پىئى بلىن (ابو لەب) !!

كۆرە گەرەبوو ، لەقۇناغى ناۋەندىدا ، بەھۇى ھاۋەلانىيەۋە كەۋتە نوپۇز كىردن و بوۋە لاۋىكى جوانخاس و پەۋشت بەرز !!

بۆيە لەداخا باۋكى دەست پۇشتوۋى دەسەلاتدارى ناردى بۇ (بەرىتانيا) بۇ تەۋاۋكىردنى خويۇندىن ، بەلكو ۋاز لەنوپۇز و رۇژو بەيىنى و ناۋى خۋاى بىرچىتەۋە ... بەقەدەرى خوا لەۋىش ھاۋەلى چاكى دۆزىۋە و لەسەر خواناسى بەردەوام بوو زۇر لەجاران چاكتر و بوۋە پزىشك ...

ئىنجا ناۋبەناۋ پەيۋەندى بەباۋكىيەۋە دەكرد و توانى بىيىتە مايەى رىزگار كىردنى باۋكى بەرەو ئىمان و ئىسلامەتى و سەرەنجام باۋكىشى عىراقى بەجى ھىشت و ھەردوۋكىيان مافى پەنا بەرىتيان لەۋلاتىكى عەرەبى ۋەرگرت و بوۋنە پەپولەى بال سۈۋتاۋى دەۋرى شەمەى ئەو چىرايەى كە خوا تا ئەبەد ھەلى كىردوۋە و ناكۆڭىتەۋە ...

سەرچاوه كان :

- ١- التغيير على منهاج النبوة - جمعة أمين عبدالعزيز .
- ٢ - زنجيرهی هاوه لان . حبيب محمد سعيد .
- ٣- بهرنامهی نقلی الاحبة . قناة اقرأ الفضائية .
- ٤ - صحيح القصص النبوي - د. عمر الاشقر .
- ٥- صحيح الجامع - الالباني .
- ٦- جند المعالي - خليل صقر .
- ٧ - منهاج التربية الاسلامية - جزء ٣/ د. ماجد الكيلاني .
- ٨ - مفاهيم تربوية - جزء ٤ محمد عبدالله الخطيب .
- ٩ - وتاری ههینی شیخ يوسف القرضاوي - ئینه تهرنیٲ ٢٣ محرم ١٤١٨ .
١٠. الاساليب الحديثة في مواجهة الاسلام - م. ا. د. سعدالدين السيد صالح.
- ١١ - البحث عن الحقيقة الكبرى - المهندس عصام قصاب .
- ١٢ - مجلة المجتمع - جهند ژمارهیهك . .
١٣. مشكلات في طريق التربية الاسلامية - د. السيد أحمد فرج
- ١٤ - لعبة الامم - مايلز كوبلاند .
- ١٥ - مجلة الفتوى - عدد ١٠٦ سالی ٢٠٠٢ .
- ١٦ - جريدة الاتحاد الاماراتية / ١٤٢٠ هـ - الانترنت
- ١٧ - محاضرة المنحنى التاريخي للإسلام - د. طارق السويدان .
- ١٨ - رۆژنامهی یهكگرتوو / ٣٧٣ .
- ١٩ - المعجزة المتجددة - أبي عبدالرحمان اليافي .
- ٢٠ - شمس الاسلام تشرق من جديد / محمد عثمان عثمان
- ٢١ - وتاری . الازمة الاقتصادية التركية - اورخان محمد علي / على الانترنت .
- ٢٢ - مجلة الاعجاز العلمي في القرآن والسنة - العدد (٥)
- ٢٣ - محاضرات زغلول النجار .
- ٢٤ - پهراوی (أنت تسأل والشيخ الزنداني يجيب) له ئینه تهرنیٲهوه .
- ٢٥ - الاعجاز العلمي في الاسلام والسنة النبوية - محمد كامل عبدالصمد .

ناوەرۆك

- پیشەکی ۳
- هەلۆیستەیهك له خزمەت سووهرتی ۵
- ههول و تیکۆشانی هاوهرلان ۷
- چاو له هیممهت بهرزان بکهن ۱۵
- گرنگی ههول و هیممهت له ئیسلامدا ۱۷
- چهند نموونهیهکی هیممهت بهرزی ۱۹
- قودرهتی خوا ۲۲
- هر خوا پشت و پهناو دوستی ۲۸
- دوژمنانی حق و پراستی ۳۰
- مشتیک له خهرواری دوژمنایهتی ۳۱
- ئهری جوولهکه ئاواتی بوو ۴۷
- موعجیزهیهکی ههیشه ۴۹
- تریفهی مانگ له جوانی ناکهوی ۵۰
- لاپهڕیهك له میژووی ئوممهتی ۵۸
- موسلمانانی ئاسیای ناوهرپاست ۶۴
- وریابه دلت گهرد نه گریت ۷۱
- دواوته ۸۱

به هاری دِلان

به رگی دووهم

سو پاس و ستایشی بی پایان بو پسرودگاری جیہان و درودو سہلاواتیش
لہ سرگیانی حہزرت و یارو یاوہران و شوین کھوتووان ...

ئین تہیمیہ بہرہمہت بی بہنہ یارہکانی دہوت: دہتوانن چیم لی بکن ؟ من باخ و
بہہشتہکم وا لہناو دل و سینہمدا ، بہندم بکن خہلوہتہ و ، دوورم بخنہوہ گہشت و
گوزارہ و ، بمکوژن شہادہتہ ...

حہزرت ۛ دہفرموی: زستان بہہاری بہرودارہ ، رۆژہکھی کورتہ بو رۆژوو ،
شہوہکھی درۆژہ بو شہونویژ ...

کواتہ بادہرہوہ ہمر سہرما و کپڑوہ بیٹ ، با زوقم و شہختہ بیٹ ، گرنگ ئہوہیہ
لہدلا بہہاری بیٹ ...

زانایک دہلیٹ : لہدنیا دا باخ و بہہشتی یادی خوا و خوشہویستی خوا ہییہ
ئہوہی نہ چیتہ ناوی ، لہناخیرہتدا ناچیتہ بہہہشتہوہ .

زنجیرہی (بہہاری دلان) بہشی دووہم دیتہوہ خرمہت خوینہرانی بہو ہیوایہی کہ
ئہمیش لہگہل بہشہکھی پیش خوی دا بتوانن پۆلیک بیین ، ئہگہر کہمیش بیٹ
لہبوژاندنہوہی دلہکان و بہسہربردنی چہند ساتیکدا لہخرمہت کۆمہلی ماناو مہبہستی
ئیمانی ، کہ لہم دنیا ماددی یہی ئہمپۆ لہہموو کات زیاتر ئاتاجمان پی یہتی ...

ئہمپۆ لہہمووکات زیاتر ئیمان و بہروا و لایہنی رۆخی پیویستن تامرؤقایہتی رزگار
بکن لہوبارودۆخہ ناہموارہی کہتیا یہتی و ئہمہش بہتہنا قسہی موسلمانان نیہ بہلکو
یہکیکی وک (الفن توفل) کہ رۆشنیریکی گہورہی رۆژئاویہ لہپہراوہکھی دا کہناوی
(صدمة المستقبل) ہو لہسالیکیدا نۆ جار لہچاپدراوہتہوہ و نزیکہی (۲۷) ملیون نوسخہی
لیخراوہتہ بازارپوہ ، باس لہوہدہکات کہ مرؤقایہتی لہسای سیبہری شارستانی
رۆژئاوادا ہمر چہند لہ زۆر بواری ماددی دا پیشکھوتوہ بہلام لہ زۆر لایہنی ترہوہ
دیتہوہ دواوہ و بہرہو (بداوہ) و دہوارنشینی دہگہریتہوہو ، بہداخوہ ہول دہدن
بہہموو جوړیک شہرعیہت بدن بہ (شذوذ) ی جنسی و منال لہباربردن و ماددہ
بی ہۆشکەرہکان کہ مایہی تیاچوون و قہبوونی بہرہی ئادہمی یہ ...

بہلی ... ئہمپۆ قورٹان لہرابردو چاکتر دہتوانی کیٹشہکانی مرؤقایہتی چارہسہریکات
، بہوہی کہ دہتوانی و لہامی ہموو پرسیارہکانی دلی مرؤف بداتہوہ و ہموو بنہمایہکی

پیشکەوتن و بەختیاربوونی مرۆف دەستەبەر بکات ، رۆژەلاتناسیەک لەفەرەنسای بەشیخ (محمد عبده) ی وت: ئێوە دەلێن : قورئان بەکەلکی ھەموو کات و شوینیکی دیت و ھەمووشتیکی تیا یە ، باشە پێم نالی ئی فەردیە ئارد چەند نانی تیا دەبی و ئایا لەقورئاندا ھەیە ؟ ئەویش وتی : بەلی ھەیە ، سبەینی وەلامت دەدەمەوہ !

ئەو رۆژە (شیخ محمد عبده) لەنەوانەوایەکی پرسى ، فەردیە ئارد چەند نانی تیا دەبی ، ئەویش وەلامی دایەوہ ... بۆ بەیانى (شیخ) بەرۆژەلات ناسەکی وت : پرسیارم کرد فەردیە ئارد ئەوئەندە نانی تیا دەبی ... کابرا وتی : جا ئەوہ چۆن دەبی و کوا لەقورئاندا یە ؟ شیخ وتی : ئاخر قورئان دەفەرموی : ﴿فسألوا أهل الذکر ان کنتم لاتعلمون﴾ ... منیش کە نای زانم بەپێی رینمایى قورئان چووم پرسیارم کرد لە شارەزای ئەو بوارە و وەلامەکەم بۆ ھینای !

ئەمانەت

ئاسمانەکان و زەوی و ئەمانەت :

قورئان دەفەرموی : ﴿انا عرضنا الامانة على السموات والارض والجبال ، فابین ان یحملنها ، واشفقن منها ، وحملها الانسان ، انه کان ظلوماً جهولا﴾ الاحزاب : ۷۲ واتە : ئەمانەتەمان رانواند بەسەر ئاسمانەکان و زەوی و کیوہکاندا ، بۆ ئەوہی ھەلی بگرن و بیگرنە ئەستۆ ، کەچی ھەلیان نەگرت و ترسان لی کە نەتوانن ئەو ئەمانەتە بەباشی چاودێری بکەن ، (پێیان چاک بوو ھەر فەرمانبەردارین و سەرپشک نەبن) ، کەچی ئادەمیزاد شانێ دایە بەر و گرتیە ئەستۆی خۆی ، بەراستی ئادەمیزاد ستەمکار و نەفام بوو (ئەگەر زۆرینە رەچاو بکەین) ...

ئەجا مرۆف کە بۆ ھەلگرتنی ئەم ئەمانەتە دروستکراوہ و توانای تاییبەتی پی دراوہ ، خوا ی گەورە یارمەتی دەدا و کار ئاسانی بۆ دەکات ، ئەگەر ئەم ئەمانەتە ی بەچاکی گەیاندا و گرتیە ئەستۆی خۆی ، ئەگەر گوناھیش بکات کەم تا زۆر ، بەلام پەشیمان بێتەوہ ، خوا لی خۆش دەبی و چاوپۆشی لی دەکات و پاداشتی دەداتەوہ ، بەپێچەوانەشەوہ دووڕووەکان و خوانەناسانیش بەسزای دۆزەخ شاد دەکری و ئازار دەدرین ، قورئان دەفەرموی : ﴿لیعذب الله المنافقین والمنافقات والمشرکین والمشرکات ، یتوب الله على المؤمنین والمؤمنات وكان الله غفوراً رحیماً﴾ الاحزاب ۵۳ .

لهبارەس رانواندن ئسمانەتووه زانایان دوو رایان ههیه :

یهگهم/ دهلین حەقیقەتە و خوای گەورە فام و ژیری لەئاسمانەکان و زەوی و کێوکاندا دروست کردووه و قسەى لەگەڵداکردوون ... ئیمامى ترمذى دەگێڕێتەوه که پیغەمبەر ﷺ فەرموویەتى (خودا فەرمووی بەئادەم : من ئەمانەتم بەسەر ئاسمانەکان و زەویدا رانواند بۆ ئەوێ هەلى بگرن ، بەلام نەیانتوانى ، ئایا تۆ ئەو ئەمانەتە هەڵدەگریت بەهەرچى یەكەوه كەتیاپەتێ ؟! ئادەم وتى : پەروردگارا چى تێداپە ؟ خواوەند فەرمووی : ئەگەر هەلتگرت و پاراستت پاداشت دەدرییتەوه ، وە ئەگەر لەناوتدا سزا دەدرییت ، دەى شانى بدەرە بەر و بیگرە ئەستۆت بەهەرچى یەكەوه كەتیاپداپە ...

دووهم/ هەندى لەزانایان دەلین كە ئەو هێمایە بۆ ئەو ئەگەر زەوی و ئاسمانەکان خواوەن فام بن و ئەم ئەركە بخەینە سەریان ، بۆیان هەلتاگیرێت ، لەبەر گەورەیی و گرانی ئەمانەت .

ئەمانەت لەقولاى دلدا دانرا :

كاتيك مروّف رازى بوو بە هەلتگرتنى ئەمانەت ، پەروردگار لەناو قولاى دلى مروّفدا ئەمانەتى دانرا ، تاوەكو بەدلى حەزى پىبكات و ببیتە سەروشت و فیترەت بۆى ... پیغەمبەر ﷺ لەم بارەىوه دەفەرموین : (ان الامانة نزلت في جذر قلوب الرجال ، ثم نزل القرآن فعملوا من القرآن و علموا من السنة) .

واتە : ئەمانەت لەقولاى دلى مروّفدا دانرا ، ئنجا قورئان هاتە خواوەن و خەلىكى بەهوى قورئان و سوننەتەوه شارەزای ئەمانەت بوون و هەموو بوار و لایەنەکانیان بۆ روون بوووه ... (ئاشکرایە قورئان و سوننەت بەردەوام هانى مروّف دەدات بۆ پاراستنى ئەمانەت و دوورە پەریزی لەخیانەت ...) .

لەم لایشەوه شەیتانەکانى ئادەمى و پەرى ، مروّف سەرقاڵى هەواو ئارەزوو ، وە بەرژەوهەندى تاییبەتى و فێرى خیانەت و دەست پیسى دەکەن ، بەمانەش مروّفكە خەوى غەفلەت دايدەگرى و ئەمانەت لەدلى هەڵدەگێڕێتەوه و شوینەوارىكى كەم بەجى دەهێلى (ينالم الرجل النومة فتقبض الامانة من قلبه ، فيظل أثرها مثل الوكت) .

ئنجا ئەو كەسە زیاتر غافل دەبیت و خەوێكەى قورستر دەبیت و بەیەكجارى ئەمانەتەكە لەدلى دا نامینیت و شوینەوارىكى وەك تلۆق بەجى دەهێلىت ، هەرۆك چۆن كەسێك پشكویەك بەهینیت بەقاچى داو تلۆق بكات ، دەبینیت هەلتۆقیووه و بەرزبۆتەوه ، بەلام بێجگە لەناویكى بىسوود هیچى تری تیانیه ، جا بۆ زیاتر روونکردنەوه حەزەرە

✽ بەردیكى بچووكى ھەنگرت و ھىناى بەقاچىدا ، ﴿ ثُمَّ يَنَامُ النُّومَةَ ، فَتَقْبِضُ الْإِمَانَةَ مِنْ قَلْبِهِ ، فَيُظِلُّ أَثَرَهَا مِثْلَ الْمَجْلِ ، كَجَمْرٍ دَحْرَجَتْهُ عَلَى رَجْلِكَ فَنَفِطُ ، فَتَرَاهُ مُنْتَبِرًا ، وَلَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ أَخَذَ الرَّسُولُ بِحَصْيٍ ، فَدَحْرَجَهُ عَلَى رِجْلِهِ ﴾ .

ئىنجا ھەزرىتى ھەرمووى : وورد ووردە كۆمەل دەشېۋىت و خىانەت بلاۋدەيىتەو ، بەجۇرىك خەلكى مامەلە لەگەل يەك دەكەن و كەسيان ئەمىن نىيە ، تاۋاي لىدېت دەوترىت : لەفلان ەشەرەتدا پىياۋىكى ئەمىن ھەيە ، تاۋەكو دەوترىت بەپىياۋىك : ئاى چەندە بەھىزە ! چەندە زۆرزان و لىزانە ! چەندە وريا و ژىرە ! كەلەراستىشدا ھىندەى دەنكە خەرتەلەيەك بېروا لەدلى دا نىيە ...

(فيصبح الناس يتبايعون ، فلا يكاد أحد يؤدي الأمانة ، حتى يقال : ان في بني فلان رجلاً أميناً ، حتى يقال للرجل : ما أجده ! ما أظرفه ! ما أعقله ! وما في قلبه مثقال حبة من خردل من إيمان) (بخاري ومسلم) .

پىغەمبەرەن ئەمىنى ئاسمان وزەۋىن :

خوای پەرۋەردگار لەناو بەرەى ئادەمىدا نىزاۋى تايبەتى ئەمىنى ھەلبىزاردوۋە بۆ ئەۋەى پەيامى ھەق و راستى خوایی بگەيەنن بەئادەمىزاد و بەمەش مەۋف بىيانوۋى ئەمىنى و لەپاشە رۆژدا نەلى : ئاگادار نەكراۋمەتەو ەكەسمان بۆ نەھاتوۋە !

پىغەمبەرانىش ھەردەم جەختيان كىردۆتەو لەسەر ئەمىنى خويان . بۆ نمونە : نوح سەلامى خوای لىبى بەگەلەكەى دەفەرموۋى : ﴿ اذ قال لهم أخوهم نوح الا تتقون ، اني لكم رسول أمين ﴾ ...

بەھەمان شىۋەش پىغەمبەرەنى تر ھەمان فەرمايشتىيان گەياندوۋە بەگەلەكانيان ھەروەك قورئان لەزمانى ئەوانەو تۆمارى كىردوۋە ...

پىغەمبەرى خوشمان ✽ بەھەمان شىۋە ، خوای گەۋرە بەجۈبرەئىلى ئەمىندا دوا پەيامى بۆ نارد ، تا لەدلە ئەمىنەكەىدا جىگىر بېى و پاشان بە ئەمانەتەو بىزىاد و كەم بىگەيەنى ... قورئان دەفەرموۋىت : ﴿ وانه لتزِيل رب العالمين نزل به الروح الامين على قلبك لتكون من المنذرين ﴾ الشعراء ۱۹۴ واتە : بەراستى ئەم قورئانە پەرۋەردگارى جىھانيان ناردوۋىتەى بەھۋى جۈبرائىلى ئەمىنەو بۆ سەردلى تۆ ، تابىي بەيەكى لە ترسىنەرەن لەسزای خوا ...

پىغەمبەر ✽ تا دوا پلە ئەمىن بوو ، تەنانتە لەناو گەلەكەىدا بە(صادق الامين) ناۋى دەركىردبوو ... رۆژىك نەفامىك لەكاتى شت دابەشكىردندا پىئى وت : (داد پەرۋەر بە ئەى

محمد) ، ئه‌ویش فهرمووی (ئه‌گهر من داد په‌روه‌نه‌بم کي داد په‌روه‌ره ؟! به‌خوا من ئه‌مینم له‌ئاسماندا و ئه‌مینم له‌زه‌وی دا) ...

له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا چه‌زه‌ت * هه‌مووکات دوعای ده‌کرد و ده‌یفه‌رموو : (اعوذ بك من الخيانة فانها بنس البطانة) ...واته : په‌روه‌ردگارا په‌نا به‌تۆ ده‌گرم له‌خیانه‌ت که‌به‌راستی خراپ‌ترین ره‌وشت و هاوده‌مه ...

کاتیك پیغه‌مبه‌ر * فه‌تحي مه‌که‌ی کرد ، کللی ده‌رگای که‌عه‌بی له‌(عثمانی کوپی ته‌لحه) وه‌رگرت که‌له‌لای ئه‌و بوو ، له‌وکاته‌دا که‌(عوسمان) ده‌ستی هی‌نا کللیه‌کانی بداتی ، عه‌بباسی کوری عه‌بدول موته‌لیب وتی : ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا ، دایک و باوکم به‌فیدات بی‌ت ، به‌لکو کللیه‌کان دوا‌یی بده‌یت به‌من و له‌گه‌ل ئه‌وه‌دا که‌(سقایه) م لایه ، واته (ئاودان به‌حاجیان) ئه‌مه‌ش لای من بی‌ت ...

(عوسمان) که‌ ئه‌مه‌ی بیست خه‌ریک بوو ده‌ست بگێڕێته‌وه ، چه‌زه‌ت * فهرمووی : (عوسمان) کللیه‌کانم بده‌ری ، ئه‌ویش دایه و وتی : ده‌بگره ئه‌وه ئه‌مانه‌ته‌که‌ی خوا ... پاشان چه‌زه‌ت * چووه ناو که‌عه‌به‌وه و پاکی کرده‌وه و ، ئنجا که‌هاته ده‌روه ته‌وافی کرد و کللیه‌کانی دایه‌وه ده‌ست(عوسمان) و فهرمووی : ﴿ ان الله يامرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها ﴾ النساء : ٥٨ تا ئیستاش ئه‌و کللیه‌ی که‌عه‌به‌ هه‌ر لای ئه‌و بنه‌مانه‌یه‌یه و که‌س ئی‌یان ناسه‌نی‌ت ...

جووله‌که و خیانه‌ت کردن له‌ئه‌مانه‌ت :

قورئان باسی جووله‌که‌کان ده‌کات ، که‌پیاوی وه‌ک (عبدالله ی کوری سه‌لامیان) تیا‌بوو ، که‌برێکی زۆر ئانتونیان به‌ئه‌مانه‌ت لاداناو ، وه‌ک خۆی دایه‌وه به‌خاوه‌نه‌که‌ی ، وه‌ ئه‌م ئه‌مانه‌ت و ده‌ست و دل پاکیه‌شی وای ئی‌کرد موس‌لمان ببی ...

که‌سی تری واش هه‌بوو که‌ برێکی زۆر که‌می پاره و ئه‌مانه‌تی ئه‌و زه‌مانه‌ی له‌لا دابنرایه ده‌یخوارد و خیانه‌تی ئی‌ده‌کرد ، به‌بیانوی ئه‌وه‌ی گوایه مالی غه‌یری جووله‌که‌یان بۆ چه‌لآه ... ﴿ ومن اهل الكتاب من ان تأمنه بقنطار يؤديه اليك ، ومنهم من ان تأمنه بدينار لا يؤديه اليك الا ما دمت عليه قائماً ، ذلك بأنهم قالوا ليس علينا في الاميين سبيل ، ويقولون على الله الكذب وهم يعلمون ﴾ ال عمران : ٧٥ واته : له‌خاوه‌ن نامه‌کاندا

هی وا هه‌یه ئه‌گهر خه‌زه‌یه‌ک به‌سپارده دابنی‌ت لای ده‌تاته‌وه ، وه‌هی واش هه‌یه ئه‌گهر دیناریکی لادابنی‌ت ناتاته‌وه مه‌گهر به‌ سه‌ر سه‌ریه‌وه بوه‌ستیت ، ئه‌م نا‌پاکی‌یه به‌هۆی

ئەو ۋە يەكە دەيان ووت: گوناھمان ناگات لەخواردنى مالى ئەم نەخويندەوار و نەفامانە (كەعەرەبن) ، وە درۆ بە دەم خواوە دەكەن ، وە دەزانن كە تەورات فەرمانى واى تيا نىيە وھەلى دەبەستن .

پەرۋەردەگەردن لەسەر دەست پاكى و ئەمىنى :

بىچگە لەچەندەھا ئايەت و فەرموودە كە موسلمانانى ھان دەدا و پەرۋەردەى دەكەردن لەسەر دەست پاكى و پاراستنى ئەمانەت ، ھەزەت * چىرۆكى دەست پاكى بۆ ھاوولان دەگىرپايەو ، لەبەر ئەو ھى كە چىرۆك و بەسەرھات كاريگەرييەكى زۆريان ھەيە لەسەر دل و دەروون .

ھەزەت * رۆژىك نمونەى ئەو سىكەسەى بۆ گىرپانەو كە دەچنە ئەشكەوتىك و تاشەبەردىكى گەورە دەكەوئتە خوارەو و دەمى ئەشكەوتەكە دەگرت ، ھەريەكەيان دەكەوئتە پارانەو بەكردارىكى باش كە كردوويەتى ... يەكەميان باسى چاكەى خۆى دەكات لەگەل دايك و باوكى و داوادەكات كە خوا لەبەر ئەو چاكەيە رزگاريان بكات بەوھش تۆزىك دەمى دەرگا كە دەكرىتەو ... دووھميان باس لەداوئىن پاكى يەكەى دەكات ، كە چۆن خۆى گىرپاوەتەو لەترسى خوا لەداوئىن پىسى لەگەل ئامۇزاكەى دا و لەخوا دەپارپتەو كە لەبەر ئەو خۆگىرى و لەخواترسانە رزگاريان بكات ، دەرگا كە تۆزىكى تر دەكرىتەو ... پاشان سىيەميان باس لەئەمانەت و دەستپاكي دەكات و دەلىت : خواى گەورە من كرىكارىك كارى كرد لەلام و پارەكەى وەرنەگرت و رۆى ، منىش بۆم دا بەمەر و مالاى و بۆم بەخىوكرد ، كە پاش چەند سالىك ھاتەو داواى ھەقەكەى كەردەو ، ھەموو ئەو مەر و مالا تەم پى دا كەزىاديان كەردبوو ، تەنانەت كابرە بپرواى نەدەكرد ... خوايە لەبەر ئەو كارە چاكە رزگارمان بكە ، خواى گەورەش رزگارى كەردن و ، بەردەكە لەدەمى ئەشكەوتەكە ترازە و لاچوو ...

بوارەكانى ئەمانەت :

قورئان و سوننەت بەم جۆرەى خوارەو بوارەكانى ئەمانەتيان ديارى كەردووە و جەخت دەكەنە سەرى :

يەكەم : ھەريەك لەئەندامەكانى لەش ئەمانەتن ، بۆيە دەبىت مافى ھەريەكەيان بدريت و لەكارى خىروچاكەشدا بەكاربەيتريت ... قورئان دەفەرموى : ﴿ان السمع والبصر والفؤاد

كل اولئك كان عنه مسؤولا ﴿...هروهها پیغه مبره ده فرمویت : (ان لجسدك عليك حقا ...) .

جا نه گهر شو نه دمانه به پیچه وانه وه له کاری نابه چی و بی فرمانی خوادا به کارهاتن ، نهوا خیانه ته له نه مانته و خوای گه ورهش ناگای لی یه تی و لی ده پرسیتنه وه ، قورئان ده فرمویت : ﴿ يعلم خائنة الاعین وما تخفي الصدور ﴾ غافر : ۱۶ واته : خوا ناگاداری خیانه تی چاوه و نه زانیّت چی له دل و دهر وون و سینهدا شاراوه ته وه ...

دووم : نه نهس (ره زای خوای لی بیت) ده لیّت که مجار بووه پیغه مبره و تارمان بو بدات و نه فرمویت (لا ایمان لمن لا أمانة له ، ولا دين لمن لا عهد له) نیمام نه حمده / واته بهر وای نیه نه وکه سهی نه مین نه بیّت ، وه ثابینی نییه نه و که سهی عهد و په ایمان نه پاریزی ...

نه وانهش که نه مانته و عهد و په ایمان ده پاریزن له بهر واداره سهر فراهه کانه ﴿ قد أفلح المؤمنون ، الذين هم في صلاتهم خاشعون ... تا ده گاته ... والذين هم لاماناتهم وعهدهم راعون ﴾ المؤمنون .

سییم : نافره تان نه مانه تیکی خوایین لای پیاوان ، پیغه مبره له وتاری مالئاوایی دا ناموژگاری پیاوانی کرد که باش بن له گهل هاوسره کانیاندا و فرمووی (فاتقوا الله في النساء ، فانكم اُخذتموهن بامانة الله ، واستحللتم فروجهن بكلمة الله) مسلم / واته : له خوابترسن له مه سه له ی ژنه کانتانا ، ئیوه وه نه مانه تیکی خواستوتانن ، وه به فرمانی خوا بو تان حه لال بوون .

چوارهم : پیغه مبره خیانه ت کردن له نه مانه تی داناوه به یه کی که له نیشانه کانی دوو پرویی (اية المنافق ثلاث اذا حدث كذب ، واذا وعد أخلف واذا اؤتمن خان ، وان صام وصلى وزعم أنه مسلم) مسلم گپراویه تیه وه .

پینجه م : پیغه مبره قه ده غهی کردووه خیانه ت بکری بهرامبر که سی که خیانه تی کردووه (اذا الامانة الى من اتتمنك ولا تخن من خانك) ترمذی واته : راسپارده بده نه وه بهر وای که لای داناون و ناپاکی مه کن له گهل نه و که سه دا که ناپاکی تان له گهل دا ده کات . قورئانیش ده فرمویت ﴿ ان الله يامرکم أن تؤدوا الامانات الى أهلها ، واذا حکمتم بین الناس أن تحکموا بالعدل ، ان الله نعمایعظکم به ان الله کان سمیعاً بصیراً ﴾ النساء : ۵۸ / واته : خوا فرمانتان پی نه دات که نه مانته بده نه وه به خاوه نه کانی وه نه گهر بوونه

دادوهر له نیوان خه لکی دا به عدالته دادوهری بکهن ، به پاستی په روه ردگار ناموزگاری چاکتان دهکات و به پاستی په روه ردگار بیسه و زانایه .

پیغه مبهړ ۞ کاتی کوچی کرد بو مه دینه چه زه تی عه لی دانا له جیگای خوئی دا بو ئه وهی ئه و راسپاردانه ی له لای بوون بیداته وه به خاوه نه کانی ، ناشکراشه که خه لکی مه که که چی خراب بوو کردیان به رامبه ر به چه زه ت ۞ و موسلمانان ، به لام ئه م ناپاکی و خراپانه وای له چه زه ت ۞ نه کرد ده ست بگری به سه ر ئه و شتانه دا که به ئه مانه ت له لای دانرا بوون ...

شه شه م : کار به ده ستی تی ئه مانه ته ، بویه کاتی ک (ئه بوذر) دا وای کار به ده ستی تی کرد ، پیغه مبهړ ۞ پی ی فمر موو : (ئه بوذر تو لا وازیت ، ئه مه ش ئه مانه ته ، وه له قیامه تیشدا سه ر شوړی و په شیمانی یه ، مه گه ر که سی ک به هه ق وه ری بگری ت و هه قی خویشی بداتی به چاکی) مسلم .

ئه مه له کاتی کدا که ئه بوذر به شایه تی چه زه ت ۞ زور پاریزکار و راستگو بووه ، به لام دیاره کار به ده ستی تی لی ها تووی و توانای تایبه تی ده ویت ، بویه شیا وترین که س بو پو ستی ک ئه وه یه که له گه ل پاریزکاری یه که ی دا پسپوړ و شاره زایت له وکاره دا که پی ی ده سپی رد ریت تا کاره که به ده ستی وه نه مریت و موسلمانان تووشی زیان نه بن .

حه وتسم : هه لبراردن (ده نگدان) ئه مانه ته ، ئه گه ر که سی ک یه کی ک هه لبریت بو فرمانداری و له و با شتر ه بی ت و شیا و تربیت بو ئه وکاره ، ئه وه خیانه تی کردووه ، چه زه ت ۞ ده فمر مویت ۞ من استعمل رجلاً علی عصابة وفيهم من هو ارضی الله منه فقد خان الله ورسوله والمؤمنين ۞ حاکم .

پوژیک عومهری کوړی خه تقاب به ها وه له کانی وت (هه رکه س ئاواتی چی یه با بیلی) ، یه کیکیان وتی : خوژگه پر به م ژووره ئالتوونم هه بویه و له پی ی خوادا بم به خشیا یه ، ئه وانی تریش هه ریه که و شتیکیان وت ...

عومهریش وتی : منیش ئاواته خوازم که پر به م ژووره پی او ی وه که ئه بو عوبه یده م هه بویه و کارم پی بسپار دایه ...

له وته یه کی تر دا عومهر ده لی (من ولی من امر المسلمین شیئا ، فولی رجلاً لموده أو قرابة بينهما ، فقد خان الله ورسوله والمسلمين) واته : کی بیته کار به ده ستی

موسلمانان و پاشان كه سيك دابمه زريني له بهر خوشهويستی يان خزمایه تی، شهوه
خيانه تی له خواو پيغه مېهر و موسلمانان كردووه ...

جاری واهه بوو چه زړه تی عومهر كه سيكي بوماره ی ساليك دهخسته ژير
چاوديري يه وه ، نجا نه گهر دلنيا بوايه له باشي يه كه ی ، كاری پي ده سپارد ...
حوزه يفه ی كوری يه مان تاقه كه س بوو كه چه زړه ت * ناوی دوپووه كانی پي وتبوو ،
بويه عومهر دهروخولی ددها و تكای لي ده كرد كه ناگاداری بكات له وه ی كه دوپوو له ناو
كاريه دهسته كانی دا هېي ... شهويش دهيووت خوت بگه پي و لي يان بكوله ره وه ...
عومهریش زور ده گه پړاو چاوديري ده كردن نه گهر هر نه وهنده گومانی بكرديا ه له كه سيك
زړو لای دېرېد و له كاری دهخست .

ناشكرايه كار به دهستی خراپ به لايه كي گه وره يه بو موسلمانان ، بويه چه زړه ت *
دهفرمويټ : (اذا ضيعت الامانة فانتظر الساعة) ، نه گهر نه مانته زايه كرا چاوه پي ي
هاتنی قيامه ت بن ، و ترا : چون نه مانته ناميني وزايه دهكريټ ؟ فرموي : (اذا اسند
الامر الى غير اهله فانتظر الساعة) واته : نه گهر كاروبار درايه دهست كه سانی
لي نه هاتوو ، وه هېچ له بارا نه بوو ، نه وا چاوه پي هاتنی قيامه ت بن ...

هه شتم : دركاندنی نهيني خه لکی ناپاكي يه ، چه زړه ت * دهفرمويټ :
(اذا حدث الرجل ثم التفت فهي امانة) ترمذي ، واته : نه گهر كه سيك قسه يه كي
لاكرديت و چه زی نه كرد به كه س بلای شهوه نه مانته له لات . مه گهر له چه ند حاله تيكد
نه بيټ ، چه زړه ت * دهفرمويټ : (المجالس بالامانة الا ثلاثة مجالس : سفك دم حرام ، أو
فرج حرام ، أو اقتطاع مال بغير حق) نه بوداود ، واته : قسه ی مه جليس نه مانته مه گهر
سی مه جليس نه بيټ ، كوپو مه جليسيك كه خوينيكي ناهه قی تيا ريټزاييټ ، يان زينا ی
تيا كراييټ ، يان ماليكي به ناهه ق تيا خوراييټ ... واته له وشوينا نه دا نه گهر كه سيك
ناماده بوو ودهاواي شايه تی لي كرا ، پيوسته هه ق بلای وهېچ نه شاريت ه وه .

نويه م : چه زړه ت * له كاتی به پي كړدنې كه سيك يان سووپايه كدا دهيفرموو : (استودع
الله دينك ، وامانتك و خواتيم عملك) ترمذي ، واته : ناين و نه مانته و خاتيمه ی
كرده وه تان نه دمه دهست نه و خوايه ی كه سپارده زايه ناكات ...

ده يه م : دهست پاكي و پاراستنی نه مانته پاداشتي گه وره ی هيه ، چه زړه ت *
دهفرمويټ (ان الخازن المسلم الامين الذي يعطي ما أمر به فيعطيه كاملاً موفراً ، طيبة

به نفسه فهو أحد المتصدقين) بوخاری و مسلم . واته : ئەو موسلمانەى سەرپەرشتیاری خەزینەى كەسێك بێت و دەست پاك بێت و ، وه ئەوهى پى دەرتریت كەبەبەخشیت ، بەبى زیاد و كەم و بەدلخۆشى یەوه ببەخشیت و بیداته دەست ئەوانەى كە بوى دیاری كراون ، ئەوا ئەویش وهك خاوهن مالهە پاداشتى بۆ دەنووسریت ...
 واته ئەوهى ھۆكاریكى باش بێت و ئەمین بێت لەگەیاندى خیریكدا بەكەسێك وهك خاوهن خیرەكە پاداشت وەرەگریت...

پاریزکاری

(عومەرى كۆپى خەتتاب) رەزای خۆى لەسەربیت پرسىارى لە (ئوبەى كۆرى كەعب) كرد، تەقواچى یە ؟ ئەویش وتى : ئایا بەرپاگایەكى دپكاوى دا نەپۆشتوویت ؟ عومەر وتى : بەلى ، وتى : چیت كرد ؟ عومەر وتى : خۆم گورج كردهوه و ورد بەورىای رۆیشتم ، كەعب وتى : دە ئەوه تەقوا یە ...

قورئانى پیرۆز باسیكى زۆرى پاریزکاری دەكات بۆ ئەوهى موسلمانان پەرۆرده بکات لەسەر پاریزکاری لەگوناھو ھەموو ئەوشتانەى كەخوای پى ناخۆشە ...
 پلەوپایە و گرنكى تەقوا :

(۱) خۆى پەرۆردگار دەفەرمویت : ﴿ ولقد وصينا الذين أوتوا الكتاب من قبلكم وإياكم أن اتقوا الله ﴾ النساء : ۱۳۱ / واته : بەراستى ئیمە ئامۆزگارى ئەوانەمان كردووه كە پەيامیان بۆ ھاتبوو لەپیش ئیوھدا ، وه ئامۆزگارى ئیوھشمان كردووه كە لەخوابترسن و پاریزكاربن ... كەواتە پاریزکاری لەھەموو گەلانى پیشین داوا كراوه ھەروەك قورئان لەچەندەھا ئایەتدا ئامازەى بۆ دەكات :

- ﴿ واذ نادى ربك موسى أن انت القوم الظالمين قوم فرعون ألا يتقون ﴾ الشعراء : ۱۰
- ﴿ اذ قال لهذ قال لهم أخوهم نوح ألا تتقون ﴾ الشعراء : ۱۰۵
- ﴿ اذ قال لهذ قال لهم أخوهم هود ألا تتقون ﴾ الشعراء : ۱۲۳
- ﴿ اذ قال لهم أخوهم لوط ألا تتقون ﴾ الشعراء : ۱۶۰
- ﴿ اذ قال لهم أخوهم شعيب ألا تتقون ﴾ الشعراء : ۱۷۶
- ﴿ وان الياس لمن المرسلين ، اذ قال لقومه ألا تتقون ﴾ الصافات : ۱۲۳
- ﴿ كذبت ثمود المرسلين اذ قال لهم أخوهم صالح ألا تتقون ﴾ الشعراء : ۱۴۲

● **حه زه تی عیسا ش فرمویه تی** ﴿وجنتکم بایة من ربکم فاتقوا الله واطیعون﴾
ال عمران : ۵۰

● **قورئان له سهر زمانی هه زه تیش** ﴿ده فرمویت﴾ یا ایها الذین امنوا اتقوا الله حق تقاته ولا تموتن الا وانتم مسلمون ﴿ال عمران : ۱۰۳ .

(۲) **خوای پهروه دگار پارێزکاری کردۆته پیوه ری دوور و نزیک ی بهنده کانی له خو به وه** ﴿ان اکر مکم عند الله اتقاکم﴾ الحجرات : ۱۳ واته چاکترینتان و بهرێزترینتان لای خوا ئه وکه سهیه که پارێزکاری زیاتره ..

(۳) **باشترین تویشو له دنیا دا که هه ولی بو بدریت و به ده ست بهینریت بو قیامهت پارێزکاری به** ﴿وتزودوا فان خیر الزاد التقوی﴾ البقره : ۱۹۷ .
واته : تویشو بخه ، چاکترین تویشو ته قوایه ..

(۴) **چاکترین بهرگ پارێزکاری به** ، که مروفی پی جوان بیته و دایپوشیت ﴿یا بني ادم قد انزلنا الیکم لباسا یواری سواتکم وریشا ولباس التقوی ذلک خیر﴾ الاعراف : ۲۶ واته : ئه ی نه وه ی ئاده م له ئاسمانه وه بهرگی کمان بو ناردوون که بیپوشن و عه وه تانی پی داپوشن و جوانتان بکات ، وه بهرگی پارێزکاریش چاکتره ..

(۵) **کرده وه ی پارێزکاران وهرده گیریت** ﴿انما یقبل الله من المتقین﴾ المائده : ۲۷

(۶) **خۆشه ویستانی خوا ئه وانه که پارێزکارن** ﴿ان الله یحب المتقین﴾ التوبه : ۷ .
﴿الا ان اولیاء الله لاخوف علیهم ولا هم یحزنون ، الذین امنوا وکانوا یتقون﴾
التوبه : ۶۳ / واته : خۆشه ویستان و دۆستانی خوا ناترسن و دلته نگ نابن له دنیا و ناخیره تدا ، ئه وکه سانه ی که بروادار و پارێزکارن .

(۷) **قورئان بیرخه ره وه و رینماییه بو پارێزکاران** ﴿وانه لنذکره للمتقین﴾ الحاقه : ۴۸ ،
﴿ذلک الکتاب لاریب فیه هدی للمتقین﴾ البقره : ۲

(۸) **پارێزکاران له فیلی شهیتان رزگاریان ده بیته** ﴿ان الذین اتقوا اذا مسهم طائف من الشیطان تذکروا فاذا هم مبصرون﴾ الاعراف : ۲۰۱ ، به راستی ئه وانه ی که پارێزکارن ، هه رکاتی که خه یالیک له لایه نی شهیتانه وه بۆیان بیته و پالیان پیوه بنی به ره و هه واو ئاره زو ، گورج خوای پهروه دگاریان بیر ده که ویته وه و په نای پی ده گرن و خواش بهرچا و روونیان ده کات و هوشیاریان ده کاته وه و نایه لی شهیتان له خشته یان به ریت .

(۹) ھەموو بىناکردنىڭ لەسەر غەيرى پارىژكارى دەپوخىت و خاۋەنەكەشى دەخىرتە دۆزەخمەۋە و سزى سەخت ئەدرىت ﴿ افمن أسس بنيانه على تقوى من الله ورضوان خير لم من أسس بنيانه على شفا جرف هار فانهار به في نار جهنم ؟ والله لا يهدي القوم الظالمين ﴾ التوبة : ۱۰۹ ، واتە : ئايا كەسنىڭ ئاينى خۇى دامەزاندېيت لەسەر تەقوا و ترس لەخوا ، ۋەكو يەككىك وايە كەبىناى خۇى دانابىت لەسەر كەنارىكى و ئاۋى لافاۋ دېرىبىتى و نرىك بىت ھا ئىستا يا تاۋىكى تر بېروخىت بەۋكەسەۋە بۇ ناۋ ئاگرى دۆزەخ ؟ !
(۱۰) سەرگەۋتن و يارمەتى خوا و پاشە رۇژ بۇ پارىژكارانە ، ﴿ واعلموا ان الله مع المتقين ﴾ التوبة / ۳۶ ﴿ والعاقبة للمتقين ﴾ الاعراف : ۲۸ .

(۱۱) رۇزى چاك و دەرچوون لەھەموو تەنگ و چەلەمەيەك بەستراۋە بەپارىژكارىەۋە ، ﴿ ومن يتقي الله يجعل له مخرجاً ويرزقه من حيث لا يحتسب ﴾ الطلاق : ۲ واتە : ھەركەسنىڭ لەخوا بترسىت و پارىژكارىت ، خوا سەرفرازى دەكات و رۇزى بۇ دەنىرىت لەلايەكەۋە كە گومانى بۇى نەچىت و بەتەماى نەبوۋىت ...

ئەمەش بۇ ئەۋەى كەباش بزانى خۋاى گەۋرە بەفەزلى خۇى لەپاداشتى پارىژكارى يەكەى دا بۇى ناردوۋە و زياتر گەرمبى لەسەر پارىژكارى يەكەى و سوپاسى خۋاى لەسەر بكات .

(۱۲) پارىژكاران ھەق و ناھەق لەيەك جىادەكەنەۋە و بەرچاۋيان روونە : ﴿ يا ايها الذين امنوا ان تتقوا الله يجعل لكم فرقاناً و يكفر عنكم سيئاتكم و يغفر لكم والله ذو الفضل العظيم ﴾ الانفال : ۲۹ / واتە : ئەى ئەۋكەسانەى بېرواتان ھىناۋە ئەگەر خۇتان بپارىژن لەگوناهو لەخوا بترسن ، خوا رووناكى يەكى وادەخاتە دلتانەۋە كە ھەق و ناھەق لەيەك جىابكەنەۋە و گوناھەكانىشتان دادەپۇشى ولىتان خوش ئەبىت، ۋە خوا خاۋەن فەزىل و چاكەيەكى گەۋرەيە .

(۱۳) چاك بوونى ئىش بۇ پارىژكارانە ﴿ يا ايها الذين امنوا اتقوا الله و قولوا قولا سديداً ، يـُصلح لكم أعمالكم و يغفر لكم ذنوبكم ، ومن يطع الله ورسوله فقد فاز فوزاً عظيماً ﴾ الاحزاب : ۷۱ / واتە : ئەى ئەۋكەسانەى بېرواتان ھىناۋە لەخوابترسن و قەسەيەك بكن كەپاست و تەۋاۋىت ، خوا كەردەۋەكانتاتان بۇ باش دەكات و لەگوناهەكانتاتان خوش دەبىت ، كى گويىرايەلى خوا و پىغەمبەرەكەى بىت سەرگەۋتوۋە بە سەرگەۋتنىكى گەۋرە و باش لەدنياۋ قىيامەتدا ..

ج - نوپڙ بکات و زهکات بدات .

د - پهيمان بهجي دهينن کاتيک پهيمان نهدهن .

هـ خوږاگرڼ لهکاتي نهبووني و ناخوشي و جهنگدا ، نهوانهڼ که راستيان کردووه و هر نهوانهڼ که پاريزکارڼ .

پيناسهۍ سيۍهم /

ثايبه تي ﴿ قل اؤنبکم بخير من ذلکم للذين اتقوا عند ربهم جنات تجري من تحتها الانهار خالدين فيها ابدآ ، وازواج مطهرة ورضوان من الله والله بصير بالعباد ، الذين يقولون : ربنا امنا فاغفر لنا ذنوبنا وقنا عذاب النار ، الصابرين والصادقين والقانتين والمنفقين والمستغفرين بالاسحار ﴾ ال عمران : ١٧

به دواۍ ثايبه تي ﴿ زين للناس حب الشهوات من النساء والبنين والقناطير المقنطرة من الذهب والفضة والخيل المسومة والانعام والحرب ، ذلک متاع الحياة الدنيا والله عنده حسن المآب ﴾ ال عمران : ١٤ هاته خواره وه ، که ده فمرموي : رازينراوه ته وه و جوان کراوه له ده مروني خه لکي دا ئاره زوي ثافره ت و بووني نه وهۍ نيږينه و خاوه نيټي ثالتون و زيوي زور و زه به بنده و نه سپي چاک و ره سڼ و (هوکانۍ هاتو چو) هه روه ها مالآت و زه وي و زاري کشتوکال ، نهوانه هه مووي نازونيعمه تي ژيانۍ دنياڼ ، خواش بو چاکان شويني گه پرانه وهۍ رازاوه و خوشۍ لای خوی ناماده کردووه که بهه شته .

رازاندنه وهۍ نهوشتانه بو نه وهۍ له ريۍ حه لآله وه به ده سته پيږنيږن و ژيان به رده وام بيټ ... عومه ري کوږي خه تتاب که نه ثايبه ته هاته خواره وه فمرموي : (الان وقد زينت لنا يارب) ... په رومردگارا نهوشتانه ت بو رازاندوينه ته وه ... (چاره مان چيۍه ؟!) خواۍ په رومردگاريشي ثايبه تي به دوا دا نارده خواره وه بو زياتر روونکردنه وهۍ مه سه له که و فمرموي : ﴿ قل : اؤنبکم بخير من ذلکم ... هتد ﴾ واته : نهۍ محمد ﷺ پيۍيان بلۍ : ثايا هه والۍ چاکتر له و ناز و نيعمه ته تان پيۍ رابگهۍه نم ؟!

بو نهوانهۍ پاريزکارڼ ، لای په رومردگاريان باخهکانۍ بهه شته نامادهۍه بوۍيان که چهنده ها رووبار به ژيږ ده رختهکانيدا و به به رده م کوښکهکانيدا ده پوات ، هاوږي له گه ل ژيانۍ نه پراوه له گه ل هاوسه راني پاکيزه دا و به ده م هه ست کردني به رده وام به رزه مهنديۍ په رومردگاري نازيز ، بي گومان نهوخوايه بينايه به به بندهکانۍ ... (ننجا قورښان باسي پاريزکاران دهکات) .

۱ - ئەوانەى دەلىن پەروەدگار باەراستى ئىمە باومېمان هېناو ، دەلەگوناهەكانمان
خۆش بېە و لەناگرى دۆزەخ بمانپارىزە .

ب . ئەم پارىزكارانە خۆپاگرى و ، راستگو و خواپەرستى و ، مال و سامان دەبەخشن
و لەبەرەبەيانەكاندا داواى لىخۆشبوون دەكەن .

پىناسەى چوارەم /

﴿ وسارعوا الى مغفرة من ربكم وجنة عرضها السماوات والارض اعدت للمتقين :
الذين ينفقون في السراء والضراء والكاظمين الغيظ والعافين عن الناس والله يحب
المحسنين ، والذين اذا فعلوا فاحشة أو ظلموا أنفسهم ذكروا الله فاستغفروا لذنوبهم ومن
يغفر الذنوب الا الله ولم يصبروا على ما فعلوا وهم يعلمون ، اولئك جزاؤهم مغفرة من
ربهم وجنات تجري من تحتها الانهار خالدين فيها ونعم اجر العاملين ﴾ ال عمران : ۱۳۳

واتە : بەپەلەبن و پىشپىركى بکەن تا دەگەنە لىخۆشبوونی پەروەردگارتان و
بەهەشتىک کەپانىەکەى بەهیندەى ئاسمانەکان و زەوىيە و ئامادەکراوە بۆ پارىزکاران
... (سىفاتەکانى پارىزکارانىش) .

۱ - ئەوانەى لەخۆشى و ناخۆشىدا ، لەهەرزانى و گرانىدا مالى خۆيان دەبەخشن و ،
رق و کینەى خۆيان دەخۆنەو و خۆگرى و ، لەخەلکى خۆش دەبن و لىبوردەن و ، خواى
مىهرەبانىش چاکەکار و چاکەخوازانى خۆش دەوێت .

ب - ئەوانەش کە تاوان و گوناھىکیان ئەنجام دا ، یان سەتەمیان لەخۆيان کرد ، خوا
دیتەوە یادیان و داواى لىخۆش بوون دەکەن ، چاکى هەيە کەلە گوناھان خۆش ببییت
جگە لەخوا ؟! ھەرەھا لەسەر گوناھو تاوانیان بەردەوام نابن ، لەکاتىکدا دەزانن ئەو
تاوانە ...

ئەوانە پاداشتیان لىخۆشبوون و لىبوردنە لەلایەن پەروەردگارىانەو لەگەل
باخەکانى بەهەشتدا کەچەندان رووبار بەژىر درەخت و بەبەردەم کۆشکەکانیاندا دەپوات
و ژىانی ھەمیشەى تىايدا دەبنە سەر ، ئەم بەھرەيە پاداشتىکى زۆر چاکى
کۆششکارانە (کەھەولى بەدەستھىنانى رەزامەندى پەروەردگارىانە) .

پىناسەى پىنجەم /

﴿ ولقد اتينا موسى وهارون الفرقان وضياء وذكرى للمتقين ، الذين يخشون ربهم
بالغيب ، وهم من الساعة مشفقون ﴾ الانبياء : ۴۸

ئەم پىناسەيە دوو سىفەتى پارىزکاران باس دەکات :

۱ - ئوپارىزكارانه له خوا دترسن هر به غهيب و به بى ئوهى بيبينن .

ب - هروه ها له روژى دوايى دترسن .

پيناسه ي شه شه م /

﴿ ان المتقين في جنات و عيون اخذين ما اتاهم ربهم ، انهم كانوا قبل ذلك محسنين ، كانوا قليلا من الليل ما يهجعون ، وبالاسحار هم يستغفرون وفي اموالهم حق معلوم للسائل والمحروم ﴾ الذاريات : ۱۶

سيافته كانى پاريزكارانيش له م پيناسه يه دا :

۱ . چا كه كاران شه رم ده كنه له خواو دهمانن كه خوا چاوديره به سهرينه وه .

ب - شه و خه ريكي شه ونويژن و كه م ده خه ون .

ج - له بهر به ياندا داواي ليخوشبوون ده كنه له خوا .

د - له مال و سامانيان به شى هژار و بى نه وايان ددهن .

پيناسه ي حه وته م /

﴿ ان الذين اتقوا اذا مسهم طائف من الشيطان تذكروا فاذا هم مبصرون ﴾ الاعراف :

۲۰۱ واته : نه وانه ي كه پاريزكارن نه گهر خه يالليك له شه يتانه وه ليان بدات و پاليان پيوه بنيت بو هه واو ثاره زو ، گورج بيرله خواي پهروه دگار ده كنه وه و په ناي پى ده گرن ، خواش زوو حاليان چاك ده كات و بهرچاو روشتيان ده كات .

ئهم حه وت پيناسه يه زوربه ي سيافته كانى پاريزكارانى تيا باسكراوه هه تاوه كو بهوادار چاويان لي بكات و هه ول بدات بگاته نه و پله و پايه بهرزه .

ريگاكاني گه يشتن به پاريزكاري :

ريگاس يه كه م :

﴿ وكذلك انزلناه قرانا عربيا و صرفنا فيه من الوعيد لعلهم يتقون ، او يحدث لهم ذكرا ﴾ طه : ۱۱۳ واته : نابه و شيويه ئيمه قورئانيكي عه ره بى و پاراوو ره وانمان دابه زاندووه و جوړه ها هه په شه مان تيا دا باس كړدووه ، بو ئوه ي له خوا بترسن ، ياخود ببيت هوى ئوه ي كه ياداوه ريان تيډا به دى بهي نيت .

﴿ وان هذا صراطي مستقيما فاتبعوه و لاتتبعوا السبل فتفرق بكم عن سبيله ذلكم و صاكم به لعلكم تتقون ﴾ الانعام : ۱۵۳ واته : نه مانه ي كه له قورئاندايه ريگاي راستى منن ، ئيوه په پره ويان بكنه و ، مه كه ونه شويني هه واو ثاره زوو ري بازي تر ، چونكه ئيوه

دور دەخاتەو لەریڭای راستی خوا ، ئەم ئامۆزگاریانەمان کردوون ، بەلکو خۆتان
پاریزێن لەگوناھو سزای خوا...

کەواتە خوێندنەوێ قورئان و تیگەیشتنی و پەیرەوی کردنی دەبیته هۆی دروست
بوونی (تەقوا) پارێزکاری .

رێڭای دووھەم :

﴿والذين اهدوا زادهم هدى واتاهم تقواهم﴾ محمد : ١٧ / واتە : ئەو کە سەنەوی
کە شارەزای هەق بوون و رێبازی هیدایەت و ئیمانێان گرتۆتەبەر ، خۆای گەورە رێنمایی
و هیدایەتی بۆ زیادکردن و پارێزکاری پێبەخشین .

مرووف پاش ئەوێ قەناعەت بەم ئاینە دەکات و بڕوایەکی لا دروست دەبیته و ئنجا
خەریکی ئیسلامەتی دەبیته ، قوناغی تردیته بەدوایی دا ... کە ئەویش زیاتر چەسپاندنی
ئیمانە لەدەدا و دواي ئەویش رۆیشتنە بەرە و پلەي (ئیحسان) واتە هەستکردنی
بەچاودیری خوا و شەرم کردن لەنافەرمانی و سەرپێچی ، پاشان پلەي پارێزکاری و ئنجا
پلەي سوپاسگوزاری ... هتد .

تیگەیشتن لەپلەکانی ئیمان مەسەلەیهکی زۆر گرنگە و لە(مدارج السالکین) ی (ئین
قەیم) دا باسی زیاتر لەشەست پلەوپایەي ئیمانی کراوە کە هەق وایە باشتر ئیان
شارەزابین ... چونکە ئاشکرایە کەسیک بۆ نموونە مانای خۆشەویستی نەزانی چۆن
دەتوانی خۆشەویستی خوا و پێغەمبەر و ئیسلام و مۆسڵمانان لەخۆی دا فەراھەم بھێنیت .

رێڭای سێھەم /

﴿يا ايها الذين امنوا كتب عليكم الصيام كما كتب على الذين من قبلكم لعلكم تتقون﴾
البقرة : ١٨٣ واتە : ئەي ئەوانەي کە بڕواتان هیناوە رۆژوتان لەسەر فەرزکراوە هەروەک
چۆن لەسەر ئەوانەي پێش ئێو فەرزکراو ، بەلکو بێتە مایەي پارێزکاریتان ، کەواتە
رۆژوو یەکیکە لەهۆکارە سەرەکی یەکانی گەیشتن بەپارێزکاری .

رێڭای چوارەم /

﴿يا ايها الناس اعبدا ربكم الذي خلقكم والذين من قبلكم لعلكم تتقون﴾ البقرة : ٢١
واتە : ئەي خەلکینە ئەو خۆایەي خۆتان بپەرستن کەئێو و ئەوانەي پێش ئێو
دروست کردووە بەلکو بەو پەرستنه بگەنە پارێزکاری ، کەواتە خواپەرستی بەگشتی
رێڭایە بۆ گەیشتن بەپارێزکاری .

به‌لى ... وهك پيشتر باسما نكرد پاريزكاريش يه‌كيكه له‌پله‌كانى ديندارى و مروّف ده‌بات به‌رو پله‌يه‌كى تر كه ئه‌ویش پله‌ى سوپاسگوزاريه قورئان ده‌فهرمويت: ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُشْكُرُونَ﴾ ال عمران / ۱۲۳ كه ئه‌مه‌ش پله‌يه‌كى به‌رزه و رهنج و هه‌ول و ماندوو بوونى ده‌وى و كه‌سانى‌كى كه‌م پى‌ئى ده‌گه‌ن ﴿وَقَلِيلٌ مِنَ عِبَادِيَ الشَّكُورُ﴾ السبأ : ۱۳ پيغه‌مبه‌ر ﷺ بۆ گه‌يشتن به‌م پله‌يه ئه‌وه‌نده شه‌ونويزى كرد تا ئاوى پى‌ئى داهات ، جاريك هاوسه‌ريكى پى‌ئى وت: بۆچى ئه‌وه‌نده خۆت ماندوو ده‌كه‌يت له‌كاتيكدا خوا له‌گوناهى به‌رو دوات خۆش بووه ، فهرمووى : ﴿أَفَلَا أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا﴾ بوخارى .

دامه‌زراوى

قورئان ده‌فهرمويت : ﴿وَالْوِاسْتِقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لِأَسْقِينَاهُمْ مَاءً غَدَقًا لِنَفْتِهِمْ فِيهِ ، وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا﴾ الجن : ۱۶ واته : ئه‌گه‌ر دامه‌زراو بوونايه له‌سه‌ر رى راست ، بارانى زۆر و به‌سوودمان به‌سه‌رياندا ده‌باراند ، تا تاقيان بكه‌ينه‌وه ، وه هه‌ركه‌سيك روو وه‌رگيڤيٽ له‌يادى خواى خۆى ده‌يخاته ناو سزاي سه‌خته‌وه . سوفيانى كوڤى عبدالله پرسىياري له‌حه‌زرت ﷺ كرد و وتى : (قل لي في الاسلام قولاً لا أسأل عنه أحداً غيرك ، فقال : قل امنت بالله ثم استقم) مسلم ، واته : شتيكى وام پى‌بلى له‌ئيسلامدا كه ئيتير پيويست نه‌كات پرسىياري له‌كه‌سى تر بكه‌م ، ئه‌ویش فهرمووى : بلى باوه‌رم هيناوه و پاشان دامه‌زراوبه له‌سه‌رى .

قورئانى پيروز ريئمايى هه‌زرت ﷺ و موسلمانان ده‌كات و ده‌فهرموى ﴿فَاسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتُ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ، وَلَا تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ﴾ هود : ۱۱۳ واته : ئه‌ى (محمد) ﷺ چۆن فهرمانت پيئدراوه ، هه‌روابه‌و به‌راست و به‌ريكى فهرمانه‌كان به‌جى به‌ينه ، هه‌روه‌ها ئه‌و كه‌سانه‌ش كه‌له‌گه‌ل تۆدان و گه‌راونه‌ته‌وه بۆ لاى خوا و ته‌وبه‌يان كرډووه ، نه‌كه‌ن له‌سنوورى فهرمانى خوا ده‌رچن ، چونكه به‌راستى ئه‌و زاته بينايه به‌و كرډه‌وانه‌ى كه‌ده‌يكه‌ن . نه‌كه‌ن مه‌يلى دلتان له‌گه‌ل ئه‌وانه‌داييت كه‌سته‌ميان كرډووه و له‌خوا ياخى بوون ، چونكه ئه‌وكاته ئاگر ده‌تانسوئينيٽ ، كه‌سيش بي‌جگه له‌خوا پشتيوانتان نابيٽ ، له‌وه‌ودواش يارمه‌تى نادريٽ ...

ئىبن عەبباس دەلىلى : ھېچ ئايەتتىكى ئەۋەندەي ئەم ئايەتە قورسۇگران نەبوو لەسەر
حەزرىت ﷺ .

پرسىياريكرا لەحەزرىت ﷺ كە بۆچى ئاۋا زوو پىر بوويت ؟ لەۋەلاما فەرموۋى :
سوۋرەتى ھود و دەستەخوشكانى پىريان كردم . كەمەبەستى ئەو ئايەتە و ئەو ئايەتەنە
كەباسى قىامەت دەكەن...

پەرۋەردەي قورئانى

قورئانى پىرۋز چاۋدىرېو بەسەر ھاۋەلانەۋە ، پەيۋەندى بەردەوام ھەبوو لەنيوان
ئاسمان و زەۋى دا ، چى روۋى دەدا زۆربەيان قورئان تىشكى دەخستەنە سەر و روۋى
دەكردنەۋە و راستەخۇ پەرۋەردەي دەكردن ... ھافلان تۆ ئەم خەيالاتە ھات بەدلتا ، ئەي
تۆ نەبوويت فلانە كارت كرد ، ئەۋەش راست و دروستى كارەكانتەنە ... ئەي ئىۋە پەيمان
دەرانى ژېر درەختەكە خوا دەزانىت چى لەدلتاندايە ... خوا لىتان خۇش بوۋە ...

ھاۋەلان چەند بەختەۋەر بوون ، چۆن لەخۇشياپالايان نەگرتوۋە ؟! چۆن لەخۇشيا
شامەرگ نەبوون ؟ ئىمە ئىستا پاش نىكەي ۱۴۲۰ سال ئەو ئايەتەنە خۇيىن كەلەسەر
ئەو خوا پىداۋانە ھاتوۋنەتە خوارى ، سەرسام دەيىن ، ئاۋاتيان پى دەخۋازىن ... ئىمە
دەخۇش دەكەين بەئايەتتىكى ۋەك ﴿ ان الله يدافع عن الذين امنوا ﴾ الحج : ۳۸ خودا
داكۆكى لەبىرۋاداران دەكات ، دەلىپىن ئىمەش خۇمان بەبىرۋادار دەزانىن (ان شاء الله)
ئىمەش دەگىرتەۋە ! باشە ئەگەر ئەو ئايەتە لەسەر مەن يان تۆ بەتايىبەت بەتايەتە خوارى
، چۆن دل بەرگەي دەگىرى ؟!

ھاۋەلان باش لەم پەيۋەندى بە راستەخۇيەي ئاسمان و زەۋى و دابەزىنى جوبىرائىل
تىگەيشتىبوون ، بۆيە رۇژىك پاش ۋەفاتى حەزرىت ﷺ ئەۋبەكر و عومەر چوون بۆ
سەردانى (ام ايمن) ، ھەركەچاۋى بەمان كەۋت زۆرگىريا ، پىيان وت : بۆچى دەگىرىت ؟
مەگەر لاي خوا باشتەنە بۆ پىقەمبەر ﷺ ؟ ئەۋىش وتى : دەزانم لاي خوا باشتە بۆى لەم
دنيايە ، بەلام بۆ بچرانى ۋەحى دەگىرىم لەئاسمانەۋە ... ئەۋانىش بەم قەسەيەي كەۋتنە
گىريان ! (ئىمامى موسلىم گىراۋىيەتەۋە) .

گىرنگى دامەزراۋى لەژياندا :

لەژياندا كۆسپ و تەگەرە و رىگر زۆرن ، ۋەك نەفس و شەيتان ... كەشەيتان ھەمىشە
لەرىي نەفسى (الامارة بالسوء) ھەۋە فەرمان دەدات بەخراپە ، مەگەر ئەۋكەسە جەلەۋى

نەفسى باش بگىرىت و خىۋاي گەۋرەش يارمەتى بدات و دەروونى پەرۋەردەبكات و بېيىتە نەفسىكى لۆمەكار (النفس اللوامة) و لەسەر ھەموو كاروكر دەۋەيەك لۆمەى خۇي بكات و بەخۇيدا بېيىتەۋە ... ئىنجا زياتر ھول بدات و بەرۋە نەفسى (المطمئنة) دۇنياۋ ئارام بېيىت قورئان دەفەر مويىت ﴿ان النفس لأماراة بالسوء الا مارحم ربى﴾ يوسىف : ۵۳ شەيخان بەھەموو شىۋەيەك ھول و كۆشش دەكات بۇ فريودانى مروف ، ھەر لەيەكەم ساتى لەدايك بوونىيەۋە سىخورمەى ئۇدەدات و خۇي پىدەناسىنىت و دەيخاتە گريان ، پاشان تا كۇتا ھەناسەى ژيانى كۆلى ئۇدات ... پىاۋچاكيك لەسەر مەرگدا زۇر دەترسا لەخلىسكان و لادان ... پىيان ووت : بۇ ئەمەندە دەترسيت خۇ تۇ چاكەكار بوويت لەژياندا ؟ ئەۋىش وتى : چۇن نەترسم ، ئەم چەند ساتەى كۇتايى ژيانم دوا فرسەتى شەيخانە و زۇر ھەلەدەدات زەفەرم پىبەرىت و لەدەستى قوتار نەبم ...

بەلى شەيخان شەۋو رۇژ لەھەلدايە ، لەخەۋىشدا وان لەمروف ناھىنى ، پىاۋيك پىرسىارى كرد لە ھەسەنى بەسرى : ئايا شەيخان دەخەۋىت ؟ ئەۋىش لەۋەلەمدا وتى : جابرا گەر بنووستايە پىشۋويەكمان دەدا !

ژن و منال و پارە و سامانىش مروف سەرقال دەكەن و شەيخان بەھۇيانەۋە مروف لەرى لا ئەدات ﴿ان من ازواجكم واولادكم عدوا لكم فاحذروهم﴾ التغابن : ۱۴ واتە ھەندى لەژن و منالخان دوزمىنتان و بەرۋە دىنپەرستى و دور لەخۋايىتان دەبەن ، ئاگادارى خۇتان بن و لەرى لامەدەن .

دىارە خۇشۋويستنى مال و منال لەفەترەتدايە و جوانى ژيانى دىيان ، باشتىن پالپىشتىش ئەگەر گويپرايەلى فەرمانى خۋابن ، ھەزەت ۋە دەفەرموى : (الدنيا متاع وخير متاعها المرأة الصالحة) .

گىرنگى دامەززاۋى لەسەر مەرگ و ئاخىرەتدا :

سەرەنجامى دامەززاۋى مژدەى خۇشى فرىشتەكانە بۇ بىرۋاداران ، كەپپىيان دەلىن مەترسن لەداھاتۋوتان و خەم مەخۇن بۇ رابردۋوتان و ، بىچنە ئەۋ بەھەشتەى كە پەيمانقان پىدراپو ، ئىمە دۇست و ھاۋەلتانين لەدنيا و قىيامەتدا ... لەبەھەشتا چى ئارەزووبكەن ھەيە و ، چى داۋابكەن ئامادەيە بۇتان بەفەرمانى پەرۋەردگارى لىخۇشبوۋى مېھربان ﴿ان الذين قالوا ربنا الله ثم استقاموا تتنزل عليهم الملائكة الا تخافوا ولا تحزنوا وابشروا بالجنة التي كنتم توعدون نحن اولياؤكم في الحياة الدنيا وفي الآخرة ولكم فيها ما تشتهي أنفسكم ولكم فيها ما تدعون نزلنا من غفور رحيم﴾ فصلت : ۳۲

زەیدی کۆپی ئەسڵەم دەلیت : فریشتەکان لەسەرە مەرگ و لەقەبر و لەکاتی زیندوو بوونەوه‌دا مژدەدەن بەبروادران .

جۆره‌کانی دامەزرای :

۱ - دامەزرایی لەتیگە‌یشتندا :

ئەمەش بەو دەیتەدی که بزانی (وحی) بنەرەت و سەرچاوه‌یه و رووناکی‌یه بۆ عەقل و چاو ، بۆیه‌ قورئانی پیرۆز دەفەرمویت : ﴿لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ الحجرات ۱/ واتە : بیروبۆچوون و هه‌واو ئاره‌زووتان مه‌خه‌نه‌ پیش فهرمانی خوا و پیغه‌مبەرەوه ، هه‌زه‌تیش : ﴿دەفەرمویت﴾ لا یؤمن احکم حتی یكون هواه تبعاً لما جنت به﴾ واتە : که‌سی له‌ئێوه‌ برودار نیه‌ ، تاوه‌کو هه‌واو ئاره‌زووی شوینکه‌وتووی نه‌و به‌رنامه‌یه‌ نه‌بی‌ت که‌هیناومه‌و پیم راگه‌یاندوون ...

هه‌زه‌ت : ﴿به‌عه‌بدوللای کۆپی مه‌سه‌ودی فهرموو(ئەزانی کی زانترین که‌سه‌ ؟) ئه‌ویش وتی : خواو پیغه‌مبەرەکه‌ی باشت‌ر ده‌زانن ... فهرمووی : ﴿فاعلم الناس أبصرهم بالحق اذا اختلفت الناس ، وان كان مقصراً في العمل﴾ حاکم ۴۸۰/۲ که‌واته‌ زانترین که‌س ئه‌وه‌یه‌ که‌له‌کاتی فیتنه‌ و ئاشووب و سه‌رئێ تیکچوونی خه‌لکی‌دا به‌رچاوی روونی و به‌ناسانی بتوانی هه‌ق و ناهه‌ق لیک جیابکاته‌وه‌ و ده‌مارگیری بۆ رایه‌ک و بۆچوونیک وای ئێه‌کات له‌هه‌ق لا‌به‌دات ، چونکه‌ به‌داخه‌وه‌ موسلمانێ واهه‌بووه‌ که‌ده‌مارگیری مه‌زه‌بی وای ئێ‌کردوه‌ بلێت (ئه‌گه‌ر ئایه‌تیک یان فهرمووده‌یه‌ک پیچه‌وانه‌ی بۆ چوونی ئیمامه‌که‌م بی‌ت ئه‌وا ته‌ئویلی ئایه‌ت و فهرمووده‌که‌ ده‌که‌م تابگو‌نجیت له‌گه‌ل رای ئیمامه‌که‌مدا) ...

ده‌بی بزانی که‌ هه‌مووکه‌س ده‌کرێ قسه‌ی وه‌رگیری یان بدریتته‌ دواوه‌ ، ته‌نها پیغه‌مبەر : ﴿نه‌بی﴾ چونکه‌ ته‌نها ئه‌وه‌که‌ (معصوم)ه‌ و هه‌رچی ده‌لی(وه‌حی)یه‌ و له‌خواوه‌یه‌ ﴿وما ينطق عن الهوى ان هو الا وحي يوحى﴾ (النجم) .

له‌زه‌مانی هه‌زه‌تدا : ده‌سته‌یه‌که‌ له‌موسلمانان چوون بۆ ئه‌نجامدانی کارێک ، له‌ریگا له‌گه‌ل فهرمانده‌که‌یاندا تیکچوون ، ئه‌ویش ویستی تاقیان بکاته‌وه‌ ، بۆیه‌ ئاگریکی پی‌کردنه‌وه‌ و فهرمانی پێدان که‌بچه‌ ناوئاگره‌که‌وه‌ ، ئه‌وانیش وتیان : ئیمه‌ له‌تاو ئاگری دۆزه‌خ بروامان هیناوه‌ ، ئیستا چۆن بچینه‌ ئاگره‌وه‌ و فهرمانه‌که‌یان شکاند ... که‌

گهراڻه وه خزمهت پيڻغه مېر ۛ و بويان گيړايه وه ، ئه ويش فېرمووي : بچوڼايه ته ناويزه
لي نه ده هاتنه دهري ، چونكه (انما الطاعة في المعروف) ...

خالتيكي تريش هه يه زور گرنگه و دهبي ئاگاداري بين ئه ويش ئه ويه كه هه ميشه
هق بكرت به پيوهر بو ناسين و هه لسه دنگاندي خه لكي ، نه كه خه لكي بكرت نه پيوهر بو
ناسيني هق .

۱- دامه زراوى له پېرستېدا :

قورئاني پيروز لومه و سهرزې نشتي ئه و كه سانه دهكات كه خواپېرستى يه كه يان موله قه
و دامه زراونين و ده فېرمويت : ﴿ ومن الناس من يعبد الله على حرف فان أصابه خير
اطمان به ، وان أصابته فتنة انقلب على وجهه خسر الدنيا والاخرة ذلك هو الخسران
المبين ﴾ الحج : (۱۱) واته : كه سى واهيه خواپېرستى دهكات له سهر بهرديكي موله قى
قه دپالى شاخيك ، نه گهر تووشى خيړ و خووشى بوو دلى پى خوشه ، خو نه گهر
تووشى تاقيكر دنه ويه كه هات هاوسه نكي خوئى له ده ست ده دات و سهره نري ده بي و
ده كه ويته خواره وه ، به مېش زيانمېند و خه ساره تمېندي دنيا و قيامت ده بيست ،
كه به راستى ئه ويه زيان لي كه وتنى راسته قينه ي روون و ئاشكرا .

ئهم ئايه ته دېر باره ي هه نديك عه ربى كوچېرى هاتوته خواره وه ، كه هاتن له مېدينه
جيگير بوون ، جا ههركاميان ساغ و دروست بوايه و ماينه كه ي بزايه و ژنه كه ي كورې
ببوايه ، دلئارام ده بوو ، وه ده يووت : له وكاته وه كه هاتومه ته سهر ئهم ئايينه له چا كه
زياتر تووشى هېچ نه بووم ، به راستى ئايينيكي چا كه ، به لام نه گهر يه كيك حاله كه ي
به پيچېه وانه وه بوايه ده يووت : له وكاته ي هاتومه ته سهر ئهم ئايينه له خراپه زياتر
تووشى هېچ نه بووم (هه روك ئاينه كه شووم بيست) ، بويه وازى ده هيناو له دين وهرده گه را
له گهرمې جهنگى يه رموكدا ، نامه ي عومر گه يشته ده ست خالد كه سهر كر دايه تي
سووپا كه بداته ده ست (ئه بو عوبه يده) ، ئه ويش وه خواناسيكي به ئه مېكى دامه زرا و
هاوسه نكي خوئى له ده ست نه دا و وتى : (من له پيڼاوى عومر دا ناچه نكم ، به لكو له پيڼاوى
خواي عومر دا ده جه نكم) .

به لى خاليد وه كه له بواري سهر بازي دا سهر كه وتنى زورى به ده سته يڼا له بواري جهنگى
دېروونى خووشى دا سهر كه وتنى به ده سته يڼا و زال بوو به سهرى دا ، كه ئه مېش دياره

کارێکی ئاسان نیه و خەڵکانیکی زۆر هەن لەبانگەوازدا نەک بەلەسەرکار لابردن بەلکو
تەنها پەرگەریهکیان بەسە کەواز لەهەمووشتیک بەیئن !!

٢- دامەزراوی لەخۆوەوشتدا :

دامەزراوی لەسەر پەوشتە بەرزەکان نیشانەی برێواداری تەواوە ، ئاشکرایە شەیتان
هەردەم لەهەولدا یە بۆ تێکدانی نیوان خەلکی و ئاژاوەنانەوه ، پیغه مېهر ﴿ دەفەرمویت
﴿ ان الشيطان قد ايس أن يعبد المصلون في جزيرة العرب ولكن في التحريش
بينهم ﴾

واتە : شەیتان بێ هیوا بوو لەهەوی موسلمانان لەنیووەدوورگەیی عەرەدا بپەرستن و
رازی یە بەهەوی ئاژاوە و دووبەرەکی لەنیوانیاندا بنێتەوه .

قورئانی پێرۆز دەفەرمویت : ﴿ قل لعبادي يقولوا التي هي احسن ان الشيطان ينزغ
بينهم ، ان الشيطان كان للانسان عدوا مبينا ﴾ الاسراء : ٥٣ واتە : بەبەندەکانم بێی :
چاکترین گوفتار بێی ، چونکە شەیتان بەراستی دەیهوێت نیوانیان تێک بدات ، بەراستی
شەیتان دوژمنی ئاشکرای ئادەمیزادە .

جا بۆئەهەوی فرسەت بۆ شەیتان نەپەخسین و نەیهلێن رق و کینه لەدلماندا بچنی ،
چاکترایە دلفراوان و سینه ساف بێن بەرامبەر موسلمانان و هەمیشە خۆمان بەپەوشتە
جوانەکانی ئیسلام بپازینێنەوه و هەرگیز فەزل و چاکەیی یەکتەری لەیاد نەکەین ئەگەر
کەمیش بێت ، قورئان دەفەرمویت : ﴿ ولا تنسوا الفضل بينكم ﴾ البقرة : ٢٣٧ .. هەرچەندە
ئەم ئایەتە بۆکاتی جیابوونەهەوی ژن و میژد هاتوو ، کەلەوکاتە ناخۆش و دژوارەدا ، شیر
و تیر لەیەک نەسوون و لەهەق لانهەن ، جا دیارە بۆ کاتەکان و باروزرەفەکانی تەزیا تر
دەبێت پەپەرەوی ئەم ئەدەبە بەرزە بکری .

هۆکارەکانی گەیشتن بەدامەزراوی :

یەگەم/ پارانەوه و داواکردن لەپەرەردگار ، کە یارمەتیمان بدات و دامەزراومان کات
، هەرەک چۆن حەزەرت دەیفەرموو : ﴿ يا مقلب القلوب ثبت قلبي على دينك ﴾ ترمذی
یان دەیفەرموو : [اللهم يا حي يا قيوم ويا بديع السموات والارض لا اله الا انت برحمتك
أستغيث ، أصلح لنا شأننا كلها ولا تكلنا الى أنفسنا طرفة عين أو الى أحد من خلقك]
واتە : ئەی خۆای زیندووی بەدەسلات و بەدیھێنەری ئاسمانەکان و زەوی ، هەر تۆ

خوایت ، پهنا دهگرم به میهره بانیه کهت ، کاره کانمان بو چاک بکه و تنها بو چاو
تروکاندنیکیش مه مانده ره دست نه فسمان و هیچ یه کی له دروستکراوه کانت ..

دووم / وازهینان له قسه ی زیاد و خو خه ریک کردن به کرداری چاک و به سووده وه ،
چونکه قسه هه موو کهس پی ی دهویریت ، به لام کردار سهنگی مه حکه .

پیاویک هات بو لای ئیمام ئه حمده پرسپاری کیشهی (خلق القرآن) ی لیکرد که لهو
پۆژدها فیتنه یه کی گه وره بوو ، ئه ویش له وه لامدا پی ی ووت : برام ئه و دوغایه ده زانی
که له کاتی چوونه ناو مزگه وته وه ده خوینریت ، کابرا وتی : نه خیر ، ئیمام ئه حمده پی ی
ووت : ده برۆ فییری ئه و دوغایه ببه و کاری پی بکه ، ئه وه چاکتر و خیرتره بو
... به واقایه کی تر ... با هه ول بدهین ریزه بندی (اولویه) ی کارمان لی نه شیوی ، چونکه
شهیتان یه کی که له فیله کانی ئه وه یه که سی که به سوونه ته کانه وه سه رقال بکات و فره زه کانی
بیره ریته وه ...

سی ئه م / هاوه لی کردنی کهسانی وره بهرز و دامه زراو خواناس ، ههروه ک قورئان
ده فره مویت : ﴿وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾ التوبة : ۱۱۹ ، یان عه بدولقادی گه یلانی
ده لیت : (سیروا مع الهمم العالیة) هاوه ل و هاوده می هیممهت بهرزان بن و له گه ل
ئه واندا و شان به شانی ئه وان برۆن به ریدا .

دوانه که وتن له کاروان مه سه له یه کی گرنگه بو گه یشتنه مه نزل و پی وون نه کردن ،
دکتۆر (محمد اقبال) له هونراوه یه کی دا ، باس له وه ده کات ئه گه ر بو ساتیک که سی که
له کاروانیکدا سه رقال بیت به دپکیکه وه که چووه به قاچی دا بو ئه وه ی ده ری بهینی ، سه ر
هه لده بری کاروانه که دوورکه وتۆته وه و به جی یان هیشتوووه ، به مهش چه نده ها (میل)
ریگا که ی دوورده که ویته وه و پهنگه له برسیتی و تینویتی دا به ریت ... یان گورگ بیخوات
لحظة یاصاحبی ان تغفل

ألف میل زاد بُعد المنزل

رام نقش الشوك حینا رجل

فاختفی عن ناظریه المحمل

چواره م / خوای گه وره پی ی خو شه ئیمه به (صف) و به کۆمه ل پووبه پووی دوژمنان
ببینه وه ، بۆیه کاری به کۆمه ل به ره که تی زۆره و زامن ی لا نه دان و دامه زراوی یه ...
حه زهت ده فره مویت (انما يأكل الذنب من الغنم القاصية) واته گورگ له مه پی دووره پان

دهخوات . ناشکرایه شهیتان له یه کیکه مه نژیکه و له دوانه وه دووره و له سیانه وه زیاتر دوورتره و ناتوانی به ئاسانی زه فهریان پی بهریت و له پی لایان بدات ...

دادوه‌ری و هه‌ق بیژی

له‌قورئان و سوننه‌تدا گرنگی زۆردراوه به مه‌سه‌له‌ی دادوه‌ری و هه‌ق بیژی ، وه ئهم گرنگی پیدانه‌ش بو به‌ژوه‌ندی تاک و کۆمه‌له و زۆر گرنگه که له‌ژياندا په‌نگ بداته وه ، بۆیه له‌م کورته باسه‌دا هه‌ول ده‌ده‌ین تیشک بخه‌ینه سه‌ری .

١ - خواوه‌ند داد په‌روه‌ره :

خواوه‌ندی میهره‌بانی بالاده‌ست یه‌کیک له‌ناوه‌ پیرۆزه‌کانی (العدل) ه ، وشه‌ی (العدل) به‌لیفته‌ له‌ده‌لاله‌ت کردنی‌دا بو دادپه‌روه‌ری ، که‌چاوگه و له‌جیاتى وشه‌ی (العدل) به‌کارهاتوه .. قورئان ده‌فه‌رمویت : ﴿ شهد الله انه لا اله الا هو والملائكة واولوا العلم قائما بالقسط ، لا اله الا هو العزيز الحكيم ، ان الدين عند الله الاسلام ﴾ ال عمران : ١٨ واته : خوا‌ی گه‌وره شایه‌تی داوه و ده‌ریخستوه و سه‌لمان‌دویه‌تی که‌به‌راستی جگه له‌و هیچ خوایه‌کی تر نه‌یه که‌شایانی په‌رستن بی‌ت ، هه‌روه‌ها فریشته‌کان و خواهن زانسته‌کانیش (له‌پیغه‌مبه‌ران و زانایان) ، له‌حالی‌کدا که‌ ئهم شایه‌تی‌دانه هه‌ق و راست و دادوه‌ری‌یه و هیچ لادانیکی تیانیه ، هه‌ر ئهو خوایه به‌ده‌سه‌لات و کار‌دروسته و ، به‌راستی ئایینی په‌سه‌ند کراو لای خوا هه‌ر ئیسلامه .

له‌قیامه‌تیشدا ته‌رازووی داد دا ئه‌نریت و که‌س مسقا‌له زه‌په‌یه‌ک زولمی لی‌ناکریت ﴿ ونضع الموازين القسط ليوم القيامة ، فلا تظلم نفس شيئا ، وان كان متقال حبة من خردل أتينا بها وكفى بنا حاسيين ﴾ الانبياء : ٤٧

واته : ئیمه پی‌وه‌ر و ته‌رازووه‌کانی دادپه‌روه‌ری له‌روژی قیامه‌تدا داده‌نیین و ، هیچ که‌س به‌هیچ شی‌وه‌یه‌ک سته‌می لی‌ناکریت ، ئه‌گه‌ر به‌قه‌ده‌ر ده‌نکه خه‌رت‌له‌یه‌ک له‌کاری چاک یان خراپ ئه‌نجام‌درا‌بی ده‌یه‌ینینه مه‌یدان ، جا ئه‌وه‌نده به‌سه بو ئیمه که‌ ئاوا به‌ وردی حساب و لی‌په‌رسینه‌وه ئه‌نجام ده‌ده‌ین .

٢ - هه‌موو پیغه‌مبه‌ران داد په‌روه‌رن :

پیغه‌مبه‌ران سه‌لامی خوا‌یان لی‌بی فه‌رمانیان پی‌دراوه به‌دادپه‌روه‌ری ﴿ فلذلك فادع واستقم كما امرت ولا تتبع أهواءهم ، وقل امننت بما انزل الله من كتاب وامرت لأعدل

بینکم ﴿ شوری : ۱۵ ﴾ که واته ئه‌ی پیغه‌مبهر ﴿ تۆ بۆ ئهم به‌رنامه‌یه بانگه‌واز بکه و پایه‌دار و دامه‌زراوبه ، هه‌روه‌ک فهرمانت پێدراوه و ، شوێن ئاره‌زووی ئه‌وان مه‌که‌وه و به‌ئاشکرا بئێ : من باوه‌رم هه‌یناوه به‌و په‌یام و په‌راوه‌ی که خوا ناردوویه‌تی ، وه‌فهرمانم پێدراوه که دادپه‌روه‌ری بکه‌م له‌ناوتاندا ...

هه‌روه‌ها قورئان ده‌فهرمویت : ﴿ ولقد أرسلنا رسلنا بالبينات وانزلنا معهم الكتاب والميزان ليقوم الناس بالقسط ، وانزلنا الحديد فيه بأس شديد ومنافع للناس وليعلم الله من ينصره ورسله بالغيب ، ان الله قوي عزيز ﴾ حديد : ۲۵

واته : به‌راستی ئێمه پیغه‌مبهرانی خۆمانمان ره‌وانه‌کرد به‌نیشانه و به‌لگه‌ی زۆری روونه‌وه ، وه‌ نامه‌ی ئاسمانی و ته‌رازووی دادمان له‌گه‌لدا ناردن ، تا مه‌ردووم به‌دادویه‌کسانی کاربکه‌ن له‌گه‌ل یه‌کتريدا ، وه‌ ئاسنمان نارد به‌ خواره‌وه که هه‌رچی هه‌یزي سه‌ختی جه‌نگی هه‌یه به‌وه ، وه‌ قازانجێکی زۆری هه‌یه بۆ خه‌لکی و خوا ئه‌مانه‌ی کرد تا ده‌رکه‌وی ئه‌و به‌رواداران‌ه‌ی که ئایینی خوا و پیغه‌مبهره‌کانی سه‌رده‌خه‌ن ، به‌هۆی به‌روابوونیان به‌غه‌یب ، بی‌گومان خوا به‌توانا و زāl و بالāده‌سته .

۳ - خوا فهرمان ده‌دات به‌داد په‌روه‌ری و ده‌ستپاکی :

﴿ ان الله يأمرکم ان تؤدوا الامانات الى أهلها ، واذا حکمتم بین الناس ان تحکموا بالعدل ، ان الله نعیما یعظکم به ، ان الله کان سمیعاً بصیراً ﴾ النساء : ۵۸

واته : خواوه‌ند فهرمانتان پێ‌ده‌دات به‌دانه‌وه‌ی سپارده‌کان به‌خاوه‌نه‌کانیان وه‌ هه‌رکاتیکیش داوه‌ریتان کرد له‌نیوان خه‌لکیدا ، دادپه‌روه‌رانه فهرمانه‌روایی بکه‌ن ، چونکه به‌راستی خوا به‌جوانی و ته‌واوی ئامۆزگاری و فهرمانتان پێ‌ده‌دات ، به‌راستی خوا هه‌میشه و به‌رده‌وام بیسه‌ر و بینایه .

هه‌روه‌ها قورئان ده‌فهرمویت : ﴿ قل امر ربي بالقسط ﴾ ال عمران : ۲۸ واته : ئه‌ی محمد ﴿ پێیان رابگه‌یه‌نه و بئێ : په‌روه‌رگارم فهرمانی داوه به‌دادپه‌روه‌ری .

۴ - داد په‌روه‌ری له‌مامه‌نه و کرپن و فروشتندا :

﴿ واولوا الکيل والميزان بالقسط ﴾ الانعام : ۱۵۲ واته : کێشان و پێوان به‌رێک و پێکی به‌کاربه‌ێنن و به‌دادگه‌ری ئه‌نجامی بدن و فیلی تيامه‌که‌ن .

له‌سووره‌تی (المطففين) یشدا هه‌ره‌شه‌یه‌کی سه‌خت کراوه له‌وانه‌ی ته‌رازووبازی ده‌که‌ن ﴿ ويل للمطففين الذين اذا اكتالوا على الناس يستوفون واذا كالوهم أو وزنوهم يخسرون

الا يظن اولئك أنهم مبعوثون ليوم عظيم ، يوم يقوم الناس لرب العالمين ﴿١٠٠﴾ واى بؤ ترازوو بازان ، ئهوانهئى كه پيوانه بكن له سهر مالى خه لكى به ته واوى وهرى دهگرن ، وهكا تيكيش بويان پيوانه يان كيشانه بكن كه ميان دهدهنى ، ئايا ئهوانه نازانن كه زيندوو دهكرينه وه ، له رۆژيكي گه وهدا ، رۆژيك كه خه لكى له بهر باره گاي پهروهردگارى حبهانساندا ده وهستن .

۵- ناویژی کردنی دادیه و مرانه :

﴿وان طائفتان من المؤمنين اقاتلوا فاصلحوا بينهما﴾ ، فان بغت احدهما على الاخرى ، فقاتلوا التي تبغي حتى تفيء الى امر الله ، فان فاءت فاصلحوا بينهما بالعدل واقسطوا ان الله يحب المقسطين ﴿الحجرات﴾ : واته : نه گهر دووتاقم و کومه لئ ئیماندار شهریان کرد ، همولبدن بویه کخستن و ناشتکردنه و دیان ، ئنجا نه گهر یه کیکیان ده ستریزئی کرد ، نهوا جهنگی له گه لدا بکهن و وازی لئ مه هیئن تاده گه پرتیه وه بۆلای فهرمانی خوا ، که بریتی یه له کو تایی هیئانی ئاژاوه و شهر ، جا نه گهر گهر پاییه وه و پازی بوو به ناشتی ، نهوسا دادپهروهرانه سولحیان له گه ل بکهن ، به راستی خوا نهوکه سانه ی خوش دهویتی که دادپهروهرن .

۶- فرمانروای دادیه‌روم :

حزرت ۛ دھرمویٔ : (سبعة یظلهم اللہ فی ظلہ یوم لا ظل الا ظلہ ... امام عادل ... ہند) بخاری و مسلم / واتہ : حموت کو مہل ۛ ہن کہ خوی پەروردگار ۛ یانخاتہ ژیر سیبہری رحمہتی خوۛہوہ ، لہو روژہدا کہ ہیچ سیبہریک نیہ بیجگہ لہو سیبہرہ ... یہکہم ییشہوا و فرمانرہوای دادپہور ...

مەرھوما دەفەرمویت ﷺ ان المقسطین عند الله على منابر من نور ، الذين يعدلون في حكمهم في اهلهم وماولوا ﷻ مسلم / واته : دادپەروران له قیامەتدا لەخرمەت خوادا دەبن لەسەر مینبەری نوور ، ئەوانەى کە دادپەروران لەمال و کەسوکار و ئەوانەدا کە لەژێر دەستاندان .

دادومری و ههق بیژی و یهروردهی نیسلامیی :

تهنہا ئیسلا م و پەروردە کە یە تی کە بتوانی ت وا لە مرۆف بکات کە داد وەر و هە ق بیژ
بی ت بەر مە بەر بە هە موو کە س و ، لە بەر خوا و لە تر سی خوا بە سەر دە روونی خۆیدا زال
بی ت و بەر ژر وە ندی یە کانی ب خاتە لا وە .

ئەو بەراستی شتییكى گرانە لەسەر دل و دەروون ، بەتایبەت كاتيك راستى لەكەس و كار يان لەخۆت بلییت ، يان بەهۆى هەق وتنەوہ خوۆت يان كەسووكارت تووشى ناپەحەتى و زیانیك بین . قورئان دەفەرمویت :

﴿ يا ايها الذين امنوا كونوا قوامين بالقسط شهداء لله ولو على انفسكم أو الوالدين والاقربين ، ان يكن غنياً أو فقيراً فالله أولى بهما ، فلا تتبعوا الهوى أن تعدلوا ، وان تلوو أو تعرضوا فان الله كان بما تعملون خبيراً ﴾ النساء : ١٣٥ .

واتە : ئەى كەسانىك كە بپرواتان هیناوە هەمیشە و بەردەوام پایەدارین لەسەر دادپەرورى و شایەت بن بۆ خوا لەسەر هەق ، هەرچەند ئەوشایەتى دانە زیانى خوۆتان يان دايك و باوكتان ، يان خزمەتانى تیاپییت ، جا ئەوكەسەى شایەتیهكەى لەسەر دەدرییت دەولەمەندبییت يان هەژار ، ئیوہ لەسەر هەق و راستى لامەدەن بۆ كەسیان ، چونكە پەرەردگار لەپیشترە و نزیکترە بۆ چاوەدیرى ئەوانە لەئێوہ ، واتە مەلێن ئەوكەسە هەژارە با ئێمە لایەنى ئەوبگرین ، چونكە جارى وا هەیە هەقى دەولەمەندەكەى ، يان مەلێن ئەوكەسە دەولەمەندە با ئێمە لایەنى بگرین ، چونكە جارى وا هەیە هەقى هەژارەكەى . كەواتە هیچ شتییكى دنیاى نابییت كارتان تیپكات و لەراستبیزی و شایەتى دانى هەق لاتان بدات ، وە مەكەونە شوین هەواو ئارەزووتان ، وە ئەگەر زامنتان بگوین و هەق نەلین ، وەیان لادەن و پوو وەرگین لەهەق ، ئەوہ خوا ئاگادارە بەوہى كەدەيكەن ، وە هەموو كەس پوو بەپووى پاداشتى كردەوہكانى خوۆ دەبیتهوہ .

٢ - ﴿ ولا يجرمنكم شنان قوم أن صدوكم عن المسجد الحرام أن تعتدوا ، وتعاونوا على البر والتقوى ولا تعاونوا على الاثم والعدوان ، واتقوا الله ، ان الله شديد العقاب ﴾ المائدة : ٣ واتە : باكىنە و پق و دوژمنایەتیتان بۆ كۆمەلێك كەرى (مسجد الحرام) يان لیگرتن ، واتان لیئەكات زیادپەوى بكەن لەتۆلە سەندنەوہدا ، وەیارمەتى یەكتر بەدەن لەسەر چاكە و پارێزكارى و یارمەتى یەكتر مەدەن لەسەر گوناھو تاوان ، لەخوا بترسن و پارێزكارین بەراستى خوا سزاكەى سەختە ...

٣ - ﴿ يا ايها الذين امنوا كونوا قوامين لله ، شهداء بالقسط ، ولا يجرمنكم شنان قوم على الا تعدلوا ، اعدلوا هو اقرب للتقوى ، واتقوا الله ، ان الله خبير بما تعملون ﴾ المائدة

: ٨ واتە : ئەى كەسانىك كەبپرواتان هیناوە ، راوەستاوبن لەسەر هەق و شایەتى راستى بەدەن و ، با دوژمنایەتیتان بۆ گەلێك واتان لیئەكات كەدادپەرورنەبن لەگەڵیاندا ، چونكە ئەوہ نزیکە لە پارێزكارى یەوہ ، لەخوا بترسن و پارێزكارین ، خوا ئاگادارە بەكارەكانتان .

٤- ﴿وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَى﴾ الانعام : ١٥٢ واته : هق وراستی بَلِّين و دادپهروه ربن ، ته نانهت نه گهر نهو هق وتنه له سهر خزم و کهس و کاریشان بکهوئیت .
له هه قدا براکت سهربخه :

به لئى ... پهروه دهی ئیسلامی توانی نهو نه قام و نه خوینده واران که له هۆز و گهل و عه شیره تیاندا توابونه وه ، به جوړیکى نهو تو پهروه ده بکات که هه میشه هه قبیژبن ، له کاتیکدا که له ناویاندا بابوو (انصر أخاک ظالماً أو مظلوماً) واته : براکت سهربخه و هاوکاری بکه نه گهر سته مکاریت یان سته ملیکراو . تیره و هۆزه که یان نه وهنده لاپیروژ بوو کویرانه دواى ده که وتن له هق و له ناهه قدا ، ههروه کو یه کى له شاعیره کانیان ده لئیت :
 وهل أنا الا من غزیه ان غوت
 غویت ، وان ترشد غزیه ارشد

واته : من یه کیکم له تیره ی (غوزیه) نه گهر خوار بهوات خوار ده پوم و ، نه گهر راست بهوا راست ده پوم .

پیغه مبهه ځ نهو بیرو بوچوونه ی گوږی و فهرمووی : (براکت سهربخه سته مکار بیټ یان سته م لیکراو) موسلمانان و تیان : نه ی پیغه مبهه ری خوا چون سته مکار بیټ سهری بخه ی ؟ نهویش فهرمووی : نه گهر سته مکار بوو ری ئی لی بگرن نه وه سهرخستنه بو ی .
 ته نه ی ئیسلام توانی مروف بکه یه نیته نهو پله یه ، که هه میشه هق بلئیت نه گهر زیانی خو ی و که سوکاریشی تیا بیټ ... له ملاو له ولا رهنگه که سینک له کو مه لگایه کی نه فامیدا شتیکی و ابکات له بهرهر هو یه ک بیټ ، به لام که هه موو خه لکی یان زوربه یان بخرینه سهر نهو ریگایه ، نه وه هه رگیز نه بووه و نابیټ ، چونکه (خو خو یی : الانانیه) هیژیکه و له قولایى دهروونی مرو قدا ، وه ته نه ی ئیمان و بهوا یه ده توانیټ زال بیټ به سهریدا .
 پاش فه تی خه ی بهر پیغه مبهه ځ عه بدوللای کوږی ره واحه ی نارد بو لای جوله که کان تا بهروبوومی نه هلی خه ی بهر بخه ملینیت و له گه لئاندا بیکات به دوو به شه وه به پی ئی نهو په یمانه ی که به سته بوویان له گهل پیغه مبهه ردا ځ .

جوله که کان ویستیان به رتیل بدن به عه بدوللأ تا وه کو له خه ملاندنه که دا که م دابنیټ و چاوی لی یان بیټ ، نهویش وتی : به خوا لای خو شه ویسترین که سمه وه هاتووم و ، به خوا ئیو ش له لام له مه یمون و به راز خراپ ترن و زیاتر رقم لیټانه ، به لام دلنیابن ، نه خو شه ویستی هه کم بو نه وو ، نه رقه که م بو ئیوه ، وام لیټاکات دادپهروه نه بم له گه لټاندا

... ئەوانىش وتيان راست دەكەيت ئاسمانەكان و زەوى لەسەر ئەو دادپەرورەرىيە راوەستاون!!

بەئى ... قورئانى پىرۆز بەھۆى پەرورەدە تاقانە بىۋىنەكەيەو ، ھەردەم دەتوانىت خەلكانى دادپەرور و ھەقىقەت ھەراھەم بەيئىت ... لاپەرە پىرەنگدارەكانى مېژووى ئىسلام بەھەزارەھا رووداوى لەو جۆرەى تۆماركردووە و ، ئەوەش كە تۆمار نەكراوہ لەژمارە نايەت .

زانايان و خواناسان ھەردەم ھەقيان وتووہ بەكار بەدەست و دەسەلاتداران بەبى ترس و مەبەستىشيان تەنھا رەزامەندى خوابووہ .

رۆژىك زانايەك بەخەلىفەى موسلمانان ھارونەرەشىد دەئى :

ئەى ھارون ئەوہ كۆشك وتەلارى ئەوانەى پىيش تۆيە و ئەوەش گۆرەكانيانە ...

ئەى ھارون مردن بەسە كە ئامۆزگارىكارىت ...

دادپەرورەرى لەقەزادا :

بۇ دادپەرورەرىش لەقەزادا و يەكسانى خەلكى لەبەردەم دادگادا نمونەى زۆرمان ھەيە كە گەورەيى ئەم ئىسلامە دەردەخات ...

دەگىرپنەوہ كە ئىمامى عەلى زىي پۆشەكەى ئى ون دەبىت و دەكەيتە لاي كاپرايەكى جوولەكە ، كاتىك ئىمامى عەلى دەزانىت زىي پۆشەكەى لاي ئەو جوولەكەيەيە شكاتى ئىدەكات ، بەمەرجى ئىمامى عەلى خۆى خەلىفە بوو ، دەيتوانى ھەربى سى و دوو كردن ئى بىسەنىتەوہ ...

لەرۆژى ديارى كراودا ئىمامى عەلى و جوولەكەكە لەبەردەم قازى دا وەستان و ھەريەكە قسەى خۆى كرد ... قازى بەخەلىفەى وت : من دەزانم كە تۆ راست دەكەيت ، بەلام چونكە بەلگەى وات بەدەستەوہنيە و تەنھا ھەسەنى كورپىشت شايتە ، ئەوا بىرپارماندا زىي پۆشەكە بۆ جوولەكە كە بىت ...

ئىمامى عەلىش رازى بوو بەبىرپارى دادگا ... ئەم رووداوہ كارى لەجوولەكەكە كرد و وتى : من شايتەى ئەدەم كە ئەمە رەوشتى پىغەمبەرانە و ، ئەم ئاينەش ھەقە و زىي پۆشەكەش ھى ئىمامى عەلىيە ... وە من لەسەر دەستى ئىوہدا موسلمان بوونى خۆم رادەگەيەنم ... اشھد أن لا اله الا الله وأشهد أن محمداً رسول الله ...

پابه‌ند بوون

قورئان دةفه‌رموئیت : ﴿ وما كان لمؤمن ولا مؤمنة اذا قضى الله ورسوله أمراً أن يكون لهم الخيرة من أمرهم ، ومن يعص الله ورسوله فقد ضلّ ضلالاً مبيناً ﴾ الاحزاب : ۳۶

واته : بۆ هيچ پياوو ئافره‌تيكى بپروادار دروست نيه ، كاتيك خواو پيغه‌مبه‌ره‌كه‌ي بپريارى شتيك بدهن ، ئه‌وان سهرپشك بن له‌ئه‌نجامداني ئه‌و كارهدا ، چونكه ئه‌وه‌ي سهرپيچي بكات له‌فه‌رماني خوا و پيغه‌مبه‌ره‌كه‌ي ئه‌وه به‌راستي سهرليشيواوه ، سهر ليشيواويكي ئاشكرا ...

پابه‌ند بوون له‌خه‌سله‌تي بپرواداره راستگوكانه ، چونكه هه‌ركه‌س هه‌واو ئاره‌زووي شوينكه‌وته‌ي به‌رنامه‌ي خوا نه‌بيت ، باوه‌ره‌كه‌ي ته‌واو نيه و كه‌م و كو‌پي تيدايه .

چهند راستى به‌ك كه نه‌بى بپزانين :

۱- هه‌موو كه‌س ئازاده له‌هه‌لبژاردنى ريبازي ژيانى دا ﴿ فمن شاء فليؤمن ومن شاء فليكفر ﴾ الكهف : ۲۹ .

۲- په‌روه‌رديگار م‌رؤفي دروستكردوه و هه‌ر ئه‌و ده‌زانيت چي باشه بۆي له‌دنيا و قيامه‌تدا ﴿ الا يعلم من خلق ، وهو اللطيف الخبير ﴾ الملك : ۱۴ ﴿ أنتم أعلم ام الله ﴾ البقرة : ۱۴۰ واته : پي‌يان بلى : ئيوه زاناترن يان خودا ؟ ... يان دةفه‌رموئيت : ﴿ ومن أحسن من الله حكماً لقوم يوقنون ﴾ المائدة : ۹۰ ، واته : كي هه‌يه حوكم و ياساكه‌ي له‌خوا چاكتريت بۆ بپرواداران .

۳- پابه‌ند نه‌بوون به‌به‌رنامه‌ي خواوه مايه‌ي سه‌رگه‌رداني دنيا و تياچوون و به‌دبه‌ختي ئاخيره‌ته ﴿ ومن أعرض عن ذكرى فان له معيشةً ضنكاً ، ونحشره يوم القيامة أعمى ﴾ طه : ۱۲۴ ، واته : هه‌ركه‌س روو له‌به‌رنامه و يادي من وه‌رگيريت ژيانىكي ناره‌حه‌ت و ناخوش و تالى ده‌بيت ، وه له‌قيامه‌تيشدا به‌كوئري هه‌شري ده‌كه‌ين ﴿ قال رب لم حشرتني أعمى وقد كنت بصيراً ، قال كذلك أتتك آياتنا فنسيتها وكذلك اليوم تنسى ، وكذلك نجزي من أسرف ولم يؤمن بآيات ربه ، ولعذاب الآخرة أشد وأبقى ﴾ طه واته : ده‌ليت : ئه‌ي په‌روه‌رديگار بۆ به‌كوئري هه‌شرت كردم خو من كاتي خو‌ي چاو ساغ و بينا بووم ؟ له‌وه‌لامى دا خوا دةفه‌رموئيت : تو ئابه‌وشيوه‌يه بوويت ، كوئير

بوویت له ناستی ثایه و به لگه کانی ئیمه دا ، کاتیک پیټ راگه یه نرا ، ئیمه ش نه مړو ئاوا
مامه له ی که سیکی له بیرکراوت له گه لدا ده که ین و له سزا و ئازاردا ده هیلرینیته وه .

ئابه وشیویه ، تۆله ده که ینه وه له وکه سه ی که له سنوور ده ترازیټ و باوه پ به ثایه و
فرمانه کانی په روه ردگاری ناهینیت ، بیگومان سزای قیامت زور سهخت ترو
به رده و امتره له سزای دنیا ...

٤ - دل ته نها جیگای یه که بهرنامه و ریپازه ﴿ما جعل الله لرجل من قلبین فی جوفه﴾
الاحزاب : ٤ واته : خوا دوو دلی نه داوه به که س و هه موو که سیک یه که دلی هیه و
ده بیت خوی یه کلایی بکاته وه ، یان ئیسلام یان نه قامی هه لبرئری ...
پابه ند بوون گرنگه :

١ - پابه ند بوون و گوپرایه لی مایه ی سه رکه و تنه ، موسلمانان له غه زای ئو خوددا
به پابه ند نه بوونیان به فرمانی حه زره ته وه ﴿تیک شکان و په روه ردگار وانه یه کی کرداری
وای دادان که هه رگیز له بیران نه چیته وه و ببیته په ند و عیره ت بو خویان و بونه وه کانی
دوای خوشیان﴾ و لقد صدقکم الله و عده اذ تحسونهم باذنه ، حتی اذا فسلتم و تنازعتم فی
الامر و عصیتم من بعد ما اراکم ماتحبون ، منکم من یرید الدنیا و منکم من یرید الآخرة ،
ثم صرفکم عنهم لیبتلیکم و لقد عفا عنکم و الله ذو فضل علی المؤمنین ﴿ال عمران : ١٥٢
واته : سویند بیت ، خوا به لینی خوی بو ئیوه به راستی برده سه ر له سه ره تای جهنگی
ئو خوددا ، هه ر به مؤله ت و یارمه تی ئه و ، دوژمنتان به گیره ینا و تیکتان شکاندن ، هه تا
ئو کاته ی که ساردیی رووی تیگردن و بوو به کی شه تان له سه ر هه ندیک شت و
سه ریچیتان کرد له فرمانی پیغه مبه ر و سه نگه رتان چول کرد ، دوای ئه وه هه ندیک
شتی دنیا یی (غه نیمه تی) پیشاندان که حه زتان لی ده کرد ، هه تانه دنیا یی ده ویت و هه تانه
قیامه تی مه به سته ، له وه ودوا ده سستی ئیوه ی کوټا کرد له دوژمنان ، تا تاقیتان بکاته وه ،
سویند بیت ، به راستی خوا چاو پوшы لیگردن و لیټان خوشبوو ، وه خوا فهزل و ریژی
هیه بو پرواداران .

٢ - پابه ند بوون نیشانه ی راستگویی به نده یه له به ره و خوا چووندا ، چونکه
باوه رداری ته نها به قسه نابیت و ، کردار ده یسه لمینیت ، قورئان ده فه رمویت ﴿یا ایها
الذین امنوا لم تقولون مافعلون ، کبر مقتاً عند الله أن تقولوا ما لا تفعلون﴾ الصف : ١

واته : ئەى ئەوانەى باوەرپەتەن هەيئەت ، بۆ شەتەك دەلەين كە نايكەن ، گوناھەيكى گەورەىە لای خوا كەسەك شەتەك بۆلەت و نەيكەت ، واتە كەردار و گەوفاقارى يەك نەبن .

پەرەردگار هەميشە بەندەكانى تاقى دەكاتەو ، تا باش و خراپ و راست و ناراست لەيەكترى جىياپكاتەو ، هەرەك دەفەرەوئەت : ﴿ أَحْسِبِ النَّاسَ أَنْ يَقُولُوا أَمْنًا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ، وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ ﴾ العنكبوت : ١

واتە : ئاىا خەلكى و ايانزانەو ، وازيان لێدەهەيئەت كە بۆلەين باوەرپەتەن هەيئەت و تاقيناكەينەو ؟ سوێند بەخوا ئێمە ئەوانەى پێش ئەمانمان تاقىكەردۆتەو بەجۆرەها شۆو ، تا لەجىهانى واقىعدا خوا راستگۆيان و درۆزەكان دەربخات و بناسرێن .

يان دەفەرەوئەت ﴿ اُولَٰئِكَ يَرْجُونَ أَجْرًا مِنْ رَبِّهِمْ فَهُمْ لَا يَخْشَوْنَ اللَّهَ وَلَا يَحْزَنُونَ ﴾ التوبة : ١٢٦ ئاىا دوو پەرەكان نابەين و نازانن كە بەراستى ئەوان لەهەموو سائەكدا جارێك يان دووجار تاقيدەكەينەو ، پىلان و نەخشە و دەستيان ئاشكەرا دەبێت ، پاشان تەوبەناكەن و پەشيمان نابەنەو و يادەوهرى وەرناگرن و ئەوان بىرناكەنەو ...

خەسەتەكانى بڕەوادرى راستەقىنە :

١- وەرگرتنى عەزىمەت و نەگەپان بەدەوى پوخسەت و مۆلەتدا ، بەتايبەت ئەوانەى كەپێشەوا و سەرەشق بۆ كەسانى دىكە ، ئەوەى سەيرى ژيانى هاوەلانى حەزەت ❀ بكات دەبينەت كە بەدەوى پوخسەتدا نەدەگەپان تا پابەندبەوى تەواويان دەربخەن بۆ ئاينى خوا . يەكێك لەهاوەلان رۆژى جارێك خەتمى قورئانى دەكرد ، حەزەت ❀ فەرمانى پێدا كە بىكات بەمانگى جارێك ، وتى : توانام زياترە ، فەرەمووى : بەهەفتەى جارێك بێت ، وتى : توانام زياترە ، فەرەمووى : باسێ رۆژ جارێك كەمتر نەبێت ...

(نعمان كۆپى مقرر المزنى) والى شارى (كسکر) بوو لەئێران ، زۆر نارەحەت دەبوو بەوەى كەپارە و مالى زەكات دەهاتە لای ، زۆرەكاو پچاى كرد لای عومەرى كورى خەتتاب كەلەكار بەدەستى لای ببات و بىكات بەسەر بازىكى سوپاى ئىسلام ، عومەرىش رازى بوو ، وە كردى بەسەر كەردەى يەكێك لەسوپاكانى (نەهاوەند) ، كاتێك (نعمان) گەيشە (نەهاوەند) سەربازەكانى كۆكەردەو و پىئى وتن : من دوعايەك دەكەم سوێندتان دەدم بەخوا كە (امین) بکەن بۆم ، خوايە (نعمان) لەرى خۆتا شەهید بکەیت ... هەموو سوپاکە سەرسام بوون چۆن دوعاى وادەكات ! ئەویش دووبارەى كەردەو و

وتی: خۆ من سویندم دان! ئەوانیش ناچار هەموو بەیەک دەنگ وتیان: امین ... پاش دەستپیکردنی جەنگەکە بە ماوەیەکی کەم (نعمان) شەهید بوو، بە ئاواتی خۆی گەیشت ... کە ئەمەش بە لگەییەکی گەورە لە سەر هیممەت بەرزى و پابەند بوونی ئەو خواپێداوانە.

۲- گوێزپرایەلێ و فەرمانبەری بێ راوەستان و دوو دلی، ئەنەسی کوپی مالیک دەلیت: (مەى) م دەگێرا بۆ (ئەبى تەلحە) و (ئەبى عوبەیدە) و (ئەبى دوجانە) تا تەواو سەرخۆش بوون، ئنجا گوینم لە بانگەوازێک بوو دەییوت: مەى یاساغ کراوە ... هەر لەویدا دەم و دەست و بێ راوەستان هەموو کوپە مەیه کاندان قَلپ کردەووە و هەندیکمان خۆمان شت و هەندیکیشمان تەنها دەستنوێژمان شت ... ئنجا چووین بەرەو مزگەوت، حەزەرت * ئەو ئایەتەنەى بۆ خویندین کە لە سەر یاساغ کردنی مەى ھاتبوووە خوارى ... (ئاشکرایە مەى بە چوار قۇناغ یاساغ کراو ئەمە دوا قۇناغیان بوو) ...

۳ - پەپرەوى کردن بەبى گەپان بەدواى (تساویل) و لیكدانەوہى نادروستدا، وەگێرانیەوہى هەموو مەسەلەىەك بۆ حوكمى خوا و پێغەمبەر ﷺ ﴿ فلا وربك لا يؤمنون حتى يحكموك فيما شجر بينهم ثم لا يجدون في انفسهم حرجاً مما قضيت ويسلموا تسليماً ﴾ النساء: ۶۰ واتە: سویندییێ بە پەرەردگارت باوەریان تەواو دامەزراو نیە هەتاوەكو تۆ نەكەنە حەكەم و فەرمانپەرەوا لەوكێشانەدا كە دیتە رێیان، پاشان لەدل و دەروونیاندا ناپەرەحت و بیزارنەبن و بە تەواوى پابەندى فەرمانت بن.

۴ - بڕوادارى راستەقینە خۆى دەپاریزى لەوشتانەى كەشوبههى تیاىە، نەباوەكو تووشى حەرام بیئت و خواى گەورەى ئیبرەنجییت ... پێغەمبەر ﷺ دەفەرمویت: (ان الحلال بین وان الحرام بین و بینهما امور مشتهات لا یعلمهن كثير من الناس ، فمن اتقى الشبهات فقد استبرأ لدينه وعرضه ، ومن وقع في الشبهات وقع في الحرام كالراعي يرعى حول الحمى يوشك أن يرتع فيه . ألا وان لكل ملك حمى ، ألا وان حمى الله محارمه ، ألا وان في الجسد مضغة اذا صلحت صلح الجسد كله ، واذا فسدت فسد الجسد كله ألا وهي القلب) مسلم وبخاري . واتە: حەلال دیار و ئاشکرایە و حەرامیش بەهەمان شیوە، لەنیوانیاندا هەندى شت هەن گەلى كەس حوكمەكەیان نازانن، جا ئەوہى خۆى بپاریزى لەشتى گومانلیكراو، ئەوا ئایین و نامووسى خۆى لەنەنگ و لەكەدارى دەپاریزى، بەلام ئەوہى كە دواى شتى گومانلیكراو دەكەویت و تووشى حەرام دەبییت، وەك چۆن شوان ئەگەر پان لە دەورووبەرى پاكژ و پاوەند بڵەوهرپێنى بەرەبەرە رانەكە لە پاوەندەكەیش دەلەوهرپى. باش ئاگاداربە! كە هەموو پادشایەك پاوەندى تاییبەتى خۆى هەیه، بزانی

که پاوهندی خواش ئه‌وشتانه‌یه که حهرامی کردوون .باش ئاگاداربین که گولمه‌یه که گوشت هه‌یه له‌ناو جه‌سته‌دا ئه‌گهر باش بوو ئه‌وا هه‌موو جه‌سته‌ش باش ده‌بیئت ، وه ئه‌گهر خراپ بوو ئه‌وا هه‌موو جه‌سته‌ش خراپ ده‌بیئت ، وه بزائن که ئه‌وه‌ش دله ... هه‌روه‌ها حه‌زه‌ت هه‌ده‌رموویت : (لا یبلغ العبد أن یكون من المتقین حتی یدع مالاً یأس به حذراً لما به یأس) ترمذی /
واته به‌نده‌یه که ناگاته ئه‌وه‌ی ببی به‌یه‌کی له‌پاریزکاران ، هه‌تاوه‌کو واز له‌هه‌ندی شتی په‌وا و حه‌لال نه‌هینی له‌ترسی ئه‌وه‌ی نه‌باوه‌کو تووشتی شتی ببی که‌ناپه‌واو حهرامه .

گۆرانکاری

ئهم بوونه‌وه‌ره و هه‌رچی تێدایه مولکی خواجه و هه‌ر ئه‌ویش بالاده‌سته ، قورئان هه‌ده‌رموویت : ﴿ قل اللهم مالك الملك تؤتي الملك من تشاء وتنزع الملك ممن تشاء وتعز من تشاء وتذل من تشاء ، بيدك الخير ، انك على كل شيء قدير ﴾ ال عمران / ۲۶ واته : بلی خودایه ئه‌ی خاوه‌نی هه‌موو شتی ، مولک و مال و دارایی ده‌ده‌یت به‌هه‌ر که‌سی که‌به‌هویت و ، ده‌سه‌لآت و سه‌روه‌ت و سامان ده‌سینیته‌وه له‌هه‌ر که‌سی که‌به‌هویت ، هه‌ر که‌سی که‌ بویت به‌پێز و به‌رز و بلندی ده‌که‌یت و ، هه‌ر که‌سی که‌ بویت به‌پێز و بی‌نرخ و نابوتی ده‌که‌یت ، هه‌رچی خیر و چاکه هه‌یه به‌ده‌ستی توێه ، به‌راستی تو به‌سه‌ر هه‌موو شتی که‌دا توانا و زالییت .

جا ئهم گۆرانانه وه‌نه‌بیئت هه‌ر له‌دارایی و پله و پایه‌دا بیئت به‌لکو (تولج الليل في النهار وتولج النهار في الليل ، وتخرج الحي من الميت وتخرج الميت من الحي ، وترزق من تشاء بغير حساب) ال عمران / ۲۷ شه‌و ده‌که‌یت به‌ناو رۆژداو ، رۆژ ده‌که‌یت به‌ناو شه‌ودا ، زیندو ده‌ردینییت له‌مردوو ، مردوو ده‌ردینییت له‌زیندوو ، رزق و رۆزی بی‌ئهنه‌زه ئه‌ده‌یت به‌هه‌ر که‌سی که‌به‌هویت .

ئهو کاته‌ی خوا نیعمه‌ته‌کانی ده‌گریته‌وه !

قورئان هه‌ده‌رموویت : ﴿ ذلك بان الله لم يك مغيراً نعمه أنعمها على قوم حتى یغیروا ما بأنفسهم ﴾ الانفال : ۵۳ واته : خواناز و نیعمه‌تی که‌بیدات به‌گه‌لێک لای نابات تاوه‌کو ئه‌وان دل و ده‌روونیان نه‌گۆپن ...

کهواته گۆرانی باری ژیان په یوه ندى به ییرو باوه په وه هیه ، خوا کاتیک بارو گوزمرانی خه لکی چاک دهکات که په پرهوی بهرنامه و یاساکه ی بکن .

گۆرین له دله وه دهست پی دهکات :

قورئان ده فرمویت : ﴿ ان الله لا یغیر ما بقوم حتی یغیروا ما بأنفسهم ، و اذا اراد الله بقوم سوءً ، فلا مرد له و ما لهم من دونه من وال ﴾ الرعد : ۱۱ واته : بیگومان خوا بارودوخی هیچ گه لیک ناگۆریت ، له خوشی یه وه بو ناخوشی ، یان له گرانی وه بو هه رزانی ، یان له زه لیلیه وه بو سه ر به رزی ، هه تا هه وان شه وی به خو یان ده کریت نه یگۆن و نه یکه ن ، کاتیکیش خوا بیه وی به لایه ک به سه ر هه ر میلله تیکدا به ینیت له سه ره نجامی سه رکه شی و یاخی بوونیاندا ، شه وه هیچ هیژیک ناتوانیت به ری بگریت ، هیچ که سیش ناتوانیت جگه له خوا فریایان بکه ویت و رزگاریان بکات .

حه زه تیش ﴿ ده فرمویت : (ان الله لا ینظر الی صورکم ولا الی اجسامکم ولکن ینظر الی قلوبکم و اعمالکم) مسلم / واته : به راستی خوا سه یری لاشه و وینه تان ناکات ، به لکو سه یری دل و کرده وه کانتان دهکات .

سوخته و یاسای گۆرین له کاردایه :

قورئان ده فرمویت : ﴿ وان تتولوا یستبدل قوماً غیرکم ثم لا یكونوا امثالکم ﴾ محمد ۲۸ واته : نه گه ر ئیوه پشت هه لکه ن و له بهرنامه ی خوا لابه دن ، شه وا گه لیکی تردینین و ده یخه ی نه جیگاتان که چاک بن و وه ک ئیوه نه بن . پرسیارکرا له حه زه ت ﴿ اُنْهَکْ وَفِیْنا الصّالِحِیْنَ ؟ قَالَ : نَعَمْ اِذَا کَثُرَ الْخَبْثُ ﴾ واته : ئایا له ناو ده چین نه گه ر پی او چاکمان تیابیت ؟ فره مووی : به لی نه گه ر خراپه زور بوو ...

خوا هه مووان به یه که وه له ناو ده بات و دوا یی هه رکه سه و له سه رنیه تی خو ی زیندووی دهکاته وه ...

شه و گۆرانکار بانه ی که نیسلام کردوون :

۱- له سه رچاوه ی وه رگرتندا :

کاتیک ئیسلام هات ، خه لکی دوا ی عورف و عاده ت و هه واو ئاره زوو ، وه رچه و ریبازی باو و با پیران که وتبوون ، قورئان شه و خه لکه ی گپرایه وه سه ر سه رچاوه ی راسته قینه ی وه رگرتن که بهرنامه که ی خوا یه .

بۆنمونه : كاتىك حەزرىت * چو بۆ مەدينە ، بەفەرمانى خوا لە نوێژەكانىدا روويان دەكرده (مسجد الاقصى) ، وە ئەمەش نزيكەى شانزە مانگى خاياند ، پاش ئەوەى گوێرايەلى و پابەندبوونى خوڤيان سەلماند ، خواى گەورە فەرمانى پيكردن رووبەكەنەو كەعبە (كەدياربوو ئەمەيان زۆر پيخۆش بوو) قورئان دەفەرمويّت ﴿ وما جعلنا القبلۃ التي كنت عليها الا لنعلم من يتبع الرسول ممن ينقلب على عقبه ﴾ البقرة : ۱۴۴ واتە : بۆيە (مسجد الاقصى) مان كرده رووگەتان تا دەربەكەويّت كى دواى پيغەمبەر دەكەويّت و كيئش پاشگەز دەبيتەو ، (ئەمەيان لا قورس بوو ، چونكە كەعبە ھەر لەدێر زەمانەو پيرۆز بوولەلايان) ، ھەروەك عورف و عادەتيك دەقيان بەكەعبەو گرتبوو ، جاكاتى عورف و عادەتەكەيان لەلايەن خواوە شكينرا و رووى پيكردنە (قدس) زۆر گران بوو لەسەريان ... بەلام چاك تيگەيشتن كەمەسەلەكە ھەواو ئارەزووى ئەوان نية بەلكو خوا فەرمان دەدا و خوشى دەزانيت بۆ چ حيكەمەتيك ئەوكارەدەكات ... دواييش كە موسلمانەكان قال بوون و دامەزان ھەر بەفەرمانى خوا روويان كردهو كەعبەى پيرۆز .

۲ - لەپەيوەندى و دۆستايەتىدا :

كاتىك ئىسلام ھات خەلكى سەرگەرمى تايەفەگەرى بوون ، ھۆز و عەشرەت تاقە ھۆكارى پەيوەندى و دۆستايەتى بوو ... ئىسلام براىەتى ئيمانى ھيئايە كايەو و دلەكانى يەكخست ﴿ انما المؤمنون اخوة ، فاصلحوا بين أخويكم واتقوا الله ﴾ الحجرات ، واتە : بەراستى پروداداران براى يەكترين ، جا نيوانى براكانتان چاك بكەن و لەخوا بترسن . ئەم كارە كاريكى مەزن بوو ، بەفەزلى خوا ھاتەدى و ئومەتتيكى گەورە و فراوان فەراھەم ھات ، كە ھەموو ھۆز و گەل و نەتەوەكان و رەنگە جياجياكان تيايا بوونە برا و ھاوکار ، قورئان دەفەرمويّت ﴿ لو أنفقت مافي الارض جميعاً ما الفت بين قلوبهم ولكن الله ألف بينهم ﴾ الانفال : ۶۳ واتە : ئەگەر ھەموو مولى دنيات سەرف بكردايە ، نەتەتوانى دلەكانيان يەك بخەيت و ھەموويان ئاوا كۆبكەيتەو ، خوا بەفەزل و ميھرەبانى خۆى لەسايەى بيروباوەرى بيگەردى ئىسلامدا دلەكانى يەكخستن و كۆى كردنەو .

۳ - لەبىروھۆش و ژيرىدا :

ئايىنى پيرۆزى ئىسلام ھەست و ھۆش و بىرى خەلكى گۆزى ، يەكيكى وەك عومەرى كۆزى خەتتاب پياويكى توند و تيزى نەفام بوو ، بوو بەوپياو وە دلناسكەى كەشەويك

گوی له قورئان خوینیک بوو که ئایه تی ﴿ان عذاب ربك لواقع﴾ ی ده خویند ، به جوړیک دای له دلی و کاری تیکرد که بۇ چهند روژیک له مالمهوه کهوت و خه لک سمر دانیان ده کرد .

ئهو عومهره ی که ده یووت : ئه گهر به پوژ بخوم ره عیه ته کهم له ده ست ئه دهم و ئه گهر به شهو بخوم و عیبادت نه کهم خوم له ده ست ئه دهم .

عه بدوللای کوپی مه سعودیش شوانیکی رهش پیستی هه ژار و لاواز بوو ، کاتی موسلمان بوو ، بووبه پیاویکی بلیمهت و خواناس که هه زرت له باره یه وه ده فرموی : کی ده یه وی گوی له قورئانیک ته پ و تازه بیت ، هه وروه ک چون دابه زیوه ، با گوی له قورئان خویندنی عه بدوللای کوپی مه سعود بگریت ...

له فیه هیشدا عه بدوللای کوپی مه سعود بووه قوتا بخانه یه ک و رولی گرنگی بینی . پوژیک هه زرت هه باره ی لاوازی و باریکی قاچه کانی یه وه فرموی : ئه گهر سه یرتان دی له لاوازی و باریکی قاچه کانی ، ئه وه بزائن له ته رازوی خوادا له قیامه تدا له کیوی ئوحد قورستر و سه نگیتره .

٤ - له دلقایمی و بهرگه گرئندا :

ئیسلاام شوینکه وتوانی له سه ر دلقایمی و خوڤاگری و وره به رزی په روه رده ده کات ، نه ک هه ر پیاو به لکو ئافره تیش ، نه ک هه ر گه وره به لکو منالیش ...

(خنساء) (صخری برای کوژا له سه رده می نه قامی دا ، ئه وه نده ی بو گریا و ئه وه نده ی بو لاوانده وه ، که به نمونه باس ده کریت ، وه ده یووت ئه گهر شیوه نکهر و کوسته که وتوو زور نه بوونایه له ده ورم له وانه بوو خوم بکوشتایه ...

ئهم ئافره ته که موسلمان بوو ، هه رچوار کوپه که ی هاندا به ره و شه هیدی و کاتی که له جه نگی که دا هه رچواریان یه ک به دای یه کدا شه هید بوون ، (خنساء) وتی (سوپاس بو ئهو خوایه ی ریزی لینام به شه هید بوونیان ، داوا ده کهم خوا منیش بگه یه نیت به وان) ... له م سه رده مه ی خو شماندا دایکانی فه له ستین ، زوریان له شه هید بوونی روله کانیاندا سه رخو ش قبو لئا که ن و داوا ده که ن پیرو زباییان لی بکری و زوریان شیرینی ده به خشنه وه .

٥ - له ره وشت و خوودا : ئاشکرایه ئیسلاام هاتوه ره وشته جوانه کان ته واو بکات و بیانچه سپینی ، هه زرت هه ده فرمویت : ﴿انما بعثت لکم مکارم الاخلاق﴾ مسلم واته : من هه لیز ئیردراوم و نیردراوم بوئه وه ی ره وشته به رزه جوانه کان ته واو بکه م .

ھەروەھا دەفەرموئەت : (ان المؤمن ليدرك بحسن خلقه درجة الصائم القائم) ئەبوداود
 واتە : بېرودار بەرپەروشتى جوانى دەگاتە پلەى ئەو كەسەى كەبەرۇژ بەرۇژوو بەشەویش
 خەرىكى شەونۇرە ...

ئىسلام گىرنگى دا بەچاكە لەگەل مال و منداڵ و دايك و باوك و دراوسى و ميوان و
 ... ھتد چاكەيكە كە مەرفۇپ پاداشتەكەى بەچەند قات لای خوا وەردەگىرتەو ، تەنانەت
 ھانمان دەدات كە ھىچ چاكەيكە بەكەم نەزانىن ئەگەر زەردەخەنەيەكەيش بىت لەپەروى
 خەلكى دا .. بەكورتى ئىسلام گۇرپانكارى لەسەرتاپاى ژياندا كردو ، دىنايەكى تىرى ھىنايە
 ئاراوە كە ئادەمىيەكان خەمى يەكترى بخۆن ، ھەزەت ھە دەفەرموئە (لەئىمە نىيە
 كەسەك كە گوى نەدات بەكاروبار و ھالى مۇسلمانان) ...

خۆشويستىن لەبەرخوا

مامۇستاقەباس سىيسى لەبارەى ئەم فەرموودەيە (مثل المؤمنين في توادهم
 وتراحمهم كمثل الجسد الواحد اذا اشتكى منه عضو تداعى له سائر الجسد بالسهر
 والحمى) و خۆشەويستىيەو دەلى : ئەوبى ئاگايىيە كە لاوانى ئەم سەردەمەى تىيا
 دەژىن وای كردوو كە سەرچاوەيەكى گىرنگ لەسەرچاوەكانى رۇحىيەتى ئىسلاميان ئىون
 بىي ، كەمايەى ھىممەت و وەر بەرزىيە بۆ گىرپانەوئەى سەربەرزى مۇسلمانان و
 بووراندنەوئەى ژىارى ئىسلامى . رۆژئاواى زۆرزان و فەلەباز و داگىر كەران دەزانن
 كە لەھەموو مەرفۇقەدا غەريزەى سۆز و خۆشەويستى ھەيە ، بۆيە پىش ئەوئەى
 بەخۆشەويستى خوا و سۆز بۆ مۇسلمانان پىرپىتەو ، بە خۆشەويستى زايەندى و
 بەدپەروشتى پىرى دەكەئەو ...

بۆ ئەمەش ھەموو ھۆكارەكانى راگەيانندن خراونەتەكار و بەرنامەى بۆدارىژراو ...
 ھەزەدەكەم بزانن كەمن لەھەژدە سالىمدا ھەستەم دەكرد كەبىناى رۇحىم تەواو نەبوو ،
 شتەك ھەيە رىگىرى كامەل بوونىيەتى ، كە ئەگەر ئەو ناتەواوئەى نەمىنى زۆر بەختيار و
 شادمان دەبم ، بەمەو دەتلامەو بەبى ئەوئەى لای كەس بىدركىنم ، تا خواى گەورە
 بەفەزلى خۆى رىنمايى كردوم و لەشارى (رشيد) لەسالى ١٩٣٦ دا بۆيەكەمجار مامۇستاي
 پىشەوا (بەننا) م بىنى و گويم ئاودرا بەوتارە شىرىنەكانى لەوكاتەدا كەتەمەنى بەرپىزان
 (٣٠) سال دەبوو ...

لەيەكەم چاوپێكەوتنەوه هەستم كرد بۆلاى خۆى رام دەكێشى و ، كانىاوى
خۆشهويستى هەست و سۆزى ژيانەوه ... پاشان سى شەممان لەوتارى (عاطفە
الثلاثاء) دا هەموو جارىك گەشتىكى پيروۆزى رووى پى دەكردين و لەجيهانىكەوه
دەبيردينە جيهانىكى تر و دلەكانمانى دەبووراندەوه .

گەشتێك بەفەرموودەكاندا :

حەزەرەت * دەفەرموێت : (١) (والذي نفسي بيده لا تدخلوا الجنة حتى تؤمنوا ، ولا
تؤمنوا حتى تحابوا ، الا ادلكم على شيء اذا فعلتموه تحاببتم ؟ أفشوا السلام بينكم) مسلم .
واتە : بەخوايهى گيانى منى بەدەسته ناچنە بەهەشتەوه تا ئيمان نەهين ، وه ئيمانيش
ناهين هەتا يەكتريتان خۆش نەوى ، ئايا شتيكتان پى بلىم ئەگەر بىكەن
خۆشهويستيان لەلا دروست ببى ؟ سەلام لەيەكترى بکەن ...

(٢) (اذا أحب الرجل أخاه فليخبره أنه يحبه) أبوداود / واتە : ئەگەر كەسێك برايهى
خۆش ويست باهەوالى بداتى كە خۆشى دەوێت .

(٣) (أن رجلاً زار أخاً له في قرية أخرى ، فارصد الله له على مدرجته ملكاً فلما أتى
عليه قال : أين تريد ؟ قال : أريد أخاً لي في هذه القرية . قال : هل لك عليه من نعمة
تربها عليه ؟ قال : لا ، غير أنني أحببته في الله تعالى ، قال فاني رسول الله إليك ، أخبرك
بأن الله قد أحبك كما أحببته فيه) مسلم .

واتە : پياوى دەچى بۆ گونديك بۆ ديدەنى برادرێكى خۆى ، خودا فریشتەى
دەنیرێتە سەر رێگەكەى ، كە دەگاتە لای پى دەفەرموێت : بۆ كۆى دەچیت ؟ دەلى :
دەچم بۆ لای برادرێكم لەم گوندەيه . فریشتەكە دەفەرموێت : ئايا هێچ نیازيكت پى
هەيه ؟ دەلى : نەخیر ، تەنها بۆ ئەوێه كە لەبەر خوا خۆشم دەوێت ، فریشتەكە فەرموى
: دە من فرستادەى خودام ، منى نارەووه بۆ لای تۆ كە پیت بلىم : كە خوداش تۆى خۆش
دەوێت چونكە تۆ ئەوت لەبەر خوا خۆش دەوێت .

(٤) ئەبو ئیدريس ئەلخەولانى دەلى ، چوومه مزگەوتى دیمەشق ، پياویكى
روگەشم بينى خەلك لى كۆبووبوونەوه و پرسىاریان لى دەكرد ، پرسىارم كرد كە ئەو
پياوه كى يە وتیان : (معاذ كورى جبل) ه ، بۆ بەيانى زوو چوومه مزگەوت ، لەپیش
مندا لەوى بوو نوێژى دەكرد ، چاوەرپم كرد تا تەواو بوو ، چوومه بەردەمى و سەلام
ليكرد و وتم : بەخوا من تۆم لەبەر خوا خۆش دەوى ، وتى : توخوا ؟ وتم : بەخوا ، وتى :
توخوا ؟ وتم : بەخوا ، ئنجا راي كێشام بۆ لای خۆى و باوەشى پياكردم و وتى : مژدەت

ئىبى ، من گويم له پيغهمبر بووه دهيفه رموو (خواى گه وره فهرموويه تى : وجبت محبتي للمتحابين في ، والمتجالسين في ، والمتراورين في ، والمتبازلين في) حديث صحيح رواه مالك . واته : خوشه ويستى من پيويست بووه بو ئه مانه : يه كه م بو ئه وانهى له بهرمن يه كترىان خوش دهويست ، دووه م ئه وانهى كه له بهرمن به يه كه وه داده نيشن و كوپر و كوپرونه وه ده به ستى ، سى يه م : ئه وانهى له بهر من سهردانى يه كترى ده كه ن ، چواره م : ئه وانهى له بهرمن يارمه تى يه كتر ده دن و شت به يه كترى ده به خشن .

(٦) مه عاذى كوپى جه بهل ده لى : حه زره ت ده ستى گرتم و فهرمووى : (ئه ي مه عاذ ... به خوا من تو م خوش ده وى ، ئنجا ئاموزگاريت ده كه م ئه ي مه عاذ : له داوى هه موو نويزى بلى : اللهم أعلي على ذكرك وشكرك وحسن عبادتك) حديث صحيح رواه ابوداود والنسائي .

(٧) (اقربكما من الله تعالى أشدكما حبا لصاحبه) واته : نزى كترينتان له خواوه و چا كترينتان ئه وه تانه كه خوشه ويستى زياتره بو برا كه ي .

(٨) حه زره ت ﷺ له گه ل ئه نه سى كورى مالك دا له خه يبه ر ده گه رانه وه ، كه گه يشتنه لاي شاخى (احد) فهرمووى : (هذا جبل يحبنا ونحبه) ئه وه كيويكه ئيمه ي خوش ده وى و ئيمه ش خوشمان ده ويست .

(٩) (من حق المسلم على المسلم خمس : اذا لقيته فسلم عليه ، واذا غاب فتنقده ، واذا مرض فعده ، واذا عطس فحمد الله فشمته ، واذا مات فشيعة) (واذا دعاك فاجبه ، واذا استصحك فانصح له) ... براهيه تى موسلمانان و ايان ئى ده كات كه مافه كانى يه كترى بده ن ، كه ئه و مافانه ش بريتين له : ئه گه ر پى ي گه يشت سه لامى ئى بكات ، وه ئه گه ر ديار نه بوو ئه حوالى بپرسيت ، وه ئه گه ر نه خوش بوو سهردانى بكات وه ئه گه ر پزىمى و وتى سوپاس بو خوا پى ي بلى : خوا به حمت پى بكات وه ئه گه ر مرد شوين ته رمه كه ي بكه وى بو گو رستان .. جا ئه گه ر بانگيشى كرد بو سفره و خوان وه لامى بداته وه و بى دلى نه كات ، وه ئه گه ر داواى ئاموزگارى ئى كرد ئاموزگارى بكات . ديساره به مانه هه مووى خوشه ويستى و براهيه تى زياتر پهره ده سينى و گه شه ده كات و ده چه سپى ...

(١٠) (ثلاث من كن فيه وجد حلاوة الايمان / أن يكون الله ورسوله أحب اليه مما سواهما ، وأن يحب المرء لا يحبه الا الله ، وأن يكره أن يعود في الكفر بعد أن أنقذه الله منه كما يكره أن يقذف في النار) بخاري ومسلم

واته : ههركه سى ئهم سى سيفه تهى تىبابى تامى شيرىنى باوه ده چيژنيت ، يه كه م خواو پيغه مبهري له هه موشتيكي تر لا خوشه ويسترىيت ، دووم : ههركه سيكي خوش ويست له بهرخوا خوشى بوييت ، سى يه م : چوون حه ز ناكات بيخه نه ئاگره وه ، ئاواش حه ز نه كات كه جاريكي تر بگه ريته وه سه ر كو فر و بى باوه رى ...

به راستى هه و لدان بو به جى هيئانى ئهم سى خه سلته زور گرنگه تاوه كو تامى شيرىنى ئيمان بچيژن ..

(۱۱) (ما تفرق بين اثنين تحابا في الله الا بذنب قد اقترفه أحدهما) ههردو كه سيك كه له بهرخوا يه كترى خوشويستبى و دوايى له يه كترى جيا بووبه وه هه ر به وى ئه وه وه يه كه يه كيكيان گونا هيكي كردوه ، كه ئه مه ش خراپى وشوومى گونا هو تاوان دهرده خات ، كه ئه مه يه كيكيانه و نه مانى بهر كه ت و كه مى رۆزى و ژيانى تال ... هتد ، هه موويان سه ر ئه نجامى گونا ه كردن ..

(۱۲) (ان من عباد الله عباداً ليسوا بأنبياء ولا شهداء يغبطهم الانبياء والشهداء لمكانتهم عند الله تعالى . قيل : من هم لعنا نحبه م ؟ قال : هم قوم تحابوا بنور الله من غير أرحام ولا انساب ، وجوههم نور ، على منابر من نور ، لا يخافون اذا خاف الناس ، ولا يحزنون اذا حزن الناس ، ثم قرأ [ألا ان أولياء الله لا خوف عليهم ولا هم يحزنون] يونس : ۶۲ ... النسائي وابن حبان) ...

واته : كه سانى وا هه ن له به نده كانى خوا دا كه نه پيغه مبهرن و نه شه هيدن و پيغه مبهران و شه هيدان ئاوات ده خوازن به پله و پايه يان لاي خوا ، وترا : كي ن ئه وانه تا خوشمان بوي ن ؟ فه رموى : ئه وانه كه ساني كن كه له بهر خوا يه كترى خوش ده وى به بى ئه وهى خزميه تى و ناسيا ويان هه بىيت ، روويان وهك نوور ئه دره وشي ته وه و له سه ر مينبه رى نوورن و ناترسن له وكاتانه ي كه خه لك ده ترسى ، خه م ناخون و له وكاته دا كه خه لك خه م ده خون ... ئنجا سه زره ت * ئهم ئايه ته ي خو يند (خوشه ويستان و دستانى خوا ترسيان له سه ر نيه و خه م ناخون) ... به راستى مرؤف سه رسام ده بىيت له ها وه لان كه چه نده وي ل بوون به دواى كارى چا كدا و به دواى ناسينى چا كندا ... چه ند خيرا و تيان ئه و پيا و چا كانه كي ن با خوشمان بوي ن ... بو ئه وهى هي چ نه بىيت به وهى خوشويستنيانه وه له گه ل ئه واند هه شر بكرى ن چونكه (المرء مع من أحب) .

(۱۳) (لو أن اثنين تحابا في الله وكان احدهما في المشرق والاخر في المغرب لجمع الله تعالى بينهما يوم القيامة وقال هذا الذي كنت تحبه في) . واته : ئه گه ر دوو كه س

یەکتریان خۆشویست لەبەرخوا ، یەکیکیان لەروژمەلآت و ئەوی تریشیان لەروژئاوا بوو ،
خوا کوێان دەکاتەوێ لەقیامەتدا بۆ ئەوێ بەیەکەوێ و دەفەرموی : ئەوەتە ئەو کەسە
کە لەبەر من خۆشت دەویست...

چەند وشەیەکی تر لەسەر خۆشەویستی :

عومەری کوپی خەتتاب دەفەرموێت : (اذا أصاب احدكم ودا من صاحبه فليتمسك به
فقلما يصيب ذلك) واتە : ئەگەر کەسیکتان خۆشەویستیەکی چنگ کەوت لەبەراکە یەوێ
بادەستی پێوەبگرێ و بیپاریزی چونکە خۆشەویستی کەم دەست دەکەوێت !

زەیدی کوپی حاریسە وازی لەباوک و کەسوکاری هێنا ، وتیان کەس هەیه شتی
وابکات و بەندایەتی لاباشتریی ئەنازادی و باوک و دایک و کەس و کاری ؟ وتی : بەئێ
من ئەوێ لەم پیاوێم دیوێ وای ئێکردووم نایگۆرپمەوێ بەهیچ شتێک ...

کاتیکی حەزەرەت ﷺ کردی بەسەرکردە سۆپایەکی سێهەزار کەسی و ناردنی بۆروو
بەپوو بوونەوێ رۆم و شەهید بوو ، حەزەرەت ﷺ لەمەدینە بەهاوێ لانی فەرموو (داوای
لێخۆشبوون بکەن چوێ بەهەشتەوێ بەخێرای و بەهەلپەوێ)... ئنجا هاتە مالیان و
هەوالەکی دانی و ، کچی زەیدی بینی ، حەزەرەت ﷺ زۆر گریا ، سەعدی کوری معاز وتی
: ئەێ پێغەمبەری خوا ... ئەمە چییە ؟ فەرمووی : (هذا شوق الحبيب الى حبيبه) ...

برایەتی و خۆشەویستی لەرابوونی نوێدا :

پێشەوا بەننا دەلیت : (الاخوة في الله أن ترتبط القلوب والارواح برباط العقيدة وهي
أوثق الروابط ، والاخوة أخوة الايمان ، والتفرق أخو الكفر ، ولا وحدة بغير حب ، وأقل
الحب سلامة الصدر وأعلاه مرتبة الايثار . والاخ الصادق يرى اخوانه أولى بنفسه من
نفسه ، لأنه ان لم يكن بهم فلن يكون بغيرهم وهم ان لم يكونوا به كانوا بغيره) وصدق
الله العظيم [لو أنفقت مافي الارض جميعاً ما ألفت بين قلوبهم ولكن الله ألف بينهم انه
عزيز حكيم] الانفال : ٦٣ [واذكروا نعمت الله عليكم اذ كنتم أعداء فألف بين قلوبكم
فأصبحتم بنعمته آخواناً] ال عمران : ١٠٣ .

واتە : برایەتی لەبەرخوا ئەوێ کە دلەکان و گیانەکان بەهۆی ییروباوەر و عەقیدەوێ
بەیەکەوێ ببەستری ، کە پتەوترین پەيوەندی و پێکەوێ بوونە ، برایەتیش برایەتی ئیمانە
و جیاوازی و تەفرەقە برای کوفرە ، یەکبوونیش بەبێ خۆشەویستی نایێت و ، کەمترینی
خۆشەویستیش سینهسافییە و بەرزترینیشی ئەوێ بەوێ بڕاکەت بەدە بەسەر خۆتا ...
برای راست بڕاکانی لەپێشتەر دەزانی لەخۆی ، چونکە ئەو بەمانەوێ نەبیێت هیچ نیە و

له گه‌ل كه‌سى‌تردا هيجى بۆ ناكړيت ، هه‌رچه‌ند ئه‌وان ئه‌گه‌ر ئه‌ميش نه‌بى هه‌ر هه‌ن ...
خوای گه‌وره‌ش ده‌فه‌رموى : ئه‌گه‌رچى مولكى دنيايه سهرفى بكه‌يت ناتوانى دل‌ه‌كانيان
يه‌كه بخه‌يت و كو‌يان بكه‌يته‌وه ، به‌لام خوا به‌فه‌زلى خو‌ى كو‌ى كردونه‌ته‌وه و يه‌كى
خستوون ، به‌راستى خوا به‌توانا و كاردرسته ... هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمويت : يادى ناز و
نيعمه‌تى خوا بكه‌ن ئيوه دوژمنى يه‌كترى بوون ، دلى يه‌كخستن و به‌نيعمه‌تى ئه‌و بوونه
براى يه‌كترى .

ئه‌م برايه‌تى يه‌ له‌په‌روه‌ده‌ى براياندا ره‌نگى دايه‌وه و نه‌كه هه‌ر له‌بارو زروفي ئاسايى دا
به‌لكو له‌ناخوشترين كاتدا ، له‌زيندانه‌كاندا و له‌ژي‌ر سزا و ئازاردا برايه‌تى و
خوشه‌ويستيان ده‌پاراست ، لاويكى مه‌سيحى مارونى له‌رووداوى قه‌سابخانه‌ى
(ليمان طره) له‌سالى ١٩٥٧دا له‌گه‌ل براياندا له‌زينداندان بوو ، كه‌بينى حكومه‌ت (٢٢)
براى به‌ناهه‌ق كوشت له‌به‌نديخانه‌دا ... سو‌يندى خوارد كه‌ ئه‌گه‌ر به‌ربوو په‌راويك
له‌وباره‌يه‌وه بنووسى ، كاتيك به‌ربوو په‌راويكى به‌ناوى (ا‌قسمت اُن اروى) نووسى ،
كه‌تياى دا باسى برايه‌تى و خوشه‌ويستى و هاوكارى برايانى كرد و باسى ئه‌و هه‌موو
سته‌م و سزادانه‌ى كرد كه‌ كرابوو به‌ناهه‌ق به‌رامبه‌ريان . كه‌به‌راستى ئه‌مه به‌لگه‌يه‌كى
مي‌ژوويى كه‌سيكى بى‌لايه‌نه ، كه‌ هه‌ر مو‌سلمانيش نيه‌ و ئاوا به‌ئينسافه‌وه باس
له‌ئه‌زموونى برايان و گيان فيداييان ده‌كات .

❁ پياويكى خواناس كه‌ پيشتر هاوه‌لى پيشه‌وا به‌ننابوو له‌ (دار العلوم) ، روژيك به‌
تووپه‌يى هات بۆ لاي به‌ننا و گله‌يى هه‌بوو له‌سه‌ر جل و به‌رگى كه‌شافه‌ى برايان كه‌
پانتۆله‌كه‌يان تاسه‌ر ئه‌ژنۆ بوو ... به‌پيشه‌وا به‌نناى وت : خه‌سه‌نه‌فه‌نى ... ئه‌ويش وتى :
به‌لى قوربان ...

_من زۆر رقم لێته ... به‌ننا به‌زه‌رده‌خه‌نه‌وه و زۆر به‌له‌سه‌ر خو‌يى وتى : به‌خوا من تۆم
خۆش ده‌وى ... پياوه‌كه‌ وتى : من له‌به‌رخوا رقم لێته ... به‌نناش وتى : ئه‌مه‌ش وام
ليده‌كات كه‌ زۆرترم خۆش بو‌يى ...

به‌م سنگ فراوانى و روحيه‌ته به‌رزه‌وه (به‌ننا) توانى خه‌لكانىكى زۆر له‌مو‌سلمانان به‌
ئاگابه‌يى و له‌ژي‌ر ناو‌نيشان و چه‌تري‌كدا كو‌يان بكاته‌وه بۆ خزمه‌تى ئيسلام .

❁ پرسياركرا له‌پيشه‌وا به‌ننا ، ئايا تۆ ده‌وله‌مه‌ندى ؟ وتى : به‌لى من ده‌وله‌مه‌ندم به‌م
دلانه‌ كه‌ يه‌كترى خۆش ده‌وى له‌گه‌ل مندا له‌به‌ر خوا ، پرسياركه‌رمكه‌ وتى : من مه‌به‌ستم

لایه‌نی مادیه ، وتی : به‌ئێ ده‌وله‌مەندم چونکه هەرچی له‌گیرفانی براکاندايه مولکی ده‌عهویه .

❁ پێشه‌وا به‌ننا ده‌ئێ (سَنَقَاتِلُ اَعْدَاَنَا بِالْحَبِّ) ...واته : له‌گه‌ڵ دوژمنانماندا ده‌جه‌نگین به‌چه‌کی خو‌شه‌ویستی که ئەمەش له‌بهنه‌رتدا لهم ئایه‌ته‌وه هاتوه که ده‌فه‌رموئێ ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ، وَلَا يَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ، ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ﴾ فصلت : ۳۵ واته : کێ له‌وکه‌سه قسه‌ی جوانتر و به‌جێ‌تره که‌بانگه‌وازی کردووه بۆلای خوا و کارو کرده‌وه‌ی چاکیشی نه‌جام داوه و توشیه‌تی : به‌راستی من له‌ریزی موسلمانانم. بێگومان چاکه و خراپه وهک یه‌ک نین ، تو‌ئێ بپروادار به‌جوانترین و چاکترین شیوه به‌ره‌نگاری خراپه ببه‌روه ، ئه‌وکاته ئیتر ده‌بینیت ئه‌وه‌ی که‌له‌نیوان تو‌و ئه‌ودا دوژمنایه‌تی و ساردیه‌ک هه‌یه ، ده‌بیته دۆستیکی د‌لسۆز و گیانی به‌گیانی . جا که‌سیش ناتوانی به‌وره‌فتاره هه‌ستیت جگه له‌وانه‌ی که ئارامیان گرتووه ، هه‌روه‌ها که‌سیش ناتوانیت هه‌لویستی وابنوینیت جگه له‌که‌سیک نه‌بی‌ت که‌خاوه‌نی به‌هره‌یه‌کی گه‌وره‌بی‌ت .

به‌ئێ ... ئەم براهیه‌تی و سۆز و خو‌شه‌ویستی‌یه بۆ هاوسه‌نگه‌ر و هاو خه‌بات و بۆ هه‌موو موسلمانان کاریکی وای کرد هەرچی لێیان نزیک بی‌ته‌وه ، یان له‌شوینیک له‌گه‌ڵیاندا کۆبی‌ته‌وه سه‌رسام بی‌ت پێیان ، بۆ نموونه :

❁ دکتۆر صلاح خه‌لیفه :

یه‌کێک بوو له‌وچار که‌سه‌ی که‌(معید)بوون له‌ده‌زگای ئه‌تۆمی میسری ، له‌کاتی لێپێچینه‌وه‌دا ، سه‌روکی دادگای عه‌سکه‌ری ویستی دکتۆر بخاته باریکه‌وه دژی بڕایان قسه‌بکات ، بۆیه پێ‌ی وت : ته‌حقیقه‌ی له‌گه‌ڵیان کردوی خویندومه‌ته‌وه که تو‌لایکی هه‌لکه‌وتوویت و لێکۆلینه‌وه‌ی زانستی گرنگت هه‌یه له‌گو‌فاره زانستی‌یه‌کانی جیهاندا ، هه‌روه‌ها بۆم ده‌رکه‌وت که تو‌له‌(اخوان مسلمین) نیت و له‌خشته‌یان بردوی به‌بێ ئه‌وه‌ی به‌خۆت بزانی ...

هه‌مووان چاوپێ‌ی ئه‌وه‌یان ده‌کرد هه‌ر هه‌یج نه‌بی‌ت بۆ خو‌ قوتارکردنیش بی‌ت بکه‌وی‌ته سه‌رزه‌نش و قسه‌وتن به‌برایان ، که‌چی وهک شی‌ر روو به‌پرویان بووه‌وه و شتیکی وت که هه‌رگیز چاوه‌پێ‌ی شتی وانه‌بوون ، د . صلاح وتی : پاش ئه‌وه‌ی هه‌لس و که‌وت و

مامه لاهم کرد له گهل بریاند و زور شتم زانی له باره یانه وه و راستییان تیگه یشتم ، نیست
 من خوُم به یه کی له وان دزمان !!
خوشویستن و رق لی بوون له بهر خوا :

بروادر خوا ی له هه موو شتیکی خوشتر دهویت ، قورئان ده فرمویت ﴿ ومن الناس من
 يتخذ من دون الله أندادا يحبونهم كحب الله ، والذين امنوا أشد حبا لله ﴾ البقرة : ۱۶۵ واته
 : هه ندیک کهس هه ن له جیاتی نه وه ی خوا بهرست بن ، شتانی تر ده که نه هاو بهش و
 هاو هل بو خوا و خوشیان دهوین وهک خوشه ویستی خوا ، برواداران زور زیاتر له وان
 خویان خوش دهوی ﴿ ولویری الذین ظلموا اذ یرون العذاب ان القوة لله جمیعا وان الله
 شدید العذاب ﴾ البقرة : ۱۶۵ جا نه وان ه ی کهسته میان کردوه گهر ده یان زانی نه و کاته ی
 که سزاکه ده بینن و بو یان دمرده که ویت که هه موو هیژ و توانایه که هه ر ه ی خویه و
 به راستی نه و خویه ش سزاکه ی توند و به ئازاره (هه رگیز وایان نه ده کرد و ری ی راستیان
 ده گرت بهر) ...

له خوشه ویستی خوا وه و له بهر خوا خوشه ویستی هه کانی تر دینه کایه وه ، بروادار
 له بهر خوا پیغه مبه ران و بهر نامه کانیانی خوش دهویت ، چه زهت ﴿ ده فرمویت ﴾ (احبوا
 الله لما یغذوکم من نعمه ، و احبونی لحب الله ایای) ترمذی (حسن غریب) . واته :
 خواتان خوش بویت که نه و هه موو ناز و نیعمه ته ی داوه پیستان ، وه منتان خوش بو ی
 چونکه خوا خوشی دهویم و (منی هه لبراردوه و ناردووی بو تان) ...

بروادار هه رکه سیکی و هه رشتیکی خوش بویت له بهر خویه نه که له بهر بهر ژده وندی و
 روپامایی ، وه هه رکه سیکی و هه رشتیکی خوشی رق لی بیت له بهر خویه و هه واو ئاره زوی
 تیکهل نابیت ، که نه مهش نیشانه ی برواداری ته واوه (من أعطی الله ، ومنع الله ، و احب
 الله ، و ابغض الله ، و انکح الله ، فقد استکمل ایمانه) البیهقی .

روژیک چه زهت ﴿ پرسپاری کرد : ای عری الایمان اوئق ؟ ﴾ (چ قولفیککی ئیماندار ی
 پته وترینه ؟) و تیان : نو یژ ، فرمووی : نو یژ چاکه ، به لام نه ونیه !

و تیان : چه ج کردن ، فرمووی : چه ج چاکه ، به لام نه ونیه !

و تیان : روژوو ، فرمووی : روژووش چاکه به لام نه ویش نیه !

ئنجا فرمووی : (اوئق عری الایمان ان تحب الله و تبغض الله) واته پته وترین ی

قولفه کانی ئیماندار ی نه وه یه که خوشویستنت له بهر خوابی و رق لی بوونت له بهر خوابی ...

(ل ۱۸۶ برگی ۳ منهاج التریبه الاسلامیه) بیهقی ریوایه تی کردوه .

ئەوئى كە خوشى نازانى بۇچى رقى لىتە ؟!

لەسەردەمى ھەزەتدا * پىياويك بەلاى كۆمەلىك لەياراندا رۆيشت و سەلامى كرد ،
ئەوانىش وەلامى سەلامەكەيان دايەوہ...كەتپەپرى يەكك وتى : من رقم لەوپپاوەيە لەبەر
خوا ! ئەھلى مەجلىسەكە وتيان : قسەيەكى خراپت كرد ، بەخوا پىي دەلئين !
ئىجا يەككىيان لەخويان نارد ، ئەمەى بەپپاوەكە وت ... ئەويش ھاتە لاى ھەزەت و
شكاتى لىكرد ... ھەزەتەيش * ئەوكەسەى كە قسەكەى كردبوو ، بانگى كرد و لىيى
پرسى : تۆشتى وات وتووہ ؟ وتى : بەلى ...

ھەزەت * فەرمووى : بۇچى رقت لىيەتى ؟ وتى : من دراوسىيم و ئاگام لىيەتى ،
بەخوا نەمدىوہ لەفەرزەكان زياتر نويسرى تر بكات ... شكاتكەرەكەش وتى : ئەى
پىغەمبەرى خوا لىي پرسە بزائە نويزەكانم ھىچ دواخستووہ لەكاتى خويان ، يان
بەخراپى دەستنويزم گرتووہ ؟ يان ركوع و سجودم باش نەبردووہ ؟ كەھەزەت لىي
پرسى : كابرا وتى : نەخىر ئەوانەى ھەموو بەباشى ئەنجامداوہ !

ئىجا كابراى خاوەن رق وتى : بەخوا لە رۆژووى رەمەزان كە چاك و خراپ دەيگرى
زياتر نەمدىوہ رۆژىك بەرۆژوو بووبى ... خاوەن شكات وتى : ئەى پىغەمبەرى خوا لىي
پىرسە ، بزائە ھەرگىز دىومى رۆژووہكەم شكاندىي و ھىچ رۆژىكم لىخواردبى ؟ كە
ھەزەت * لىي پرسى ، كابرا وتى : نەخىر نەمدىوہ ھىچى لەفەرزەكان خواردبى !

ئىجا وتى : بەخوا ھەرگىز نەمدىوہ ھىچى دابى بەھەژارەك ، وە نەمدىوہ ھىچى
بەخشىيىت لەرىي خاودا مەگەر ئەو زەكاتەى كەچاك و خراپ ئەيدەن !
پىاوى خاوەن شكات وتى : ئەى پىغەمبەرى خوا لىي پىرسە ، ئايا لەو زەكاتدانەدا
ھىچ كەم و كورپم كردووہ ، يان دوام خستووہ ؟ كەلى پرسى : وتى نەخىر دواى
نەخستووہ !

ھەزەت * كەزائى بەخوپايى رقى لەو موصلمانەيە و خوشى نازانى لەبەرچى رقى
لىيەتى ، پىي فەرموو : (قم فلعلة خير منك) ھەستە پەنگە ئەو زۆر لەتۆ باشترىيت ! (ل
٩٦ فقه الدعوه الميدانى) ئىمام ئەحمەد گىرايەويتىوہ لە (عامرى كورى والت) موہ .
دوعاى ھەزەت * بۇ خوشەويستى :

ھەزەت * فەرمان دەكات كە وەك خوى بپارپىنەوہ ، كە خوا خوشەويستى خويمان
بداتى و خوشەويستى ئەو كارانەش كە دەمانگەيەنىت بەخوشەويستى ئەو ،

وہ خوشہ ویستی ھموو ئەوانەى كە خوشویستنه كەیان لەلای خوا سوودی دەبیئت بۆمان ، ھەروەك دەفەرمویت (اللهم اني أسالك حبك وحب من يحبك والعمل الذي يبلغني حبك ، اللهم اجعل حبك أحب الى من نفسي وأهلي ومن الماء البارد) ھەروەھا (اللهم ارزقني حبك وحب من ينفعني حبه عندك) ترمذی .
 ھموونەيەك ئە خوشە ویستی ھاوہ ئێك بۆ ھەزەرت :

رۆژێك ھاوہ ئێك كەناوی (جریر) بوو ھات بۆ مەجلیسی پیغەمبەر ﷺ ، لەبەرئەوہی جیگا نەبوو لەناو دەرگا كەدا ویستی دانیشی ، ھەزەرتیش ﷺ جلیکی خۆی بۆ ھەڵدا كەلەسەری دانیشی ، ئەویش جەلەكەى گرت و ماچی كرد و رازی نەبوو لەسەری دانیشی و وتی : ئەى پیغەمبەرئى خوا ﷺ چۆن من لەسەر جلی تۆ دادە نیشم !! خوا رێزت ئى بگرتت وەك رێزت لەمن گرت .

بەئى ھاوہ لەن ئەوئەندەیان ھەزەرت ﷺ خوش دەویست و ئەوئەندەش شەرمیان ئى دەكرد چاویان تێر نەدەبوو لەسەیركردنى بۆیە ئەگەرلیت بپرسینایە كەوہسفی رەنگ و رووی ھەزەرت بكەن ﷺ ، زۆریان نەیان دەتوانى یان تەنھا دەیان وت : رووی نورینی وەك مانگی چواردە دەدرەوشایەوہ ...

رێزدار و بی ریز

خوای گەورە كە (ذوالجلال والاکرام) ە ریزی لەنەوہی ئادەم گرتووە ، ھەروەك دەفەرمویت ﴿ ولقد کرما بني ادم وحملناهم في البر والبحر ورزقناهم من الطيبات وفضلناهم على كثير ممن خلقنا تفضيلا ﴾ الاسراء : ۷۰ واتە : سویند بەخوا ، بەراستی ئێمە ریزمان لەنەوہی ئادەم گرتووە و بەسەر و شکانی و دەریادا بەجۆرەھا ھۆکاری گواستەنەوہ ھەلمان گرتوون و لەرزق و رۆزی پوخت و چاکی جۆزاو جۆر بەھرەوەرمان کردوون ... بەراستی ئێمە ریزی زیادەى ئەوانمان داوە بەسەر زۆربەى ئەو بەدیھێنراوانەدا كەدروستمان کردوون ، (لەھەموو روویەكەوہ ، تا قەدرو ریزی خوایان بزانن)

خوای گەورە قورئانی بەرپێز و پایەبەرزى ناردووە ﴿ في صحف مكرمة ، مرفوعة مطهرة ﴾ كەلەچەندین لاپەرەى بەرپێز و پیرۆزدا ھەلگیراوە و لە (لوح المحفوظ) دایە ، كە بەرز و پاك و بلندوخاویئن ، ﴿ بايدي سفرۃ كرام بررة ﴾ بەدەستی فریشتەكانەوہ كە

بهريز و خواناس و ملکه چ و فرمانبردارن ... وه بهوی جوبرائیلی بهريز و (ئهمین) هوه نارودوویه تی بو پیغه مبهری بهريز و پایه بهرز تاوه کو مروقیکی بهريز پایه بهرز پهروه ده بکات و له ژياندا رۆلی چاکی خوی بیینی ..

بهريز و گه وره یی حه زره ت :

له باسی گه وره یی و بهريز و پایه داری حه زره تدا ده چینه خزمهت مه وله وی خواناسی خۆمان ، که له چهن دپړ هۆنراوه یه کدا له عه قیده ی مرضیه که ی دا ده لی :
چ فه ضلیکه حق ، داگییه بهم خاکه ؟

ئه صله بو ئه م گشت ، گه وه ری پاکه !

ئاسمان له روتبه ی عولی چی که م بوو ؟

نه بوو به مه دفه ن بو عیسا ، ئه م بوو !

واته : ئه مه چ به ره و گه وره ییه که خوا داویه به خاکی ئه م زه وییه که بنه رته بو ئه م گشت گه وه ری پاکی پیغه مبه رانه ، ئی پیدای ئه بن و بۆیشی ئه گه پێنه وه ، ئاسمان به و هه موو به رزی یه وه چی ئی که م بوو ، نه بوو به ئارامگای عیسا ئه م زه وییه بوو به ئارامگای که له نزیک قیامه تدا داده به زیته وه و له سه ر زه وی ده مریت و له خاکه که ی دا ده نێژریت ،
(له لای قه بره که ی پیغه مبه ره وه) .

فه له ک نه قشی پی ی دی له زه میندا

خوینی گرینی هات وه پووی بریندا

چاوگه ی چاوگه ی لیل و حه سه رته مند

(لیتنی کنت ترابا) ی ده خۆند !

واته : ئاسمان جی پی ی حه زره تی دی له سه ر زه وی گریان ی به رووی بریندا هاته خواره وه و فرمی سکی سه رب رینیش گه لی به ئازار و سویه و له به ر زۆری گریان چاوگه ی چاوی لیل و ، دلی په رداخ و ئاسۆر بوو ، بۆیه ئاسمان هه ر (لیتنی کنت ترابا) ی ده خویند و ئاواتی به زه وی ئه خواست و له دلی خوی دا ئه یووت :

هه رچی ریفه عت و عیزز و هه سستی وی

فیدای نه بوونی و خواری و په سستی وی

واته : هه رچی به رزی و ده سه لات هه یه (که من هه مه) ببی به قوربانی نزمی و بیچاره یی و نه بوونی یه ک که زه وی هه یه تی .

حەق رەحمى ئاورد بەو سۆز و تاودا
 دەقىقى پەردەى لابرڧ لەناودا
 سورمەى گەردى پىئى كىشاوہ چاودا
 بەوچاوى پىر ئىش دوورى و بىخاودا
 ئىشى چاوى چوو نەختى پىر خەبوو
 لەحىكمەت مىعراج ئەو يەككى ئەبوو

واتە : خوا بەزەيى ھاتەوہ بەو سۆز و دلگەرمى يەى ئاسماندا و ماوہ يەكى كەم
 پەردەى لابرڧ لەنىواندا و ، كلى گەردى پىئى پىڭمەبرى ھىنا بەچاوىدا و ئەوچاوہ پىر
 لەسوو بىخەوى ئاسمان لەگل كەوت و تىر خەبوو ، بەلى يەكى لەحىكمەتەكانى
 (مىعراج) وچوونى ھەزەت بۆ ئاسمان ئەمە بوو ...

ھەزاران رەحمەت لەگۆڤى مەولەوى بىت ، چەند جوان بەچەند دىر ھۆنراوہ يەك
 ئەسپى خەيالى تاوداوہ و لەباسى مىعراجەوہ دەچىتە سەرباسى پاىە بەرزى و رىزدارى
 سەردارى پىڭمەبەران (ھەزاران ھەزار درودوسلاوى لەسەر بىت) .

(ھەلبەردە يەك لەعەقىدەى مرضىەى مەولەوى) بابە عەلى شىخ عومەر قەرەداغى

رىزگرتنى ئىسلام لەعەقلى مرؤف :

بەئىرى و عاقلى ، مرؤف تەكلىفى دەكەوئتە سەر ، وە ئىسلام كە (مەى) ھەرام
 كىردووە بىجگە لەزىانە زۆرەكانى ، ئاگا لەخۆنەمان و لەدەستدانى عەقلىش مەسەلە يەكە
 رەچاوكراوہ ، كە ئىسلام ھەرگىز پىئى رازى نىە و بەسەرچاوہى ھەموو خراپى يەكانى دا
 ئەنى (ام الخبائث) ...

ئىسلام دەيەوئت بەبەلگە روون و ئاشكرا زۆرەكانى قەناەت و دۇنيايى بۆ ئادەمىزاد
 دروست بكات ...

ئايىنى پىرۆزى ئىسلام كە دانوستان دەكات رىز لەعەقلى بەرامبەر دەگىرت بۆيە
 دەفەرموئت ، ئىوہ بەلگەكانتەن بھىنن ﴿ قل هاتوا برهانكم ان كنتم صادقين ﴾ البقرة: ١١١
 جا ﴿ وانا اواياكم لعلى هدى او في ضلال مبين ﴾ السبا : ٢٤ ، ئىمەيان ئىوہ لەسەر
 رىئى راست و ھىدايەتەن يان لەگومرايى و سەرلىشوايى و ئاشكرادايى .

ئىمە ئەو ھەندە بەلگە و بورھانمان لامەبەستە ، ئەگەر توانىتان بىھىنن ، ئىمە بى
 دەمارگىرى دواتان دەكەوين ﴿ قل ان كان للرحمن ولد فانا اول العابدين ﴾ الزخرف : ٨١

واته : پىيان بلى (ئەي مەممەد) ئەگەر خىلى مېھرىبان كۆپى بىۋايە (بەبەلگە و بورھان بۇمان بىسەلمىنرايە) ئەۋا مەن يەكەم كەس دەبووم لەۋكەسانەي كەلگەچ دەبووم ! ﴿سبحان رب السماوات والارض رب العرش عما يصنعون﴾ الزخرف : ۸۲ واتە : پاكى و بىگەردى بۇ پەرۋەردىگارى ئاسمانەكان و زەۋى ، بۇ پەرۋەردىگارى عەرش ، دەرپارەي ئەۋ گۇفتارە ئاقۇلاۋ بى سەروپنەنەي كە نەفامان بۇ خىلى ھەلدەبەستى .

كاتىك كە ئىبراھىمى كۆپى ھەزرىت ۋەفاتى كىرد خۇرگىرا ، ھەندىك دەيانويست بلىن لەبەرمەردى ئىبراھىم خۇرگىراۋە ، ھەزرىت ﷺ ئەمەي بۇ راستكردنەۋە ۋەفەرمۇي : خۇرۋمانگ دۈۋ بەلگە و نىشانە و دروستكراۋى خان ، نە بۇ لەدايك بوۋى كەس و نە بۇ مەردى كەس ناگىرەن ... كە بەراستى ئەمەش گەۋرەترىن ئازادكردنە بۇ عەقلى مەۋف كە نەبى بەبەندەي دارۋ بەرد و دياردە سىروشتىكەكان .

قۇرئانىش دەفەرمۇي : ﴿ومن آياته الليل والنهار والشمس والقمر ، لا تسجدوا للشمس ولا للقمر واسجدوا لله الذي خلقهن ان كنتم اياه تعبدون﴾ فصلت : ۳۷

واتە : لەنىشانە و بەلگەكانى دەسەلاتى پەرۋەردىگار شەۋو رۇۋو خۇر و مانگە ، ھەرگىز كېرەنۈش بۇ خۇرپان مانگ مەبەن ، بەلكو كېرەنۈش تەنھا بۇ ئەۋ خىلى بەن كە دروستى كىردۈن (واتە خۇر و مانگى زۆرى دروست كىردۈۋە كە ئەمەش موعجىزەيەكى قۇرئانە ئەگىنا (مەھمەد) ﷺ چۈۋزانى خۇر و مانگى ترەھىيە ، ئەگەر ھەر مەبەست ئەۋ خۇر و مانگە بىنراۋە بۋايە دەبۋايە بىفەرمۇي (خەلقھما) ، ئەگەر ئىۋە خۇتان بەبەندەي راستەقىنەي ئەۋ دەزانن و ھەر ئەۋ دەپەرستى .

مەۋقى رىۋدار :

ۋىتان خىلى گەۋرە قۇرئانىكى بەرز و پىرۋز و بەرپىزى بەجۈرەئىلى ئەمىن و بەرپىزدا نارد بۇ ھەزرىتى (مەھمەد) ﷺ كە پايدەدارترىن و بەرپىزترىن ئادەمىزادە ، بۇ ئەۋەي كەخەلگى پەرۋەردەبكات لەسەر رىۋدارى و پايدەبەرزى ، ھەرەك چۈن لەچاكتىن شىۋە (احسن التقويم) دا دروستى كىردۈن دانەبەزىنە (اسفل السافلىن) ھەرەك دەفەرمۇي ﴿لقد خلقنا الانسان في احسن التقويم ، ثم رددناه اسفل السافلىن ، الا الذين امنوا وعملوا الصالحات فلهم اجر غير ممنون﴾ التين : ۶

واتە : بەراستى ئىمە ئادەمىزادەمان دروست كىرد لەجۋاتترىن و رىك و پىك تىرىن شىۋازدا ، ئەگەر رىۋبازى خىلى نەگىتەبەر ئەۋا بەرۋە نىزمىتىن پەلى ئادەمىتىن سەختىن

شوئینی دۆزەخ دەجیّت . ئەوانەشی کە باوەریان هێناوە و کاروکردهوهی چاکیان ئەنجام داوە پاداشتی هەمیشە و نەپراوەیان بۆ ئامادهیه .

ریزرداری راسته‌قینه ئەوهیه کەخوا ریزت بگری ، بوونی مال و سامان و نەبوونی نیشانهی ریزداری و بی‌ریزی نیه ، قورئان لەم باره‌یه‌وه ده‌فهرمویت ﴿فاما الانسان اذا ما ابتلاه ربه فاكرمه ونعمه فيقول ربي اكرمن ، واما اذا ما ابتلاه فقدّر عليه رزقه فيقول ربي اهانن ، كلا ...﴾ الفجر / واته : كاتێك ئاده‌میزاد له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگاریه‌وه تاقی ده‌کریته‌وه ، ریزی ئی ده‌نیّت و ناز و نیعمه‌تی به‌سه‌ردا ده‌ریژیت ، ده‌لیّت : به‌خوا وادیاره په‌روه‌ردگارم خوشی ده‌ویم و ریزم هه‌یه لای ... کاتیکیش تاقی ده‌کاته‌وه و رزق و رۆزی که‌می پێده‌به‌خشیت و ئی ده‌گریته‌وه ده‌لیّت : وادیاره په‌روه‌ردگارم منی خوش ناویت و رقی لیمه و ریسوای کردووم ... نه‌خێر ئه‌و شتانه هه‌چی وانیه ، نه‌به‌خشین مانای ریزو قه‌دره ، نه‌لیگرتنه‌وه مانای بی‌ریزی و بی‌قه‌دریه ... جا که‌باس باسی ریزگرتنه ، با(گله‌یه‌که) له‌ئێوه بکه‌ین ، ئە‌ی ئێوه بۆ ریز له‌مندالی بی‌باوک ناگرن ، بۆهانی یه‌کتری ناده‌ن خواردن بده‌ن به‌هه‌ژاران ﴿بل لا تکرمون الیتیم و لاتحاضون علی طعام المسکین﴾ به‌ئێ ... ریزگرتن له‌هه‌تیوو لا‌کرده‌وه ئی پاداشتی گه‌وره‌ی هه‌یه ، ئە‌گه‌ر ده‌ست به‌یّنی به‌سه‌ری دا به‌سوژ و میهره‌بانی یه‌وه ، به‌قه‌در مووی سه‌ری خیرت بۆ ده‌نوسری و ، ئە‌گه‌ر ژیا‌نی بۆ دا‌ین بکه‌ی له‌گه‌ڵ هه‌زه‌تدا ﴿حه‌شر ده‌کری ئی له‌قیامه‌تدا ...﴾

هه‌ندی ئەوانه‌ی که‌ پێویسته‌ ریزیان ئی بگری :

۱- ریزگرتن له‌حه‌زه‌ت ﴿و فهرمووده‌کانی :

﴿انا ارسلناک شاهداً ومبشراً ونذیرا ، لتؤمنوا بالله ورسوله وتعزروه وتوقروه وتسبحوه بكرة وأصيلاً﴾ الفتح : ۹ واته : ئیمه تۆمان ره‌وانه کردووه ئە‌ی محمد ﴿کەشایه‌ت و مژده‌ده‌ر و به‌ئاگاهینه‌ربیت بۆ گرو‌ی ئاده‌میزاد . بۆ ئە‌وه‌ی ئێوه باوه‌په‌یّنن به‌خوا و پێغه‌مبه‌ره‌که‌ی و پشتیوانی له‌پێغه‌مبه‌ر بکه‌ن و ریزی شایسته‌ی خو‌ی ئی بگرن و ته‌سبیحات و ستایشی خوا بکه‌ن له‌به‌ره‌به‌یان و عه‌سراندا .

هه‌روه‌ها ده‌فهرمویت ﴿لاتجعلوا دعاء الرسول بینکم کدعاء بعضکم بعضاً ، قد یعلم الله الذین یتسللون منکم لو اذا ، فلیحذر الذین یخالفون عن أمره أن تصیبهم فتنة أو یصیبهم عذاب أليم﴾ النور : ۶۳ واته : نه‌که‌ن بانگی پێغه‌مبه‌ر بکه‌ن ، وه‌ک ئە‌وه‌ی یه‌کتری بانگ ده‌که‌ن (چونکه ده‌بیّت ریز و قه‌دری پێغه‌مبه‌ر ﴿تایبه‌تی بیّت) ، بی‌گومان خوا ده‌زانیت به‌وانه‌ی که‌خو‌یان ده‌زنه‌وه له‌کار و فرمان ، ده‌با ئە‌وانه‌ی که‌سه‌رپێچی له‌فرمانی ده‌که‌ن

بترسن له وهی که تووشی تاقیکردنه وهیهکی سهخت ، یان تووشی سزایهکی به ئیش و نازارین .

له سووره تی (الحجرات) یشدا ده فهرموی ﴿یا ایها الذین امنوا لا تقدموا بین یدی الله ورسوله ، واتقوا الله ان الله سمیع علیم ، یا ایها الذین امنوا لا ترفعوا أصواتکم فوق صوت النبی ولا تجهروا له بالقول کجهر بعضکم لبعض أن تحبط أعمالکم وأنتم لا تشعرون ، إن الذین یَغْضُونَ أصواتهم عند رسول الله أولئک الذین امتحن الله قلوبهم للتقوی ، لهم مغفرة وأجر عظیم ، ان الذین ینادونک من وراء الحجرات أكثرهم لا یعقلون﴾ الحجرات : ٤ واته : ئهی ئه وه که سانهی باوه پرتان هیئاوه له پریار و پیئشخیار دا پیئش پیغه مبهری خوا مه که ون ، له خوا بترسن و پاریزکارین ، چونکه به راستی خوا بیسه ره به گوشتارتان و زانایه به نیاز و نهینییه کانتان .

ئهی ئه وانیهی باوه پرتان هیئاوه ، دهنگتان به سهر دهنگی پیغه مبهردا ﴿به رزمه که نه وه له کاتی قسه کردندا ، ههروهک چون قسه له گهل یه کتری دا ده کهن ، نه وه کو به وه دهنگ به رزکردنه وه یه تان خوالیئان برهنجی و کرده وه کانتان پووچهل ببیته وه و ههستیخی پی نه کهن .

به راستی ئه وانیهی به دهنگی نزم له خزمهت چه زه تدا ﴿قسه ده کهن ، ئه وانیه ئه وه که سانهن که خوای گه وه دله کانیانی زاخاوداوه بۆ ته قوا و خواناسین ، ئه وانیه لیخوئشبوون و پاداشتی گه وه ئاماده یه بۆیان .

به راستی ئه وانیهی له دهره وهی ژووره کانه وه بانگت لی ده کهن ، ئه وانیه ژۆربه یان نه فامن و ژیری وه رناگرن ﴿ولو أنهم صبروا حتی تخرج الیهم لکان خیراً لهم والله غفور رحیم﴾ خو ئه گهر ئه وانیه خوگر بوونایه ، ههتا ده چوویته دهره وه بۆلایان ، ئه وه چاکتر بوو بۆیان ، خوا لیخوئشبوو میهره بانه ... له ئه نجامی ئه م رینمایییانه وه هاوه لآن تادوا پله ریزیان له چه زهت ﴿ده گرت و به دهنگی نزم و له سه ره خو قسه یان له گه لدا ده کرد و له خزمهتیا بی دهنگ داده نیشتن ، ههروهک ئه وهی که بالنده به سهر سه ریانه وه بیئت و نه یانه وی بفریئت له سهریان ...

ژۆریان که چه زهت ﴿وتاری بۆده دان ، له گهل ئه وه دا که سهریان داخستبوو هون هون فرمیسک به چاویاندا ده هاته خواری!! ههزاران په حمهت و میهره بانی خوا بهرزی به سهریاندا ...

هه‌میشه‌هه‌زیان ده‌کرد شتی بکه‌ن ، یان شتی ببی ، که‌مایه‌ی دلخووشی ئه‌وبیت ، کاتی که باوکی هه‌زهرتی ئه‌بویه‌کر موسلمان بوو ، ئه‌بویه‌کر فهرمووی : هه‌زم ده‌کرد له‌جیات ی باوکه‌م ، مامی پیغه‌مبه‌ر * موسلمان ببوایه ، چونکه ئه‌وه زیاتر چاوی هه‌زهرتی پی‌پوون ده‌بووه و ، مایه‌ی دلخووشی ئه‌بوو بو‌ی .

ئاشکراشه که دوا‌ی کۆچی هه‌زهرت * ریزگرتن پیویسته له‌فهرمووده‌کانی ، هه‌روه‌ها سه‌له‌وات و سه‌لام ، له‌دوا‌ی ناوه‌یانی ...

زانا پایه به‌رزه‌خواناسه‌کانی ئه‌م ئوممه‌ته ، زۆریان به‌بی ده‌ستنوێژ ، یان به‌پیوه ، یان به‌پێگاوه فهرمایشتی هه‌زهرتیان نه‌گێراوه‌ته‌وه ، دیاره ئه‌مه‌ش ریز و ئه‌مه‌کداری یه‌ بو ئه‌و محهممه‌ده‌ی که‌جاریکی‌تر هیچ دایکێک وینه‌ی ئه‌وی نابیت ...

۲ - ریزگرتن له‌دایک و باوک :

ئایینی پیروزی ئیسلام گرنگی زۆری به‌دایک و باوک داوه ، ته‌نانه‌ت ئه‌گه‌ر کافریش بن پیویسته هه‌زمه‌تیان بکری و ریزیان ئی بگیرێ و ئاخ و ئوخ نه‌کری‌ت له‌ ده‌ستیان ﴿ ولا نقل لهما اف ولا تنهرهما وقل لهما قولا معروفا ﴾ الاسراء : ۲۳ (له‌زنجیره‌ی له‌هه‌زمه‌ت قورئاندا چه‌ند جار باس‌مان کردوه) .

۳ - ریزی پیرو مه‌شخه‌لداری قورئان و فهرمان‌په‌وا‌ی دادپه‌روه‌ر :

هه‌زهرت ده‌فهرمویت : ﴿ ان من اجل الله تعالى اکرام ذي الشیبة المسلم وحامل القرآن غير الغالي فيه والجافي عنه ، واکرام ذي السلطان المقسط ﴾ (ئه‌بو‌داود ، حدیث حسن) ل ۱۴۴ ریاض الصالحین . واته : ریزگرتنه له‌فهرمان و به‌رنامه‌ی خوا ، ئه‌گه‌ر ریز له‌موسلمانێ به‌ته‌مه‌ن بگیرێ و ، ریز له‌مه‌شخه‌لداری قورئان بگیرێ که‌نه‌زیاد‌په‌وی تیا‌ده‌کا و نه‌فهرامووشی ده‌کات ، وه ریز له‌فهرمان‌په‌وا‌ی دادپه‌روه‌ر بگیرێ ...

هه‌روه‌ها ده‌فهرمویت ﴿ لیس منا من لم یرحم صغیرنا ویرف شرف کبیرنا ﴾ ترمذی (حسن صحیح) واته : له‌ئێمه‌ نیه که‌سیک به‌زه‌یی به‌بجووکدا نه‌یه‌ته‌وه و ریزی گه‌وره‌مان نه‌گرت ... هه‌روه‌ها ده‌فهرمویت ﴿ ما أکرم شاب شیخاً لسنه الا قیض الله له من یکرمه عند سنه ﴾ ترمذی (ل ۱۹۲ ریاض الصالحین) .

واته : هه‌ر لاویک ریزی پیری بگری‌ت ، له‌به‌رپیری یه‌که‌ی ، خوا‌ی گه‌وره یه‌کیکی بو ده‌نی‌ری که‌له‌پیری ئه‌میشدا ریزی ئی بگیرێ ، خوا هه‌ر له‌دنیا‌دا هه‌قی بو ده‌کاته‌وه .

حهزرت * دهفرمویت : ﴿ من كان يؤمن بالله واليوم الآخر فلا يؤذ جاره ، ومن كان يؤمن بالله واليوم الآخر فليكرم ضيفه ﴾ واته : ههركهس باوهپی بهخوا و بهروژی دواپی ههیه با نازاری دراوسی نهدات ، وه ههركهس باوهپی بهخوا و بهروژی دواپی ههیه باریز له میوانی بگریت .

٥ - ریزگرتن له نه ندامه کانی لهش

برواناکم له هیچ بهرنامه و پهپهروو پرۆگرامیکی ئهم دنیا یه دا ، وتهیه کی جوانی وهك ئهم وتهیه ی حهزرت * هه بیټ ، کاتیک هاوهلیک هات و وتی : ئه ی پیغه مبهری خوا سهرو قژم زوره ، ئایا خزمه تی بکه م و بیشوم و دایبه ئیم قهیناکه ؟! ئه ویش فهرمووی (بل اکرمها) ... نهك هه ر ئه وه نده به لکو ریزی قژت بگره ...

ئای ئهم ئیسلامه چه نده ناوازه و بهرزه ، له کویدا ههیه ریزگرتن له نه ندامه کانی لهش و له قژ ...

ئاشکرایه له شهر عدا رهوانیه که سیك لایه کی له بهر سیبهر بیټ و لایه کی له بهر هه تاو ، یان ده بی ته وای بچیته بهر سیبهر یان ئه گهر ناگونجی باله بهر هه تاو بیټ !
ژنیک نه زری کردبوو قسه نه کات و له بهر هه تاو بیټ ، که حهزرت * به مه ی زانی فهرمووی : با قسه بکات و بچیته بهر سیبهر ، خواشتی وای ناویت ...
به ریز ترین کهس لای خوا :

قورئانی پیروژ دهفرمویت : ﴿ یا ایها الناس انا خلقناکم من ذکر و انثی وجعلناکم شعوباً و قبائل لتعارفوا ، ان اکرمکم عند الله اتقاکم ، ان الله علیم خبیر ﴾ الحجرات : ١٣
واته : خه لکینه ئیمه ئیوه مان له نیرو می یه ک دروست کردوو ، وه کردوو مانن به چه نده ها گهل و تیره و هوژی جوړ به جوړ ، تا یه کتر بناسن و په یوه ندیتان خوشبیټ به یه که وه ... به راستی به ریزترینتان لای خوا ئه و که سانه یه ، که زور تر پاریزکارن ، بیگومان خوا زانا و ناگاداره به هه مووان ...

دیاره هه رکهس خوا به ریزی بکات ئه وه ریزداره و هه رکه سهش خوا ریسوای بکات ئه وه ریسوای راسته قینه یه و کهس ناتوانیټ فریای بکه ویت ، قورئان دهفرمویت ﴿ الم تر أن الله یسجد له من فی السماوات ومن فی الارض والشمس والقمر والنجوم والجبال والشجر والدواب وکثیر من الناس وکثیر حق علیه العذاب ، ومن یهن الله فما له من مکره ان الله یفعل ما یشاء ﴾

واته : ئايا نه تېښتووه و نه تېښتووه که به راستی هرکس و هرچی هیه له ناسمانه کان و زه ویدا سوچه بو خوا ده بن ، هروها خوړ و مانگ و ئه ستیره و چیاکان و درخت و مالآت و زوړیک له خه لکی ، زوړیکیش خوئی شایسته ی سزاو توله کړدوه ، ئه وهی خوا قه در و ریژی بشکینیت و ریسوای بکات ، ئه وه هیچ ریژلینه ریکی نه ، به راستی خوا ئه وهی بیهوی ده یکات .

بروادار ریژ له خوئی ده گریټ :

بروادار به هوئی برواکه یه وه ، پایه به رز و به ریژه ، هرچند له هه موو سرده میکا ده فام و سته مکاران هه رده بن که دژایه تی بکه و تانه و ته شیری لی بدن ، بویه ریژ له خوئی ده گری و دانابه زی ، قورئان ئاماره بهم رهو شته ده کات و ده فهرمویت : ﴿ و عباد الرحمن الذین یمشون علی الارض هونا و اذا خاطبهم الجاهلون قالوا سلاما ﴾ الفرقان : ۶۳ واته : بهنده کانی خوای میهره بان ئه وکه سانه ن که زوړ به هیمنی و سه لاری به سه رزه ویدا ده پوړن ، کاتیکیش نه فامان به قسه ی ناخو ش به رهن گاریان ده بن ، له وه لامیاندا ده لین ، سلاو (به مه ش رهو شت به رزی خو یان ده نوینن) ئنجا باسی چند سیفه تیکی تریان ده کات تا ده گاته ﴿ و اذا مروا باللغو مروا کراما ﴾ الفرقان : ۷۲ واته : کاتیکیش به لای گمه و گالته ی نه فاماندا تیده په پن ، ریژ له خو یان ده گرن و لانا که نه وه به لایاندا و به هیمنی و له سه رخوئی و سه ربه زی یه وه تیده په پن .

ریژداری یان ریسوایی له قیامه تدا :

ئوانه ی که ریژدار و خواناسن ئه وانه سه رنه جام ده سستی ریژیان لی ده نریټ و به به هشتی به رین پا داشتده درینه وه و ریژیان لی ده گری و ناز و نیعه تیکیان پی ده دریټ که نه چاود یویه تی و نه گوئی بیستوویه تی و نه به دلی که سیشدا هاتووه ... ﴿ اولنک فی جنات مکرمون ﴾ المعارج : ۳۵

خرابه کاران و تاوانبارانیش ، هه وره ک چو ن له دنیا دا بی ریژ و دووریوون له ره حمه تی خوا ، له ناخیره تیشدا له ناو دوزه خدا ریسوا ده کری ن و سزای سه خت ده نو شن ﴿ و من الناس من یشتری لهو الحدیث لیضل عن سبیل الله ویتخذها هزوا ، اولنک لهم عذاب مهین ﴾ لقمان : ۶ واته : هه ندیک له خه لکی هه ن قسه ی بی خیر و بی مانا ده که ن ، تا خو یان و که سانی تریش له ریجازی خوا ویل بکه ن و گالته به به رنامه ی خوا بکه ن ، ئانه وانه سزاو توله یه کی ریسوا که ر و ئا برو به ر چاوه پییانه .

سینه سافی

پینغه مېهر ✽ ده فېرموئیت : ﴿ ان الله يحب العبد التقي الغني الخفي ﴾ مسلم واحمد واته : بهراستی خوا بهنده ی پارێزکاری دهوله مەندی شاراو هی خوۆش دهوئیت (دیاره دهوله مەندی بههردوو لایه نه که یهوه ، بوونی مالی دنیا که ههقی خوای لی بدریست و له دهستا بیست و نه چیتته دلّهوه ، ههروه ها دهوله مەندی نهفس که چه زهت ✽ ده فېرموئیت (الغنی غنی النفس) ...

له پینغه مېهر ✽ پرسیارکرا : کئی چاکترین که سه ؟ فهرمووی : (کل مخموم القلب صدوق اللسان) وتیان (صدوق اللسان) دهزانین ، ئایا (مخموم القلب) چی یه ؟ فهرمووی : (هو التقي النقي لا اثم فيه ولا بغي ولا غل ولا حسد) (ابن ماجه ، طبرانی ، بیهقی) الصحيح الجامع ۳۲۹۱ واته : (مخموم القلب) ئهو پارێزکاره دهروون پاکه یه که دلی نه گوناوه نه خراپه و نه رق و کینه و نه ئیره یی تیا نیه بهرامبه رکه س . (وشه ی مخموم له (خمت البيت) وه هاتوه ، واته گسک دان له ناوما ل و پاکردنه وه ی) .

بۆ نه وه س بگه یه نه وه پله نیمانی یه :

۱ - خو به زل نه زانین :

ده بیست خو مان به گه وه و پایه دار نه زانین و هه می شه له که م و کو پیمان بترسین و به خو ماندا بچینه وه ، واته ترس و هیوا (الخوف والرجاء) له دلماندا بیست - چه زهت ✽ سهردانی لایکی کرد له سه ره مه رگدا بوو ، فهرمووی : حالت چۆنه ؟ وتی : ئه ی پینغه مېهر ی خوا هیوام بهرحمی خوا یه و له گونا هه کانی شم ده ترسم ، چه زهت ✽ فهرمووی : ئه م دوو شته له دلی هه رکه سی کدا کو بیست هوه ، خوای گه وه ئه وه ی هیوای پی یه تی ئه ی داتی و ده شیپاریزی له وه ی که لی ده ترسی .

عو مه ری کو پی خه تتاب ده لیست : ئه گه ر بانگ ده ری ک بانگ بدات له روژی قیامه تدا و بلی ته نه ایه ک که س ده چیتته دۆزه خه وه ، ده ترسم من بم ، وه ئه گه ر بلی ته نه ایه ک که س ده چیتته به هه شته وه ، هیوام وایه من بم ...

✽ پیاو باشان زیاتر ترسه که یان زال بووه ، بۆ ئه وه ی خو یان چاکتر بکه ن و له خو یان بای ی نه بن ، (بکر عبدالله المزنی) له روژی عه ره فدا له کیوی عه ره فه وتی (لا اله الا الله لو انی فیهم لقلت قد غفر الله لهم) واته ته نها هه ر خوا یه شایه نی په رسته نه ، ئه گه ر منیان

لست

تیانه بوومایه ، ده مووت به راستی خوا له هه موویان خوش ده بیټ (واته رهنگه به هوی خراپی منهوه خوا غه زه به له وانیش بگریټ)

﴿ پیاو باشیك ده لیټ ، یهك له سه سر سیی هاوه لآنم بینی هه موو ده تووت له پله ی ئیمانی (جو برائیل و میکائیل) دان كه چی له دوو پووی ده ترسان .

٢ - لیخوش بوون و سنگ فراوانی :

یه کیك له سیفه ته كانی برواداران ئه وه یه كه داوا ده كهن و له خوا ده پارینه وه ﴿ ربنا اغفر لنا ولأخواننا الذین سبقونا بالایمان ولا تجعل فی قلوبنا غلا للذین امنوا ربنا انك رؤوف رحیم ﴾ الحشر : ١٠ واته : پهروه دگارا له ئیمه و له وبرایانه شمان خوش ببه كه پیش ئیمه ریباری ئیمانیان گرت بهر و له دله كانماندا هیچ جوړه بوغز و كینه یهك مه هیله بهرام بهر ئه وان ه ی ئیمانیان هیناوه ، پهروه دگارا تو به راستی به سوژو و به خشنده و میهره بانیت .

ههروه ها قورئان به حه زرت ﴿ و به موسلمانان ده فهرمویت : ﴿ خذ العفو وأمر بالعرف وأعرض عن الجاهلین ، واما ینزغنك من الشیطان نزغ فاستعذ بالله انه سمیع علیم ، ان الذین اتقوا اذا مسهم طائف من الشیطان تذکروا فاذا هم مبصرون ﴾ الاعراف : ١٩٩ واته : كاری ئاسان له خه لكی داوا بكه و چاوپویشی له هه له و كه م كوری یه كانیان بكه و خه لكی عه فوبكه بو ئه وه ی خوا عه فوت بكات ، كه تو یه کیكت عه فو كرد ، وهك ئه وه یه كه عه فوی خوات وهر گرتبی بویه هه ردو و مه به سته كه كورت ده كاته وه وباسی (فاعف) ناكات و یه كسه ده فهرموئ : (خذ العفو) (ئه مه بوچوونی شیخ متولی شه عراویه) . ههروه ها فرمان بده به چاكه و كرده وه یهك كه په سه ندی شرعه ، روش وهر گیره له نه فام و تینه گه یشته و . جا ئه گهر شه یتان تووشی وه سه وه سی كردیت و ویستی بی به لاتا په نا بگره به خوا ، چونكه به راستی ئه و زاته بیسه ر و زانایه .

به راستی ئه وان ه ی كه پاریزكار و ته قواداران ، كاتیك خه ته ره و خه یالاتیك له لایه ن شه یتانه وه به دلیاناییت ، ئه و خیرا بیدار ئه بنه وه و خوی خویان بیرده كه ویتته وه ، ئنجا ده سه بجی بهر چاویان روون ده بیټ و ری راستیان لی ناشیویت .

حه زرت ﴿ ناموزگاری ده كات له ری پیاویكه وه :

حه زرت ﴿ له گه ل هاوه لآندا دانیشتبوو له مزگه و تدا فهرمووی : ئیستا پیاویك دیته ژووره وه ئه هلی به هه شته ، له وكاته دا پیاویك كه ئاوی ده ستنویژ له ریشی ده تكاو جووتی نه عمل به دهستی چه پیه وه بوو خوی كرد به مزگه و تدا

بۆ سبەينیش حەزەت ۋە ھەمان شتى فەرموو ، ھەمان پياو ھاتە ژوورەو ، بۆ رۆژى سىيەمىش بەھەمان شيو ... عەبدوللای كوپى عەمر ، حەزى کرد بزانى ئەوپياو چ كارىك دەكات وا گەشتۆتە ئەو پلەوپايەيە بۆيە چوو بۆلای و وتى : من لەگەل باوكم زویر بووم و سویندم خواردوو سىشەو نەپۆمەو مألەو جانازانم بەمیان پام دەگريت ، ئەویش بەگەرمى پيشوازی لیکرد و پاش سىشەوگە ، عەبدوللا شتيكى زيادهى وای نەبینى كە ئەمان نەیانیت ، بۆيە پى وى : برا من هیچ شتيكم نیه لەگەل باوكمدا ، تەنها ویستم بزانم چ كارىك دەكەیت كە ئیمە نەمانکردبى تاجاوت لى بكەم ، چونكە حەزەت ۋە سى رۆژ بەو جوړە باسى تۆى کرد ... ئەویش وتى : من لەدلمدا هیچ شك نابەم بەرامبەر موسلمانان و ، حەسەد بەهیچ كەس نابەم ئەگەر خواشتيكي پىادابیت عەبدوللاش وتى : ئەمەيە تۆى ئاوا بەزکردۆتەو كە بەھەموو كەس ناكريت ! كى ھەيە وەك ئەبى (مضمم) بىت :

رۆژىك حەزەت ۋە ھاوولانى فەرموو : كەس ھەيە وەكو (ابومضمم) پى بكريت ، وتیان (ئەبومضمم) كىيە ئەى پىغەمبەرى خوا ؟ فەرموى : ئەو پياويكە بەیانیان كەرۆژى لى بوەو دەلیت : خوايە من سەر و نامووسم بەخشیو ئیتەر ھەركەس قسەى پى بووتایە وەلامى نەئەدایەو و ، ستەمى نەئەكرد بەرامبەر ئەوانەى كەستەمیان لى دەكرد و دەست دريژی نەئەكردە سەر ئەوێ كە دەستدریژی دەكردە سەر (ئەبوداود و طبرانى . (البزار) یش لەپەراوى (كشف الاستار) دا لەبابى (الزكاة) دا دەلى : رۆژىك حەزەت ۋە ھانى ھاوولانى دا بۆ خیر و سەدەقە ، (علبەى كوپى زەید) ھەستا و وتى : من لەبەر ئەوێ هیچ نیه ، تەنها سەرونامووسى خۆم دەبەخشم ، ھەركەس ھەرچى پى وىم وستەمى لیکردم گەردنى ئازادبیت ...

حەزەت پاش ماوہیەك فەرموى : (كوا علبەى كوپى زەید) ، دووسى جار دووبارەى كەردەو ، ئنجا كە (علبە) ھەستا ، پى فەرموو (تۆیت سەر و نامووسى خۆت بەخشی ، خوا لى وەرگرتیت) ... كارى كەم و پاداشتی زۆر :

سوفیانی كوپى دینار بە (ابى بشر) دەلى كە ھاوولانى ئیمامى عەلى بوو ، ھەوائم بەدەرى لەبارەى ئیشى پيشنانمانەو ، ئەویش وتى : ئەوان كارى كەمیان دەكرد و پاداشتی گەورەیان وەرەگرت ، وتى : باشە چۆن ؟ وتى : ئەوان دل و سینەیان ساف و

بئىگەردىبوو فضىلى كۆپى عىياض دەلىلى : ئەوانەى لاي ئىمە گەشتۈنەتە پىلەى بەرز ، بەزۆرى نوپۇز و رۇژوۋ نەبوۋە ، بەلكو بە سەخاۋەتى نەفس و سىنەسافى و دىئىۋىزان بوۋە بۇ ئوممەت . ھەزرىتىش ﷺ بۇ ئەم مەسەلەيە دەفەرموئىت : (ان المؤمن ليدرك بحسن الخلق درجة الصائم القائم) ئەبوداۋد و ئەھمەد / واتە : بەراستى بېرۋادار بەرپەۋشتى جوان ئەگاتە پىلەى ئەۋكەسەى كەھەمىشە بەرۋژوۋە خەرىكى شەۋنۋىژە .

ھەزەمكەن خوالىتقان خۇش بىت ؟

ئەبۇبەكر مانگانە ھاۋكارى ھاۋەلىكى خەزى دەكرد لەبەرئەۋەى ھەژاربوو ، كاتىك زىمانى نەپاراست و بوۋختانەكەى بىلۋدەكردەۋە بەنەقامى بۇ عائىشە ، ئەبۇبەكر رقى ھەستا و سوئندى خوارد ئىتر ھاۋكارى نەكات ... خۋاى گەۋرەش ئەم ئايەتى ناردە خوارەۋە ﴿ ولا يأتل اولوا الفضل منكم والسعة أن يؤتوا اولي القربى والمساكين والمهاجرين في سبيل الله ، وليعفوا وليصفحوا ألا تحبون أن يغفر الله لكم والله غفور رحيم ﴾ النور : ۲۲ واتە : ئەوانەى خاۋەنى سامان و بەخشندەيىن لەئىۋە باسوئند نەخۇن كەيامەتى خەزىمان و ھەژاران و كۆچكەران لەپىناۋى خاۋادا نەدەن ، دەبا لىبۇردەبن و ، چاۋپۇشى بىكەن ، مەگەر ھەزەناكەن خوالىتقان خۇش بىت ، خواش ھەمىشە لىخۇشبوو مېھربانە . ئەبۇبەكرىش فەرموۋى : بەلى ئىمە ھەزەكەين خوالىمان خۇش بىت ، بۈيە لەخەمەكەى خۇش بوو ، ۋە ھەموو مانىگىك ھاۋكارىي يەكەى دەدايە .

لىخۇشبوون عىززەتە :

ﷺ پىنغەمبەر ﷺ دەفەرموئىت : (مازاد الله عبداً بعفو الا عزاً) مسلم / واتە ھەركەس لىخۇشبوو بىت خوا عىززەتى بۇ زىياد دەكات .

ﷺ بەبوخارىيان وت : چۇن دوعاناكەيت لەۋانەى بوختانىيان بۇ كىردوۋىت و ئازارىيان داۋىت ، وتى : ھەزەت ﷺ فەرموۋىتەى : (اصبروا حتى تلقوني على الحوض) بخارى واتە : ئارام بگرن تا لەسەر ھەۋزى كەۋتەر بەمن دەگەنەۋە .

ﷺ زىن العابدین ئامۇزايەكى لىۋى تۈرە دەبىت و قەسەى پىۋ دەلىت ئەۋىش ھىچ ۋەلامى ناداتەۋە ، شەۋى دەچىت بۇ لاي و دەلىلى : (بىرام ئەگەر ئەۋەى وتت راستە ، خوالىم خۇش بىت ، ۋە ئەگەر ئەۋەى وتت وانىە خوا لەتۇ خۇش بىت) . ئىتر خوات لەگەل ئەۋىش لەم رەفتارە جوانە شەرمەزار بوو ، پەيمانىدايە كەجارىكى تىرشتى وانەكاتەۋە .

ﷺ ھاۋەلىكى ئىمام ئەھمەد شەۋ لەمالىيان مىۋان دەبىت ، سەير دەكات ئەۋشەۋە ئىمام ئەھمەد زۆر دەگرى ، بەيانى لىۋى دەپرسى كە بۇچى ئەمىشەۋ ئەۋەندە گىراي ،

ئەویش دەئیت : بىرم لە لىدان و قامچى يەكانى خەلىفە موعتەصەم كەردەو لەلايەك و لەلايەكى تریشەو بىرم لەم ئايەتە كەردەو كە دوينى لەوانە يەكدا بە قوتابىەكانم و تەو كە دەفرمويت : ﴿ و جزاء سيئة سيئة مثلها ، فمن عفا وأصلح فأجره على الله ﴾ ... بويە منيش سوجدەم بۆ خوا بردو گەردنى هەموو ئەوانەم ئازاد كرد كە ئازاريان داوم ، ئيمەچ سوودىك وەردەگرين ئەگەر براىەكى موسلمان بەهوى ئيمەو سزابدريت ، لەكاتيكدە ئەگەر ئى خوش بين چاكترە چونكە خواليمان خوش دەبى ..

﴿ ئين تەيمەش هەرگيز دوعاى لەكەس نەكردووە ، بەپيچەوانەو دوعاى دەكرد بۆ ئەوانەى كە دژايەتيان دەكرد ، رۆژيك مژدەيان بۆ هينا كە يەكى لە دژمنە سەر سەختەكانى مردوون ، ئەویش پىي ناخوش بوو كە مردووە و پاشان چوو سەرەخوشى كرد لەكە سوكارى و وتى هەرچيتان پيوست بوو من لە خزمەتتەندام .

بەئى ... بەلخوشبوون دل ئارام دەبيت و مروف پاداشتى گەورە وەردەگريت ، رۆژيك پياويك بەعەمرى كورى عاصى وت : بەخوا هەقت ئىدەكەمەو و چارت دەكەم ، ئەویش وتى : دەى برا بۆ خۆت خراپە سەرقال دەبيت ..

ئەبو دوو جانە لەسەرەمەركدا زۆر دلخوشبوو ، پرسىاريان ليكرد چۆن ئاوا دلخوشە وتى : قسەم لەشتيكدە نەكردووە پەيوەندى بەمنەو نەبووبى و هەرگيز دلم هيچى تيانەبوو بەرامبەر موسلمانان و دلو سینه ساف بووم ..

لەكو تايبى دا وەك حەزەت لەخوا دەپاريينهو (اللهم اني أسالك الثبات في الامر وأسالك قلباً سليماً) نسائي و احمد / پەروەگارا من داواى دامەزراوى و داواى دليكى چاك و پاك و بى غەل و غەشت ئىدەكەم (پەراوى الانقياء)

ئاسوى هيمەت بەرزان

سەكینهى ئيمانى و لەزەتى و امان ئىناكات دانيشين لەسوچيكي خەلۆەتگادا و خەريكى زيكر و فيكر و يادى خواين ، بەلكو لەگەل زيكر و فيكر و يادى خوادا ، هەولئى بەردەوام و نەسەرەوتن كارمانە بۆ گەياندن ئاينى خوا و (مراغمەى شەيتان) .

﴿ لەسەرەتادا شەيتان دەيهويت لەپەرگومانى كوفر بخاتە دلەو و بەمەش خەلكانيكى زۆرى لەهەموو كاتيكدە سەرگەردان كەردووە ، هەرچەندە ئەمە لەلاى شوين

كەوتۇننى ھەزرىت دا ﷺ كەمترە بەھۇي بەلگەۋ بۇرھانى ئىمانىيەۋە ، بەتايىبەت لەھلەي بانگخوزان .

❁ ئەگەر شەھىتان ئەمەيانى بۇ نەكرا ئەۋا ھەۋل دەدات بېرۋادار بەرەۋ بېدەۋە و زىادۈكەم لەعەقىدە و كاردە بېبات ، بەمەش كەسانىكى زۆر گىرۋدە دەكەت ، تەنانەت بانگخوزانىش ئەمەيان تۈۈش دەبىت و لىرەۋە ھۇشيار كەردنەۋەي بەردەۋام پىۋىستە بۇيان ...

❁ پاش ئەمە شەھىتان ھەۋا ئارەزوۋ ، ۋەگوناهى گەرە جوان دەكەت ، كە ئەمەش زۆركەسى پىۋە گىرۋدەيە ، ھەرچەندە بانگخوزان زۆرەيان لەمەۋە دورىن .

❁ شەھىتان نەفەسى درىژە و ئەگەر ئەمانەي بۇ نەكرا ئەۋا بە گوناهى بچۈكەۋە بېرۋادار سەرقال دەكەت ، ئەۋانەش كە بى ئاگان ، لەم كىشمە كىش و بگرە و بەردەيەدا بىرىندار دەبن ، جا ئەگەر بانگخوزان بەھۇي ھۇشيارىانەۋە بىرىندارىش نەبن ، رەنگە زۆرىان بېروشىن و كەم تا زۆرىك كارىان تى بكات .

❁ شەھىتان دەزانىت كەنابى بەناشكرا پۈۋ بەپۈۋى بانگخوزان بېيتەۋە ، چۈنكە ئەۋان ھۇشيار و زىرەكن و ھىممەتەيان ئەۋەندە بەرزە بەئاسانى فرىونادىن ، بۇيە لەبەرگى ئامۇزگارى كاردە دىتە پىشەۋە و وايان لىدەكەت بەشتى (مباح) ۋەۋە سەرقالىان بكات و وردە وردە ساردىبەنەۋە ، بانگەۋازىش (الدعوة) ئالىرەدا پىۋىست دەبىت لەسەرى كەداۋا لەبانگخوزان بكات زۆر خەرىكى (مباحات) نەبن ، بۇئەۋەي سەرقال نەبن و دورىنەكەۋەنەۋە لەگۈرەپانى ھەۋل و خەبات .

ھەرۋەھا بۇئەۋەي ھەمىشە گەرم و گۈپ و گيان لەسەر دەست و ئامادەبن بۇ ھەموۋ ئەۋپىشەتەنەي كەدىنەپى يان لەناۋ كۆمەلگادا ..

❁ ئەگەر شەھىتان لەھەموۋ ئەمانەدا سەرنەكەۋت و زەفەرى بە بانگخوزانىك نەبرد ، ئەۋا ھەۋل دەدات ئەۋلەۋىەتى ئى بشىۋىنى ، واتە ئەگەر بانگخوزانىك ھەق بىت خەرىكى زانست و زانين بى ، ۋاي لىدەكەت خەرىكى ھەندى سۈننەت و كارى ۋابى ، ھەرچەند خىرن ، بەلام لەشتانىك دۋاي دەخەن كە بۇ ئەۋ خىرتىن .

❁ ئىنجا ئەگەر بانگخوزان لىستى ئەۋلەۋىياتى ئى نەشىۋاۋ نەبۈۋ بەداۋى شەھىتانەۋە ئىنجا ھەۋل ئەدات كەلئاسكى بكات ، بەجۆرىك ئەگەر ئەم چاكەيەكى كرد و ئەۋانەي

دەورو بەری پىيان نەزانى ، يان بە چاكي مامەلەيان لەگەڵدا نەكرد ، زوو دلى گەرد بگري و ھەميشە لەبىيانووبىت و لەسەر پىبى بۆ خۆ تۆرداندن و دووركەوتنەوھ ...

ئەمەش بەوھ چارەبىت كەرەوشت بەرزى و سنگ فراوانى بىتە كالای بالامان و ھەركەس نىەتى خىر بوو بەرامبەرمان پى بزانی و سوپاسى بكەين ، خۆ ئەگەر نىەتەكەشى بوو بەكردەوھى چاك بەرامبەرمان زیاتر دەستى ریز و حورمەتى ئى بنین .

خەلیفە مەئمون دەلى : (من لم یحمدك على حسن النية ، لم یشكرک على جمیل الفعل) واتە : ھەركەس سوپاست نەكات لەسەر نىەت چاكي ، سوپاسیشت ناكات لەسەر كردهوھى چاك ...

بەلى مەسەلەى نىەت زۆر گرنگە ، ئەگەر دۆستىك دلىيانىن كەنىەتى خراپ نىە بەرامبەرمان ، ئەگەر كارىكى نابەجى بەرامبەرمان لىوھشایەوھ ھەقە زوو پیاھەلنەشاخین و نىەتە باشەكەى شفاعەتى بۆ بكات لەلامان .

خۆ راستە ئىمە ھەموو ھەز بە دۆست و ھاوھلى نمونەى دەكەين ، كە دلفراوان و بىكەم و كوپى بى ، بەلام ھەروەك وتراوھ (من طلب أخاً بلا عیب صار بلا أخ) واتە : ھەركەس بەدواى بەندەى بى عەیب دا بگەرى بىكا بەھاوھلى ، بى ھاوھل و بىبرا بەتاقانەى دەمىنیتەوھ .

دەستكەوتنى براىەكى راستەقىنەى بى غەل و غەش ھەموو مولكى دنیا دىنى بۆیە كە (مخارق) ئەم دىرە ھۆنراوھىەى (ابى العتاهیه)ى بۆخەلیفە (مامون) خویندەوھ :
وانى لمحتاج الى ظل صاحب

یروق ویصفو ان كدرت علیه

واتە : من پىویستم بەسایەى ھاوھلىكە كە ھەر پوون و چاك بىت ، ئەگەر من لىلش بووم بەرامبەرى و كەم و كوپیشم ھەبى ...

(مامون) ھەوت جار پىى دووبارە كردهوھ و پاشان وتى : (ئەى (مخارق) خەلافەتەكەم بەرە بۆ خۆت و ھاوھلىكى وام بەدرى ئەگەر دەست دەكەویت !

❁ شەیتان وا دەكات زوو ھەلچین و زوو بەر پەرچ بدەینەوھ ، بەلام دەبى بزانی كەس بىجگە لەپىغەمبەرمان (معصوم) نىە .. كە ئەمەش حالى بووین دەبىت لەبەر خوا دەست بەینە بالى ئەوانەى كە دەخلىسكین ، بەتایبەت ئەوانەى بەتاوانكار و خراپەكار نەناسراون ، تەنھا جارىك یان چەند جارىكى كەم شتىكیان لەدەست قەوماوھ ، ھەزرت

✽ دهفهرمویت : (اقلوا ذوي الهيئات عثراتهم) واته : كهسی بهشان و شهوكت و نهاسراو بهخرابهکاری تهگهر كهوت زوو دهست بدهنه بالی باههستیتتهوه .

✽ پروادار بهردهوام وا لهكیشمه كیشدا لهگهل نهفامی و شهیتاندا ، جانهوانهی

كهبهرچا و پوون و شارهزان زیاتر دهتوانن لووتی شهیتان بشكینن و خوا لهخویان رازی بكن . قورئان دهفهرمویت : ﴿ ذلك بأنهم لا يصيبهم ظمأ ولا نصب ولا مخمصة في سبيل الله ولا يظنون موطناً يغيب الكفار ولا ينالون من عدو نيلاً الا كتب لهم به عمل صالح ، ان الله لا يضيع أجر المحسنين ﴾ التوبة : ١٢٠ واته : بهراستی هیچ تینوویهتی و ماندوبوون و برسیتیهکیان تووش نهدههات لهپیناوی خوادا بهزایه بجیت و ، نهدهچوونه هیچ شوینیک و پیان نهدهخسته هیچ جیهك بی باوهپان پیی سهغلهت بی و دهستیان لههیچ دوژمنیک نهدهوهشان ، كهنهبیته هوئی نهوهی بهكار و كردهوهیهکی چاك بویان تۆمارنهكریت ، بهراستی خوا پاداشتی چاكهكاران ون ناكات و بهزایه نادات .

ههروهه دهفهرمویت : ﴿ ومثلهم في الانجيل كزرع أخرج شطأه فازره فاستغلظ فاستوى على سوقه يعجب الزراع ليغيظ بهم الكفار ﴾ الفتح : ٢٩ واته : نمونه و پیناسهی پرواداران لهئینجیلیشدا وهك رووهكیک وایه كهلهسهرهتاوه چهكهره بكات و پاشان نهستووربیت لهسهرقهدهكهی ، نهوهنده زوو پیبگات كشتیارهكان سهرسام بكات و پیان سهیر بیت : چۆن واپیگهی ؟! چۆن ئاوا خوئی گرت ؟! نه پیناسهیه بۆ نهوهیه خوا داخ و خهم بدات بهكافران ...

بهئلی نهش ونمای موسلمانان قین و داخ دهكا بهدلی كافراندا و خهریکه لهداخا بتهقن و ههلاههلا بین ، جابلین ﴿ قل موتوا بغيظكم ان الله عليم بذات الصدور ﴾ ال عمران ١١٩ واته : دهبرمن له داخا ، خوا دینی خوئی ههر سهر دهخات و ههمیشه پشت و پهناهی موسلمانانه .

خهم وداخ دان به كافران لهكاتی پوو بهپوو بوونهوه و دووبهرهکی دا و ، پروای پتهوو ئیمانی دامهزراوو تهزاندنی لووتی شهیتان مهسهلهیهكه و ، ههر لیژهشهوهیه كه كاتیك شهیتان دهیهویت پروادار لهنویرژدا سهرقال بكات و ژمارهی ركاتهكانی لی تیک بدات ، چهزهرت فیрман دهكات كهمهكه حساب بكهین و نویرژهكه تهواوبكهین و دوايش دوو سوچدهی سههو ببهین ، نههم دوو سوچدهیه کاری شهیتان پووچ دهكاتوه و خهمی پیدهخوات ، ههروهك دهفهرمویت (ان صلاته تامة ، كانتا (أي السجدين) ترغمان أنف الشيطان) مسلم گیراویهتیهوه ...

لهكۆتايىدا ... بهرهو ئاسۆى هيىمهت بهرزان .. با زياتر دلفراوان بين ، بارهوشت و خومان چاك بكهين و با زياتر بهرچاو روون بين و شارهزايين لهفرت وفيلسى شهيتان و پيلانهكانى .. سا بهلكو خواى گهوره لهخومان رازى بكهين ...

هيوايهتى كۆكردنهوهى تۆزوخۇل!

ئەگەر بانگخوازىك بيهوى دلخۇش بكات ، بادل بهو بازرگانيه بىوينهيه خۇش بكات كه پر خيىر و بهرەكەت و پوون و ئاشكرا و بى پيىچ و پهنايه ..
بازرگاني بانگخوازن لهگەل خوادا ، وهكو بازرگاني خەلكانى ترنيه ، هيچ ترسى دابهزىنى نرخى دۇلار و كيىشهى ناردن و تهحويلى پاره و كيىشهى بۆرصهكانى تيا نيه ..
نرخى سههمهكان ديارىيه و چەند زياتر ماندووېيت زياتر خوالىي رازى دهبييت و پاداشتى دهاداتهوه و قازانچ دهكات.

قازانچىك لهدهقاتهوه هەتا هەوتسەد قات بگره زۆر لهوهزياتريش ﴿ والله يضاعف لمن يشاء ، والله واسع عليم ﴾ البقرة: ۲۶۱ .

بۆيه هەر بپرواداريك لهم بازرگانييه تيىبگات ، شهوو روژ دهاداته دهم يهك و پياوانه قولى ئى هەلدەماليت و كات بهفپرو نادات .

ئاي چ خۇشىيهكه ، گەيشتن بهپيغهمبهران و پياوچكان و شههيدان و راستگوويان و هاوهلى كردنيان بۆ هەتا هەتايى ، سهرباقى هەموو ئەوانەش نيعمهتى بينىنى خواى گهوره كه لههەموو نيعمهتيك گهورهتره .

ئاشكرايه بههشتيش پلهپلهيه ، هەر پلهيهك بتهوى بيگهيتى ، نرخى خوى ههيه و ، هەولى تاييهتى خوى دهوييت ، كهدهستيشت كهوت يهكجارى و مولكايهتىيه و حسابى كرچيت بۆ ناكرى !

بههشت بهزهحمەت و نارەحەتى تەنراوە و ژيانيش ئەو هەول و زەحمەت و رەنجەيه كه ئەدرىت بۆ گەيشتنه بههشت ﴿ يا ايها الانسان انك كادح الى ربك كدحاً فملاقيه ﴾ الانشقاق : ۶ واته : ئەى ئادەمميزاد تۆ خۆت ماندوودەكهيت و رەنجدەريت بهره و لاي پەروردگارت ، كه سەرەنجام لاي ئەو پاداشتهكهى وەرەدەگریت .

جا ئەگەر ژيان بۇ خۇي بەگشتى زەحمەت و ماندوبوون بى بۇ خەلكى ، بۇ بانگخوزان زەحمەتتە بەتايىبەتى ، چونكە ئەو ھەقەي لاي ئەمە بەزۇر كەس ناخوات و دژايەتى دەكرىت ﴿واكثرهم للحق كارهون﴾ المؤمنون : ۷۰

حەسەنى بەسرى دەلەيت : (ئەم ھەقە قورس و گرانه ، خەلكى ھەوليان داوہ و بۆتە رىگر و بەرەست لەنيوان خويان و زۇر لەھەواو ئارەزوہ كانياندا ، سا بەخوايە كەسى لەسەر ئەم ھەقە دانامەزى مەگەر لەفەزلەكەي تى گەيشتەي و چاوەپوانى عاقىبەت و پاداشتەكەي بىت) .

بەتەگەيشتن لەم راستيانە ، ھەولدان دەبىتە خولياي سەرى بانگخواز و ھەموو شەوى بى خەم سەرنانىتە سەر سەرىن و ھەموو رۆژكەيش خەمىكى تازەي لەبەرە بۇ كاريكى تازە و بۇ داهيئانىك كە خزمەت بەئايىن و بەخەلكى بكات .

ئەجا ئەگەر لەم رىگايەشدا خۇلاوى ببىت و تۆز و گەردى لى بنىشىت ، ئەو تۆز و خۆل و گەردەي بۆدەبىت بەپارىزەر لەئاگرى دۆزەخ ، ھەرەك حەزەت ۛ دەفەرموئە : (من أغبرت قدماه في سبيل الله ، حرمة الله على النار) . جا ئەگەر كەسانىك خەو بە دۆلارو دىنارەو دەبين ، ئەم دلخوشى و دلشادىيەكەي بەو تۆز و خۆلەيەكە لەبانقى قىامەتدا پاشەكەوتى كردووە !

پادشاى دادپەرورەي ئەندەلس(المنصور - باوكى عامر محمد بن ابى عامر) يەكەكە لەو خواناسە تىكۆشەرەنەي كەچاك لەم مەسەلەيە تەگەيشتەبوو ، بۆيە لەسەردەمى دەسەلاتىدا بەردەوام خەرىكى جەنگى پۆم بوو ، ئەوئەندە شەوقى ھەبوو بۇ جىھاد ، جارى وا ھەبوو دواى نويزى جەژن بەرپى دەكەوت بەرەو گۆرەپانى جىھاد و پوو بەپووبوونەو ، سوپاكەشى بەدوايدا دەچوون و بەم جۆرە جەژنيان لەناو تۆز و غوبارى گۆرەپانى جەنگدا دەكرد !

لەماوہى فەرمانەرەوايەتيەكەي دا زياتر لەپەنجا جار جەنگا لەگەل رۆمەكاندا و سەرکەوتنى باشى بەدەست ھيئا كە ئەوانەي پيش خۇي بەدەستيان نەھيئابوو . كە ئەوانەش (ابومروان بن حيان) لەپەراوى (مأثر العامرية) دا باسى كردوون .

بەلى ... لەش سووك بوو بۇ جىھاد ، سالى واھەبوو دووجار دەچوو بۇ پوو بەپوو بوونەوہى دۆژمنان و ، ھەركاتەيكيش لەجەنگ بگەرايەتەوہ فەرمانى دەدا جەلەكانى بەتەكەين و ئەو تۆز و خۆلەي كەپيئانەوہبوو كۆبكرىتەوہ و ھەلبەگريت .

جا کاتیکیش له سهره مه رگدا بوو ، فه رماني دا : نه گهر مرد نهو توژ و خوئی جیهادهی
 کوکراوه ته وه بیکن به سهر کفنه که ی دا ، کاتیک له ناو گوږدا دانرا و نه سپه رده به خاک کرا
 به ئی ... له دوورتین (نغور) ی موسلمانان ، له ناوچه یه که پی ی دهوترا (مدینه
 سالم) به نازاری ناوسک له کاتی جیهادا وه فاتی کرد ، له سالی ۳۹۲ ی کوچی دا ، که (ان
 شاء الله) شهید و ههر له ویش نیژدرا و وه سیه ته که ی جی به جی کرا ...

که نارگرتنی بانگخوازان

راست نیه و ناگونجی بانگخواز دهسته و سان بیټ و دهست له نه ژنو دانیشی و هیچ
 کاریک نه کات بهرام بهر نه قامی ... کارکردنیش شاره زایی و لیزانینی دهویت ، بانگ بو
 جیهاد نابی سهرشیټانه بیټ و حساب بو دهو روبه نه کریت ، ههروه له سهر خوئی
 بانگخوازیش نابیت به جوړیک بیټ که فرسه ته کان له کیس بچن کاتیک دینه به رده ست ...

چاوگپرانیکي خیرا به ژيان نامه ی حه زرت و هاوه لاند ائهم راستیه مان زیاتر بو
 پوون دهکاته وه و به ئاشکرا له قوناغ بهندی و خویندنه وه یان بو دهو روبه ریان تی دهگه ین .
 راسته ئیمه دلخوش و سهر به رزین به سهر که وتنه کانی پیشیان ، به لام نه بی بزانی که
 نهو سهر که وتنه له نه نجامی چوونه پیشه وه یه کی حساب بو کراوه وه بووه ، نه وه ته
 ئاموزگاری سهر کرده یه که بهم جوړه کراوه (انت تاجر الله لعباده ، فکن المضارب الکيس
 الذي ان وجد ربحاً اتجر ، والا احتفظ برأس ماله) واته : تو بازرگانی خودایت بو
 بهنده کانی ، جا نهو بازرگانه داناو وریاه به که نه گهر زانی قازانجیټی پاره که ی دهخاته
 گهرو ، نه گهر زانی قازانج ناکات سهرمایه که ی دهپاریژی و نایخاته کاره وه .

به راستی ئاموزگاری یه کی بهرز و به پیژه ، نه وه تا به بازرگانیکي ژیری دا نه ی
 که له مه و سیمی تایبه تدا بازرگانی دهکات ، که دلنیا یه له قازانج و سهر که وتن ، خو نه مه ش
 عه یبی تیانیه ، مادام نازایه و له فرسه ت دهگه ری و دهست له نه ژنو دانه نیشتووه ..

به ئی ... نازایه تی نه وه یه که عه قلی له گه لدایټ ، غه زالی ده لیټ : (مه به ستمان
 له نازایه تی نه وه یه که هیژ و توانای توږه بوون و توله کردنه وه مل بدات بو عه قل
 له چوونه پیټش و نه چوونه پیټشدا) .

به نناش ده لیټ : (پیاوی جیهادی ته نها ، وه ک پیاوی جیهادی دانای به بهرهم نیه ،
 که به که مترین به خشین و به ختکردن زوړترین قازانج به دهست بهیټی) .

عبدالوهاب عزام دہلیت : (ھەموو ھەرەكەت و جوولەيەك بەرەكەت نىيە ، وە ھەموو چوونە پييشىك دانايى نىيە ، وە ھەموو رۇشتىك روو و خيّر نىيە) .

جاريكى تريش بەننا بە قوتابى يەكانى دەلى : (ھەرەك چۆن بە ھەلچوھەكانتان و ترا لەسەر خوین و چاوەپى فرسەت و كاتى گونجاو بكەن ، ئاواش بەوانە دەلىم كەدانىشتوون ، ھەستەن كاربكەن ، لەگەل جىھادا پالداڤەو نىيە ﴿ والذين جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا وان الله لمع المحسنين ﴾ العنكبوت : ٦٩ بەرەو پييشەو ھەميشە ھەنگاوبنن (والله اكبر) ...

ئىمە بى ھىوا ناين و پەلەش ناكەين و پييش پووداوەكان ناكەوين ، دوورو درىژى رى جىھاد سست و لاوازمان ناكات و كۆلمان پى نادات ، چونكە دەزانين كە ئىمە پاداشت وەردەگريڻ ئەگەر نىيەتمان چاك بىت و تەنھا بۆ خوا بىت) .

لەبارەى كەنارگيرىيەو بۆ خو چاكردين و خو ئامادەكردن بۆ خزمەتى بەرنامەى خوا ، (د . مستەفا مەحمود) باسى خو دىكەت و دەلىت (من جورىك لەكەنارگيرىم ھەيە ، بەلام سوودى زۆرم ئى بينىووە ، ھەرەك چۆن زەوىيەك دەكىلى و تۆوى پىووەدەكەيت ، منيش ھەروام ، ديارە ئەبى ئەو تۆو ماوہيەك لەژىر خاكدا لەبەرچاوەبى ، بۆ ئەوہى چەكەرە بكات و پاشان بەرھەم بدات) .

د . مستەفا مەحمود لەگەشتەكەى دا لەبى باوەپىيەو بەرەو ئيمان سوودى لەو كەنارگيرىيە بۆ خوشارەزاكردن وەرگرت و پاشان لەزنجيرە ئەلقەيەكى بەرنامەى (العلم والايمان) دا زۆرتريڻ سوودى بە موسلمانانى جىھان گەياند و تى گەياندن كە زانست و ئيمان دژى يەك نين ، بەلكو دۆستى يەكترين و ھەرگيز ئيمان دژ بە زانستى راست و بەسوود نەبوو كە لەخزمەتى مرقايەتى دا بىت ...

يەك بەدوو تا يەك بەھەزار !

قورئانى پىرۆز دەفەر مویت : ﴿ يا ايها النبي حسبك الله ومن اتبعك من المؤمنين ، يا ايها النبي حرض المؤمنين على القتال ، ان يكن منكم عشرون صابرون يغلبوا مئتين وان يكن منكم مئة يغلبوا الفا من الذين كفروا بأنهم قوم لا يفقهون ، الان خفف الله عنكم وعلم أن فيكم ضعفاً ، فان يكن منكم مئة صابرة يغلبوا مئتين ، وان يكن منكم ألف يغلبوا ألفين باذن الله والله مع الصابرين ﴾ انفال : ٦٦

واته : ئەي پيڭەمبەر ﷺ تەنھا خوا بەسە بۆ خۆت و ئەوانەي شوپنت كەوتون لە ئيمانداران كە پشتگير و ياريدەدەرتان بێت ، ئەي پيڭەمبەر ﷺ ھانى ئيمانداران بدە لەسەر جەنگ ، (دژى ئەوانەي كە كۆسپن لەرىي گەياندن پەيامى خوا دا) ، ئەگەر بىست كەسى خۆراگر ھەبێت لە ئيوە ، ئەو زال دەبن بەسەر دووسەد كەسدا ، خۆ ئەگەر سەد كەس لە ئيوە ھەبن ، ئەو بەسەر ھەزار كەس لەوانەي كەبى باوھن زال دەبن ، چونكە بەراستى ئەوانە كەسانىك كەتيناگەن (چ ھىزىك پشتيوانى لە ئيوە دەكات) .

ئەي ئيمانداران ئىستا ئيتەر خوا ئەركى لەسەر كەمكردنەو و ئەزانى كەلاوازيتان تيايە لەرووى ماددى و مەعنەوى يەو ، لەبەرئەو ئەگەر سەد كەسى خۆراگر ھەبێت لە ئيوە ، ئەو زال دەبن بەسەر دووسەد كەسدا و ئەگەر ھەزار كەستان ھەبێت ، ئەو زال دەبن بەسەر دوو ھەزاردا ، ئەويش بەويست و يارمەتى خوا ، خواش يار و ياوھرى خۆراگرانە .

لەراستى دا بەھوى ئيمان و بپرواوە دەكرێت بپروادارىك بەرامبەر دە كافر ببيتەو ، بەلام خوا بەرھەمە تەنھا داواي بەرەبەربوونەوھى يەك بە دوو دەكات ، ھەرچەند ئەگەر سەيرى جەنگى مۇسلمانەكان بكەين زۆر جار لەو ژمارە و ریزانەش زياتر بوو ، بۆ نموونە :

لەبەردا مۇسلمانان ۳۱۳ كەس بوون بەرامبەر زياتر لە ھەزار كەس و ، لە (مۆتە)دا مۇسلمانان سى ھەزار كەس بوون بەرامبەر دووسەد ھەزار ، ھەرچەند سى سەركردە شەھيدبوون پاش شەش رۆژ لەجەنگ كە بەھەزارە كافر يان كوشت ، سەرەنجام بەسەركردايەتى خاليدى كورپى وەليد كشانەو ، بەجۆرىك كە لەمىژوودا كشانەوھى وا گرنگ و بى زيان نەبوو ، كە ئەويش ھەر جۆرىكە لەسەر كەوتن .

لەشەرى يەمامەدا خاليد ۱۳ ھەزار مۇسلمانى لەگەلدا بوو بەرامبەر سەد ھەزارى ھۆزى مۇسەيلەمەي درۆزن كە چل ھەزار يان چەكداربوون و لەناو ناوچەكانى خوياندا شەريان دەكرد ، سەرەنجام مۇسلمانان سەر كەوتن بەسەرياندا و (۲۱) ھەزار يان لى كوشتن و لەمۇسلمانان دوو ھەزار كەس شەھيد بوون ، كە نزىكەي يەك لەسەر سى يان كۆچكەران بوون و يەك لەسەر سى يان ياريدەدەران بوو ، لەناو ھەموو شياندا (۵۰۰) كەسيان قورئانيان زۆر لەبەر بوو !

لەم سەر ژمیریانەوه بەجەرگی و نەبەردی و قارەمانیتی بڕواداران تێدەگەین و پالەوانیتی و لەخۆ بوردوویی و داستانی سەیر و سەمەرەش لەزۆریان دەگێڕنەوه بۆ نمونە :

۱- کاتی خالید لەجەنگی فارسەکاندا داوای یارمەتی لەخەلیفە ئەبوبەکر کرد ، ئەو (قەعقاع) ی بۆ نارد و فەرمووی : سوپایەك قەعقاعی تیا بێت ناشکێت ! هەرەها دەیفەرموو : دەنگی قەعقاع لەسوپایەکا چاکترە لەهەزار جەنگاوەر !

کاتی عەمری کوپی عاصیش لەمیسەر داوای یارمەتی کرد لە عومەری کوپی خەتتاب ، چوار کەسی بۆ نارد و فەرمووی : ئەو چوارکەسە لەجیاتی چوار هەزار جەنگاوەر .

نموونهیهك له نازایهتی قهعقاع :

کاتیك لەسالی ۱۱ ی کۆچی دا خەلیفە ئەبوبەکر فەرمانی دا بەخالید بەرەو عێراق بکشی و لەگەڵ فارسدا جەنگی ، کارەکه زۆر قورس و ناپەخت بوو ، بۆیه داوای یارمەتی کرد و ئەبوبەکریش قەعقاعی بۆ نارد ...

ئەم پالەوانە نەبەردە بەردەوام لەگەڵ خالیدا بوو ، لەپوو بەپووبوونەوهی سوپای خالیددا لەگەڵ فارسەکاندا کەچل هەزارکەس بوون و موسلمانان هەژدە هەزار کەس بوون ، (هەرمز) سەرکردە ی فارسەکان بوو ، هەرمز یەکی بوو لەو هەشت سەرکردەیهی کەلە پلەیهکا بوون کلاوی تاییه تیان دەکرده سەریان کە نرخەکهی سەد هەزار درهەم بوو (خالید لەهەموو شەپەکاندا ئەو هەشت سەرکردەیهی کوشت)...

هەرمز لەسەرەتای شەپەکا دا بەفیل داوای لەخالید کرد کە هەردووکیان بەتەنها رووبەپووی یەك ببنەوه ، خالید رازی بوو ، کاتی لەناوەندی هەردوو سوپاکەدا بەیەك گەیشتن ، لەژێرەوه هەرمز لەگەڵ دەسوار چاکی خۆی دا رێکەوتبوو کە بەخیرایی و لەپەر لەکاتی شەپی هەردووکیاندا پەلاماری خالیدبدەن ، چونکە ئەگەر بەهەر هەموویان توانیان زەفەر بەخالید بەرن و بیکوژن موسلمانان تەواو دەبن ...

کاتیك ئەو دەسوارە جولان ، وەك شیر قەعقاع (کە بەوردی و زۆر بەوریایی یەوه چاوی بڕیبوووە دوژمن کە نەك خیانت بکەن) خێرا بەرەو دوژمن و ناوەراستی مەیدانی جەنگ هێرشی برد و نەیهیشت بگەنە لای خالید و رووبەرووی هەر دەسوارەکا بوووەوه و توانی بەتەنها پینجیان لی بکوژی و بەمە پیلانەکیان پووچەل بوووەوه و خالیدیش توانی

هورمز بکوژی، به‌مه‌ش فارسه‌کان شکانیکی زۆر خراپ شکان، که ئەگەر وریایی و بلیمه‌تی و ئازایی قه‌عقاع نه‌بووایه موسلمانان تووشی کاره ساتیکی گه‌وره ده‌بوون!

خالییدی سه‌رگرده!

خالییدیش بۆ خۆی یه‌کیکه له‌و پالنه‌وانانه‌ی که سه‌رکردایه‌تی هه‌ر سوپایه‌کی کردی، ئەو سوپایه نه‌شکاوه، تا رۆژیک سه‌رگرده‌یه‌کی فارسه‌کان ئی ده‌پرسی، تۆ چۆن ئاوا له‌هه‌موو شه‌ره‌كانتدا سه‌رده‌که‌ویت، ئاخۆ پیغه‌مبه‌ره‌که‌تان شمشیریکی خوایی له‌ئاسمانه‌وه داوه به‌تۆ؟ ئەویش وتی: نه‌خێر، من پیغه‌مبه‌ر * دوعای بۆ کردووم که شمشیریکی به‌کار و زال بم به‌سه‌ر کافراند...

سه‌رگرده‌یه‌کی تر که‌ناوی (جرجه) بوو، پیش جه‌نگ گف‌ت و گۆی کرد له‌گه‌ل خالییدا و موسلمان بوو، ئنجا له‌ریزی موسلماندا جه‌نگا دژ به‌ فارسه‌کان و ته‌نها دوورپ‌کات نوێژ فریاکه‌وت و شه‌هید بوو.

کاتی که‌ خالیید له‌گه‌ل ده‌ستکه‌وته‌کانی جه‌نگدا کلاوه‌که‌ی هرمرزی نارده‌وه بۆ مه‌دینه که‌بایی سه‌د هه‌زار دره‌هم بوو، وه‌ هه‌قی خالیید بوو، ئەبویه‌که‌ر نارديه‌وه بۆ خالیید، ئەویش نه‌یویست و رازی نه‌بوو بیکاته‌ سه‌ری وتی: من ئەو عه‌مامه‌یه‌ی خۆم ده‌که‌مه سه‌رم که‌ چه‌ند تال مووی چه‌زده‌تم تیا دا‌ناوه...

له‌شه‌رپ‌یکدا عه‌مامه‌که‌ له‌خالیید ده‌که‌وی‌ت و ون ده‌ی‌یت، که‌تیه‌یه‌کی (۵۰) که‌سی ده‌نیری تا بۆی نه‌دۆزنه‌وه، ئەبو عوبه‌یده پی‌ی ناخۆش بوو ئەوه‌نده که‌س بنیری بۆ عه‌مامه‌یه‌ک، خالیید وتی ئەو عه‌مامه‌یه‌ له‌سه‌رما نه‌بی شه‌رپ‌ناکه‌م ئەوه مووی موباره‌کی چه‌زده‌تی تیا به‌! ئیت‌ر پاش ماوه‌یه‌ک گه‌ران بۆیان دۆزیه‌وه و نایه‌وه سه‌ر سه‌ری!

چه‌ند دیمه‌نیکی جه‌نگی یه‌مامه و باخچه‌ی مه‌رگ:

شه‌ری (یه‌مامه) له‌قورستین شه‌ره‌کانی هه‌نگه‌پاوه‌کان بوو، له‌به‌ر ئەوه‌ی ۱۰۰ هه‌زار که‌س بوون و چ‌ل هه‌زاریان چه‌کدار بوون و شوینی قایم و قه‌لاشیان هه‌بوو.

کاتی که‌ سوپایه‌کی دوو هه‌زار که‌سی به‌سه‌رکردایه‌تی عیکرمه‌ رووی کرده ئەو ناوچه‌یه، به‌فه‌رمانی ئەبویه‌که‌ر ده‌بوايه چاوه‌پ‌ی بکه‌ن، به‌لام عیکرمه‌ په‌له‌ی کرد و جه‌نگاو به‌خیرایی شکا، ئەبویه‌که‌ر زۆر توو‌په‌بوو له‌په‌له‌کردنی عیکرمه.

دوای ئەو (شرحبیل) بەسوپایەکەو هات ئەویش هەر رۆژە و هەواییکی موسەیلەمە و دروکانی موسەیلەمە بۆ دەهات ، خۆی بۆ نەگیرا و شەپری کرد و ئەمیش شکا .

بۆیە کە خالید هات بە ١٣ هەزار کەسەو کەرەکە ی زۆرگراوتر بوو ، هەرچەند لەسوپاکە ی دا (زەیدی کوری خەتتاب) و (ئەبوو دوجانە) و (ام عمارە) و (وحشی) تیاوو ، بەلام ئەو دووشکاندە کاری کردبوو سەر وەرە ی موسلمانەکان .

خالید سوپاکە ی دابەش کرد و هەموو هۆزەکان تیکەل بوون ، لەگەڵ دەستپێکردنی جەنگدا هەلگەراوەکان گوزیکی توندیان لەموسلمانان وەشان و خەریک بوو بگەنە خیمەکە ی خالید ...

بۆیە خالید پیلانەکە ی خۆی گوپی وتی : خەلکینە جیابینەو تا بزانی لەکۆی و زەفەرمان پی دەبری ! ئیتر بەم چەند وشە یە ، کۆمەلی کۆچکەرەکان جیابوونەو و پارمەتیدەرەکان جیابوونەو و کۆمەلی لەوانە ی قورئانیان لەبەر بوو جیابوونەو . ئیتر بەو جۆرە هەركەسە و لەگەڵ کۆمەلی خۆی دا ریز بوو . ئنجا خالید هاواری کرد (وامحمداه ، وامحمداه ...) ئەم هاواری خالید و ناوھێنانە ی حەزەرە تە ﴿ گوپوتینی دایە موسلمانان و پەلاماری دوژمنیاندا و دوژمنیان شپێزەکرد ...

چەند دیمەنیکی نازایەتی لەشەرەکەدا :

﴿ پیاویکی (انصار) بەبرینداری بەسنگە خشی ، دەپۆی بەرەو لای کۆمەلی (انصار) ، پییان وت : تۆ بەم حالەو و بەو هەموو خوین و برینداریەو ئەچی بۆلایان چی دەکە ی ؟ وتی : ئەوان بانگی (انصار) دەکەن ، ئەترسم ئەوان بۆ بەهەشت حەشر بکړن و دوایی منیان لەگەڵ نەبم !

﴿ زەید وتی : دان بەخۆتانابگرن و رووبەپووی دوژمنان ببنەو ، بەخوا من ئیتر هیچ قسە یە ک ناکەم ، تا خواسەرمان دەخات یان شەهید دەبم و ئەگەمەو بەخوای خۆم . پاش ماوہ یە ئەویش شەهید بوو بەبی ئەوہ ی وشە یە ک بلی .

﴿ عەماری کوپی یاسر کە لەشەرەکەدا گوئی ئی بویوو و تەنھا تۆزیک پیوہ ماوو ، وە خوینی ئی دەپۆی ، هاواری کرد (یا اهل القران ، زینوا القران بالفعال) ئە ی ئەهلی قورئان ، بەکر دەو قورئانە کە تان جوان بکەن ، وەرن بۆ لای من ، بەمەش کە تیە یەکی هەزار کەسی لەوکەسانە دروستکرد کە قورئانیان لەبەر بوو ، ئەم کۆمەلە (سالم موی ابو حذیفە) سەرکردایەتی کردن ، سالم هاواری کرد : ﴿ بنس حامل القران أنا ، اذا هزم

الاسلام بسببي ! ﴿ واته : من مه شخه لداريكي خراپى قورئانم، نه گهر به هوى منه وه ئىسلام تيك بشكييت .

✽ خاليد هاوارى كرد كى زورانم له گهل ده گريست ؟! كوا (موسه يله مه) بابييت ، موسه يله مه به ترسه وه هاته پيشه وه و پاش ماوه يه كى كه خوى بو نه گيراو راي كرد، به مهش له بهرچاوى شوين كه وتوانى شكاو نه وهنده نرخى نه ما !
له م سه ره تاي شه ره وه نزىكه ي كهوت هه زاريان ئى كوژا و نزىكه ي ٥٠٠ موسلمان شه هيدكران .

ئنجا موسه يله مه هاوارى كرد ، بچنه باخچه كه .. بچنه باخچه كه ، ئيتىر به په له كشانه وه به ره و باخچه كه و چوونه قه لآكانه وه كه ديوارى به رزيان هه بوو ، وه ده رگايان داخست ، دياره نه وه بچاويه ته سه ر موسلمانان هيجيان بو نه نه كرا به رامبه ريان و فرسه ته كه له ده ست نه چوو ... بويه ئاليه ردا (به رائى كوڤى مالىك) زىي پووشى و وتى به رزمه كه نه وه ، هه رچونى بىت به رزيان كرده وه سه ر ديواره كه و خوى هه لدايه ناو دوژمنان و به په له به ره و ده رگاكه چوو ، چهند كه سيك هاتنه رى كوشتنى و پاش بريندار بوون له سى لاوه گه يشته ده رگاكه و كرديه وه ، به م پاله وانيتتى به بى وينه يه ، ده رگا بو موسلمانان كرايه وه و توانيان نزىكه ي كهوت هه زارى تريان ئى بكوژن ...

✽ سى كه سيش به تايهت به دواى (موسه يله مه) دا ده گه پان ، (ام عماره) كه (حبيب) ي كوڤى به ده ستى نه و شه هيد بوو بوو ، (وه حشى) كه له ئو خوددا هه مزه ي شه هيد كرد بوو ده يو يست پاش موسلمان بوونى نه و گونا هه ي به وه بسپرينته وه ، كه چوون به رمه كه ي (سه يد الشهداء) ي شه هيد كرد ، ئاوا تاوانبار ترين كه سيش به رمه كه ي بكوژى ، هه روه ها نه بوو دوجانه ش سى هه م كه س بوو كه مه به ستى بوو نه وه فزله ي ده ست بكه وى ، به ئى له يه كه كاتدا هه رسيكيان له سه رى حازر بوون، رمه كه ي وه حشى و دوو شمشيرى (ام عماره) و (نه بوو دوجانه) موسه يله مه يان پىكا ، به مهش نه و تاوانبار ه سه ر سه خته دروژنه گيانى پيسى سپارد به دوزه خ . دواى توژيك هه ر له ويدا (نه بوو دوجانه) ش شه هيد بوو ... به م جوړه موسلمانان سه ركه وتن و سه رجه م زيانى دوژمنان بىست و يه كه هه زار كه س بوو ، به رامبه ر هه زار شه هيد له موسلمانان .

(شايانى باسه) به رائى كوڤى مالىك) دوعاى قبول بووه ، له جه نكيكدا له عىراق موسلمانان شپى رزه ده بن ، پى ده لىن : بو دوعا ناكه ي سه ركه وين ؟ نه وىش دوعا ده كات

و دهلی : خواجه ئه مړې موسلمانان سهرېڅه و منیش شهید بکه ! خواجه گورهش
دوعاکه ی گیراکردو موسلمانان سهرکوتن و ئه میش شهید بوو !) .

قه عقاق له شه پری قادسیه دا :

پاش ئه وهی قه عقاق له گهل خالیدا چوبه ره و شام له بهرئوهی موسلمانان
به سهرکردایه تی ئه بو عوبیده حالیان باش نه بوو بهرام بهر پومه کان ، خهلیفه ئه بو به کر
فرموی (شهرت بیت خالیدیان بو بنیرم پومه کان وه سوه سهی شیتانیان بیرچیتوه)
پاش ئه وهی سهرکوتنیان به دهسته ئینا له سالی ۱۵ ی کوچیدا قه عقاق هاته وه بو عیراق بو
یارمه تی سوپاکه ی (سه عدی کوپی ئه بی وه قاص) ، که سهرگرمی شه پری قادسیه بوون .
فارسه کان له نزیکه ی شهش سه د سال پیش زاینه وه خه ریکی بناغه دانانی
شارستانیته و فراوان کردنی دهسه لاتیان بوون ، وه هه تا هه ست سه د سال دوا ی زاین
به رده وام بوون و له سهرده ستی ئیسلامدا شکان و پووکانه وه ...

واته چواره ده سه ده له مهیدانا بوون وخواه نی دهسه لات و توانایه کی گه وره بوون و
ئه زمونی گه وره یان هه بوو له گشت بواره کانی ژیاندا . بویه پوو به روو بوونه ویهان به
سوپایه کی وه ک سوپای ئیسلامی کاریکی ئاسان نه بوو ...

فارسه کان له شه پری قادسیه دا فیلیکی زوریان پی بوو که ئه سپی موسلمانان خویان
نه ده گرت له به رده میانا ... پاشان موسلمانان به لیپراوی و به جه رگی خویان توانیان نه و
گوریسه ی که سندوقی سهر پشتی فیله که ی به ستوته وه بیچرن و به وهش سهر بازه کانی
ناو سندوقه که ده که وتنه خواره وه ...

قه عقاق بیری کرده وه له پیلانی که ئه سپی فارسه کان بتوقینی ، بو ئه مهش ، قوماشی
رهشی ده ئینا و دهیدا به سهر خوشتردا و ته نها دووچاوی خوشتره که به دهره وه بوو بو
ئه وهی به ری پی خوی بیینی ، پاشان خوشتره که یان راوده نا به ره و کافره کان ، به مهش
ئه سپه کانیان که هه رگیز شتی و سامناکی نه دیوو ، هه لده ستانه سهر پی و ئه و
سوارانه ی له سهر پشتیان بوون ده که وتنه خواره وه ، ئه مهش هوکاریکی باش بوو بو
زیان گه یاندن به دوژمن .

زویه پری کوپی عه وام بهرام بهر هه زار که سه :

زویه پری یه کی بوو له وچوار که سه ی که له جیاتی چوار هه زار که س خهلیفه عومه ر
ناردی بو هاوکاری عه مری کوپی عاص کاتی نابلوو قه ی قه لای (بابلیون) ی دابوو ... جا

له‌به‌رئه‌وه‌ی ئابلوو‌قه‌که‌ی دريژهي کيشاو بي‌ئاكام بوو ، زوبه‌ير وتی : من خووم ئه‌به‌خشم به‌خوا ، وه‌هيوادارم به‌هوی منه‌وه خوا ئه‌وه‌قه‌لایه‌تان بۆ فه‌تح بکات ..

زوبه‌ير پيلانیکی ژیرانه‌ی داناو له‌نیوه‌شه‌ودا له‌جیگایه‌که‌وه که هه‌ستی پی‌نه‌که‌ن توانی په‌یژه‌ بنی به‌دیواری قه‌لآکه‌وه و به‌ته‌نها سه‌رکه‌وی ، پاشان له‌سه‌ر دیواره‌که‌وه شیرانه به (الله اکبر) هوه په‌لاماری دوژمنی دا و هه‌ندی له پاسه‌وانه‌کانی سه‌ر دیواره‌که‌ی کوشت و به‌وه ده‌نگی (الله اکبر) ه و به‌وه هی‌رشه له‌په‌ر دوژمن په‌شوکا و سه‌ره‌نجام ده‌رگا‌کرایه‌وه و موسلمانان سه‌رکه‌وتن .

غه‌زای ئو‌حود و حونه‌ین :

قورئانی پی‌روژ له‌باسی طالوت و جالوت دا له‌سه‌وره‌ی (البقره) ئایه‌تی (٢٤٦ - ٢٥٢) باسی وانه‌یه‌کی کرداری و ئه‌زموونی‌ک ده‌کات که به‌سه‌ر ب‌رواداره‌کانی (به‌نی ئیسرائیل) دا ها‌تووه و تیایدا جه‌خت ده‌کاته سه‌ر ئه‌و راستیه‌ی که ﴿ کم من فئة قليلة غلبت فئة كثيرة باذن الله والله مع الصابرين ﴾ واته : چه‌نده‌ها جار ده‌سته‌وتاقمی کهم سه‌رکه‌وتوون به‌سه‌ر ده‌سته‌ی زوردا به‌فه‌رمانی خوا و به‌ئیزی خوا ، وه خواش یارو‌یا‌وه‌ری ئارا‌م‌گرانه

پاش ئه‌وه‌ی ب‌رواداران دو‌عه‌ده‌که‌ن و ده‌پا‌رینه‌وه که سه‌ریان بخات ، خوای گه‌وره‌ش به‌ئیزی خوی و فه‌زلی خوی سه‌رخستن ﴿ فهزموهم باذن الله ﴾ جاتی‌گه‌یشتن له‌م مه‌سه‌له‌ی (باذن الله) یه زور گرنگه ، چونکه سه‌رکه‌وتنی ته‌نها له‌لایه‌ن خوا‌وه‌یه ﴿ وما النصر الا من عند الله العزيز الحكيم ﴾ ال عمران : ١٢٦ جائه‌گه‌ر موسلمانان پا‌به‌ند بوون به‌ دینی خوا‌وه و چی له‌توانایاندا‌بوو کردیان و مه‌به‌ستیان بوو ئایینی خوا سه‌ربخه‌ن ، خوای گه‌وره سه‌ریان ده‌خات ، ئه‌گه‌ر ژماره و توانا‌کانیشیان که‌میش بی‌ت ﴿ يا ايها الذين امنوا ان تتصروا الله ينصركم ويثبت اقدامكم ﴾ محمد ٧/

جائه‌و نمو‌وانه‌ی پی‌شه‌وه که با‌سمان کردن و سه‌ده‌های تریش که بو‌ارنیه ئی بدوین به‌لگه‌ی روون و ئاشکران له‌سه‌ر ئه‌م مه‌سه‌له‌یه ...

له‌جه‌نگی ئو‌حودیشدا موسلمانان هه‌زار که‌س بوون چون به‌ره‌نگاری کافره‌کان بینه‌وه که‌سی هه‌زار که‌س بوون ، له‌ریگا یه که له‌سه‌ر سی‌ی سوپاکه به‌هوی (عه‌بدوللای کو‌پی ئوبه‌ی کو‌پی سه‌لول) هوه گه‌پانه‌وه و وتیان : مادام به‌قه‌سه‌ی ئی‌مه‌یان نه‌کردووه و له‌مه‌دینه نه‌ما‌ونه‌ته‌وه بۆ شه‌ر ، ئه‌وا ده‌گه‌ر پی‌ینه‌وه ، به‌مه‌ش موسلمانانه‌کان نزیکه‌ی هه‌وت

سەد كەسك مانەو، لەسەرەتادا خوا وەعد و پەيمانی خۆی برده سەر لەگەڵیان و سەری خستن ﴿وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحْسُونَهُمْ بِأَذْنِهِ﴾ ١٥٢/ پاشان كە تیرهاو یژەكانی سەرشاخی ئوحوود بینیان كافرەكان شكاون و هەڵدین ، بە ئیجتەهادی خوێیان شاخەكەیان بەجێهێشت و هاتنە خوارەو و بۆ غەنیمەت كۆكردنەو و بەمەش فەرمانی حەزەرەتیان شكاند و خواى گەرەش دەستی ئی بەردان و ئنجا خالید كە هێشتا كافر بوو چوو سەرشاخی ئوحوود و بەمەش پشتی مۆسلمانان چۆل بوو ، شكان و بوو بە وانەیهكى زۆر گەرە كە ئەگەر سەرپیچی بكەن خوا سەریان ناخات : ﴿حَتَّى إِذَا فَسَلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا أَرَاكُمْ مَا تَحْبُونَ مِنْكُمْ مِنْ يَرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يَرِيدُ الْآخِرَةِ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ﴾ ئنجا خواى گەرە لییان خوش بوو ، ﴿وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ﴾ وە خوا فەزڵ و بەخششی زۆرە بۆ ئیمانداران ﴿وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ جەنگی حونەنیش وانەیهكى گەرە و مەزن بوو ، قورئان دەفەرموى : ﴿لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ ، وَیَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئاً ، وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ ، ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُوداً لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ﴾ التوبة ٢٩ واتە : سۆیندییت بیگومان خواى گەرە لەزۆر شویندا سەری خستن (كە دیارە ژمارە تان كەم بوو و كافرانیش زۆر بوون) .

لەرۆژى حونەنیش كاتێك كە زۆری ژمارەى خۆتان سەرسامی كردبوون ، جا ئەو زۆریە هیچ فریاتان نەكەوت و شكان ، زەویش چەندە فراوانە لیتان هاتەو و یەك و لەوودوا هەموو پشتان هەلكرد و راتان كرد پاشان خواى گەرە ئارامی و ئاسوودەیی دابەزاندە سەر پیغەمبەرەكەى و سەر ئیمانداران و سەربازانیكى دابەزاند كە نەتاندیوو ، سزای ئەوانەشى دا كەبى باوەربوون ، ئەوێش سزا و پاداشتی بى باوەرپانە .

بەلى لەگەڵ ژمارەى زۆریشیاندا ، كە هەندىكیان دەیانووت ئەمڕۆ لەبەر زۆریمان ناشكێن ، خوا دەستی ئی بەردان و شكان ، بەهۆى ئەوێ دوژمن كەمینی بۆ دانابون و مۆسلمانان شیرزەبوون ، پاشان (عباس) بەدەنگى بەرزى هاوارى كرد و نزیکەى سەد كەس لەكۆچكەر و یاریدەدەران لەدەورى حەزەرە * كۆیوونەو ، ئەو سەد كەسە وەك برووسكە ، یان گەرەدەلوول دایان بەسەر دوژمندا و شكاندیان ، ئەمەش وانەیهكى تری بەنرخ بوو بۆ مۆسلمانان لەوێدا كە سەرکەوتن لەلایەن خواوەدیت ..

قورئان موسلمانان په روه رده دهکات له سهر نه وهی که دانه به زن و خویان به که م نه زانن چونکه بپروادارن ﴿ولا تهنوا ولا تحزنوا و أنتم الاعلون ان کنتم مؤمنین﴾ ال عمران واته نهی بپرواداران لاواز و سست مه بن و خه م مه خوڼ ئیوه پایه به رزترن و سهرکه و تووترن نه گهر ئیماندارى چاک بن ... ئنجا باشیش بزائن که دینی خوا وهک دره ختیکه که ره گى داکوتابى و به ناخى زه ویداچوویته خواره وه و لق و پوپه کانی به ئاسماندا هه لچووبن وه هه میشه به ئیزنى خوا به رو بووم بدات : ﴿الم تر کیف ضرب الله مثلا کلمة طيبة کشجرة طيبة أصلها ثابت وفرعها فی السماء تؤتی أکلها کل حین باذن ربها ویضرب الله الأمثال للناس لعلهم یتذکرون﴾ ابراهیم : ۲۵ .

نأفردتانی پایه به رز و شکومه ند

قورئانی پیروژ باسی پایه به رزی (مهریه م) و (ئاسیای ژنى فیرعه ون) دهکات وهک دوونموونه ئیماندارى به رز و خاوه ن هیممه ت ، هه روه ها باسی دوونأفردتی کافر دهکات که هاوسه رى دوو پیغه مبه ربوون و چاکى میړده کانیان هیچ سوودی پی نه گه یانندن ، قورئان ده فهرمویت ﴿ضرب الله مثلا للذین کفروا امرأت نوح وامرأت لوط کانتا تحت عبدین من عبادنا صالحین فخانتاهما فلم یغیا عنهما من الله شیئا ، وقیل ادخلا النار مع الداخلین ، وضرب الله مثلا للذین امنوا امرأت فرعون اذ قالت ربی ابن لی عندک بیتا فی الجنة ونجني من فرعون وعمله ونجني من القوم الظالمین ، ومريم ابنة عمران الّتی أحصنت فرجها فنفخنا فیها من روحنا وصدقت بکلمات ربها وکتبه وکانت من القانتین﴾ التحريم : ۱۲ واته : خوا نمونه ی هیئاو ته وه به ژنى نوح ولوط بؤ نه وانه ی که بی باوهر بوون ، که نه و دوونأفردته هاوسه رى دوو به نده ی چاک و پاکی ئیمه بوون ، که چی خیانه تیان کرد و بپروایان پی نه هیئان ، ئیتر نه و پیغه مبه رانه فریای هاوسه ره کانیان نه که و تن و ، له قیامه تدا به وژنانه ده وتریت : بچه ناو ئاگرى دوزه خه وه و له گه ل نه وانه دا که ده چنه ناوی . هه روه ها خوا نمونه ی هیئاو ته وه به هاوسه ره که ی فیرعه ون بؤ نه وانه ی که باوه رپیان هیئاوه ، کاتیک وتی : په روه ردگارا له لای خو ت له به هه شتا مالیکم بؤ دروست بکه و له ده ست فیرعه ون و کار و کرده وه ی رزگارم بکه و ، له ده ست نه م گه له سته مکاره ش ده ربازم بکه .

هه روه ها نمونه ی هیئاو ته وه به مهریه می کچی عیمرانیش که داوینی به پاکی پراگرت ، له ورؤحه ی که به ده ستمانه ، فوومان پیداکرد ، نه ویش باوه رپی ته واوی هه بوو به گوفتار

و فرمانه‌کانی په‌روەردگاری و هه‌میشه و به‌رده‌وام ملکه‌چ و فرمانبه‌ردار و خواناس و نزاکار بوو ...

به‌ئێ ... تاقیکردنه‌وه و ئه‌رکه‌که‌ی (مهریه‌م) سه‌لامی خوای ئێ‌بی زۆر قورس بوو ، له‌مه‌سه‌له‌ی شه‌ره‌ف و نامووسدا بوو ، موعجیزه‌یه‌کی گه‌وره‌بوو ، که‌منال به‌بی باوک و دایک بپییت ، یه‌که‌م جار بوو شتی وا رووبدات بۆیه مه‌گه‌ر بپرواداره‌کان ئه‌گینا که‌س نه‌بوو بپروای پێ‌بکات ، له‌به‌رئوه‌وه خوای گه‌وره‌فه‌زلی دا به‌سه‌ر هه‌موو ئافره‌تانی جیهاندا ﴿ وَاذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ ، يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدي وَارْکُعي مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴾ ال عمران: ۴۳

واته : جوهره‌ئیل وتی : ئه‌ی مهریه‌م به‌راستی خوا تو‌ی هه‌لبژاردوه و خاوێن و پاکیزه‌ی کردویت ، هه‌لی بژاردوویت و فه‌زلی داویت به‌سه‌ر هه‌موو ئافره‌تانی جیهاندا ، ئه‌ی مهریه‌م ملکه‌چ و فرمانبه‌رداری په‌روەردگارت به ، سوژده و کړنووشی بۆ به‌ له‌گه‌ل کړنووشه‌به‌راندا .

هه‌ر له‌ئافره‌تاندا ، خه‌دیجه و فاته‌می کچی هه‌زه‌ت ﴿ له‌وشاژنه‌ پایه‌ به‌رزانه‌ن که‌به‌رامبه‌ر هه‌زاران ئافره‌تن ، هه‌روه‌ک له‌فه‌رمووده‌دا باس له‌پله و پایه‌یان کراوه ... خه‌دیجه خوای گه‌وره‌سه‌لامی به‌جویرائیلدا بۆ ناردوه که‌ئویش به‌هه‌زه‌تی راگه‌یاندوه و مژده‌ی کۆشکیکی گه‌وره‌ی نایابی داوه‌تی ...

فاطمه‌ش (سیده‌ نساء أهل الجنة) یه‌و هه‌رکاتێک به‌هاتیه‌ سه‌ری له‌باوکی بدایه ، هه‌زه‌ت ﴿ به‌و هه‌موو پایه‌ به‌رزی و گه‌وره‌یی‌یه‌وه که‌باس نا‌کریت له‌به‌ری هه‌لده‌ستا و ناوچه‌وانی ماچ ده‌کرد و لای خۆیه‌وه دای ده‌نا ...

کاتیکیش که‌ شووی کرد به‌ ئیمامی عه‌لی و ماله‌که‌یان تو‌ژی دووربوو له‌مژگه‌وته‌وه ، هه‌زه‌ت ﴿ داوای له‌هاوه‌لێک کرد که‌ ماله‌که‌ی چۆل بکا بۆ(فاطمه) له‌به‌رئوه‌ی نزیک مائی هه‌زه‌ت بوو ﴿ ئه‌ویش چووه‌ شوینیکی‌تره‌وه و ماله‌که‌ی خۆی‌دا به‌ ئیمامی عه‌لی و (فاطمه) ...

هاوسه‌ره‌که‌ی سولتان (قطز) شه‌هید ده‌پییت :

سولتان (قطز) له‌روژی جومعه‌دا به‌هیوای دوعای موسلمانان و یارمه‌تی خوای په‌روەردگار په‌لاماری ته‌هره‌کانی‌دا له‌شه‌پی (عین جالوت) دا ... له‌شه‌ره‌که‌دا پێنج ته‌هر فرسه‌تیان هێناو هه‌لیان کوتایه‌ سه‌ر سولتان (قطز) خه‌ریک بوو بیکوژن ، له‌وکاته‌دا سواریکی ده‌موچاو هه‌لبه‌ستراو فریای که‌وت و په‌لاماری پێنج ته‌هره‌که‌ی‌دا و به‌خه‌ستی

برينداربوو ، كاتى خەرىك بوو بىكەوئىت ھاۋارى كرد (ئاڭگات لەخۆت بىت سولتانی
موسلمانان ، وا من پىشت كەوتم بۆ بەهەشت) ...

سولتان ھات بەلایەو سەیری كرد ژنەكەى خۆیەتى ، ھەلیگرت و بردیەو ھەخیمەكەى
و ناوچەوانى ماچكردو دەرگىا بەسەریاو دەيووت (واحبیتاھ ... واحبیتاھ) ، ژنەكەى
لەگیانەلادابوو بە دەنگىكى نزم بەھەزار ھال وتى : مەلى (واحبیتاھ) بەلكو بلى (وا
اسلاماھ) و ئىترگیانی سپارد و شەھید بوو ... سولتانیش بەجى ھىشت و چوو ناو
شەپكە و ھاۋارى كرد (وا اسلاماھ) (وا اسلاماھ) ، ئەم ھاۋارە و شەھیدبوونی ژنەكەى
بوونە مایەى بەرزبوونەو ھەى و دەى موسلمان و بەگوپوتینیكى بىوینەو پەلامارى
دوژمنیاندا و شكاندیانن ... (باقات الورود النضرة - ابراهيم النعمة) .

(اردە كچى حارث) و پائەوانییتیەك :

لەكاتىكد(ابرقباذ) خەلكى (ميسان) ى كۆكرەو ھەستا دژ بە موسلمانان ، (مغیرە
كۆرى شەبە) چوو بەرھو روویان و مال و منال و كەل و پەلیان لەناوچەيەك بەجیھىشت
و لەلای (مرقاب) نزیك روو بارى دیجلە بەدوژمنان گەشت .

(اردە) بیری كردەو ھەروا دانەنیشى و كاریك بكات ، بۆیە ژنانى ھەلناكەلەگەلیا
بەرھو جەنگەكە بچن و ھەندى قوماش و لەچکیان كرد بە ئالا و لەدوورەو ئەو ھەموو
ئافرەتە دەرکەوتن و تەپ و تۆز بەرز بوو ، فارسەكان ترسان وایانزانى یارمەتى سوپای
تر ھاوو ھەو كۆمەكى موسلمانان و ، سەرەنجام شكان و ھەلھاتن ۹۲ لافقات للمبصرین
/ مریم النعمی .

بۆلى گرنكى دایك :

ئاشكرايە دایك ئەگەر بەكارى خۆى ھەستى و بەچاكى و بەرپك پىكى منالەكانى
پەرورەدەبكات ، دەتوانیت لەرى منالەكانیەو ھەزمەتى گەرە پىشكەش بكات ...
دایكى ئىمام مالیک ھەزەدەكات كۆرەكەى رى راست بگرى و ھەزمەتیک بە ئىسلام
بكات ، بۆیە ھەر ئەوئەندە كۆرەكەى بالغ دەبیت ھەمەمەيەك دەكاتە سەرى و دەینیرى بۆ
فیریوون و دەلى لەپیشدا رەوشت و خوو (ئەدەب) و پاشان (عیلم) فیربە ...
ئەوئەبوو ئىمام مالیک ئەو بلیمەتەى لىدەرچوو كەناوبانگى لەكۆن و نویدا لەھەموو
جیھانى ئىسلامیدا بلأوھ ...

دایکی شافیعیش هیمهت بهرز بوو بویه کوره‌که‌ی هه‌رچه‌ند هه‌تیویش بوو ، بردی
 بۆ ماله خزمانی له‌مه‌ککه و وای کرد که له‌حه‌وت سالی‌دا هه‌موو قورئان و له‌ده‌سالی‌دا (
 موطاً) ی ئیمام مالیک له‌به‌ریکات و پاشان له‌شانزه سالی‌شدا فتاوبات و بوو به‌و پیاوه‌ی
 که ئیمام ئەحمەد له‌باره‌یه‌وه ده‌لی (شافیعی وه‌کو خۆره بۆ دنیا) .

نه‌وه‌یه‌کی خه‌له‌تاو !

دوژمنان هه‌ولی زۆریاندا ، نه‌وه‌ی نوێی موسلمانان له‌ری لاب‌ده‌ن و سه‌رقالی
 شتیکیان بکه‌ن که نه‌ بۆ دنیا و نه‌ بۆ ئاخیره‌ت سوودی ئی وهرنه‌گرن .

به‌لی .. بیچووه شی‌ری موسلمانیان ده‌سته‌مۆکرد و به‌جۆریک په‌روه‌ریان کرد که
 خۆی ئی بی‌ به‌ئاسک و له‌نجه و لارو ناسکی ئی بباری !

ئنجایه‌ریان برده‌وه که باوکی شی‌ریووه و چه‌نده‌ها پاله‌وانیتی نواندوه و پادشای
 دارستان بووه ... ئەم پیلانه‌ش دکتۆر محمد اقبال له‌هۆنراوه‌یه‌کی‌دا ئاماژه‌ی بۆ ده‌کات
 علموا اللیث جفلة الظبي وامحوا

قصص الاسد في الحديث القديم

همهم غبطة الرقيق برق

كل تاويلهم خداع عليم (المنطلق ٥٧)

به‌لی ... دوژمنانی ئیسلام شه‌وو روژیان نایه‌ ده‌م یه‌ک تاسه‌رکه‌وتن له‌کاره‌که‌یاندا و
 بیچووه شی‌ری موسلمانیان کرده ئاسک و هه‌رچی چی‌وکی پاله‌وانیتی شی‌ر هه‌یه
 سه‌ریانوه له‌میژووی دی‌ریندا !!

له‌قلیمیکی کارتونی منالاندا ، بیچووه شی‌ریک له‌ناو کۆمه‌لی بزندا گه‌وره ده‌بی‌ت ،
 بویه وه‌ک ئەوان ره‌فتار ده‌کا و کاتیکیش رووی خۆی له‌ناو ئاودا ده‌بینیه‌وه ده‌سله‌میه‌وه
 و لای سه‌یریوو که بۆچی ئەم له‌هاوه‌لانی ناچیت ...

تا مه‌یمونیکی مالی ئاوابی‌ت هاته لای و ئامۆژگاری کرد و به‌هه‌ر حالیک بوو تی‌ی
 گیاند که ئەم له‌بنه‌ماله‌ی شی‌ره و کاتی خۆی باوکی پاشابووه ، ئەم به‌رچاو روونی و
 ووریا‌بوونه‌یه‌ پالی پی‌وه‌نا که ئەمیش وه‌ک باووباپیرانی بی‌ت و سه‌ره‌نجامیش توانی
 کاروباری دارستانه‌که بگریته‌وه ده‌ست ..

جا به‌راستی موسلمانانیش هه‌روایان ئی قه‌وماوه ! به‌هه‌زاره‌ها جۆر هه‌ولده‌دری‌ت
 رابردووی پرشنگداریان بیربریته‌وه و پاشان وایان ئی بی‌ت ئەوانه‌ بکه‌نه پی‌شه‌وا و

مامۇستاي خۇيان كە دوژمنان فوويان پيادهكەن و پېرو پاگەندەيان بۇ دەكەن و ناوى (النجم) ئەستېرەي گەشى ئاسمانى (گۆرانى ، سىنەما ، سەماکردن، ... هتد) يان ئى دەنن يان بەسوپىرمان و باتمانىكەو سەرقاليان دەكەن كە مەگەر ھەر لە خەيالى (ھوليوود) دا ھەيىت ...

بەلام ئاشكرايە كەخوا ﴿ لايرضى لعباده الكفر ﴾ ، وە بەفەزل و رەحمەتى خوايەتى خۇي كەسانىكى ھىممەت بەرز و (مجددى) نارد كە بانگى مۇسلمانان يان كىردەو و بۇسەر شاريگەي ئىسلام و توانيان بانگىكى وابدەن بەجىھاندا كە ژمارەيەكى زۆرى پى ھۇشيار بىتەوہ ...

دوا وتە

پاش ئەم گەشتە ئىمانىيە چاك وايە لەخۇمان بېرسىن ئاخۇ ئىمە بەرامبەر بەچەندىن ، يەك يان دوو يان دە يان سەد يان ھەزار ؟!

ئاخۇ توانىيىتەمان شتىك لەژياندا زيادبەكەين ، ھەروەك مصطفى صادق الرافعي دەلى : (ئەگەر نەتوانى شتىك لەژياندا زياد بەكى ماناي وايە لەژياندا زيادىت !) .

ھەقە ھەريەك لەئىمە لەكوپو دەتوانى و ھەرچۇنىكى بۇ دەكرى خزمەتى پىشكەش بكات ، ئەگەر دەلىي دنيا گۆردراو ، دەلىم ئەو كەئالەكانى راگەياندىن رۆژانە مۇسلمانان بەرەو شەھادەت ئالەگىرن و بەبەردەو رەببەرووى زايۇنى دەبنەو ، ئەگەر باسى زىندەو وەكانى لاي خۇشمان نەكەين ، ئەو رابردووى پىرشنەگدار و پىرشكۆي مۇسلمانانى باوبايرمانە ، كە ھەرچيان بۇكرابى لەخزمەت كىردوويانە ، كاك ئەحمەدى شىخ نمونەي بانگخوازىكى ھۇشيار و كۆلنەدەربووە كە لىرەدا نامەوى باسى بەكم و لەپەرەوى (كاك ئەحمەدى شىخ لەروانگەي مەكتوبىتەكانىيەو) تىشك خراوەتە سەرى ...

لەئافەرەتانىشدا ئەو (ھەپسە خانى نەقىب) لەدايك بووى ۱۸۶۱ ز و لەسالى ۱۹۵۳ دا كۆچى دوايى كىردووە ، لەو رۆژەي خۇي دا شارنىك بوو بەرامبەر دەيەھا پىياو ! لەمالى خۇي زۆر يارمەتى ھەژار و بىئەوايان و ھەتيوانى داو ، ھەرچى رووى كىردىتە مەلەكەي ئەو پەرى رىزى لىگرتووە و پاشان نەيھىشتووە بەدەستى بەتال و بەنا ئومىدى بىرواتەو ، لەھەرچى خوادابىتسى ھاوكارى كىردووە ، تەنانەت بىرى لاي شىتەكانى شىتخانەي بەغداش بوو ، ھەموو جار كە شىخ قادىرى مىردى چووہ بۇ بەغداد داواي لىكىردووە كە سەربەدات لەوشىتەنە و ئەگەر موحتاجى جل و بەرگىكن ، يان ھەرشتىكن

بۆيان دايىن بىكات ، بەتايىبەت ئەوانەى كە خەلكى سەلىمانى بوون و لەویدا ژيانيان بەسەر بردووه ! (شايانى باسە كە بۆ يەكەمجار قوتابخانەى نەهیشتنى نەخویندەوارى كرايه وه لەسەلىمانى ، ئەمیش وهك قوتابىەك دەچوو پۆلەوه و لەبەر مامۆستا هەلەدەستا ، ئەوانیش بەشەرمەوه تەكايان لێدەكرد كە هەلەستى و بەرێزىشى قايل نەدەبوو دەيووت من لەبەر زانستەكەتان هەلەدەستم كە بلأوى دەكەنەوه) (پۆژنامەى ئايندە) .

بەلێ ... لاكردنەوه لەهەژار و داماوو بێنەوايان مايەى بەدەستەپەنەى رەزاسەندى خوايه هەروەك لەفەرموودەدا هاتوو (انما تُرزقون وتتصرون بضغائنكم) ، ئەمە لەبوارى خەزمەتە كۆمەلایەتیهكاندا ، بەهەمان شێوه لەبوارەكانى تریشدا نموونەمان زۆرە ، ئەوه مەولهوى خواناسى پەپولهى دەورى چرای ئیمان و ئیسلامەتى كە بەسى زمان (كوردى و فارسى و عەرەبى) هۆنراوى ئیمانى وتوو و لەوبوارەدا ئەسپى خۆى تاوداوه .. بۆ نموونە كاتێك لەبارەى (عەقیدە) وه هۆنراوه شاكارەكەى دادەنى ، (شیخ عوسمانى سراج الدین) ی رابەرى (خوای لى رازى بیّت) خەو بە خەزەتەوه ۛ دەبینى ، كە پى ئى دەفەرموى : (ئەم نامەیه بۆ ئیمە نێردراوه و خوشەویستە لمان و لى رازین) ... ئنجا كەجەنابى شیخ عوسمان ئەم مژدە خوشە بەمەولهوى دەلێت ئەویش لەخوشىدا هۆنراوهكەى ناو دەنیت (العقيدة المرضية) ... سەیرى لاپەرە (۸۲۱) عەقیدەى مرضیهى مەولهوى بکە .

سەرچاوه :

- ۱ - تەفسیری ئاسان مامۇستا بورهان محمد امين
- ۲ - رياض الصالحين / نوری فارس
- ۳ - لافتات للمبصرين / مريم النعيمي
- ۴ - عقيدهی مرضیه ی مهولهوی (لیكدانهوهی مامۇستا مهلا عبدالکهریمی مودهريس) .
- ۵ - رسالة في الحب - عباس السیسی
- ۶ - منهاج التربية الاسلامية / ل ۱۸۶ - د ماجد عرسان الكيلاني (
- ۷ - الانقياء - ابراهيم عبدالله الدويش
- ۸ - مقالات لمحمد احمد راشد / موقع المسار - الانترنت
- ۹ - بهرنامهی (نلقى الاحبة) قناة اقرا
- ۱۰ - گوڤاری (المجتمع) الكويتیه
- ۱۱ - باقات الورد النضرة من حكايات المسلمين العطرة / ابراهيم النعمة
- ۱۲ - المنطلق / محمد احمد راشد
- ۱۳ - الامام حسن البنا - داعية مجاهدا - شهيدا - محمد عبدالله الخطيب .
- ۱۴ - سلسلة المنهاج - هاشم محمد علی .
- ۱۵ - ههلبزاردهیهك له عهقیدهی مهرضیه / بابه علی شیخ عومه رقهره داغی .
- ۱۶ - روژنامهی ئاینده / ژماره / ۲۰ سالی ۱۹۹۹ (وتاریك له باره ی چه پسه خانی نه قیبه وه ...) .

بایه ت	لا پهره
پیشہ کی	۸۷
ئہ مانہ ت	۸۸
پاریزکاری	۹۶
دامہ زراوی	۱۰۴
دادوہری و حق بیژی	۱۱۱
پاہہ ندببون	۱۱۷
گورافکاری	۱۲۱
خوشویستن لہہ رخوا	۱۲۵
ریژدار و بی ریژ	۱۳۲
سینہ سافی	۱۴۳
ئاسوی ہیعمہ ت بہرزان	۱۴۷
ہیوایہ تی کوکردنہ وہی تۆز و خۆل	۱۵۱
کہ نارگرتنی بانگخوازان	۱۵۳
یہک بہدوو تایہک بہہ ہزار	۱۵۵
ئافرہ تانی پایہ بہرز و شکۆمہ ند	۱۶۳
نہ وہیہ کی خہ لہ تاوو	۱۶۶
دواوتہ	۱۶۷
سہرچاوه کان	۱۶۸

به هاری دِلان

به رگی سییه م

پېښه کی

سوپاس و ستایشی بی پایان بۆ خوای پهروردگاری جیهان و دروود و سهلامیش
له سهر گیانی سهرداري پیغه مبهران و یار و یاور و شوین کهوتوان ...
به رگی سی یه می (به هاری دلان) دیتوه خزمهت خوینهرانی به چه پکیک سهرگوزه شته ی
هیدایه ته وه ، هیدایه تی که سانیکی تینوو که به دوا ی ئاودا ویلن و سهره نجام پی ی ده گهن
و دل و دهر وون و ههست و هوشیانی پی ئاو ددهن و ، ههریه که یان به زمانی حالیان
ده لین:

ئو رۆژانه ی ... کاتیك ویستم
ته مهنی کورتی ژیانم ... هه روا نه روا
دلی تینووم ، مه زایه ک بی
پرپی له دره ختی به روا ...
ویستم
که شتی ویلی ژینم ، که ناری دهریای
ئیدیار بی
سهری ماندووم
له خه می گومانی هه له و ... شه ونخونی
بیر کردنه وه
هه تا هه تایه رزگار بی ...
ویستم
خاوه ن په یامیک بم ... زور به هیژی
شوین کهوته ی به رنامه یه ک بم
ووته کرداری پیروژی
ویستم
بی ئامانج و مه بهست نه بی
کارو هه وئدانم
خه وو خۆراک و پۆشاکم ، یاسا و سنووری
بزانم

ويستم

ريڱاي ههنگاونانم راسته ريڱيټ

چاو ههق ديدهو... زمان وشه ي راستي

پيڱيټ

كهوتمه گهړان

ههړچي يرو بوچوون هه بوو ، سهرم لي دان

لاي ههريه كه

بو ماوه يه كه له گهل فه رهنگ و باسي دا

كهوتمه دووان...

تاسه ر نه نجام

نه وه ي دل م پي ي تينو بوو

نه وه ي گيانم له پيناوي ، ريڱي دووري بو

بري بوو

دواي ماندو بوون ...

حه وايه وه له پال ئيسلام (بيداري خوشكان ژماره (۰) ۱۹۹۶ . دايكي خه لات)

قورئاني پيرؤز پهړاووپهړتوكيكي ني يه بوكات به سهر بردن بخوئريته وه ، به لكو
پهړاوويكي موباره كه و مايه ي هيدايه ته ، قورئان خو ي له ديه ها ئيه تدا جه خت ده كاته
سهر نه و راستي يه ﴿قد جاعلكم موعظة من ربكم وشفاء لما في الصدور وهدى ورحمة
للمؤمنين﴾ ۵۷: يونس ﴿هذا بصائر للناس وهدى ورحمة لقوم يؤمنون﴾ الجاثية : ۲۰

خوای گه وره هيدايه ت دهره

له م دنيايه دا شوينه وار و پهنگدانه وه ي ناوو سيفاته پيرؤزه كاني خواده بينين ، بو
نموونه : كه ده ليين خوا ميهره بانه و بهر حمه ، نه وه تا به شيك له سه د به شي رحم و
ميهره باني خو ي له زه وي دا داناوه و ، به هو ي نه و ميهره بانيه وه يه كه ده بينين ته نانه ت
گيانداران ميهره باني ده نوئين بو به چكه كانيان و باوك و دايك شه ونخووني ده كيشن بو
منداله كانيان و به دل و گيان و سه رومال گه وره يان ده كن .

هه روه ها سيفه تي (عدل) ي خوا ، نه وه تا ده بينين چو ن توله له سته مكاران ده كاته وه و
تا په تي زولم وستهم پته وو نه ستوورييټ زووتر ده چريټ و له فهرمووده ي قوودسيشدا

دهفهرمووی : (یا عبادي اني حرمت الظلم على نفسي وجعلته محرماً بینکم فلا تظالموا...).

مهسهلهی هیدایهتیش ههروایه ، خوای پهرومردگار (هادی)یه و قایل نابیت بهندهکانی کافرین و دوورین ﴿ ان تکفروا فان الله غني عنکم ولا یرضی لعباده الکفر ﴾ الزمر : ۷ واته : ئەگەر کفریش بکەن ، خوا دهوله‌مه‌نده و په‌کی‌له که‌س نه‌که‌وتوو ، هه‌رچه‌نده رازی نابی به‌ندهکانی کفریکەن ، له‌به‌رئوه به‌رده‌وام پیغه‌مبه‌رانی ناردوو ، چونکه تا ئەوان نه‌نیری و خه‌لکی هوشیار نه‌کاته‌وه سزایان نادات ﴿ وما کنا معذبین حتی نبعث رسولاً ﴾ الاسراء : ۱۵ ده‌لێن نزیکه‌ی ۱۲۴ هه‌زار پیغه‌مبه‌ر هاتوو‌نه‌ته سه‌ر ئەم پووی دنیا به ، دوا‌هه‌مینیان هه‌زده‌هه‌هه که‌قورئان پی‌ی ده‌فهرمووی ﴿ وكذلك اوحینا الیک روحاً من امرنا ، ما کنت تدري ما الکتاب ولا الایمان ولكن جعلناه نوراً نه‌دی به‌ من نشاء من عبادنا وانک لتهدی الی صراط مستقیم ، صراط الله الذی مافی السموات والارض ، الا الی الله تصیر الامور ﴾ الشوری : ۵۳ واته : ئە‌ی محمد ﴿ ئیمه‌ قورئانمان بو‌ ره‌وانه‌کردیت له‌لایه‌ن خو‌مانه‌وه ، که‌ ژیا‌نبه‌خشه‌ به‌روح و گیان و ع‌قل ، تو‌ نه‌تده‌زان‌ی قورئان چی‌یه و ئیمان چی‌یه ، به‌لام ئیمه‌ ئە‌م قورئانه‌مان کرده‌ نو‌ور و رووناکی که‌ هیدایه‌ت و رینمو‌یی هه‌ر که‌س که‌ به‌مانه‌و‌یت له‌به‌نده‌کانمی پی‌ ده‌کەین ، ئە‌وانه‌ی که‌دلی بو‌ده‌که‌نه‌وه و به‌چاکی گو‌یی بو‌ ده‌گرن ، بی‌گومان تو‌ری نیشانه‌ریت و رینمو‌یی ده‌که‌یت بو‌ ری‌گه‌ و ری‌بازیکی راست و دروست ، که‌ری‌گه‌ و ری‌بازی ئە‌و خوا‌یه‌یه ، که‌ هه‌ر بو‌ ئە‌وه ئە‌وی له‌ئاسمانه‌کان و زه‌ویدایه ، سه‌ره‌نجامی هه‌موو کاریکیش هه‌ر بو‌لای خوا ده‌که‌ریت‌ه‌وه .

دیاره هیدایه‌تی قورئان بو‌ ته‌واوترین و راستین و چاکترین به‌رنامه‌یه ﴿ ان هذا القران یهدی للتي هي اقوم ﴾ الاسراء : ۹

هه‌زده‌هه‌هه و گشت پیغه‌مبه‌ران و بانگ‌خوازان ، ته‌نها کاریان ری‌نیشاندان و ری‌روشن کردنه‌وه‌یه و که‌س ناتوانی به‌زور که‌س هیدایه‌ت بدات ، ته‌نانه‌ت پیغه‌مبه‌ر ﴿ زور حه‌زی به‌موسلمان بوونی (ابو طالب) ی مامی ده‌کرد ، که‌چی به‌وای نه‌هیناو به‌کافری مرد ، قورئان له‌م باره‌یه‌وه هاته‌ خوا‌ره‌وه و فهرمووی : ﴿ انک لا ته‌دی من أحببت ولكن الله یهدی من یشاء ... ﴾ القصص : ۵۶ .

به‌ئێ ... ده‌که‌کان به‌ده‌ست خوا‌وه‌ن ، ئە‌گه‌ر خیریان تیابی و هه‌ول‌بده‌ن و بیانه‌وی خوا هیدایه‌تیان ده‌دات ﴿ والذین جاهدوا فینا لنه‌دینهم سبلنا ﴾ العنکبوت : ۶۹

به لاو موسييه ت خه لکی هوشيار دهکاته وه

خوای گه وره بیجگه له وهی که پیغه مبه رانی ناردووه ، کافران هوشيار دهکاته وه به به لا و موسييه ت ، جارو باريش تی یان دهره وینئ ، خو یان یان دهرودراوسنیان ، سا به لکو بگه رینه وه و له خه وی غه فله ت و بی ناگایی بیدار ببنه وه ﴿ ولا یزال الذین کفروا تصیبهم بما صنعوا قارعة أو تحل قریبا من دارهم حتی یأتی وعد الله ، ان الله لا یخلف المیعاد ﴾ الرعد : ۳۱

دو پوه کانیش به هه مان شیوه ﴿اولا یرون أنهم یفتنون فی کل عام مرة أو مرتین ثم لا یتوبون ولا هم یذکرون﴾ التوبة : ۱۲۶ واته : ئایا دو پوه دهکان نابینن سائی یه که دوو جار تاقیان ده که ینه وه و به لاو موسييه تیان بۆ دهنیرین ، سا به لکو بیربکه نه وه و واز له دوو پویی بهینن ، که چی نه وان دوا ی نه وه موو به لاو نا په حه تی و ناگادار کردنه وه یه ، په شیمان نابنه وه و وریا نابنه وه !

موسولمانانیش به هه مان شیوه خوای گه وره هه روا وازیان لی نا هیئنی بلین پروادارین و ته واو ، به هه موو جوړیک تاقیان دهکاته وه ، (تا قولی رهش و سپی له به واردا ده رکه وی) ... هه روه که ده فهرموئ : ﴿ ما کان الله لیذر المؤمنین علی ما انتم علیه حتی یمیز الخبیث من الطیب ﴾ الاعراف : ۱۳۹ .

هه روه ها موسلمانان داوایان لی کراوه که هه موو روژی حه فده جار له نویره فهرزه کانیا ندا داوا بکه ن و بلین ﴿ایاک نعبد وایاک نستعین ، اهدنا الصراط المستقیم﴾ چونکه هه موو که سی سهرگرده رانه ، مه گهر نه وه ی که خوا هی دایه تی بدات ، هه روه که له فهرمووده ی قودسی دا هاتووه (یا عبادي کلکم ضال الا من هدیته فاستهدونی اهدکم) نه ی به نده کانم ئیوه هه موو سهرگرده ران و ویلن مه گهر که سی که من هی دایه تی بدهم ، داوا ی هی دایه ت بکه ن با هی دایه تتان بدهم ... ﴿ نه گهر سهیری سوره تی فاتحه بکهین که تیایا داوا ی هی دایه ت ده کری - اهدنا الصراط المستقیم - ده بینین به دوایدا له سوره تی به قهرده ده فهرمویت - الم ذلك الكتاب لا ريب فيه هدی للمتقین - که نه مهش نه وه ده گیه نی که هه رکه س هی دایه تی ده وی له قورئاندا دهستی ده که وی ﴾ .

نازادی بیروباوهر

قورئانی پیروژ له پوژده کانی یه که می بانگه وازه وه ، نازادی بیروباوهری راگه یاندووه و له میژووی موسلمانانیشدا له کوون و نوی دا رهنگی داوه ته وه ، بۆ نمونه :

۱) له سووره تی المزل دا که سییه سووره ته هاتونه خواره ده فهرمویت : ﴿ ان هذه تذكرة ، فمن شاء اتخذ الى ربه سبيلاً ﴾ واته : ئەم ئایه تانه یادخهروه و هه رکهس دهیهویت باری ئی بهرهو پهروهردگاری بگریته بهر .

۲) له سووره تی المذثر که چواره سووره ته ده فهرمویت : ﴿ كلا انه تذكرة فمن شاء ذكره ﴾ وه له سووره تی (عبس) یشتا ئایه تی (۱۲) هه مان شت ده فهرمویت .

۳) له سووره تی (یونس) ئایه تی (۹۹) دا ده فهرمویت : ئەگەر پهروهردگارت بیویستایه هه موو ئه وانه ی سهرزهوی بپروایان ده هیئا ، ده ی تو زور له خه لک ده که یه که بپروا بیئن ؟ دیاره مروّف سهرپشک کراوه و دنیا ش تا قیکردنه وهیه ﴿ ولو شاء ربك لامن من في الارض كلهم جميعاً أفانت تکره الناس حتی یكونوا مؤمنين ﴾ .

۴) له سووره تی (کهف) یش دا ده فهرمویت : پی یان بلّی : ئەم هه ق و راستییه له پهروهردگارتانه وهیه ، کئ دهیهویت بپروا بهیئیت ، کئش نایهویت بپروا نه هیئیت ، ئیمه حسابیان له گه ل ده که یه و ناماده مان کردووه بو سته مکاران ئاگری دۆزه خ ﴿ وقل الحق من ربکم فمن شاء فليؤمن ومن شاء فليکفر انا اعتدنا للظالمين نارا احاط بهم سرادقها ﴾ الکهف : ۲۹ .

۵) ئەو ئایه تانه ی پی شه وه هه موویان له مه که ههاتونه ته خواره وه ، له مه دینه ش به هه مان شیوه جه ختی له سهر کراوه ته وه : ﴿ لا اکراه في الدين قد تبين الرشد من الغي ﴾ البقرة : ۲۵۶ واته : له ئایین دا زور کردن نیه ، هه ق و ناهه ق روون کراونه ته وه و هه موو کهس ئازاده چی هه لده بژیریت . (ل ۹۹ پهروهردی ئیسلامی . نووسه) .

دیاره خوا ی گه وه دهوله مه نده و په کی له کهس نه که وتوو و ئاتاجی به کهس نیه ﴿ ومن کفر فان الله غني عن العالمين ﴾ ال عمران : ۹۷

واته : ئەوه ی که باوه پی نه هیئا وه و کوفر ده کات ، بابزانیت که خوا دهوله مه نده و بی نیازه له هه موو خه لکان ...

پیغه مبه رانی ش ئەمه یان به گه له کانیان فهرمووه ، ئەوه هه زه ته موسی سه لامی خوا ی ئی بی که به (ئیسرایلیه کان) ده فهرمویت : ﴿ ان تکفروا أنتم ومن في الارض جميعاً فان الله لغني حميد ﴾ ابراهیم : ۸ .

له میژووی ئیسلامیشدا ئەم سنگ فراوانی و زورنه کردنه ئاشکراو نمایانه ، (عتاب کوری شمیر) ده ئی : وتم به پیغه مبه ری خوا ﴿ ئەی نیردرای خوا باوکیکی پیرو برام

ههيه ، با بيانهيئيم بهلكو لهسەر دهستا موسلمان ببن ، ئهويش فهرمووي : ئهگهر موسلمان بن چاكره بويان ، خو ئهگهر لهسەر ئاييني خوشيان بميننهوه و موسلمان نهبن ، ئهوا ئيسلام سنگي فراوانه ، (وازيان ئي بهينه بابئهئارهزووي خويان بريار بدن) .

لهسهدهي چواري كوچيشدا (ابن العطار الاندلسي) دهلييت : (بو موسلمان بووني ههر گاوار و جوولهكهيهك دهلييت بهلگه نامهيهك بهينييت لهلاي قازيهوه كهشايهتي چهند كهسيكي لهسهربييت ، كه زوري ئينهكراوه و بهنازادي خوئي ئيسلامهتي ههلبزاردوه) ههزدهتيش بو پاراستني مافي ئهوانهئي كهبرواناهيئن و لهژير چهترى دهولهتي ئيسلامىدا دهژين و (ذمي) ن ، دهفهرمويت : (من اذى ذمياً فقد اذاني) ههركهس نازاريان بدات نازاري منىداوه !

ههروهها بو زياتر پيكهوه ژيان و زورنهكردن ئيان ، لهئيسلامداري دراوه كهلهخواهن نامهكان ، ژن بهيئيري و خزمهيهتي دروست ببيت ...

بهئي ... موسلمانان بهسنگ فراوانييهوه مامهلهيان كرد لهگهلههلي كئابدا و نازاديان ئزهوت نهكردن و دهستييان نهبرد بو پهرستگاكانيان ، بويه دهبينين ، شويئكهوتووئي ئهوا ئيانانه لهديزرهمانهوه ماون لهناو موسلماناندا و پهرستگاكانيشيان ههربهپنوهن .

لهلاي خوشمان ئهوپيكهوه ژيانه بهههمان شيوه بووه ، بو نمونه كاك ئهحمهدي شيخ كه رابهرو پيشهواي موسلمانان بوو لهسهردهمي خوئي دا زور بهئاسايي كچيكي گاوري هينا بو كورپهكهئي و پاش ئهوهي كورپيكيان بوو ، بوي ناوانان (عيسي) ... گاوارهكانيش لهكوردستاندا روئي نيشتماني و خزمهت گوزاري خويان بينيوه كه ههقه لهبهرچاو بييت ، بو نمونه كهريمي عهلهكه لهسالي گراني و قات و قرييهكهدا هاوكاري خهلكي ههژار و ليقهماوي زوري كرد .

جا ئيستاش بهريزان ئهوه سهركوزهشتهي ئهوانهئي كه بهبي ئهوهي كهس زوريان ئيكات و هيچ فشاريكيان لهسهربييت . خويان ئهه ريباز و بهرنامهيهيان ههلبزاردوه ، فهرموون :

(۱) خالیدی کۆری وەلید

خالید باسی تەوبە و پەشیمانی و گەڕانەوی خۆی دەکات و دەلیت :
هەرجاریک جەنگابم لەگەڵ موسڵماناندا ، دوایی سەیرم کردوو هێچمان بەهێج
نەکردوو و هەردەم داهاوو بۆ ئیسلام بوو .

لەکاتیکیدا موسڵمانان هاتن بەرەو حودەیبیە و یستیان بێنە مەککە و عومرەبکەن ، من
و چەند سوارێک لە کافرەکان و یستمان فرسەتیان ئیبنین و پەلاماریان بدەین ، کە ئیوان
نزیکی بووینەو ، بینیمان نوێژدەکەن ، زانیم کە نوێژ هات هێج شتێک گرتەر نیە
بەلایانەو لە نوێژەکە ، موسڵمانان نوێژی (خوف)یان دەکرد و ئامادە و لەسەری بون بۆ
روو بەرپووبوونەو بۆیە لە نوێژەدا کە نیو پۆ بوو هێچمان بۆ نەکرا ، خۆمان هەلگرت بۆ
نوێژی عەسر ، کە عەسریش هات بە هەمان شیوە نەمانتوانی هێج بکەین بەرامبەریان ،
کەوتە دڵمەو کە ئەمانە لەسەر هەقن و زانیم کە ئەوپیاو (واتە حەزرت) قەدەغیە و
پاریزراو .

پاشان سولحیان کرد و منیش چارم نەما ، و تەم ، ئەگەر بپۆم بۆ حەبەشە بۆ لای
نەجاشی ، خۆ ئەویش موسڵمان بوو ... و تەم : ئەگەر بچم بەرەو شام ، باشە چۆن وان
لە نایەکی خۆم بینم و ببمە گاور و بچمە سەر ئایینی رۆمەکان ؟! بۆ سائی داهاوو
حەزرت ﷺ هات بەرەو مەککە و منیش سەری خۆم هەلگرت بۆ ناو شاخ و داخی ناوچەکە
و خۆم ون کرد ، (ولید) ی برام کە موسڵمان بووبو زۆر گەڕابە دوامدا ، پاشان نامە یەکی
گەیشتە دەستم کە تیا یا نووسیوی : (بەناوی خۆی بەخشندە ی میهرەبان ، لەدواییدا
دەلیم : دووریت لە ئیسلام بەلامەو جێی سەرسامیە ، لەکاتیکیدا تۆ ئەوەندە ژیر و
عاقلیت ، چۆن شتیکی وەک ئیسلام هەیە و تۆی ژیریش هێچی ئی نازانی ؟ سەیرە !
پێغەمبەری خوا ﷺ ئەحوالی تۆی ئی پرسیم و فەرموی : کوا خالید ؟ منیش و تەم : خوا
دەیهێنێ ، ئەویش فەرموی : چۆن یەکیکی وەکو ئەو دەبی ناخالی بی لە ئیسلام ، ئەگەر
تواناوە وەلێ لەگەڵ موسڵماناندا یەک بخستایە باشتربوو بۆی ، وە ئیمە لە پێش
خەڵکانی ترەو دامان ئەنا ... جا بۆیە برام فریاکەو و هەقی ئەو کارە سالتانە بکەرەو
کە لەمەوبەر لەکیست چوون) .

کاتیکی ئەم نامە یەم پێگەیشت گورج بوومەو بۆرۆشتن و حەزم زیاتر کرد لە ئیسلام ،
و زۆرم پێخۆش بوو پێغەمبەر ﷺ ئەحوالی پرسیم !

لەوماوەیەشدا خەوێکم بینی ، کە لە خەوێکەم دا لە شوێنێکی تەنگ و تەسکدا بووم
خەریک بوو بۆ بێخەوێکی ، دواى چوومە شوێنێکی فراوان و خۆشەو و رزگارم بوو ! دواى
ئەم خەوێم بۆ ئەبۆبەکر گێراپەو و فەرمووی : مژدەى خێرە (انشاء الله) ...

ئەنجا چووم بۆ لاى (صفوان كۆپى ئومەيه) و تەم : بەسە ئێمە چیمان لەم حال و وەزە
دەست كەوت ، ئێتر بەسە عینادى و كەللەرەقى ، ئەویش زۆر بە رەقى وەلامى دامەو و
وتى : ئەگەر تەنها من بێخەوێمەو موسلمان نابم ! لەدلى خۆمدا و تەم : كاپرا باوك و براو
كەسى كۆژراو كەیفى خۆیەتى موسلمان نابى ! ئەنجا چووم بۆ لاى (عیکرمە) ئەویش
بەهەمان شیو وەلامى دامەو ... پاشان چووم بۆ لاى (عوسمان كۆپى تەلحە) كە كلیلى
كەعبەى لەلابوو ، ئەو هات لەگەڵمدا و پاشان لەریگا بە (عەمرى كۆپى عاص) ییش
گەیشتین كە ئەویش نیازى موسلمان بوونی هەبوو... كە گەیشتینە مەدینە وەلید بەپاكردن
هات بۆ لام و وتى : خێرا كە حەزرت چاوەرێتە ... و تەم : ئاوا نایەم ، جارێ بابچم خۆم
بگۆڕم و خۆم ئامادەكەم ... ئەنجا چووم چاكرتین جل و بەرگى كە هەم بوو پۆشیم و هاتم
بۆ لاى حەزرت ﷺ ، هەر لەدوورەو كە بێخەوێم زەردەخەنە لەسە دوولێوى موبارەكى بوو !
كە گەیشتمە بەردەمى و تەم : سەلامت لى بى ئەى نیراوى خوا... ئەویش بەپروویەكى گەش
و خۆشەو سەلامەكەى سەندەو ... و تەم : اشهد ان لا اله الا الله واشهد انك رسول
الله... فەرمووی : وەرە دانیشە ، سوپاس بۆ ئەو خواىەى كە هیدایەتى دايت ، من ئەمزانی
كە ژیریت ، ئاواتە خوازبووم كە عەقڵت بەرەو خێرت ببات ...

منیش و تەم : ئەى پێغەمبەرى خوا ، من دژایەتى هەقم كردوو و پووبەپرووی
موسلمانان بوومەتەو دوعام بۆ بكە خوا لێم خۆش بێت ، حەزرت ﷺ فەرمووی
(ئیسلام بوون رابردوو دەسپێتەو) و تەم : لەگەڵ ئەوەشدا حەزەكەم دوعام بۆ بكەى ،
ئەویش فەرمووی : خواىە لەخالید خۆش ببە ، هەرچى یەكى كردوو دژ بەئیسلام .
پاش منیش (عثمان و عەمر) ییش بەیەتیان دا شایانى باسە لەسالى هەشتەمى
كۆچى مانگی (صفر) خالید لەتەمەنى چلویەك سالیدا موسلمان بوو ...

(٢) سارا ئۆكۆدا

سارا لەبارەى خۆیەو دەلیت : من لە تۆکیۆى یابان لەدايك بووم ، لەلاى ئێمە ئایین
زیاتر وەك كولتور ماوەتەو و خەلكى لەكاتى جەنازەدا دەچن بۆ كەنیسەى بوذى ،
و لەكاتى مارە پریندا دەچن بۆ كەنیسەى مەسیحى و ، بۆ پیروزبایی سالى نوێش دەچن

بۇ كەنىسە شىنتۇ ، بەپىي نەرىت ئافرىت خۇي پېش مارەپىن ھەلگىرى باۋەرىك نىيە و
پاش مارەپىن ئايىنى مىردەكەي وەردەگىت .

لەماۋەي خۇيىندىدا لەقوتابخانەي تايىبەتى و خۇيىندى كۆلىزىم لەتۇكىۋ ، ھىچ باسى
ئايىن لەئارادا نەبوو ، ھەرچەندە من سەرقالى لىكۆلىنەۋە بووم تاۋەك بتوانم واتاي
راستى بوون تىبگەم . تۇكىۋم بەجىشەيت و بەرەو نىويۇرك رۇيشتىم بۇ خۇيىندى (بالىيە) ،
پاشان بۇ بەدىھىنانى خەۋنەكانم دەستىم كىرد بەگەپان بەدۋاي خۇيىندى فەلسەفەي
سەردەمى نوئى ، بەلام ئەمىش سوۋدى نەبوو ... تىگەيشتىم كە ئازادى وا لەناخى
خۇمدايە ... پاشان بۇماۋەي سى سال (ئايىنى بەراۋردىم) خۇيىندى ، لەسەرتاۋە ئىسلام لە
بەرچاۋ كەوتبوو ، كاتى لەپۇلدا مامۇستا دەربارەي تاك و تەنھايى (اللە) قسەي دەكىرد ،
ھۇشيارى تەۋاي پىدەدام ، بەلام نەمدەتۋانى بەتەۋاۋەتى لەگەلىدا رۇبچىم !
بەر بەستىكى زۇر گەۋرە لەمىشكىدا ھەبوو ، كە بەدىمەنى ناشىرىن و ويىنەي نەشياۋى
ئەم ئايىنە بىيات نرابوو ، تازەش يابانم بەجى ھىشتىبوو ، ۋە لەخۇيىندەكەمدا
بەشەھادەي قەشەي راۋىزكارى رۇخى دەرچوۋبووم . بۆيە لەخۇم دەپرسى (چۇن
قەشايەتى بۇ خەلكى بكەم ، كاتى كەمن خۇم ، ئايىنم نىيە ؟!) جا لەبەرئەۋەي ۋەلامم
پىنەبوو پىشت گۆنم خست !

رۇژىكىيان لەتەلەفون دا ھاۋپىيەكم وتى : السلام عليكم ، لىم پرسى : واتاي ئەم
قسەيە چىيە ! ئەۋىش بۇي روون كىردەۋە ، ۋەلەبەر ئەۋەي باۋكى ئىمامىكى پاكىستانى
بوو زۇر زانىيارىم دەربارەي ئىسلام و مۇسلمانان لى ۋەرگىرت ، بەلام دىۋارى بەگىرى
لەناخىدا ھەر بەھىز بوو ... گەپامەۋە بۇ زانكۇ بۇ ۋەرگىرتنى پلەيەك لەكارىكى
كۆمەلەيتىدا ، لەۋى ھاۋپىيەتى مۇسلمانانم زۇر كىرد ، يەككىيان پىيى وتى : ئايىن
شىتىكە دەبىي بەتەۋاۋەتى شوۋىنى بكەۋى ، ۋەقۇرئانىكى پىشكەش كىردىم وتى :
(ھىۋادارم ئەمە ئەۋ ۋەلامەي تىيائىت كە تۇ بۇي دەگەرئىت) .

كاتىك قۇرئانەكەم خۇيىندەۋە گەيشتىمە واتاي دەسەلاتە بەتۋاناكە (القوة العظمى)
بەلام نەمدەزانى چۇن ئەۋىرۋباۋەرە ۋەرىگىرم ؟ ۋەچۇن رى لەتۋەرەبوۋنى خىزانەكەم
بگىرم ؟ خەلكى ئاخۇ چىم پى بلىن ؟ خوشكىكى مۇسلمان دىلسۇزانە قسەي بۇ كىردىم و
رتى : گەر بەراستى دەزانى لەدلتا ، قىۋلى بكە ، ئىسلام پىنچ پاىيەي ھەيە و مۇسلمان
بوون گىرنگىرە لەبالاپۇشى ، تۇشايەتمان بەيىنە و شتەكانى تىر دواتر لەكاتى خۇياندا دىنە

دی .ئەو خاڵی وەرچە خانم بوو ، ئەو وشانە چوونە میشتکەمەو و رۆحیان گرتە و بەرپەستە کەیان رووخاند ، ئیتر رویشتم بەرەو مزگەوت و لەوێ شایەتنامە هێنا .خێزانە کەم زۆر زۆر تووڕە بوون ، باوکم هەولێ دەدا پەشیمانم بکاتەو و دایکیشم زۆر خەفەتی دەخوارد ، لە ئێمەمەو فێربووم کە شەپکردن باش نیە و بێ ھودەییە ، لەبەرئەو خۆم دوور ئەگرت لە تووڕە بوونیان و را ئەو سقام تا ھێوردە بوونەو .لەبانقی یابانیدا خەریکی کاری خۆم بووم و دەمزانێ کە من ووردە وردە ھەنگاو دەنیم ، ھەرچەند پۆشاکی ئیسلامیم لەبەردایە ... بەم زوانەش سەردانی تۆکیۆم کرد کە زۆر مەلەبەندی ئیسلامی گەورە ی لیکراوەتەو و ، ئافەرەتە یابانی یەکانم بینی کە چۆن بەپەرۆشەو ئیسلامیان لەئامیز گرتبوو ... ھەندیکیان شوویان بە موسڵمانی رۆژھەلاتی ناوەرپاست کرد بوو ، زۆر بەختەوەر بوون لەژێانی ھاوسەریاندا .قبوول کردنی ئیسلام گەورەترین تاقی کردنەو ی ژیا نە و من بەختەوەرەم بەم ئاینە و دەزانم رینگەییەکی راستە ، رۆح و جەستەم ھاوسەنگی یان وەرگرتووە و هەولێ گەشە کردن ئەدەم ... (ئایندە ژمارە (۲۴) سالی ۱۹۹۹ / پەیمان حەمە صالح لەئینگلیزی یەو وەری گێراوە) .

(۲) جودیت ھیلد پیرانت

(اللہ) م خوش دەوی ... بەو وشانە گۆرانی بیژ و ئەکتەری سینەمایی ئەلمانی بەناوبانگ (جودیت) باس لە موسڵمان بوونی خۆی دەکات ، کە لە سالی ۱۹۹۷ ئایینی پیروزی ئیسلامی ھەلبژارد ، چونکە تەواوترین ئایین و بەرنامە ی ژیا نە و پاش موسڵمان بوونی ناوی خۆی گوێی بو (ھدی) .

کاتیك تەمەنی (۱۲) سالان بوو ، دایکی موسڵمان بوو ، بەبێ ئەو ی زۆر لەم بکات موسڵمان ببیت ... (جودیت) لەپەرپاوەکانی فەلسەفە و ئاینیەکان کۆلیەو تاپروای لەسەر ئیسلام دامەزرا ...

لەگەل ئەو دا کە تەنھا ھەندێ نزا و پارانەو بەزمانی عەرەبی دەزانیت ، پابەندی ئیسلامە و بەھیچ شیوەیە ک توخنی خواردنەو و مادە بێ ھۆشکەرەکان ناکەویت کە زۆر بلأو لەنیوان گەنجە ئەلمانێەکاندا ...

(جودیت) ئیستا تەمەنی (۲۲) سالە و بەرپیکوپیکی نوێژەکانی ئەنجام دەدا و دەلیت : (نوێژی بەیانی ئەو ھەندە لام ئاسانە ھەرەک ئەو وایە بەیانیا ن دەم و دانم بشۆم !) .

ھەرۋەھا بەبەرگى بالاپۇشى يەۋە لەناۋ كۆمەلگادا دىت و دەچىت و شانازى دەكات بەئىسلامەۋە و ھەردەم خەرىكى خۇ ھۇشيار كىردن و فېربوونى زىاتىرى ئىسلامە ...

(جودىت) دەلىت : ئىسلام ئاينىكى تەۋاو گىشتىگىرە و پەپرەۋە باشەكانى ھەموو ئاينىەكانى تىرىشى لەخۇگرتوۋە ... ۋە جىۋى داخەكە زۆرىەى خەلكى تەنھا بەژيانى ئەم جىھانەۋە سەرقالڭ و بىرىك لەپاشەپۇژ ناكەنەۋە .

خاتوو (ھدى) ئامادە نىە شووبكات بەكەسىكى نا موسلمان ھەرچەندە بەدلىشى بىت و دەلىت بىروبواۋەپەكەم رىم نادات كارى وابكەم ... ۋە ئىستا لەشارى مىونخ دەژى و لەمزگەۋتەكەى ئەۋشارەش نوژژەكانى ئەنجام دەدا و ۋەسىيەتىشى كىردوۋە پاش مردنى لەگۇرستانى موسلمانان بەخاك بسپىرىت .

(ئايندە (۳۱) سالى ۲۰۰۰ كەلە رۇژنامەى توركى (Takvim) ى رۇژى ۱۹۹۹/۱۲/۵)
دوۋە ۋەرگىراۋە ()

(۴) حنان

ژنە گۇرانى بىژى مىسرى (حنان) لەچاۋپىكەۋتنىكدا لەكەئالى فەزاىى
(اقرا)بەرنامەى (المواجهات) دا وتى : لەچەند سال لەمەۋبەرەۋە بىردەكەمەۋە چى بكەم و چۇن خوا لەخۇم رازى بكەم . راستە خوا نىعمەتى زۆرى بەمەن داۋە ، مىردى باش ، خىزانى باش ، دەستكەۋتى باش لەكارە ھونەرىەكاندا ، بەلام خۇنابى تاسەر مەستى دنيا و ھەۋاۋ ئارەزوۋىين ، بۆيە بەردەۋام دوعام دەكرد و لەخوا دەپارامەۋە ، خۋاى گەۋرەش كەسەيرى دل و نىەت و ئىخلاص دەكات بەفەزل و مېھرەبانى خۋى ھىدايەتى دام و لەخەۋى غەفلەت بەئاگاي ھىنام . مەن دەستى قودرەتى پەرۋەردگارم دەبىنى لەزۇرشتدا ، كەزىاتر دەبوۋنە مايەى خواناسىن و رىۋۇشنى بۇم ... ھەرۋەھا لەرىى دۇستايەتىم لەگەل ھونەرمەندە بالاپۇشەكاندا ۋەك (شەپىرە و عفاف شەيب و نىسرىن) ھوۋە لەخۇشەۋىستى راستى نىۋان موسلمانان تىگەيشتم و ئەۋان بوۋنە پىشەۋا و مامۇستام ... جاران مەن قورئانم دەخوئىند ، بەلام بەشىكى زۆركەمى تىدەگەيشتم ، وام دەزانى خۇداپۇشىن و بالاپۇشى سوننەتە ، كەچى كە زىاتر شارەزايم پەيداكرد زانىم كە فەرزە لەسەر ھەموو ئافرەتىكى بالغ ... پاش ئەۋەى كە خوا ھىدايەتى دام ، تىگەيشتم كەدىندارى راست تەنھا نوژژوۋ رۇژوۋ نىە ، بەلكو گىپرانەۋەى نەفسە لە ھەموو ئەۋشتانەى كە خۋاى گەۋرە قەدەغەى كىردوۋەلىمان و ديارە دەبىت مروڤ لەگەل نەفسى

خۆی تېڭىكۆشى و عەقلى خۆى نەداتە دەست دنيا و ھەواو ئارەزوو ، چونكە ھەموو ئەم دنيايە دەپرئەو و لېپرسىنەو ەش لەرى ئى ھەموومان داىە .كاتىك رېرەوى ژيانى خۆم گۆپى بەرەو ھەق و راستى ، ھەندى كەس لۆمە و سەرزنشتيان كردم و لاىان شتىكى عاجباتى بوو ، ھەندىكى دىكەش بەگەرمى پىرۆزبايان ئى كردم ... لەسەرەتاو تە سائىك حەزم نەدەكرد چاوپىكەوتن بەكم لەگەل ھىچ رۆژنامە و گۆفارىكدا لەترسى ئەو ەى نەك شتىك بلىم بەنەشارەزايى كەلەجى ئى خويىدا نەبىت ... ئىستاش لەسايەى خواو ەو بەردەوام لەسەر فېرېوون و شارەزايى تەواو لەئايىنەكەمدا و رۆژانە زياتر بەرەوپېش دەچم . (ئايندە (۳۰) ۱۹۹۹) .

(۵) رانیا علوانى

لەدىدارىكدا لەبەرنامەى (المواجهات) ى كەنالى (اقراً) كەلەگەل كچە پالەوانى جىهانى وەرزشى مەلەوانى (رانىا علوانى) سازكرا ، سەرنجى بىنەرانىكى زۆرى راکىشا ، بەتايىبەت كە ئەم كچە مىسرىيە تەمەنى (۲۳) سائە و لەدواى (۱۷) سائە مەشق و راھىنان و بەدەست ھىنانى دەيان مەداليای سەرکەوتن ، كە دواھەمىنيان بەشداری كردنى بوو لەئۆلومپىياتى (سىدننى) لەئۆستراىيا ، ماو ەى پىنچ سالىشە لەكۆلىزى پزىشكى دەخوئىنىت لەئەمەرىكا ، دواى بەدەستھىنانى پلەى پالەوانىتى جىهان و شكەندنى ژمارەى پىوانەىى بېيارى وازھىنان و بالاپۆشى راگەياند .

(رانىا) لەلايەن حكومەتى مىسرىيەو ەزارەھا جونەيھى بۆسەرف كراو ەتابگاتە ئەو پلەيە و بەتەماى سەركەوتنى گەرە و مەزنى بوون ... بۆيە زۆر لە مەشق پىكەرەكانى سەرسام كرد و ناو ەندى وەرزشى شلەقاند ...

(رانىا) دەيزانى ھەرگىز وەرزش بەپى ئى بەرنامەى ئىسلام ھەلە و ياساغ نىە ، بەلكو بەھەلە مومارەسەكردن و لادان لەبنەما شەرعىەكان دەيخاتە بەر نەزم و قسە و باسەو ە .

(رانىا) لەجلى مايۆى وەرزشى و تىكەلى ناوپىاوانەو ە ، بوو ەئافرەتىكى بالاپۆش و رايگەياند كە وازھىنانم لەو ەرزش ، لەلوتكەى سەركەوتندا ، ماناى دژايەتى كردنى نىە ، چونكە ئەمە ستەمە لەئايىنىك كەچواردە سەدەيە فەرموويەتى ﴿علموا اولادكم الرماية والسباحة وركوب الخيل﴾... وە جوانى وەرزش و ھەموو ھونەرىك لەو ەدايە كەپەچاوى ئەوپەرى جوانى ئەو ھونەرە و ئەوپەرى رەوشت و پوالەتى تيا بكەى ، بۆ ئەو ەى ھونەرىكى راستبى و ھەستە زايەندىيەكانى مروف نەورۆژىنى ...

لەبارەى داماتووشەو رانىا دەلى حەزەكەم لەبواری پزیشکیدا خزمەتەکانم
پیشکەش بەخەلکی و بەکۆمەلگا بکەم ... (ئایندە (۲۸) سالی ۲۰۰۱) .

(۶) زیزی مصطفی

سەماکەری میسری (زیزی مستەفا) پاش ئەوێ خۆی داپۆشی ، پاش یانزە سال ،
لەکەنالی فەزایی (اقرأ) بەرنامەى (المواجهات) دا سالی ۲۰۰۱ وتی :
بەمنالی باوکم مرد و کەسوکارم لە (صعیدی میسر) ویستیان بە زۆر بۆم دەن بەشوور
بەکۆپی عومدەى ناوچەکەمان ، منیش رام کرد و ماوەیەک لەمالی هاوپی یەکم بووم ،
پاشان لەناچاری و بێکەسی دا لەمەلەکاندا خۆم بینیهو و بەسەماکردن بژێوی خۆم
پەیدا دەکرد .

شەش جار شووم کردوو ، هەموویان پیای باش بوون ، حەزیان دەکرد لەمالەو
دابنیشتم ، منیش هونەرەکەم لامەبەست بوو ، بۆیە جیاپوونەو رووی ئەدا و منیش هەر
لەیهکیکیان جیاپوومایەتەو شووم دەکردوو چونکە عەدەتى کەس و کارم وابوو ئەگەر
لەسایەى میردا بوومایە نەدەهاتن بەلامدا و ئەگەر بیانزانایە بێمێردم ، بۆشۆردنەو
عیب و عاری کە بەهۆی منەو بەسەریان هاتبوو دەیان کوشتم !

کچیکم مەیه ئیستا لەپەیمانگای هونەرە جوانەکانە و ، بەو مەرجە هیشتوو مە بچیت
کە لەدواپۆژدا لەرۆلیکدا کاربکات کەخوای پیغەمبەر ﷺ پیی رازی بن .

ئەویش پەیمانی داومەتی کەپابەندبیت بەکارێکی هونەری واو کە سوودبەخش بێ
بۆ خەلکی و بێشەری تیا نەبیت .

کاتیک دەچووم بۆ سەماکردن و نواندن فاتیحەم دەخویند بۆئەوێ کارەکەم
بەبەرەکەتی ئەو سوورەتە سەربکەوی ، نا هەقم نەبوو ئەوەندەم ئی دەزانی ، لیم شیوابوو
تا پۆژیک هاتمەو لەکارێکی هونەریم ، کچەکەم هانی دام کەوازیبھێنم ، منیش پەیمانم
دایە ، پەيوەندیم کرد بەشیخ متولی شەعراویەو و وتم : مامۆستا من لەبارێکی دەروونی
خراپ دام و دەمەوی وازیبھێنم ، بەلام نازانم چۆن بژیم و زۆر دەترسم ... ئەویش فەرمووی
(ئەو خواوەی کەبێ ئەمریت کردوو و لەخۆت رەنجاندوو رزق و رۆزی بۆناردویت ،
قابیلە کە فەرمانبەریت کرد و لەخۆت رازی کرد رزق و رۆزیت بۆ نەنیڕیت و (سترت)
نەکات ، کچم زۆر چاکە وازیبھێنە و دوعاش بۆ من بکە) ... لام سەیر بوو ، وتم : قوربان

گاڭتە دەكەيت ؟ دوعاى چى ؟ فەرمووى : تۆ ئىستى دەگەرئىتەو بۇ لاى خوا و لەخۆتى رازى دەكەيت و چەند دەتوانى دوعاش بۇ من بكة ، ان شاء الله گىرا دەبىت .

بەلى وازم ھىناو بەوپارانەى ھەمبەون و بەپارەى (بانق) یش وىستم پېژدەيكە بکەم و پىى بژىم ، بەداخەو پېژدەكە سەرنەكەوتوو ، زيانى زۆرم لىكەوت ...

رۇژانىك ھەبوو جلىكەم لەبەردەكرد تەنھا بۆيكە جار و نرخەكەشى پىنچ ھەزار دۆلار بوو ، ئىستاش ئەو پارە و سامانە ھەرامانە رۆيشتن و لەشوققەيكە كرىدام و ئوتومبىلىكى شېم ھەيە ... خوا نەيېرى زۆرباشە و ئاسوودەم !

كچەكەم قورحەى ھەبوو پارەى زۆرم تيا خەرچ كرد و چەندجاريكيش چووم بۇ حەج و ھەمووساللىكيش دەچم بۇ عومرە و ، داوادمەكەم لەخوا لەو نىعمەتى عومرەيە بىبەشم نەكات ، چونكە خۆشى و گەشت و گوزارى راستەقىنەى من ئەوھەيە .

پىش سالىك چووم بۇ لاى (سعاد حسنى) كە سى سال ھاوئل بووين و پىم وت : ئەوە كاتى حەجە و ئەوەش پارە بابەيەكەو بچىن بۇ زيارەتى مالى خوا ، وتى : بەپارەى خۆم نەبىت نايەم ، وتم : باقەرەبىت لات ، رازى نەبوو ...

لەلايەن رۇژنامەكانەو ھىرشىكى زۆر دەكرىتە سەر ئەو ھونەرمەندە ئافرەتانەى كە خويان داپۆشيوە ، وە بەتايبەت من ، كە ئىستا لەدادگادا شكاتم كردوو لەرۇژنامەيكە ، كە دەلىت : گوايە لايەنىك پارەى داوہ بەمن و گوايە من بەپارە وىستومە (سعاد حوسنى) لەچك پىبکەم .

خوا شايبەتە پارەى خۆم بوو ، خۆزگە كەسىك ، يان لايەنىك ھەبوايە يارمەتيان بدامايە ، من خاكى بەرپىيانم ماچ دەكرد ... ئىنجاخۇ ئەگەر ھەولم دابىت خۆشتىكى خراپم نەكردوو ، چى لەوە باشترە كەسىك بانگ بکەيت بۇ رەوشت و خووى بەرزى ئىسلام و خۇداپۆشين ؟

(۷) كامىلييا العربى

لەچاوپىكەوتنىكى كەنالى فەزايى (أقرأ) بەرنامەى (المواجهات) كامىلييا العربى وتى : دەسال لەتەلەفزيون بەرنامەى منالانم پىشكەش دەكرد ، رۇژانە خۆم ئامادە دەكرد و بەردەوام سەرقال بووم ، تاوہكو لەگەل دايكەم و براكەمدا چووين بۇ حەج ، لەكاتى (طواف) دا بېرارمدا كە ئىتەر بەيەكجارى خۆم داپۆشم و چيش دەبى بابىت .

رۆژنىك شوققەكەمان سووتا ۋەهرچى تىابوو بوو خۇلەمىش ، تەنھا ئۇ قورئانە نەبىت كە لەسەر تەلەفزیۇنەكەدانرابوو ، خایە و مایەمان نەما ، تەنانت ئۇ پارانەش كە ھەمان بوون لەبانقدا ، میژدەكەم دەرى ھىنابوون لەبانق و لەمالەوۋە داینابوون ئۇوانەش ھەمووی سووتان و نەمان ... تاقىکردنەوہیەكى گەرەبوو ، بەلام لەسایەى خواوہ خۇمان راگرت لەبەردەمیا و بریارم دا زیاتر پابەندبم بە ئىسلاموہ ...

پاش وازھىنانم لەتەلەفزیۇن خەم بوو چۇن كات بەسەر بەرم ، كەچى ئىستاكات بەشم ناكات و خواخوامە رۆژىكم بىی بەھەفتەك ...

مالەكەمان وەك بەرپوہبەرایەتى كاروبارى كۆمەلایەتى لىھات و ھەردەم خەرىكى چارەسەرى كىشەى خەك بووین ... دیارە ئىسلامەتى ئۇەناگەینى كە مروف لە مالەوہ دانیشى و لەخەلكى دوورە پەریزیىت ، وە بەلای منەوہ خۇدا پۆشینەكەم واتە : رەوشت بەرزى و مامەلەى چاك لەگەل خەلكى دا ...

لەسەرەتوہ چەند منالیکى بىباوكم سەرپەرشتى دەکرد ، دوایى زۆرتربوون و ژمارەیان گەیشتە سىسەد كەس ، لەسالى ۱۹۹۳دا (كۆمەلەى خۆشەوستانى خوا) (جمعية احباب الله) م دامەزراند و نزىكەى سىسەد كەسى فەرمانبەر لەلام كاردەكەن و پارەشمان لەرىى كۆمەك و بەخشىنى خىرخوزانەوہیە ... (دایەنگا و شوینى پىرو پەككەوتە و بنكەى تەندروستى و بنكەى وەرزشى و قوتابخانەشمان ھىە) كە ھەموو ئامىرىكى پىشكەوتوو تىایە و بەچاكى پرۇسەى فىركردن و خزمەتكردن بەرپوہ دەچىت .

چوار سالىك لەمەوبەر واتە سالى (۱۹۹۷) پارە و پولمان بەدەستەوہنەما ، زۆر خەم خوارد و نەمدەزانى چىبكەم بۇ ئۇ ھەموو كەسەى كەلە ئەستوى من بوون ، ھىچ دەرگایەك نەما تەنھا دەرگای رەحمەتى خوا نەبىت ، لەشەونوژدا زۆر لەخوا پارامەوہ ، بۇ بەیانى چوومە سەر میژەكەى خۇم دانىشتم ، پىنج خولەكى نەبرد كابرایەك ھات پاش سەلام وتى : پىوستان بەچىیە ؟ وتم : ھەرچىیەك بىت ، تەنانت ئۇگەر نانكىشمان بەدەتتى بیدەین بەو منالە بى باوكە برسینانە سوپاست دەكەین و بۇ ئیمە جىیەك دەگرىت ... ئەویش چووە دەرەوہ و ھاتەوہ جانتایەكى ھىنا لەسەر میژەكەم دای نا كە سى ھەزار جونەیھى تىابوو و بەبىئەوہى ناوى خوى بلى رۆشت ... منیش لەخوشیا كە خوى گەرە دوغای قبول كردم و ھات بەھانامانەوہ یەكسەر سوچدەى شوكرم برد و زۆر گریام

... ئىتر بەفەرمانبەرەكانى خۆم وت : دۇنيابن خوا ئاگادارمانە وپەكمان ناخات ، مەگەر خوا نافەر موى لەفەر موودەى قودسىدا (ومازال عبدي يتقرب الى بالنوافل ... تادەگاتە ... ولئن سألني لأعطينه ...) .
... بەلى ئىمە ھەموو موسلمانىن و ئاشكرايە بەھەشت سەد پلەيە ، بۆ ھەول نەدەين پلەو پایەمان بەرزبى ؟

ئىستاش ناحەزان بۇيان تى چاندووين لای مىرى ، بۇيە منىش داوا لە (سۆزان مبارک) دەكەم ، ھاوسەرى سەرەك كۆمار كە خۆى بىت و لەنزىكەوہ كارەكەمان ببىنى و ئەوسا حوكمى خۆى بدات ...

(۸) دكتۇر ئەحمەد

دكتۇر ئەحمەد كۆلىرى بەيتەرەى تەواو كىردووە لەبەغداد و باس لەموسلمان بوونى خۆى دەكات و دەلىت :

ناوم (سورین كارنىك جۆرج) ە و لەخیزانىكى مەسیحىدا لەدايك بووم و لەپاش چل رۆژ تووشى نەخۆشىيەك بووم ، پزىشك ئامۇژگارى كىردن كەخەتەنەم بكن چاك دەبمەوہ ، ئەوانىش ناچار خەتەنەيان كىردم ، ھەرچەندە ئەمە يەكەمجار بوو لەناو ئەرمەنىيەكاندا شتى وا پووبدات ...

دايك نەزى كىردبوو لە (۱/۲۴) دا ھەموو سائىك مەپىك بكات بەخىر بەھىواى تەمەن درىزى من و لەو بەروارەدا ھەموو خىزماتمان كۆدەبوونەوہ ئاھەنگىك خۆ بەخۆى خۆمان سازدەكرا ...

مالمان لای دوورگەيەكى جوانەوہ بوو لەبەغدا ، بەتەنھا دەچوومە سەر دوورگەكە و دەژيام لەگەل جوانى سروشتدا و كارى زۆرى دەكردە سەر ئىمانم ...

خۆم و دايك و باوكم دووربووين لەكەنىسەى ئەرمەنىيەكان و پەيوەندىمان لاوازبوو لەگەلئيان ، بەپىچەوانەى مالى پوورمەوہ كە خۆى و منداڵەكانى بەگەرمى ھاتووچۆى كەنىسەيان دەكرد .

باوكم لەگەل ئەوہدا كەپرواى بەخوا لاوازبوو ، رۆژىك شتىكم لاباس كىرد كە ھىرشى تىابوو بۆ سەر پىڤەمبەر ﷺ ، ئامۇژگارى كىردم و وتى : نابى قسە بەپىڤەمبەران بووترىت ، ئەم ئامۇژگارىيەى زۆركارى تىكردم .

زانكۆش كەش و ھەوايەكى ناساز و ناخۆش بو ، ھاوەلىكى كوردەم ھەبوو ناوى دالير
بوو ، ئەويش بەتەسكەرە موسلمان بوو ، ھەميشە ھانى دەدام كەبچمە ناوكۆمەلى
ئەرمەنىيەكانەو و بەئارەزووى خۆم سەرمەست بىم لەئافرەت و لەخواردنەو و ... ھتد
بۆيە منىش چوومە يانەيەكى ئەرمەنىيەكانەو ، كەييارى تيائەكرا و ئاھەنگى تيا
ئەگيردار و عەرەقى تيا دەخورايەو ، ھەرچىم دەكرد لەجياتى ئەوھى دلم خۆش بىت
بەپىنچەوانەو دلم تەنگ دەبوو .

باوكم عەرەق خۆربوو ، رۆژ بۆئىرى نەدەكرد ، ئەگەريەكى لەئىمە دانى بىەشايە
ئەيووت عەرەق بخۆرەو ، رۆژىك دانم زۆر ئازارى ئەدام و نەمزانى چى بكم ناچار
عەرەقم خواردەو بۆئەوھى ئازارەكەى بشكى ، كەچى زۆر ئازارى دام و رشامەو و ،
لەوھو دوا وام لىھات ھەر بۆنى بەھاتايە بەسەرما دلم تىكەل دەھات و زۆر رەق ئى دەبوو ،
كەئەمەش قەدەرى خوا بوو كە ئىتر ھەرگىز توخنى نەكەوم .

ھاوەلانى زانكۆم سلىان نەدەكردەو لەعەرەق و لەداوین پىسى ، بەلام من ھەميشە
دەمزانى كە ئەوشتانە لەمن ياساغ و قەدەغەيە ...

لەسالى ۱۹۷۲ چوومە زانكۆ و لەسالى ۱۹۷۴ دا گەشتىك ھەبوو بۆ لوبنان ، بىنىم
ھاوەلەكانە لەوگەشتەدا زۆر رەوشتيان گۆردا و زياتر بەرەو بەرەلایى چوون و شوليان ئى
ھەلكىشا ...

گەشتەكە دووھەفتەى خاياند و من خۆم زۆر دوورە پەريز رادەگرت و لە ئۆتيلەكە
نەدەھاتمە دەرى ، جاروبارىش لەداخا دەگريام ...

ھاوەلىك لەناو ھەمووياندا سەرنجى راکىشام كەناوى (ئەحمەد عبدالقادر) بوو ،
ھەمووان رىزيان دەگرت ، ئەو لەپۆلى چواربوو ، منىش لەپۆلى دوو بووم و ، زۆر رىزم
ئىئەگرت ...

كە گەراينەو لەوگەشتە ، رۆژىك سواری پاىس بووم بۆ مائەوە لەدواى دەوام ، تەنها
لەلای مەوە جىھەبوو ، بەقەدەرى خوا ھاتە لامەوە دانىشت ، وتى بىرام (سورىن) تۆرات
چىيە بەرامبەر بەھەق و راستى ؟ وتم : من بەدواى ھەق و راستىدا دەگەريم ...
(لەوماوہيەدا كتيپم زۆر دەخويندەو) ...

وتى : پەراوئىكم ھەيە رىي راستت پيشان ئەدات ، وتم : من پىويستم پىيەتى ...
بەلى پەراوہەكەى بۆ ھىنام (قصة الايمان) بوو ، كەوتمەخويندەنەو ، بەجۆرىك كارى

تېكىردىم ، سى رۇژ لەسەرىك لەژورەو نەھاتمە دەرەو تا بەچاکی تەواومکرد . تەواو گۆپىمى و وام لىھات يىر لەئىسلام بکەمەو ، دەستم کرد بەنویژ بەلام وەك ئەرەنى يەکان کەبىنېبووم و ، بەدزى يەو لەبەينى خۆم و خوادا بوو .

کاتىک تىکەل بەخەلک دەبووم دائەبەزىم ، ناچار ئەبووم بەخويندنى چەندەھا ئايەت خۆم شەھن بکەمەو ، بۆيە ھەندى لەوئايەتەنەم لەسەر دىوارى ژورەکەم نووسى تا ھەميشە لەبەرچاوم بن ...

ئىنجا (ئەحمەد) ى ھاوەلم پەراوى (روح الدين الاسلامى) بۆ ھىنام و ، دوو بەشى بۆدىيارى کىردم کەبىخويندەمەو کەلەبارەى موعجىزاتى قورئان و يەكخواناسى يەوەبوو... کەخويندەمەو زياتر بەرەو ئىسلام ھاتم و بىرم دەکردەو ، باشە ئەگەر بىمە سەر ئەم رىيازە ، بەرد بارانم دەکەن ، باشە لە کۆليژەکەمان چى وەلامى کوران و کچان بدەمەو !

بەخۆم وت : ئەو ى بىمەى بگۆپى ، پىويستە بەرگەبگى ... کارەکە لەدەرەونما ئاسان بوو ، بەھاوەلەکەم گەيشتمەو و پەراوەکەم بۆ گەپاندەو ، وتى : سورىن خويندەتەو ؟ وتم : بەلى . وتى : رات چى يە ؟ وتم : بەخوا ئىسلام زۆر خوشە ، بەلام نازانم چۆن دەست پى بکەم ، رەنگە بىمکۆژن ...

وتى : ئىمە لەکەس ناترسىن لەخوا نەبى ... ئەو قسەيەى لەدەرەونما (تحدى) دروست کرد ، ئىنجا سورەتى فاتىحەى بۆ نووسىمەو و وتى : لەمالەو خۆت بشۆو شاھتەمان بەيئە ... منىش ھەرچى پى وتبووم کردم ، بووم بەمرۆڤىكى تر ... خەلکى قسەيان لەگەل دەکردم من لەدنيايەكى تردا بووم ...

رۇژىک چووين بۆ مزگەوتى (۱۴مضان) لای (جندى مجهول) لەوى فيرى دەستىوئىرى کردم و نوئىزى نيوەپۆمان کرد و پاشان عەسرىشمان بە کۆمەل ئەنجامدا ، لاسايى خەلکەکەم کردەو ، پاش نوئىژ کە ھاتمە دەرەو ، ھەستىکەم بۆ دروست بوو ، وام دەزانى لەخۆشيا بەبال ئەفەرم .

ئىنجا پەراوئىكى فيربوونى نوئىزى مامۇستا (صواف) ى دامى ، تابەچاکی فيرى نوئىژبىم ، چونکە ھىچ نەئەزانى ، تەنانت نەم ئەزانى قىيەلە لەکۆيۆەيە ، جارى وا ھەبوو بەپىچەوانەى قىيەلەو نوئىژم کردوو ، قورئانئىکىشى بەديارى دامى ، سورەتى مەريەم خويند ، ھەرچەند ھىچى لى ھالى نەبووم ...

سەيرى باخەوانەكانى زانكۆم دەکرد كە نويزيان دەکرد بۆئەوھى باشتەر فيربىم ،
پاشان بۆيەكەم جار چوومە مزگەوتى زانكۆ وە زۆرلايان سەير بوو ، جارێك منيان كرد
بەئىمام زۆرم پىخۆش بوو ، بەلام مەگەر ھەر خوا بۆ خۆى بزانييت چۆن نويزيكم پىكردن
، ھىچى بەسەر ھىچەوھ نەبوو !

مەسەلەى برايەتى زۆركارى تىكردم ، ئىوھ ئىستاق ھەستى پىناكەن ، بەلام ئەوانەى
لەتاريكىدان و دوورن لەوئىعمەتى برايەتىيە ئەوانە چاك ھەستى پىدەكەن و بەھىچ
شتێك نايگۆرنەوھ ...

ھاوھلەكانى پىشتەرم برا نەبوون ، ئەو خۆشەويستىيە پاكەى لەبەرخوايە ھەرگىز
لەلايان نەبوو ، بۆيەكەم جار ھەستەم بەو برايەتىيە كرد لەبەرخوا ... برادەرەكەم ، ھەموو
ھەينىيەك بەئوتۆمبىلەكەى دەھات و بەيەكەوھ ئەچووين بۆ نويزى ھەينى لەمزگەوتى
(حي الضباط) ، جا لەبەرئەوھى خىزانەكەمان تەنھا لەھەينى دا كۆدەبوونەوھ بۆنان
خواردن و منىش بەھۆى نويزەكەوھ دوا ئەكەوتم ، بەوھ دەنگى نارەزايى يان ئى بەرزبۆوھ ،
ئەم حالە سىمانگى خاياند ، پورتيكەم ھەبوو لەجىي پياوبوو ، خاوەن زەوى و زاريكى
زۆربوو ، زۆر دژايەتى كردم و باوك و دايكىمى ئى ھان ئەدام ... كەوتنەچاودىرى كردنم و
بەدزىيەوھ براچووكەمىيان دەنارد بەدواما ، منىش پىم نەزانى ، تادلنيا بوون كە
موسلمان بووم ، لىيان كردم بەھەرا و دەيان قىراند بەسەرما : تۆشيت بووى ، تۆ
ئابروومان دەبەى لەناو خەلكا ، تۆچۆن موسلمان دەبيت ؟

وام لىھات بىرەكەمەوھ واز لەئىسلام بەيتم ، نەم ئەتوانى ئارام بگرم ، ئەموويست بى
دەنگيان كەم ، ئەمووت : باشە ئەگەر پىمەوھ ، بىدەنگ بن و بىپرەنەوھ !

لەوكاتەدا خوشكەكەم كە پىنج سال لەمن منال تربوو ، ھات چىپانى بەگويمدا ، وتى
: خۆزگە لەجىي تۆ بوومايە ... زۆر سەير بوو لام ...

لەوكاتەدا ھاوھلەكەم تەلەفونى كرد ، وتم : فريام كەوھ ، لىم قەوماوھ و ھەموويان دژم
وھەستاون ، وتى : برام ئارام بگەرھ ... پاش ئەو تەلەفۆنە گۆرپوتىنم بۆگەرپايەوھ و
ئەوانىش بىدەنگ بوون ، وتيان : دەى فەرموو قسەبكە ... وتم : چى ئەكەن بىكەن
وازنائىتم و چوومە قاتى سەرەوھ بۆ ژوورەكەى خۆم

رۆژ لەدواى رۆژ بىتاقەت تردەبووم لەمالەوھ ، نەم ئەزانى چى ئەخۆم ، مېشكەم زۆر
ھىلاك بوو ، رۆژانە شەپيان پى ئەفرۆشتەم ... ناچار ئەچووم بۆ بەشى ناوخۆيى

له(ئەبوغریب) و بەدوو رۆژ نەئەگەرپامەو و لەلای ھاوڕێیەکی ئەفریقیمی دەمامەو و کەناوی (محمد) بوو ، دایکم خۆی بۆنەئەگیرا و ئەهات بەدوامدا ... لەمەئەو پەیمانیا ن ئەدامی ئازارم نەدەن ، بەلام ھەرزوو بەیەکا ئەتەقینەو و ، وەك ساردو گەرم بەیەكەو شۆرتما ن دەکرد . جاران باوكم كە دەبخواردەو ، خۆم خزمەتم ئەکرد ، ئیستا خۆم بۆ نەئەگیرا و ئەمووت ئەمە حەرامە و وازم ئێئەھیئا و ، ئەبوو بەبەزم ، ئەیان وت : باشە ئیمە دینما ن نیه ؟ پیئەمبەرمان نیه ؟ تۆ بۆ وائەكەي ؟ دەي ئەبوو بەدەمە دەمی و ئازاو ... من زۆربە شیوازی گەفت و گۆي حەزەرەتی ئیبراھیم سەلامی خواي ئېي موعجەب بووم ، بەلام ھەرچیم دەکرد سوودی نەبوو لەگەلئانا و باوكم دەچوو و ژورەكەم و پەراوەكانی ئەدپاندم لەم گەفت و گۆ و موناخەشەیمدا خوشكەكەم كەناوی (سلوی) بوو سوودی وەردەگرت ، بەبێ ئەوێ ھەستی پی بكەم ... رۆژێك كە چوو بۆ قوتا بخانە لەچكی كرد ، كەھاتەو كەوتنە ویزەي و ئەوێ خراپ بی پییان كرد و ئەویش كەوتە ھەمان دەردەسەري و ناڕەحەتی یەو ...

نەم ئەتوانی واز لەخوشكەكەم بەینم ، دەموویست فیري بكەم ، كەچی نەیان ئەھیشت بەیەكەو دانیشین ، ناچار رینگەيەكی ترم گرتەبەر لەگەلئا ، دەفتەریم ئەبرد و تەفسیری ئایەت و رینمایم بۆ دەنووسی و بۆم دا ئەنايەو ، ئەویش ھەلی دەگرت و دەبخویندەو و سوودی ئێئەبینی ! یان پەراوی (محمد رسول الله) (جودۃ السحار) بەرگەكەیم لیکردەو و بەرگیكی ترم پیوەکرد بۆ ئەوێ بتوانی لەناویاندا ببخوینیتەو و دەست نەھیننەري و رۆژێك دەعوەتیا ن كردم بۆ مالی برادەریكم لەرەمەزان دا ، خواردنیكی زۆریا ن كردبوو ، كێكیا ن كردبوو مۆمێكیا ن لەسەر دانابوو ، وتیا ن وەرە بیکوژینەرەو ، ئەو سالیك بەسەر موسلمان بوونتا تیپەري !

ئنجا قورئانیكی جوانی (مذهب)یا ن بەدیاری پیشكەش كردم و منیش دام بە خوشكەكەم ...

ھەرچۆنی بوو ئەویش فیري نوێژ بوو ، ئنجا بەدزی یەو لەحەمامی مەئەو نوێژي دەکرد ^(١)، ئەمەش نەچوو سەر ، ھەر زوو پییان زانی ، بەھۆي ئەوێ كە دیا نبینی زوو زوو دەچیتە حەمامەكەو و كەدیتە دەریشەو سەري نەشتوو و سەري تەپنیە ؟! ئنجا

^(١) دوايی كە د. محمود خياط مامۆستای بەلاغە لەزانكۆي بەغداد ئەمەمان بۆگێرایەو دەيووت : بەخوا نوێژەكەي تۆ لەو حەمامەدا زۆر گرنگتر و خیري زیاتر بوو لەنوێژەكەي ئیمە و مانان لەمزگوت دا .

ناچار كەھەموو دەنوو ستن ، ئەويش لەژێر ليفهوه نوێژەكانى دەكرد بۆئەوهى شەپى پى
نەفرۆشن !

ئەوهش داىكم كەشفى كردوو بەتوندى موحاسەبەى كرد ... ويستم قورئانىكى بدەمى
، ناچار بەدزى يەوه خستەم پالتۆكە يەوه و ئيتەر هەموو كات لەگىرفانى دابوو !

خاڵۆزايەكم هەبوو زۆر زۆرزان بوو ، دەرچووى كۆليژى زانستى بوو ، زۆر حەزى
دەكرد خوشكەكەم بىنى ، باوكم حەزى لەچارەى نەئەكرد ، بەلام داىكم پى خوش بوو ،
چونكە برازاي بوو ... بانگيان كردم و وتيان : هەر وازت لەخوشكەكەت نەهينا ، وا
لەداخى تۆ ئەيدەين بە (جەلال)ى خاڵۆزات ... چوون (جەلاليان) بانگكرد كە لەناو بەغدادا
لەشوقە يەكدا ئەژيا ، هيچ چارە نەما ، بۆيە چوومە ژوورەكەى خۆم و لەسوچدەدا كەوتە
نزاو پارانەوه كە (جەلال) نەيەت و خوشكەكەمى نەويت ... كەوتە دڵمەوه كە (جەلال)
نايەت و خوشكەكەمى ناوى ، ئنجا هاتمەوه خوارمەوه و بەباوكم وت : نە (جەلال) ديت و
نە خوشكمى دەويت ... كەوتنە قەسە پى وتەم ، براكەم هاتەوه ، وتيان : كوا (جەلال) ؟
وتى : نەهات و وتووەتى ژن ناھيەم ... باوك و داىكم لايان سەيربوو ، لىيان پرسیم ، وەرە
بزاین كى بەتۆى وت كە جەلال نايەت ؟ وتم : خوا پى وتە !

پاش ئەوهش ئيتەر جەلال سەردانى دەكردىن و خوا كردى باوكم رقى لى هەستا و
بەمنى وت : بىكەرە دەرەوه !

خوا بۆى دام كارىكم پىكرد نەكرابى ، ئيتەر چروچاويم نەديەوه ! ديسان هەوليكى
تريان دا ئەويش بەوهى كاتى كە براكەم ژنى هينا ، مەرجيان دانا كە براى ژنەكەى ،
خوشكەكەم بەيىنى ، منيش لەبەرئەوهى ناوبراو هاوێلم بوو ، قسەم بۆ كرڤوو وتم :
خوشكەكەى من بەدزىهوه مۆسلمان بووه و ئەگەر تۆش مۆسلمان بيت ئەوا هەمووشتيك
ئاسانە ... ئەويش بەرەقى وەلامى دامەوه و وتى : من بۆيە هاتومەتە پيشەوه كە
خوشكەكەت لەچنگى تۆو لەئىسلامەتى رزگار بكەم ...

جا كە براكەم ژنى هينا ، قەشە يەكيان هينا و ئەو رۆژە ويستيان لى مارەبەكەن و
ئاهەنگ و هەلپەركى بوو ... خوشكەكەم زۆر ئازابوو ، وە زۆر حالەكەى پى ناخۆش بوو ،
بەردەوام ئەگريا ، منيش هيچ دەسەلات نەبوو دوعا كردن نەبيت ، بۆيە زۆر
لەخوا پارامەوه كە لەم بەلایەش رزگارمان بكات .

روژانه زاوا گیان سه‌ری ئی ئەداین و خوشکه‌که‌م وای لی‌هات له‌گه‌لیا دا نه‌نه‌نیشت و سه‌ره‌نجام نه‌ویش زویر بوو ، وازی هی‌نا ... ئەمه‌ش سه‌رکه‌وتنی دووه‌مان بوو له‌سایه‌ی خواوه ، هه‌رچه‌نده هه‌وله‌کانیان دوایی نه‌ده‌هات !

ئیمه پ‌رۆتستانت بوین ، که‌چی کۆمه‌لی قه‌شه‌ی کاتولیک هاتن بۆ لام و پاش کۆمه‌لی دانوستان ، داوایان ئی‌کردم که‌بچم بۆ که‌نیسه بۆلایان و منیش جاروبار سه‌رم ئی‌ئەدان و گفت و گۆمان ده‌کرد ، هه‌رچیم‌کرد له‌گه‌لیان سوودی نه‌بوو ، ناچار ئایه‌تی (مباهله) م بۆ خویندن ﴿فمن حاجک فيه من بعد ما جاءک من العلم فقل تعالوا ندع أبناءنا وأبناءکم ونساءنا ونساءکم وأنفسنا وAnفسکم ثم نبتهل فنجعل لعنت الله علی الکاذبین﴾ ٦١ ٦١ عمران و تم : ورن باله‌عنه‌ت له‌درۆزن و ناراست بکه‌ین ... ئیت‌ر نه‌مبینینه‌وه !

سالی ١٩٧٩ خویندنم ته‌واو کرد ، وتیان بۆ ده‌روه ، له‌کۆلمان به‌روه ... باپیره‌شم هه‌میشه قسه‌ی پی ئه‌وتین تاشه‌رێکمان بوو ئیت‌ر وازی هی‌ناو تا‌م‌رد بی‌ده‌نگ بوو پوریشم له‌گه‌ل دایک و باوکم داتیک چوو ، ئه‌ویشمان له‌کۆل بووه‌وه و چوو له‌گه‌ل خزمیکماندا دانیش‌ت که‌ته‌نها بوو ، پاشان تووشی شێره‌نجه بوو ، به‌ ئازار و ئەشکه‌نجه‌وه مرد .

خۆم و خوشکه‌که‌م له‌به‌رده‌م قازی دا به‌شایه‌تی دووبراده‌ر موسلمان بووین ، ئنجا هیچ چارمان نه‌ما و هه‌ردوو‌کمان به‌هه‌ندی کهل و په‌لی که‌مه‌وه مالم‌ان به‌دزی‌یه‌وه به‌جی‌هیش‌ت و نامه‌یه‌کمان بۆ دانان که‌ تیا‌یا نوسی‌بوومان : هه‌زمان ده‌کرد له‌گه‌لتانا بژین و هه‌رکه‌سه‌و ری‌ی خۆی ، که‌چی ئیوه نه‌تانویست بۆیه سه‌ری خۆمانمان هه‌لگرت پیاویک له‌م‌زگه‌وت که‌هه‌موو جار مو‌جامه‌له‌ی ده‌کردم و به‌حالم‌انی ده‌زانی ، ویستم بچینه مالیان ، که‌له‌ده‌رگاماندا خۆی له‌مال نه‌بوو ، من‌اله‌کانی زۆر به‌ ره‌قی قسه‌یان له‌گه‌ل کردین و ده‌رگایان به‌رووماندا داخست .

ناچار براده‌ره‌که‌ی که‌له‌گه‌لمان بوو بر‌دینه‌وه مالی خۆیان و منیش له‌ویوه په‌یوه‌ندیم به‌ (ابو‌عمر) وه‌ کردکه دکتۆرای هه‌بوو ، وه‌ما‌مۆستای زانکۆی به‌غداد و ، هاوه‌لی (دکتۆر‌عبد‌الکریم زیدان) بوو ...

(ئه‌بو‌عمر) دلی و مالی بۆ کردینه‌وه و نزیکه‌ی سالیک له‌لایان ماینه‌وه ، له‌و ماوه‌یه‌دا من چووم بۆ خزمه‌تی سه‌ریازی و مانگی شه‌ش دنیار مو‌و‌چه‌م هه‌بوو که‌به‌شی هیچی نه‌ده‌کرد ، (ئه‌بو‌عمر) مانگی (٢٥) دیناری ئەداینی و براهه‌کیش که‌موو‌چه‌که‌ی شه‌ست

دینار بوو ، مال و منالیشی هه بوو ، مانگی سی دینار هاوکاری ده کردین ، هه زمان کرد مالی (ئه بو عمر) یش به جییهیلین و ئه رک و زهحمه تیان له سه ر سووک بکهین ، هه رچه ند وه کو به هه شت و ابوو بۆ ئیمه !

له ری (ام عمر) هه چووین له (شارع المغرب) دا له (منندی المرأة المسلمة) دا جییان کردینه وه و ژووریکیان داینی ، که هه موو سی شه ممه یه ک خوشکان تیا کۆده بوونه وه و ته نها پیریژنیک و خزمه تکاریکی تیا بوو ...

له سه ربازی رزگارم بوو ، خه ریکی بانگه وازکردن بووم ، پاسکیلیکم کپی بۆهات و چۆ ... له و ماوه یه دا زۆر که س داوای خوشکه که می کرد ، به لām (ئه بو عمر) که له جی ی باوکمان بوو رازی نه ئه بوو ، وه هه میشه دوعای ده کرد که یه کیکی باش ببی به نسیمی و که سیکی بۆ خوا سولحاویت ...

له گه ره کی (المنصور) من لای (شیخ اسماعیل) له مزگهوت وانه ی (فیه) م ده خویند ، ئه ویش که به حالمانی زانی داوای خوشکه می کرد و خوشکیشم رازی بوو . منیش وه ک دکتۆریکی به یته ری ماوه یه ک خه ریکی ئیشی (دواجن) بووم و دوا یی وازم لی هینا چونکه به یانی تا ئیواره سه رقالی ده کردم ... ناچار چووم به دم وه زیفه وه و له (دۆر) دامه زام ... پاش شوو کردنی خوشکه که م داوای چه ند ئافره تیکم کرد ریک نه کهوت ، تا ریمان کهوت له ئافره تی که به هۆی خوشکه که مه وه ری راستی گرتبوو ، داوامان کرد و رازی بوو . ئیتر ناوبه ناو خۆم و خوشکه که م چه ند جار سه ردانی دایک و باوکمان ده کرد پاشان دایک و باوکیشم هینا بۆ (دۆر) و مه سه رفم ده کیشان و هاوه له کانم پی یان ده ووت (ابو ابراهیم) و زۆر ریزیان ده گرت ...

له به ره وه ی زۆر خزمه تی هاو لاتیانم ده کرد ، ناوبانگم ده رکرد و خه لکی خویشان ده ویستم ، ده نگ و باس گه یشته وه ده زگاکانی رژیم ، له ویوه هه وām بۆ ده هاته وه که نیازی شتیکیان هه یه ...

له به ره وه ی جاریکی تر بۆ ماوه ی مانگی که له به غذا له (امن) گیرابووم ، بۆیه که بارووه زعه که م لیتیک چوو ، ناچار بووم له سه ر رای برایان عیراق به جی به نیلم !

(تائیره دکتۆر نه حمه د له نزیکه ی سی سعات دا له شریتیکی قیدی دایه باسی ده کات و له به ر زۆری باسه که هه ندی کورتم کردۆته وه) ئیستاش ناوبراو نه ندایه مه کته بی سیاسی حزبی ئیسلامی عیراقی به

گۆڭقارى (النور) ى يەمەنى (ژمارە ۷۹ سالى ۱۹۹۷) لەگەل (عقيل) ى تازە موسلماندا ديمانه يەكى سازداوہ كەتيايى دا ناوبراو لەبارەى موسلمان بوونىەوہ دەدوى : من لەتاريكى و گومپرايى دا دەژيام ، (مەى) م ئەخواردەوہ و بىروباوہ پىكى هەلەم هەبوو لەبارەى ئاينەكانەوہ ، خوا بەمىهرەبانى خوى هيدايەتى دام بەرەو رووناكى و نوورى بەرنامەكەى خوى .

من قەشە بووم لەكەنيسەى (مريم العذراء) لەبەغداد و ، هەر لەمندايمەوہ ئالوودەى ئەم كەنيسەيەبووم و تيايا پەرورەدەبووم ، تاگەيشتمە پلەى مامۆستايى ، پاشان گويزرامەوہ بۆ كەنيسەى كاتولىك لەشارى نەينەوا...

هەميشە پرسىيارم دەکرد لەبارەى ئينجىلەكانەوہ كە بۆچى زياد لە دانەيەكن و زۆر هەولم ئەدا ئينجىلى (برنابا) م دەست بكەوى چونكە هەندى شتم بىستبوو لەبارەيەوہ . ئەو كەنيسەيەيەى منى ئىبووم كەوتبووہ نيوان دوشاخەوہ ، لەناوچەى (حمدانيە) لە دەرەوہى شارى موسل ، لەناو كەنيسەكەوہ دەرگايەك هەبوو دەچووہ سەر ئەشكەوتىك كەهەميشە داخرابوو ، كلىلەكەى لاى (راھبە) يەك بوو بەناوى (ئيزابىلا) .

ئەم (راھبە) يە كەلەتەمەندابوو منى زۆر خۆش دەويست و زۆر ريزى ليدەگرتم و وەك كورپى خوى سەيرى دەکردم ، رۆژىك پيم لەجەرگى خۆم ناو داواى كلىلەكەم لىكرد ، ئەويش زۆر تكاى لىكردم كە ئەو دەرگايە نەكەمەوہ و نەچمە ژورەوہ ، چونكە لەچەندەها سال لەوہ بەرەوہ هەركەس چوييتە ژورەوہ گوايە مردووہ و نەهاتۆتە دەرى . منيش زۆر تكام لىكرد و سەرەنجام دلى نەرم بوو كلىلەكەى پيدام لەسەر مەسئولىەتى خۆم كەتووشى هەرچى بىم لۆمەى خۆم بكەم ...

خواردن و لايت و گورىس و پيوستى تەواوم ئامادەكرد و لەفرسەتيكدا بەبى ئەوہى كەس پيم بزانى دەرگاكام كردەوہ و چوومە ژورەوہ و لەوديوەوہ دەرگاكام داخستەوہ ، پاشان بەرەوناو ئەشكەوتەكە كەوتمە رى ، هەرچەند برؤيشتمايە نيشانەيەكم لەسەر ديوارەكانى ديارى دەكرد بۆئەوہى لەگەرآنەوہدا ريم ئى تىك نەچيئت ، جا هەركاتىك هىلاك بوومايە ، پشوووم دەدا و ، خەوم بەهاتايە دەخەوتم ... تا گەيشتمە دەرگايەكى زۆر كۆن ، كە تۆزى سەدەها سالى لينيشتبوو پالم پيوەنا ، تۆقيم كەچاوم بەو هەموو كاسە سەر و

ئىسك و پروسكانەى ئەو كەسانە كەوت كەلەویدا گيانيان لە دەست دابوو بە ھۆى رى
لەتتەك چوئەنەو .

ھەرەھا پەرەو دەستخەت و پىستەى زۆرم بىنى كە تۆز و خۆلى زۆر بەسەرەنەو
بوو ... پاك كەردنەو و كەوتە خوئەنەو ەيان . پەرەو كەن بە (سریانى) نوسرابوون ،
منیش زمانى ەرهەبى و فارسى و توركىم دەزانى و سریانیش لە كۆردەكانى عىراقەو
فەربووم .

لەو دەستخەتەدا دە ئامۆزگارى ەكەى ەزەرتى عىسام خوئەندەو (سەلامى خۆى
لەبى) كە ەزەرتى (مەمد) یش ە فرمانى پى داوون ، كە دەلەت : كەس مەكوژن و ەرهق
مەخۆن و زىنا مەكەن و گوشتى بەراز مەخۆن ... ەتد .. ەروەھا مژدەى ەاتنى (مەمد) م
خوئەندەو ، كە دەلەت : پىغەمبەرىكى بى باوكى نەخوئەندەوار دىت و لەسەر شانى
نیشانە و مۆرىك ەهە كە بەھىندەى ەلەكە كۆترەك دەبىت و ناوى (ئەحمەد) ...
دواى بۆم دەركەوت كە ئەو نووسىنانە بەشىكەن لەئىنجىلى (برنابا) ، زۆرم خوئەندەو
و لەوشوئە كپ و سامناكەدا زۆر گرىام ...

ئەنجا ەندىكەم لەو دەستخەتە ەلگەرت و بەھۆى نیشانەكانەو گەرەمەو ، كە ەاتە
دەرەو ، زۆرىك لە (راھب) و (راھبە) كەن لەكەنىسەكەدا كۆبوو بوونەو كەمنیان بىنى ،
ەكەكەيان ەاوارى كەرد ، چۆن چووئە ئەو ئەشكەوتەو ؟ چۆن ەاتىتە دەرەو ؟
(ئىزابىلا) ش وتى : ئەى (مەكوت) ى خوا چۆن لەژيانا ماوت ؟ خواوەند وىستى تۆ سەر
لەنۆى زىندوو بىتەو ، ئاىا دەزانى كەوا سى رۆژە لەو ئەشكەوتەداىت و ئەمرو چوارەم
رۆژتە بەراستى منیش ئاگام لەكات نەبوو بۆ ە لام سەیر بوو ! ەموو گریان بۆ
رەگار بوونم و منیش لەگەلەندا گرىام ...

جاكاتى ئەو دەستخەت و پىستانەيان بىنى لىم تووڕەبوون و وتیان بۆچى دەرت
ەئەوان ؟ وتم : بۆ راستىم لى دەشارنەو ؟ وتیان : راستى چى ؟ وتم : راستى ژيان ، ئىمە
بۆ دروست كراوین ؟ ئاىا دروست كراوین بۆ ئەو ى ژنىك ىان پىاوئەك بپەرسىتىن ؟ ىان
كەسىك بپەرسىتىن كەلەژن و پىاو مەزن تر و لەمانگ و خۆر گەرەترە !

وتیان : تۆ قسە ەك دەكەيت وەك ەكتاپەرسىتك ، وتم : بەلەى من ەكتاپەرسىتم و
بەروام ەهە بەھۆى كە ەزەرتى عىسا و مەرىەمى بەتول بەو پەريان پى ى بوو ، وە

ههروهه ها باوه پم ههیه بهوهی که پیغه مبه رانی بهنی ئیسرا ئیل باوه پیان پی ی بووه ، هه
 که ئه وه وت په لاماریان دام و پیسته و دهسته ته کانیان له چنگ ده ره ی نام ...
 پاشان (ئیزاییلا) خویندی هه و گریا و ئهوانی تریش خویندیانه وه و گریان به لام له بهر
 که لله په قیان وتیان نایه لێن کهس ئه مانه بخوینیت هه وه هه رکه سیش خویندویه تیه وه
 با په رده پۆشی بکات و هه ره شه شیان له من کرد که به هیچ جوړیک باسی ئه م مه سه له یه
 نه که م! بو ما وه یه که له که نیسه مامه وه و دوایی گه پامه وه شاری به غداد و زور تی که لاوی
 موسلمانانم ده کرد و پرسیارم ئی ده کردن .

به داخه وه نازانم بۆچی ئه م ئومه ته پهشتیان کردۆته ئاینه که یان ، ئه گه ر قیمه تی
 ئیسلامیان بزانیایه وازیان ئی نه ده هی نا ، جار یکیان گو ییم له گاوری که بوو ده یووت :
 ئه گه ر (صلاح الدین) گاوریوایه هه موو خه لکی ده بوون به گاوری !

ئه مه راستیه که ده یلیم : موسلمانان چیتانه ؟ بۆ وان له ئاینه که تان ده هی نن ؟ ئه وا ئیمه
 دیننه ناو ئیسلامه وه و ئیوه ش ئی دور ده که ونه وه ! که واته نه ده زانن ئیسلام چی یه و
 نه ده زانن هه قیقته تی ئه م ئاینه چۆنه .

بیرمه جار ی که مه له م ده کرد له پرو یاری که دا ، کاتی که به خۆم زانی واخه ریکه نقووم ده بم و
 ده خنکیم ، که سیش نه بوو بی به هانامه وه ، به چاوی خۆم مردنم بینی ، له دلی خۆمدا وتم
 : ئه گه ر ئه مجاره خوا رزگارم بکات موسلمان ده بم !

ئیتز نازانم چیم به سه رهات ، کاتی که هاتمه وه هۆش خۆم خه لک به ژوور سه رمه وه
 وه ستا بوون و ده یانووت : سوپاس بۆ خوا ، ئه وه ته زیندوه ، خوای گه وره سه ر له نو ی
 ژیا نی پی به خشی هه وه ، ئه مه زور کاری تی کردم و زانیم که خوا وه لامی داومه ته وه !

من له گه ل ها وه له موسلمانانمدا ئه چووم بۆ نو یژی هه ینی ، ئه وان ده چوونه ناو
 مزگه وته وه و منیش له ده ره وه ی مزگه وت گو ییم ده گرت ... قه ناعه تی ته واوم پهیدا کرد بوو
 به ئیسلام به لام نه م ئه وێرا ناشکرای بکه م ، له به ره وه ی براده ر یکی زور خو شه ویستم
 هه بوو به ناوی (جونسون یونان) دلی چووبوو به ئافره تی کی موسلماناندا که ناوی
 (فاطمه) بوو ، چوه داوای نه یاندا یه له به ره وه ی گاوری بوو ، پاشان جونسون موسلمان
 بوو ، له روژی که دا که ژنه که ی گواسته وه له ئا هه نگه که ی دا له گه ره کی (ئووری) یه کان
 به ده سته ی گاوری که کان کوژراو شو فی ر ی ئو تو مبی له که ش کوژرا له گه لیا و (فاطمه) ش
 بریندار بوو به جلی بوکینی هه !

دوایی حکومت تاوانبارانی دەستگیرکرد و لەری ئی دادگاوه بەسزای خویمان گەیشتن ،
ناشتنی (جونسون)یش بووبەکیشه لەنیوان (آشوری) و موسلمانەکاندا ، تا وەزارەتی
ئەوقاف کیشەکە یەکلایی کردەوه کە (جونسون) موسلمانە و دەبی لەقەبرسانی
موسلمانان بنیژریت ...

من دەترسام بەهەمان دەردی (جونسون) م ببەن ، بۆیە بپریم دا کۆچ بکەم بۆ یەمەن ،
بۆ ئەوەی بە ئازادی و بەبی ترس ئیسلامەتی خۆم بکەم .

خیزانەکەمان پێک هاتبوو لەشەش خوشک و من تاقە برایان بووم ، لەدوا سەردانمدا
پاشا گەشت و گۆیەکی زۆر یەکیکیان موسلمان بوو ، یەکیکی تریشیان دەزانم دەترسی
ئەگینا زۆر دلی وابە ئیسلامەوه ، لەخوا دەپارێمەوه کە هیدایەتی هەموویان بدات .

خالیکم هەیه لەتورکیا داوای ئی کردم سەردانی بکەم ، کە چووم بۆ لای پاشا ماوێهە
هەستی کرد موسلمان بووم ، بەشەق و جێتۆ تێم بەربوو ، ناچار منیش رامکرد و بەجێم
هیشت ، بەلام لەپەلە پەلدا قاجم وەرگەراو زۆر ئازاری دام ... بەو حالەوه لەبەردەم
قوتابخانە یەکی لەبەرکردنی قورئاندا خۆم بینینەوه کە (شیخ محمود ئەفسەندی)
سەرپەرشتی دەکرد ، زۆر ریزی لیگرتم و چەند رۆژیک لەلای مامەوه ، پاشان گەرامەوه
یەمەن لەترسی خالم و لەترسی فیتنە و فەسادێ تورکیا ..

جارێک لەفەرۆکەخانە ی روسیا کاتی نوێژی ئیوارە هات و دەستنوێژم شت و
چاکەتەکەم داخست نوێژی لەسەر بکەم ، چەند ئەفریقیەک هاتن لەدوامەوه نوێژیان کردو
وشە ی (امین) لەو ناوەدا دەنگی دایەوه ، داوای تەواویوونی نوێژەکە چەند سەربازێکی
رووسی بردیانم بە تۆمەتی ئەوەی من شیشانیم ! پاشان بۆم سەلماندن کە من عێراقیم و
هیچ پەيوەندی یەکم بەشیشانەوه نیە ، ئنجا بەریان دام و رزگارمبوو!

بەلی ... گەرامەوه یەمەن و هەموو دنیام کرد بەقوربانی ئاینەکەم ، راستە من هەژارم
بەلام هەروەک حەزەرەتی عیسا سەلامی خوا ی ئی بی دەفەرموی (چ سوودیکی وەرگرتوو
کەسیک کە دنیا بباتەوه و خۆی بدۆڕینی) ؟!

دنیا بۆچی باشە ، ئەگەر خۆت بدۆڕینی و دۆزەخ جێت بێت ؟!

ئەوێهە هەقیقەت ، ئیمە بۆ خواردن و خەو دروست نەکراوین ، ئیمە بۆ عیبادهت
دروست کراوین ، لەبەرئەوه بوو منیش وازم لەمادیات هیناو رومکردە ئیسلام و فەزلم دا
بەسەر هەموو شتیکی دا ، جا زۆر کەسی دەولەمەندی ش هەن کە هەقیقەتی ئەم دینە

تینه گه یشتوون و نازانن ، ئەگەر بیانزانیا یە دەگەرانهوه بۆ لای ئەوهی کە پیشەوامان (محمد) ﷺ بۆی هێناون لەلایەن خواوە .

(١٠) البرتو اوبتشینی

البرتو اوبتشینی پیاویکی ئیتالییە و پاش ئەوهی موسلمان بوو لەچاوپێکەوتنیک دا لەگەڵ گوڤاری الاسرة ژمارە (٨٥) سالی ١٤٢١ کۆچی دا دەلیت :

سوپاس بۆ ئەو خواهیەکی کە پرێنمای کردم بۆ ئایینی هەقی خۆی ، پاش ئەوهی کە من مولحید و سەرخۆش بووم و هەواو ئارەزووی خۆم دەپەرست و ماددە زال بووبوو بەسەر هەموو ژيانم دا ، و ، رقم لەهەموو ئاینەکان بوو لەپیش هەموو شیانەوه ئیسلام ، کە لە کەلتور و میژووی ئێمە دا بە خراپترین ئاین ناوبراوە .

موسلمانان بە لای ئێمەوت بێ ئەپەرستن و رازی نین لە واقع دابژین و پەنا دەبەنە بەر غەیبیات بۆ چارە سەری کێشەکانیان ، ئەوان زۆردار و خوێن رێژن و ، شەڕەنگێژن و نایانەوی بەناشتی لەگەڵ کەسدا بژین ... پیڤەمبەری ئیسلامیش لای ئێمە واباسکراوە کە ئارەزوو پەرستەو هەموو ناتەواویەکی لێوەشاوتەوه ، وە ئاینیکی هێنا بۆ ئەوهی لەمەسیحیەت جیا بێتەوه و خۆی ببێ بەرەبەری ، قورئانیش هەلبەستراوی خۆیەتی و هاوێلانیشی دوو پوون !

من ئالەو ئاوهو هەوا یە دا گەرەبووم کە هەمووی دژایەتی ئیسلامە ، بەلام خوا هیدایەتی دام بەهۆی گەنجیکی موسلمان کە بۆ بژێوی پەیدا کردن کۆچی کردبوو بۆ ئیتالیا ... بەبێ ویستی خۆم ناسیم ... ئەویش بەوهی شەویکیان لەیەکی لەبارەکاندا هەتا بەرەبەیان مامەوه و تەواو سەرخۆش بووم ، کاتیک گەرەمەوه ، فڕم بەدنیاهە نەما بوو ، بێ ئاگاوی بێ هۆش بەسەر شەقام دا قاچم تێکەڵ و پێکەڵ ئەبوو ، دەپۆیشتم ... ئوتومبیلیکی تیزرەو ئێی دام ، کەوتم و لەخوێنی خۆما گەوزام ... ئەوهی سەیر بوو لاوه کە خۆی فڕاندەمی بۆ خەستەخانە و بەدیارمەوه بوو تاچاک بوومەوه ، بپروام نەدەکرد ئەوهی وای لەگەڵ دەکردم موسلمانە ! کەزانیم موسلمانە داوام ئێکرد باسی بیروباوەرە کەیم بۆ بکات ، کە فەرمان دەدا بەچی و جێلەوگیری دەکات لەچی ... هەروەها پرسیارم لێکرد لەبارەیی بۆ چوونی ئیسلامەوه بەرامبەر ئاینەکانی تر ...

بەئێ ... من ئیسلام ناسی بەهۆی رهوشت بەرزی ئەو گەنجەوه ، دوا یی گەیشتمە ئەو قەناعەتە کە من لە گومرایی و سەر گەردانییدا بووم و ئیسلام ئایینی هەقە ، وە هەروەک

خوای پەروەردگار دەفەر مۆیت : ﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ﴾ ... پاشان موسلمان بووم و ناوی خۆم نا (عبدالواحد). دواى ئەوەی خوا هیدایەتی دام و موسلمان بووم ، هەستم بە گوناھبەری دەکرد ، کە لەوەی بەر دوژمنایەتی ئیسلامم کردبوو ، وە هەستم کرد کە هیدایەتم تەواو نابێ ئەگەر هەلنەستم بەسپێنەوێ گوناھەکانم ، بەهۆی بانگەوازکردن و خزمەتکردنی ئیسلام ... بۆیە لەگەڵ چەند موسلمانێکدا بنکەییەکی ئیسلامیمان دامەزراند ...

لەنێعمەتەکانی خوا بەسەر مەوێ ئەو بۆو کە کۆرپەکەم و بۆو کەکەم خوا لەسەر دەستی مندا هیدایەتی دان و ئەوانیش لەگەڵما خۆیان نەزکرد بۆ خزمەتی ئیسلام، ئنجایا بریارماندا بلاوکراوێ گوشار دەرکەین بۆ بەرپەرچدانەوێ پرۆپاگەندەیی جوولەکە لەڕۆژئاوا دژ بە ئایینی ئیسلام و دەرخیستی رۆی جوان و پیروزی ئیسلام بۆ خەڵکی چەواشەکراو و بێ ناگا ...

لەسایەیی خواوە هیچ هەفتەیک رانابووێ چەند کەسیک تیا یا موسلمان نەبێت ، وە ئێمەش باوەشیان بۆ دەکەینەوێ و هەموو یارمەتیەکی ماددی و مەعنەویان ئەدەین و زۆر لەوانەش لەگەڵمانا دەکەوێ بانگەوازکردن .

ئێسلام ئایینی فێتەرە ، گەرنگی دەدات بە دنیا و ئاخیرەت و هاوسەنگی بۆ مەرۆف دروست دەکات ، بەپێچەوانەی عێلمانیەت و ئێلحادەوێ کە ئەمڕۆ باڵیان کێشاوێ بەسەر رۆژئاوا داو نەفسیەتی شیواندون ، بەجۆریک زۆرترین رێژەی خۆکوشتن لەجیهاندا لەولاتی (سوید) دایە کە لەو پەڕی رەفاهیەت و خوشگوزەرانیدان ...

خۆزگە موسلمانان بەچاکی ئیسلامیان ، بەکردار و گوشتار پێشکەش بکردایە ، خۆ ئەگەر وایان کرد ئەوا رێژەی موسلمانەکان زۆر زیاد دەکات لەجیهاندا و ، وە من پێشبینی دەکەم هەروێک بیربیری ئێرلەندی بەناوبانگ (جورج برناردشو) کە لەپیش پەنجای سالدایا وتویەتی (ئایینی محمد قبول دەکری ئەوێ وروپای سەبەینی دا ، هەروێک چۆن لەئەوروپای ئەمڕۆدا وێدە وێدە خەریکە قبول دەکری ... وادەزانم تاقە ئایینە کە تەوانای خۆ گونجاندنی هەیه لەگەڵ گۆڕانکاری یەکانی ژیاندا و ئەمەش وای ئێدەکات کە هەمیشە خەڵک پێی سەرسام بن لەهەموو سەردەمیکیدا) .

بیرۆکەیی (صراع الحضارات) یش بیرۆکەییەکی پیس و ژەھراویە و مەبەستیانە کە هەمیشە دوژمنیکیان ببێ بۆ ئەوێ خۆیان یەگرتوو بن بەرامبەری ، بەتایبەت پاش

رووخانی شیوعیهت ... ئیسلامیان دانا به دورژمنی سهرهکی و خوځیان ساز ددهن بو
 رووبه پروو بوونه وهی رابوونی ئیسلامی له روژئاوا و روژه لات دا ... به تایبته له مرپو دا که
 ئیسلام هر روژهی له خاکیککی نویدا رهگ دانه کوتی ، ههروهک (روجیه دی باسکیه) دهلی
 (شتیکی به لگه نهویسته ئیستا که ئایینه گهورهکان دینه دواوه و وان له (دیفاع) دا ، وه
 تهنه ئیسلامه که له بهره و پیشچوون و ههلمهت بردنایه ، نهگهل نه وه دا که
 موسلمانانیش لاوازن) .

(۱۱) بامیلا شارپ

بامیلا ئافره تیکی ئه مریکی یه و له دایکبووی سالی (۱۹۳۷) هو له خیزانیکی گاورد
 چاوی به دنیا ههله ئیئاوه ، له باره ی موسلمان بوونی وه دهلیت :
 منیش وهک زۆریه ی ئافره تانی روژئاوایی به دوا ی هاوه لدا دهگه رام و ههواو ئاره زووی
 خۆم ده په رست .

له سه ره تای خویندنی زانکۆمه وه گرنگیم ده دا به منال و هه ستم کرد که منال
 له روژئاوا دا له باریکی خراپدا نه ژی ، هه مووان له کۆمه لگای ئیمه دا به دوا ی
 ماده وه تیرکردنی ئاره زووه کاندرا ده کهن و منالان ژیر پی ده کهن ، یان هر بیر له له دایک
 بوونیان ناکه نه وه ...

زۆر کهس له ژن و پیاوی روژئاوایی خوځیان دوور ده گرن له منال بوون ، بو نه وه ی نه بن
 به ژیر به پر سیاریتی یه وه ، وه نه گه ر بشیان بیته نه وه له ده ره وه ی خیزان ده بیته و به وه ش
 کۆتایی به خیزان دیت .

(بامیلا) له ریکخراوی یونسیف دا لیکۆلینه وه ی زۆری کرد له سه ر منال له کۆمه لگای
 روژئاوایی و ئیسلامیدا ، سه ره نجام گه یشته نه وه ی که خیزان له ئیسلامدا گرنگی زۆری
 پیدراوه و ماف و ئهرکی هه ری به که یانی به چاکی دیاری کردوه ، که به مه ش خیزان توند و
 تۆل و پته و ده بیته و نه توانیته خۆی بگریته له بهر نه و ئافا تانه ی که تووشی روژئاوا
 ها تووه ، که نه ویش خو خۆیی (انانیه) و زالبوونی مه بده ئی (الغایه تبرر الوسيله) یه ،
 له روژئاوا زۆریان نزیکترین که سیان ده کهن به قوربانی ها تته دی ههواو ئاره زوویان .

(بامیلا) له باره ی ئیسلامه وه زۆری خوینده وه و زۆر سه رسام بوو به گرنگی
 دانی ئیسلام به خیزان ، وه زیاتر سه رسام بوو پی کاتی که له نه زمونیکی تالدا ژیا
 به هۆی نه وه ی که میرده ئه مریکی یه که ی خۆی و مناله کانی به جیهیشت و لی نه پرسینه وه

... وەكاتيك شكاتيشى ئىكرد ھىچى دەست نەكەوت . لەگەرمەى ناپەھەتى يەكەيدا ئەندازىرىكى مىسىرى ناسى بەناوى (احمد الشايب) كە زۆر دلى داىھە و ھاوکاری كرد و بەھۆى ناوبراويشە وە زياتر شارەزای ئىسلام بوو ... پاش ئەھەى (بامىلا) جىابووەھە لەمىزدە ئەمرىكى يەكەى ، شووى كرد بە (ئەھمەد) و بېرىياندا بگەپىنەھە بۆ (مىسىر) و ، لەویش بوو بەرپووەبەرى لىقى يونسىف لە خۆرەھەلاتى ناوہەراست دا .

بەيانىيەكىيان (بامىلا) بە مىزدەكەوى وت : ئەمپۆ دەمەوئەت موسلمان بوونى خۆم رايگەيەنم ، ئنجا ھەردووكيان چوونە لای لىژنەى فەتواى ئەزھەر و لەبەردەمیاندا وتى : ئەمپۆ خواى گەورە دلى ھىدايەت دام بۆ ئىسلام ، پاش لىكۆلىنەھەيەكى زۆر و لەسەرخۆ ، وە خۆم نەزركردووە بۆ خزمەتى منالان بەگشتى و منالى موسلمانان بەتايبەتى ، چونكە منالان خۆشەويستى خان و ھەركەسىش خۆشەويستانى خواى خۆش بوئەت و دلنەواييان بكات ، خواش ئەھەى خۆش دەوئەت ، جا منىش ھەموو ھىواو ئاواتم بەدەستھىنانى رەزامەندى خوا و خۆشەويستىيەتى .

ئنجا ناوى خۆى گۆپى لە (بامىلا سو اورمان شارب) ھەھە بۆ (اسماء بامىلا شارب) ، پاش ئەھەى كە رايگەياند سەربازىكى خوادەبىئەت بۆ خزمەتى منالانى رۆژھەلاتى ناوہەراست و ، بەرگرى كردن لەشواندن شىوہى ئافرەتى موسلمان لەرۆژئاوادا ، چونكە بەراستى لەرۆژئاوادا وىنەى ئافرەتى موسلمان ناشرىن كراو و وادەدەنە قەلەم كەلەئىسلام دا دەچەوسىنرئەتوہە و ھەندى ھەلسوكەوت و رەفتارى ناجۆرى ھەندى بەناو موسلمانىش دەكەن بەنموونە و بەبيانو لەم كارەدا ...

(بامىلا) دەلئەت : بەھۆى ئىسلامەھە كەرامەت و مافەكانم دەستكەوتەھە ، لەكاتىكدا كە ئافرەتى رۆژئاوا بەسوك سەير دەكرى و تەنھا بەھۆکاری رابواردنى دەزانن و لەسەر سفرە و خوانى خراپەكاران پيشكەش دەكرئەت . ئافرەتىش لەوى بۆ خۆى خەلەتاوہ بەشىعارى (ئازادى ژنان) كەلەراستىدا بازگانان پىوہەدەكەن و بۆ رابواردنى نابەجى و نامە شروع و دوور لەھەموو رەھشتىك بەكاريان دەھيئن .

(بامىلا) داخ لەوہ دەخوات كە زۆرەى ئافرەتانى رۆژئاوا ھەقىقەتى ئىسلام نازانن ، كە چۆنە بەرامبەر چارەسەرى كيشەى ئافرەتان ، خۆ ئەگەر بيانزانايە زۆر بەخىرايى دەستيان پىوہەدەگرت و دىفاعيان دەكرد ئى و سەرو مالىيان دەكرد بەقوربانى ... گۆفارى (الاسرە) ژمارە (٦٦) سالى ١٤١٩ كۆچى .

(۱۲) فابیایان

(فابیایان) نمایشگره‌ریکی فەرهنسی جلو به‌رگه و ته‌مەنی بیست و هه‌شت سالة ، کات و ساتی هیدایه‌تی واهاته پێشه‌وه که‌له لوتکه‌ی ناوبانگ و ده‌رکه‌وتندا بوو ، به‌بی‌ده‌نگ کشایه‌وه و رویشته‌ بو ئه‌فغانستان ، تاوه‌کو خزمه‌تی موسلمانانی ئه‌فغانی بکات و ده‌ک برینپێچێک ...

فابیایان ده‌لی : (ئه‌گه‌ر فەزل و ره‌حمه‌تی خوا نه‌بوايه ، ئه‌وا ژيانم له‌ده‌ست ئه‌چوو له‌جیهانیك دا که مروّف سه‌ره‌و خوار ده‌بیته‌وه به‌ره‌و ئاژه‌لیتی و هه‌موو ئامانج و ئاواتی ده‌بیته‌ تیرکردنی هه‌واو ئاره‌زووی) ئنجا باسی سه‌ر گوزه‌شته‌ی خو‌ی ده‌کات و ده‌لیت : (من له‌منالیمه‌وه چه‌زم ده‌کرد بیه‌ برینپێچیکێ خۆبه‌خش و کاریکه‌م له‌که‌م کردنه‌وه‌ی ئازاری منالی نه‌خوشدا ، روژ له‌دوای روژ گه‌وره‌بووم جوانی و قه‌د و بالام سه‌رنجی ده‌ورو به‌رمی راکیشا و ، هه‌مووان هانیان دام به‌تایبه‌ت که‌س و کارم که‌واز له‌ئاوات و چه‌زی منالیم به‌ینم و سوود له‌جوانیه‌که‌م وه‌ربگرم و پارهی پێپه‌یدا بکه‌م ، که ئه‌وه‌ش ئاواتی هه‌موو می‌رد مندالیکه‌ و ریگای موسته‌حیلی بو ده‌گریته‌ به‌ر ...

ریگای به‌رده‌م ئاسان بوو بۆم ، زۆر زوو قامی ناوبانگم چه‌شت و دیاری به‌نرخم بو ده‌هات ، که هه‌رگیز له‌خه‌ویشا نه‌م ئه‌دی ... به‌لام زۆر که‌وت له‌سه‌رم ! ده‌بوو ده‌رچم له‌ ئینسانیه‌تی خو‌م و ، مه‌رجی سه‌رکه‌وتنم ، نه‌مانی هه‌ست و شعور و حه‌یا و حورمه‌تم بوو ...

ده‌بوو گو‌ی به‌هیچ نه‌ده‌م ته‌نها جووله‌ی له‌شم نه‌بی له‌سه‌ر ئیقاعاتی موسیقا ، هه‌روه‌ها هه‌موو خواردنیکێ خو‌ش و به‌تامم ئی قه‌ده‌غه‌ بوو ، وه‌ ده‌بوو له‌سه‌ر قیتامینات و (مقویات) بژیم و ، واز له‌ مشاعرم به‌ینم و نه‌که‌سم خو‌ش بو‌ی و نه‌که‌سم رق ئی بیته‌ و هیچیش ره‌فز نه‌که‌م .

(بیوت الازیاء) منیان کرده بوو که‌شووشه‌ و بتیک که ئیشی یاری کردن بیت به‌دل و ژیری ، فی‌ربووم چۆن ساردو سه‌ریم و توند و لووت به‌رزیم به‌روو که‌ش و له‌ناویشه‌وه‌ بو‌ش و هه‌روه‌ک قاوغیک جله‌کان بپوشم ... من دار و به‌ردبووم ئه‌هاتم و ئه‌چووم و زه‌رده‌خه‌نه‌م ده‌به‌شیه‌وه ، به‌لام هه‌ستم نه‌ما بوو ، ئه‌مه‌ش وه‌نه‌بی هه‌ر بو من وابوو‌ی ، هه‌رچی زیاتر له‌که‌سیتی و به‌شه‌ری به‌تی خو‌ی دامالیا به‌ ئه‌وه پێشتر ده‌که‌وت له‌وجیهانه‌ سارد و سه‌رده‌دا

، جا واهيلا بۇ ئوھى كە لەرىنمايى يەكانى بۇى دا ئەنرا دەرچووايه ، سزايان دەدا بەهەموو جورىك ، نەك ھەر سزاي نەفسى بەلكو سزاي جەستەشى تووش دەبوو !

من ژيام و گەرام بەجيهاندا بۇ عەرز كردنى جل و بەرگ بەبى شەرم و حەيا ... وه ئەوانەى لەوبوارەدا كاردەكەن راپيچ دەكرين بەرەو جيهانى داوين پيسى بەهەموو شيوهكانيه وه ، واهيلا بۇ ئوھى مليان بۇ نادات ...

خالى وەچەر خانيشم لەگەشتيكماندا بۇ بەيروت دەستى پىكرد ، كاتيک دەمبيني كە لەژير توپباران دا ئوتيليان دروست دەکرد ، كورزاني منالانيش زوركاريان تيكردم ، پەردە لەسەرچاودلم لاچوو ، تيگەيشتم كە ئوھى من تيا دەژيم بىمانهيه ، بەپەلە چووم بەدەم ئەو منالانەوه كە گيانيان تيامابوو تا رزگار يان بكەم ... ھاوئەكانيشم لەنەقامى و ماددياتي خوياندا نقوم بووبوون و ئەو ديمەنە دلتەزىنە كارى تينەدەكردن .

ئيتەر نەگەرامەوه بۇ ئوتيل و پيشاندانى جل و بەرگى مۆدە ، بەلكورى ئيسلام گرتهبەر و (بەيروت) م بەجييشتم بەرەو پاكستان ، لەسنوورى ئەفغانستان ژيانى راستەقىنە ژيام ، فير بووم چۆن ئادەمى يەتى خۆم بسەلمينم ... ھەشت مانگ لەوى مامەوه يارمەتى خيزانە ھەژارەكانم دا ... ئەوانيش پيزان بوون و زۆر ريزيان ئىدەگرتم لەوى زياتر قەناعەتم بۇ دروست بوو كە ئيسلام ئاينە و دەستوورى ژيانيشە ، پاشان خۆم فيرى زمانى قورئان كرد و زۆر بەرەو پيش چووم .

(بيوت الازياء العالمية) كە بەمەيان زانى فشارى زۇريان بۆ ھانيم ، وتيان سى ئەوئەندەى جارارن مووچەت دەدەينى ئەگەر بگەرپيئەوه سەرنمايشكردنى جل و بەرگ ، منيش پشت بەخوا سوربووم لەسەر ئاينەكەم و گويم پىنەدان ، ئيتەر كەوتنە بلاوكردنەوى بەرگى ئەو گوڤارانەى كەوينەى منى تيابوو ، بۆئەوى بەھوى رابردوومەوه خەلكەكەم ئىبكەن بەدورژمن ، لەسايەى خواوہ ئەوئەشيان بۆ نەچووه سەر ھەرگيز من لەوبرواياه دا نەبووم كە ئەو دەست و پەنجەيەم كە ھەميشە خەمى نەرم و نۆليەكەيم بوو بەرگەى سارد و سەرما و خزمەتكردنى ھەژار و داماوو ئاوارەكانى ئەفغانستان بگريئ ... لەسايەى خواوہ راھاتم و دەست و پەنجەم لەجارارن چاكترن و پاداشتى گەورەش لای خوايه (ان شاء الله) ... رۆژنامەى المسلمون ژمارە (٢٣٨) .

(۱۲) الكساندر فرتز

الكساندر فرتز منائىكى ئەمىرىكى بلىمەت و زىنگ و ھۆشيارە و لەسالى ۱۹۹۰ دا لەدايك و باوكىكى مەسىحى لەدايك بوو ، لەشەش سالىيەو دايكى پەراوى بۇ دابىن كىردوو لەبارەى ئاينەكانەو و ئەويش زۆر بەچالاكى دەخوینتەو و پىرسىاردەكات و ، بەبى ئەوئى چاوى بەھىچ مۇسلماننىك كەوتبىت لەھەشت سالى دا مۇسلمان بوو ...

الكساندر ناوى خۇى گۆرى بۇ (محمد عبدالله) لەخۆشەويستى بۇ حەزىرەتى (محمد) و بەماوئەيەكى كەم فىرى نوپىزبوو ، وە كەم كەم خەرىكى فىربوونى زمانى عەرەبىيە و چەند سۈرەتتىكى كۆرتىشى لەبەركىردوو و خۆشى بانگ ئەدات بۇ خۇى لەمالەو .

پۆژنامە نووسىك كەجارىك چاوپىكەوتنى لەگەلدا سازداو دەلىت : الكساندر لى پىرسىم : تۆ قورئانت لەبەرە ؟ وىم : نەخىر ! ھەستىمىرد پىلى ناخۆشە و ئاومىد بوولمىم ، ئىنجا وتى : بەلاى خۆتەو مۇسلماننى و عەرەبىش دەزانى ، وانىە ؟!

پاشان پىرسىارى تىرى كىرد و وتى (حەجىت كىردوو ؟) (عومرەت كىردوو ؟) چۆن جلى ئىحرام دەست دەكەوتىت ؟ ئايا پارەى زۆرى دەوى ؟ ئەتوانم بىكىرم لىرە ، يان تەنھا لەولائى سەئۇدىيە ھەيە ؟ منىش بەپىلى توانا وەلام دايەو !

ئىنجا منىش بەفرسەتم زانى و لىم پىرسى : لەم كەش و ھەوا نا ئىسلامىيەدا چ ناپەرەتەك ھاتۆتە رىگات ؟ وام زانى : ئىستى باسى جىل و بەرگى ، يان ھاوئەكەنى ، يان خواردن و خواردنەوئى ، يان ئەو عەمامەيەى كىردوويەتە سەرى لەسەر شىوئەى يەمەنىيەكان ، يان بانگدانى لەناو باخچەى گشتى دا دەكات ، كەچى بەداخىكەو زۆر بەلەسەر خۇيى وتى : گرانى و زەحمەتى رىم تەنھا ئەوئەيە ھەندى نوپىژم دەچىت چۈنكە كاتى نوپىژەكان نازانم !

لىم پىرسى چى رايكىشاي بۇ ئىسلام ؟ بۆچى ئىسلامت ھەلپىژارد ؟
تۆزىك بىدەنگ بوو ئىنجا وتى : (نازانم ، ئەوئەى كە ھەستى پىلى بىكەم ئەوئەيە ، چەند زىاتىر بخوینمەو زىاتىر ئىسلام لا خۆشەويست دەبىت)

لىم پىرسى : رەمەزان بەرۆژوو بووئى ؟
پىكەنى و وتى : بەلى سۇپاس بۇ خوا ھەموو مانگەكە بەرۆژوو بووم ، كە ئەمەش يەكەمجارە بەرۆژوو بىم ، ھەندى قورس و گران بوو لەسەرەتاو ، دايكم تەحەددای كىردم كە ناتوانم رۆژووئەكە بىگرم ، بەلام بۆچوونەكەى وا دەرئەچوو ، توانم بەرۆژوو بىم ...

لیم پرسى ئاواتت چىيە ؟

گورج وەلامى دامەوہ (چەند ئاواتيکەم ھەيە ، ھيوادارم بچم بۇ مەككە و بەردە رەشەكە ماچ بکەم)

وتم : دەبينم كە زۆر گرنگى دەدەيت بە ھەج ؟ نازانم چى وایليکەردويت ؟

دایكى وەلامى دایەوہ (وینەي كەعبە ژوورەكەي پركردوہ ، ھەندى كەس وایان دەزانى كە ئەوہى دەيكات خەيالى مندالىيە ، يان جوړيک لەسەر كەشىيە و تەواو دەبيت ، ئەوانە نازانن كە نەك ھەر جدى يە بەلكو ئيمانەكەشى زۆر قول و دامەزراوہ ... (محمد عبدالله) پىي خوش بوو كە دايكى ئاوا دىفاعى لى دەكات !

ئىنجا (محمد) كەوتە قسە و باسى تەوافى كەعبە و يەكسانى مۇسلمانانى كرد لە ھەج دا و پاشان وتى : (من ھەولەدەم پارە پاشەكەوت بکەم تا پوژيکە بتوانم بچم بۇ ھەج ، بىستووہ كەلىرەوہ نزيكەي چوار ھەزار دۆلارى تىدەچيىت و ئىستاش من (۳۰۰) دۆلارم كۆكردۆتەوہ ... دايكىشى لەم بارەيەوہ وتى : بەلامانەوہ ئاسايىيە كە بچى بۇ مەككە ، بەلام پارەمان نىيە كە ئىستا بتوانيت بينيىرين .

لیم پرسى : ئاواتى تەرت چىيە ؟ وتى : ئاواتەخوازەم كە ھەلەستين بگەرتەوہ بۇ مۇسلمانان ، چونكە ئەوہ خاكى مۇسلمانانە و جوولەكە بە زۆر داگىرى كردوہ ، دايكى بەسەرسامىيەكەوہ سەيرى كرد و ئەويش بە دايكى وت : دايە تۆ ميژووت نەخويندۆتەوہ ، ھەلەستين داگىركراوہ .

وتم : ئاواتى تەرت ھىچ ماوہ ؟ وتى : ھەزەكەم فيرى زمانى قورئان بىم و لەبەرى بکەم .

لیم پرسى : ئەتەوئى ببیت بەچى لەداھاتوودا ؟ وتى : ئەمەوئى بىم بەوینەگرتاوەكو وینەي راستى مۇسلمانان بگەيەنم بەخەلكى ، چونكە زۆر فليەم بينيوہ كە وینەي مۇسلمانان دەشيونن ، ھەرچەند فليەمى باشيش ھەيە ، وە دەشمەوئى كە دىراسەي ئىسلام بکەم لەزانكۆي (اكسفورد) ، وادەزانم كە بەرنامەيەكى چاكيان لايە لەسەر دىراساتى ئىسلامى .

پىم وت : ھەزەكەي لەجىھانى ئىسلامى دا بخوينى ؟ وتى : بەدنياييەوہ ، بەتايبەت لە ئەزھەردا ھەزەكەم بخوينم .

پىم وت : ئەي لەبوارى خواردندا ؟ چۆن خۆت دەپارىزى لەگۆشتى بەراز ؟ وتى : بەراز ئازەلىكى زۆر پىيسە ، من لام سەيرە چۆن گۆشتى دەخۆن ، مالىەو دەزانن كەمن ناخۆم بۆيە بۆم داناننن ، وە كەبشچىن بۇ خواردنگە ، پىيان دەلىم من گۆشتى بەراز ناخۆم ...

پىم وت : نويزدەكەي لەقوتابخانە ؟ وتى : پەنايەكم دۇزيووتەو لەكتىبخانەي قوتابخانەكەمان رۆژانە لەويدا نويزدەكم .

ئىتر كاتى ئىوارە بوو ، سەيرى كردم و وتى : رىم ئەدەي بانگ بدەم ، ھەستا و بانگى دا و منىش دلم پىر بوو لەگريان وبەيەكەو نويزمان كرد... (رۆژنامەي الوطن ژمارە / ۱۳۴) .

(۱۴) جىرمان جاكسون

جىرمان جاكسون گۆرانى بىژىكى جىھانىيە وبراي مايكل جاكسون ە ، پاش سەرگەردانى و دوور لەخوایی رى راستى دۇزىيەو و موسلمان بوو ، لەبارەي ئەم گۆرانە مەزنەي ژيانىيەو دەلىت : لەويلایەتى كاليفورنيا ھەندى لاوى ەرەبى موسلمانم ناسى و وردە وردە دۇستايەتىيەكى پتەو لەنيوانماندا دروست بوو ، بەھوى ئەوہى كەسەرسام بووم لە رەوشتى بەرزيان و ھەلس وکەوتى جوانيان .

تىگەيشتم كە ئەو رەوشتە بەرزانە لەبۆشەو پەيدانابن و بىگومان پالئەرىك ھەيە لەپشت ئەو ھەلسوگەوتە پاك و بىگەردەو ... دوايى زانيم ئەوہى واى لەو گەنجانە کردوو بەوجۆرە رەفتارىكەن ئايىنى ئىسلامە كە ھەردەم موسلمانان ھان دەدات بۇ كارى چاك .

ھىچ يەككىيان راستەوخۆ نەيان وت موسلمان بە ، تەنھا رەوشتى بەرزيان بوو كە بە ئاراستەوخۆ كەمەندكىشيان دەكردم بەرەو ئىسلام و منىش موسلمان بوونى خۆم راگەياند بەبى دوودلى .

من لەرىي رەفتارى جوانى ئەو برادەرەو گەيشتم ئەو قەناعەتى كە ئايىنى ئىسلام ، ئايىنكە دەست ئەدات بۇ ھەموو كات و شوينىك .

كۆمەلگاي ئەمريكى ئىمە رەوشت بەرزى بلۆنيە تيايا ، ژيانى ئىمە ماددىيات زالە بەسەرىدا ، بۆيە لەگومان و دوودلى و (قلق) دا دەژىن ، ئەمەش واى کردوو ژەھرى سىپى و ماددە بىھۆشكەرەكان رەواجيان زۆربى و بازاريان گەرم بى .

سوپاس بۇ ئەو خوايەي كەلەگەل ئەو لاو موسلمانانەدا كۆي كەردەو و باسى ئىسلاميان بۇ دەكردم و نەيان دەوت وەرە ئايىنەكەمانەو .

ئەمىر بۇ بەگلىكى دەرىجىسى ئىسلام بىلەن بىرلىكتە ئەمىرىيە ، كە ئەمەش ماھىيە سەرفراز
بوون و رىزگارىيە لە ھەموو ئەو تەنگ و چەلەمانەي دىنە رىمان . شىتېكى گىرگىشە
كەسايەتى ناسراو ديار كارىكەن لەبانگەوازي ئىسلاميدا ، كە ئەمەش ھىوا بەخشە
بەمۇسلمانان و ، بىلەن بولۇپ ئەمىرىيە ئىسلام لە ئەمىرىيەدا خىراتر دەكات .

(۱۵) امىرە

لەنامەيەكدا بۇ بىلەن بولۇپ (الشرق) ژمارە (۳۵۸۶) لەبەرۋارى (۱۹۹۸/۴/۱۱) ، (امىرە)
دەلىت : من لە ۋىلايەتى (ارگىنىس) لەدايك بووم لە ۋەتەنەيەكگىر تۈۋەكەنى ئەمىرىيە ،
لەدايك و باۋىكىكى گاور ، لەلەيلىدا گەۋرەبووم لە كىلگەكەي باۋىكەم دا ، داكىم ژنى
مالەۋەبو ، مەنىش كچى تاقانەيان بووم ... باۋىكىشم لەكەنىسەي (مەمەنى)
ناۋچەكەماندا ئامۇرگارى و وتارى ھەبو كەناۋ بەناۋ پىشكەشى دەكر .

بۇيەكەمجار لەزانكۆي (ارگىنىس) ئافرىقىيە مۇسلمانمىنى ، لەسەرەتاۋە سەير بوو
لەم جەل و بەرگ و سەرداپۇشەنەكەي ، بۇيە ھەر ئەۋەندەي فرسەتەم بۇ رىكەوت لى نىزىك
بوومەۋە و بووم بەھارپىيە كە ئەۋەش ھەموو ژىانىمى گۆپى .

ئەمىر ئافرىقە ناۋى (ياسمىن) و ، لەدايك بوۋى ۋەلەستىن بوو ، بەچەند سەعات
وتۇرۇشمان دەكر لەبارەي خواۋ پىغەمبەران و ۋەتەكەي و خىزانەكەي و ھارپىكەنى ،
قەسەكەنى لى من زۆر خۇش بوون ، من بەمالەۋەم نەۋوت كە ياسمىن ھارەلمە و ئەۋەش
دەيلى لا ھىچ بوو ، ھەموو مەبەستى رەزامەندى خوا و ئاخىرەت بوو ...

جا كاتىك گەراپەۋە بۇ ۋەلەستىن دەمانزانى جارىكى تىرەكتى ناپىنىنەۋە لەم دىنەيەدا
، بۇيە گىرىا و تەكەي لى كەردم كە بەردەۋام بىم لە دىراسەي ئىسلام دا بۇ ئەۋەش لەبەھەشتا
بەيەكتى بگەينەۋە ... تا ئىستە قەسەكەنى لەگۈيما دەرنىگىنەۋە ، لەيەكەم رۇژەۋە
كەيەكتەمان ناسى و ناۋىنام (امىرە) بۇيە مەنىش كەمۇسلمان بووم ناۋى خۇم گۆپى بۇ
(امىرە) .

پاش دوو ھەفتە لەگەپانەۋەي ياسمىن بۇ ۋەتەكەي ، لەدەرەۋەي مالەكەي بەگۈللەي
جۈۋەكە شەھىدكە ... ئەم دەنگ و باسەش زۆر كارى تىكرەم و زۆرگىيام بۇي .

چەندەھا ھارەلى تەم ناسى كەخەلەي رۇژەۋەلەي ناۋەپاست بوون و زمانى عەرەبىم
لاخۇشەۋىست بوو ، بەتايىبەت كاتىك گۆيەم لەيەكەي دەبوو قورئانى دەخۇيەند ، يان كاتىك
گۆيەم لەشەرىتەك دەكرت .

پاش چەند سائىك مۇسلىمانىكى سەر راستى تىرم دەست كەوت و پرسىياري زۆر
 لىكرد و ھەرچىم دەست كەوت خويىندىمەۋە لەبارەى ئاينەۋە و زۆر دوام كرد كه خوا
 دەست بداتە بالەم و رىنمايىم بىكات ، خواى گەۋرەش دوعاكەى گىراكردم و لە ۱۵ ى
 ابرىلى ۱۹۹۶ دا مۇسلىمان بووم ، ، تاقە شتىك كە زۆر كارى تىكردم و قەناعەتى بۇ
 دروستكردم و كەھەرگىز لەبەرئەۋەش واز لەئىسلام نامىنم ، شىعارى (لا اله الا الله
 محمد رسول الله) يە ، جاكاتىك خىزانەكەم زانىان لەئىسلام دەكۆلمەۋە تورپەبوون ،
 دوايىش كەزانىان مۇسلىمان بووم بەتەۋاۋى حاشايان لىكردم و خەرىك بوو لەشىتخانە
 توندم بىكەن ، گوايە بەلای ئەۋانەۋە من شىت بوم ! بەراستى حاشاكردنىان لەمن زۆر
 قورس و گران بوو لەسەرم و زۆر جارىش دوعايان ئىدەكردم !

مەسەلەكە بەۋەندەۋە نەۋەستا ، خزمىكىشم شكاتى ئىكردم و داۋاى كرد كەلەپى
 ياساۋە نەھىلىت توخنى مالىيان بىكەوم ، دايكىشم ھەمان كارى كرد بەرامبەرم !
 شەۋىكىيان لەپاركى ئۆتۆمبىلەكان پياۋىك ھىرشى كىردە سەرم و ئازارى دام و برىندارى
 كردم ، باش بوو دوايى گىرا ، چەندجارىش تايەى ئۆتۆمبىلەكەمىيان پەنچەر دەكرد و
 بەشەۋەلەى شوققەكەمەۋە تەقەيان دەكرد ، بۇ ترساندىم ... لەۋەش سەيرتر ھەرچى
 جەلەكانم دەنيرم بۇ شتن و ئۆتوكردن ، جەل و بەرگە ئىسلامىيەكانم بۇ نانىرنەۋە و تەنھا
 پانتۆلەكانم بۇ دەنيرنەۋە و ھەرپەشەشم ئىدەكەن تانەۋىرم شكاتيان ئىكەم !

تاكاتى نووسىنى ئەم باسە ، مەسەلەكەم لەدادگادايە ، لەگەل ئەۋەدا كە من ھىچ
 تاۋانىكم نەكردۋە دادگا ياساۋى كىردۋە لىم شار بەجى بەيلىم ! بەلام پىشت بەخوا ھەر
 من سەردەكەوم و گىرە و دەبەمەۋە !

جا كەمن ئەم چەند دىپرەم ھۇنىۋەتەۋە بۇ ئەۋەنىيە كە مۇسلىمانان بەزەبىيان پىيامبىتەۋە
 ، بەلكو تەنھا داۋام ئەۋەيە لىتان كەلەنۆيژەكانتاندە داۋام بۇ بىكەن . ۋە زۆر سوپاسى
 رۆژنامە و سەرنووسەرى دەكەم كەئەمەم بۇ بلاۋدەكەنەۋە .

(۱۶) سىلى

پەنگە ئەم چىرۆكە سەير بىت بۇ كەسىك كە پالەۋانى چىرۆكەكەى نەدىبىت و بەگوى
 خوى قسەكانى ئى نەبىستى ، چىرۆكەكە ئەگەر لەخەيالىش بچىت ، لەراستىدا لەعالمى
 واقعىدا روى داۋە ، فەرموون بابەيەكەۋە بچىن بەرەو (جۋانەسبىرگ) شارى دەۋلەمەندى

كانى ئالتون لەولاتى خوارووى ئەفرىقىا كە من لەو شارە بەرئۆهەبرى نووسىنگەى
(رابطە العالم الاسلامي) بووم ...

سالى ۱۹۹۶ فەسلى زستان بوو ، سەرمایەكى بىئەندازە ولاتى گرتبۆوه ، رۆژنىك كە
ئاسمان ھەور دايپۆشيبوو وە چاوپرىي زىياننىكى سەخت بووين ... لەمالەوہ چاوپرىي
ميوانىك بووين و خىزانم سەرقالى چىشت ئىنان بوو .

مەوعىدەمان ھەبوو لەگەل كەسايەتەكدا كە خزمى سەركى ئەفرىقىاي باشوور
(نىلسون ماندىلا) بوو ، كەسايەتەك كە لەوہوبەر خەرىكى بلاوكردنەوہى گاوپرىتى بوو ،
ئەویش قەشە سىلى بوو ... رەنگە پىرسن چۆن ئەم پياوہم ناسى ، جا با ئەوہتان بۆ باس
بەكم :

رۆژنىك سەركىرى نووسىنگەى (رابطە)(عبدالخالق) پىي راگەياندم كە قەشەيەك
دەيەوى سەردانم بەكات ، منىش مەوعىدىكم بۆ دانا ، لەكات و ساتى ديارى كراودا قەشە
(سىلى) لەگەل (سلىمان) ناوئىكدا ئامادەبوون ، ئەم سلىمانە يارى بۆكسىنى دەكرد و
بەھوى (محمد على كلاى) يەوہ موسلمان بووبوو ... لەنووسىنگەكەمان پىشوازى گەرم
ئىكردن و زۆر خوشحال بووم .

(سىلى) كورته بالاورەش پىست بوو ، ھەمىشە زەردەخەنە لەسەر لىوى بوو ... پىم
وت : بىرام سىلى ، ئەگەر دەكرى چىركى موسلمان بوونت بگىرەرەوہ بۆمان .

سىلى پىكەنى و وتى بەسەرچا و ... جابرايىنە ئىوہش بىدەنگ فەرمون گوئى بگرن
ئى و دوايى خۆتان حوكم بەدن :

سىلى وتى : من قەشەيەكى چالاك بووم ، بەھەموو توانامەوہ كارم دەكرد و لەگەورە
قەشەكانى خوارووى ئەفرىقىا بووم ، وە لەبەر ئەوہى زۆر چوست و بزىو بووم فاتىكان
منى ھەلبژارد كە ھەستم بەكارى مژدەدان بەمەسىحيەت و پارەو يارمەتىم لەوئۆھ بۆ
دەھات ، منىش ھەموو ھۆكارىكم بەكاردەھىنا بۆ گەيشتنە ئامانجەكەم .

گەشت و سەردانى بەردەوام دەكرد بۆ پەيمانگاكان و قوتابخانەكان و
خەستەخانەكان لەشار و لادى و دارستانەكان ، وە بەو پارانەى بۆم دەھات دەستى ھەژار
و لىقەوماوہكانم دەگرت لەشيوہى ديارى و يارمەتىدا ... ئەمەش بۆ ئەوہى
مەسىحيەتيان لاشىرىن بەكم ... كەنىسەش پارەيان بۆ رشتبووم و بەوہش دەولەمەند

بووم و خاوهنى ئوتومبىل و خانووى خۇم بووم و مووچەى باشيان بۇ پرىبوومەو، وە
من پلەوپايەكى بەرزەم ھەبوو لەناو سەرچەم قەشەكاندا ...

رۇژىك چووم بۇ بازارپىكى گەورەى شار كە ھەندى كەل و پەل بىكەم ، (مفاجأة) ھە كە
ئالەویدا بوو ، لەم بازارپەدا ، بازارگانەكە بەسەرە سىما و جل و بەرگى دا دىار بوو
موسلمان بوو ، منىش جل و بەرگى تايبەتى قەشەم لەبەردابوو ، پاش مامەلەكردنى كەل
و پەلىك كە بۇ دىارى دەمويست ، بازارگانەكە ئى پىرسىم : تۆ قەشەنيت ؟

وتم : بەلى ... وتى : كى خواتە ؟ وتم : (مەسىح) خوايە ...

وتى : من تەھەددات دەكەم كە تەنھا ئايەتلىك بەھىنى لەئىنجىلدا لەسەر زمانى
ھەزەرتى (مەسىح) كەبلى : (انا الله ، او انا ابن الله) بمپەرستىن ...

قەشەكانى كابرا ھەك چەكوش داى بەسەرما ، نەمتوانى ۋەلامى بدەمەو ، ھەرچەند
بىرم كەردەو و بەدل پىاچوونەو كە بەئىنجىلەكاندا نەمتوانى ئايەتلىكى ۋا بدۇزمەو
لەسەر زمانى (مەسىح) ، زۆر ئىحراج بووم لەبەردەم پىاۋەكەدا و دلەنگ بووم ، باشە
چۇن من ۋەلامى ئەم پىرسىارە نازانم ؟ پىاۋەكەم بەجىھىشت و گەپامەو بەبى ئەۋى
ئاگام لەخۇم بىت بۇ كۆى دەچم ... ئىنجا بىرماردا كە بگەپىم بەدۋاى ئەۋ باسەدا ، چەند
گەپام ھىچم چىنگ نەكەوت ، ناچار چووم بۇ مەجلىسى كەنىسە و داۋاى كۆبۈونەۋىيەكەم
كەد لەگەل ئەندامەكاندا ، ئەۋانىش قايل بوون . لەكۆبۈونەۋەكەدا ئەۋى بىستىبووم پىم
ۋتن ، ھەموۋان وتيان : كابراى ھىندى خەلەتاندۋىتى (بەموسلمانى ئەۋى دەلەن ھىندى) ،
ئەۋ دەيەۋى سەرت ئى بشىۋىنى بەئايىنى ھىندى يەكان (واتە ئىسلام !)

وتم : باشە ۋەلام بەدەنەۋە ! ۋەلامى پىرسىارەكەى ئەۋبەدەنەۋە ! كەس ۋەلامى نەدایەۋە .
پۇژى يەك شەممە ھات و ۋەستام ۋانە بلىمەۋە و ئامۇزگارى بىكەم لەكەنىسە ، ھەرچىم
كەد دەم چوۋە كلىلە و نەمتوانى ھىچ بلىم ، ناچار داۋام كەد يەككىكى تر لەجىياتى من
قەشەيان بۇ بىكات ، چۈنكە لەراستىدا من رووخابووم و دەروونم شىپىزبوو !

رۇشىتمەۋە مائەۋە و زۆر خەفەتبار بووم ، ئىنجا لەسۈچىكدا دانىشتەم و زۆر گىريام ،
پاشان سەرم بەزىكەردەۋە و چاۋم بىرپە ئاسمان و كەۋتمە دوغاكرىدن ، بەلام داۋا لەكى بىكەم
؟ رووم كەد ئەۋى كە بىروام ھەبوو ھەر ئەۋخاۋەۋ بەدەيىنەرمانە ، ئى پاپامەۋە و وتم
(پەرۋەردىگارا ... بەدەيىنەرەم ... ھەموۋ دەرگاكان بەرووما داخراۋن تەنھا دەرگاى
مىھەربانى تۆ نەبىت ، بى بەشم مەكە لەزانىنى راستى ، ھەق و راستى لەكۆىيە ؟

پەرۋەردىگارا ، پەرۋەردىگارا لەم سەرگەردانىدە مەمەيلەرەۋە ، پىئى ھەق و راستىم نىشان
بىدە) .

پاشان خەۋم ئىكەت ، لەخەۋما بەتەنھا لەھۆلىكى زۆر گەرەدابووم ، لەپىشەۋەى
ھۆلەكە پىاۋىك دەرکەت لەبەر رۆشنايى درەۋەشانەۋەى نەمتوانى زۆر دىقەتى بىدەم ،
پىاۋەكە ئامازەى بۇ كىردم و بانگى كىردم : ئىبراھىم ، سەيرى دەۋرەۋەرى خۆم كىردم
ئىبراھىم كىيە ؟ كەسم نەبىنى لەھۆلەكەدا . پىاۋەكە پىئى و تەم : تۆ ئىبراھىمى ... ناوت
ئىبراھىمە ... تۆ داۋات نەكرد لەخا كە ھەق و راستى بناسىت ؟ و تەم : بەلى ... وتى :
سەيرى لاي راستى بىكە ... سەيرىم كىرد ، كۆمەلى پىاۋم بىنى دەۋرەۋەرىش و كەل و پەلىان
بەكۆلىانەۋە بوو ، جلى سىپان لەبەردابوو ، عەمامەى سىپىش بەسەريانەۋە بوو ! پىاۋەكە
وتى : دواى ئەۋانە بىكەۋە ، بۆئەۋەى ھەق و راستى بىزنىت ! خەبەرم بۆۋە و زۆر خوشحال
بووم ، بەلام بىتاقەت بووم كە ئەگەرپام بەدواى ئەۋەكەسانەدا و لەۋ بابەتەم نەبىنى ...

بىرپارمدا بەردەۋامىم و كۆل نەدەم بەدواى ھەقدا ، ھەرەك لەخەۋدا رىنمايى كىرەبووم ،
وە دۇنياش بووم كە ئەۋە ھەمەۋى لەخاۋەى ، مۆلەتەم ۋەرگىرت لەكارەكەم و كەۋتەم
گەرەن شارەۋ شار ، ھەر مۇسلماننىك دەبىنى ، پانتۆلىان لەبەردابوو ، وە عەمامەيان
بەسەرەۋە نەبوو ... تا گەيشتە شارى (جۈھانسىرگ) و لەنۋوسىنگەى پىشۋازى لىژنەى
مۇسلمانانى ئەفرىقىا خۆم بىنىيەۋە ! پىرسىارم لىكردن ئەۋ جۆرە مۇسلمانانە لەكۆين ،
كەجلى سىپان لەبەردايە و عەمامەيان لەسەردايە ؟ و ايان زانى سۈۋالەرم وىستىان شتى
پارەم بىدەنى ! و تەم : مەن داۋاي پارە ناكەم ! باشە پىرسىگاي نىزىكتان نىيە لەم دەۋرەۋەرى ؟
ئەۋانىش مەزگەۋتىكى نىزىكىان پىشاندام و بۆى كىشام !

ئەۋەى سەيرە پىاۋىكى جلى سىپى لەبەردەرگا بوو ، وە عەمامەيەكىشى بەسەرەۋە بوو
، زۆر دۇخۇش بووم و گەشامەۋە ، و تەم : ئەمە ئەۋەى كە مەن بەدوايدا ئەگەرپىم ، رۆيشتەم
بەرەۋە روۋى ! بەبى ئەۋەى مەن ھىچ بلىم پىاۋەكە دەستپىشخەرى كىرد و وتى : مەرحەبا
ئىبراھىم ! لام سەير بوو ، ئەبەلق بووم ! ئەم پىاۋە چۆن ناۋم دەزانى ، ئىنجا وتى :
لەخەۋما بىنىم كە بەدوامانا دەگەرپىت و ئەتەۋى بگەيتە ھەق و راستى ، ھەق و راستى
ئەۋە ئاينەيە كە خاۋا قايە پىئى بۇ بەندەكانى كە ئەۋىش ئىسلامە !

و تەم : بەلى بەدواى ئىسلامدا دەگەرپىم و پىاۋىكى نوۋرانىم بىنى لەخەۋما پىئى و تەم
: دواى كۆمەلىك بىكەۋم جلى و بەرگىيان ۋەكۆ تۆيە... دەتوانى پىم بلىئى ئەۋەى بىنىيەۋە

لهخه ودا كئيه ؟ وتى : ئهوه پيغه مبه رمانه (محمد) ﷺ ، پيغه مبه رى ئىسلام و ئايىنى ههقى خوايه !

وتم : چون من پيغه مبه رى خوا م بينيوه ، لهخوشيدا باوه شم كرد بهو موسلمانده دا وپيم وت : بهراست ئهوه پيغه مبه ركه تان بووه ، هاتوته خهوم تا ههق و راستيم پيشان بدات ؟ پياوهكه وتى : بهلى ئهوه خو به تى !

ئيتير چووينه مزكه وته كه وه و پيشوازي گه رميان ئى كردم و من لهسوچيكدا له دواوه دانيشتم و ئهوانيش نويزى نيوه پويان كرد... بينيم ركوع و سجود ده بن بۆ خوا ، له دلى خومدا وتم (به خوا ئايىنى ههقه ، له زور پهراودا خويندبوومه وه كه پيغه مبه ران ناوچه وانيان بۆ خوا دهخه نه سه رزه وى و سوچه ده بن) ...

پاشان شا به تمانم هينا و زور گريام لهخوشى ئه وهى كه خوا هيدا به تى دام ... ماوه يه كه له لايان مامه وه و فيرى ئىسلام بووم و ئنجا له گه ليان ده رچووم بۆ بانگه واز كردن و ، سه ردانى چه نده ها شار و گونديان كرد ، زور دلخوش بووم له گه لياندا و فيرى نويز و روژو شه نويز و دوعا و راستگووى و ئه مانه ت بووم ، تيگه يشتم كه موسلمانان ئوممه تيكن و خوا به رپرسيارى كردوون كه ئاي نه كه ي بلا و بكه نه وه ، فير بووم چون موسلمانى كى بانگخوازم و به حيكه مت و به ئارامه وه كار بكه م و خوم بۆ خوا به رنجينم !

پاش چه ند مانگى گه رامه وه شاره كه ي خوم ، سه ير ده كه م خزم و كه س به دوا ما ده گه رين ، هه ر كه به جل و به رگى ئىسلامى به وه بينيام ، زور نا به حه ت بوون و داوايان لى كردم به زووى له گه ل مه جليسى كه نيسه دا دانيشتم ... بهلى له كاتى ديارى كراودا كو بوونه وه له گه لدا كردن و ، زور سه رزه نشتيان كردم كه وازم له گاوري تى هينا وه و گوايه هيندى به كان (موسلمان به كان) سه ريان ئى شيواندووم ... منيش وتم : كه س سه رى ئى شيواندووم و نه يخه له تاندوم ... له خه وما نى راوى خوا (محمد) رينمايى كردووم بۆ رى ئى راست و هه قيه ت ، كه ئه ويش ئايىنى ئىسلامه ... (وه ئه وه ش ئايىنى هيندى نيه وه ك ئيوه ده لين) ، جا من بانگتان ده كه م بۆ هه ق و بۆ ئىسلام ... زور سه رسام بوون !

ئنجا له رى به كى تره وه بۆم هاتن ، ويستيان به پاره و مال و پله و پايه و كورسى له خسته م به رن ، وتيان : فاتيكان داواى كردووه شه ش مانگ لايان بمينى ته وه و له سه ره تاشه وه هه موو خه رجى به كت پى ده دن و هه روه ها خانوو ئوتومبى لى تازه شت بۆ ده كرين و ! پله شت به رزه كه ي نه وه له كه نيسه دا ! منيش وتم : به خوا واز له ئىسلام ناهينم

ئەگەر پارچە پارچەشەم بىكەن ... ئىنجا كەۋتمە ئامۇزگارىيان بۆجبارى دوۋەم ، لەسايەى خواۋە دوۋ قەشە مۇسلمان بوون ... جا كەزانيان سوورم لەسەر ئىسلامەتى ھەرىچيان پىدابووم ئىيان سەندەمەۋە ...

ئەمە چىرۆكى (ابراھىم سىلى) بوو ، كەلە نووسىنگەى خۇم لە (رابطة العالم الاسلامي) لەئەفەرىقاي خواروو بۆى گىپرامەۋە بەئامادەبوونى (عبدالخالق مېتر) سىكرىتېرم و دوۋكەسى تىرىش .

بەلى ئەمالەۋە مېۋاندارىم كىرد و زۆر خىزمەتم كىرد ، ئىتر خواخافىزى كىرد و مېنىش گەپرامەۋە بۆ مەككە ، پاش ماۋەيەكى تر گەپرامەۋە بۆ شارى (كىب تاۋن) لەخواروۋى ئەفرىقىا ، بۆ كارى بانگەۋاز ، كاتىك زانى (ابراھىم سىلى) ھات بۆ لامان و ناسىمەۋە ، وتم : ئەۋە چى دەكەى لىرە ؟ وتى : خەرىكى بانگەۋازم و دەمەۋى ئەۋ خەلكە رىزگارېكەم لەتارىكى يەكانەۋە بەرەۋ نوۋرى ئىمان ...

ئەۋەى سەرنجى راكىشام (ابراھىم) جىل و بەرگىكى زۆر سادە و كۆنى لەبەردابوو ، ھەژار كەۋتبوو ! ھەرىچى ھەبوۋ لەرىى خوادا دايىنابوو ، لەگەل ئەۋەشدا ئەۋەندە نەفس بەرزبوۋ داۋاى ھىچى نەكرد ... داۋاى زۆر گىرام و ھەستىكى زۆر سەيرم لادروست بوو ، لەدلى خۇمدا وتم : ئىمە ومانان يارى بەبانگەۋاز دەكەين و ئەۋانە بەراستى جىھاد دەكەن لەرىى خوادا...

بەلى برايان ئىمە تەمبەلۇ سىستىن ، دىنا دۇمانى گىرتوۋە ، چەندەھاي ۋەك ئىبراھىم و بانگخۋازى ئىسپانى (احمد سعید) یش خەۋو خۇراكيان بوۋە بەم كارە و ھەرىچيان ھەيە دەيكەن بە قوربانى ، خوايە لىمان خۇش ببە ! خوايە بمانبەخشە !

ۋەرگىراۋە لەۋتارى (عبدالعزيز احمد سرحان) ەمىدى كۆلىژى مامۇستايان لەمەككە كە بەرپىرسى نووسىنگەى رابىتەى عالەمى ئىسلامى بوو لە شارى جۋانەسبىرگ لە ولاتى خواروۋى ئەفرىقىا . لەرۇژنامەى عكاظ/ سالى ۴۱ ژمارە (۱۲۰۰) سالى (۲۰۰۰) .

(۱۷) كىچىكى بەرىتانى

شىخ عبدالرحمان ابوذر لە گوڭقارى (النور) ى كۈەيتى ژمارە (۳۴) لەژىر سەردىپرى (بسم الله مۇسلمانى كىرد) دەلىت: كاتىك وىستم بچم بۆ لەندەن ، ھەر لەكۈەيت لە (بيت التمويل الكويتى) پارەكانم كىرد بەچەك كەلە (بنك الكويت المتحد) لەلەندەن بىگۆرپەۋە ... كاتىك گەيشتمە لەندەن ، چەكىم دا بەكىچىكى بەرىتانى سىفۇر كە فەرمانبەربوو لە

(بنك الكويت المتحدة) دا ، ئەویش سەرىكى بادا و وتى ئەمە لای ئىمە ناگۆرڧرېتەو ،
چونكە ناوى (بيت التمويل الكويت) یم نەبیستوو ، منیش پیم وت : ئەگەر ئەرك نیه
پرسیارېكە لەبەرپۆتەبەرەكەتان ، ئەویش چوو پرسیاری کرد و پاش كەمیک گەپایەو و
داواى لیپووردنى لیکردم و وتى : گوايه (بيت التمويل الكويت) ى تازە کراوەتەو و
پەيوەندى ھەيە لەگەلماندا و من نەمزانیو ... پاشان كە پارەكەى بۆ گۆرپیمەو لەسەر
چەكەكە (بسم الله الرحمن الرحيم) سەرنجى راکێشا و وتى : ئەمە چىیە نوسراو و
بۆچى باشە و ؟ بۆچى تەنھا لەسەر ئەم چەكەى (بيت التمويل) ئەم (بسم الله) یە
نوسراو ؟ منیش پیم وت : ئەگەر تۆ جوولەكەیت ، ئەوا بگەرپۆرەو بۆ ئەوانامەيەى كە
حەزەرتى سولەيمان ناردى بۆ پادشای (سبأ) و سەرەتاکەى : (بسم الله الرحمن الرحيم)
بوو...و لەئەنجامدا شارئنى (سبأ) موسلمان بوو لەسەردەستى حەزەرتى سولەيماندا بۆ
خوای پەرورەدگارى جیهان .

و ئەگەر گاوریشى ئەوا بزانه كە حەزەرتى عيسا سەلامى خوای ئىبى بە (بسم الله
الرحمن الرحيم) نەخۆشى چاك دەكردهو و مردوى زیندوو دەكردهو ... وەبشزانە كە
ھەر بە (بسم الله الرحمن الرحيم) و بەناوى خواوە حەزەرت ﷺ پەنجەى موبارەكى درێژكرد
بۆ مانگ و دووكەرت بوو ... وە ھەر بە (بسم الله) و ناوى خوا بوو كە موسلمانان
لەجەنگەكانیاندا سەركەوتن ... وەھەموو سوورەتەكانى قورئان تەنھا یەكێكىان نەبى
ھەمووى بە (بسم الله الرحمن الرحيم) دەست پێدەكات و جەمھورى عولەما بەئایەتێكى
دادەنن لەسوورەتەكان . جا بۆ ئەوێش رەنگە بلى ئى ئەم (بسم الله) یە پەيوەندى چىیە
بەچەكى پارەو ، دەلیم : ئەمە پەيوەندى بەبیروباوہرى ئیمەو ھەيە ، بۆ نمونە : خوايە
ئەم پارەيەى داو بەمن و دەبیئت لەدلەو بەترسم لەوہى كە بەفپۆى بدم و خوا لەخۆم
بەرەنجینم .

و لەكۆتاییدا بزانه كە بە (بسم الله) زەوى رام بوو و شاخەكان لەنگەریان گرتوو و
رووبار و دەریاكانیش رىیان گرتۆتەبەر ، وە بە (بسم الله) و بەئیزانى خوا تۆ
دروستبوویت و گەشتوویت ئەمپۆت و لەم بانقەدا دامەزراویت ، بۆیە تەنھا داوا لەو بكە
یارمەتیت بدات و بیئت بەھاناتەو ... پاش ئەم قسانە داواى لیکردم ئەگەر دەگونجى زیاتر
باسى ئىسلامى بۆ بكەم ، لەبەر ئەوہى منیش مال و منالەم لەگەلدا بوو وە پەلەم بوو پیم
وت : دەتوانى بچیت بۆ (مركز اسلامى لندن) و لەوى ھەرجیت بویت بۆت دەكەن ...

من پۆیشتم و ئەویش بەچاوی پر لە فرمیسکەوه خواحافیزی لیکردین ... دواى هەفتەیهك گەرامەوه بۆ هەمان بانق بۆ گۆرپنەوهى چەك ، كاتێك زانى ئافەرەتێكى داپۆشراو بانگی كردم (مستربوذر) و بەگەرمى سلاوى لیکردم ، تومەز دواى من چوووە بۆ (مرکزی اسلامی لندن) و لەوێ دکتۆر (ابراهیم) سەرۆکی (مرکز) هە که زۆر خزمەتی کردوووە و ئایینی پیرۆزی ئیسلامی بۆ پوون کردۆتەوه و ئەویش موسلمانەتی خۆی راگەیاندوووە و بەزوتترین کات لە کۆگایەکی جل و بەرگی ئەو دەوروبەرە جل و بەرگی ئیسلامی کپێوە و خۆی داپۆشیوە ...

ئافەرەتەكە هیچ جۆرە ئارایشتیکی نەکردبوو ، بەپێچەوانەى پێشترەوه كە پەنگ نەمابوو نەیدا لە دەم و چاوی ! پێش ئەوهی من پرسى یاری لى بکەم ئەو دەستپێشخەری کرد و وتی : خوا هیدایەتی دام بەبەرەكەتی (بسم الله الرحمن الرحيم) و سۆیندى بۆ خواردم كە پاش خۆیندەوهی چەند پەراوێكى ئیسلامی لەدوو رۆژدا بیریاری خۆی داوه و رێی راستی هەلبژاردوووە و ئیستا بەوپەرى خوشحالیەوه نوێژ وەكو وەستان و ركوع و سجود دەكات چونكە هیشتا فێرى عەربى و قورئان نەبووه ...

(ئەو رۆژئاواىیانەى كە موسلمان دەبن ئەوەندە بەرێك و پێكى و بەشەوقەوه دینە سەر ئەم ئاینە ، ئەگەر لەنیوهرۆی رەمەزاندای موسلمان ببن ، ئیتر ئەو پاش نیوهرۆیە نیهت دینن و باقى رۆژەكە بەرۆژوودەبن ، یان ئەوەتە ئەم كچە بەریتانییە نوێژەكانى وەك (حرکات) جى بەجى دەكات و یەكسەر بى خوڤە لەتاندن خۆى داپۆشى هەرچەند تاقە وشەیهك لەقورئان نازانیت ! بەراستى ئەم سەر گوزەشتانە وادەكات بەخۆماندا بچینهوه و زیاتر شەرم بكەین لەخوا و باشتەر خزمەتى ئیسلام بكەین) .

(١٨) دکتۆر علی سلیمان بنوا

دکتۆر علی سلیمان بنوا لەبارەى خۆیەوه دەلیت : من پزیشکیكى فەرەنسیم و لەخیزانیكى گاوری کاتولیکى دا چاوم بە دنیا هەلەیناوه . وە لەبەر ئەوهی خەریكى پزیشكى بووم ، زیاتر گرنگیم ئەدا بەبوارى زانستى و گویم نەئەدا بەلایەنى رۆحى . من بپروام بەخوایهكى تاك و تەنها هەبوو پێش ئەوەش كە موسلمان بێم كە ئەوەش بەشى یەكەمى شایەتمانە (اشهد ان لا اله الا الله ...) كە قورئانیش لەسوورەتى (الاخلاص) دا جەخت دەكاتە سەرى ﴿ قل هو الله احد ، الله الصمد ، لم يلد ولم يولد ، ولم يكن له كفوا احد ﴾ ...

ئيمان بوونم بە غەيب واى ليكردم بپروا بە ئىسلام بهيئەم ، ھەرچەند ، ھۆى تىرىش ھەبوون ھانىيان دام بۇ ھاتن بەرھو ئىسلام ، لەوانە بپروانەبوونم بەداواى كەنىسە كە گوايە تواناى ليخوش بوونى گوناھيان ھەيە ولەخواوہ وھريان گرتوہ ، ھەرۋەھا مەسەلەى (العشاء الرباني) و (الخبز المقدس) ئەمانە بەعەقلم دا نەدەچوون ...

لەلای ئيمە گرنگى نەدەدرا بەپاك و تەمىزى لاشە پيش نويت ، ئەمەش بەلای منوہ نابيت بکريت لەھەقى خوادا ، چونكە ھەرۋەك خواوہند رۆھى بۇ دروستکردوين ، لاشەشى بۇ دروستکردوين و پيوستە گرنگى پى بدریت ...

ھەرۋەھا تىيىنى ئوہم دەکرد لەلای ئيمە بى دەنگىيەك ھەيە بەرامبەر غەريزەكانى مرؤف ، كەچى لەئىسلامدا زۆر گرنگى دراوہ بەباسى سرووشتى ئادەمى و حسابى بۇ كراوہ .

زياتر لەھەموو ئەوانەش قورئان كارى تىكردم و ھۆكارى بنەپەتى يە لە موسلمان بوونم دا ، پيش ئوہى موسلمان بىم كەوتمە ليكوئىنەوہى ، وھمن زۆر خۆم بەقەرزارى (بەريز/ مالك بن نبي) دەزانم كە پەراوى (الظاهرة القرآنية)ى داناوہ ، قەناعەتى تەواوى پىكردم كە قورئان سرووشە و خوا ناردوويەتە خواروہ .

جا ئو ئايەتەنى كەباسى لايەنى زانستى دەكەن لە زياتر چواردەسەدە لەمەوبەرۋە و تازە زانستى سەردەم دەيان سەلمينن ، وايان ليكردم كەبپروا بەبەشى دووہمى شايتەمان بيئەم (واشهد ان محمدا رسول الله) .

ئابو جۆرە لەرۆژى ۲۰ى فەبرايرى سالى ۱۹۵۳ دا موسلمان بوونى خۆم لەمزگەوتى پاريس راگەياند و ناوم لەسجلى موسلماناندا تۆماركرا بە (على سلمان)...

من خۆم بەبەختەوہر دەزانم بەم عەقيدە و بيروباوہرەمەوہ ، وە جاريكى تررايدەگەيەنم (اشهد ان لا اله الا الله وان محمدا رسول الله) . پەراوى (لماذا اسلمنا ، دانسراوى عبدالحميد بن عبد الرحمن السحبياني) .

(۱۹) تود أسكاو

ئاشكرايە بانگخوازن ھەميشە ھەولى داھيئانى نوئيانە بۆگەياندنى بانگى خوايى ، بانگخوازىك بىرى كەردوہ كە لەبەنديخانەكانى ئەمريكا دا جى دەستىك بەجى بهيئى و كارىك بكات بۇ خوا ... بۆيە لەبەنديخانەكانى كاليفورنياوہ دەستى پىكردو بەرھەمەكەى

بىنى ، كە چەندەھى نەفام ونەزان و دورلەھەق و راستى رويان كرده دوا پەيامى
خوایی و سەرتاپا ژيانيان گۆردرا بەرەو خىر و چاكە .

لەسالى (۱۹۹۲) ش دا يەكك لە بانگخوزان دەچىتە بەندىخانەيەكى (لوس انجلوس)
مە ، بۇ پيشكەش كەردنى ھەندىك نامۆزگارى خىر و دابەشكەردنى چەند پەراوىكى
ئىسلامى ، يەكك لە بەند كراوانەي كتيبيان وەرگرت ، لاوىكى تەمەن (۳۲) سال بوو كە
چەندەھا برىنى قول بەلەشيەو بوو ، كەس بېراوى نەدەكرد ھىچ سوود لەو كتيبانە
بىنى ... چونكە ئەم برادەرە ناوبانگى دەركدبوو بە ترسناكترين و تاوانبارترين كەس
لەگەرەكى پەش پىستەكانى لوس انجلوس دا...

ئاشكرايە ھەر كەسە و بەشيك خىرى تىدايە ، گرنگ ئەرەيە ھەرچەند كەمىش بىت
كارى لەسەر بىرىت و رىنمايى بىرىت چونكە ھىچ شتىك بۇ خوا ئەستەم (مستحيل) نىە
(اسكاو) كاتىك پەراوى (ان هذا الدين عالمي)خويندەو زۆركارى تىكرد و بىريارى دا واز
لەتاوان و خراپەكارى بەنى و لاپەرەيەكى نوئ لەژيانى دا ھەلبەتەو و موسلمان بىت
... بۇيە ھەر ئەوئەندەي بەربوو لەبەندىخانە ، يەكسەر چوو بۇ مژگەوت بۇ لاى ئەو
بانگخوزەي كە پەراوەكەي دابوويە و لەسەر دەستيا موسلمان بوو ... لەو رۆژو ناوى
خۆي گۆرى لە (تود اوسكاو) مە بۇ (ناجى على)

ئىجا بۇ ئەوئەي كارىك بىكات بۇ خوا و بەندەكانى خوا ، وە بۇ ئەوئەي ھەق بىكاتەو بۇ
ئەو خەلكەي كە تا دوينى بوو زەلالەتيان بوو بەدەستىەو ، بىريارى دا بەپىچەوانەي
رابردەو ، خەمەتى خەلكى داماوو ھەزار بىكات و يارمەتيان بدات بۇ ئەمەش كۆمەلەي
(ھوب) ي خىرخوازي دامەزراند و كەوتە كارى خىرخوازي لەگەرەكەكاندا و ھەرەھا
لەبەندىخانەكانى خوارووي وىلايەتى كاليفورنيادا ... لەم كارەشدا ئافرەتتىكى بانگخوز
ھاوكارى كرد كەناوى (مىرە كرىم) بوو ...

كاركەردن لەو كۆمەلەيەدا خىرابوو وەك خىرايى موسلمان بوونى (ناجى على) ، ھەر
زوو داواي لەھەموو (مەركەز) و مژگەوتەكان كرد كەچيان پەراوى ئىسلامى لاىە كۆي
بەنەو و دابەشى بەن بەسەر بەندىخانەكاندا ، وىپراي ئەم كارە دەستى كرد بەھاوكارى
كۆكردنەو بۇ نان دان بەو دەرەدەر و ئاوارانەي شەو لەسەر شەقامەكان رۆژدەكەنەو ،
كە ئەوئەش كىشەيەكى كۆمەلەيەتى گەرەيە لەئەمەريكا دا ...

ههروه‌ها جل و بهرگیش بۆ هه‌زاران دابین ده‌که‌ن و هاوکاریان ده‌که‌ن که‌بتوانن کاریک بو‌خو‌یان بدۆزنه‌وه و بژێوی خو‌یانی پێ به‌ده‌ست به‌یئن .

به‌م کاره پیرۆزانه به‌ده‌یه‌ها که‌س له‌سه‌رده‌ستیا موس‌لمان بوون ، چونکه کاره‌که‌ی جی‌ی رێز و پێزانینی خه‌لکی به‌گشتی و له‌سه‌روو هه‌مووشیا‌نه‌وه سه‌رکرده‌ی موس‌لمانانه ره‌ش پێته‌کانی ولایه‌تی کالی‌فو‌رنیا که زۆر د‌ل‌شاده به‌و هه‌وله به‌سوود و پر خیرانه .

یه‌کی‌کی‌تر له‌چالاکی‌یه گ‌رن‌گه‌کانی ئه‌و کۆمه‌له‌یه هۆشیار کردنه‌وه‌ی موس‌لمانانه له‌مه‌ترسی (نایدن) ، وه داوایان کرد له‌هه‌موو م‌ز‌گه‌وت و (مرکز) ه‌کان که به‌هیچ جو‌ریک پیاو و ئاف‌ره‌ت له‌یه‌ک ماره نه‌که‌ن هه‌تاوه‌کو هه‌موو پ‌ش‌ک‌ن‌ی‌ن‌ی‌کی پ‌ز‌ی‌ش‌کی پ‌ی‌و‌ی‌ست نه‌جام ده‌ده‌ن ...

به‌ئێ ئه‌و ئیسلامه‌ی که‌له‌پیش زیاتر له‌چوارده سه‌ده‌وه له‌حه‌زه‌ته‌ی (محمد) وه ده‌ستی پ‌ی‌ک‌رد ، ئه‌م‌رۆ زیاتر له‌سی‌سه‌ده‌ه‌زار که‌سی به‌ند‌ک‌را‌وی به‌ندیخانه‌کانی ئه‌مریکا‌ی هیناوه به‌ره‌و ئیمان و سه‌رف‌را‌زی دنیا و ئاخیره‌ت ، ژماره‌یه‌کی باشیشیان بوون به‌بان‌گ‌خ‌وا‌ز و به‌سه‌رو ماله‌وه ت‌ی‌ده‌کو‌شن بۆ ئیسلام ، ئه‌مه ب‌ی‌ج‌گه له‌وه‌ی ئیستا نزیکه‌ی سیان‌زه هه‌زار سه‌ر‌با‌زی ئه‌مریکی هه‌یه که موس‌لمان بوون . ل ١٦١ (المعجزة المتجددة).

هه‌زاران ره‌حمه‌ت له‌عو‌مه‌ری کو‌ری خه‌ت‌تاب که‌فه‌رموویه‌تی (قول‌فه‌کانی خ‌ی‌مه‌ی ئیمانی که‌سی‌ک یه‌ک به‌د‌وا‌ی یه‌ک‌دا ده‌ب‌چ‌ر‌ین ، ئه‌گه‌ر له‌ئیسلام دا پ‌ی ب‌گات و نه‌زان‌ی نه‌فام‌ی چی‌یه) ... سه‌یری لای خو‌مان بکه له‌به‌ر ئه‌وه‌ی زۆر که‌س له‌ناوما‌لی‌کی ساده‌ی موس‌لمان ودا‌یک و باوکی‌کی موس‌لمان دا هاتونه‌ته دنیاوه ، ساردوو سپ‌ن و خا‌وو خ‌لی‌چ‌کن و مه‌گه‌ر به‌پال ب‌ر‌و‌ن به‌ری‌ی خ‌ی‌ردا ، چونکه قه‌دری ئیسلام نازان و شاره‌زاییان نیه له‌جاهیلیه‌ت ، به‌پ‌ی‌چه‌وانه‌شه‌وه ئه‌وانه‌ی به‌نا‌گری نه‌فام‌ی داخ بوون و سه‌رده‌مان‌یک تیا ژیا‌وون و شاره‌زان ، ده‌بین‌ین چه‌نده ئیمانیان پ‌ته‌وه و چه‌نده گه‌رم و گو‌رن له‌ئیسلامه‌تی و هه‌ول و کو‌شش و دروستکردنی کۆمه‌له‌ی خ‌ی‌رخ‌وا‌زی دا ، سا به‌ل‌کو که‌س وه‌کو راب‌رودو‌ویان گیره‌وه نه‌بی و بشتوانن که‌سی زیاتر ر‌ز‌گار بکه‌ن و خوا له‌خو‌یان رازی بکه‌ن . تی‌بین‌ی:

له‌ولا‌تی سه‌عو‌دی‌ه‌ش هه‌مان سیاسه‌ت په‌پر‌وه‌ده‌کر‌ی‌ت له‌ر‌ی‌ن‌مای‌ی کردنی به‌ند‌ک‌را‌واندا به‌ره‌و ر‌ی‌ی خ‌ی‌ر و خو‌شی دنیا و ئاخیره‌ت و ، ئه‌وانه‌ی که‌ماوه‌یه‌ک له‌حو‌کمه‌که‌یان ته‌واو

دەكەن ، ئەگەر قورئان لەبەربەكەن و بەرەو چاکی بېرۇن لەماوەی بەندکردنەكەیان بۆ كەم دەكەنەو .

لاويك ھەرەك (ناجی علی) ھەكی ئەمريكا ، ناوچەكەیان گیرى خواردبوو بەدەستىيەو ، لەسەر خراپە و تاوان بەندكرا ، لەبەندىخانە لەگەڵ ھاوەلانێدا ھەر بۆ گالتە كەوتە قورئان خویندن ، وردە وردە قورئان كاری تێكرد و سەرەنجام خوا دلێ ھىدايەت دا و ھەموو قورئانی لەبەركرد و بەریاندا ، بەمەش بوو ھەي خێر و بەرەكەت بۆ ناوچەكەي بەپێچەوانەي رابردوويەو ! ل ١٦٠ المعجزة المتجددة .

(٢٠) بېتاماھىروماتى و دوويابانى

(بېتا ماھىر و ماتى) پزىشكە لەخەستەخانەي گەورەي (تۆكيۆ) ، بەيانىيەك بەلای مزگەوتى گەورەي (تۆكيۆ)دا دەروات ، ديمەنى وەستانى مۇسلمانان بەرپز لەپىشت ئىمامەو و سەداي وشەي (امین) ی نوێژ خویننان سەرنجى رادەكێشن و بریار دەدات پرسیار لەمۇسلمانێك بكات و لەئىسلام تېيگات .

ئەم ديمەنە كار لەدوو كەسى تریش دەكەن ، كە ئەوانیش (شیر ماھو ماکی) مامۇستای قوتابخانەي تەكنیکی پيشەسازى و (ھىروماھى تانك) ە كە بەرپۆەبەري كۆمپانیايەكی پيشەسازىيە لەيابان ... ئەمانیش بریار دەدەن ھەول بەدن بۆ فير بوونی ئىسلام ... سەرەنجام ھەرسێکیان دىراسەي قورئانیان كرد و دل و دەروونیان رووناك بوو ھەو بەنورى ئیمان و رۆژێك چوون لەسەردەستى مامۇستای مزگەوتى گەورەي (تۆكيۆ) دا مۇسلمان بوون ... لەخۆشی ئیمان و ئىسلامەتى فرمیسكى شادی ھۇن ھۇن بەچاوانیاندا ھاتە خواری ...

دکتۆر بېتا ئافرەتێكى مۇسلمانى ھىنا و دووکیژۆلەي بۆ ئىسلام بەرھەمھانى كەناوی نان (فاطمە و عائشە) ...

(شیروماھوکی) مامۇستایش ئافرەتێكى مۇسلمانى خواست و پاش چەند سالیك كۆرێك و كچیکیان بوو ، يەكەميانى ناونا (عبدالله) و دووهميانی ناونا (خدیجە) .
(ھىروماھى) بەرپۆەبەريش بەتەمايە ئافرەتێكى مۇسلمان بخوازی ...

لەبەشى يەكەمدا باسى شیخ علی گرگاويیمان كرد كە لەمیسرەو بەپارەي خۆي گەيشتە يابان بۆ گەياندنێ بانگی خوا ، پاش دەيەھا سال لەو ھەولە پیرۆز و پرفەر و بەرەكەتە ، ئەو ھەتا وردە وردە يابانىيەكان روودەكەنە ئايینی پیرۆزی ئىسلام و ، ئەگەر

رهفتاری ناجۆر و ناپهسهندی ههندی به ناو موسلمانى ناحالى نه بوایه ، ئیستا ئیسلام دوو ئه وهنده شوین كه وتووی ده بوو ...

یابانی یه که ی موسلمان به داخ و خه فه تیکی زوره ده لیت (موسلمانینه ئیوه سته له خوتان ده که و سته له ئیمهش ده که به وهی که ئیسلامی راستمان پی ناگه یه نن ههروه چۆن خوا ناردویه تیه خواره وه... وه له بهر نه وهی به چاکی په پیره وهی ئیسلام نا کهن ، فرسه تان داوه به جووله که و گاور که زیاتر ئاینه که تان بشیوینن و خه لکی بتورینن له ئیسلام... ئیوه سته ده کهن له و گه لانه ی شاره زای ئاین نین و ده چن ئیمبراتور و خورو داروبه رد په پهرستن له جیاتی خوای مه زن . ئیوه چۆن پووتان دی بچنه وه بهرده می خوای په روه ردگار ، ئیمه شکاتان لای خوا لیده کهین ، نه ی نه وانه ی که قورئان به زمانتان هاتۆته خواره وه تی ئی ده کهن ...

جاكەمەن باش لەئىسلام شارەزابووم و موسلمانانم ناسى و زانيم كە حكومەتەكانيان كەمەرخەمەن لەهەقى ئەم راستيانەدا ، سوپاسى خوام كرد كە لەهەقى تىگەيشتم ھەروەك قورئان دەفەرەمۆي: ﴿وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ سِيرِكُمْ اَيَاتُهُ فَتَعْرِفُونَهَا﴾ النمل ۹۳ وەمەن دانیام كە ئەگەر موسلمانان خویان چاك نەكەن خۆى گەرە كۆمەلىكى تر دەھىنىت كەپەيامەكەى بگەيەنن ﴿وَإِنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُم﴾ محمد ۳۸ بەراستى ئىسلام بلاودەبىتەو و زیاتریش سەردەكەوێت نەك لەیابان بەلكو لەهەموو جیھاندا لەبرەودایە ﴿لَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا﴾ النساء ۱۴۱ -

شایانی باسه ته‌نھا (مرکزی اسلامی له‌یابان) له‌سالی ۱۴۱۸ کۆچی دا‌ناوی هه‌شتا که‌سی تۆمارکرد که‌ موسلمان بوون ، وه‌ روژنامه‌ی (یابان تایمز) له‌ پێ‌ی ئینته‌رنیته‌وه‌ وتاریکی بلا‌و‌کرده‌وه‌ له‌ژێر سه‌رده‌ی (دیاره‌ی موسلمان بوونی ئافره‌تان له‌یابان) که‌تیایدا باسی له‌موسلمان بوونی ژماره‌یه‌کی زۆرکردوه‌ له‌ ئافره‌تانی یابان ...

ھەرۋەھە لەسائى ۱۹۹۳دا لەزانكۆيەكى گەورەى شارى (مىباشى) يابان كۆپىكى گەورە گىرا بۆ باسى (ئافرەت لەئىسلام)دا و كارىگەرى كۆپەكەش واى كرد كه ھەر لەویدا ئافرەتتىكى يابانى مۇسلمان بوونى خۆى راىگەنەن!

دیاره به‌دهیه‌های تریش کاریگری بووه له‌سه‌ریان و ره‌نگه له‌داها توودا ری راست
بگرنه مهر. ل. ۱۵۱-۱۵۳ (المعجزة المتجددة).

سەرۆكى (رابطة المسلمين اليابانيين) له كۆنفرانسیكى رابیتەى عالەمى ئىسلامىدا
 لەمەككە رایگەياند (۲۲) ھەزار یابانى مۇسڵمان بوون لەدووسالدا و یەكی لەوانەى
 مۇسڵمانبوون سى مەلھای شەوى ھەبوو و پارەى باشى ئى دەست كەوتوو ، وازى
 لە ھەموو ئەو كارە نارەوايانە ھێناو و جیگاكانى گۆرپون بۆ شوینى خواناسى و
 بانگەواز كردن . (لماذا أسلم هؤلاء الاجانب / محمد عثمان عثمان / ل ۱۷۲) (المعجزة
 المتجددة) .

(۲۱) جەنرال اناتولى

جەنرال (اناتولى اندر بوفتش) لە سوپای روسىدا كارى دەكرد و یەكی بوو لە گەورە
 ملحیدەكان و بە شیرى كۆمۇنیستی گۆشكراوو ، رقى دنیاى لە مۇسڵمانان بوو ،
 لە جەنگى ئەفغانستاندا بە شداری كرد و ژمارە یەكی زۆرى لە مۇسڵمانان شەھیدكرد ،
 بە تایبەت لە بەرەى جەنگى (جلال اباد) كە دوو سال تیا ما یەو ... لە پەرگۆردرا و مۇسڵمان
 بوو ، وازى لە پلەو پایە و ھەموو (مغریات) یك ھینا و بوو بە بانگیژى مژگەوتى شارى
 (المعطاة) ... بەلام ئەمە چۆن پوویدا ، رۆژنامەى (المسلمون) چاپیكەوتنى لەگەڵدا كرد
 ... رۆژنامەنووسەكە واقى و پەمابوو ، لەكاتى گفتوگۆكەدا فرمیسكى پەشیمانى لەرابردوو
 ، دەھاتنە خوارووە لەچاوى جەنرالێكى خوین رێژى دەرەقى سوپای روسى ! (سبحان
 الله ئیمان چۆن مەوۆف دەگۆرێت) ... ئەو رۆژنامە نووسە دەلیت :

بە یانیەکیان مەوعیدم ھەبوو لەگەڵ جەنرال (اناتولى) كە مۇسڵمان بوو بوو وەناوى
 خۆى كردبوو بە (علی) ، مۇسڵمان بوونى شتیكى سەیر و سەمەرە بوو بۆ مۇسڵمانانى
 (قازاخستان) ، چۆن جەنرالێك واز لە ھەموو دەستكەوتە دنیاىیە دینى لە سوپای
 رووسیدا و دەبیّت بە بانگیژى مژگەوتیك .

كاتى نوێژ ھات ، كاتیكمان زانى بە دەنگىكى خوش (اناتولى) بانگىدا و ئەوبرادەرەى
 لەگەڵمدا بوو (رضى مراد) كە خۆبەخشە و لە دەزگای فریاكەوتنى ئىسلامى جیھانىدا
 كاردەكات خۆى پینەگیرا و دەستى كرد بە گریان و زوو بە كامیرای قیدیۆكەى وینەى گرت
 بۆ یادگار !

پاش نوێژ لە مژگەوت لەگەڵى دانیشتىن و نوێژ خوینانى تریش بە دەورمانا دانیشتن ،
 (جەنرال اناتولى) سادە و خاكى بوو ، ئیمانێكى پتەوو دامەزراوى ھەبوو ، دەت و وت ئەو
 چەندەھا سألە مۇسڵمانە ، كە لە راستیشدا چەند ھەفتە یەك بوو مۇسڵمان بووبوو !

وتمان ئېمە لەولاتى (سعودىيە) ھەم ھاتووین ، زۆر بەخێرھاتنى کردین و وتى : ھەموو ئاواتم ئەوھىە زیارەتى کەعبەى مالى خواپکەم و ، دەستم بگرم بەدامىنى کەعبەھە سابلکو خواليم خوش ببى و زۆر گريا و ئيمەشى ھەموو خستە گريان !
 وتم : سبحان الله ئەمە ئەو جەنرالەيە کە لەگەل موچاھيدانى ئەفغاندا دووسال جەنگاوه و چەندەھای ئى شەھيد کردون !

شىيخ محمد حسين جيگري سەرۆكى بەرپۆھبەرايەتى ئايىنى قازاخستان ، پرسىارەکانى بۆ ھەرگيپرا و ، ئەويش لەوھەلامدا بەدەم گریانەھە وتى : من دەھەژيم ھەرکە ئەفغانستانم بىردەکەويئەھە ، بەلام ئەو ئەزموونە تالە بردمى بەرھە ئىسلام ، لىتان ناشارمەھە من رقى زۆرم لەئىسلام بوو ، ھەيەكى بووم لەمولحيدە گەرەکان و ! لىنىيەت تاقە رىيازىم بوو ، پاش دووسالى بەرھە (جلال اباد) رپرھوى ژيانم گوڤدرا و ، بووم بە کەسيكى تری جياواز لەوھى کە پيشتر دەيان ناسيم !

من پووسيم ، ھەرچەند لەباکوى (ازربيجان) لەدايک بووم و قۇناغى خویندنى پيش زانکۆشم ھەر لەوى تەواوکردوھە ، من مولحيد بووم تا سەر ئىسقان و زۆر توندپرەوبووم بەرامبەر ئەو مۇسلمانانەي کەلەخویندندا لەگەلما بون و گالتم ئەکرد بەھوى باسى ئايىن و غەيبىياتى بکردايە (ھەرچەند دايک و باوکم مەسيحيش بوون) ، دەمووت : باشە چۆن مروف پروا بىنى بەشتىک کەنيە و چۆن ئادەميزاد دەبىت بەگل و دوايى زىندوو دەبىتەھە تا خوا ئى پىرسىتەھە و بىخاتە بەھەشت ، يان دۆزەخوھ ؟

من بەدواى راستى دا نەدەگەرپام ، چونکە تۇزقاليک گومانم لەراستى بىرپراکەم نەبوو ، کاتيکيش چووم بۆ بەرھە جەنگى ئەفغانى ، ئامانجى من و ھاوھلەنم نەھىشتنى بەرگري ئەفغان بوو ، فرسەت بوو بۆم کەرقى خۆم بەمۇسلمانان برپژم و ! بەلای منەھە مۇسلمانان بەگشتى و ئەفغانىيەکان بەتايبەت دواکەوتوو نەزانبوون ! لەراستيشدا ئەوھندە لەئايىن تىگەيشتبووين چونکە ئيمە ھەفتا سال لەژىر چەپۆکى پۆلاینى شىوعىيەت دابووین .

جەنرال اناتولى ... ھەزى نەدەکرد رابردوى بکەويئەھەياد و باسى بکات ، بەلام لەبەر ئيمە ناچاربوو بەدەم خەم و خەفەت و گریانەھە بەردەوام بىت لەسەرباسى رۆژانى ژيانى و وتى : من داوام لەسەربازەکانم دەکرد کە زۆر دلرەقانە لەگەل مۇسلماناندا بجولینەھە و زۆر خراپ مامەلەي دیلەکانيان بکەن ... ئيمە ھەموو جۆرە چەکیكى خۆمانمان لەگەلدا تاقیکردنەھە لەکاتيکدا ئەوان ھىچى وایان نەبوو پىي بجەنگن ، من دەمووت ئەوانە

(شیتن) ! ئەوان لەمەردن نەئەترسان و بەبێ سەڵکردنەو دەهاتن بۆمان و گویان نەئەدایە
ئەو هەموو ئاگری تۆپ و تەیارەیی دەمانباران بەسەریاندا ، بۆیە سەربازانی ئێمە
خۆیان نەدەگرت لەبەردەمیانا و هەڵدەهاتن !

زۆرجار بیرم ئەکەردەو ، باشە ئەوانە چۆن سەردەکەون بەسەرمانا ، لەکاتیکی ئێمە
لەهەموو شتێکیدا لەوان لەپێشترین ، دەمووت : دیارە هیژکی گەورە و لە پشتیان و
هاوکاریان دەکات ، ئالیزەرەو : گومانم بۆ دروست بوو ، وە بوو سەرەتای گەرپام بەدوای
هەق و راستی دا ، داوام کرد لەسەربازەکانم کە ئەو دیلانە بەیخنە بەردەم کە رووسی
دەزانن ، بۆ زانیاریشتان زۆریان رووسیان دەزانی و خۆیان فێرکردبوو ، چونکە لەگەڵ
جەنگەکەدا کە بواریان بۆ پرەخسایە سەربازەکانی ئێمەیان بانگ دەکرد بۆ ئیسلام !

هەندیکیان کە دەهاتنە لام باسی ئیمان و ئیسلامیان دەکرد و منیش چاک گویم بۆ
دەگرتن ، دوایی کەبەتەنەها دەبووم بیرم دەکەردەو ، قەسەکانیان خەویان لەچاوم تۆراندبوو
... تا فەرمان دەرچوو کە بگەرپێنە دواو ، منیش گەرپامەو (باکو) و گەرپام بەدوای
بانگخوازیکی موسڵمان دا بۆ ئەوێ پرسیاری ئێکەم و وەلامی پرسیارەکانم دەست
بکەوی ... سەرەنجام ریم کەوتە لای ئەم (شیخ محمد حسین) ه و ، یەکسەر تیگەیششت کە
من لەقوناغی گوماندا دەژیم و ، بەسنگیکی فراوانەو وەلامی هەموو پرسیارەکانی
دامەو و چەندەها پەرپاویشی دامی کە سوودی زۆرم لێوەرگرتن .

بەیانێکیان کە هەستام لەخەو ، هەستم کرد گەیشتومە ئەو یەقینە کەبە دوای دا
دەگەرپام ، ئەو یەقینە کەسەلەهای سالی تەمەنم لیم ون بووبوو !
ئەوێ پێی گەیشتم لەهەق و راستی بەهاوێلانم وت : ئەوانیش ئامۆزگاریان کردم کە
وازیبێنم و کاری وانەکەم ، بەلام من گویم بۆ نەگرتن و بریارمدا لەم دنیاوەدا لەخوا نەبێ
لەکەسی تر نەترسم ...

ئەنجا بەخیرایی چووم بۆ لای (شیخ محمد حسین) و پیم راگەیاندا کە ئەمەوێ موسڵمان
بیم ، ئەو لەخۆشیا بە دەنگی بەرز (الله اکبر) ی وت و ئامادەبوونیش لەخۆشیا گریان !
بەلێ ... موسڵمان بووم و بۆ یەکەمجار لەژیانما هەستم بەدەنیایی و ئاسایش و
قیمەتی ژیان کردو ، تیگەیشتم مانای ئەوێ کە خوا دەتبینی ، هەرچەند تۆ ئەویش
نەبینی ... لەسەرەتاو وەقیان و پەمابوو لەموسڵمان بوونم و چون بۆ مزگەوت و بانگدانم
روژی پێنج جار . ژنەکەم وتی : چۆن تۆ دەست لەو هەموو پلەوپایە و دەسەلاتە

هه‌لده‌گریت و رووده‌که‌یته مزگه‌وت؟! نا‌هه‌قی نه‌بوو چونکه ئه‌ویش له گوماندا ده‌ژیا ...
من بپارمدا که بانگ‌خواریکی له‌سه‌رخۆ و نهرم و نیان بم له‌گه‌لیان و زۆر پارامه‌وه له‌خوا
که هیدایه‌تیان بدات ، سوپاس بۆ خوا زۆری نه‌خایاند هاوسه‌ره‌که‌م و کوپه‌که‌م و کچه‌که‌م
هه‌موویان موسلمان بوون ... (ل ۲۸۲ المعجزة المتجددة) .

شایانی باسه له‌سالی ۱۹۹۲ دا له‌شاری (المعاطاة) ده‌ستکرا به‌دروستکردنی
مزگه‌وتیک له‌سه‌ر پارچه زه‌وی‌یه‌که که‌په‌وه‌به‌ره‌که‌ی حه‌وت هه‌زار مه‌تر دووجا بوو ،
پاش(۵) سال ته‌واو بوو ، وه به‌رزى مناره‌که‌ی چل و پینچ مه‌تره و له‌گه‌ل مزگه‌وته‌که‌دا
بینای کۆلیژى دیراساتى ئیسلامى و هۆلى وتاردانو شوینى نوێژى ئافره‌تانى هه‌یه ... که
ئه‌مه‌ش به‌لگه‌ی هه‌ئسانه‌وه‌ی موسلمانانى (قازاخستان) ه پاش حه‌فتا سال له‌زۆلم و
سته‌مى شیوعیه‌ت ، زۆلم و سته‌میک که‌که‌سیان بیری جه‌ژنى قوربان و ره‌مه‌زانیان
نه‌ما‌بوو ، وه ته‌نها خه‌لکی سه‌رى سالى زاینی‌یان به‌جه‌ژن ده‌زانى و ئاهه‌نگیان تیا
ده‌گیرا .

به‌لى له‌سالی ۱۹۹۰ هه‌و تا سالی ۱۹۹۵ ژماره‌ی مزگه‌وته‌کانى (قازاخستان) له‌(۶۷)
هه‌و بوو به‌ پینچ هه‌زار مزگه‌وت !!

ئه‌مه بێجگه له نووسینی ته‌فسیری قورئان به‌زمانی قازانی و ده‌رکردنی یه‌که‌م گوڤاری
ئیسلامی له‌وناوچه‌یه‌دا ... ل ۲۴۰ هه‌مان سه‌رچاوه .

به‌لى رووسیای رووسیا هه‌رچی خراب بوو کردی به‌رامبه‌ر ئه‌فغانی هه‌ژار و که‌م
ده‌ست ، راسته سه‌ره‌نجام شکان ، به‌لام وه‌که سه‌رکرده‌یه‌کی ئه‌فغانی ده‌لى : (ئه‌گه‌ر ئی‌مه
سه‌د سال شه‌ریان له‌گه‌ل بکه‌ین ناتوانین به‌شیکى زۆرکه‌م له‌هه‌قی خو‌مانیان لی‌بکه‌ینه‌وه
، بۆیه ئه‌یاندیه‌نه ده‌ست خوا و حه‌واله به‌خوایه بن که هه‌رگیز خه‌وو خه‌وه‌نوچکه
دایناگرى و له‌دروستکراوه‌کانى غافل نابى) .

جا خ‌واى گه‌وره هه‌رزوو تۆله‌ی لی سه‌ندن ، ئه‌وه رووداوى ته‌قینه‌وه‌ی (مفاع‌ل نووی
تشرنوبل) که‌له‌چه‌ند چرکه‌یه‌که‌دا نزیکه‌ی سه‌د و بیست هه‌زار که‌سى لی کوشتن و
زیانیشی به‌رده‌وامه و ده‌لین : ئه‌وناوچانه‌ی که‌ کاریگه‌ری ته‌قینه‌وه ئه‌تۆمى‌یه‌که‌ی
گه‌یشتییه‌تى تا چل سالى تر ده‌نكى گه‌نمى لی سه‌وز نابیت !

هه‌روه‌ها له‌وکاته‌ی که‌ گه‌وره سه‌کرده و سوپای رووسیا ئاهه‌نگیان ده‌گیرا به‌بۆنه‌ی
کشانه‌وه‌یان له‌ئه‌فغانستان ، تووشی بوومه‌له‌رزیه‌که‌ بوون ، له‌ماوه‌یه‌کی کورتدا نزیکه‌ی

سەد ھەزار كەسى ئى كۈشتى ، (الله اكبر) بە راستى ﴿ ان ربك لبالمرصاد ﴾ الفجر : ١٤ ﴿ ولا تحسبن الله غافلاً عما يعمل الظالمون ﴾ ابراهيم : ٤٢ خىواي گەورە ئەفغانى سىتەملىكراوى سەرخست بەسەر سىتەمكاراندا ، بەلام بەداخەوہ نەيانتوانى سەرکەوتنەكە بىپارىزن ، بەھوى تەفرەقە و عەقلىيەتى عەشايەريانەوہ لەلايەك و بەھوى پىلانى دوژمنانى دەرەوہ لەلايەكى ترەوہ ، ديارە دوژمنانى ئىسلام نەيانھىشت ئەر ھەول و خەباتە بىتەبەر بەچاكي و ھەر زوو لەباريان برد ، كە ھىوا وايە ئەگەر ئەم نەوہيەيان ھىچى واى پىنەكرى ، نەوہى داھاتوويان سوود لەھەلەكانى ئەزموونى رابردوويان وەرگرن و ولاتەكەيان بەرەو خىر و خوشى و ئارامى بىيەن . ل ٢٨٤ ھەمان سەرچاوە .

(٢٢) پزىشكىكى ئەلمانى

(احمد عبدالرحمن الصويان) دەلييت : لەسەردانىكدا بۆ بنكەى ئىسلامى لەئەلمانى ئافرەتيكى ئەلمانى داپۆشراوم بىيى ، سوپاسى خوام كرد كە موسلمان بوو و ، لەگەل مێردەكەى دا كەوتمە گەف و گۆ لەبارەى چىرۆكى موسلمان بوونى ھاوسەرەكەيەوہ و ، بەرپزى وتى : ھاوسەرەكەم ئەلمانىيە و پزىشكى پىسپۆرە لەنەخوشىيەكانى ژنان و منال بوونداو ، ليكۆلنەوہى زۆرى ھەيە لەسەر ئەو نەخوشىيە زايەنديانەى كە تووشى ئافرەتان دەبييت .. زۆر لەو نەخوشانەى كە دەھاتنە لاى حالەتەكانيانى تۆماردەكردن و بۆ چاكتركردنى ليكۆلنەوہەكەى پزىشكىكى ھاوڤى پىي وت كە بچييت بۆ ولاتيكي تر و لەويش چاوى بەكۆمەليك نەخوشى تر بەكويت ، ئەميش چوو بۆ (نەرويج) و سى مانگ لەوى مايەوہ ، سەيرى كرد جياوازييەكى ئەوتوى نيە لەگەل (ئەلمانى) دا ، بۆيە برىارى دا بۆ ساليك لەولاتى (سعودىيە) كاريكات ، كاتيک ھات بۆ كاركردن لەم ولاتە ، لەدلەوہ بەسووك تەماشاي ئافرەتانى داپۆشراوى دەكرد و ، دەيووت چۆن دەبييت ئاوا لەخويان بگەن و ئازادىان نەبييت ... لەم ولاتەدا ناچاربوو ھەك جاران جەل و بەرگى تەسك و كورت لەبەرنەكات و تۆزى لەھەواو ئارەزووى خۆ دەرخستنى كەم بكاتەوہ لەبەر دەستكەوتنى زانىارى چاك بۆ تەواوكردنى باسەكەى !

چوارمانگ لەعيادەدا ئيشى كرد و ژمارەيەكى زۆر ئافرەتى سعودى ھاتنە بەردەستى ، بەلام سەير لەوہدا بوو نەخوشى زايەندى ئەوہندە تيا نەبوو كە شايانى باس بييت ! پاش ئەو ھەولە زۆرە و دەست نەكەوتنى ھىچ ئەنجاميك زۆر توورە بوو ، يەكيك لەسستەرەكانى بەردەستى پرسىارى ھوى توورە بوونەكەى ئىكرد و ، ئەويش وتى : من

هاتمه ئەم ولاتە بۆ لیکۆلینەوه لەسەر نهخۆشیه زایه‌ندی یه‌کانی ژنان و ، ئەوا سالی‌که هیچم دەست نه‌که‌وتوه ، سسته‌ره‌که‌ش وتی : ئەوه‌ی که‌ده‌بینی نه‌خۆشی زایه‌ندی لای ئیمه وه‌کو لای ئیوه نیه هۆکه‌ی ده‌گه‌رپێته‌وه بۆ ره‌وشت و خووی ئیسلامی و نه‌بوونی تیکه‌لاوی بی‌مانای پیاوان و ئافره‌تان ، که ئەوه‌ش ئەگه‌رپێته‌وه بۆ پاراستنی عه‌ورات که فه‌رمانی قورئانه و ده‌فه‌رموی ﴿والحافظین فروجهم والحافظات﴾ الاحزاب ۳۵

ئهم ئایه‌ته هه‌ست و هۆشی هه‌ژاند و راستییه‌کی خسته به‌رده‌م که ئی بی‌ئاگابوو ، ئەمه‌ش بووه سه‌ره‌تایه‌ک و خالی وه‌رچه‌رخان و تیگه‌یشتن له‌ئیسلامی راسته‌قینه و ، که‌وته لیکۆلینەوه‌ی قورئان و سوننه‌ت و سه‌ره‌نجام موس‌لمان بوو ، وه‌زانی که خۆدایۆشینیش فه‌رمانی خوای گه‌وره‌یه ، بۆیه خۆی داپۆشی ...

به‌راستی ره‌وشت و خووی به‌رز و داوین پاک‌ی گه‌وره‌ترین هۆکارن بۆ پارێزگاری کردن و شیرازه نه‌بچرانی کۆمه‌لگا و ، ته‌نها ریگه‌ش بۆ گه‌یشتن پی‌ی ده‌ست گرتنه به‌به‌رنامه‌ی خواوه ، وه ئەو رۆژه‌ش کۆمه‌لگاکانی ئیمه نه‌گه‌یه‌تیان بوو ، که خوو ره‌وشت و داوین پاک‌ی هه‌ره‌سی هی‌نا و ئافره‌تان بوون به‌بووکه شووشه و یاری به‌ده‌ست چاوپیس و دل پیسه‌کانه‌وه !

ئەوه‌ی که ئیمه زۆر ئی دهرسین ئەوه‌یه که کۆمه‌لگای موس‌لمانانیش به‌ره‌و ئەو چاره‌نووسه‌ی رۆژئاوا بجی به‌هۆی هه‌ول کۆششی ئاره‌زووپه‌رستانه‌وه ، که هه‌ز ده‌که‌ن فاحیشه و به‌د ره‌وشتی له‌ناو موس‌لماناندا بلاوبکه‌نه‌وه ، قورئان ده‌فه‌رموی ﴿ان الذین یحبون ان تشیع الفاحشه فی الذین امنوا لهم عذاب الیم فی الدنيا والاخره﴾ النور : ۱۹ واته : به‌راستی ئەوانه‌ی که هه‌زه‌که‌ن فاحیشه بلاوبکه‌نه‌وه له‌ناو موس‌لماناندا ، سزای به‌سو‌ی‌یان بۆ هه‌یه له‌دنیا و له‌ئاخیره‌تدا . (له‌ئینته‌رنی‌ت) وه وه‌رگه‌راوه .

(۲۲) ئافره‌تیکی رووسی

قاچاخچیه‌کی رووسی کۆمه‌لی ئافره‌ت به‌ناوی شت کپینه‌وه دینیت بۆ ولاتیکی خلیج و گوایه هه‌ریه‌که‌یان ئامی‌ریکی کاره‌باییان بۆ ده‌کری‌ت و به‌ناوی ئەوه‌ی بۆ به‌کاره‌ینانی شخصیه له‌گه‌رانه‌وه‌دا گومرگیان ئی‌ناسینری و پاره‌یه‌کی باش قازانج ده‌کا و شتیکی‌ش قازانج به‌ر هه‌ریه‌که له‌و ئافره‌تانه ده‌که‌وی‌ت ..

که ئافره‌ته‌کان ده‌گه‌نه خلیج ، تیده‌گه‌ن که قاچاخچی یه‌که فی‌لی لیکردون و بۆکاری به‌د ره‌وشتی هی‌ناونی ، هه‌موویان ناچار رازی ده‌بن له‌به‌ر هه‌ژاری و بی‌چاره‌یی ، ته‌نها

ئافره تېكىيان نەبىت ، كەفرسەت دەھىنى پەساپۇرتەكەى لەقاچاخچىكە دەفرىنى و
رادەكات ، قاچاخچىكەش بانگى ئىدەكات و دەلىت : تۆنەزمان دەزانى و نەپارەشت
پىيە و نەكەس دەناسىت ، ھەرپەشىمان دەبىتەوہ و دىتتەوہ !

ئافره تەكە لەسەر شەقامەكان دىت و دەچىت ، ژنىك و كچ و كوپىك دەبىنىت ،
(كەلەنەرەتدا فەلەستىنى بوون و ، لەولاتى خلىج دەژيان) بەرووسى قسەيان لەگەل
دەكات، تىي ناگەن ، ئىتر بەزمانى ئىنگلىزى باسى حالى خوى دەكات و ئەوانىش ئىي
حالى دەبن... لەسەرەتادا ئەمانىش دوودل دەبن ، كى دەلى دروناكات و شتىك لەژىر
سەريانىيە... بەھەر حال رازى دەبن و لەگەل خويانا دەبەنەوہ مائەوہ ، ھەرچەندە
دەبەوئىت پەيوەندى بەكەس و كارىوہ بكات ، لەوہ دەچىت تەلەفۇناتيان تەواو نەبى و
بوى وەرناگىرى !

كوپى ئەو خىزانە كەناوى خالىد بوو باسى رووداوہكان دەكات و دەلىت :
خوشكەكانم زۆر بەرپىزەوہ مامەلەيان لەگەلدا دەكرد و وردە وردە باسى ئىسلاميان بۆ
دەكرد ، ئەوئىش دەيوئىست باشتەر قەناعەتى بۆ دروست بىي وپرسىياري دەكرد ...

منىش چەند پەراوئىكى ئىسلامىم بۆ پەيداكرد كە بەزمانى رووسى بوون و سەرەنجام
موسلمان بوو ، وە پۇشاكى ئىسلامى پۇشى... خوشكەكانىشم لەگەل خوياندا ئەيانبرد بۆ
وانەى فېربوونى قورئان و رۆژ بەرۆژ بەرەوپىشتەر دەچوو... ئنجا لەبەرئەوہى لەسەر ژن
هينان بووم لەگەل خوشكەكانم و دايكەمدا رامان ھاتە سەر ئەوہى كەداواى بكەم و
بىخوئىزم لەسەر شەرىعى خوا ، ئەوئىش رازى بوو ، بەو جۆرە بووہ ھاوسەرم ...

ئنجا كىشەى تەواوبوونى پەساپۇرتەكەى و تازەكردنەوہى ھاتەكايەوہ و ، ناچاربووئى
كەبچىن بۆ رووسىيا بۆ تازەكردنەوہى ، لەفرۆكەخانە دوو جىگامان (حجن) كرد و
خىزانەكەم بەجل و بەرگى سەرتاپاي ئىسلامىيەوہ ھات لەگەلما ، ديارە ئەم جل و
بەرگە لەھىلى ئاسمانى رووسىدا شتىكى سەير بوو !

بەھەر حال چووئىنە ئەو شارەى كە پەساپۇرتەكەى ئىدەرچووبوو ، داواى وئەنيان كرد
بەسەر و قژى رووتەوہ ، ئەوئىش وئەنيەكى دانى كەبەسەرپۇشەوہ بوو ، چى ھەوليان
لەگەلدا رازى نەبوو وئەنيەك بگىرى كەسەر و قژى رووت بىت .

ئەوانىش لەپقا كارەكەيان بۆ نەكردىن و نارديانين بۆ(مۆسكۆ) ، من بەراستى نەرم
بووم و وتم : **﴿ فاتقوا الله ما استطعتم ﴾** ﴿ لا يكلف الله نفسا الا وسعها ﴾ ،

که چی بهو روخسه ت وەرگرتنه رازی نه بوو ، وتی : من تهحه ددایان ده کم و ئه بی هه
وینه ی کاتی داپوشراویم بکه ن به په ساپورته که وه و چی ده بی بابیی ...

پاشان چووینه مۆسکو و لهویش ئه و به رێوه به ره ی چووینه لای توورپه بوو ، وه
په ساپورته که ی ئی سه ندین و کردیانینه دهره وه !

ئه وشه وه چووینه ئوتیل و زۆربه ی شه و شه ونوویی کرد و له خواپاراپیه وه کاره که ی بۆ
ئاسان بکات ، که به یانی چووینه وه یه کی له فهرمانبه ره کان ناوی خیزانه که می خوینده وه
و په ساپورته که ی به ته و او بووی دایه وه دهستی ، خیزانه که شم پی ی وتم : نه مووت
﴿ومن یتق الله یجعل له مخرجاً﴾ الطلاق : ... به راستی وانه یه کی زۆر گه وه ره ی
له دینداری دا فیرکردم ، که هه رگیز ئاوا به چاکی تی ی نه گه یشتبووم !

ئنجا ناچار بووین بچینه وه بۆ شاره که ی خو ی ، تامویریکی بۆ ئی بدن ، که گه راپینه وه
چووینه ئوتیل و پاش ئه وه ی کارمان ته و او بوو ، وتی : باسه ریکی مالی باو کم بده ی ،
منیش له گه لیا چووم بۆ مالی باوکی که له گه ره کیکی هه ژاردابوون ...

له دهرگای دا و برایه کی دهرگا که ی کرده وه ، هه رواقی و پرما خوشکه که ی بین ی به و
جلانه وه ، هه رچونی بوو چووینه ژووره وه و من دانیشتم و ئه و له ژووریکی تر که وته قسه
له گه ل باوکی و سی برایدا و پی ی وتن که ئاوام به سه ره اتوه و دوا یی ئه و ماله فریام
که وتوون و موسلمان بووم و شووم کردوه و ئه وش میرده که مه ، ورده ورده دهنگیان
به رزبۆوه و بوو به هه راو فره تهنه و به هه مو یان که وتنه لی دانی ، ئنجا هاتن بۆ من و به هه ر
چوار پیا وه که هه رچی گیانم هه بوو به شه ق و مسته کو له شکاندیان و کردیانمه دهره وه ،
منیش ناچار گه رامه وه ئوتیله که و هه ر دلم لای هاوسه ره که شم بوو ، ده مووت : رهنگه
ئیستا ئه و به سته زمانه یان کوشتب ی !

ئنجا خه یالاتی سه یرم بۆ ده هات و ده مووت ئه گه ر نه شیان کوشتب ی له ژیر فه للاقه و
لی داند ا په شیمان بۆته وه و ئیتر نایبینمه وه !

ناچار هه موو روژی دووراو دوور به ندزی یه وه چاودی ری مالیانم ده کرد بزانه چی هه یه ؟
روژی چواره م پاش ئه وه ی باوک براکانی چوون بۆ سه ر ئیش ، دهرگا که کرایه وه و
خیراچووم بۆ لای و ، بینیم هه موو سه روچاوی شکا وه و جل و به رگی هه موو دپا وه و
ده ست و قاچیشتی به ستراره ، به هه رحال تی ی گه یاندم که له سه ره عه د و په یمانه که ی
خویه تی و سووره له سه ر ئیسلامه تی یه که ی و ، و تی : ئه وه ی که تووشی من بووه یه ک

لەسەر ھەزاری ئەوھنیە کە تووشی پیغەمبەران و ھاوھلانی و موسلمانان بوو ، بپۆرەوھ
لەئوتیلە کە چاوەڕپی بکە خوا کەریمە و ! دوعا و شەونویژت بیر نەچی !

منیش گەڕامەوھ بەو ھەموو خەم و خەفەتەوھ چرکەکانم ئەژمارد ! پاش سێ پۆژ
کەنەشەوم شەبوو ، نە پۆژم رۆژ بوو ، ھەر شەو و رۆژە ی ئەتووت سالتیکە ... لەدەرگا درا ،
بەترس و لەرزەوھ کەنەوھ کەسوکاری بن و ھاتبنە سەرم ، دەرگا کەم کردەوھ ،
سەیردەکەم ھاوسەرە کەمە رای کردوھ ، خێرا جلی ترمان پیبوو لەبەری کرد و وتم :
بابچین بۆ فەرۆکەخانە ، وتی : نا دەچین بۆ شارێکی تر و لەفەرۆکەخانە یەکی
نیو دەوڵەتیەو دەگەڕێنەوھ ، چونکە ئەگەر لیڤرەیین باوکم و براکانم دین و دەمان دۆزنەوھ
و گیردەخوین ..

پاشان لەفەرۆکەخانە ی شارێکی ترەوھ گەڕاینەوھ و رزگارمان بوو ، لەرینگا لیم پرسی
چۆن دەر باز بوویت ؟ وتی : پاش ئەو ی ھەموو پۆژی چینیکی باش دارکاریان دەکردم و
دەست و قاچیان دەبەستەوھ ، خوشکیکی پانزە سالم ھەیە دەھات بەلامەوھ و
ئاو خواردنی دەدامی ھەتا دەھاتمەوھ ھۆش خۆم و منیش باسی ئیسلامم بۆ دەکرد و
کەزانی لەسەر ھەقم بریاری دا کە ھاوکاریم بکات ، ئەو پۆژە ی کە رزگارم بوو ، ھەرەک
عادەتی خوێان ، براکانم و باوکم میزیان رازاندەوھ و کەوتنە خواردنەوھ و خوشکە کەشم
زیاتری دەر خواردان ھەتا تەواو سەرخۆش بوون و ناگایان لەخوێان نەما ، ئەویش
کلیلە کە ی ئیفراندن و دەست و پی ی منی کردەوھ و بەپەلە خۆم دەر باز کرد ، وە من داوام
لیکرد کە ئەگەر موسلمان بوو جاری خۆی ئاشکرا نەکات تا خوا دەر و یەکی ئی دەکاتەوھ
و چارەسەریکی بۆ دەدۆزینەوھ !

(ئەم باسە شیخ (ابراھیم الفارس) لەشریتی (قصص مؤثره) دا باسی کردوھ کە
ئەویش لە میڤدی ئافرەتە کەوھ وەری گرتوھ)... تۆپی ئەنتەرنیٹ .

(٢٤) گاری ملیر

دکتۆر گاری ملیری کەنەدی مامۆستای زانکۆی مەلیک فەھدی نەوتە لەسعودیە و زۆر
ھەزی بەزانستی (ریاضیات) ە و زانیاری یەکی تەواویشی ھەیە لەبارە ی پەرەوھ
پیروژەکانەوھ و یەکیکە لەمژدەدەرە وریا و چالاکەکان ... رۆژێک ویستی قورئان بخوینی و
ئی بکۆلێتەوھ ، تاوھکو کەم و کورتی و ناتەواویەکانی ئاشکرا بکات و دلی موسلمانانی
پی ساردبکاتەوھ ... وای دەزانی کە پەرەواییکی کۆنی پیش چوارە سەدە باسی بیابان و

ئەوزەمانە دەكات ، كەچى سەرسام بوو لەوھى كە ئەوشتانەى لەم پەراوەدايە لەھىچ پەراوێكى تردا نىيە لەجىھاندا .

واى دەزانى ئىستا باسى ئەو رووداوە ناخۆشانەى تىايە كەبەسەر (محمەد) دا ھاتووہ وەك مردنى خەدىجەى خىزانى و مردنى مەدائەكانى ، كەچى ھەرچى گەراو لاپەرەكانى پشكنى شتى واى نەبىنى ...

ئەوھى كەزىاتر سەرسامى كرد ، ئەوہبوو كەبىنى سۈرەتێكى تەواو بەناوى (مەرىم) ھوہ ناوئراوہ كەھاوشىوہى نىيە لەتەورات و ئىنجىلدا ... لەكاتێكدا سۈرەتێك نىيە بەناوى (عائشە) يان (فاطمە) ھوہ ...

ھەرۋەھا دىقەتى دا كە (٢٥) جار ناوى ھەزەرەتى عىسا ھاتووہ سەلامى خواى لىبى ، وە تەنھا (٥) جار ناوى ھەزەرەت ﷺ خۆى ھاتووہ ...

ئىنجا زۆر زىاتر سەرسام بوو بەئايەتى ژمارە (٨٢) ى سۈرەتى (النساء) كە دەفەرمۆى: ﴿أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا﴾ ئەم ئايەتە بەتەواوى واى لىكرد بەچاكى بگەپى بەقورئاندا سا بەلكو كەم و كورتى و ناتەواويەكى تيا بدۆزىتەوہ !

دەملەر دەلى: ھىچ نووسەرێك نىيە لەدنيادا بتوانى زاتى ئەوہەكات ، بلى نووسراوہ كەم بگەپىن ھىچ ھەلەيەكى تىانيە ! ... ديارە ئەم قەسەيە لەمروڤەوہ نىيە و ھەرموودەى پىروۆزى خوايە !

ھەرۋەھا دەملەر ھەستا لەبەر دەم ئايەتى : ﴿أُولَئِكَ يَرْكُفُونَ أُولَئِكَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ﴾ الانبياء : ٣٠ و وتى : ئەم ئايەتە دەقاودەق باسى ئەوتەقینەوہ گەورەيە دەكات كە ئاسمانەكان و زەوى و ئەستىرەكانى لىوہ دروست بوون ... كە وشەى (رتق) باسى بەيەكەوہ بوون دەكات و (فتق) يش باسى لەيەك جىبابوونەوہ دەكات و ھەرۋەھا باس لە دروست بوونى ھەموو زىندەھەرانىش دەكات لەئاو ، ئەمە بە ھىچ جۆرێك لاى كەس نەزانرابوو ، ھەتا لەم سالانەى دوايى دا ئەو زانايەى وەك بىردۆزێك ئەمەى دۆزىوہ ، خەلاتى نۆبلىيان دايە لەسالى ١٩٧٣ دا ... بەراستى كەسيكى نەخويندەوارى پيش ھەزار و چوارسەد سال لەمەوبەر ناتوانى خۆى لەقەرەى دەنگ و باس و مەسەلەى ئاوا گەنگ بدات .

به‌لّی... دکتۆر ملیر له‌سائّی (۱۹۷۷) دا موسلمان بوو ، که‌وته هه‌ول و کۆشش و وتاردان له‌بارهی راستیه‌کانی ئیسلامه‌وه .

جاریک له‌وتاریکی دا رووبه‌پووی موسلمانان وتی : (ئه‌ی موسلمانان ئه‌گهر فه‌زلّی ئه‌وه‌ی لاتانه بتانزانیایه له‌چاو ئه‌وه‌ی لای خه‌لکی تره ، ئه‌وا سوچه‌ی شوکرتان ده‌برد بۆ خوا که‌له‌دایک و باوکیکی موسلمان دروستی کردوون و له‌کەش و هه‌وایه‌کی موسلمانانه‌تی دا گه‌وره‌بوون) .

(هه‌روه‌ها ئه‌گهر سه‌یری مانای خوایه‌تی و په‌یام و پیغه‌مبه‌رایه‌تی و زیندوو بوونه‌وه و لیپرسینه‌وه و به‌هه‌شت و دۆزه‌خ بکه‌ن له‌لای خۆتان و به‌راوردی بکه‌ن له‌گه‌ل ئه‌و مانا و شیوازانه‌ی که‌له‌لای خه‌لکی تره‌ن ، ئه‌وه سوچه‌ی موسلمانانه و ته‌سلیم بوون ده‌بن بۆ خوا ، چونکه ئه‌و مانا و مه‌به‌ستانه لای خه‌لکانی تر ده‌ستکاری کراون و عه‌قل و فیه‌ره‌تی ساغ قبۆلیان ناکات) ...

دکتۆر ملیر چه‌ند په‌راویکی نووسیوه له‌وانه (جیاوازی له‌نیوان قورئان و کتاب المقدس دا) وه (القرآن المذهل) و (نظرة اسلامية لأساليب التبشیرین) وه زۆر نووسراوی تر که به‌زمانی ئینگلیزین و له‌سه‌ر تۆپی ئینته‌رنیّت ده‌ست ده‌که‌ون ...

دکتۆر ملیر خه‌لکانیکی زۆر له‌سه‌ر ده‌ستیا موسلمان بوون و ئه‌زموونی چاکی هه‌یه له‌بانگه‌وازدا ... وه زۆر له‌بانگه‌وازن سوودیان له‌و زانیاری و ئه‌زموونانه‌ی بینیه‌و و بانگه‌راوه له‌ زۆر شوپۆ بۆ وتاردان ، بۆ نمونه شیخ (احمد دیدات) بانگی کرد بۆ ئه‌فریقیای خواروو ، وه‌له‌وی زۆر باس و خواسی ئیمانی چاکی پیشکەش به‌موسلمانان کرد . ئه‌مه‌ش ناوینشانیتتی بۆ که‌سیک که‌بییه‌وی پیه‌یه‌ندی پیه‌وه بکات (<http://www.kfupm.edu/math/45.ktm>)

شایانی باسه‌ یه‌کیک له‌و زانا ناودارانه‌ی که‌ رۆلّیکی گرنگیان بینی له‌دانوستان دا له‌گه‌ل ئه‌هلی کیتابدا له‌م سه‌ده‌ی بیسته‌مه‌دا ، شیخ ئه‌حمه‌د دیدات بوو له‌ ئه‌فریقیای خواروو ، وه‌توانی زۆری ئه‌و ده‌ستکاری‌یانه‌ بخاته‌ پوو که‌له‌ته‌ورات و ئینجیلدا هه‌ن و که‌سانیکی زۆری ئه‌و دووئاینه‌ به‌ره‌و ئیسلام هاتن به‌وپه‌ری قه‌ناعه‌ته‌وه ، ته‌نانه‌ت شیخ دیدات داوای گفت و گۆو دانوستانی کرد له‌گه‌ل پاپای فاتیکان دا ، بۆ ئه‌وه‌ی که‌به‌لگه‌بی به‌سه‌ریه‌وه و ، به‌ئاشکرا داوای لی‌کرد که‌ موسلمان ببی ، به‌لام (پاپا) وه‌لامی ئه‌م داوایه‌ی نه‌دایه‌وه و قایل نه‌بوو به‌ گفتو گۆ و دانوستان ... ل ۲۰۶ المعجزة المتجددة .

شیخ محمد حسان لهوتاری (الاسلام قادم) دا دهلیت :

لهم چه ند ساله ی رابردودا که چووم بۆ ئەمەریکا ، چاوم کهوت به ئەفسەریکی ئەمریکی که ناوی (مایکل) بوو ، پاش موسلمان بوونی ناوی (عبدالصبور) ی له خووی نابوو و، کۆمه‌لەیه‌کی ئیسلامی دامەزراند بوو ، له‌باره‌ی موسلمان بوونیه‌وه پرسیارم لیکرد ئەویش له‌وه‌لامدا وتی : من له‌گه‌ڵ ئەوه‌دا که ئەفسەریبوم ، پله‌یه‌کی گه‌وره‌ی ئاینیشم هه‌بوو ، وه‌ خه‌ریکی قه‌شه‌یه‌تی و رینمایی کردن بووم ... من قورئان و وەرگیرانه‌که‌یم خوینده‌وه و دیراسه‌ی فەرمووده‌کانی (بوخاری و موسلیم) م کرد ، براده‌ریکم پیش من موسلمان بوو ، چووم به‌دوای دا له‌مزگه‌وت دۆزیمه‌وه ، کاتی بانگ بوو ، لیتان ناشارمه‌وه له‌ناخه‌وه هه‌ژاندمی ، به‌جۆریک که‌نا‌توانم ده‌ری بپریم و باسی بکه‌م ... موسلمانانم بینی نوێژده‌که‌ن ، زۆرکاریگه‌ری هه‌بوو له‌سه‌رم ... پرسیارم کرد چون موسلمان ببه‌م ، وتیان : خۆت بشۆ و شایه‌تمان به‌ینه ... منیش ئەوه‌ی پیویست بوو کردم و به‌و جۆره‌ هاتمه‌ ریزی موسلمانانه‌وه ..

به‌راستی ئیسلام زۆر به‌خیرایی له‌ئه‌مەریکا‌دا بلاوده‌بیته‌وه ، له‌کۆی په‌نجا و چوار هه‌زار ئەفسه‌ری پیاوو ژنی ئەمریکی تا ئیستا له‌سایه‌ی خواوه ، نزیکه‌ی سیانزه‌هه‌زاریان موسلمان بوون و (ته‌نها له‌و سه‌رباز و ئەفسه‌رانه‌ش ، که‌له‌جه‌نگی که‌نداودا به‌شداریان کرد نزیکه‌ی هه‌وت هه‌زار موسلمان بوون (المعجزة المتجددة)

روژیک ئەفسه‌ریکی ئافره‌ت موسلمان بوو، به‌خۆداپۆشراوی هاته‌ سه‌رکاره‌که‌ی ، به‌رپۆه‌به‌ره‌که‌ی پی‌ی وت : برۆ به‌رگه‌که‌ت بگۆره‌ وله‌چه‌که‌ت لابه‌ ، ئەویش وتی : ئەم له‌چه‌ک وچه‌ فەرمانی خوايه‌ و هیچ ده‌سه‌لاتیکی نیه‌ بتوانی ریم ئی بگرییت !

عبدالصبور وتی : من سی نامه‌م هه‌یه به‌تۆدا ده‌ینی‌رم ، یه‌که‌م بۆ ئەمریکه‌کان که ده‌لیم : ئیمه‌ی موسلمان ئیمانمان به‌حه‌زرتی عیسا هه‌یه ، هه‌روه‌ک چون ئیمانمان هه‌یه به‌حه‌زرتی (محمد) ﷺ .

نامه‌ی دووه‌میشم بۆ موسلمانانه‌کانی ئەمریکایه‌ و ده‌لیم : ئارام بگرن و په‌له‌مه‌که‌ن هیچ کاریک به‌بی ئارامگرتن ناگاته‌ ئەنجام و ، خه‌مبار مه‌بن له‌هه‌له‌ و که‌موکوپری له‌کاتی‌کدا که سوورنن له‌سه‌ری و ته‌وبه‌ ده‌که‌ن .

نامەى سىيەمىش بۇ موسلمانان بەگشتى و مىسرىەكانە بەتايىبەتى كە پىيان دەلىم
: ھەرچەندە ھەزارەھا مىل لىتائەو دەورىن ، بەراستى ئىمە خوڭشان دەوین لەبەر خواو
بەبراى خوڭمانتان دەزانىن ...

پاشە رۇژ بۇ ئىسلامە

لەفەرەنسادا ژمارەى موسلمانان لەم چەند سالىەى رابردودا گەيشتە نزىكەى پىنج
ملىون كەس و لەبەرىتائىاشدا گەيشتە نزىكەى دووملىون كەس و سالى نزىكەى
دووھەزار كەس لەوانەى كەبەئەسل بەرىتائىن موسلمان دەبن ، ھەروەھا لەئەمەرىكاش دا
نزىكەى ۱۳ مىليون موسلمان ھەيە و نزىكەى دوو ھەزار مەزگەوت و مەركەز لەئەمەرىكا
بەگشتى و (۱۷۵) مەركەز و مەزگەوتىش لەنىويورك ھەيە بەتايىبەتى .

د. عادل الشويخ لەوتارى (المبشرات) دا جەخت دەكاتە سەرئەوئەى ئەگەر موسلمانان
بانگەوازىش نەكەن لەداھا توودا دەبن بەزورىنە لە رۇژئاوادا ، ئەمىش بەھوى ئەوئەى كە
ئەوروپىيەكان مائالىيان ناوئەى ، يان زور بەكەمى دەيانەوئەى ، موسلمانانىش ژمارەيەكى
زىاتر لەوان مائالىيان دەبئەى و بەو جۆرەش رىژەيان زىاد دەكات ...

نامارەكان دەئىن

پروڤىسور يوسف اى كالىفانو لەزانكوى كۆلۇمبىيا دەلئەى (ئەمەرىكا ئەمرو دەئالىنى
بەدەست نەخوشىيە كۆمەلەيەتيەكانەو ، وەك تاوان و توند و تىژى و ھەژارى و
گوى ئەدان بەمئال ، و ، بلاوبونەوئەى ئايدز و نەخوشىيە زايەندىەكان) . ھەروەھا دەلئەى
:- * ۱۲ مىليون ئەمەرىكى ماددەى (مخدر) ى ياساغ بەكار دەھيئەن وەك (مارگوانا) كە زور
بەكار دئەى .

* سالى نزىكەى سەد ھەزار كەس بەھوى (كحول) ەو گيان لەدەست دەدەن وە
لە (۴۰٪) ى پووداوە دلتەزىنەكانى ھا و چۆ بەھوى ئەم ماددەيەوئەى .
* لەسالى ۱۹۹۳ دا ئابوورى ئەمەرىكا (۵۰) مىليار دۆلارى بەھوى ماددە
بىھۆشكەرەكانەو زيان ئىكەوت . وە لەسالى (۱۹۹۵) دا (۱۵۰) مىليار دۆلار زىانيان لىكەوت
بەگشتى كۆى بەھەدەردانى پارەى ئەمەرىكى بۆ نەھيشتەن و چارەسەر كەردنى كىشەى
(مخدرات) و (عەرەق) لەم سالانەى دوايى دا گەيشتوتە (۲۷۶) مىليار دۆلارى ئەمەرىكى .
كە ئەوئەى زىاترى بېرى ئەو بوودجەيەيە كە بۆ بوارى تەندروستى داين دەكرئەى .

* بېرى ئو پارەيەي كە بۇ چارەسەرى كېشەي نەخۇشىيە دەرونىيەكان خەرج كرا لەسالى (۱۹۹۰) دا گەيشتە (۱۴۷) مليار دۇلار كە نزيكەي (۴۷) مليارى بۇ مەسەلەي دوو دلى و دلەپاوكى بوو . وە لەسەدا سىويەكى ئو پارەيەش بۇ چارەسەرى (شيزوفرينيا) بوو ... ژمارەي ئەوانەي لەسالىكدا بەدەست خەمۇكىيەو گيردەخۇن نزيكەي (۱۱) مليۇن ئەمريكىيە ، كە نزيكەي (۴۴) مليار دەكەويت چارەسەرە و بنەپرکردنەكەي لەسەر خەزىنەي ولات .

* ھەموو ھەژدە خولەكەك ھەوليكى خۇ كوشتن دەبيت و نزيكەي (۳۰) ھەزاريان دەمرن و دووسەد ھەزاريشيان ھەولەكەيان پوچەل دەكرىتەو و چارەسەردەكرىن و فريايان دەكەون!

* رۆژانە نزيكەي (۶۵) كەس بەھۇي توندوتىژي و تاوانەو گيان لەدەست دەدەن و رۆژي نزيكەي شەش ھەزار كەسيش لەسەر تاسەرى ئەمريكادا بريندار دەبن كەسالى دەكاتە (۲۳۷۲۵) كوژراو نزيكەي دوو مليۇن بريندار ...

* نزيكەي (۵۶) مليۇن حالەتي نەخۇشى زايەندى ھەيە (وەك زەرى و سيلانو...ھتد) و سالانەش چەند سەد ھەزارىك زياد دەكات .

* لەسالى ۱۹۸۶ دا (۱۰) مليار دۇلار بۇ ئايدز خەرج كراو و لەسالى ۱۹۹۱ دا بېرى خەرجكراو گەيشتە (۱۶) مليار دۇلار .

* ژمارەي ئو مندال و ھەرزەكارانەي كەپايان كردو وە خيزانەكانيان بەجىھىشتوو و لەكوپ و لەكچ لەسالى ۱۹۸۲ دا گەيشتە مليۇنيك و سىسەد ھەزار منال و ھەرزەكار .

(گۇقارى المجتمع ژمارە ۱۴۸۶/سالى ۲۰۰۲) .

پاستە ئەمريكا ژمارەي دانىشتوانى نزيكەي (۳۰۰) مليۇن كەسە و نزيكەي (۲۰) مليۇنى موسلمانە و ، ئو ريزانەش كە باسكران رەنگە ھەموو كەس ھەستى پىنەكات ، بەلام ئامارە حكومىيە رەسمىيەكان ئاوا باس لەو دەردە كۆمەلەيتانە دەكەن و زاناو بىريارە ژير و ھۆشمەندەكانيان ھەردەم ئاگاداريان دەكەنەو ، ھەرچەند راگەياندىنى جوولەكە و (لوبي) جوولەكە كە ھەرگىز خىريان بۇ ھىچ ولاتيك نەداوہتەو ، دەيانەوي ئو دەنگانە كپ بكن ، بۆئەوي باشت دايان دۇشن و دەست بگرن بەسەر سياسەت و ئابوورياندا ... چارەي گشت كيشەكانى جىهان بەگشتى و ئەمريكاش بەتايبەتي ھەر ئو پەيرەو پروگرامە جىهانىيەيە كە خوا ناردوويەتي بۇ سەرجم گروى بەشەر ، ھەر ئو

به‌نامه‌یه‌یه که بتوانی ریزی مروّف و پایه‌داری‌یه‌که‌ی بگیریته‌وه ، چونکه خواجه‌ن
ناردویه‌تی که ده‌فرمویّت : ﴿ ولقد کرّمنا بنی ادم ﴾ الاسراء ۷۰. هه‌روه‌ها هه‌ر خواجه‌که
ده‌زانیت مروّف چون دروست بووه و چی باشه بوی ﴿ الا یعلم من خلق ، وهو اللطیف
الخبیر ﴾ الملك ۱۴ .

ژنیکی ئەمریکی که موسلمان بوو وتی : حه‌زده‌که‌م به‌هه‌موو توانامه‌وه هاوار بکه‌م و
ئافره‌تانی ئەمریکا له‌ده‌ورم کو‌بینه‌وه و پی‌یان بلّیم : وهرن من ئاینیکم دۆزیوه‌ته‌وه
که‌به‌راستی ریز له‌ئافره‌ت ده‌گریّت ! (وتاری شیخ محمد حسان / ئینته‌رنیّت) .

چه‌ند ویستگه‌یه‌کی هیدایه‌ت

۱ - له (حه‌لقه‌ی ئیسلامی) له‌ئه‌مه‌ریکای باکوردا رایان گه‌یاند که ئاماده‌ن هه‌رکه‌س
به‌نامه په‌یوه‌ندیان پیوه بکات وه‌لامی بده‌نه‌وه وچی ده‌ویّت بوی روون بکه‌نه‌وه ، ئەم کاره
خیره وای کرد که خه‌لکی له‌گشت لایه‌که‌وه نامه‌یان بو بنیری و داوای شاره‌زابوون بکه‌ن
له‌باره‌ی ئیسلامه‌وه ... رۆژانه نزیکه‌ی چل نامه ده‌گه‌یشته ده‌ستیان ... هه‌رچه‌نده ئیستا
له‌ری ئینته‌رنیته‌وه ده‌توانریت کاری باشت بکریّت . ل ۶۱ المعجزة المتجددة .

۲ - له و لاتانه‌ی که‌نداو که ژماره‌یه‌کی زۆر هیندی و فلیپینی و تایله‌ندی و روسی و
... هتد کارده‌که‌ن ، بنکه‌ی تایبەت به‌شاره‌زابوون له‌ئیسلام کراوه‌ته‌وه به‌ناوی (مرکز
اکتشف الاسلام) ، له‌و بنکه‌یه‌دا وتار ده‌دریّت به‌زمانی ئەو جوړه که‌سانه و رووی گه‌شی
ئیسلامیان پیشان ده‌دریّت ، به‌وه‌ش ژماره‌یه‌کی زۆر موسلمان ده‌بن ، که ده‌گاته هه‌زاره‌ها
که‌س ، له‌وانه‌ش هه‌ندیکیان هاوکاری ده‌کریّن بو چون بو حه‌ج . ل ۶۱ المعجزة
المتجددة .

(ئاماره‌کان ده‌ئین که‌له‌چەند سائیکدا پانزه هه‌زار که‌س له‌هیندی و فلیپینی و
تایله‌ندی و روسی موسلمان بوون له‌وانه‌ی که بو کارکردن روویان کردۆته و لاتانی
که‌نداو) ل ۱۴۳ هه‌مان سه‌رچاوه .

۳ - خوای گه‌وره په‌یمانی داوه که ئەم ئاینه ده‌پاریزی و ، به‌رده‌وامیش لی‌ره و له‌وی
نموونه‌ی ئاشکرا ده‌بینین له‌م باره‌یه‌وه .

رۆژنامه‌ی (جسکیاتاف کوبو) ی نه‌یجیری ، بلاوی‌کرده‌وه که مژده‌ده‌ریکی مورته‌د و
هه‌لگه‌پاوه‌ی لای خو‌یان ، که تا دوا پله‌رقی له‌ئیسلامه و ، ناوی (غیمو)یه . رۆژیک له‌ناو
کو‌مه‌لی گاوردای له‌که‌نیسه‌ی (بابتیس) به‌ته‌حه‌دداوه وتی : (داوا ده‌که‌م له‌خوا ئەگه‌ر ئەم

ئىسلام و قورئانە ھەقە نەگەمەو ھە مائەو ھە مەرم) ...خوای گەورەش پىی نواند ، ھەرکە گەراپەو ھە پىی ھەلەنناپەو ھە و ھەستى لەجۆگەيەك بپەرپتەو ھە ، قاچى ھەلنوتا و کەوت و مرد ...

پاش ماوھەيەك يەكەك و ھەستى بچیت بەلایەو ھە و لەو جۆگەيە دەرى بەینیتەو ھە ھەستى بەقەدەرى خوا مرد ! پاشان کۆمەلەي لەکەنيسەو ھەتەن و برديان بۆ چەند خەستەخانەيەك ھەموويان يەك قەسيان کرد و وتیان : (غیمو) مردو ھە ... ھەر ئەو ھەندەي ئەم ھەوالە بلاوبۆو ھە چوار لادى لەويلایەتى (گونگولى) لەباکورى نەيجيريا موسلمان بوون ، کەناوکانيان (فال) و (يلوا) و (غراتى) و (موب) ھ .

ھەرھەمان رۆژنامە باسى رووداويكى ترى لەو جۆرە دەکات و دەلیت : لەناوچەي (لەنگبیری) لەھەمان ویلايەت مژدە دەریكى ئەوروپی (رەلینت ولفى بوٹ) نوسخەيەك قورئانى سووتاند و سووکايەتى پیکرد ، دەستى خۆي پيو سووتا و تا برديان بۆ خەستەخانەمرد ! ل ۱۱۶ المعجزة المتجددة .

٤ — خەلکى دىي (کوانگۆ) کە (٦٠ کم) دوورە لەشارى (سيؤل) ھەو لەکۆرياي خوارو ، کە ژمارەيان سى ھەزار کەس بوو موسلمان بوون ، و پاش ئەو ھەي مژگەوتەکەيان بریتی بوو لەژووریکى بچکۆلە بۆ نوێژ و بۆ فیروونی ئىسلام لەمالى (حاجى عبدالله) دا کەيەکەمین موسلمانى دىيەکە بوو ، ئیستا مژگەوتیکى گەورەيان ھەيە و چالاکی ھەمەپەنگى تيا ئەنجام دەدەن .

ئەمىندارى گشتى يەکگرتووی موسلمانانى کۆريا دکتۆر (جمیل لی سو) بە يارمەتى (رابطة العالم الاسلامي) کەچەندەھا کۆر و کۆنفرانسیان گرت لەبارەي ئىسلامەو ھە لەشارى (سيؤل) دا ، دەلیت : ئىسلام داھاتوويەکی رۆشنى دەییت لەکۆريادا (ان شاء الله) .

ھەر لەکۆرياي خوارو خاتوو (جون صون) سەرۆکی کەنيسەي بەناوبانگی شارى (جنحو) ، خۆي و شوینکەوتوانى ھەموويان چوون بۆ مژگەوتى (ابى بکر الصديق) لەشارەکەي خوڤان و موسلمان بوون ، وەناوى خۆي گۆپى بۆ (خدیجە) ... ئەمەش موڤتى کۆرياي خوارو (شیخ عبدالوهاب زاهد باسى کردو ھە) . (ل ۱۲۰ المعجزة المتجددة) .

ھەر ھەو لەشارى (بوسای) لەکۆرياي خوارو گەورە قەشەي برۆتستانت کەناوى (سین) بوو ، موسلمان بوو ، وەناوى خۆي کرد بە (عمر ياسين) ... و (بەپراستى

دەمىگە ئىسلام سەرقاۋىتى كىردىم ۋە ھىچ چارم نەماۋە دەپمۇ ئاتىغانمىز ، ھەلۋى
بىدەم لەرىيى خۇدادا ، پاش ئىۋەي كەلدىنبايىم (ئەم ئاينە ھەقە) ل ۱۲۱ المعجزة .

۵ - لەئەفەرىقىيە ژمارەيەكى زۆر لەپىيائى ئايىنى مەسىھى مۇسلىمان بولۇپ ، بۇ
نەمۇنە لەۋلاتى مىسرى بىست قەشە مۇسلىمان بولۇپ پاش ئىۋەي ماۋەيەكى زۆر خەرىكى
مۇدەدان بولۇپ ، سەۋكەكەيان (جىمس) دەلىت : (مەن سەركىدەي گەۋرەتەن كەرى
مۇدەدان بولۇپ لەرۇژەلەتلى ناۋەپاستدا ۋە ئىشراقى (۲۲) بىكەي مۇدەدانم دەكرد ۋە
لەئەمەرىكا ۋە فاتىكانەۋە سەپەرىشتى دەكرەن ، پاش قۇۋل بولۇپ ئەۋام لەئەلى
لاھوتدا ، پەيۋەندىيەكى پتەۋم بۇ دىۋست بولۇپ لەگەل راۋىزكارى رۇشنىرى سەۋدى
لەسۇدان ، ئەۋىش كىتەپخانەكەي بۇ دەخستە سەرىشت لەسەفەرەت ۋە مەنىش ۋە
ھاپىكانىش پەراۋى زۇرمان خۇندەۋە ، دواتر داۋاي گەت ۋە گۇ ۋە دانىشتەنمان كەرد
لەگەل زانا مۇسلىمانەكاندا ۋە ، پاش دانۇستانىكى زۆر مۇسلىمان بولۇپ ، ئىستاش پاش
مۇسلىمان بولۇپ دەست دەكەين بەبانگەۋازكەردن ۋە ئەۋ ژمارە زۆرەي كەلەخەلەكى
لەسەردەستمانا بولۇپ تەگاۋر ، بانگىيان دەكەينەۋە بۇ ئىسلام ، ئىستا زىاتر لە (۲۱۰۰۰)
كەس چاۋەرىي ئىمەن ۋە پىشت بەخۇا مۇسلىمان دەپ .

مەن دەمەۋى پىتان بىلەن : كەلە ئەمەرىكا ۋە فاتىكان ۋە ئەۋروپاۋە خەلەكانىك دىن بۇ
بانگەۋازكەردن بۇ بەرنامە ۋە رىيازىك كە ناھەقە ۋە دەستكارى كراۋە ، ئىتر چۇن ئىمەي
مۇسلىمان بانگ نەكەين بۇ پەپەرەۋى پروگراممى ھەقى خۇيى ؟
كەبەپاستىش ئەمەكارى لاۋانە ۋە ئەركى سەرشانىيە ۋە ، لەھەمۇ كۆمەلگەكاندا دەپمۇ
بەۋكارە ھەستەن) .

لەۋتەكانى ئەم قەشەۋە ئەۋ گۇرەنە دەپىنەن كە چۇن لەماۋەيەكى كەمدا دىتە دى ۋە
چۇن يەكسەر دەكەۋنە بانگەۋاز بۇ ئايىنى پىۋىزى ئىسلام ۋە بەئەركى سەرشانىيە
دەزانن ... بۇ نەمۇنە زىاترىش دەلىن : ھەر لەئەفەرىقىيە (۳۰) قەشە مۇسلىمان بولۇپ ،
تەنەت سەركىدەي بانگەۋازى (رواندا) ش ھەر قەشە بولۇپ كە مۇسلىمان بولۇپ ، ۋە
بەجۇرىك گۇرچ ۋە گۇل ۋە گەرم بولۇپ لەسەر بانگەۋازكەردن ، تەنەت رۇزىك كەتۈۋىشى
نەخۇشى گرانەتە دەپىت ۋە ناتوانىت لەجىگادا ھەستى ، داۋا دەكات كەلە بەردەرگا جىي
بۇدەپىن ۋە لەۋىدا دابىشى ، بەۋ جۇرە ھەرچى لەبەردەرگاۋە بىۋىشتەيە ۋە سەلامى
بەردايە ۋە ئەۋالى پىرسىيە ئەم بەفسەتە دەزانى ۋە باسى ھەقى بۇ دەكرد ... ئەم

رووداوه دكتور (عبدالرحمن السميط) گيئراويه تيه وه كه به پرسي ليژنه ي موسلماناني
ئه فريقيه . ل ۱۲۳ المعجزة المتجددة .

۶ - قوتايه كي زانكو له بهرتانيا كه به ئهسل سودانيه ، دايك و باوكي دهبات بو
لانه ي په ككه وتوو ده كان بو چاره سهر و سهر پرشتي كردن و ، خوشي زوريه ي كات له لايان
دهبي و به ده وروخولياندا ديت و خزمه تيان دهكات ، هه موو ئه و پيروپه ككه وتانه ي تري
ئه و شوينه كه ئه مه يان بيني لايان سهير بوو ، بويه پرسياريان كرد لي كه تو بوچي
ئاوايت ؟ ئه ويش پي و تن : من ئاينه كه م ئاوا فرماني پيداوم له خزمه تيانايم و بهم كاره
خوا له خوم رازي ده كه م !

ئه وانيش كه باشتري مئاليان ئه وه يه كه له جه ئني سهري سالدان يان له بونه يه كدا
چه كي گول يان نامه يه ك بنيري ، له بهر سهرقالي و گو ي پي نه دان ، ئه م مه سه له يه واي
لي كردن كه هه ره موويان به يه كه وه له سه رده ستی ئه و لاوه سو دانيه دا موسلمان بين .
(رۆژنامه ي المسلمون ژماره (۶۹۶) سالي ۱۹۹۸ والمعجزة المتجددة ل ۱۴۹)

به راستي كه سهيري پيرو په ككه وته ي رۆژئاوا ده كه ين و ئه م جوړه باسانه ده بيستين ،
ئيجا باشتري ده گه ين ، كه بوچي ئيسلام ئه وه نده گرنگي به خيزان داوه و هه ول ده دات
شيرازه ي نه بچري ... تا هه م منال له سايه ي نازي دايك و باوك و خيزاندا به دل و
دهروونيكي ئاسووده و ئارامه وه نه ش و نما بكا و ، هه م دواتريش دايك و باوك له ژير
بالي مناله كانيانا باقي ژيانيان به خوشي بگوزهرين ، ئيسلام نه كه هه ره له دنيا دا به لكو
له ئاخيره تيشدا گرنگي به خيزان و نه دمانا داوه ، ئه وه ش به وه ي كه منالي چاك
سه ده قه ي به رده وامن و چي خير و چاكه و دوعايه بكه ن به باوك و دايكيان ده گات و ،
هه روه ها له به هه شتيشا ئه گه ر دايك و باوكي پله وپايه يه كي به رزيان هه بي و مناله كانيان
نه گه يشتبته ئه و پله يه يه ، ئه وا خواي گه و ره له بهر دلي دايك و باوكه كه بو ئه وه ي له يه ك
دانه برين ، مناله كانيش ده باته پله وپايه و جيگاي ئه وانه وه ، قورئان ئه م مژده خوشه
به دايك و باوكه كان ده دات و ده فرموي ﴿والذين امنوا واتبعتهم ذريتهم بايمان الحقنا بهم
ذريتهم وما التناهم من عملهم من شيء كل امرئ بما كسب رهين﴾ الطور : ۲۱ واته :
جا ئه وانه ي باوه ريان هيئاوه و نه وه كانيشيان به ئيمان و باوه ره وه شوينيان كه وتوون ،
ئه وانه له به هه شتدا پيك شاد ده كه ينه وه ، تا كامه راني و خوشيان زياتر بيت ، وه نه بيت

ئەوانەى پلەى بەرزىان دەستكە وتووۋە داىيان بەزىنن ، چونكە ئىمە پاداشتى كىردەۋەى
كەس كە مناكەينەۋە ، لەكاتىكىدا ھەركەسە بارمىتەى كىردەۋەى خۆيەتى .

۷ - ھەندى لەتورك و يۇغۇسلافيانەى كەچوونەتە كەندەۋ رنى كەندەيان ھىناۋە
توانىويانە خىزانەكانيان والى بكن قەناعەت بكن بەئىسلام و بەدل ۋەرىبگرن ، بەم ھەول
و تىكۇشانەى ئەۋان و جالىەى ئىسلامى كەندە ، ھەوت رۇژنامە و گوڧارى ئىسلامى
دەردەكرى و گەۋرەىي و مەزنى ئىسلام بۇ خەلكى روون دەكەنەۋە ئەم خزمەت و رى
رۇشن كىردەۋەيەش ھاتۇتە بەر و لەچەند مانگىكىدا (۷۰) كەسى كەندەى موسلمان
بوونى خۇيان راگەياندوۋە (رۇژنامەى المسلمون ۳۶۲ سالى ۱۹۹۲) .

۸ - لەكۇمارى (بنين) لەچەند مانگىكىدا سىسەد كەس موسلمان بوون بەھۇى يەكى
لەبانگخوازەكانى ئەۋ كۇمارەۋە كە دەرچوۋى زانكۇى (ئىمام محمد بن سەۋود) ە و
بەردەۋام لەھەۋلدايە بۇ گەياندى بانگەۋازى خوا بەۋ ھاۋولائىانەى خۇيان كەنەشارەزان
بەدۋا پەيامى خۋايى (رۇژنامەى المسلمون ژمارە (۴۵۹) سالى ۱۹۹۳) .
تېيىنى :

دىارە ئەم نامار و دەنگ و باسانە نىزىكەى دەسالى بەسەرياندا تىپەپوون و
بەدلىيائىيەۋە ئىستا ئىسلام زۇر لەۋكاتە زىاتر چۆتە پىشەۋە و خىراتر بلاۋ دەبىتەۋە ،
چونكە ئەۋ (۳۰۰) كەسەى سالى (۱۹۹۳) ئەگەر لەسانىكىدا تىكرا يەكى يەك كەسىيان
رىنمايى كىردىبى ئەۋا لەسالى (۱۹۹۴) دا بوون بە شەسەد ، ۋە ئەگەر ئەۋ شەسەدەش
ھەركەسە و دەستى يەك كەسى گىرتىبى لەسالى (۱۹۹۵) دا بوون بە (۱۲۰۰) كەس ...
ئىتر بەۋشىۋەيە ژمارەكان چەند قات دەبنەۋە سال لەدۋاى سال ... ئەمەش بەرەۋ ھاتنە
دى مژدەى پىغەمبەرمان دەبات ﷺ كە دەفەرموئىت (ليلغن هذا الامر ما بلغ الليل والنهار
ولا يترك الله بيت مدر ولا وبر الا أدخله الله في هذا الدين بعز عزيز أو بذل ذليل عزاً
يعز الله دين الاسلام وذللا يذل الله به الكفر) مسلم

ۋاتە : بەدلىيائىيەۋە ئىسلامەتى دەگاتە ھەموو ئەۋشۋىنانەى كەشەۋو رۇژ دەىگاتى
ۋەبەھەموو دىيادا بلاۋدەبىتەۋە ، ھىچ مالىكى لادى و شارنامىنى ئەم ئاينەى نەگاتى ،
بەغىززەتى غەزىز ، يان زەلىلى زەلىل ، غىزەتلىك كە خوا ئىسلامى پى پايەدار و غەزىز
دەكات ، ۋە زەلىلىك كە خوا كافرانى پى رىسۋا و سەرشۋپ و زەلىل دەكات (ل ۵۸
بەشى يەكەم / بەھارى دلان) .

۹ - له ساڵی ۱۹۹۵ دا واته پاش نزیکهی دوو ههزار سال له له دایک بوونی عیسی سهلامی خوا ئی بی و پاش (۱۴۱۸) سال له هيجره تی حه زرت یه کهم مناره ی مزگهوت له شاری رۆما پایتهختی ئیتالیا بهزکرایه وه ... تا لهو بنکه ی خیر و بهرکه ته وه نووری ئیمان بلاو بکریته وه و ببی به (حجه) به سه ر جیهان به گشتی و خه لکی ئه و شاره وه به تایبه تی .

مزگه وته که ی شاری رۆما له جوانترین و قه شه نگترین گه په کی شاردا دروستکرا ، که ئه ویش گه په کی (باریولی) یه ، که نزیکه ی ده کیلومه تر دووره له (فاتیکان) وه ، جا هر ئه وه نده ی خه لکی هه وای ئازادی هه لمژی ، ملیونی موسلمان ، بوونی خویان راگه یاند له ئیتالیا دا هه رچه ند زۆر که س و لایه ن دژایه تی ئه م پرۆژه یه یان کرد و ویستیان ئاستهنگی زۆر بهیننه ری ی که چی خوا به فەزلی خو ی ئاواته که یانی نه هینا یه دی ... له گه ل ئه وه دا که موسلمانان هه موو ده ور به ری مزگه وته که یان کرد وه به باخ و باخات و گول و گولزار و گه په که کهش بو خو ی له پاکترین ناوچه کانی شاره ، که چی ههروهک دژمنایه تی و رقه به رایه تیه ک شاره وانی رۆما ویستی له دووری (۱۵۰) مه تر له مزگه وته که وه ، کۆگای خول و خاشاک دابنی و تیا یا کۆی بکاته وه ، خوا کردی له ئه نه جامدا ئه مهش سه ری نه گرت .

به رزبوونه وه ی یه کهم مناره له شاری رۆمادا ، ئاواتی دیرینه ی موسلمانان بو ، (هه رچه نده له ئیتالیا دا سی سه د و په نجا مزگهوت هه بوو تا کۆتایی سالانی ئه وه ده کان) ، چونکه ئه وه به شاره تی هاتنه دی مژده ی حه زره ته ﷺ که ئیسلام ده گاته ئیتالیا و ناوچه رگه ی قه لای رۆمه کان .

بانگی ئیسلام له بلند گۆی مزگه وتی رۆما وه به رزبووه ، له کاتی که دا پاپا یوحه نا جیهانی ئاگادار ده کرد وه له وه ی که مارکس بۆشاییه کی گه وه ری به جیه ئیشتوو ه به روو خانی شیوعیه ت و ، (محمد) خه ریکه ئه و بۆشایی یه پر ده کاته وه ...

به ئی ... (محمد) ﷺ و ئاینه که ی نه ک هر بۆشایی رووسیای پر کرده وه به لکو گه یشته نزیک فاتیکان و له ماوه یه کی کهمدا زیاتر له (۵۰۰) گاوری کا ئو لیکی ئیسلام بوونی خویان راگه یاند (ل ۱۴۰ المعجزة المتجددة) بۆیه که نیسه ی کا ئو لیکی شاری (تورنتو) رایگه یاند له راپۆرتی که دا که (ئیسلام یه کهم ته حه د دا یه که روو به رووی که نیسه ی کا ئو لیکی ده بیته وه) دیاره له بهر خیریایی بلاو بوونه وه ی له ناو خه لکه دا ... (هه مان سه رچا وه)

(۲۶) پیاویکی هیندی

پیاویکی هیندی روودهکاته ولاتی سعودیه بۆ کارکردن و (شیخ محمد فراچ) جاروبار قسهی بۆدهکات و کابرا به بیانووی ئهوهی گوايه مال و مندال و کس و کاری کیشهی بۆ دروست دهکهن ، موسلمان نابیت .

پاش ماوهیهک دیت بۆ مزگهوت بۆ لای شیخ محمد و دهیهوی موسلمان بیت ، لهوکاته دا شیخ محمد سهرقالی قوتابیهکانی دهبیت و ناشزانێ که هیندییهکه بۆ ئهوه مه بهسته هاتۆته ئهوه ناوه ، بۆیه شیخ محمد پاش تهواوکردنی دهرسهکانی لهگهڵ قوتابیهکانیدا دهپوات و هیچ لهم ناپرسیتهوه .

کابرای هیندی که ئهمه ی بینی خۆی پی نهگیرا و گریا و ههر لای دهرگای مزگهوتهکه مایهوه ، تالاوکی دانیشتیووی گهپهک به لایا رویشته و بینی دهگری پرسپاری لی کرد چیت لی قهوماوه ؟ وتی : هاتم موسلمان بم و نازانم چی بکه ؟ ئهویش لهگهلیا رویشتهوه وفیری کرد که چۆن خۆی بشوا و شایهتمان بینی و دهستنوێژ بشوات ... کات دهمه و ئیوارهبوو ، کابرا گهپایهوه ژورهکهی خۆی و ئهوه شهوه فریا نهکهوت نوێژی بکا و سوجدیهک بۆ خواببات مرد و به موسلمانێ سهری نایهوه ! بۆبهیانی ئهوه لاهه ههوالهی دا به شیخ محمد له مزگهوت ، ئهویش زۆری پیناخۆش بوو که له مه بهستی هاتنی هیندیهکه حالێ نهبووه و نهیتوانیوه هاوکاری بکات بۆ موسلمان بوون ...

شیخ محمد و چهند کهسیکی ئههلی مزگهوت چوون بۆ سهردانی هیندیهکه له شوینی مانهوهی دا ، هاوه لهکانی پی یان وت : قوربان ئه مشه و ئه پیاوه مرد و ئیستاش لاشه که ی له سه لاجه ی خهسته خانه دایه ... ئهویش یه کسه ره لهگهڵ چهند موسلمانێکدا چوون بۆ خهسته خانه تهرمه که ی وهریگر نهوه ، پی یان نه دانسهوه ، چونکه ههوالیان ناردبوو بۆ کس و کاری که بین تهرمه که ی به رنهوه ! خیرا شیخ محمد په یوهندی کرد به موفتی ولاتهوه (عبدالعزيز بن باز) و مه سه له که ی تی گه یاند ، ئهویش فرهانی دهرکرد که تهرمه که ی نه دریتسهوه به کس و کاری بیسو تیئن ، به لکو بدریتسهوه به موسلمانان و له قه برسانی موسلماناندا بنیژری ... (هه مان سه رچاوه)

ئهوه رۆژه ههینی بوو ، شیخ محمد له وتاری ههینی دا باسی دهست و بردکردنی کرد له ته به کردن و کاری چاکه دا ، چونکه ته نها خوا ده زانی وه ئهوه هیندیه هه ریه که مان چهندمان ماوه ﴿ اولم ینفکروا ما بصاحبهم من جنة ان هو الا نذیر مبین ، اولم ینظروا فی

ملکوت السماوات والارض وما خلق الله من شيء وأن عسى أن يكون قد اقترب أجلهم ،
 فبأي حديث بعده يؤمنون ﴿ الاعراف : ۱۸۵ . واته : باشه ، نهوه نهو خه لکه بیریان
 نه کردوتهوه له گوفتار و رهفتاری محمد(ﷺ) که نهو هاوه له یان هیچ نیشانه یه کی شیتی
 پیوه نیه ، به لکو نهو به ریزه هیچ شتیک نیه مه گهر نهوه ی که بیدار که رهوه یه کی ناشکرایه
 ... ئایا بۆ سه رنجیان نه داوه لهو هه موو دسه لاته گهره یه ی خوا له ئاسمانه کان و زه ویدا
 و نهو هه موو شتانه ی که خوا به دی هیناون ؟ بۆ نه وهنده بیئاگان ، خو به راستی نزیک
 بۆته وه ئاکامیان ، ها که هات و بردنی و کوتایی پی هینان ، جا به چ گوفتاریکی تر له دوای
 قورئان باوه ر دهینن ؟

پاش نویژ ئاماده بووان نویژیان له سه رکرد و له قه برسانی موسلمانان ناشتیان .
 (نه مه ش ههروه که مه سه له ی موسلمان بوونی شوانه ره شه حه به شیه که ی زه مان ی حه زره ته
 ﷺ که له پیش فه تخی خه یبه ردا موسلمان بوو ، نهویش به وه ی که له جووله که کانی پرس ی
 بۆچی ئاوا شپه رزنو خوتان ئاماده ده که ن وتیان نیازی شه پمانه له گه ل که سیکدا که خوی
 به پیغه مبه ر ده زانی ، پاشان له ده ره وه ی قه لاکه مه ره کانی برد به ره و لای موسلمانانو ،
 له سه ر ده سستی حه زره تدا موسلمان بوو ، ئنجا نه یده زانی چی له مه پوما لاته که بکات که
 نه مانه تی خه لکی بوون له لای ، حه زره تیش فه رموی : له سه ر خوا روویان بکه ره قه لاکه و
 خویان ملی پی ده گرن ، هه روا بوومه پوما لاته که چوونه وه به ره و ناوقه لاکه و به ره ولای
 خاوه نه که یان و نه میش پاش موسلمان بوون ، فره انه که وت تاقه سو جده یه که بۆ خوا
 ببات و نویژیک بکات ، هه رزوو شه هید بوو ، به هه شتی بۆ خوی مسو گهر کرد) .
 حه زره ت(ص) به هاوه لانی فه رموو ﴿ به راستی خوا ریزی له م به نده یه گرت و هینای به ره و
 خیر ، وا بینیم دوو حوری له ژوور سه رین ویه که سو جده شی بۆ خوا نه بر دووه ﴾ السیره
 النبویه - الذدوی - ۳۱۵ .

(۲۷) عبدالرحمن بارکر

عبدالرحمن بارکر که نه دی یه و ماموستای زمانی (اوردو) ه له زانکوی (مجل) له که نه دا
 ، له سه رداوای سه ره وکی کو مه له کانی مرژده دان به ئیسلام ، که وته باس کردنی
 سه رگوزشته ی موسلمان بوونی بۆ ئاماده بووان و وتی :

من له منالیدا هه ستم ده کرد که روژئاوا ماددیته تی تیا بلاو بۆته وه و گاوه ره کان گرنگی
 ناده ن به ئاین و ، له گه ل نه وه دا که باو کم کا برایه کی بی دین بوو ، به لام من نه گه رام به دوای

ههق و راستی دا و كهوتمه دیراسه تی (مقارنه الادیان) و ، له بهرئهووش كه ئیسلام به تیرۆریست و دواكه و تووی له راگه یاندنه كاندا باس دهكرا له لاما ن زۆر گویم پی نه دا له سه ره تا دا و كه چی سه ره نجامیش هه ر لای ئیسلام گیرسامه وه . رۆژێك قوتابییه کی کۆمونیستی ناسیایوم له (لكنه وه) پیی و تم : (نه گه ر ده ته ویت پیایوێك بیینی كه له جیهاندا له هه موو كه س زیاتر پابه نده به ئاینه وه ، وه ره ئه و پیاهه باوكمه با بچین بۆ لای) ... منیش چووم له گه لی دا و باوکیم بیینی كه پیایوێکی رهنگ نورانی بوو ، كه و تینه گف و گو له گه لی دا و دوا یی قورئانیکی دامی كه به زمانی ئینگلیزی مانا كه ی لیك درابووه .

رۆژێك به شته كانمدا ده گه پام ئه م قورئانه هاته وه بهرچاوم و چونكه په راوی ترم له بهرده ستا نه بوو ، كه و تمه خویندنه وه ی چه ند لاپه ره یه کی و به جوړێك سه رنجیان راكیشام و کاریان تیکردم كه زانیم ئیسلام راسته و، هه قه به بی دواكه و تن موسلمان بيم ... ئیتر هه ر له شاری (لکنه وه) له سه ر دهستی ئه و پیاهه نوورانی یه دا موسلمان بووم ... به راستی خه لکی رۆژئاوا له موسلمانانه وه سه یری ئیسلام دهكهن و كه م و كوپی موسلمانان ده دنه پال ئیسلام كه ئه مه ش راست نیه و ئه م ئاینه پیرۆزه هه رچی چاك بیته ئه وه ده لی و موسلمانان بۆ خویان پابه ندی ته واو نین به فرمان و رێنمایی یه كانیه وه . جا بویه هه ق وایه موسلمانان به چاکی ره قتاریكه ن و ئیسلام به جوانی بخه نه بهرچاوی خه لکی ، به تایبته ئه وانه ی كه ده چنه رۆژئاوا هه ق وایه به شیك له كاتیان ته رخا ن بكه ن بۆ ناساندنی ئاینی پیرۆزی ئیسلام . (ئنقهرنیته / المسلمون الجدد) .

(٢٨) ركس ئه نگرام

ئه میش وهك ئه وانی تر باسی موسلمان بوونی خو ی دهكات و ده لیته : من له (ئوسكو تله نده) له دایك بووم و باوك دایكم ئینگلیزن . باوكم نه بیینوه چونكه له شه ری (البویر) له سال ی (١٩٠٠) دا كوژرابوو ، من ئه و كاته مندال بووم ، ژیا نیکی ئاسایی ده ژیا یین هه تا جهنگی جیهانی یه كه م ، له سال ی ١٩١٤ دا چوومه خزمه تی سه ریا زی یه وه و به ده ریادا به ره و فره نساه كه و تمه پی و له چه ند شه ری كدا به شداریم كرد كه به راستی دۆزه خێك بوو ئاسان نه بوو كه س تیا هه لكات .

دوا ی چوار سال له و دۆزه خه ، دایكم مردو ، سی خوكیشم له وشه په دا كوژران ، ئه مه ش زۆر بی تاقهت و بی زاری كردم و كه و تمه گه ران به هیندو یا بان و چین دا و خه ریکی لیكۆلینه وه ی زمانه كان و ئاینه كان بووم .

کاتیکیش ها تمه سوریا و فییری زمانی عهره بی بووم و چهند جار قورئانم خوینده وه
له مانا کانی وردبوومه وه ، رۆحم پیی شادبوو ، دلم گه شایه وه ، وام لیها ت که نه توانم رۆژ
بویری بکه م و نه یخوینم . له سائی سیه کاندنا چووم بۆ ئه سکه نده ریه و له ویوه چووم بۆ
(ده مه نهوور) وله وی له گوئی ئاوێک له باخیکدا خه م ئی کهوت و له خه مدا نووریکم بینى
له زه وی یه وه به رزبووه بۆ ئاسمان و پاشان له ئاسماندا کۆبووه وه ونوسرا (الاسلام) ... ئیتر
خه به رم بۆوه ، له وساته وه ئیسلام هه موو دل و ده روونسی پرکرد و وام لیها ت
که بیربکه مه وه له موسلمان بوون و هه ستم کرد به دلنیا یی و هیمنی ...

له و ریگا و بانده که ده رپویشتم به لای هه ر جووتیاریکدا سه لامیان ئی ده کردم و به گه رمی
خولقیان ده کردم بۆ ئه وه ی لایه م له لایان و میوانیان بم . له خۆم ده پرسى ، باشه من
کا برایه کی رۆژئاوایی و ئه وان رۆژه لاتى که له هه مووشتیکدا جیا وازم ئی ان ، بۆچی ریزم
ئی ده گرن و خزمه تم ده که ن ؟ باشه خۆ ئه گه ر له رۆژئاوا به لای هه ر جووتیاریکدا برۆی
گویت پی ئادا و ئه وریز و میوانداری یه نیه له لایان ، ئه م خه یالاتانه م هه بوو ، به دوا ی
وه لامیاندا ده گه رام ، بۆم ده رکهوت که ئایینی ئیسلامه ئه و خه لکه ی گه یاندۆته ئه و
پله و پایه به رزه کۆمه لایه تیه ، جاریکی تریش هه مان خه م بینیه وه ، دلنیا بووم که خوا
ئیسلامی بۆ هه لبژاردووم و زۆرشادمان بووم و هه ستم به نیعمه تی ئیمان و خویشی
باوه پرکرد .

به راستی من چهند سالی ک دیراسه تی ئیسلام کرد ، به لام تا به ته واوی دلم نه یچه شت
و ته واو دلنیا نه بووم موسلمان بوونی خۆم رانه گه یاند ... جا که منیش موسلمان بووم
بۆ ئه وه بوو که له هه راو هوریا ی ژیا ن و سه گه ردانی رزگارم بی ت و نه بمه کۆیله ی ئه و
دنیا یه ی که زۆر له خه لکی ده ییهرستت ... موسلمان بووم بۆ ئه وه ی هه ست و هۆش و دل
و ژیریم رزگار بکه م له تیا چوون .

بیرمه جاریک کارم ده کرد له وی نه گرتنی فلیمی کدا و ، له (مشهد) یکا پیاویکی عه رب ده بوو
له سه ر مناره یه کی به رز بانگ بدات ، به راستی بانگه که له ناخه وه هه ژاندمی ، پاشان بانگم
کرده نو سینگه که م و زۆر پرسیارم له باره ی ئیسلامه وه لی کرد و دوا ی ئه وه موسلمان بووم
و ، له گه لی دا نوێژم کرد ...

ئنجا هه ستم کرد که کارکردم له (هولید) دا ناگونجی له گه ل بیروباوه رو ئاینه که مدا
بۆیه پاش بیرکردنه وه یه کی زۆر که خه وی له چاوما نه هیشتبوو ، وه شه و تا دره نگ پیوه ی

دەتلامەو ، بېرىارمدا كە زۆر نوپۇزبىكەم و داوا لەخوا بىكەم كە ھىدايەتەم بدات بۇ ھەرچى چاكە و جىئى رەزامەندىيەتى سوپاس بۇ خوا ، خۆم يەكلایى كردهو و بەيەكجارى وازم لەوبوارە ھىنا و خۆم تەرخان كرد بۇ ئىسلام .

ئەمپۇ من كوپى ئىسلام و لەھەموو رۇژىكى ژيانم زياتر بەختەوهرم ، ھەرچەندە ، من رۇژئاوايىم و جل و بەرگى رۇژئاوايى دەپۆشم ، بەلام وەك موسلماننىك دلشادم و شانازى دەكەم بەو ئىسلامەى كە تەواوترىن ئاينى ئاسمانىيە و خواى گەورە بۇ رزگاركردى ھەموو بەرەى ئادەمى ئاردوويەتى . (ھەمان سەرچاوەى پيشوو) .

(۲۹) ئەفسەرىكى ئافرەتى ئەمريكى

لەجەنگى دوهمى كەنداودا ، جەنرال (شوارزكوف) لىپرسراوى يەكەمى جەنگەكە بوو ، يەك لىواى تەواو پاسەوانيان دەكرد و ھىچ حسابىكى بۇ كەس نەدەكرد ، تا بىنە قاقاي لەخوبايى بوون بوو ، ھەرگۆلىك ئەوبىكردايە بەسى گۆل حساب بوو ! تەنانت ئەمىر ﴿ خالد بن سولتان ﴾ غىرەى ئىدەكرد و ، ئەم دەتووت ميوانە و شووارزكوفىش خاوەن مال ! رۇژىك پىاويكى پاكستانى ھات بۇ لای چاوى پىبەكەويت ، سى سەعات لە پرسگە داينا چاومپى بكات ... ئەفسەرىكى ئافرەتى ئەمريكى كەلەلای شووارزكوف بوو ئى پرسى بۆچى ئاوا مامەلەى ئەو كابرايە ئەكەيت و سى سەعاتە داتناو و دەسى دەسى پىدەكەيت و ناتەوى ببىنى ... ئايا تۆ ماناى ئىنسانىيەتت لانيە ؟ ئەويش لەو لەمدا وتى : (ئەوكابرايە موسلمانە و ئەمەوى سووكايەتى پى بىكەم) ! ئافرەتەكە وتى : دەى من لەسەرووتر شكات ئەكەم ! دواتر ئافرەتەكە خوى ناساند بەوكابرا پاكستانىيە و تىئى گەياند كەبگەرپتەو ، چونكە (شوارزكوف) نايەوى ببىنى و سووكايەتى پىدەكات ... پىاوەكەش سوپاسى كرد و ناوونىشانى خوىدايە ... ئافرەتەكە سەردانى مال و منال و خىزانى كابرا پاكستانىيەكەى كرد ، ئەوانىش زۆر رىزيان ئىگرت و باسى ئىسلاميان بۇ كرد و چەند پەراوئىكىشىيان دايە ... سەرەنجام پاش ليكۆلىنەوہىيەكى ورد لەبارەى ئىسلامەو ، ئافرەتەكە چوو بۇ نووسىنگەى (جالیات) و موسلمان بوو ، خوى داپوشىو كاتىك بەسەرپوشەو چوو بۆسەركارەكەى ، سەرزنشتيان كرد و ھەرەشەى فەسلىكردىيان ئىكرد ، ئەويش رازى نەبوو واز لەئىسلام بىتى و لەم پىناوہدا پلەوپايە و كارەكەى كرد بەقوربانى بەرنامەى خوا ...

لەولاتی سعودیە داوایان لێکرد کە وتاریک بدات بۆ پزیشکە ئافرەتەکان لەهۆلی خەستەخانەدا ... پزیشکەکانیش زۆر بەپەرۆشەووە لەهۆلەکەدا کۆبوونەووە و چاوەڕێی ئەم میوانەیان دەکرد ... جالەبەرئەوێ دەیانزانای هۆلەکە هەمووی ئافرەتە و میوانەکەش هەر ئافرەتە ، خۆیان کردەووە و سەرپۆشەکانیان لا برد و هەموو بنیشت لەدەمیاندا ! تەواو ئیسراحتی خۆیان وەرگرتبوو !!

کاتیکیان زانی ئافرەتیکی تەواو داپۆشراو لەلایەن ئافرەتیکی ترەووە بەچەند وتەیەک پزیشکەش بەئامادەبووان کرا ... تا ئەویش پاش ئەو پێناسەکردنە و تارەکی بدات ... هیچیان برۆیان نەدەکرد ئەو ئافرەتە تەواو داپۆشراوە ئەفسەریکی ئەمریکی بێت ! ... بەهەر حال کەوتە وتاردان و باسی ئەزموونی خۆی و هۆی موسڵمان بوونی ، لەناوەندی قسەکانیشدا ئامادەبووانی تەزاند بەوێ کەوتی : (سوپاس بۆ خوا کە ئیسلام لەئێووە وەرئەگرت و تەنها لەپەرێووە ئیسلام وەرگرت) . کە ئەمەش وەک هەورە بروسکە دای بەرپووی پزیشکەکاندا کەبەناو موسڵمانن ، سابه‌لکو بەخۆیاندا بچنەووە و چاکتر پابەند بن بەئیسلامەووە و کاریکەن بۆ بەرنامەکە ... بەراستی چاکیان وتوووە (نرخی زێڕ لای زەرەنگەرە) ، بەراستی ئەوانە دوورن لەبەرنامەی خودا و داخ ئەبن بەنەفامی سەردەم و پاشان دێن بەرەو ئیسلام ، ئائەوانە قەدری ئەم ئاینە دەزانن ، نەک ئەو موسڵمانانەی کەبە (تەسکەرە) موسڵمانن ! (هەمان سەرچاوەی پێشوو) .

(٣٠) جۆنشان بیرت

جۆنشان کۆری (جۆن بیرت) ی بەرپۆه‌بەری گشتی دەزگای (بی بی سی) بەریتانی یەو موسڵمان بوو و ناوی خۆی گۆرپۆه بۆ (یحیی) ...

جۆنشان لەپیشووی هاویندا سوربوو لەسەر ئەوێ کە لەکتیبخانەییکی ئیسلامی دا کاریکات و بەمەش ئەکەوتە دانوستان و گفتوگۆ لەگەڵ ئەوانە کە هاتوچۆی ئەم کتیبخانەییان دەکرد ... لەگەڵ ئەوێ کە چەند سالیکی (جۆنشان) موسڵمان بوو زۆر حەزی دەکرد کە لەرێی ئەم کارەییووە خزمەت بەبانگەوازی ئیسلامی بکات لەم کتیبخانەییەدا کە لە سالی (١٩٩٧) دا کرابوووە .

هەر لەوسالەشدا بوو کە ئافرەتیکی هیندی هیئا بەناوی (فوزیە بورا) و بەیەکەووە سەردانی سوریا و ئێردەن و قودسی رۆژەه‌لاتیان کرد ، بەمەبەستی زیاتر شارەزابوون لەپاشماوێ دێرینەکانی ئیسلام .

(جونشان) گرنګی به نایین نه ئه دا له سهره تاي ژيانیه وه ، نه وه ی رپر وه ی گوري
 هاوړلېکی قوتابی موسلمان بوو له زانکوي مانسستری بهریتانیا که تیا ی دا میړتوي
 سهرده م و زانستی رامیاریان ده خویند . له نیوه ی دووه می دوا سالی خویندندا .
 (جونشان) وازی له و به شه هینا چونکه بیزاربوو له وانه کان و راګری به شه که ... ئنجا
 رویشیت بهرو به شی (مقارنه الادیان) له په یمانګای (دراسات الشرقية و الافريقية)
 له لندهن و له ویدا سهرکه وتنی باشی به ده ست هینا ، چونکه حزی له بابا ته کان بوو ...
 پاش ته و او کړدنې خویندنې له (بنکه یه کی ئیسلامی) که و ته کار کړدن ، بوئوه ی بتوانی
 خه ریکی بانګه واز کړدن بیت که فه رمانی خوا یه وده فه رمویت : ﴿ ادع الی سبیل ربک
 بالحکمة والموعظة الحسنة وجادلهم بالتي هي احسن ﴾ وه هه روه ها داوای حه زه تیشه
 له موسلمانان که ده فه رموی : (بلغوا عني ولو اية) (هه مان سهرچاوه ی پیښوو) .

(۲۱) جمايما

(جمايما) کچی ملیونه ری جووله که ی بهریتانی (گولډ سمیث) ه پاش لیکولینه وه ی
 وردی قورئان موسلمان بوو ، وه پاش سی مانګ شووی کړد به یاریکمری جیهانی
 (کریکیت) (عمران خان) ی پاکستانی ، هوکانی راګه یانندنې بهریتانی که زانیان موسلمان
 بووه که وتنه پروپاګه نده کړدن بوی و وتیان (جمايما) ی ته مه ن (۲۱) سال هیشتا
 هه رزه کاره و نه مه ی له ساده یی و سهرشیتي یه وه کړدوه .

(جمايما) ش هیچ گوی نه دا به تیری ژه هراوی ناحه زان و سوربوو له سهر ئیمان و
 باوړه که ی و له گهل میړده که ی دا چوو له شاری لاهور نیشته جی بوو ... (جمايما) ده لیت :
 من له سالی (۱۹۹۴) ه وه له قورئان ورد ده بوومه وه و په راوی (محمد اسد) و (علی عزت
 بیګوفیتش) م ده خوینده وه و بدل داوام له خوا ده کړد که رینماییم بکات و دهستم بګریت
 بهرو خیر ... خوای گه وره به میهره بانی خو ی رینمایي کړدم و له سالی ۱۹۹۵ دا موسلمان
 بووم ، که نه ویش ئاسانه و ته نها به وتنی (اشهد ان لا اله الا الله وان محمدا رسول الله)
 مروف ده بیت به موسلمان . به راستی له ئیسلامدا نه و په پری ریز بو ثافرت دانراوه و هیچ
 کوټ و زنجیریک نه کراوه ته ده ست و قاچی هه روه ک ناحه زان له روژ ه لآت و روژ ئا وادا
 بلاوی ده که نه وه ... هه رچه نده هه ندی له موسلمانان به نه زانی له هه ندی کو مه لګای
 ئیسلامیدا به ناهق ثافره تیان چه وساندو ته وه و سته میان ئی کړدوه .

من ئەمەم بە ئاشكرا بىنى لەخوشكەكانى مېردەكەمدا ، كە يەككىيان دەرچووى پەيمانگای زانستى ئابوورى و سياسى سەر بەزانكۆى (سەندەن) ەو فەرمانبەرىكى گەورەيە لەرىكخراوى نەتەو ە يەكگرتووەكان لەنيويورك . خوشكىكى تری ماجستېرى ەيە لە (ادارة الاعمال) دا ، خوشكىكى تريشى پزىشكى نوژدارە و لەخەستەخانەى لاھور كاردەكات ... باشە ئەمانە كوا كۆت و پېوھندكرارون ، ەموويان موسلمانى چاكن و پلەو پاىەيەى بەرزىشيان بەدەست ەيناو ە .

بەراستى ئازادى ئەوھنيە كە ئافرەت بتوانى بەشەو بچيئە يانەكان و مەى بخواتەو ە و لاشە و جەستەى خۆى رابنوئىنى بۆچاو پيس و دل پيسەكان ...

جا بەراستى نەبوونى ئەم ئازادى ە رووكەشە وادەخاتە بەرچاو كە ئافرەتى موسلمان ئازادى نەبيئ ، كەلەراستيشدا وانيە و ئەو جۆرە شتانەش ەيچ جۆرىك ئافرەت بەختەو ەر ناكەن . جا ئەگەر دەلئىن شووكرەن (مغامرە) يە ئەوا من (مغامرەيەكى مضمون) و مسۆگەرم كردو ە ، كەشوم كردو ە بە(عمران خان) چونكە لاى موسلمانان ريزەى تەلاق زۆر كەمترە لەچاو رۆژئاوا و منيش دەمەويئ بەهەموو جۆرىك خۆم بگونجىنم لەگەل ژيانى (لاھور) دا زۆركەس دەترسان لەو ەى كەسەر كەوتوو نەبم لەم ەنگاو ەمدا بەلام لەسايەى خواو ە ئىستا ەست بەبەختيارى و دلنيايى تەواو دەكەم لەژيانمدا . (عمران خان) سەرگەرمى كارى سياسىيە لەپارتى (العدالة) دا و ئىستاش كۆر و كچيكمان ەيە و منيش لەهەولدام لەرى ئاھەنگى خيڤخوازىيەو ە پارە كۆبكەمەو ە بۆ يارمەتى خەستەخانەى عمران خان بۆ چارە سەرى شيرپەنجە لە شارى لاھور . (ەمان سەرچاو ە پيشوو) .

(٣٢) نيكولاس انيلكا

يارىكەرى فەرەنسى و يارىكەرى رىال مەدرىدى ئيسپانى (نيكولاس انيلكا) بەدواى ئاسوودەيى رۆحيدا دەگەرى و سەرگەرمى ليكۆلئىنەو ەى ئيسلامە بۆئەو ەى لەپاش دلنيايى تەواو موسلمان بيئ . (نيكولاس انيلكا) كە ەيرش بەرىكى فەرەنسىيە و (فەرىقى رىال مەدرىدى ئيسپانى) بە(٢٣)مليۇن جونەيەى ئىستەرليني ريكەوتوون لەگەلئيا كەياريان بۆ بكات ، ئىستا دىراسەى شەرىعەتى ئىسلامى دەكات و ئاواتە خوازە بيئە موسلمانىكى چاك و بەتەواوى پابەندى ئىسلام بيئ . (نيكولاس انيلكا) دەليئت : موسلمان بوونم مەسەلەيەكى تايبەتە بەخۆم و دريزەى ئەوباسە ەر لاى خۆم

دەمىننېتەو و ، ھەزىش دەكەم بزانن كەژمارەيەكى زۆر لەيارىكەرە فەرەنسىيەكان كەتەمەنيان لە (۲۱) سال كەمترە ، ھەموويان بەيەكەو ھەسەرگەرمى لىكۆلېنەو ھى وردى ئىسلام و بەتەمان لەداھاتوودا موصلمان ببن ، لەبەرئەو ھى كە ئىسلام تاقە رزگار كەرە بۆيان لەم دنياى ماددييات و جەنجالەدا كە مەوۆقى تووشى دلاو كى و ناھارامى كردو ھەمان سەرچاوە)

(۳۳) كرىس جاكسون

(كرىس جاكسون) يارىكەرىكى باسكەى ئەمەرىكىيە و موصلمان بوو و ناوى خۆى گۆپى بۆ (محمود عبدالرؤف) ... (كرىس) ھەك دەيەھا ھەزار ئەمەرىكى رەش پىست كە روويان كردۆتە ئىسلام لەم چەند سالەدا ، بەشانازىيەو موصلمان بوونى خۆى راگەيانە لەسالى ۱۹۹۱دا ، لەبەرئەو ھى كە ئىسلام ئاينى يەكسانى و دادپەرەرىيە و ، رازى نىە بەچەوسانەو ھەستەمكردن و جياوازي ناكات لەنيوان خەلكىدا لەسەربەنەماى رەنگ و زمان و ... ھتە ئىسلام ھەر لەسەرەتاو بەيەك چا و سەيرى بىلالى ھەبەشى و صوھەبىي رۆمى و باقى ھاوھلانى كردو ھەموو ھەك برا بەبى جياوازي بەيەكەو ژيان لەمانگى سى سالى ۱۹۹۶دا (محمود عبدالرؤف) رازى نەبوو لەگۆرەپانى پاريسدا بوەستى لەژىر ئالاي ئەمەرىكىدا بۆ سروودى نىشتەمانى و ، وتى ئەم ئالايە نىشانەى زۆلم و ستەم و چەوساندنەو ھى لەجىھاندا *

بەھوى ئەم ھەلوپستەيەو ، يەكيتى باسكەى نىشتەمانى ئەمەرىكى سزاياندا بەو ھى كە رايان گرت لەيارىكردن ، كەبەمەش بۆ ھەريارىيەك نزيكەى (۳۱۷۰۷) دۆلار زىانى لىدەكەوئىت ، كە دەستكەوتى سالانەى دەگاتە (۲۶) مليون دۆلار ... (محمود) بى باكە لەو زيانە گەرەيە و سوورە لەسەر ھەلوپستەكەى خۆى ، ھەرچەندە ھەندى لەھاوھلانى لۆمەى دەكەن و ھەندىكى تىريشيان ئاواتى پىدەخوازن ، ھەك (لافونسو) ي يارىكەرى باسكەى تىپىي (نيجتس) ي ئەمەرىكى كە دەلى : (خۆزگە ئەو ھەندى محمود عبدالرؤف دلسۆزە بۆ ئاينەكەى ئىمەش ئەو ھەندە دلسۆزيمان ھەبوايە بۆ ئاينەكەمان كە بەناو ئىمە گاورىن !) . (ھەمان سەرچاوە) .

* ئەمەرىكا تەنھا لەقەتەم دا نزيكەى سى مليون كەسيان كوشت و بۆمبى ئەتۆميان دا بەسەر يابان دا و بە سەدان ھەزار كەسيان قەرد .

(۲۴) کریستوفر

روژنامەى ﴿ الراية القطرية ﴾ له سالى ۱۹۹۷ دا ، له ژيړ سەردیږى گەورەترین زانای ئابووری له جیهاندا موسلمان دەبیئت ، دەلیت : پێش چەند پۆژیک زانای ئابووری بەریتانی ﴿ کریستوفر شامونت ﴾ موسلمان بوو و ناوی خۆى گۆڤى بۆ (احمد) ، وەله بارەى خۆیەوه دەلیت : ئەوى بەدوایدا دەگەرپام له ئیسلامدا دۆزیمەوه و ، بەراستى هەرچى گرفتیک بۆ ئادەمیزاد پێش بیئت چارەسەرەکەى له ئیسلامدا دەدۆزیتەوه . بەراستى ئیسلام ئاخواتن لەگەڵ عەقڵدا دەکات و دەیخاتە سەر رى راستو ، بەختەوه رى دنیاو ئاخیرەتى بۆ دەستەبەر دەکات ، وەبۆم دەرکەوتوو کە ئیسلام ھۆکارەکانى پێشکەوتنى شارستانی و سەرکەوتنى زانستى تیاى ، بەلام بەداخەوه موسلمانان سست و دوور لە رینمایى ئایینەکیان دەرژین ، کەئەمەش وای کردوہ گەلانى تر پێشیان بکەن ، کە لەمەشدا پێچەوانەى پێشینان کە ھەمیشە یەکەم بوون لە گرتنە بەرى رینگای شارستانی و پێشکەوتن لە ھەموو بوارەکانى زانستو ئابووری و کۆمەلایەتیدا (مستقبل الاسلام خارج ارضه - محمد الغزالي)

(۲۵) ئەگتەرێک

ئەو ئەگتەرەى کە دەورى محمد علی کلای بىنى له فلىمى ژيانى کلایدا لەئەنجامى کاریگەرى ئیسلامەوه لەسەرى موسلمان بوو....

دواوتە

فروستادەى جیهانەکەم ... پێغەمبەرم ..
 ھەوارگەى رى ئى تاوسانم ... ئەى رێبەرم ...
 ئەمپۆ ژيان ھەروەك جارەن ... سەرەتای رى ... یەكەم ھەنگاوى كاروان ... ھاوێلانەت
 بى بەش کران لە خوانى ژيان ... لە تەرزى ئاسایى تەمەن ... لە پامانى گەشت و چەمەن ...
 ئەى پێشەوام ... لوتکەى چىام ... یادت بە خێر تا فگەى زولال
 شەپۆلى دەریای موحیبەت ، سلاو لە سەحەرى شەمال ...
 ھەناسەکەم ... جارەن سومەییە و خەنسا و کاروانى پاکیزەکانى بالاپۆشى ، خویان
 بە ھوردوى شوین ھەنگاوى تۆ ئەزانى ... ئەمپۆش ھەروا ... لە ئەلمانیا ھەشت ھەزار

ئافرىتى روسوور ... سەرىپۇش بەسەر... لەكۆمەلەي (خوشكانى موحەممەد) دا خۇيان
 بەمروارى كۆشكى تۆ ئەزانن ... خۇيان بەدلۆپى بارانى مېھرەبانى تۆ ئەزانن ...
 ئەي فەخرى سەرگۈزى جېھان ، بارانى كەژانى ساكۆ سلاۋ لەنمەي مېھرەبان ...
 ئەي ستوودەي بەختيارى ... ئەي پېغەمبەر ..

ئەي رزگار كەرى گىزى بەشەر... ئەوسا كەپپىشەوا غەلى... منالېوو... فرۇيىوو ھېشتا
 كالبوو... مېوھى بەھەشت بوو... جوان بوو... سەردەستەي ھوردوى لاوان بوو... ئەمپۇش
 ھەر لەئەلمانىا ... رەوالېكى پاك و جوان ... دوانزە سالان ... لەكارىزى زولالتان
 تىنووشتكىنى بېروابوو... ھاتە ناو ئەلقەي ئيمان و بەزەنگى تەلەفۇنىك بەمامۇستاكەي
 باوكى وت : - بەلى قوربان منىش عاشق بەرىگاي خوام... ئەخوام قبولم بىكەن بە
 شاگردى ئەم مەدرەسە و، بەمىوانىكى بانگنە كراو...

پىرى خواناس لەزەنگ راما ... زىنگەي شادى دىتە گوى... ئەم منالە بەم ناوختە
 بەرەو كوى ئەكەويتە رى؟! بۆيە ھىمەن ھەروەك پرۇشەي بەفرى شادى وتەكانى دابارانە
 سەر رۇخى پاكىزەي ئەو مندالە خوین شىرىنە :

- رۆلە بەندى جگەرەكەم... ھېشتا زوۋە... وامەزانە دوا قۇناغە و ئىمە گەشتووینە
 مەنزل... بەلكو زۆر دوورتىر بېروانە ... تەمەنت كەمى رۇشتوو و ھېشتا زۆرتىرىنى ماوہ .
 — مامۇستاكەم لىم بېوورە كاتى پېشەوا غەلى وەك ئىستاي من منال بوو عاشق
 بەئايىنى خوابوو وەك پەپوولە بوويە پەروانەي شەمچراي ئەم ئايىنە ، كەس رى ئىگرت
 ... پېغەمبەر ناردىمەرە بۇمال... پىيووت بوەستە ئەي منال؟!

پىرى خواناس كە ئەم لافاۋى عىشقەي دى (ئىدى وەستا) وشەيەكى پى نەوترا
 بىجگە لەپىرۇزبايى ھىچى تىرى ئى نەبىسترا^(۱).

سەرچاومكان

- ۱- المعجزة المتجددة / ابي عبدالرحمن صالح الياقعي / الطبعة الاولى
- ۲- جريدة المسلمون .
- ۳- جريدة الوطن .
- ۴ - الشرق / ژماره / ۳۵۸۶ / ۱۹۹۸ .
- ۵ - لماذا أسلمنا / عبدالحميد السحبياني .
- ۶ - جريدة العكاظ / سائي ۲۰۰۰ / ژماره / ۱۲۲۰۰
- ۸ - ثمرة الفضيلة / كيف اسلمت هذه المرأة النرويجية / احمد عبدالرحمن الصويان .
- ۹ - مجلة الاسرة / ۱۴۱۹/۶۶ / رمضان ، و ژماره ۸۵ / ۱۴۲۱ هـ
- ۱۰ - مجلة النور / ۷۹ / ۱۹۹۷ .
- ۱۱ - توپرى ئىفتەرنىت - مواقعى ئىسلامى .
- ۱۲ - مستقبل الاسلام خارج ارضه - محمد الغزالي
- ۱۳ - السيرة النبوية / ابو حسن الندوي .

پېرست

ت	بابه ت	لاپهړه
	پېښه كى	۱۷۲
	خوا هيدايت دهره	۱۷۳
	به لاؤ موسيبت	۱۷۵
	نازادى بيروباوهړ	۱۷۵
۱	خالىدى كوپى وهلىد	۱۷۸
۲	سارائوكودا	۱۷۹
۳	جوديث	۱۸۱
۴	حنان	۱۸۲
۵	رانيا	۱۸۳
۶	زىزى	۱۸۴
۷	كاميليا	۱۸۵
۸	د. نه حمه د	۱۸۷
۹	عقىل	۱۹۵
۱۰	البرتو	۱۹۹

۲۰۱	بامیلا	۱۱
۲۰۳	فاییان	۱۲
۲۰۵	الکساندر	۱۳
۲۰۷	جیرمان	۱۴
۲۰۸	امیره	۱۵
۲۰۹	سیلی	۱۶
۲۱۴	کچیکی بهریتانی	۱۷
۲۱۶	د. علی سلیمان	۱۸
۲۱۷	توداسکاو	۱۹
۲۲۰	بیتاماهیروماتی	۲۰
۲۲۲	جه نرال انا تولی	۲۱
۲۲۶	پزیشکیکی ئەلمانی	۲۲
۲۲۷	ئافره تیکی روسی	۲۳
۲۳۰	گاری ملیر	۲۴
۲۳۳	عبدالصبور	۲۵
۲۳۴	پاشه روژ بو ئیسلامه	
۲۴۲	پیایوکی هیندی	۲۶
۲۴۳	عبدالرحمان بارکر	۲۷
۲۴۴	رکس ئەنگرام	۲۸
۲۴۶	ئافره تیکی ئەفسه ری ئەمریکی	۲۹
۲۴۷	جونئان بیرت	۳۰
۲۴۸	جمایما	۳۱
۲۴۹	انیلکا	۳۲
۲۵۰	کریس جاکسون	۳۳
۲۵۱	کریستوفر	۳۴
۲۵۱	ئەکتەریک	۳۵
۲۵۱	دواوته	

به هاری دِلان

به رگی چوارهم

پیشه‌کی

سوپاس و ستایشی بی‌پایان بۆ خوای په‌روه‌ردگاری جیسه‌ان و دروودوسه‌لامیش له‌سه‌رگیانی سه‌رداری پیغه‌مبه‌ران و یارو یاوه‌رو شوینکه‌وتوان...

(به‌هاری دلان) له‌سای نزاکه‌ی چه‌زهداده‌ی درێژه به‌چه‌ند به‌شیکی تری ده‌دات و ده‌خواییت که‌خزمه‌تی به‌ خوینه‌ران و دوا په‌یامی پیروزی خوایی بکات... له‌م به‌شی چواره‌مه‌دا له‌چه‌ند ته‌وه‌ریه‌ک دواوین:

یه‌که‌م: نیعمه‌تی عه‌قل و ژیری و بیرکردنه‌وه‌و وردبوونه‌وه‌و له‌بوونه‌وه‌رو قورئان و ژیان نامه‌ی پیغه‌مبه‌ره‌...

دووهم: قورئان ئه‌و په‌یامه‌یه‌ که‌ خۆی به‌لگه‌یه‌ له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی که‌له‌لایه‌ن خواوه‌هاتوه‌و، هه‌رچه‌ند خوای گه‌وره‌ خۆی شایه‌تی ده‌دات له‌سه‌ر راستی و ته‌واوی و مه‌لانیکه‌تانی و زانا به‌ویژدانه‌کانیش به‌هه‌مان شیوه‌ شایه‌تی بۆ ده‌ده‌ن.

سی‌یه‌م: وردبوونه‌وه‌و له‌لایه‌نیک له‌ژیاننامه‌ی پر به‌ره‌که‌تی چه‌زهدت که‌ ئه‌ویش لایه‌نی زه‌حمه‌ت و نا‌ره‌حه‌تیه‌کانی ژیان و فرمیسکه‌ یا قووتی یه‌کانی.

چواره‌م: چه‌ند نمونه‌یه‌ک له‌ فرمیسکی هاوه‌لان و شوین که‌وتوان و بانگخوازان و باسی ئاتاجی زۆرمان به‌و فرمیسکانه‌ که‌له‌ ترسی خوابن و گونا‌همانی پی بشوړینه‌وه‌.

پینجه‌م: ریبوارانی پێ و یاده‌وه‌ری‌یان و ئامۆزگاری‌یان بۆ چوون به‌ره‌و سه‌رکه‌وتن و سه‌رفرازی له‌دنیا و قیامه‌تدا.

شه‌شم: چمکێک له‌فیل و ته‌له‌که‌و سیخوپی دوژمنان و پیلانی نه‌پراوه‌یان بۆ به‌رگرتن له‌بلا‌و بوونه‌وه‌ی په‌یامی خوایی به‌سه‌رتاسه‌ری جیهاندا.

هه‌هه‌هه‌م: ئه‌وه‌یه‌ی ده‌ستی په‌روه‌ردگار ده‌یچینی، ده‌ستی ئاده‌میزاد ناتوانی بیدرویته‌وه‌و قه‌له‌چۆی بکات و...! تیگه‌یشتن له‌قه‌ده‌ری خوا له‌ناردنی پیغه‌مبه‌ران و پشتگیری بانگخوازاندا.

هه‌هه‌هه‌هه‌م: چه‌ند نمونه‌یه‌ک له‌سه‌ر هه‌ول و خه‌باتی پیاوان و ئافره‌تان، که‌ ماندوونه‌ناسانه‌ لی‌پران بۆ به‌ده‌سته‌هێنانی ره‌زانه‌ندی خوا و رزگارکردنی خه‌لکانی خوا له‌نه‌فامی و تاریکایی یه‌کان به‌ره‌و نوورو هیدایه‌تو به‌هه‌شتی به‌رینی هه‌تا هه‌تایی. که‌ ئه‌وانه‌ش به‌لگه‌ن له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی به‌رده‌وام تا قیامه‌ت ده‌سته‌و تا قمی هه‌ق ده‌مینن و له‌سه‌ر هه‌ق و راستی سوورده‌بن، چه‌زهدت ده‌فرموی: (لا تزال طائفة من أمتي قائمة بامر الله

حه زه تى عومهریش فەرمووی: بە ئیّ عەقلمان هەبوو، بەلام هیدایەتمان نەبوو!

کەسێ خوا هیدایەتی نەدات لەکوێ هیدایەت دەهێنێ؟

قورئان دەفەرموێت: ﴿ومن لم يجعل الله له نوراً فما له من نور﴾ النور/ ٤٠ واتە: کەسێک خوا نووری نەدات و ئیّ بۆ روشن نەکات و هەو هیدایەتی نەدات، لەکوێ دەتوانی نووری هیدایەت بە دەست بهێنێ؟! هەروەها دەفەرموێت: ﴿أفرأيت من اتخذ اله هواء واضله الله على علم وختم على سمعه وقلبه وجعل على بصره غشاوة فمن يهديه من بعد الله أفلا تذكرون﴾ الجاثية/ ٢٣ .

واتە: هەوالم بەدری ئایا ئەو کەسە کە وێست و ئارەزووی خۆی کردوێتە خۆی خۆی؟! بەهۆی ئەوەوە خواش گومراي کردوو کە زانیویەتی شایانی ئەوەیە، لەئەنجامی بەد هەلوێستی خۆیدا و مۆری ناوە بەگوێ و دڵو ژیری دا و پەردەشی هێناوە بەسەر چاویدا، جا ئێتر کێ هەیه جگە لەخوا هیدایەت و رێنموونی بکات، ئایا بیرناکەنەوه؟!

جا ئەوانەش کە دڵ و ژیری و چا و گوێیان بە چاکی بەکارناهێنن، وەکو ئازەل و وان و بگرە گومرا تریشن ﴿لهم قلوب لا يفقهون بها ولهم أعین لا يبصرون بها ولهم اذان لا يسمعون بها اولئك كالانعام بل هم اضل﴾ الاعراف/ ٤٦ ..

بۆچی بیرناکەنەوه؟

قورئانی پیرۆز دەفەرموێت: ﴿يعلمون ظاهراً من الحياة الدنيا وهم عن الآخرة هم غافلون، اولم يتفكروا في انفسهم ما خلق الله السماوات والارض وما بينهما الا بالحق و اجل مسمى﴾ الروم/ ٨ واتە: هەر پەوالەت لەژیانی دنیا بەدی دەکەن و، لەبەرەمبەریشەوه بێ ئاگان لەڕۆژی دواي و قیامەت. ئایا ئەوە لەناخی خۆیاندا بیرێکیان نەکردوێتەوه، کە خوا ئاسمان و زەوی و هەرچی لەنیوانیاندا هەیه تەنها بەهەق بۆ ئەجەلیکی دیاری کراو نەبێت دروستی نەکردون؟ لەپاستی دا زۆریەکی خەلکی بێ باوەڕ بەگەیشتنە خزمەتی پەروردگاریان. هەروەها دەفەرموێت: ﴿وهو الذي يحي ويميت وله اختلاف الليل والنهار افلا تعقلون﴾ المؤمنون: ٨٠ واتە: خواوەندە کە دەژینێ و دەمرینێ و شەو و ڕۆژ بەدواي یە کدا دینێ، نابێ عەقڵیان بخەنەکار؟!

﴿ان في خلق السماوات والارض واختلاف الليل والنهار لآيات لاولي الاباب﴾ ال عمران: ١٩٠ واتە: بەپاستی لەبەدی هێنانی ئاسمانەکان و زەوی و هاتنی شەو و ڕۆژدا بەلگەو نیشانەو ئایەتی زۆر هەیه بۆ خواوەن ژیری و فامیدەکان.

ههروهه قوناغهكان ژيان ، لاوازی له منالی داو ، نهوپهړی توانا له لاویتی داو جاریکی تر لاوازی له پیری دا، جی ی بیرکړنه وهیه بو ژیره کان ﴿ ومن نعمه ننکسه في الخلق افلا تعقلون ﴾ یس واته: ههړچی ته مه نی بدهینی و پیریبی، لاوازی دهکین نابی بیرکهنه وه؟! پی یان بلی:

﴿ قل لوشاء الله ماتلوتہ علیکم ولا ادراکم به فقد لبثت فیکم عُمراً من قبلہ افلا تعقلون ﴾ یونس/ ۱۶ پی یان بلی: نه گهر خوا بیویستایه، قورئانم به سهردا نه ده خویندنه وه، خوایش ناگاداری نه ده کړدن پی ی، چونکه به راستی ناشکرایه که من ته مه نیکی دوورو درېژم له ناوتانا به سهر بردووه پیش هاتنی قورئان، که واته بوچی عهقل و بیرو هوشتان ناخه نه کار، که سیکی نه خویندوار تاته مه نی چل سالی هیچ نه لیت، به مهرجیک ناوبانگی ده رکړدیت به راستگوئی و ده ست و داوین پاکي، که چی له و ته مه نه به داووه نه م قورئانه ریکوپیکه رابگه یه نیت، نایا رهوانیه هه رکس ده بیسیست خیرا بروا بهینی به و خوایه ی که نار دویو ته و نه و که سه ش که بو ی رهوانه کراوه؟ ههروهه: ﴿ قل : انما اعظکم بواحدة، ان تقوموا لله مثنی وفرادی ثم تتفکروا ما بصاحبکم من جنة، ان هو الا نذیر لکم بین یدی عذاب شدید ﴾ سبا: ۴۶ واته: پی یان بلی: به راستی من یه ک ناموزگاری نیوه ده که م ، که بو خواو له بهرخوا، دووقولی یان به ته نهایی هه لویسته بکه ن و پاشان بیرکهنه وه (له م قورئانه، له م بهرنامه یه ، له م پیغه مبه ره) نه م هاوه له ی نیوه (محمد) شیت نیه، به لکو ته نه ترسینه ریکی نیوه یه و هیچی تر ، پیش نه وه ی سزایه کی سهخت پووبه پروتان ببیته وه...

ههروهه: ﴿ قل ما سألتکم علیہ من اجر فهو لکم، ان اجري الا علی الله وهو علی کل شیء شهید، قل ان ربي يقذف بالحق علام الغیوب، قل جاء الحق وما یبدی الباطل وما یعید ﴾ سبا/ ۴۹ پی یان بلی: ههړچی پاداشت و کرښه کم داو اکر دووه هه ربوخوتان ، من پاداشت ته نه له سهر خوایه ، نه و خوایه ش شایه ته به سهر هه مووشتیکه وه. نه ی (محمد) پی یان بلی: به راستی من په روه ردگارم سهره نجام حق سهره دخت به سهر ناحه قداو به راستی نه و زاته شاره زاو زانیه کی بی سنووره به نهینی شاره وه کان .

ههروهه بلی: هه قو راستی هات و ناهه ق نیت درناکه ویت. نه ده توانیت ده ست پی بکاته وه ، نه ده توانیت بگه ریته وه دوخی جارانی...

به لی ... عهقل و ژیریتان بخه نه کار، قورئان هه لبه ستراو نیه، هونراوه نیه په خشان نیه، جادوونیه... هتد، پیش نه وه ی له دوزه خدا بلین: نه گهر گویمان بگرتایه ، یان عهقلمان

هەبوايە دوو چاری ئەم رۆژە سەختە نە دەبووین ﴿ وقالوا لو كنا نسمع أو نعقل ما كنا في أصحاب السعير ، فاعترفوا بذنبهم فسحقا لأصحاب السعير ﴾ الملك / ۱۱ .

(۲) قورئانی پیرۆز ھۆنراوە نیە !

لەو پۆژەى ئەم راستیە ھاتووە بۆ بەرەى ئادەمى ، دەستەىەك بەناھەق و ناپەرەا دژایەتى دەكەن و پەرپاگەندەى بۆ بلأودەكەنەو، قورئانیش وەلامى ئەو ناھەقیانە دەداتەو و پووجەلیان دەكاتەو... دۆژمنان دەیان وت: قورئان ھۆنراوەیەو (محمد) ھۆنیویەتیەو، لەكاتێكدا كە دنیا دیدەو شارەزاكانیانو زۆرى تریش دەیان زانی وانیەو لەناو خۆیاندا ئەم راستیەشیان دەدرکان..

(عتبەى كۆرى ربیعە) بەقورپەیشی یەکانى وت: (من گویم لەشتیك بوو كە ھەرگیز ھاوشیو ھیم نەبیستوو، بەخو نەجادوو و نەھۆنراوەیەو نەقسەى كاھینەكانە... كۆرگەلى قورپەیش، بەقسەم بكەن و وازى ئى بەیئن، بەخو ئەوێ كە من لیم بیست ئەبیئتە دەنگوباسیكى گەرە) ... ئەمە لەسەردەمى كۆنداو لەتازەشدا ئەو رۆژھەلاتناسى فەرپەنسى دكتور مادریش، كە ھەردوو وەزارەتى دەرەو و مەعاریفى فەرپەنسى داوایان لیكرد كە قورئان وەرگیژرێتە سەر زمانەكەیان، ئەویش بەكارەكە ھەستاو لە پیشەكەى یەكەى دا كە لەسالى ۱۹۲۶ز دا دەرچوو دەلى: (شیوازی قورئان دیارەكە لەخواوەیە، لەپراستیشتا زۆر لەنووسەرە گوماندارەكان لەئەنجامدا ملیان بۆداو كە وتنە ژیر کاریگەرەكە یەو...)

ئەو کاریگەرەى كە ھەیتى لەسەر سیسەد ملیۆن موسلمان كە بەچوار قورپەنى دنیا دا بلأوبوونەتەو... مژدەدەرە بیانیەكان یەك دەنگن لەسەرئەوێ كە کاریگەرى ئەم قورئانە ئەوێندە زۆر لەسەر شوین كە وتووێكانى كە تەنانەت نەسەلماو كە تاقە موسلمانێك پاشگەزبووبیئتەو لەئاینەكەى !

ئەم قورئانە كە وەك پەخشانیكى زۆر جوانە ، کاریگەریكى زۆر قولى لەسەر دەروونى گویگرەكەى ھەیە، ئەگەر لەعەرەبى تیبگات... بۆیە پەنجیكى بى ھوودەى كە كەسێك ھەول بدات ئەو کاریگەرە جوانەى داڕشتنەكەى كەوینەى ئەو نەبیستراو بگۆرێ بەزمانیكى دیکە، بەتایبەت زمانى فەرپەنسى كە بەر تەنگەو ناتوانرێ ئەوێ لەھەست و سۆزدایە پى دەرپەرت)...

ههروهه ها لهه سهردهمه شدا ئه دببى لوبنانى (مارون عبود) بهويژدانه وه دانى نا به ئيعجازى قورئانداو خو شه ويستى و ريژى خوئى دهربرى بو چه زرت و كورپه كهشى ناونا (محمد)...

ئه دببى گه وهى مه سيحيش (ابراهيم اليازجى) نه يتوانى خوئى لادا له باسى گه وهى و ئيعجازى قورئان...

ههروهه ها ئه دببى شاعير (نقولا حنا) قورئانى خوئنده وه گه يشته ئه وه يقينهى كه قورئان پهراوىكى موعجيزهى خوايى به وه له هه موو موعجيزه كان گه وه تره وه ته هه تايى به ، سه ره نجام موسلمان بوو، وه ده لئى: قورئانم خوئند سه رسامى كردم، قوول بوومه وه كه مه ندكيشى كردم، ئنجا دووباره خوئنده وه ، ئيمانم هينا... ئيمانم هينا به قورئانى گه وهى خوايى و به ونيرواوهى كه گه ياندى، پيغه مبه رى به ريژى عه ره بى ، من له گاوريته كه مه وه باوه رم هه بوو به خوا، به هوئى قورئانه وه باوه ركه م به خوا گه وه تر بوو، جا چوئ ئيمان نه هينم له كا تيكدا موعجيزهى قورئان له به رده ستمايه وه سه ربرى ده كه م وه هستى پي ده كه م له هه موو كا تيكدا... قورئان موعجيزه به زياتر له موعجيزه كانى تر، موعجيزه به كى خوايى به خوئى به لگه به له سه ر خوئى، په كى له كه س نه كه وه تووه كه باسى بكات و پيا هه لبدا ت و مژده ي پي بدا ت) ... ل ٢٤٤ (اسلوب القرآن الكريم بين الهدايه والاعجاز البيانى) د. عمر باحاذق .

خوا شايه تى بو ئه م قورئانه ئه دات:

قورئانى پيروز به چه زرت و ده فره موئى كه بلئى: ﴿ قل أي شيء أكبر شهادة ، قل الله شهيد بيني وبينكم و اوحى الي هذا القرآن لأنذركم به و من بلغ ﴾ الانعام : ١٩ واته: پي يان بلئى: چ شت يك گه وه ترين شايه تيه؟ بلئى: خوا وه ند شايه ته له نيوان من و ئيوه داو شايه تيم بۆده دات، وه ئه م قورئانهى به سرووش بو ناردووم تا ئينزارتان بكه م و ئه وانه ش كه دواى من پي يان راده گه به نريت...

خواى گه وهى بالاده ست و ئاگادار به نه ينى به كانى بوونه وم له بارهى قورئانه وه ده فره مويت: ﴿ فلا أقسم بما تبصرون و ما لا تبصرون انه لقول رسول كريم ، و ما هو بقول شاعر قليلا ما تؤمنون ، و لا بقول كاهن قليلا ما تذكرون ، تنزيل من رب العالمين ، ولو تقول علينا بعض الاقاويل ، لأخذنا منه باليمين ، ثم لقطعنا منه الوتين ، فما منكم من أحد عنه حاجزين ﴾ الحاقة : ٤٧ واته: سوئند به وانهى كه ئه يانبينن ، وه به وانهى كه نايان بينن، ئه م قورئانه فره مووده ي په وانه كراوىكى گه وه به ، وه قسه ي شاعير نيه ،

كه چى زۆر كه بپروا نه هينن؛ وه قسهى كاھين نيه ، كه چى زۆر كه بپرده كه نه وه ! ئهم قورئانە نيز راوه ته خوار وه له پەر وەردگارى جيهانپا نه وه ، جا ئه گەر (محمد) هه ندی و تهى به دم ئيمه وه هه لبه ستايه ئيمه به ده ستى خو مان تو له مان ئى ئه سه ندو ، پاشان ره گى گيانيمان نه بپرى، وه كه س نه ئه بوو له ئيوه كه به كو يته نيوانمانه وه سزا كه مانى ئى دوور بخته وه ...

﴿ وانه لتذكرة للمتقين ، وانا لنعلم أن منكم مكذابين ، وانه لحسرة على الكافرين وانه لحق اليقين ، فسبح باسم ربك العظيم ﴾ الحاقة: ٥٢ واته: ئهم قورئانە بى گومان په ندو ناموزگار و ياده وەرى به بۆ پاريزگار ان، وه ئيمه نه زانين كه هه نديكتان بپروا به قورئان ناكه ن، كه ئه مه ش ئه بيه تە ما يه ي خه م و خه فه ت و داخ و په شيما ني بۆيان، وه به پاستى قورئان راست و دروسته ، كه واته ئه ي پيغه مبه ر تو ش هه ميشه يادى پەر وەردگارى گه وره ي خۆت بكه سوياسو ستايشى بكه .

ئەگەر قورئان راست نەبێت ههچ شتيك راست نيه ١

چۆن ئه گونجى پيغه مبه ريتى پيغه مبه ر ﴿ درو بى، تاقه مرو فيكى هه ژارى، بى كه سى، نه خو ينده وارى ، جيهان نه ديده ي پيگه يشتوو له ناو گه ليكى په سستى، بت په رستى، بى ويلى، بى ره وشتو خوى نه خو ينده وارا، بانگى مه ردوم بكات بۆ خواناسين، وه به مليونه هاو بليونه ها مه ردوم به ده نگى يه وه بچن، وه ئاينيكي جيهانى به ينى له ما وه ي بيس تو سى سآلدا ، وه ده و له تىكى ئيسلامى دامه زرينى، ئنجا له پاش هه فتا سال به دريژى بلا و بيه ته وه له (جا وه) و (فليپين) وه تاليوارى ده رى اى ئه تله سى، وه به پانى له (قازان) وه (تا سه يلان).... وه گه ليكى ئيسلام ريك بخا له تيره و هۆزو نه ته وه ي ئه و ناوچه گه وره يه، وه سه دو په نجا تا دووسه ده ته وايه تى بتويني ته وه له بو ته ي ئيسلامه تى دا، وه ئه مانه بكات به برا، وه جيا وازى هه لگرى له نا ويانا، وه قه لا و كو شكيكى گه وره يان بۆ دروست بكات، وه ده ستوورو شه ريعه تىكى واى بۆ دانا بن كه ما يه ي ژيانى مه ردو جيهانيان بى، وه ئه مه يه كه مجاربى له ميژووى ئاده مى دا كه پيغه مبه ريك هاتبى و توانيبي تي ئاده مى يه كخا به مه موو تيره و هۆزو نه ته وه يه كى يه وه، وه تاكو ته نيايى خوا به و ره نگه ي كه قورئان ئه فهرموى بلا وى بكات وه له نا ويانا .

جگه له وه ي كه نامه يه كى به رزى زانستى وهك قورئانيشى هي نا بى، وه ده رگاى زانينى له كو مه لى ئاده مى كردي ته وه، وه قوتا بخانه يه كى ئيسلامه تى دانا بى، وه به مليون

پيشه‌وای زانای ئی‌ده‌رچووبی، وه به‌ملیۆنه‌ها په‌راویان دانایی له‌هه‌موو جوړه زانیاری‌یه‌کدا، که‌نامه‌خانه‌کانی رۆژه‌لاتو رۆژئاوا شه‌مپۆ به‌ده‌ست نووسه‌کانی شه‌وانه‌وه شانازی ده‌که‌ن...

هه‌روه‌ک تۆماس کار لایل له‌(الابطال) دا ده‌لی: شه‌گه‌ر شه‌هی پیغه‌مبه‌ر کردووه‌تی بناغه‌ی له‌سه‌ر درۆبی، شه‌وکاته شه‌بی جیهانی‌ش بناغه‌ی له‌سه‌ر درۆبی، وه‌هه‌رچی له‌جیهانی‌یه به‌خۆرومانگو شه‌ستیره‌و زه‌ویی‌یه‌وه هه‌مووی درۆ بی‌ت، وه هه‌مووی ریشکه‌و پیشکه‌ی چاوبی... ل. ۱۱۰ ته‌فسیری خاڵ / جزمی تبارک.

به‌لی... ئاسمانه‌کان و زه‌وی به‌هه‌ق و مه‌به‌ست دروستکراون و له‌سه‌ر بناغه‌ی درۆنین: ﴿الم تر أن الله خلق السموات والارض بالحق﴾ ابراهیم / ۲۰. واته: ئایا نایینی که‌خوا ئاسمانه‌کانو زه‌وی به‌هه‌ق و راستی دروستکردووه...

جا هه‌روه‌ک شه‌وانه‌ی به‌هه‌ق دروستکردووه، هه‌رواش پیغه‌مبه‌ریکی به‌هه‌ق ناردووه ﴿يا ايها الناس قد جاءكم الرسول بالحق من ربكم﴾ ال عمران / ۱۷۰ ﴿انا ارسلناك بالحق بشيراً ونذيراً﴾ البقرة / ۱۱۹، وه شه‌م قورئانه‌شی هه‌ر به‌هه‌ق ناردووه ﴿ذلك بأن الله نزل الكتاب بالحق﴾ البقرة / ۱۷۶، هه‌روه‌ها ﴿وبالحق أنزلناه وبالحق نزل وما ارسلناك الا مبشراً ونذيراً﴾ الاسراء / ۱۰۵، واته: به‌هه‌ق قورئانمان ناردووه وه‌هه‌قی‌شی له‌گه‌ل خۆی هیناوه، وه‌تۆمان نه‌ناردووه مه‌گه‌ر به‌مژده‌ ده‌رو ترسینه‌ر نه‌بی‌ت، (ل. ۱۸۵ له‌خرمه‌ت قورئاندا. نووسه‌ر).

که‌واته... شه‌قلتان بخه‌نه کارو دانیابن، هه‌رچی له‌م بوونه‌وه‌ردایه به‌هه‌ق دروست بووه‌و پیغه‌مبه‌رانی‌ش به‌هه‌ق هاتوون و شه‌زه‌تیش دوا په‌یامبه‌ری هه‌قی خوایه.

شه‌زه‌ت ﷺ شاعیر نیه!

قورئانی پیروژ ده‌فه‌رمووت: ﴿وما علمناه الشعر وما ينبغي له﴾، ان هو الا ذکر وقران مبین، لینذر من كان حياً ويحق القول على الكافرين ﴿يس / ۷۰

واته: محمدمان فی‌ری هۆنراوه نه‌کردووه‌و ناگو‌نجی بۆی هۆنراوه‌ش بلی، به‌راستی شه‌وه‌ی بۆمان ناردووه‌و یادخه‌ره‌وه‌و قورئانیکی روون و ئاشکرایه، تا ترسینه‌ر بی‌ت بۆ دل زیندوانو، به‌هۆی شوین نه‌که‌وتنی‌شیه‌وه ببیته‌ مایه‌ی سزا بۆ کافران...

دیاره له‌دنیا‌دا شاعیره‌کان به‌شه‌زموونی زۆردا ده‌پۆن و ورده‌ ورده‌ له‌قوتابخانه‌ی ژیا‌نه‌وه‌ فی‌رده‌بنو هه‌ول ده‌ده‌ن هۆنراوه‌ له‌دوا‌ی هۆنراوه‌ وشه‌ی به‌پیزترو مانای جوانتر

بهینن، به پېچه وانەى حەزرەتەوہ ﷺ کە تا تەمەنى چل سالى هېچ شتيكى نەوتووہ و پاشانیش يەكەم ئايەت و دواھەمىن ئايەت لەيەك پەلەى بە لاغەت و پەوان بېژى و جوانيدان، زياتر لەوہش بە يەكجار ھەموو سوورەتى (انعام) دابەزىوہ تە سەرى و لە دليدا جيگيركراوہ و بە ھاوہ لانى فەرمووہ... قورئان خوئى ئامارە بو ئەمە دەكاتو دەفەرموى :

﴿وَاذِ تَتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰیٰتَا بَيِّنٰتٍ قَالَ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَاَنَا اِنَّتَ بَقْرَانٌ غَيِّرْ هٰذَا اَوْ بَدِّلْهُ، قُلْ مَا يَكُوْنُ لِيْ اَنْ اَبْدِلْهُ مِنْ تَلْقَاٰ نَفْسِيْ ، اِنْ اَتَّبِعْ اِلَّا مَا يُوْحٰى اِلَيَّ اِنِّىْ اَخَافُ اَنْ عَصِيْتُ رَبِّىْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ، قُلْ لَوْ شَاءَ اللّٰهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَا اَدْرَاكُمْ بِهِ ، فَقَدْ لَبِثْتُ فِيْكُمْ مُّمَرًّا مِنْ قَبْلِهِ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴾ يونس/ ١٦ واتە: ئەگەر ئايەتە روون و ديارەکانى ئيمەيان بە سەردا بخوینریت، ئەوانەى کە نایەنەوى و حەزناکەن بە ئیمەبگەنەوہ، دەلین: قورئانیکی تر بهینە، یان بیگوڤە، پىيان بلئ: بو من نەھاتووہ کە بیگوڤم لەخۆمەوہ، من شوینکەوتەى ئەوہم کە بۆم دیت بەسروش، بەراستى من دەترسم لەسزای روژى دوايى ئەگەر نافەرمانى پەرورەدگارم بکەم، پىيان بلئ: ئەگەر خوا بيوستايە بۆم نەدەخویندن و ئاگادارم نەدەکردن لى، خو من لەپيشتردا تەمەنيک لەناوتاندا ژياوم، ژيرين و يريک بکەنەوہ.

بەلى ئەم قورئانە سروسەو بو ھىدايەت و چاکسازى ھاتووہ ﴿ان ارید الا اصلاح ما استطعت ، وما توفیقي الا باللہ﴾ ھود/ ٨٨.

روژھەلاتناسيک دەلى: ھېچ کاتيک چاکسازى زەحمەت نەبووہ بەھیندەى زەمانى (محمّد) ، لەگەل ئەوہشدا توانى لەبيست و سى سالدئا ئەو ھەموو چاکسازى و گوڤرانکارى يە بکات.

قورئان و زمانى عەرەبى :

زمانى ئینگلیزى نزیکەى بیست ھزار پەرگ (جزر)ى ھەيە کە يەکی نزیکەى دوانزە (اشتقاق)ى بو دەکرى و بەمەش نزیکەى دووسەدو چل ھزار وشە دروست دەبیٹ... بەلام لەزمانى عەرەبىدا کە دەولەمەندترە نزیکەى پەنجا ھزار پەرگ ھەيە و يەکی نزیکەى چل (اشتقاق)ى بو دەکریٹ و بەمەش نزیکەى دوومیلیۆن وشە دروست دەبیٹ، قورئانى پیرۆز نزیکەى يەك لەسەر چلى ئەو وشانەى وەرگرتووہ و ژۆربە وردى بەکارى ھیناون، بەجوړيک کە ھەر وشەيە لەجى تايبەتى خوئى دايەو ھيچى تر جى ناگريتەوہ...

ليکۆلەرەوان دەلین ھەموو پيتيک ئەوہندە بەدییەت بەکارھاتووہ، تەنانەت قاقە پيتيک زيادە نيە، بۆيە ئەگەر پیتەکانى سوورەتى (نوح) بژميرين، دەبينين (٩٥٠) پیتە، کە دەکاتە تەمەنى حەزرەتى (نوح) سەلامى خواى ليبيٹ .

ئەمە بىجگە لەوھى كە قورئان باس و خواسى زانستى واى تىدايه كە لەم سەدانەى
 دوايىدا دۆزاونەتەو، بۆنموونە (موسوعەى بەرىتانى) تەنھا باس لە بەشى سەرزەوى
 شاخەكان دەكات، چونكە زانست تەنھا ئەوئەندەى دۆزىبووئەو تەو رۆژەى ئەو
 مەوسوعەى نووسرابوو، بەلام قورئانىكى پيش چوارە سەدە لەمەوبەر كە باسى شاخ
 دەكات باسى بەشى ناو زەوى شاخ دەكات و دەفەرموئە: ﴿والجبال اوتادا﴾ النبا/ واتە:
 شاخەكانمان وەك مېخ داکوتاو، كەلە راستيشدا ھەروايە، شاخى ئىفرست (٩كم) بەرزە
 لەسەر پووى زەوىيەو و لە ناو زەویشدا بەقوولئى نزيكەى (١٣٥كم) چۆتە خوارەو،
 كەبەمەش وەك مېخ وايە كە داکوتراو بەزەويداو مايەى ھاوسەنگى زەوىيەو لەنگەرى
 گرتووە ھەروەك قورئان دەفەرموئە: ﴿والجبال ارساھا﴾ الذاريات : ٣٢ ھەروەھا
 دەفەرموئە: ﴿خلق السماوات بغير عمد ترونها والقي في الارض رواسي ان تميد بكم﴾
 لقمان / ١٠ واتە : خواى پەروردگار ئاسمانەكانى بەدییەناو و رايگرتووە بەبى كۆلەكە
 ھەروەك دەبين، وە لەزەوىدا شاخەكانى داناو بۆ ھاوسەنگى.

(لەفەرموودەشدا جەختكراوئەو سەر ئەم مانايە كە دەفەرموئە: عندما خلق الله
 الارض جعل تميد فارساھا بالجبال) او كما قال ...

قورئانى پېرۆز پەروردەى بۆ پىگەياندنى مرقئىكى بەرەوشتى دەم و دەست و داوین
 پاك و، لەھەموو شتێكدا رێنمايى دەكات و رىو شوینی بۆ دادەنى، تەنانەت
 لەرۆشتنیشدا ﴿وعباد الرحمن الذين يمشون على الارض هونا، واذا خاطبهم الجاهلون
 قالوا سلاما﴾ الفرقان / ٦٣ ﴿ولا تمش في الارض مرحا﴾ الاسراء / ٣٧

مرقئىك كە ھەقى ھەموو لايەنەكانى ژيانو ھەموو كەسيك بدات ھەزەت
 دەفەرموئە: (اعطوا كل ذي حق حقه) ...

جا ئەگەربين ھەر لەكۆنەو تەو مەرو سەيرى بەرھەمى شاعيران و ئەديبان بەكەين، كى
 ھەيە توانيبيتى بەرنامەيەكى تىروتەسەلى ژيان بەنييت، ئەو شاعيرەكانى زەمانى نەفامى
 ، ئەوھيان كە زۆر داھينانى كردبى، رەنگە ھۆنراوھەك يان چەند ھۆنراوھەكى جوانى
 وتبى و وەك ريزلئان و شانازىيەك بەديوارى كەعبەدا ھەلواسرابى؟! كە ئەوانەش ئەگەر
 بياخويننەو بەناشكرا دييارن كەزادەى بىرى مرقئن ، وە ئەگەر سەيرى شاعيرە پاىە
 بەرزەكانى ئەم سەردەمەش بەكەين ھەريەھەمان شيوھە ! ..

(۲) ھېچكى تازە لەژىر تېشىكى خۇردا نىيە ۱

لەسەد ھەزار ھۇنراۋەدا يەككىكى نەبى ھەموۋى ھەر وتتەۋەى قسەى ئەم و ئەۋە،
لېژنەيەكى گەۋرە لەسەدەھا پىۋاى زاناۋ داناۋ زامانزان و رۇشنېر پىكھات بۇ پىشكىنى
دىۋانى ھۇنراۋە نووسراۋى رۇژھەلاتى ناۋەپراست، سەيرىيان كرد لەھەموۋ دىۋانى
(متنبى)دا تاقە پىنج ھۇنراۋەى زادەى بىرى خۇيەتى و كەس پىش ئەۋ نەيووتوۋە ،
لەھەموۋ نووسراۋەكانى(جاحظ) یشدا كە نزىكەى سەد نووسراۋى ھەيە ، تەنھا يەك
قسەى دۇزرايەۋە كەزادەى بىرى خۇيەتى كەدەلى: مېروولەكە زەخىرەى زىستانى ئەخات و
گەنم كۇدەكاتەۋە ، بۇيە دەنكەكانى دوولەت دەكات تا بۇگەن نەبىت، چونگە ئەگەر واى
لىنەكات شىن دەبنەۋەۋە بەكارى خواردن نايەن، لەپاش ماۋەيەك لەيۇنان ئەم قسەيەيان
لەپەراۋىكى يۇنانىدا دۇزىەۋە.

شىخ عەبدوللەى بەيتوشى كوردى، كەلەزمانى غەرەبىدا زۇر لەمتنبى زانائەرو
چوارپىنج ھەزار دىر ھۇنراۋەى بەجىھىشتوۋەۋە ئەۋەندەشى ون بوۋە، لەتاقە شەش
ھۇنراۋەىدا ئەلى: ئەمانە زادەى بىرى خۇمەن و كەس پىش مەن نەيووتوۋە...ھەرۋەھا
موفتى زەھاۋى تاقە چوار ھۇنراۋەى زادەى بىرى خۇيەتى...
مەۋلەۋى لەلوتكەدایە :

مەۋلەۋى يەككىكە لەو شاعىرانەى كەدەيىنانى زۇرى كردوۋە لەھۇنراۋەكانىداۋ زۇر
ھۇنراۋەى ھەيە كەكەس پىشى نەكەوتوۋە، ۋەك ئەم چەند ھۇنراۋەيە :
يەكەم :

بالەخانەى چەم دىۋانەكەى تۇن

بانەناۋ ۋەخاك ئاسانەكەى تۇن

تەكەش عاجزكەردخەيالت تىشدا

ئازىز بۇ جارى پابىنى پىشدا

ۋاتە: چاۋەكانم بەسەرمەۋەيە و، سەرىشم ۋەك بالەخانەۋايە بۇ جەستەم، ئىنجا ئەم
بالەخانەى چاۋانەم دىۋەخانى تۈيە، كەتەماشات دەكەم وئىنەكەت لەناۋ بىلبىلەى چاۋمدا
نەقش ئەبەستى، ۋەچاۋم دەبى بەدىۋەخانى وئىنەكەى تۇ ، ئەۋەش ئاشكرايە كە گلەبانى
ئەۋ دىۋەخانە لەخاكى بەر دەرگاگەى تۈيە، بەلام بەداخەۋە دىۋەخانەكەت بەھۋى
فرمىسكى زۇرمەۋە ھەمىشە دۇپەدەكات، ۋە ئەۋ دۇپەيە خەيالەكەى ئىۋەى

وهرسكردووه، كه واته چي نهې، ئه‌ی خوښه‌ويست ئه‌گهر جاريك پي بنيت بهو جيگا
 دلپه‌يه‌دا كه‌باني چاومه تا بوه‌ستيتوه، وه چاوه‌كانم ئه‌ونده تكه‌نه‌كن، چونكه بهوپي
 پيانانه دهردي دووريم ساړيژ ده‌بيت و گريانه‌كه‌م كه‌م نه‌بيتوه... فهرهاد ميرزاي مامي
 ناصر الدين شا كه‌شاعيرو ويژهرنكي زور به‌رزبووه، به‌ئيشي ده‌ولت ده‌چي بو
 هه‌وراماني نه‌وديو، وه نه‌چيته دي‌يه‌كه‌ي مه‌وله‌وي، جا كه‌مه‌وله‌وي ده‌چي بولاوي
 له‌دووره‌وه دهرده‌كه‌ويت، پي‌ي ده‌لين: ئه‌وه مه‌وله‌وي هات، نه‌ويش ده‌لي: خاوه‌ني
 باله‌خانه‌ي چه‌م، نه‌لين: به‌لي، نه‌ويش ده‌چي به‌پيريهمو به‌ريزه‌وه له‌اي سهره‌وه داي
 نه‌ني و نه‌كه‌ونه گفتوگو...

دووه‌م:

هر له‌زاده‌ي يري مه‌وله‌وي‌يه كه‌له‌ته‌م‌ني په‌نجا سالي دا ده‌لي:

خه‌م بيم ياني هاي پيم مه‌دو خه‌بر

چه دهرگاي هستي ته‌شريف به‌ره‌وبهر

واته: كؤم بوومه‌ته‌وه، ئه‌م كؤم بوونه‌وه‌يه‌م به‌زمانی حال پيم نه‌لي: فهرموو مه‌وله‌وي
 له‌دهرگاي ژيان و دنياوه بچو دهره‌وه بو قيامه‌ت، جا چونكه دهرگاي دنيا په‌ست و نزمه،
 پيويست به‌سهردانه‌واندنو خو كؤم كردنه‌وه ده‌كات...
 سي‌يه‌م:

له‌ته‌م‌ني شه‌ست سالي دا باسي حالي خوي ده‌كات و ده‌ليت:

پوسي ته‌پلي گوش نم كي‌شان كه‌م كه‌م

ئه‌م سهر نه‌وسهره‌ن دووربينه‌كه‌ي چه‌م

واته: پيستي ته‌پلي گويم له‌بهر پيري كه‌م كه‌م شي كي‌شاوه‌و ده‌نگي نه‌ماوه‌و گويم
 گران بووه، چاويشم كزيووه‌و شتي نزيك به‌گران نه‌بينی، وه‌ك دووربينه‌كه‌ي چاوم
 هه‌لگه‌راييتوه‌و پاش پيش ته‌ماشاي پي بكه‌م وايه...

چواره‌م:

له‌ته‌م‌ني هه‌فتا سالي دا باسي قوناغيكي تري پيري‌يه‌كه‌ي ده‌كات و ده‌ليت:

پيشاني مه‌يله‌ش به‌زانوو به‌رده‌ن

تعظيمي جه‌ناب پيريميش كه‌رده‌ن

واتە: ناوچەوانم رووی کردۆتە ئەژنۆم، وە لەپۆینا وەختە لەیەك بدن، چونكە چووە بەپیر پیریمەو، وە ئەیهوی تعظیمی جەنابی پیریم بکات، وەك یەکیك کەبەپیر پیاویکی زۆر گەرەو بەجیت، چۆن خۆی بۆ دادەنەوینی ئەمیش وایە...

پێنجەم:

لەنزیک هەشتا سالی و لەدوا قۆناغی ژیاانیدا دەلی:

پیری حەلقەسان خەم پەنەم وەردەن

پە یی دەرگای عەدەم ئامادەم کەردەن

واتە: پیری لەدوا قۆناغی ژیاانما بەجۆریك چەماندومیتیهو، وەك حەلقە یی دەرگای ئاگردوم، وادیارە ئەیهوی بێم كا بەحەلقەو دام کوتی بەدەروازە یی عەدەمدا کە مردنە... بەلی... ئەم زانا پایە بەرزە داھینانی کردوو، ئەوەتە چەندەھا ھۆنراو یی ھەییە کە لەلوتکەدایە، بەلام ئایا ئەو یی مەولەو یی ھیناویەتی بەشیوہیەکی گشتی ھەر لەبارە یی خۆشەویستەکە یی و بیروپاوا ئاینەکە یی و جوانی سرووشت و... ھتد، نەبوو؟ ئەمە لەکاتی کدا کە قوتابی قوتابخانە یی قورئان بوو و بەفەخرو شانازی یی وە باسی قورئان و ئاینەکە یی دەکات... بەکورتی ئەو یی ئادەمیزاد دەیلی ئەگەر زادە یی پیری خۆشی بی و لاسایی ئەم و ئەویش نەبی، ھەردیارە پیوہ یی کەکاریکی سادەیی و بەچاکی جی دەستی مروقی پیوہدیارە ! ..

گۆران و داھینانەکانی:

شاعیری ناودار و خاوەن دیوانی کورد، گۆران، بەزمانیکی کوردی پاراو زۆر شارەزایانەو زۆر بەدیقەت وشە یی کوردی بەکارھیناوەو چەندەھا ھۆنراو یی نەخشاندوو، کەنیشانە یی دەست پەنگینی و وەستایەتی یی لەکارەکە یی دا، بۆ نمونە، کە یەکی لەمناڵەکانی دەمری دەگری و ھیچ ھۆنراوہیەکی بۆنایت، بەلام کە ھیوای کور یی دەمری لەجیات یی گریان شاکاریکی نەخشاندوو کە بۆ بی کەسی شاعیری دەخوینیتەو، ئەوەندە بی کەس بەلایەو جوان دەبی دەلی: دلم نەھات بلیم خۆزگە منالیکی تریشت بمرایە تا ھۆنراوہیەکی تری ئاوات بووتایە !

ھۆنراوہکەش بەناوی (لەسەر مەرگی ھیوادا) لە ٩٣ ی دیوانەکە یی دایە کە دەلی:

رۆلە یی تاقانەم ، ھیوای ژیاانم

ئەستیرە گەشی بەری بەیانم

رۇزى نەۋرۇزى پىرشىڭ زىرىنىم
 تىرىقەى سىپى مانىڭى ھاۋىنىم
 شىنەى شەمالى كەلى بەھارم
 لەرەى ئاۋىڭى مېرىڭى ئاۋدارم
 جىريومو جىۋو كەى شادىي ھىلانەم
 شەۋىۋى پەخشانى ئەم گىشت ھەردانەم
 خۇنچەى پىشكوتوى باغى جوانىم
 رۇلەى شىرىنىم ئەى گىيانى گىيانم ؟
 توخوا بەۋ جىۋوتە چاۋە شىنانە
 ئاخىر نىگاتە تىر بۇم بىروانە ؟
 بابە كىلۇلى بەرۇلە رۇيى
 كەدانىشتىم كىز ۋەختى بى تۇيى
 بەيادى دىۋوگۇم دىۋوگۇمى بى بىن
 كە ھۇگىرىيان بىۋو ماسى رۇخى مەن
 ھۇن ھۇن فرمىسكىم بىرۇتتە داۋىن
 فرمىسكى تاسەر جەرگەۋ دىل تاۋىن
 ھىۋا ئەۋ لىۋەى بەزەردەخەنە
 گىزىڭى رۇزى گولانى مەنە
 بۇ زەردەخەنەى ئىستاتى نازى ؟
 بۇ لەزىر ھەۋرى مەرگا ئەلەرزى ؟
 ھەى ھاۋار، ھەى داد ھىۋاى شىرىنىم
 گىيان ئەدەى، ئەمىرى، ئىتەر ناتىبىنىم ؟
 ئىتەر... ئاخ ئىتەر... ناتىبىنىم ھەرگىز
 ئەخەۋا نەبى شەۋ شەۋى پايز
 جار جار ۋەك بەرقى ئاۋ بۇ زۇرتىنۋو
 دىيىتۋ ناشكىنى تاسەۋ نارمىزۋو ؟
 سابۇم بىروانە تىر بەۋ چاۋانە

رۆڭلە مردنە فرمىڭسك بارانە
 ھىوا رۆڭلە بۇ، كۆرپەم رۆڭلە بۇ
 نەو كۆلمە ئالە نەرم و نۆلە بۇ
 نەو قىزە زەردە نەو چاوانە بۇ !
 نەو نەغمەى (دایە) (بابە) جوانە بۇ !
 تا دەممان لەڭگۈ نەڭگەوى وەك تۇ :
 ھىواى دایە بۇ! ھىواى بابە بۇ!

ھەروەھا گۆران لە (گەشتەكەى دا بۇ ھەورامان) لە باسى (بەيان) دا دەلى:
 (الله اكبر!) مەلا بانگانە
 تاريك و ئىلى بەرى بەيانە
 مانگى بەجى ماو لەسەفەرى شەو
 زەردە لەترسى قاسپە قاسپى كەو
 نەستىرەى مەغرىب وەك قەترەى نەمەل
 كزكز نەتكىتە ناو بەفرى سەرگەل!
 لەپىي نەوبەرى شاخ دەنگى زەنگ دى
 لەشۈينى راوگەر تەقەى تەقەنگ دى!
 وا بەتەواوى دنيا رووناكە،
 ھەرسىجەرى رووتە سروشت ئىستاكە !
 لە درەخت نەدا شەى باى سەھەر :
 جەم و جوونىيەتى چەشنى سەوداى سەر!
 لەسەر جۈگەى ئاش قازو مراوى
 چاومپىي رۇژن ھەلبىنى چاوى
 بەلام تا خوئقى نەكا چىشتەنگاو
 نايەتە ناودى پرشنگى ھەتاو...
 گۆران لەبارەى (مەزگەوت) لەھەمان گەشتى دا دەلى:
 بىنچىنەى مەزگەوت نىشتۈتە ناوچەم

رووبه ره و قبیله ، پشت له جه هه نه م!
 مرگه وتی کاتی چیشته نگاوی چۆل:
 وهك مردوو كفنی بی دهنگی به كۆل!
 سووره چناری لق و پۆپ دریژ
 سیبهر نهكا بۆ خهوی بهرده نویژ!
 جار جار نیمامی ته نیای گۆشه ی جهوز!
 سه رسنگ ماچ نهكا ریشی به وه نهوز!
 كه سیك بانگ نه دا ، نه شله قینی گۆم ،
 نیمام هه ئه دهستی ، دار به ده ست ، پشت كۆم!
 تاته واو نه بی (الله اكبر)
 په نگ نه خواته وه لافاوی نویژكه ر
 نویژ به تال نه بی ، جه ماعه ت بلاو
 چه ند پیریك نه بن به خلتهدی لافاو ؛
 سوچینك گهرم نه كه ن به پازی جوانی
 ناخ به با نه دهن بۆ دنیای فانی!
 ۱۳۲ ل دیوانی گۆران

به ئی ههر هۆنراوه یه کی گۆران ده گریست زۆر جوان به وشه ی کوردی په سه ن تابلوی
 هه مه په نگت بۆ ده نه خشیینی ، به لام دیاره بواری شیعو باسه کانی هه رچه ند زۆر ناوازه و
 جوانیش بن زاده ی بیرى مروققن و جیاوازن له په پراوی له وینه نه بووی قورئان كه خوا
 له باره یه وه ده فهرموى: ﴿ لکن الله یشهد بما أنزل الیک ، أنزله بعلمه ، والملائکة یشهدون ،
 وكفی بالله شهیداً ﴾ النساء / ۱۶۶

واته : نه گهر ئه و خه لکه باوه پت پی ناکه ن ، خوا خۆی شایه ته له سه ر ئه وه ی که په وانه ی
 کردوو به بۆت ، د لنیابسه که له سه ر بنچینه ی زانسته ی خۆی ره وانه ی کردوو .
 فريشته کانیش شایه تی ده دن له سه ر ئه وه هه رچه ند خوا خۆی به سه بۆ ئه و شایه تیه
 (ل ۴۶۰ له خزمه ت قورئاندا . نووسه ر).

(۴) فرمیسکه یاقوتیه‌کان

فرمیسکی پیغه‌مهر

حه‌زرت ۞ له‌نه‌وه‌ی دوو سه‌ربراو‌ه‌که‌یه ، (اسماعیل) سه‌لامی خوای لیبیئت وه
(عبدالله) ی باوکی... کاتیک خوای گه‌وره‌ه‌زرتی ئیبراهیمی تاقی کرده‌وه (سه‌لامی
خوای لیبیئت) که بو خوا کوپی جگهر گوشه‌ی سه‌ر بری و له‌تاقیکردنه‌وه‌که‌دا سه‌رکه‌وت
خوای گه‌وره‌ به‌رانیکی بو نارد که بیکا به‌قوربانی و ئیسماعیل سه‌لامی خوای لیبیئت
رزگاری بوو...

هه‌روه‌ها (عبدالمطلب) یش له‌به‌رئه‌وه‌ی کوپی وای نه‌بوو پشتی بگرن و ده‌وری
قه‌ره‌بالغ بکه‌ن ، نه‌زری کرد که نه‌گه‌ر خوا ده‌کوپی بداتی یه‌کیکیان بکا به‌ قوربانی، (یان
نه‌گه‌ر خوا یارمه‌تی دا و شوینی بیری زه‌مزه‌می دۆزیه‌وه‌ یه‌کی له‌کوپه‌کانی بکا
به‌قوربانی)... به‌هه‌رحال کاتیک مه‌به‌سته‌کانی هاتنه‌ دی ، ده‌بوو نه‌زره‌که‌ی
جی به‌جی بکات، بویه تیروپشکی کرد بو کوپه‌کانی و (عبدالله) ی کوپه‌ بچوکی زنده
خۆشه‌ویست ده‌رچوو، ناچار ته‌گبیریان بو کرد که‌ناوی عبدالله و (۱۰) حوشتی تیروپشکی
بو بکات ، هه‌رجاره و که (عبدالله) ده‌رچوایه (۱۰) حوشتی تر زیاد بکات ، تاگه‌یشته
نزیکه‌ی سه‌د حوشتی ئنجا ناوی عبدالله ده‌رنه‌چوو به‌مه‌ش رزگاری بوو له‌سه‌ر برین و به
(ذبیح) ناوبانگی ده‌کرد وه‌ک هه‌زرتی ئیسماعیل.

له‌بیست و پینج سالی دا ژنیان بو عبدالله هینا، پاش ماوه‌یه‌کی که‌م چوو بو بازرگانی
له‌شام و له‌مه‌دینه‌ نه‌خۆش که‌وت و له‌ویش گیانی سپارد و له‌وکاته‌دا هه‌زرت ۞ له‌سکی
دایکیا بوو...

کاتیک له‌دایک بوو ئه‌بوله‌هه‌ب له‌خۆشیا (ثویبه) ی خزمه‌تکارو جاریه‌ی ئازادکرد، که
مژده‌که‌ی بو هینا... پاش جه‌وت روژ باپیری نان و خوانیکی دروستکردو ناوی نا
(محمد) و که هوی ناوانه‌که‌یان لی پرسسی وتی: ئه‌مه‌وی که‌له‌زه‌وی و ئاسماندا
سوپاسکراوین... هه‌ندیکیش ده‌لین: که‌به‌خه‌و به‌دایکی وتراوه‌ که‌ناوی بنیت (محمد)...
وه‌که له‌دایک بوو باپیری ته‌وافی که‌عه‌بی پیروزی پی کرد.

ئنجا ژنانی لادی هاتن و هه‌زرت ۞ به‌ر حه‌لیمه‌ی سه‌عديه‌ که‌وت له‌به‌رئه‌وه‌ی بی‌باوک
بوو، وه‌که‌سیان نه‌یانده‌ویست بیبه‌ن و دایه‌نی بکه‌ن... به‌لام هه‌زرت ۞ له‌وساته‌وه‌ چوو
باوه‌شی حه‌لیمه‌ی سه‌عديه‌وه‌ بوو به‌خپرو به‌ره‌که‌ت بۆیان... ئه‌و مه‌مکانه‌ی که‌شیری

تيانه بوو به شی مناله که ی خوی، نه و نه زیادی کرد که مناله که ی خوشی و هنزه تیش ✽
تیر بکات.

گویند ریزه که یان که له م سهر نه ده پوی و دوا ده که وت، له وسهر که گهرانه وه پیشی
هه مووانی نه دایه وه، که نه مهش لای هه مووان سهر بوو.

نه و لادی و ده روده شته وشک و برنگه ی خیلای (هه لیمه ی سه عدیة) پاش هاتنی
هه زرت بوو ناوچه یه کی پر فیه و بهر که وت ته نانه ت شیر ی خوشتر و مه پو
مالاته که شیان به ناشکرا بهر که تی پیوه دیار بوو...

بویه پاش دوو سال به نا به دلای هینایانه وه و هه زیان ده کرد که جاری لیان
نه سیفر ته وه، دایکشی له ترسی نه خوشی و وه بای مه که نار دیه وه له گه لیاندا، له چوار
سالی دا له بهر نه وه ی که مه لانی که ت دابه زین و سنگی پیوزیان شق کردو دلو سینه یان
بوشت و، برا شیر یه که ی ناگای لی بوو وه بو هه لیمه ی گیرایه وه، ترسان و ناچار
هینایانه وه بو لای دایکی و مه سه له که یان بو گیرایه وه، نه ویش دلنای کردو و وتی:
کور ی من شه ی تان ری ی نیه بجی به لای دا...

له شهش سالی دا له گه ل دایکی و (ام ایمن) دا چون بو سهر دانی خالوانی له مه دینه و
سهر دانی گوپی باوکی... له گه رانه و دا له دیی (الابواء) که ۲۳ میل دووره له مه دینه وه،
دایکی نه خوش ده که وی و وفات ده کات...

ابو نعیم له (الزهری) نه ویش له (نه سمای کچی رهم) نه ویش له دایکیه وه ده گیر ته وه
که وتو یه تی: نامینه م بینی له نه خوشیه ی دا که تیامرد، (محمد) له ژور سهر ی بوو،
نامینه سهیری محمدی کردو وتی: کل حی میت، وکل جدید بال، وکل کثیر یفنی، وأنا
میتة و ذکر ی باق، وقد ترکت خیراً و ولدت طهراً...

واته: هه موو زیندو یه که ده مر ی و هه موو تازه یه که کوډ ده بی و هه موو زوریک ته و او
ده بییت، من ده مرم و ناو بانگم و یاده وه ریم ده مینی، به راستی خیر له دوی خوم به جی
ده میلم و پاک و (ظاهر) یکم بوو... ۱۶۰ محمد رسول الله د. محمد صادق عرجون.

نجا به دلش کاوی و فرمیسی زوره وه هاته وه (مه که که) و له لای باپیری بوو که له سهر
بهر که ی لای خویه وه دای دنا و زیاتر له هه موو مناله کانی ریزی لیده گرت، جاکه
نه یانویست دووری بخه نه وه ده یووت: دعوا ابني فو الله ان له لساناً... واز له کوره که م
بهینن به خوا پله و پایه یه کی بهرزی ده بییت.

لههشت سانیشتدا (عبدال مطلب) مرد ، ام ایمن دهلی: حه زه تم بینی ❦ که له ژور سهری باپیری بوو ده گریا... ئنجا ئه بوتالیب سه ره پرشتی ده کرد... (ل ۱۶۲ هه مان سه رچاوه).

پاشان شوانیتی کرد بو مه پومالات داره کانی خه لکی مه ککه... ئنجا له ته مه نی (۲۵) سالی دا (خه دیجه) داوای لی کرد که بچی بو بازرگانی بوی له شام و دوو جار به قازانجی زوره وه کاره که ی بو ئه نجامداو ئه و غولامه ی که له گه لی ده نارد زور به چاکی وه سفی حه زه ته ی بۆ کرد ❦ ، ئه ویش هه زی کرد که بچیته داوایی و شووی پی بکات... به لی... چووه داوای و شووی پیکرد، خه دیجه که ئافره تیکی دنیا دیده بوو وه له ناو مه ککه دا به (الطاهرة) به ناو بانگ بوو، هه رچی هه بوو کردی به قوربانی حه زه ت و باشتین پانیشت بوو بوی، به مانگ ده چوو له ئه شکه وتی (حراء) ده مایه وه ، ئه میش خزه ته ی مال و منالی خوی ده کردو خواردنی بوو ده بردو جاروبار بوو ماوه یه کیش لای ده مایه وه... تاگه یشته ئه وپله یه ی که رۆژیک حه زه ته ی جویرائیل به حه زه ته ی فهرموو: وا خه دیجه به خواردنه وه به رپوه یه دیت بۆ لات ، سه لامی من و خوای گه وره ی پی بگه یه نه و مژده ی به ری به کۆشکیکی هیمن و ئاسوده له دوور و گه وهر له به هه شتدا ...

خه دیجه پیشت دوو شووی کردبوو، شاژنیکی دینیا دیدو و وریا بووله پیاو چاک تیگه یشتبوو ، بۆیه زور قه دری حه زه ته ی ده گرت و به هه موو جوړیک دلنه وایی ده کرد... کاتی که حه زه ت له ئه شکه وتی (حراء) وه حی بۆهات و به شپه رزه یی و ناره حه تی یه وه گه رپه وه و روودا وه که ی بۆ گێرپه وه ، فهرمووی: ده ترسم تووشی شتیکی خراب بووم (أي خدیجة : مالي ؟ لقد خشيت على نفسي) ئه ویش دلنه وایی کردو فهرمووی: (كلا والله لن يخزيك الله أبدا ، انك لتصدق الحديث، وتصل الرحم ، وتحمل الكل ، وتكسب المعدوم و تقرى الضيف ، وتعين على نوائب الحق، وتؤدي الامانة ...) ل ۳۰۷ هه مان سه رچاوه . شایانی باسه مامۆستایه کی میژوو له زانکویه کی ئه مریکی که ئه مه ی خوینده وه موسلمان بوو و وتی: پیاویک ناتوانی پانزه سال له ژیا نی هاوسه ریتیدا (تمثیل) بکات بۆ ژنه که ی، وه هه رچی بکات هه ر حه قیقه تی ده رده که ویت، جا ئه م وه سفانه ی خه دیجه دیاره که (محمد) ❦ چه ند ره وشت به رز بووه و دیاره ئه وه ش ره وشتی پیغه مبه رانه ...

گریانی حەزەرت بۆ دووشت بوو: یەكەم: بەسۆزی و میهرەبانی یەكەى بەرامبەر مردنی منال و دوست و خوشەویستانی... دووهم: لەترسی خوا و قورسی بارى ئەمانەت و خەمى زۆرى بۆ موسلمانان ... حەزەرت (رؤوف رحيم) و (حریص) بوو لەسەر موسلمانان ھەروەك قورئان وەسفی دەكات دەفەرموی: ﴿لقد جاءكم رسول من أنفسكم عزيز عليه ما عنتم حريص عليكم بالمؤمنين رؤوف رحيم﴾ التوبة: ۱۲۸.

چەند نموونە یەك لە گریانى حەزەرت :

یەكەم/ كە خەدیجەو مامى وەفاتی كرد سالتەكەى ناونا سالى خەمبارى ئەبى چى گریابی بەتایبەت كە لەچلەپۆیەى وەفادارى دا بوو بۆ ھاوسەرەكەى ئەو ھاوسەرەى كە ھەمیشە بەخێر یادی دەكردەو و تەنانەت دلى دەكرايەو بە ھاو ئەكانى...

دووهم/ كچىكى دەنیریت بەدوايا و دەلى: با بیئت سەرمان لى بدات منالەكەم گیان دەدات ئەویش بۆى ناكرى بچیت و سەلامى بۆ دەنیرى و فەرمانى پى ئەدات كە ئارام بگرى... كچەكەى دەنیریتەو بەدوايا و سویندى دەدات كە بچیت ئەویش لەگەل سعدى كورى عبادەو معاذ دادەچى و منالەكەى دەخەنە باوەشەو كە گیان ئەدات و حەزەرتیش ﴿هؤن هؤن فرميسك دەریژیت، سەعد وتى: ئەمە چى یە ئەى پیغەمەرى خوا؟ ئەویش فەرمووی: (هذه رحمة جعلها الله في قلوب عباده، وانما يرحم الله من عباده الرحماء) بخاري .

سێیەم/ كاتىك كچەكەى لەگیانە لادابوو، حەزەرت باوەشى پیاكردو لەباوەشى باوكیا گیانى سپاردو، حەزەرت گریا بۆى / نسائي .

چوارەم/ كاتىك ئیبراھیمی كورپى لەگیانە لادابوو حەزەرت گریا، عبدالرحمن كورپى عەوف فەرمووی: وانت يا رسول الله؟ تۆش دەگریت ئەى پیغەمبەرى خوا؟ ئەویش فەرمووی: (يا بن عوف ! انها رحمة) ئنجا فەرموی (ان العين تدمع ، والقلب يحزن ولا نقول الا ما يرضي ربنا، وانا بفراقك يا ابراهيم لمحزونون) بخاري .

پینجەم/ كاتى (سعدى كورى عبادە) ى ھاو ئەلى لەگیانە لادابوو وە حەزەرت سەردانى كرد، گریا بۆى و ئەوانەى لەویدا بوون ھەموو دەستیان كرد بە گریان.

شەشەم/ كاتىك حەزەرت ئەم ئایەتەى خویندەو كە دوعاكەى حەزەرتى (ئىبراھیم) ﴿رب انهنّ اضللن كثيراً من الناس فمن تبعني فانه مني ومن عصاتي فانك غفور رحيم﴾ ابراھیم/ ۳۶ وە ئەو ئایەتەى كە عیسا (سەلامى خواى لیبت) دەفەرموی: ﴿ان تعذبهم فانهم عبادك وان تغفر لهم فانك انت العزيز الحكيم﴾ المائدة/ ۱۱۸ .

ئىنجا ھەزرىت ﷺ دەستى بەرزكردەوۋە بەگريانەوۋە كەوتە دوعا كىردىن و ھەرموۋى:
(اللهم ! امتى امتى) .

خوۋاى گەورە بەجوبرائىلى ھەرموۋ: بېرۇ بۇ لاى محمد، كە پەرۋەردگار باشتىرىش
دەزانى، پرسىياري لىبىكە بۇچى دەگرى؟
كە جوبەرئىل ھات پرسىياري لىبىكە، ھەزرىت ھەرموۋى : بۇ پاشە رۇژى ئوممەتم
دەگرىم و خوا خۇى باشتىر دەزانى...

خوۋاى گەورە ھەرموۋى: ئەى جوبرائىل ! بېرۇ بۇ لاى محمد و پىۋى بلى: ئىمە پازىت
دەكەين لە ئوممەتەكەتداو دلت ناشكىنەين . مسلم

ھەوتەم/ كاتى ھەزرىت نوۋىژى دەكردو قورئانى دەخوۋىند ھاوۋەلەن گوۋىيان لەقولى
گريانى بوو لەسنگىدا ، ھەروھە كە عبدالله ى كورى مەسعود قورئانى بۇ خوۋىند كە
گەيشتە ئايەتەى ﴿ فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَىٰ هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ﴾
النساء . سەيرى كرد دەگرى! / مسلم

ھەشتەم/ ھەزرىت ﷺ دەھەرموۋى: (ئىزىم لەپەرۋەردگار ۋەرگرت كەسەردانى قەبرى
دايىكەم، ئىزىنى دام و سەردانم كرد، ئىۋەش سەربەن لەسەر قەبران مردنتان بىر
دەخاتەوۋە).. لەسەر قەبرى دايىكى ھەزرىت ﷺ زۆر گرياو ھاوۋەلەنىش گريان (مسلم) .
نۆيەم/ كاتىك كەلە غەزاي مۇتەدا زەيدو جەغفەرو غەبدوللاى كورى رەۋاحە
شەھىدكران و ئەم لەمەدىنەوۋە ھەۋالى دا بەھاوۋەلەن ، بىنيان ھەزرىت دەگرى و ئىنجا
ھەرموۋى ئەوۋە (سيف من سيوف الله) ئالاكەى گرتە دەست و سەركەوتن .

دەيەم/ عوسمانى كورى مظعون ۋەفاتى كرد ھەزرىت ناۋچەۋانى ماچ كردو گريا .
يائزەيەم/ ھەزرىت ﷺ رۇژىك بە مەغازى كورى جەبەلى ھەرموۋ: بەخوۋا ئەى مەغاز من
تۆم خۇش دەۋىت، بىرت نەچى دۋاى نوۋىژەكانت بلىۋى: (اللهم اعني ذكرك
وشكرك وحسن عبادتك).

جا ئەو رۇژەى كە مەغازى نارد بۇ يەمەن و خواخافىزى لىبىكە ، باۋەشى پىاكردو
ھەرموۋى: رەنگە ئىتر نەتبىنمەوۋە و ھەردووكيان زۆر گريان!
دوانزەھەم/ ھەزرىت بۇ شەھىد بوۋنى ھەمزە زۆر بە كول گريا و خەمبار بوو بۇى...

دووچاوی فرمیسک ریژ :

له گهل ئه وه هه موو فرمیسكه دا كه هه زهت هه هون هون به چاوه كانیا هاتوونه ته خواره وه به هوی به لاو موسیبهت و ناره حه تیه کانی ژیا نه وه، دوعای ده کرد كه (اللهم ارزقني عینین هطالتین تشفیان القلب بذروف الدمع من خشیتك قبل أن تصیر الدموع دما) . (رواه الطبرانی) .

واته : خوايه دووچاوی فرمیسک ریژم پی بیه خشه، که دل ساریژ بکه نه به فرمیسک له ترسی تو، پیش ئه وهی فرمیسکه کان بیه خوین...

ئه مه له گهل ئه وه دا كه ئه وه هه مووان زیاتر له خوا ده ترساو له هه موانیش زیاتر خوای ده ناسیو، به هاوه لانی ده فهرموو (لو تعلمون ما أعلم لضحكتم قليلاً ولبكيتم كثيراً) .

هه زهت هه هرگیز به قاقا پی نه که نیوه، به لام هه میشه زه رده خه نه له سه ر دوولیوی موباره کی بووه، چونکه قاقا لی دان و پیکه نینی زور به بی یادی خوا ده بیته مایه ی دلپه قی، له لایه کی تریشه وه زه رده خه نه به شینه وه وه کو خیر به شینه وه وایه (لا تحقرن من المعروف شيئاً ولو أن تلق أخاک بوجه طلق) واته : چاکه به که م مه زانن هه رچه نه که میشت بیت، ته نانه ت نه گهر به پرووی خوشت و زه رده خه نه وه به براهه ت بگهیت.

(٥) گریان له ترسی خوا

گریان له ترسی خوا که شتی پزگار بوونه له نقووم بون له ده ریای گونا هو سه ریچی، هه زهت هه که پیشه وای پیغه مبه رانو دوا هه مین فروستاده ی جیهانه ده فهرموو : (انا اخوفکم لله) بخاری، وه ده فهرموو : (والله اني لأخشاکم لله واتقاکم) البخاری پرسیارکرا له (ابن عباس) له باره ی ئه وانه ی که له خوا ده ترسن، وتی : دلایان به ترس خوشه و چاویانیشت فرمیسک ریژه وه ده شلین : چون دلخوشکه یین؟! مردن و له دوامانه وه گوپ واله پیشمانه وه قیامه ت و ده مانه و، ریگامان و به سه ر دۆزه خه وه له به رده م خوادایه وه ستانمان ؟

جا براینه فرمیسک پیویسته بو شورده وهی گونا هه کان هه روه اکقبال ده لی :

أنا كالشمع دموعي غسلي

في انائي الليلي اذكي شعلي

بیریشمان نه چی که یه کی له وحه وت کو مه له ی که له ژیر سیبه ری عهرشی خوادا هه شر ده کرین (رجل ذکر الله خالياً ففاضت عيناه) وه هه روه ها (عین بکت من خشية الله) دۆزه خ نایسو تینی، واته ئه وه که سه ناچیته دۆزه خه وه...

فرمیسی پیاوایشان

خوای گه وره له باره ی ئه وانه ی که له ترسی ئه و فرمیسیک ده ریژن ده فرموی: ﴿ قل امنوا به او لا تؤمنوا ان الذين اتوا العلم من قبله اذا يتلى عليهم يَخْرَوْنَ لِلْاَذْقَانِ سَجداً ويقولون سبحان ربنا ان كان وعد ربنا لمفعولا ويخرون للاذقان ييكون ويزيدهم خشوعاً ﴾ الاسراء / ۱۰۹. واته: پیاوایشان بلای ئه ی خوانه ناسان باوه پ به قورئان بهینن یان باوه پری پی نه هینن ، به ده ست خو تانه و نه مړو سهر به ستن ، به لام بزائن به راستی ئه وانه ی پیشت زانیاریان پیدراوه ، له ئه هلی کیتاب کاتیک قورئان به سهریاندا ده خویندریته وه ، خو یان پیناگیری خیرا سهری ریژو نه وازشی بو داده نه وینن و سوژده بو خوا ده بن... وه ده لین: پاکو و بیگهردی بو په روه ردگارمانه ، به راستی به لینی په روه ردگارمان هه ردیته دی ، (به سهرخستنی ئیمانداران له دنیا داو سهر فزایان له قیامه تدا).

ئه وانه سوژده و کړنووش ده بن و ده گرین و ئه سرینی خوشه ویستی بو په روه ردگار له چاوانیان ده باریت، فرمیسیکی ئیمان و شادی هه لده وه ریژن و تادیت زیاتر ملکه چ و فرمان به ردارو دل پر له ئیمان ده بن ...

هه روه ها ده فرمویت: ﴿ اولئك الذين انعم الله عليهم من النبيين من ذرية ادم وممن حملنا مع نوح ومن ذرية ابراهيم واسرائيل وممن هدينا واجتبننا اذا تتلى عليهم ايات الرحمن خروا سجداً وبكياً ﴾ مریم / ۵۸ واته : ئه وانه که سانیکن که خوای گه وره نازو نیعمه تی به سهردا رشتوون له پیغه مبه ران، له نه وه ی ئاده م و ئه وانه ش که له که شتیه که دا له گه ل نوحدا سوارمان کردن و له نه وه ی ئیبراهیم و یه عقوب و له وانه ی که هیدایه تمان داو و هه لمان بژاردوون، ئه وانه هه رکاتیک ئایه ته کانی خوای میهره بانیان به سهردا بخویندریته وه ، به په له سوژده ده بن و ئه سرین له دیده یان ده باریت، له سوژو خوشه ویستی په روه ردگاریان دلانی پر له نوروو ئیمانیان ده کولین و ده گرین ...

به لام له دوا ی ئه وان که سانیک له نه وه کانیان بوونه جینشین ﴿ فخلف من بعدهم خلف ﴾ که نوژده کانیان به زایه داو شوینی ئاره زووه کانی نه فسیان که وتن، ئه وانه تووشی گوپرای و سهرگردانی و سزاده بن له دنیا و قیامه ت ﴿ اضاعوا الصلاة واتبعوا الشهوات فسوف يلقون غياً ﴾ مه گمر ئه وانه ی که په شیمان ده بنه وه و باوه پری دامه زراوده هینن و کاروکرده وه ی چاک ئه نجام ده دن، ئا ئه وانه ده چنه به هه شته وه و هیچ جوړه سته میکیان ئی ناکریت ﴿ الا من تاب وامن وعمل صالحاً فاولئك يدخلون الجنة ولا يظلمون شيئاً ﴾ مریم / ۶۰ .

ئەبو ھورەيرە لە ھەزرەتەوہ ﷺ رىوايەتى کردووە (لا يلج النار رجل بكي من خشية الله حتى يعود اللبن في الضرع ، ولا يجتمع غبار في سبيل الله ودخان جهنم) ترمذي واته : ناچئە دۆزەخەوہ كەسيك گريابي لە ترسى خوا تاوہكو شير نەچئەوہ ناوگوان (ديارە ئەمەش ئەستەمە كەواتە ھەرگيز ناچنە دۆزەخەوہ ، بزانە ئەم فرميسكە چ كاريگەرى يەكى ھەيە !). ھەرۆھە تۆزوخۆلى جياھادو دووكەلى ئاگرى دۆزەخ لەسەر كەسيكى تيكۆشەر كۆنابنەوہ ! ..

لە ھەرموودەيەكى ديكەشدا ھاتووە (عينان لا تمسهما النار : عين بكت من خشية الله وعين باتت تحرس في سبيل الله) ترمذي، واته : دووچاو ئاگر نايان سوتيني، چاويك گريابي لە ترسى خواوہ چاويك ئيشكى گرتي لەرى خوادا.

بەلى... ئەوہ ريبازى پيغەمبەران و شاگردەكانيانە ، بە فرميسك خويان دەشۆنەوہو پلەوپايەي بەرز بە دەست دەھينن و خواي گەرە لەخويان رازى دەكەن بە تايبەت لەكاتى (سەحەر)دا...

داود پيغەمبەر (سەلامى خواي لەسەرئت) پرسىارى لەجوبرايل کرد، چ كاتيكي شو چاکترەو خئرى زياترە ؟ ئەويش ھەرمووى : ئەي داود نازانم بەلام ئەوئەندە ھەيە كە عەرشى خوا دەھەژي و دەلەرئتەوہ لەسەھەردا ... (عن الحريري قال : بلغنا أن داود عليه السلام سأل جبريل فقال : أي الليل أفضل ؟ قال : ياداو ما ادري الا أن العرش يهتز من السحر) رواه بخاري ومسلم وابوداود والنسائي وابن ماجه واحمد.

كچم مەگرى !

كاتيك كەخەديجەي ھاوسەرۆ خوڤشەويستى وەفاتى کردو مامى پالپشت و خەمخۆرى دنيای بەجئهشت ، كافران زياتر كەوتنە ئازاردانى ھەزرت ﷺ و ھاوئە بەريزەكانى، رۆژيك خوليان کرد بەسەر فەخرى عالەمدا ، كە گەرايەوہ كچەكەي بۆي پاكردەوہو زۆر خەمى خواردو گريا ، ھەزرت ﷺ دئەوايى کردو ھەرمووى (يا بنية لاتبكي ان الله مانع اباك) كچى خۆم مەگرى بەراستى خوا باوكت دەپاريزي !

فرميسكى ھاوئەلان :

لەغەزاي تەبوكدە ھەوت كەسى ھەژار لەياريدەدەران ھاتنە خزمەت ھەزرت بۆ ئەوہي پئداويستى جەنگيان بداتى و بەشداری بكەن ، ئەويش لەبەرئەوہي ھيچى لەبەردەستا نەبوو، نەيتوانى ھاوكاريان بكات، ئەوانيش بەدئشكاوى و بەچاوى پڕ ئەسرينەوہ

گه پانه وه و زۆر خه مبار بوون كه نه دارن و دهست كورتن و ناتوانن مال و سامان ببه خشن و كه و په یی جهنگ بۆ خویان ئاماده بكن، ئهم هيممهت بهرزانه، ئه وهنده هه لويسته كه يان جوانه، خواي گه و ره وهك وانه يهك بۆ موسلمانانی تۆمار كردوه له قورئاندا و ده فەرمويت: ﴿ليس على الضعفاء ولا على الذين لا يجدون ما ينفقون حرج اذا نصحوا لله ورسوله، ما على المحسنين من سبيل، والله غفور رحيم﴾ التوبة: ٩١ واته: لاوازو نه خووش و ئه وانه ش كه خه رجي يان دهست ناكه و ييت، هيج گونا هو گله ييه كيان له سه ر نيه له به شداري نه كردني غه زادا، كاتيك دلسوز بن بۆ خوا و پيغه مبه ره كه ي، له سه ر ئه و چا كه خوازو پاكانه هيج جو ره گله يي و ره خنه يهك نيه، خواي گه و ره ليخووش بو وه و ميه ره بانيشه ﴿ولا على الذين اذا ما اتوك لتحملهم قلت لا اجد ما احملكم عليه تولوا واعينهم تقفيض من الدمع حزناً الا يجدوا ما ينفقون﴾ التوبة / ٩٢ واته: هه روه ها گله يي و ره خنه نيه له سه ر ئه و كه سانه ي كه دين بۆ لاي تو بۆ ئه وه ي و لاخي سواريان بۆ پهيدا بكه يت و بين بۆ جيهاد، تو ش ده ل ييت: هيج شك نابهم تا بتانده مي بۆ سوا ري (ئيتر به نا ئوم يدي) گه پانه وه و چا و يان فرميسكي لي ده ر ژاو، له خه فته دا ئه سريني لي هه لئه قولا، چونكه هيج شك نابهن بيه خشنو خه رجي بكن له پيئا و ي خوا دا و خوياني پي ئاماده بكن بۆ جيهاد ...

فرميسكي ياري ده ده ران:

پاش غه زاي حونه ين، حه زره ت ﷺ ده ستكه وته كاني دابه ش كرد به سه ر قوريشيه كان و هۆزه عه ره به كاني تر دا بۆ ئه وه ي زياتر دليان راكيشي به ره و ئيسلام و به شي ياري ده ده راني نه دا، به مه ش ياري ده ده ران دلگران بوون و ويته و يت كه وته نا و يانه وه ! ..

سه عدي كور ي عبا ده ها ته لاي حه زره ت ﷺ و تي: ئه ي پيغه مبه ري خوا ئه و كو مه له له ياري ده ده ران شتي له دليانا دروست بو وه به رامبه رت، به هو ي ئه وه ي كه هه رچيت ده ست كه وت دابه شت كرد به سه ر قه ومه كه ي خو تدا و به شي زۆر گه و ره شتدا به هۆزه عه ره به كان و، ياري ده ده ران هيج يان پي نه برا لي ! ..

حه زره ت ﷺ فەرمو ي: ئه ي تو ئه لي ي چي ئه ي سه عد ؟ و تي: ئه ي پيغه مبه ري خوا منيش يه كي كم له گه له كه م ... حه زره ت ﷺ فەرمو ي: گه له كه ت كو بكه ره وه بۆم له و گور په پانه دا ... ئه و يش چو و كۆي كرد نه وه و حه زره ت ﷺ ها ت و سو پاس و ستايشي خواي كرد و فەرمو ي: (ئه ي كور په له ئه نصار، قسه يه كم له باره تانه وه پيگه يشتو ته وه و

گلەیی یەك كه له دهروونتاندا ههستان پێكردوو... باشه من نه هاتمه ناوتان سه رلیشیواوو
سه رگهردان بوون، خوا رینمایی كردن و، ههژار بوون خوا دهوله مهندی كردن و دوژمنی
یه کتری بوون و خودا دلتانی یهك خست؟ وتیان: به ئی وایه، خواو پیغه مبه ره که ی منه تو
فهزلیان زۆر تره .

ئجنا فهرمووی: ئایا ئیوهش وه لأم ناده نه وه؟ وتیان: به چی وه لامت بدهینه وه؟ بۆ
خواو پیغه مبه ره که یه تی هه موو منه ت و فهزلیك ! فهرمووی: به خوا ئه گه ر بتانه وی دهلین ،
راستیش ده که ن و بپرواشتان پێ ده کریت، ده توانن بلین: تۆش که بپروایان پێ نه ده کردی،
بپروامان پێ هیناوی ، که س پشستی نه ده گرتی و، ئیمه سه رمانخستی و ، ده ربه ده ر بووی
دالده مان دای و، هه ژار بووی هاوکاریمان کردی ، ئه ری کوپگه لی یاریده ده ران به هه ندی
شتی بی نرخی دنیا یی که دام به کو مه لیك بۆ دلرا گرتنیان تا موسلمان بن شت له دلتاندا
دروست بوو؟ له کاتی که دا من ئیوه دایه ده ست ئیمان و ئیسلامه تیه که تان، ئایا ئیوه رازی
نابن ئه ی کو مه لی ئه نصار که خه لکی خوشتر و بز ن به ر نه وه و ، ئیوهش به (رسول الله) وه
بگه رینه وه؟

به خوا یه ی گیانی محمدي به ده سه ته ، ئه گه ر ه یج رت نه بوا یه من یه کیك ده بووم
له (انصار)، وه ئه گه ر هه موو خه لکی بچه دۆلیکه وه و ، (انصار) یش بچه دۆلیکه وه ، من
ده چمه لای (انصار) (خوا یه ره حم بکه به (انصار) وه به نه وه ی ئه نصار وه به نه وه ی
نه وه ی ئه نصار) ... هه موو ئه نصاره کان ئه وه نده گریان که پششیان ته ر بوو، وه وتیان:
ئیمه رازین که (رسول الله) به شی ئیمه بیئت ..

فرمیسکی ئه بوبه کر :

ئه بوبه کر تاقانه یه له ئومه تدا له خواناسی و خزمه ت به ئایینی خوا دا، هه ز رت ﷺ له دوا
رۆژه کانی ته مه نی مو باره کی پر خێرو به ره که تیا ، رۆژیک هه سستی به له ش سووکی کردو
بۆ دوا جار چوو ه سه ر مینه رو و تاری بۆ هاوه لآن داو فهرمووی: به نده یه ک خوا سه رپشکی
کردوو له نیوان مانه وه له دنیا داو گه رانه وه بۆ لای خۆی، ئه ویش لای خوا ی هه لبژارد،
که س له مه به سستی هه ز رت تی نه گه یشت ته نها ئه بوبه کر نه بیئت که زانی هه ز رت باسی
ئه جه لی خۆی ده کات و به جی یان ده هیلی، بۆ یه هه سته یه سه ری و به قولپی گریان وه
فهرمووی: خۆم دایک و باوکم به فیدات بین ئه ی پیغه مبه ری خوا ! هاوه لآن لایان سه یر
بوو، ئاخۆ هیچ بووه ، ئه بوبه کر بۆ واده کا !؟

ھەزەرەتیش وتەکانی بری و کەوتە وەسفی ئەبوبەکر و فەرمووی: ھەرکەسێ چاکە یەکی
 لەگەڵ کردبێن، ھەقمان بۆ کردۆتەو، تەنھا ئەبوبەکر نەبێت خوا یە رەحم بە ئەبوبەکر
 بکە، خوا یە لێی خوش ببە ... ئنجا فەرمووی: ھەموو ئەو دەرگایانە ی لەمالەکانەو دینە
 ناو مزگەوت بادا بخرێن، تەنھا دەرگاکی ئەبوبەکر نەبێت... (شایانی باسە کە لە مزگەوتی
 ھەزەرەت ﷺ لە مەدینە روو و قیبلە لە پێشەو و دانیشی بە دەستە راستدا سەیر بکە دەبینی
 دەرگاکی تا ئیستا نەگراو و لەبەر فەرموودەکە ی ھەزەرەت ﷺ و لەسەریشی نووسراو
 (خوخة ابي بکر) واتە ئەو دەرگایە ی کە ئەبوبەکر لێو ی ھاوتە ناو مزگەوتەو) ...

رۆژیک ئەبوبەکر قسە یەکی رەق بە رەبیعە ی ئەسلەمی دەلی و، ھەر زوو پەشیمان
 دەبیتەو و دەلی: رەبیعە قسە کەم پێی بلێرەو! بۆئەو ی ببی بەھەق بەھەق... ئەویش:
 رازی نابم پێی بلێتەو! ئەبوبەکریش دەلی: ئاخەر لای ھەزەرەت ﷺ شکاتت
 لێدەکەم... ئەویش دەلی: ھەرگیز ئەو قسە یەت پێی نالیئەو!

ئەبوبەکر دەپوات بۆ لای ھەزەرەت و ﷺ رەبیعە ش بەدواید، خزمانی رەبیعە دەبینن،
 دەلێن ئەو چ یە ؟ ئەویش مەسە لەکیان بۆ دەگێرێتەو، ئەوانیش دەلێن: خوا پەحمی
 پێی بکات، لەسەرچی شکاتت لێدەکات، ئەو هیشتا ئەو ی وتوو کە وتوو یەتی؟! رەبیعە ش
 دەلی: بێ دەنگ بن، ئەو ئەبوبەکرە! خوا لەبارە یەو دەفەرموی: ﴿ثاني اثنين اذ هما في
 الغار﴾ التوبة: ٤٠ بەقوربانە بپۆن لاچن نەک ئاو پەداتەو و بتانبینی و وابزانم گە لە
 کۆمەکیان کردو و لەدژی ئەو و توورە ببی و، ھەزەرەتیش ﷺ لەبەر توورە بوونە کە ی ئەو
 توورە ببی و پاشان خوای گەرەش توورە ببی لەبەر توورە بوونە کە ی ئەوان و لیم زویر
 ببی و رەبیعە تیا بچی!

پاشان بەتەنیا رۆی بەدوای ئەبوبەکر دا تا گە یشتنە لای ھەزەرەت ﷺ و ئەبوبەکر بۆی
 گێرا یەو، ھەزەرەتیش ﷺ سەری ھەلپری و بەرپەبیعە ی فەرموو: چیتە رەبیعە، چیت ھە یە
 لەگەڵ ئەبوبەکر دا؟

رەبیعە وتی: ئە ی پێغەمبەری خوا، ئەو قسە یەکی پێتووم و پێم ناخو ش بوو، ئنجا
 وتی پێم بلێرەو بۆئەو ی ھەق بەھەق بێت، منیش رازی نەبووم! ھەزەرەت ﷺ فەرمووی:
 چاکت کرد ئە ی رەبیعە، پێی مەلێرەو، بەلکو بلی خوالیت خوش بێت ئە ی ئەبوبەکر...
 رەبیعە ش وتی: خوالیت خوش بێت ئە ی ئەبوبەکر ئەبوبەکریش بە گریانەو
 ھەستا و رویشت...

عومەر ئەچى بۇ مالى ئەبوبەكر

پاش تەواو بوونى جەنگى ھەلگەراۋەكان عومەر چوو بۇلاى ئەبوبەكر سەيرى كرد دەگرى، جا ھەر كە عومەرى بىنى داۋىنى گرت و وتى: من كارم بەفەرمانرەوايىتان نىيە! عومەر نەيھىشت قسەكانى تەواو بكات وتى: باشە چارە چىيە؟ بەخوا نايەلەن وازىنيت و وازت لىناھىنن!

رۇژىك حەزرتى عومەر دواى كۆچى ئەبوبەكر دەچى بۇ مالىانو لە (اسماء)ى ژنى ئەبوبەكر دەپرسىت، ئاخۇ خالى ئەبوبەكر چۇن بوو لەخواپەرستىيەكەى دا؟ ئەويش وتى: كاتىك (سەھەر) دەھات ھەلدەستاو دەستنويزى دەشت و نويزى دەكرد... پاشان نويزى دەكرىدو قورئانى دەخويندو دەگرىاو... سوچدەى دەبردو دەگرىا... دوعاى دەكرىدو دەگرىا...

حەزرتى عومەر گرىاو فەرمووى: ئەمە لەكۆى بەمن دەكرى؟!

فرمىسكى حەزرتى عومەر :

عومەر ئەو مۇقە پايە بەرزە پروادارەيە كە حەزرت لەبارەيەو دەفەرموى: (ان الشيطان ليخاف منك يا عمر) واتە : شەيتان لىت دەترسىت... وە دەيفەرموو: عومەر ئەگەر بەدۇلىكدا پروات شەيتان بەدۇلىكى ترىا دەپروات ، ھەروەھا ھىچ (عبرى)يەكم نەديوە شان بدات لەشانى عومەر .

لەدەورى مەدينە نىكەى (٤٠٠) دەمى گرگان ھەيەو لەزەمانى عومەردا يەكئيان تەقيەو، عومەر لەدورەو ئامازەى بۇ كرىدو فەرمووى: ھىوربەرەو ئەگىنا مەدينە بەجى دەھىلم... دەلەن خواى گەرە بەفەزلى خۇى گرگانەكەى ھىوركرەو !

رۇژىك حەزرتى عومەر (ئەبو موساى ئەشعەرى) بانگ كرە بەدەنگە خوشكەى قورئانى بۇ بخوينى و پىى وت: پەرورەدگارمان بىرخەرەو ، (ئەبو موسا)ش قورئانى دەخويندو عومەرىش ھۇن ھۇن فرمىسك بەچاوانيا رىچكەيان دەبەست !

زۇر جار عومەر لەرىگاوبانى مەدينەدا دەستى مناللىكى دەگرت و بەچاوى پىر نەسرینەو دەيووت: كورم دوعام بۇ بكە تۇ ھىشتا گوناھت نەكرىدو .

حەزرتى عومەر لەترسى بارگرانى و بەر پرسىيارىتى ھاوارى دەكرىد و دەيووت: خۇزگە دايكى عومەر، عومەرى نەبوايە !

روژیک که حەزەرەتی عومەر لەگەڵ ئەبو موسای ئەشعەری دا دانیشتیبوو ، پێی وت :
ئەبو موسا حەزەرەکەیت ، هەرچیمان کردوووە لەموسڵمانەتی لەگەڵ (رسول الله) داو
کۆچکردنمان لەگەڵیای ، شەهادهتمانو زانیاریمان ، هەمووی بدریتەووە بەسەرمانا ، بەرامبەر
بەو هی سەر بەسەر ئێی دەرچین ؟!

ئەبو موسا وتی : (نەبەخوا ئەهی عومەر ، ئێمە تیکۆشاین و نوێژمان کردو
بەرۆژبووینو ، کاری چاکێ زۆرمان کردو خەڵکیکی زۆر لەسەر دەستمانا موسڵمان بوو ،
ئێمە چاوەڕێی ئەو پاداشتەین) .

عومەر بەچاوی پڕ فرمیسکەووە وتی : (بەخوا یەکی گێانی عومەری بەدەستە ، من
حەزەرەکم هەمووی بدریتەووە بەسەرماو تەنها سەر بەسەر ئێی دەرچم) ...

جاریکی دیکە حەزەرەتی عومەر بەگریانەووە بە عبدالرحمانی کوری عەوف دەلی : ئەهی
عبدالرحمان ، ئەوێندە نەرمیم لەگەڵ خەڵکدا نواند ئەترسم خوا لێم بپرسیتەووە ، وە
ئەوێندەش توندوو تیزبووم لەگەڵیان هەردەترسم خوا لێم بپرسیتەووە ، خوا ناگادارە من
لەوان زۆر زیاتر لەخوا دەترسم ، نازانم چارەم چی یە ؟!

عبدالرحمانیش وتی : (افٍ لهم من بعدك) ئای بۆ حالیان لەدوای تۆ !
بەلی ... خەلیفە عومەر دەرگای پۆلایین و بەر بەست بوو لەبەردەم لافاوی فیتنەو
ناژاوەدا ، کەشەهیدکرا ، ئەو دەرگایە وڵا بوو ، تا ئێستاش فیتنە هەر بەردەوامە ...

فرمیسکەکانی حەزەرەتی عوسمان و حەزەرەتی عەلی :

ئەمانیش وەک دوو هاوێلەکە ی تریان ، هەریەکیان خاوەنی دووچاوی فرمیسک رێژ
بوون ، لەقوتابخانەکە ی حەزەرەتدا دڵناسکی و پارێزگاری فێربووون ...
حەزەرەتی عوسمان لەسەر هەموو گۆرێک شیوەنی خۆی دەکردو ، دەیفەرموو ئەمە
یەکم مەنزڵگامانە ، نازانین ناخۆ دوای ئەو بەرەو کۆی دەرچین !

حەزەرەتی عەلیش بەهەمان شیوە لەکاتی کدا شەو دەهات و دنیا کش و مات دەبوو
لەمیحرابەکە ی دا دەگریاو بە (یارب ، یارب) دەپارایەووە ... ئنجا دەیووت : ئەهی دونیا (الی
تغررت ، الی تشوقت ، هیهات هیهات ، غری غیری ، فعمرك قصیر ، ومحبيك حقیر ،
وخطرک عسیر ، اه ، اه ، اه من قلة الزاد و بعد السفر و وحشة الطريق)

فرمیسکی موسلمانیکى پالەوان:

عەبدوللای کورى حوزافە، لەلایەن رۆمەکانەوه بەدیگرا، لەبەرئەوهى سوارچاکیكى زۆرقارەمان بوو، قەیسەرى رۆم تەماعى زۆرى خستە بەردەم بەمەرجى واز لە ئیسلام بهێنى، ئەویش وتى: بەخوا ئەگەر هەموو مۆلكەكەتم بەدەیتى لەئاینەكەم پاشگەز نابمەوه و ناپاکی بەرامبەر خەلیفەكەم ناکەم و واز لەرێبازى (محمەد) ناهێنم.

ئەویش وتى: سزات ئەدەین قورستى سزا، عەبدوللای وتى: جا ئیوه لاشەیهكى لەناوچوو سزا ئەدەن و رۆح و گیان تەنها بەدەست خودایە.

قەیسەر فەرمانى دا كە هەلى واسن و تیر بارانى بكەن بۆ ئەوهى بترسىت و پەشیمان ببێتەوه... هەرچى يانکرد سوودى نەبوو... دواى تر، فەرمانى دا كە مەنجه‌لىكى زۆر گەورهى پڕئاوى لەكۆل بهێنن و عەبدوللای تێبخەن، كە مەنجه‌له گەوره‌كەيان هێناو عەبدوللایان بەدەست و پى بەستراوى بەره‌ولای برد، عەبدوللای گریا، قەیسەر وایزانی لەترسا دەگری، بۆیە كە پرسى یارى هۆى گریانەكەى لێكرد وتى: بۆ ئەوه دەگرم كە تەنها يەك رۆحم هەیه، حەزم دەكرد سەد گیانم هەبوايه و هەمووى يەك لەدواى يەك لە پێناوى خوادا دەرچوونایە...

پاشان بەندیانکردو ئافره‌تێكى زۆر جوانیان لادانا، بۆ ئەوهى تووشى فیتنەى بكەن. لەواتا قىکردنەوه یەشدا دەرچوو، ئنجا گوشتى بەرازو عاره‌قیان بۆدانا سى رۆژ بەبرسىه‌تى مايه‌وه و نەچوو بەلای دا...

ئنجا قەیسەر بانگى کردو وتى: سەرم ماچ بكە بەره‌لات دەكەم، وتى: برادەرەكانیشم؟ وتى: بەلى... (عەبدوللای) هەستاو سەرى ماچ كرد... كە گەرايه‌وه مەدینه لەگەڵ دیله ئازادكراوه‌كانى ترداو ئەمەى بەگریانەوه بۆ خەلیفە عومەر گێرايه‌وه، حەزرتى عومەر هەستا سەرى ماچ كردو فەرمووى: هەقە لەسەر هەموو موسلمانى سەرى عەبدوللای كورى حوزافە ماچ بكات... هەموو یارانى حەزرت * كە لەوى بوون هەستان و يەك يەك سەریان ماچ كرد...

فرمیسكى ئەبو جەندەل:

خەرىك بوو حەزرت * پەیمانى رێكەوتنى حودەیبیە مۆرىكات لەگەڵ كافره‌كاندا، كەیه‌كی لەبەندەكانى ئەوه‌بوو ئەگەر كەسێك لەقورەیش هات موسلمان بوو بىگێرنەوه بۆ مەككەو ئەوه‌ش كە موسلمانەو كافر دەبى و دەچیتەوه ناو قورەیش نەگێردیتەوه

..لهوکاته دا (ابو جندل) که کوپی (سهیل کوری عهر) بوو گه‌یشته لای موسلمانان که له‌مه‌ککه‌وه رای کردبوو، قورپه‌یشیه‌کان و تیان ده‌یبه‌ینه‌وه، حه‌زرتیش بو ئه‌وه‌ی شه‌رپه‌لنه‌گیرسیته‌وه فهرمووی قه‌یناکه بیبه‌نه‌وه ! ئالیره‌دا (ئه‌بو جه‌نده‌ل) به‌دلی شکاوو چاوی پر له‌ئه‌سرينه‌وه وتی: موسلمانینه ئه‌م گیرنه‌وه بو لای کافران، له‌کاتیکدا من به موسلمانی هاووم بو لاتان ، نابینن چی سزادر اوم ،ئه‌وه جیگاکانی دیارن به‌لاشه‌مه‌وه؟! حه‌زرت: که دوورتر ده‌یروانی و فراوانتر بیرری ده‌کرده‌وه، فهرمووی: ئارام بگره ... خوا چاره‌یه‌کت بو ده‌دوژینه‌وه و رزگارت ده‌کات ... به‌راستی دیمه‌نیکی دلته‌زینه، که چی له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا ئه‌بوجه‌نده‌ل له‌رقا له‌نایین وهرنه‌گه‌پاو فهرمانبهر و گوپرایه‌لی حه‌زرت بوو ... تاوه‌کو هه‌روه‌ک حه‌زرت : فهرمووی: فرسه‌تی بو هه‌لکه‌وت و له‌گه‌ل چه‌نده‌ها موسلمانی چه‌وساوه‌ی مه‌ککه‌دا که‌رایان ده‌کرد نه‌ده‌هاتنه مه‌دینه و له‌و شاخ و چیاو ده‌شته ری‌یان له‌قافله‌ی قورپه‌یش ده‌گرت و کیشه‌یان بو ده‌نانه‌وه ... تا قورپه‌یشیه‌کان به‌ناچاری هاتنه لای حه‌زرت که ئه‌و که‌سانه وهربگری و ئیتر ری‌یان پی‌نه‌گرن و زیانیان لی‌نه‌دن ..

فرمیسکی عومه‌ری کوری عه‌بدولعه‌زیز :

عومه‌ری کوری عه‌بدولعه‌زیز به‌پینجه‌م خه‌لیفه‌ی راشدین دانه‌نریت و توانی له‌نزیکه‌ی دووسالی ماوه‌ی حوکه‌مه‌که‌ی دا دادپه‌روه‌ری چه‌سپینی و ، موسلمانان ئاسووده بکات ... رۆژیک (فاطمه‌)ی هاوسه‌ری ده‌ییبینی به‌کول ده‌گری ! لی ده‌پرسی چی قه‌وماوه وا ده‌گری؟ ئه‌ویش وتی: ئای بو تو فاتیمه من بوومه‌ته کار به‌ده‌ستی ئه‌م ئومه‌ته و ، ئیستا بیرده‌که‌مه‌وه له‌هه‌ژاری برسی و نه‌خووشی بی‌چاره‌و دامای بی‌جل و به‌رگو هه‌تیووی بی‌نه‌واو سته‌ملیکراوی بی‌ده‌سه‌لات و غه‌ریبو دیل و پیاوی پیرو بیوه‌ژنی ته‌نهاو که‌سانی هه‌ژاری خاوه‌ن منالی زۆرو هاوشیوه‌کانیان له‌سه‌رتاسه‌ری قه‌له‌مه‌وه‌ی یه‌که‌مدا، ئنجا من چاک ده‌زانم که خوا له‌باره‌ی هه‌موو ئه‌وانه‌وه موحاسه‌به‌م ده‌کات رۆژی قیامه‌ت و حه‌زرتیش : له‌جیات یه‌موویان یه‌خه‌م ده‌گریت .. منیش ده‌ترسم نه‌توانم وه‌لام بده‌مه‌وه هیچ حوجه‌یه‌کم نه‌بیئت ! جا من بو ئه‌وه شیوه‌ن ده‌کم ...!

فرمیسک شاردنه‌وه!

حه‌سه‌نی به‌صری ده‌لیت: ئه‌گه‌ر پیاوباشیک له‌کوړیکدا دلی پرپیئت و نه‌توانی خو‌ی بگریت ئه‌وا له‌ترسی ئه‌وه‌ی که توووشی رووپامایی بی‌کوړه‌که به‌جی ده‌هیلی.

ئىبن الجوزى دەلى: (ابن سيرين) بەرۋژ رووخۇش و دەم بەپىكەنن بوو لەناو خەلكدا، بەشەویش فرمىسكى بەندايەتى بۇ خوا دەپشت، ھەر ئەتووت خەلكى شارىكى كوشتووه و بۇ گوناھەكانى دەگرى .

(قاسم كورى محمد) دەلى: ئىمە لەگەل (ابن مبارك) دا زۆر گەشتەمان دەكرد، زۆر جار بەدلما دەھات، باشە ئەم پىاوه ھەروەك ئىمە نويزدەكات و بەرۋژو دەبىت و ھەج دەكات و تىدەكوشى، ئاخىر بەچى واناودارو پايەبەرز بووه ؟ تا رۆژىك لەمالىك بووين بۇنان خواردن چراكەيان تىكچوو كۆزايەوہ ، كە چاكيان كردهوہ فرمىسكم بينى بەچاوى (ابن مبارك) ھوہ... ئنجا تىگەيشتم كە ئەو پىاوه لەئىمە زىاتر لەخواو لەرۋژى دوايى دەترسى و بەوہش ئاوا چۆتە پىشەوہ، ھەرئەوہندە چراكە كۆزايەوہ و تاريكى داھات. يادى قەبرو قىامەت فرمىسكى ھىنا بەچاوانى دا...

بەلى قىامەت ئەو رۆزەيە كە (ابى حازم) يشى ھىنايە گريان، كەلىيان پرسى وتى: ئەم ئايەتەم دەخويندەوہ كارى تىكرەم ﴿ و بدا لهم من الله ما لم يكونوا يحتسبون ﴾ الزمر ۴۷/ واتە: شتانیكى وایان بۇ پىش دىت لەخواوہ و شتى وادەبينن كە ھەرگىز حسابیان بۇ نەكردووه بەخەيالىاندا نەھاتووه !

ئەلى دۆزەخ تەنھا بۇ ئەو تاوى سەندووه؟

لۆمەى (يزيد الرقاشى) كرا لەسەر فرمىسكەكانى و پىيان وت: چىيە دەلى دۆزەخ ھەر بۇ تۆ دروست كراوہ؟ ئەویش وتى: جا بۇ وانیه ؟! ئەى دۆزەخ بۇ من و ھاوہلانى من و ئىنس و جن دروست نەكراوہ؟ ئەى نەتانخويندۆتەوہ لەقورئاندا كە دەفەرموى: ﴿ سنفرغ لكم أيتها النملان ، فبأي الاء ربكما تكذبان ، يا معشر الجن والانس ان استطعتم ان تنفذوا من أقطار السماوات والارض فانفذوا لاتنفذون الا بسلطان ، فبأي الاء ربكما تكذبان ﴾ الرحمن / ۳۴ .

ھەسەنى بەسریش دەگرىاو دەتووت بەتەنھا دۆزەخ بۇ ئەو دروستكراوہ، لىي پرسرا بۇ فرمىسكت وشك ناكات، وتى: دەترسم خوا بمخاتە دۆزەخەوہ و ھىچ منى لا مەبەست نەبى و گويم پىنەدات !

ئنجا دەيووت : ئاخىر دەترسم خوابەيەكى لەگوناھەكانم لىم برەنجى و بفەرموى: برۆ من لىت خووش نابم ...

رۆژىك كە ئاويان بۇ ھىنا رۆژۈۋەكەي بشكىنى ، بەچاۋى پىر لەئەسرىنەۋە وتى : داۋاي
كافرانى دۈزەخم كەۋتەۋە ياد كە دەلىن : ﴿ ان افيضوا علينا من الماء ﴾ ۋە لامىشيان
دەدرىتەۋە ﴿ ان الله حرمهما على الكافرين ﴾ الاعراف / ۵۰ .

ھارونە رەشىدىش كە سالىك جىھادى دەكرىدو سالىكىش دەچوۋ بۇ ھەج لەسەرە
مەرگى دا گىراۋ وتى : (وا سواتاه من رسول الله) ئاى لەو ھەيا چوونەمان كە دەگەينەۋە
بەھەزەت !

تەرازوۋى فرمىسك :

فرمىسك بۇشتەنەۋەي گوناھو پاكرىدەۋەي دل ۋە دەروونە ، راستىتى ئەۋ فرمىسكەش
بەۋە دەردەكەۋى ، كە كارو كىردەۋەي ئەۋ كەسە بكىشىرى ئەگەر چاك بوۋ چاكە ۋە گەرنا
دەدرىتەۋە بەسەر خاۋەنەكەي دا ... ئاشكرايە تىمساحىش فرمىسك دەرىزى ، بەلام ئاخۇ
فرمىسكەكانى شفاعەتى بۇ دەكەن ۋە كارو كىردەۋەي جوان دەكەن...؟؟!

دەلىن راۋچى يەك كۆمەلى چۆلەكە لەرۈژىكى ساردو سەرماۋ زىياندا راۋدەكات ۋە يەك
يەك مىلان ھەلدەكىشى ۋە فرىيان ئەداتە توۋرەكەيەكەۋە بەھۋى ساردو سەرماۋ
رەشەباشەۋە ئاۋ بەچاۋىا دىتە خوارەۋە !

چۆلەكەيەك بەۋى تىريان دەلى : سەيركە چەندە دلى نەرمە ۋە چەند بەسۆزو
مىھەربانە ، ئەۋەتا بۆمان دەگرى ... ئەۋى تىرىش لەۋەلاما پىي دەلى : سەيرى فرمىسكى
چاۋى مەكە سەيرى ئىشى دەستى بىكە !

پىياۋىك لاي قازى يەك دانىشتىبوۋ شكاتكەرىك ھات دەگرىا ، پىياۋەكە دلى بۆى جولۇ
بەقازى يەكەي وت : ۋا ئەزانم ئەم پىياۋە راستدەكات ۋە سىتەمى زۆرى لىكراۋە !! ئەۋىش
لەئەزموۋنى خۆيەۋە پىي وت : برا پەلەمەكە لەھوكمەكەتدا ، تۆنەزانى
براكانى (يوسف) ىش كەتتەكەيان كىردو بەگرىانەۋە ھاتنەۋە لاي باۋكىيان ...

ھەر لەم سەردەمەشدا ئەتاتورك كەكەس نازانى باۋكى كىيە ؟ ھات خۆى لەمۇسلمانان
كىرد بە ئەۋلىيا ، تاكارەكانى بۇ چوۋە سەرو پاشان ئەۋكارەي بە ئىسلام كىرد كەمەگەر ھەر
ھەرامزادەي ۋەك ئەۋ كىردىتى !

ئەم تاۋانبارە چەندەھى پىھەلخەلەتا ، تەنەت ئەھمەد شەۋقى شاعىر ،
ھۇنراۋەيەكى لەسەر ھۇنەۋەۋ ئاۋاتى خواست كە خالىدىكى تورك بى ۋە جىي خالىدى
عەرەب بگىرتەۋە !

فرمىسكى بەننا :

(بەننا) قوتابى بوو لە (دار العلوم) زۆر يىرى كردهو لە حالى موسلمانان و لە چۆنيەتى چارەسەر كردنى ، چوو لە كۆمەلى زاناو كەمىكيان وەلاميان دايەو وە بريارياندا كەبەيكەو بچن بۆ لە (ئەحمەد باشا تەيمور) ، كاتى چوونە مالىەو بۆ لە ، زۆر بەجوانى پيشوازي كردن و ھەمووانى دەناسى تەنھا ئەم لاو تازە پيگەيشتوو نەبىت، كە (بەننا) بوو...

كاتىك لە جياتى ئەوانيش كەوتە قسەو ، وەك كۆستكەوتوو جەرگ سوتاويك كەوتە باسى حالى خراپى موسلمانان خۆى پىنەگىراو گرىا ، نامادەوانيش ھەموو گريانو سەرەنجام بريارياندا بۆ بەرگرى لە ئاينى پيرۆزى ئيسلام لە بەرامبەر ھيرشى ناپەواى ناحەزاندا گۆقارايك دەربەكەن بەناوى (الفتح) و سەرنووسەريتي گۆقارەكەيان سپارد بەنووسەرى گەرە (محب الدين الخطيب) .

(بەننا) لەوتەيكەى دا دەلى: (بېروام پى بکەن برايان ، لەداخ و خەمدا دلم توابەو وەو بۆ حالى موسلمانان كە جار لەدواى جار تووشى بەلاو ناپەحەتى دەبن، ويستم ناپەزايى دەربېرم ، بەلام بۆكى؟ ھەرچى سەرم ھىناو سەرم برد كەس نىە لەگەلانى دوورو نزيك مېھرەبان بن لەگەلمان، ھەمووى كۆت و پيۆھند لەجوولەى خستوون... ئەو زۆركارى تىكردم و گريام ، و ئەگەر ئەو تۆزە ھىوايە نەبى كە موسلمانان ھەستەنەو و فرىاى خويان بکەون و يەك بگرن ، بەراستى مردن چاكتەرە لە ژيانى زىللەت و ريسوايى) .

ئەم فرمىسكانە بردى بەرەو كار كردن و ھەولدان بۆ ھوشيار كردنەو ھى موسلمانانو وتى: (ھا انا) ئەو ھەمم ، وەرن با كۆبينەو لەسەر خيئر ، لەسەر ھەول و تىكۆشان بۆ ئيسلام ، نزيكەى بيست سال ھەولى دا بى سەرەوتن، لەگەل ئەو ھەموو سەرقالىيەى دا، توانى سەردانى چوار ھزار شارو شارۆچكەو گوندېكات و بانگى خواييان پى بگەيەنى، نەك ھەر لەميسر بەلكو ھەر لەژيانى خۆى دا توانى بانگەواز بگەيەنيتە ولاتانى تريش ، بەويستى خوا ئەو بەشەھيدى سەرى نايەو وەو بانگەوازەكەشى لەگەل ئەو ھەموو كۆسپەى كەبەردەوام دەھيئەتتە رىى، توانى لەزىاتر لەحەفتا دەولەتدا رەگ داکوتى و ھوشيارىيەكى وا بخولقينى كە (ان شاء الله) پاشە روژ بۆ ئيسلامه...

ههول و تیکۆشان سه ره له نوێ بۆ ئیسلام !

(بهنا) خۆی تیکۆشهر و لیپراو بوو بۆ خوا، نوێکهر وه بوو، بانگی خوایی دایه وه به گۆی مەردوو مەدا... رۆژیک له بهردهم ههزاران کهسدا وتی: من ئەمڕۆ نه هاتووم وهک (خطیب) ێک که وتارتان بۆ بدهم به لکو وهک (خطیب) ێک هاتووم که خوازیینی سهرومالتان بکهه بۆ بهرنامه کهی خوا چونکه پهروهردگار دهفهرموی: ﴿ان الله اشترى من المؤمنين انفسهم واموالهم بأن لهم الجنة﴾ تا ﴿وذلك هو الفوز العظيم﴾ التوبة: ۱۱۱ جاریکی تر له بهردهم نزیکه ی چل ههزار کهسدا له شارێ (طنطا) وتاری داو باسی (صناعة الموت) ی کرد، که چۆن زۆر کهس هیه نازانی چۆن بمیریت و، خۆی دهفرۆشی به شتیکی کهم و بێنرخ... جاله بهرئه وه ی زۆر له شوینکه وتوانی ریبازی شاذلی لهویدا بوون، نموونه ی هیفایه وه بهدوعا که ی شیخ (ابي الحسن الشاذلي) که دهلی: اللهم ارزقنا الموتة المطهرة، ئنجا وتی: دهزانن (الموتة المطهرة) چی یه؟ دهستی بهرز کرده وه هیفای به ملی خۆی داو، پاشان وتی: شههید بوون ئه و مردنه پاککه ره وه یه یه، که خوا به هیوه وه له هه موو گونا هه کان خۆش ده بی.

ئهم وتانه ی (بهنا) ههروهک کاره با خه لکه که ی گرت و رای چله کاندن و فرمیسی په شیمانی پی پشتنو، وانه یه کی وایان وه رگرت که سهرو مالیان به خشن به خوا... په راوی (دموع في ساحة الدعوة) محمود المنير.

فرمیسی کاک ئه حمه دی شیخ:

حاجی کاک ئه حمه دی شیخ سالی ۱۷۹۳ از له شارێ سلیمانی له دایک بووه له سالی ۱۸۸۷ از هه ره له وێ له ته مه نی (۹۴) سالی دا کۆچی دوا یی کرد وه (گوڤاری کۆپی زانیاری کورد/ بهرگی یه کهم/ به شی یه کهم).
ئهم زاته ده لێن هه زره ت ✽ له خه ودا مژده به دایکی ئه داو هه ره له خه ویشدا بۆی ناو ئه نی (کاک ئه حمه د)...

به لی... به قه ده ری خوا کاک ئه حمه د له گۆره پانی ئیسلامه تی و خواناسی دا له سلیمانی سه ری هه لداو بووه که سایه تیه کی جیهانی و بانگ خوازیکی مه زن بۆ گه یاندنی په یامی خوایی...

مه کتوبانی کاک ئه حمه د که ره نگه ژماره یان (۹۹) مه کتوب بیّت، به لگه ن له سه ره پایه به رزی ئهم زانا خواناسه، جا له مه کتوبی (ئه سه فییات - خه مه گه وره کان) دا که باسی باری

كۆمەلەيەتتى نىزىكەي سەدو پەنجا سال لەمەوبەرى كوردستان دەكەت دەلەيت : (بۆم سەلماوۋە كە گەورە پىياۋانى ئەم سەردەمە ھەركەسە قەسەيەكەيان رووبەپوۋ بىكاتەوۋە با بۆ سوۋدى خۇشيان بىت، ئەگەر باس لەدەرخستنى عەيب و كەم كورتىيەكان بىت، ئەو خىرا دلىان دەرەنجىت و دل پىس دەكەن . ھەر بۆيە زۇرجار دلسۆزان و خەمخۆران ھەلۋىستىيان نەبوۋەو بىدەنگ بوۋن، بەلام من ھەردەم گۈي نادەمە ئەو زىانەي رووبەپوۋم دەبىتتەوۋە دل شكاندنە ئەو پىياۋە بەرزانە بەباشتر دەزانم ، ئەگەرچى چەندەھا جار گوتوۋمەو ئىستاش جارىكى تر دەلەيم : تاۋەكو ئەۋنەركەي لەسەرشانمە ھىندەي تواناي خۇم جى بەجى بىكەم . لەريۋايەتلىكدا ھاتوۋە كەلەناخرى زەماندا بەھۋى زۆرى داخو مەخابنەكانەوۋە (يذوب قلب المؤمن) واتە : دلى مروقى خاۋەن باۋەر دەتۈيتتەوۋە، بۆيە بۆ مەبەستى خۇ قوتاركردن لەم حالەتەو بەمەبەستى پراكىتيزەكردنى دلسۆزىم و بۆ ئارامى دل و دەروۋنم ، چونكە شكات كردن و دەپرېنى ئەۋەي كەلەناخدا ھەيە دەبىتتە ھۋى سوۋك بوۋنى خەم و خەفەت ، ھەندىك لەداخو خەمە بى كۆتايىيەكانم دەخەمە بەردەستتان).

ئىنجا كاك ئەحمەد بەدرىژى دەكەۋىتتە باسى خەمەكانى بۆ نمۇنە دەلى :

(زۆر جار گەورە پىياۋان لەكارىكدا تەنھا چاۋيان لەسوۋدىكى كەمەو ئىتر (سەلبىيات)ى ئەۋە لىك نادەنەۋە كەلەۋانەيە بەھۋى ئەۋكارەۋە مۇسلمانان توۋشى سەدان زىان بىن) .

(ئىستى رۆژ بەرۆژ بەرەو خراپىتر دەپۆين و كارگەيشتۇتە ئەۋە كە ئەگەر لەتوانامدا بۋايە سەرى خۇم ھەلدەگرت ، لەترسى _ مەلايطاق مەن سەن المرسلين _ واتە ئەۋ سەزايەي كە خوا دەينىرى بۆ ئەۋانەي كەبەگۈيى بەرنامەي پىغەمبەران ناكەنو كەسەيش ناتۋانى بەرگەي بگىرت) .

(جىگاي داخە بەلامەۋە كە ئەۋانەي خۋاپەرست و پارىزكارن لەلەي سەركردەكانەۋە بەرېزىن و قەسيان ناپرات ، بەلام ئەۋانەي كەماستۋاچىيەتى و مامەخەمەييان بۆ دەكەن ھەمىشە لەپىزى پىشەۋەو لەسەرۋى خۋيانەۋە بەعەيززەتەۋە سەيرىيان دەكەن ھەرەك لەفەرمۇدەدا ھاتوۋە (يذلون مەن أعزه الله ويعزون مەن أذله الله) .

(يەككىكى تر لەۋ داخە گەۋرانەي كە زۆر دلىم ئازاردەدات ئەۋەيە كەداۋىن پىسى و شەراب خواردنەۋە نويزنەكردن و دزى و چەتەيى و كوشت و كوشتار گەيشتۇتە ئاستىك كەبەناشكرا خەشم و قىنى خۋاي گەورە دەبارىن بەسەرماندا).

پاش ھەلپشتىنى خەم داخەكانى، كاك ئەحمەد كۆتايى بەمەكتوبەكەى دىنىۋ دەلى:
(براكان ئەگەر رۇژىك لەرۇژان پىئويىستمان بەباران ھەبوو وخوای گەرە بۆى باراندىن،
ئەوا بزانن كە ھۆكەى قبول بوونى دوعاى پياوچاكيكى خوايە، ئەگىنا ئىمە شاينەى
ھەموو سزايەكىن جا سەلامى خوا لەسەر ئەو ھەيىت كەدواى ھىدايەت دەكەوى وخوای
دەپارىزى لەخراپەو تياچوون، وەدەگىر لەخەمو خەفەتى بانگەوازو حالى خراپى
خەلكدا)... (پاشان خوای دەستى كرد بەگىران) .

بەلى... كاك ئەحمەدى بانگخواز لەترسى بارى مەسئولىيەتو قورسى ئەداى ئەمانەت و
ناحاليەتى خەلك و دور لەخوایىيان گىراو فرمىسك ھۆن ھۆن بەچاوەكانى و بەسەر
كۆلمو ريشى دا ھاتنە خوارەو !

(پرۇژەى مەكتوباتى كاك ئەحمەدى شىخ بەدەستەو ھەو بەندە نامادەى كردو ھەو كاك
لەون قادىرىش لەفارسىيەو دەيكات بەكوردى ، بەمەش ھەموو مەكتوبەكانى كاك
ئەحمەد دەكرىنە كوردى، كە مامۇستا ملا عبدالكریم تەنھا (۵۰) مەكتوبى وەرگىراو ،
داواش دەكەين ھەركەس شتىكى لەبارەى كاك ئەحمەدەو لایە بۆمان بنىرى) .

(۶) رېئووانى رى !

ژيان گەشتىكەو ھەموو رېئووانىن، شاعىرەكان بەھۆنراو ىادەو ھەرى يان تۆماركردو ھە،
جائىتر ئەگەر ئەزموونى ژيان بىت يان تۆماركردنى ئەو دىمەنەنە بىت كەلەو رىگەيەدا
دىويانە، ھەيانە زۆر بەو ھەستايانە بەوشەى جوان تابلوى جوانى نەخشاندو ھەو ھەشە
لەپەراوێكدە چى بەچاك زانیو ھە تۆمارى كردو ھە... ھى واش ھەيە لەرى ئامۇزگارىيەو
ئەزموونى خوای بەخەلكى وتوو ھە... ھەندىكى تریش خەلكانى دەوربەريان ژياننامەيان
بۆ نووسىونەتەو ھە... زۆر خەلكىش ھەروا دىنەدنياو ھەرواش لى دەردەچن بەبى
ئەو ھەى كە ھىچ لەبارەيانەو ھە بزانرىت !

گۆران و گەشتەكەى :

گۆران گەشتىك دەكات بۆ قەرەداغ و زۆر شاعىرانەو لىزانانە، تۆمارى ئەو دىمەن و
تابلويانە دەكات كەدىونىو ئەمەش بۆ خوای خزمەتىكە بەوێژەو ئەدەبى كوردى و خوینەر
پاش چەندەھا سال، بەخویندەنەو ھەو ھۆنراو ھەروەك گۆران وینەكان دىنەو ھە
بەرچاوى و تام و چىزى خوای لىو ھەردەگرىت، بۆ نموونە كەدەلىت :

عاسمانى شىن و ئەستېرەكانى
 بېدەكەنن بۇ بەرى بەيسانى
 گۈلۈپەكانى سەرجامو كۆلان
 زەرد ھەنگەرابوون، كزكز ئەسوتان
 دەرژا ئەسەردا كزەى بەيان
 ئەيلەرانەوۋە كۆلە و پەردەكان
 شارى پە نەجەرمو دەرگا داخستوو
 وەك يەك گياندارو بى گيان تيانووستوو
 * * *

رۇژرمىك بەرزبوو، داپەرىنە چەم
 ناوشىن، مەرمزە سەوزو گۈل بەدەم
 ەكسى سەوزايى رووى پەر لەرەى ناو
 تيا ئەشكايەوۋە پىرشنگى ھەتاو ؟
 رەنگ رەنگ پە پوولە ئەفرى زەلاو زەل
 گا كىناچەى پۇر، گاجرىوۋەى مەل
 ھەواى پىرشنەى چەمى ئەلەرزەن
 پىنى ئەھاتە جۇش كوورەى شادىي گيان ؟
 ئەژوورمانەوۋە پردىكى رووخاو
 سىبەرى كركى ئەكرد بۇ پەنگاوا
 شارە مىروولەى ناو پەنگاوى قوول :
 پۇل پۇل ماسى بوو ئەيكرد جەم و جوول ؟
 نامانە مەل چەم سوار ئەشۈين سوار
 شلپ و ھووپكەوتە ناو تەنكاوى بوار
 ولاخ رووى ناوى دەكرد سەمكارى
 ئەپزا بارانى دۈرۈ مروارى ؟
 (دىوانى گۆران)

هه موو له گه شتداين :

(ابن القيم) دهلی: (خه لکی له وساته وهخته وهی که دروست بوون گه شتیارن ، ژیر ده زانی که نه م گه شته نارېحه تی و مه ترسی تیدا یه و، مه حاله به ته مای خوشی و چیژوهر گرتن و پشودان بیت، دیاره نه م شتانه له دواي کو تایی هاتنی گه شته که به ده ست دین) الفوائد

له م گه شته دا هیه نامانجی دروست بوونی نازانی و نافامی به ره و کوی مل نه نی و کویرانه پهل نه کوتی ! شاعیری سهرده م (الیا ابو ماضي) له جیاتی نه و ده سته و تاقمه ده لیت:

جنت لا أعلم من أين ؟ ولكني اتيت
ولقد ابصرت قدامي طريقاً فمشيت
وسأبقي سائراً شئت هذا ام ابیت
کیف جنت ؟ کیف ابصرت طریقی ؟ لست ادري
هاتووم ، نازانم له کوی وه ؟ به لام هاتووم

له بهر پی خومه وه ریگایه کم بینی رویشتم
به رده و امیش به موی یان نه موی ده پوم
چون هاتم ؟ چون ریم بینی ؟ ... نازانم

به راستی نه م نه و تاریکایی و گومراییه که قورئان باسی ده کات، نه گهر که سیك خوا نوورو رووناکی و هیدایه تی نه داتی ناخر له کوی وه به ده سته ده هیئت ؟!
نوورو تاریکی یه کان :

ریبوارانی ری کاتیک گوی ناده نه سهر قافله چی و کاروانی هق، ری ون ده که نه و ده شتی کاکی به کاکی دا تینوو برسی دهن، له دووره وه (سراب) تراویله که ده بینن و دلی پیخوش ده که نه، واده زانن ناوه، کاتیک به مهر حالیک ده گه نه لای سهر ده که نه خه له تاون و هیچ نه !.

﴿والذين كفروا اعمالهم كسراب بقیعة يحسبه الظمان ماء ، حتی اذا جاءه لم یجده شیئاً ، ووجد الله عنده فوفاه حسابہ ، والله سریع الحساب ﴾ النور ۳۹ .

واته: نه وانیه که ری بازی کوفریان گرتوته بهر، کرده وه کانیا ن وه ک تراویله که وایه له بیابانیکدا، که سیکی تینوو و ابرانی ن ناوه، به هه زار نارېحه تی و تالوکه بیهوی بگاته لای ، کاتی گه شته لای ده بینت هیچ نه، نه وساش کاتیک به خوی ده زانی ن ژیا نی کو تایی و

قيامهت بهرپاښووه، خوايش نامادهيه له لايداوبهگويړه کړدهوې ئې دپرسينتهوه ،
وه خوا بهخيرايي لپرسينهوه نهنجام نهدات.

بؤ زياتر تيگهيشتن لهشهوي يهلداي نهو تاريخي نهموستهچاوهيان قورئان
نموونهيهکي تريان بؤ دينيتهوهو هر بهدواي نهو نايتهده دفرموي :

﴿ او کظلمات في بحر لحي يغشاه موج من فوقه موج من فوقه سحاب، ظلمات
بعضها فوق بعض اذا اخرج يده لم يكد يراها ومن لم يجعل الله له نورا فما له من نور ﴾
النور / ٤٠ واته: ياخود کړدهوېان وهک چهندهها تاريخيوايه کهلهناو دهرياهکي قولدا
شهپول لهسهر شهپول بدات بهسهريدا، لهسهروشيوه ههریکي تاريخ ههبيت،
تاريکيهکان چين لهسهر چين نيشتن، نالهه کاتهده که:

(١) دهرياکه زور قولوهو تا قولتريش بيت رووناکي نايگاتي و تاريختر دهبيت .

(٢) شهپولیک لهناو دهرياکهده بهري رووناکي بگري.

(٣) شهپولیک لهسهر پووي ناوي دهرياکهده بهري رووناکي بگري .

(٤) لهسهرروي ههموويانهوه ههریش بهري خوري گرتبي.

بهلي... نههم ههموو تاريخييه لهسهرهک بيت و کهسيک لهناو نههم قولايي دهرياهده له

(ژير دهريايي هک) داييت دهستي دهرهيني دهستي خوي نابيني !

جادياره کهسي دهستي خوي نهيني نهوا ري خوي و دهروپشتي نابيني، واته

ناتواني بجوولي ، مهگهر کويرانه پهل بکوتي !

جا ناليړهده نهگهر خوا نوور رووناکي نهدهات بهم کهسه ، نوورو رووناکي بههيچ

جوړيک لههيچ شوينيکهوه دهست ناکهوي !

(٧) حالي روژناواو نهوورپا !

نهوانهه لهم گهشتهه ژياندا ، رووناکهنه بهرنامهه خواو نابنه بهندهه راستهقينهه

خوا، بيانهوي و نهيانهوي، بزائن يان نهزائن دهنه بهندهه هواو نارهزوو ، وه دهکهونه
مادهه پهرستي...

قورئان دفرموي: ﴿ افرأيت من اتخذ الهه هواه وأضله الله على علم وختم على
سمعه وقلبه وجعل على بصره غشاوة فمن يهديه من بعد الله أفلا تذكرون، وقالوا ماهي
الا حياتنا الدنيا نموت ونحيا وما يهلكنا الا الدهر ومالهم بذلك من علم ان هم الا يظنون ﴾
الجانة/ ٢٤ واته: نايابيني نهوکهسهه کويست و نارهزووي خوي کړدوته خوي

خۆی؟! بهۆی ئهوهوه خواش گومپرای کردووه که زانیوویهتی شایانی ئهوهیه، له ئههنجامی به ده ئویستی خۆیدا مۆری ناوه به گۆی و دلیاو په دهشی هیناوه به سهر چاوی دا. جا ئیتر کی هیه جگه له خوا هیدایهت و رینموویی بکات، ئایا بیرناکه نه وه ئامۆزگاری وهرناگرن.

خوانه ناسان ده یانوت: ژیان ته نه ئه ئه ژیا نی دنیا یه یه، ده مرین و ده ژین و هر رۆژگارو زه مانیه که ده مان مرینی و هیچی تر! جا ئه وانه و نه بیئت له سهر بنچینه ی هیچ جوړه زانستی و زانیاری یه که ئه وه بلین، به لکو ته نه ئه پشت به گومان و دوودلی ده به ستن.

ههروه ها له سووره تی (الفرقان) ئایه تی ٤٤ / ده فهرمویت: ﴿أَرَأَيْتَ مِنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا ، ام تحسب أن أكثرهم يسمعون أو يعقلون ، ان هم الا كالانعام بل هم أضل سبيلا ﴾ واته : ئایا نابینی ئه وکه سه ی که ئاره زووی خۆی کردو ته خوا ی خۆی ؟ ئایا تو ده توانیت ئه وانه بپاریزیت له لادان و سه رکه شی؟ ئایا واده زانیت زۆربه ی ئه وانه ده بیستن، یان ده فامن ، ئه وانه وه کو مالآتن و بگره له وانیش سه رگه ردانتر و گومپراترن ! پیغه مبه ریش ﷺ له باره ی ماده ده په رستانه وه ده فهرمو ی: ﴿ تعس عبدالدينار تعس عبدالدرهم ... ﴾ بخاری

واته : سه رگه ردان و په ریشان و به ده به خته به نده ی دینار و به نده ی درهم ! ئه م ماده ده په رسته ی که له لای خوانه ناسان ده بیستین ، راستی ئه م فهرمو واده ده سه لمینن ، ئه وه ئه وروپا که سالانه زیاتر له سه وت سه د هه زار ئافره ت بازرگانی پیوه ده کری و له م بازرگانی یه نا په وایه وه نزیکه ی (٧) ملیار دۆلار ده ست که وتیان ده بیئت! مه گه ره ر خوا بو خو بزانی به ده به ختی و چاره په شی و داماو ی ئه و ئافره تانه به ده ست توژه کانی مافیا و گورگه ئاده می یه کانه وه !

به هه زاره ها چیرۆکی جه رگ بر ده گیر نه وه و مووی سه ر راست ده بیته وه و موچرکه دیت به گیاندا ! جا که دینه سه رباسی (ماف) یش هیچیان نه هیشتو ته وه گوایه له سه ر ئازاردانی گیانه وه ریک دینه مه یدان و کومه له کانی پاراستنی گیانه وه ران راست ده بنه وه ! زانایان و بیریارانی رۆژئاواش زهنگی مه ترسی ناو به ناو لیده ده نو ده لین کوپگه لینه ، کار و ابروات واین له قه راخی که نده لانی تیا چووندا ...

په پراویک به ناوی (امة في خطر) باسی گه نده لی و خراپی پرۆسه ی خویندن و تیکه لاوی کوپان و کچانی ئه مریکا ده کات و به رپرسانیان ئاگاداره کاته وه که فریای میلله ت بکه ون... بۆیه سه رۆک (بۆش) پرۆژه ی جیا کردنه وه ی کوپو کچی له خویندندا

ئەمسال خستە بەردەم كۆنگرىسى ئەمىرىكى، كە تاوتووى بىرى واپارىارە كوپ بەجىاو كىچ بەجىا بخوئىنى، وەبەنيزان ئەو قوتا بخانانەى كەتئىكە لاونىن زىياتر لەلايەن دەولەتەو ھاوكارى بىرىن! (تۆرى ئىنتەرنىت - پىنگە ئىسلامىيەكان).

ھەرچەندە لەئەلمانىاش ھەمان نىازىيان ھەيەو ھەنگاويشيان بۆ ناو ، كەچى بەداخەو تەوتىيەكانى ولاتە بەناو ئىسلامىيەكان، تازە بەتەمان بەرەو ئەو كەندەلان و نەگبەتى تىكەلكردنە ھەنگاوى بىخىريان بنىن !

رەنگە ناھەقىشيان نەبىت كوردواتەنى (دەنگى دەھۆل لەدوور خوشە!) (شايانى باسىشە كە (۱۶۷) قەشەى ئەمىرىكى لەم ماوہيەدا لەكارەكانيان دەركران لەسەر كارى بەدروشتى لەگەل منالدا! كە ئەمەش نىشانەى شىرازە بچران و نەمانى بەھا كۆمەلەتەيە بەرزەكانە لەو كۆمەلگايەدا!) تۆرى ئىنتەرنىت.

(۸) مەكۇي سەرگەوتن!

دىارە سەرگەوتن و سەرفرازى دنياو قىامت ئاواتى ھەموو مەوقىكى ژىرە، جا بەرەو ئەو سەرگەوتن و سەرفرازىيە ئەو چەند رىنماي و ئامۇژگارىيەك، يەكەم بۆ مامەلەكردن لەگەل خوتدا، دووھمىش بۆ مامەلەو ھەلسوكەوت كردن لەگەل خەلكى دا :
يەكەم / چەند ئامۇژگارىيەك بۆ نەفسى خۆت :

* بزائە كە بېروادارى چوست و چالاک و بەھىزلای خوا پایەبەرزترو لەپىشتەرە لە بېروادارى دەستەوسان، ھەزەت دەفەرموى: (المؤمن القوي خير و احب الى الله من المؤمن الضعيف) مسلم.

* بزائە ئەو كارەى كە دەيەكەيت ئەوئەندەى قبوولە لای خوا كە بەپىي شەرىع بىت و بەئىخلاسەو بەئەنجام گەيەنرابى، چونكە ھەركارىك بۆ خوا نەبى و ھەرنەگىرى و ھەرشىكەيش بەپىي شەرىع نەبى دەدرىتەو بەسەر خاوەنەكەى دا...

بزائە تا خۆت نەناسى لەخەلكى تەرتىناگەى، ھەروەك زاهىدى ھەكىم (سمنون) دەلى: (من تفرس في نفسه فعرها، صحت له الفراسة في غيره و أحكمها) الرقائق / الراشد .

* خەيالت و بىركردنەوئە بافراوان بىت و تەنھا لەبەردەم يەك چارەسەردا دۆشدا مەمىنە، چونكە ئەوئەى ھەول بەدات خەوى گەورە چەندەھا چارەسەر رىگای دەخاتە بەردەست و زۆر دەرگای لىدەكاتەو، ئەگەر ئەمیان نەبى دەتوانى لەوى تەريانەو بەچىتە ژوورەو! ﴿والذين جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا﴾ ديارە يەك (سبيل) نىە بەلكو (سبل) كە كۆيە!

هەندى سياستەتمەدار لەبارەى هەندى لەموسلمانەكانەوه دەلێن: ئەگەر دەرگاشیان لێبگیرى لەپەنجەرەوه دینە ژوورەوه ... منیش ئەلیم ئەگەر پەنجەرەشیان لێبگیرن پشت بەخوا وەك (كاسپەر) ی پالەوانى ئەفلام كارتۆن لەدیوارەوه دەچنە ژوورەوه !

خەيال و بیکردنەوه گرنگە و سەرەتایە بۆ بنیاتنان و بەروپیش چوون، ئیسپانى یەکان لەروانگەى ئەزموونى خۆیانەوه پێت ئەلێن: (إذا لم تبين قلاعك في الهواء فلن تبنيها في مكان آخر) . واتە: ئەگەر کۆشك و قەلەكەت لەهەوادا بەخەيال دروست نەكەیت، ناتوانى لەسەر زەوى و لەواقیعدا دروستى بكەیت.

* حیکمەت ونبووى موسلمانەو لەهەر كوى بیدۆزیتەوه خوى بەخواوەنى دەزانى، پێت گران نەبى كەقسەى هەق لەهەر كەسیكەوه بێت وەرى گریت.

(ئەبو حەنیفە) منالێكى بینى قورەكارى دەکرد، پى ی وت: وریابە نەكەویتە ئەو قورەوه، ئەویش وتى: تۆ ئاگادارى خۆت بە نەكەوى، چونكە كەوتنى عالم كەوتنى عالەمە! ئەمە كارى كرده سەر (ئەبو حەنیفە) وای لێهات دواى مانگیك لێكۆلینەوه و تاوتوى كردن لەگەڵ قوتابىەكانى دا ئنجا فتوايەكى دەرەكرد!

* بەردەوامى و كۆلنەدان زامنى سەرکەوتن، ئەدىسۆن پاش ھەزار جار تاقیکردنەوه، لەھەزارویەكدا سەرکەوت! ئەمە بێجگە لەوەى كە كە گوى ی نەئەدا بەنەیارو ناحەزەكانى كەلە رۆژنامەكاندا دەیان وت: ئەدىسۆن شیئتە !

ھینرى فۆردیش پینچ جار ئیفلاسى كرد. پاش ئەو ھەموو مەسەرەفە ئنجا سەرکەوت لەدروستکردنى یەكەم ئۆتۆمبیلدا !

* بزانه ژيان بەگشتى ئىسلامەتى بەتایبەتى زۆرلا یەنى ھەيەو نابى تەنھا لەیەك گۆشەوھ سەیرى بكەیت، ئەگینا بەھەلەدا دەچیت، زۆركەس ھەيە تەنھا لایەكى گرتووهو ھەموو خەلكانى تر بەگومراو سەر لێشیواو دادەنى كە ئەمەش زیادەپرەوى یەو عەقلۆ ژیری وانالین!

ھاوسەنگیش لەكارەكانداو ھەق پێدانى ھەموو لایەنەكان فەرمايشتى ھەزەرەتە ھەدەفەرموى (اعطوا كل ذي حق حقه) ...

* لەخۆت تى بگە، لەكویتوھ ھاتووى، بۆ كوى دەچى، لەبەرچى ھاتووى، وەلامەكانى ئەم سى پرسيارە گرنگن، كە ئەم وەلامانەت دەست كەوت، ئامانجى خۆت لەژياندا دیارى بكەو ئنجا بەپى ی بەرنامەو بەبەرچاو روونى ھەول بدەو بزانه خوا دەست نانى

بهرووی ههولێ کهسهوه ﴿گلا ئمذ هؤلاء وهؤلاء من عطاء ربك وما كان عطاء ربك محظورا﴾ الاسراء / ۲۰ واته: ئیمه ههركهسی ههولبدات، له بهخششی پهروهردگارت دهیدهنی، بیگومان بهخششی پهروهردگارت سنووردارو قهدهغهکراونی له دنیا دا بۆ کهس! *بزانه ئهگهر ههول و گهران و گهشت و غهریبایهتی نهبی مروف پی ناگات، وه ئهگهر ئاو نهپواو بوهستی بۆگهن دهکات، وه ئهگهر شیر له بییشه نهیهته دهرهوه راوی نیچیری بۆ ناکریت، وه ئهگهر تیر کهوان بهجی نههیلێ نیشانه ناپیکێ، وه ئهگهر خۆریش بوهستایه، عهره و عهجه م ئی بیژارده بوون! ئهمهش هؤنراوه کهی شافیعی یه که دهلی:

ما في المقام لذي عقل وذی ادب

من راحة فدع الاوطان و اغترب

سافر تجد عوضاً عن تفارقه

وانصب فان لذیذ العیش في النصب

انی رایت وقوف الماء یفسده

ان ساح طاب وان لم یجر لم یطب

والاسد لولا فراق الغاب ما افترست

والسهم لولا فراق القوس لم یصب

والشمس لو وقفت في الفلك دائمة

لملها الناس من عجم و من عرب

بهلی ... شافیعی بهم بیروبۆچوونهوه له شانزه سالی دا توانی (فتوا) بدات و سوود به خه لکی بگهیهنی!

* پاشان بزانه که هه رکاریک کاتیکی تایبته به خۆی هیه، خۆی گهره ئیشی شهوی ناوی له روژداو، ئیشی روژی ناوی له شهو دا، ههروهك ههزهرتی ئه بویه كر ئامۆژگاری ههزهرتی عومهری کردو وتی: (اعلم أن الله عملاً في الليل لا يقبله في النهار، وأن الله عملاً في النهار لا يقبله في الليل) ...

* مصطفى صادق الرافعي دهلی: (من الخطأ الكبير أن تنظم الحياة من حولك وتترك الفوضى في قلبك) واته: لهههله گهره کانه ئهگهر بتهوی ژیان له دهره و بهرت ریک بخهیت و له ناو دلیشتدا (فوضى) و شیرزهیی و ناریک و پیک هه بیته، واته له دل و نه نفسی خۆتهوه دهست پی بکهو بزانه (ان الله لا یغیر مابقوم حتی یغیروا ما بأنفسهم) الرعد .

* سهرومال و ناموسی موسلمانان ههرا من و غه یبه تیش ههرا مه، بشزانه که مانای غه یبهته ئه وهیه که سیك که مو کوپی یهکی هه بی و توله شوینی کدا باسی بکهی که سوودی نه بی بۆ چاک بوونی و بتهوی بیشکینی و ناوی بزپینی، خو ئهگهر ئه و که مو کوپی یه

تيانەبوو، وە تۆ لەسەر قەسەي ئەم و ئەو وتت ئەو بوختانت کردووہ ! ئنجا چاکيش بزانه
کەغەيبەتی کۆمەل و لایەن و ریکخراو گوناھەکەي گەرەترە چونکە کەسانیکي زیاتر
دەگریتەوہ...

دووہم / چەند نامۆزگاری بەک بۆ مامەلەکردن لەگەڵ خەڵکدا:

* بەتەمای کەس مەبە (معصوم) بێت، ئەوہی کە تۆ مامەلەي لەگەڵدا دەکەیت مەرفوہ و
مەلایکەت نیە، بشارانە کەکەسی وا ھەيە کەم و کورپی یەکانی دەگریت بەقوربانی
چاکي یەکانی...

* خوای گەرە دوو گوی و دەمیکی داویتی، دوو قەسە بییستە ئنجا قەسەيەک بەک، کە
مەرف کەمی وت، ھەلەش کەم دەکات و ئەگەر دەم بەیئلی سەر سەلامەتە ! ھەرچیش
زۆری وت چاکيش دەلی و خراپيش دەلی.

دەلین: زۆر کەس کە حەز دەکات بچی بۆ لای پزیشک بۆئەوہیە کە پزیشکەکە گوی
بۆ بگریت ! جا ئەگەر تۆش پزیشکی نەخۆشیەکانی دلو دەرونیت چۆن دەبیئت گوی
نەگریت ...

رۆژیک (عطاء بن ابی رباح) گوی شلکردبوو بۆ لاویک ھەردەتووت یەکەمجارە
ئەوقسانە دەبیستی، ھاوہلەکانی لایان سەیربوو... ئەویش پی و تن: (بەخوا ئەوہی ئەو
وتی پیش ئەوہی ئەو لەدایک بێت من دەیزانم) بەلام دیارە گویگرتنیش ھونەریکە و
ھەموو کەس نایزانی...

* چینی یەکان دەلین: ئەوہی لەبەردەمتایە تی ناگەي ھەتا بەپیلادوہکەيەوہ ھەزار
ھەنگاو نەپۆیت... واتە خۆت بخەرە جی ئەو و چاک حال و وەزعی تی بگە پیش ئەوہی
ھیچ بریاریک بەدیت...

* دەلین: ھەموو خەلکی یەک جۆر جل و بەرگیان بۆ نابو و یەک جۆر پیلادو
لەپی ناکەن... بۆیە ئەبێ ھەر کەسەو بەزمانی خوێ قەسەي لەگەڵ بکری، ئەوہی بۆ فلان
باشە رەنگە بۆ یەکیکی تر بییتە مایەي فیتنە !

حەزرت ۞ دەفەرموی: (خاطبوا الناس علی قدر عقولهم) واتە: ھەرکەسەو بەپی
عەقڵی خوێ قەسەي لەگەڵ بکەن، دەتانەوی بی باوەریان بکەن بەخواو پیغەمبەر !؟

* لەژیاندا بەگشتی و لەکاری بەکۆمەلدا بەتایبەتی تواناکان یەکتری تەواو دەکەن،
ئەوہتە حەزرت ۞ لەبارەي ھاوہلانیەوہ دەفەرمویت: (ارحم امتي بأمتي ابوبکر، و اشدهم
في امر الله عمر، و اصدقهم حياء عثمان، و اقرأهم لكتاب الله أبي بن كعب، و افرضهم

زید بن ثابت ، و أعلمهم بالحلل و الحرام معاذ بن جبل ، و لكل أمة أمين و أمين هذه الأمة
ابو عبیده (الترمذی ۳۷۹۱ و احمد ۱۲۴۹۳) .

واته : میهره باترینی ئوممه تم بۆ ئوممه تم ئه بوبه کرو توند ترینی شیان له فه رمانی خوادا
عومهره و ، به حه یاترینیان عوسمانه و ، قورئان خوین ترینیان ئوبه ی کوری که عبه و ،
زانا ترینیان له فه رزه کاندازه یدی کوری سابه ته و ، شاره زاترینیان له حه لال و حه رامدا
مه عازی کوری جه به له و هه موو گه لیکیش ئه مینیکی هه یه و ئه مینی ئه م ئوممه ته ئه بو
عوبه یده ه ...

به ئی ... هه مووان هاوه لی پایه به رزی حه رزه تن ، به لام هه ریه که یان له بواریکدا زیاتر
پسپۆره و ، زانست و زانییش رزقه و ، خوا هه ریه که و به جوړیک رزقی ئه دات ... بۆیه هه رچی
به خوت ده کری بیکه و ، کاری که سییش به که م مه زانه ، چونکه ﴿ لا یكلف الله نفساً الا
وسعها ﴾ ، کی ده لی ئه وه ی تو به جوړیک سه یری ده که ی توانا کانی هه ر ئه وه ند ه نیه و
خوای گه وره رهنکه له وه زیاتری ئی نه ویت ؟!

* (نسبیہ المطوع) ی نووسه ری کوه یتی ده لی : ئیمه ده سه لاتمان نیه به سه ر عه قلی
خه لکی داو ، هه ر ئه وه ند ه مان بۆ هه یه له ده رگای دل و عه قلیان بده ین زۆر به له سه رخو یی و
به ئه ده به وه ، جاره رهنکه هه ر لیمان نه که نه وه ، یان رهنکه لیمان بکه نه وه و فه رموومان
لینه که ن و میوانداریمان نه که ن و نه توانین قه ناعه تیان پی به ینین ! (صناعة النجاج) د .
طارق السويدان و فیصل باشر اخیل .

* داد په روه به له گه ل به رامبه ردا ئه گه ر حه زیشی پی نه که یت و چاره شیت نه و ی ،
چونکه خوای گه وره ، فه رمانی داوه به داد په روه ری و پاشان فه رمانی داوه به نو یژ ...
هه روه که ده فه رموی ﴿ قل : امر ربي بالقسط و اقيموا و جهکم عند کل مسجد و ادعوه
مخلصین له الدین ، کما بدأکم تعودون ﴾ الاعراف : ۲۹

زه یدی کوری خه تتاب برای حه رزه تی عومه ر ، له گه ل کۆمه لیک ده شته کی دا رو یشته
فیری ئیسلامه تیان بکات له ریگا ئی هه لگه رانه وه و شه هیدیان کرد ، ئه مه ش برینیکی
قوولی له ده روونی حه رزه تی عومه ردا دروست کرد ، پاش ماوه یه که ئه وانه مو سلمان
بوونه وه و کاتی که هاتنه لای حه رزه تی عومه رو ئه ویش قسه ی بۆ ده کردن ، سه یری ئه وه ی
نه ده کرد که بکوژی برا که ی بوو ، وه له به رئه وه ی مو سلمان بوو بووه وه نه ی ده توانی هیچ
بکات به رامبه ری ... کابراش هه سستی پی کرد که چ تاوانیکی کرد و وه وچه ند ه حه رزه تی
عومه ریش بی تاقه ئی ، بۆیه پرسیا ری له عومه ر کرد ، که من به و کاره م دیاره زۆر نازارم

داوی؟، ئەویش وتی: بەئێ، وتی: باشە ئەو وادەکات کە هەقی خۆم نە دەیتێ...وتی: نەخێر...کابراش وتی: دە ئیتر قەیدى ناکات خۆشت نەویم، مادام هەق و مافم پارێزرا بێ! بە راستى ئەمە لوتکەى دادپەرەرى یە کە دنیا بە خۆیەو نە بینێو مەگەر لە سەردەستى ئیسلامدا...کە پەندو وانە یە بۆ هەموو موسلمانێک کە هەقی هەموو خاوەن هەقیك بدن .

(٩) تیشکی لە سەر پیلانی دوژمنان

بۆسنە و ھەرسک و شیشان و کۆسوفو و کشمیر و فەلەستین و کوردستانە کەى خۆشمانو دە یە ها شوی ئی تریش ھەریە کەو بە دەست سستە مکارێکەو نالاندوویەتى و روژئاوا ملۆزمیکى بۆ داناو کە پشتگیری ماددى و مەعنەویان دەکات یان ھەر ھیچ نەبێ گوى خوى ئەخەوینى ئیان !

بە دەیان ھەزار موسلمان جینۆساید کران ، لە داوی نەمانى خەلافەتى عوسمانى یەو تا ئەمڕۆ نۆچار قەسابخانە بۆ موسلمانانى بەلقان دانراو! بۆ ئەوێ پق و قینى پەنگ خواردوویان بە موسلمانان برێژن، لەزەمانى تیتۆدا کە جوولە کەبوو، وەحوکمی یوگوسلافیای کرد، نزیکەى ھەوت سەدو پەنجا ھەزار موسلمان کوژران...

لەکاتى جیابوونەوێ ھیندو پاکستاندا، لەکوچى موسلماناندا بۆ پاکستان بە ملیۆن موسلمان بەناھەق کوژران پاش ئەوێ کە ھندستان رایگەیاندا بوو دەستیان بۆ درێژ ناکات لەسالى ١٩٤٧زدا.

لە کوردستانیش داخى سەلاحەدینیان بەم گەلە سستەم دیدە یە پرشت و بە دەیان ھەزاریان زیندە بە چال کرد... ئەو سەلاحەدینەى کە شەست شارەزای جوولە کە کووونەوێ بە تیروتەسەلى لە ماوێ یە کى درێژدا لیکۆلینەوێ زۆریان کرد لە سەر سەردەمى سەلاحەدین و ھۆکارەکانى سەرکەوتنى و نەھێشتنى دووبارە بوونەوێ ئەو ئەزموونە مەزنە^(١).

^(١) ئەو نەندە لە ناوی سەلاحەدین بى تاقەتن، بەرپرسە جوولە کەکان دەلێن: ھەتا ناوی سەلاحەدین بەمێنى لە سەردەمى وتارییژى سەر مینبەرەکانداو ، ھەتا ناوی سەلاحەدین بنرێ لە جادو کۆلنەکان و ھەتا بە فەخرەوە باسبکری، ئیعمە ناتوانین ناشتى بەکەین لە گەل عەرەبدا ! تەنانەت بیزاریان دەرپریووە لە تابلوێە کى (حظین) کە لە ھۆلى پێشوازی سەرۆکى سوریا دا یە !!

دیاره رقو قینی دوژمنان بهرده وامه و قورئان تۆمارى کردووه بۆمان و دهفه رموی:
﴿ولن ترضى عنك اليهود ولا النصارى حتى تتبع ملتهم﴾ البقرة / ۱۲۰ واته: هه رگیز
جووله که و گاوه کان لیقان رازی نابن، هه تا شوین بهرنامه و ئاینه که یان نه که ون.
ههروه ها ﴿ولا یزالون یقاتلونکم حتی یردوکم عن دینکم ان استطاعوا﴾ البقرة / ۲۱۷
واته: بهرده وام دژتان دهجهنگن هه تا واتان لیبکه ن له دین و ئاینتان پاشگه ز ببنه وه نه گهر
بۆیان بکریت.

له سووره تی تۆبه شدا دهفه رموی: ﴿لا یرقبون فی مؤمن الا ولا ذمة﴾ التوبة: ۱۰
واته: کافران له دژایه تیاندا بهرام بهر موسلمانان، سنووری خزمایه تی و په یمان ره چاو
ناکه ن و نایپاریزن.

(ولفرد کانتول سمیث) له پهراوه که ی دا (الاسلام فی التاریخ الحدیث) دا ده لی: (تا
کارل مارکس و شیوعیه ته په یدابوو، (محمد) تاقه ته حه ددای راسته قینه بوو،
که رو به پروی شارستانی ته ریژئاوا ببیته وه له هه مو میژووی دا ... وه به راستی زۆر
گرنگه که یادمان بی ئه و ته حه ددایه چهنده راسته قینه بوو، وه چهنده هه په شهیه کی
ترسناک بوو له هه ندی کاتدا...) (ثم قسه یه له کاتی کدا ده کات که هیشتا شیوعیه ته وه
نه مرۆ نه پوخابوو، له و په پی هیژو توانا دابوو! نووسه ر)

به راستی ئیسلام هیژو شیکری راسته وخو بوو له هه ردو مه یدانی جهنگ و بیروبا وه پدا،
وه زۆر به هیژو کاریگه ربوو، مه سیحیه ته به یه کجار خوشتین ناوچه ی ئیمبراتۆریه تی
رۆمانی له ده ستدا و هیژه تازه که گرتیه ده ست خو ی!

وه له وه دابوو که هه مو ئیمبراتۆریه ته که ش به یه کجاری خو ی پی رانه گیری و تیا بچیت!
ئه وه بوو له سالی ۱۴۵۳ زدا قسطنطنیه گیراو له سالی (۱۵۲۹) ز یشدا موسلمانان ئابلقه ی
(قیه ننا) یاندا ... وه جاریکی تریش موسلمانان کشانه ناو ئه وروپا وه له ده رگایان دانه وه
له سالی (۱۶۸۳) زدا، به راستی ئیسلام نیوه ی جیهانی مه سیحی دا گیر کردو، وه ته نها
ئیسلامیش بوو توانی به ده یه ها ملیۆن گا ور به ره و رېبازو بهرنامه که ی (دروس من محنة
البوسنة والهرسك (محمد قطب).

به لی ئه وروپا سوودی زۆری وه رگرت له زانست و زانیاری موسلمانانو ئه و (المنهج
التجريبي في البحث العلمي) یه ی که موسلمانان دایا نه زانند، ئه وروپا بردی بو خو ی و
په ره ی پی دا، تاگه یشته ئه وه ی که له سه ره تای سه ده ی شانزه دا ئه وروپا خه ریک بوو
ئیسلام وه رگری، به لام که نیسه و پا پا هه ولی بی وچانیان دا بو ئه وه ی نه هیلن ئیسلام

له ئه وروپادا بلاويتهوه (كه ئه مهش قسه ي ميژوونوسي به ريتاني (ويلن) له پهراوه كه ي دا (معالم تاريخ الانسانية) كه عبدالعزيز توفيق كردويه تي به عه ره بي) .
له سالي (١٤٩٢) ز غرناطة به ده ست موسلمان ه وه نه ماو له (ئه نده لوس) كه وتنه قه تل و عامي موسلمانان و له و زه مان ه دا كه ته نها له ناوشاردا چه ند گه رماويكي گه و ره ي گشتي هه بو، موسلمانان له ماله كاني خوياندا گه رماويان دروست كر دبو، جا كه ده گه ران به دوايي موسلماناندا هه رماليك گه رماوي هه بوايه ده يانگرت و سزايان دهاو ده يانزاني موسلمان ه !

ياده وهری سیخوړنك !

مستر همفر له ياده وهره كاني دا ده لي: (له سالي ١٧١٠ ز وه زاره تي مستعمرات نارديانم بو ميسرو عيراق و تاران و حيجاز و ئاستانه (استنبول)، تاوه كو زانياري ته واو كو بكه مه وه بو پارچه پارچه كر دني موسلمانان و ده ست گرتن به سه ر ولا تي ئيسلامدا، له هه مان كاتيشدا له گه ل مندا نو كه سي تر بو هه مان مبه ست له لايه ن وه زاره ته وه ني دران بو ناو ولا تي موسلمانان.

وه زاره ت پاره ي ته واوي بو دا بين كر دين له گه ل نه خشه ي تاي به ت و ناوي كار به ده ستان و زانايان و سه رو ك عه شيره ته كان...

هه رگيز بيرم ناچي ت قسه ي سكرتيري وه زاره ت، كه خواحافيزي كر دين به ناوي چه زره تي (مه سيح) ه وه، وتي: (پاشه روژو ئاينده ي ولا ته كه مان ده وه ستيته سه ر هه ولو كو شش و سه ركه وتني ئيوه، بويه هه موو توانا كانقان بخه نه كار بو سه ركه وتن...).

له لهنده ن فيري زماني عه ره بي و زماني فارسي گرام و له ئاستانه ش (استنبول) ده بوو به چاكي فيري توركي بيم، به جوړنك كه كه س گومانم ئي نه كات كه بيانيم..

پاش گه شتيكي نار ه حه ت و زه حه ت به ده ريداا گه يشتمه (ئاستانه) و ناوي خو م كر د به (محمد) و ده چووم بو مزگه وته كان و، زور سه رسام بووم به نيزام و پاك و ته مي زي و گوپرايه لي موسلمانان، له دلي خو م دا وتم: باشه ئيمه بو دژايه تي ئه م مرو فانه ده كه ين؟ وه هه ول ده ده ين پارچه پارچه يان بكه ين و نيعمه ته كانيان ئي بسينين؟! ئاخو چه زره تي مه سيح ئاواي پي وتووين؟

هه رزو له م خه يالاته م گه پامه وه ته وه به م كر د له م بير كر د نه وه شه يتانيه م و خو م گورج كر ده وه بر يارمدا تا دوا دلويي پي كه كه م بخو مه وه !

لە (ئاستانە) چووم بۆلای پیاویکی پیر كەناوی (محمد افندی) بوو، ئەوپیاو
مروڤیكى ئەوەندە چاكبوو، كە من شتى وام نەدیو لەچاكترین پیاوی ئاینى خۆمان... ھەر
ئەوەندە وتم من كەسم نیهو ھاتووم لەمەركەزى ئىسلام دین و دنیاى دەست كەوێت، ھىچ
لێپێچنەوێ لەگەڵ نەكردم و پرسىارى ئەسل و فەسلەى نەكرد و زۆر جوان پێشوازی
كردم و ھات بەدەنگمەو و وتى: ئیمە پێویستە لەسەرمان كەپزەت بگىرین لەبەرئەوێ:
یەكەم: تۆموسلمانیت و موسلمانانیش بران..

دووم: تۆ میوانیت و پێغەمبەرىش ﷺ فەرموو یەتى: ریزی میوان بگرن.
سێیەم: تۆ ھاتووی زانست فیربى و ئىسلامیش جەختى كردۆتەسەر ریزگرتنى
ئەوانەى كەدواى زانست و زانین دەكەون .

چوارەم: تۆ دەتەوێت كاسپى بكەیت و كاسبیش خۆشەویستى خوايە .
جا بەپاستى من زۆر سەرسام بووم بەم قسانە، لەدلى خۆمدا وتم: خۆزگە
مەسیحیەكان لەم راستیانە تێگەشتنایە ، بەلام لاشم سەیریوو، چون ئىسلام بەم
بەرزى یەو تووشى لاوازی دى لەسەر دەستى ئەو كار بەدەستە لووت بەرز و ئەو زانا
نەفامانەو كە لەژيان خالى نەبوون !

پاش دووسال گەپامەو لەندەن و راپۆرتى خۆمدا بەوەزارەت، ئنجا جارىكى تر
ناردیانمەو و ئامۆزگاریان كردم كە ئەمجارە دوو كارم ھەيە .

یەكەم/ خالى لاوازی لاى موسلمانان بدۆزمەو، تا بتوانى لێوێ بچینە ژوورەو
ھەلیان وەشێنین..

دووم/ ئەگەر خالى لاوازیم ھەست پى كرد، ھەرخۆم بكەومەكار بۆ ئازاوە نانەو
شیرازە پچراندنى موسلمانان.

لەلەندەن شەش مانگ مامەو تا نادریانم بۆ عێراق و ئامۆزگاریان كردم و پىیان
وتم: ھەر لەزەمانى قايىل و ھابیلەو كێشمەكێش و جیاوازی و دووبەرەكى ھەيە لەناو
بەرى ئادەمیزادا و ھەرواش دەبى تاحەرزەتى مەسیح دەگەرێتەو، جا بۆیە دەبیئت ئەو
نیزاعاتانە بدۆزیتەو لەناو موسلماناندا دەست بخەیتە سەر ئەو گرگانەى كە نامادەيە
بۆ تەقیتنەو، و ئەگەر توانیشت بێتەقینیتەو ئەو خزمەتێكى گەورە بەحكومەتى
بەرىتانیا دەكەیت، ئیمەى بەرىتانى ناتوانین بەرپەفایەت بژین بەبى نانەو ئازاوە
لەمستعمراتەكاندا، وە ھەروەھا ناتوانین سولتانی عوسمانى تىك بشكێنین ، مەگەر

بەھۇي ئاژاۋەدە فېتئەنەنەۋە لەنئىۋان رەغىيەتەكەي دا... جا ئەگەر واش ئەكەين ئوممەتتىكى كەم چۈن دەتۈننى زال بىيى بەسەر ئوممەتتىكى گەرەدا؟

زۆر ھەولەدە تېنېكۆشە ئەۋ كەلئىنە بدۇزىتەۋە و لىۋەي بېجىتە ژوورى، ۋەبشزانە دەسەلاتى فارسو دەسەلاتى تۈرك لاۋازبۈۈن ، ھەر ئەۋەندەت لەسەرە كە گەلەكانيان ھان بەدەيت دژبە ھۆكۈمەتەكانيان... جا ئەگەر قىسەيان يەك نەبۈۋ، ۋەھىزبان پەرت بوۋ، دەتۈنن بەئاسانى داگىريان بگەين و بىيانكەينە (مستعمەرە)ى خۇمان...) (گۇقارى المجتمع ژمارە ۱۴۸۵، ۱۴۸۶) ..

ھەرۋەھا لەسالى ۱۹۰۷دا (بەرىتانيا) داۋاي لە (اللورد بترمان)كرد كەراپۇرتى خۇي بدات لەسەر مۇسلمانان، ئەۋىش دىراسەي ھالى مۇسلمانانى كردو لەراپۇرتىكدا وتى (مۇسلمانان گەلئىكن لەپانتايىيەكى بەرۋراۋاندا لە(محيط)ۋە بۇ (خليج)و يەك زمانيان ھەيە و زەۋىيەكەيان يەك پارچەيەۋ پەپرەۋى يەك ئاينىش دەكەن و يەك رابردوۋيان ھەيەۋ يەك ئاۋات و ئامانجىشيان ھەيە، ھەرچەندە ئەمۋ لەبەردەستمانان و لەچىنگماندان، بەلام خەرىكە خۇي رائەپسكىنى، ئاخۇ چىمان بەسەر بى ئەگەر ئەۋ (عملاق) ھۇشيار بىتەۋە، ئنجا پىۋىستە لەسەرمان كەپەيۋەندى ئەۋ مۇسلمانانە بېچرىن و دەۋلەتتىكى نامۇ لەناۋيانا دروست بگەين، كە دۇستى ئىمەبىت و دۇژمنى ناۋچەكەبىت و، ھەرۋەك دېك و دال بچەقىتە گيانى ئەۋ(عملاق) ئەگەر ويستى ھەستىتەۋە) (ل ۵۸ دروس من محنة البوسنة والهرسك)

ئەۋەبۈۋ لەسالى (۱۹۴۸)دا دەۋلەتى جۈۋەكەيان دامەزاندو تا ئىستاش گەرەترىن كىشەي ھەمۇ رۇژھەلاتى ناۋەراستە !

گەلانى ناۋچەكە دژ بە داگىر كەران راپەرىن و بەملىۋنەھا شەھىد درا، بەلام كاتىك لەۋلاتە ئىسلامىيەكان دەرچۈۈن كەكارەكانيان دايە دەست كەسانىك كەلەژىر فەرمانى خۇيانداۋوۈن و پەيمانان ئۆرگرتبۈۈن و بەھەر دەپەنچەكە پىيان مۇركردبۈۈن كەنەھىلن ئىسلامەتى سەرھەلبداتەۋەۋ جارىكى تر باسى پەپرەۋى شەرىعەت و ھۆكىمى ئىسلامى بىكرىت.

تەننەت كەراپۈۋنى ئىسلامى لەرىي دەنگدانەۋە زۇرتىن دەنگى بەدەستەيىنا ئەزمونەكەيان ھەلۋەشانەۋەۋ فەرەنسا وتى/ ئەگەر ھۆكۈمەتى ئىسلامى لەجەزائىردا دابمەزرى ئەۋا سوپاي فەرەنسى جەزائىر داگىردەكاتەۋە! (ل ۶۷ دروس من محنة البوسنة والهرسك) .

په راوی (خلف الحصار) :

ئیسیتاش دهنگای تایبته ههیه بو لیکۆلینهوهی حالی موسولمانان و پیلان دانان بۆیان، یهکی لهو دهنگایانه پیکهاتوو له دووهزار شهندامی چالاک که بهردهوام له کاردان بو دیراسهی موسلمانان و رۆژهلاتی ناوهراست، دوانیان که دوو سال له (قاھیره) مانهوه بو لیکۆلینهوهی تایبتهی خۆیان له سهر حالی ولاته ئیسلامی یهکان و رابوونی ئیسلامی، په راویکیان دهرکرد به زمانی ئینگلیزی به ناوی (خلف الحصار) که تیای دا دهلێن:

(ئیسلام کوفره و نابێ پێ بدهین حوکم بکات له هیچ شوینیکدا، جائیر تهگهر بو ئهوه مه بهستهش پێ بنێین به ههموو ئهوه (مبادی) انه که باسی دهکهینو برهوامان پێ یانه)... (واته: ئهوهنده دیموکراتیان پێ باشه تا ئیسلام نهیه ته سهر حوکم، تهگهر له رێی سندوقهکانی دهنگدانهوه هات ئهوه دهبی دیموکراتیهت پیشیل بکری و رێ بگیری!، یان مافی مرۆف ئهوهنده مه بهستیانه که په یوهندی به غهیری موسلمانانه وه بیته، به لام بو موسلمان سهرمولیشی نه مینێ، ئهوا قهیدی ناکات و باسی (مافی مرۆف) له ئارادا نامینێ، ههروهک گوئیان ئاخترابی و چاویان کویری له ئاستیا!).

ههروهها له نوسراوه که یاندا دهلێن: (ئیمه دهولهتی جووله که مان دامه زاندا به سهپاوانی خۆمان و چهک و مال و سامانمان، وه له ههموو جهنگهکانیشدا رۆژئاوا ناماده بوون و هیچ سهروکیکی رۆژئاوایی نیه بتوانی پشتی جووله که نه گریته).

دیسان له (بهشی دهیه می) په راوه که یاندا دهلێن: (کیشهی زیاده بوونی موسلمانانیش له رۆژئاوا دهبی چاره سهر بگریته و رێی لیبگریته... چونکه ئهوان (منطق) یان پێ یهوه تهگهر بهیلێن بهم شیویه بهروات، و ئیسلام دهسهلات پهیدا دهکات)...

جایهکی لهو دوو نووسهره، (گراهام فۆلهر) هه جیگری پیشووی موخابه راتی ئهمریکی یه... پاش ئهوهی که کهکی (که سهرقانی دیراساتی سیاسییه) کتیه کهکی باوکی دهخوینێتهوه، وای لیدی بگهری بهدوای ئهوه ئیسلامه دا که ئاوا درایهتی دهگریته و پلانی بو داده نریته، سهره نجام گه ورهیی و پوختی و به رزی ئیسلام که مه ندکیشی دهکات و موسلمان ده بیته، جا ئه میش کار دهکاته سهر باوکی و زۆر بیرو بۆچوونی بۆ گوپیوه، ته نانهت باوکی له و تاریکی دا له رۆژنامه یهکی ئهمریکی دا باس له ههق خوراوی موسلمانان دهکات و دهلیته تهگهر ئهمریکا بیهوینته گه ورهیی خۆی بپاریزی ئهبی مافی موسلمانان پیشیل نهکات و ههق بدات پێ یان و کیشهکانیان

چاره سهرىكات... (سبحان مقلب القلوب ومحول الاحوال!) (وتارى: حوار مفتوح حول الاعجاز العلمى . د زغلول النجار).

ئەوھى ويستيان گرديان !

بۇ ئەوھى مەبەستەكانيان بېيىننەدى لەبەرگرتن ئەيسلامو موسلمانان لەجيهانى ئيسلامى و لەرۇژئاواشدا، پيلانى تەقینه وەكانى ئەمريکا داريژرا، كەبەھۆيەو تەوانرا باسى دنيا بېيىتە مەسەلەى تيرورو بەناوى نەھيشتنى ديۆەزمەى تيروريشەو، بىلايەنى نەماوە يان دەبى لەگەليان بى، يان بە (دژ) حسابت بۇ دەكەن !

لەئەمريکا (۳۰۰) دەزگای خيىرخوازى موسلمانان (تجميد) كراون ! ھەرلەوئى ماوہيەك لەمەوہەر سى ھەزار موسلمان گيران و ليبيچينەوہيان لەگەلدەكردن و، كىيان بوى دەيگرن بەبى ھيچ تۆمەتيك !

لەولائە ئيسلامىيەكانيشدا فشارى زوريان بۇ سەركرەدە گوئى لەمستەكانى خويان ھيئاو، كەبەرنامەى خويىندن بگوپن (بۆنموونە زانكوئى ئيمان لەيەمەن دابخەن و... ھتد). ئەمە لەكاتيىكا كە نووسەرى جولەكەى ئەمريكى (ناعوم شاموسكى) دەلييت: ئەم تەقینەوانە ئەمريکا خوى ئاگادارى بوو و دەستى خويانى تيايە، وە دەلى: بەلگەشم ئەوہيە، كە دەزگای موخابەراتى ئەمريكى لەزەمانى (كندى) دا پيلانيكى لەم جوړەيان دانا بۆئەوھى گيچەل بە (كوبا) بکەن... ھاتنە لای سەرۆك (جون كندى) و باسى پيلانەكەيان بۆكرەد، كە گوايە ئەگەر رەزەماندى بفرموى، چەند پەناھەندەيەكى (كوبى) لەفروكەيەكدا دائەنيىن و دەيدەن بەبالەخانەيەكداو بەمەش بيانوو دروست دەبيت بۆ ليىدانى (كوبا)... سەرۆك (كندى) پرسىياري كرد نزيكەى چەند كەس دەكوژيى لەو تەقینەوانەدا ؟ وتيان : رەنگە ھەزارو پينچ سەد كەسيك ببنە قوربانى كارەساتەكە ؟ سەرۆكيش لەبەرئەوھى ئەسلىزادەبوو رازى نەبوو بەپيلانەكەو بەو جوړە نەخشە كەمايەو، تا لەكات و ساتى ديارى كراوى لەباردا بەكاريان ھيئاو جەنگى جيهانى سيیەميان پى ھەلگيرساند !!

بەلگەى نوئى دەردەكەون :

روداوەكان ھەرچۆنيك بن و ھەركەس بووييت، گرنگ ئەوہيە كەسانى تريش قسەيان ھيە و چاك وايە قسەى ھيچ لايەك فەرامۆش نەكريت... بۆنموونە: بەرپرسيكى پيشووى پوليىسى ويلايەتى (لوس ئەنجلۆس) ئەمريکا، حكومەتى ولاتەكەى تاوانباركرد

به تیوه گلانی له جیبه جیکردنی هیرشه کانی ۱۱ ی ئه یلول بو سهر ناوهندی بازرگانی جیهانی.

له وتاریکدا که له زانکۆی (بورتلاند) دابووی که رۆژنامه ی (ریرجار) ی زانکۆ ریکخستبو ، مایک روبه رت ئه فسه ری پێشووی پۆلیسی (لوس ئه نجلوس) چه ند به لگه نامه یه کی په یوه ندار به هیرشه کانی ۱۱ ی ئه یلول خسته پوو، زۆر شتی سه یری باسکرد، که ئه وه ده سه لمینن پووداوه کانی سی شه ممه ی (په ش) به ئاگاداری واشنتۆن خۆی ناماده کراو هیئری کیسنجه ر وه زیری ده ره وه ی پێشووی ئه مریکا که جووله که یه ، عه قلی ریکخه ری ئه وه هیرشانه یه. ههروه ها رۆبه رت له وتاره که یدا که دوو سه عات و نیوی خایاند بوو، چه ند نه خشه یه کی ئاسیای ناوه راستی خسته پوو، که به ئاشکرا ئه وه ی روونکرده وه، که چه نگی ئیستای ئه فغانستان لای که می پێش چوار سال نه خشه ی بو کیشراوه.

ههروه ها پرسیا ری کرد: چۆن ده بی سه روکی ده زگای سیخوپی پاکستان که پۆسته که ی خۆی به په زامه ندی (CIA) وه رگرتوو به (تلکس) حه والیه ک به به ری سه د هه زار دۆلار بنیڕیت بو (محمد عه تا) که تاوانبارکراوه به و رووداوه!

ههروه ها جه ختی له سه ره وه کرده وه که ویلایه ته یه کگرتوو ده کانی ئه مریکا و به ریتانی پێش پوودانی هیرشه کان، هیئری خۆیان له و ناوچه نه دا بلاوکر دۆته وه، وه ئیداره ی بۆش فه رمانی کردوو به نووسینگه ی لیکۆلینه وه ی فیدرالی که لیکۆلینه وه له دوو که س له خرمانی (ئوسامه بن لادن) راگرت، که له نزیک سه روکایه تی وه کاله تی ئیستخباراتی ئه مریکا وه ده ژین.

له و وتاره دا که کۆی وتاره که ریکخراوی (ئیسلام فوییا) بلاوی کرده وه، (که پشتگیری له مافی موسلمانه کانی خۆرئاوا ده کات) رۆبه رت زیاتر له (۴۰) وینه و به لگه نامه ی پیشان داوه، ئه وه ده سه لمینن که حکومه تی ئه مریکا ده ستی هیه له هیرشه کاند و پێشتر ئاگای لیبووه، تا ئه و راده یه ی که دیمه نه کانی پیشاندا هه موو هه لچوون و زۆریشیان گریان.

شایانی باسه مایک رۆبه رت، ته مه نی ۴۹ ساله وه لگه ری پله ی شه ره فه له زانسته سیاسیه کاند له زانکۆی کالیفورنیا، به لام په یوه ندی کردوو به پۆلیسی (لوس ئه نجلوس) وه، له پێش ده رچوونیشیه وه هه ره له وه ی کاری کردوو، ئنجا بووه به ئه فسه ر له سالی ۱۹۷۳ دا و له ماوه ی پینچ سالی شدا (۱۳) سوپاس و ئافه رینی وه رگرتوو (گۆفاری المجتمه / ۱۴۸۴) و یه کگرتوو / ۳۸۸.

(۱۰) خوای گه‌وره با‌گخ‌وازان ده‌پاریزی

ئیوه ده‌پروینن یان ئیمه؟!

قورئانی پیروژ چه‌ندراستی‌هک ده‌خاته به‌رچاوی ئاده‌میزاد له‌شیوه‌ی پرسیارداو
خۆشی وه‌لام ده‌داته‌وه‌و ده‌فهرمویت له‌سوره‌تی (الواقعه ئایه‌تی ۵۷- ۷۴):

﴿ نحن خلقناكم فلولا تصدقون ﴾ ئیمه دروستمان کردون، ده‌ی بۆچی بپروانا‌که‌ن .
﴿ افرأیتم ماتمنون أنتم تخلقونه أم نحن الخالقون ﴾ جا نابینن ئه‌و مه‌نی‌یه‌ی که
دایده‌نین؟ (که‌له‌م سه‌رده‌مه‌دا هه‌ندیک له‌نه‌ینن‌یه‌ زانستی‌یه‌کانی ئاشکرا‌بووه‌، که‌ چۆن
له‌ملیۆنه‌هادا به‌ویستی خوا یه‌ک دانه‌ی یه‌ک ده‌گرت له‌گه‌ل هیلکۆکه‌یه‌کدا له‌ناو ره‌حم
دا). ئایا ئیوه دروستی ده‌که‌ن یان ئیمه به‌دییه‌نه‌رین؟!

﴿ نحن قدرنا بینکم الموت وما نحن بمسبوقین ، علی أن نبذل أمثالکم وننشاکم فی مالا
تعلمون ﴾ ئیمه نه‌خشه‌ی مردنمان له‌نیوانتانداندا بپیارداوه‌، که‌س ده‌سه‌لاتی پیش ئیمه
نه‌که‌وتوووه‌و بێ تواناش نین ، که‌له‌شوینی ئیوه نه‌وه‌ی تر به‌ینن و بیخه‌ینه‌ شوینتانه‌،
یاخود سه‌رله‌نوێ له‌ری‌گه‌یه‌که‌وه‌ که‌نایزانن دروستان بکه‌ینه‌وه‌ .

﴿ ولقد علمتم النشأة الاولى فلولا تذکرون ﴾ سویند به‌خوا خۆ ئه‌وته بوونی سه‌ره‌تاو
یه‌که‌مجا‌رتان زانیوه‌ ، که‌واته بۆچی یاده‌وه‌ری وهرنا‌گرن وپیرنا‌که‌نه‌وه‌؟!

﴿ افرأیتم ماتحرثون ، أنتم تزرعونہ أم نحن الزارعون ﴾ ئایا سه‌رنجیان داوه‌ له‌و
زه‌ویه‌ی که‌ ده‌یکێلن و ده‌یچینن؟ ئایا ئیوه ده‌پروینن، یان هه‌ر ئیمه‌ین روینه‌رو به‌ره‌م
هینهر؟

﴿ لونشاء لجعلناه حطاماً فظلمتم تفکھون ، انا لمغرمون بل نحن محرومون ﴾ ئنجا
ئه‌گه‌ر بمانویستایه‌ ده‌مانکرده‌ چیلکه‌و چه‌والی بێ‌خیر، ئه‌وسا ده‌ستان ده‌کرد به‌قسه‌ی
بێ‌هوده‌، وه‌به‌خه‌فه‌تو په‌ژاره‌وه‌ ده‌لێن: به‌راستی زیانی چاکمان کردو قه‌رزار‌بووین
له‌سه‌ری و ره‌نجه‌پۆو بێ به‌هره‌ خو‌مان.

﴿ افرأیتم الماء الذي تشربون ، أنتم أنزلتموه من المزن أم نحن المنزلون ﴾ ئه‌ی
سه‌رنجی ئه‌و ئاوه‌ ناده‌ن که‌روژانه‌ چه‌ند جار ده‌یخۆنه‌وه‌ (له‌کوێوه‌هات، کێ دروستی
کرد، له‌چی دروست بوو) ئایا ئیوه باراندووتانه‌ له‌هه‌وره‌کانه‌وه‌ یان ئیمه ده‌یبارینن ؟
﴿ لونشاء جعلناه اجأاً فلولا تشکرون ﴾ ئه‌گه‌ر بمانویستایه‌ ئه‌و ئاوه‌مان ده‌کرده

ئاویکی تال و سویر، جا ئایا بۆ سوپاس‌گوزاری نا‌که‌ن.

﴿ افرأيت النار التي تورون ، أنتم أنشأتم شجرتها أم نحن المنشئون ﴾ ئايا سهرنجى
ئەو ئاگرە ئادەن كە دەيكەنەو ، ئايا ئىو دەرەكەيتان دروستكردوو يان ئىمە
بەدەيئەرين ؟

﴿ نحن جعلناها تذكرة ومتاعاً للمقوين ﴾ ھەر ئىمە كرددومانەتە ھۆى ئەوھى كە ياد
خەرەو بىت (نىعمەتەكانى خواتان بىربخاتەو ھەو ئاگرى دۆزەخىش بىتەو ياددتان) .
ھەرەھا كرددومانە بەھۆى سوودو كەك بۆ گەشتيارانو خەلكى... ﴿ فسبح باسم ربك
العظيم ﴾ جا كەواتە سوپا و ستایشى پەرەردگارى گەرەو بەدەسلەت بكە...

﴿ سبحان ربي العظيم ﴾ بەراستى پەرەردگارا ھىچ شتەك نىە لەم بوونەو ھەردا كە تۆ
ئاگادارى نەبىت و بتوانى بەر بەرەكانى تۆبكات ، قەزاو قەدەرى تۆ بۆ ھەمووانەو ھەرچى
تۆ مەبەستت بىت ئەو دىتە دى ، خۆ ئەگەر لغاويش شل بكەيت بۆ كەسانىك ، كاتىيەو ،
ھىكمەتەو كە گرەتەو دەيكەيتە پەندى زەمانە ..

مەشخەلدارانى رىئى ھەق :

(دكتور مستهفا سوباعى) لەپەرەوى (هكذا علمتني الحياة) دا دەلى : (ئەو نەوھىيەى
دەستى خوا بىچىنى دەستى مەرفى ناتوانى بىدورىتەو !) .
بەراستى ھەرەو ، قورئان دەفەرموئە ﴿ ومن خلقنا أمة يهدون بالحق وبه يعدلون ﴾
الاعراف / ١٨١ واتە : لەدروستكرەوانى ئىمەدا ھەمىشە كۆمەلەكەسانىك ھەن كەلەسەر
ھەق و راستىن دەيگەيەنن بەبەرەى ئادەمى و بەو راستيان دەكەنەو لەلادان و
سەر كەشى .

ھەرەك ناردنى پىغەمبەران سەلامى خوايان لىبى بەقەدەرى خوايە ، ھەرەو
بەقەدەرى خوا ھەموو سەرى سەد سالىك نوێكەرەو دىن و ئەم پەيامە سەر لەنوى
ئەدەنەو بەگوى خەلكى دا ، ھەرەك ھەزەت دەفەرموئە : (ان الله يبعث لهذه الأمة
على رأس كل مائة سنة من يجدد لها دينها) (ئەبو داود گىراو پەتەو) ئەو لاپەرەكانى
مىژوو ، ھەر لەدواى خولەفای راشىدینەو (عمرى كورى عەبدولعەزىز و ھەسەنى
بەصرى و عەبدولقادرى گەيلانى و... ھتە ، يان ئەو ھەمادالدين زەكى و نورالدين زەكى و
صلاح الدين ، يان ئەو ، نوورسى و مەودودى و پىشەوا بەننا) كەھەمويان بەلگەن لەسەر
ئەوھى كە پىشەلانى ئىسلامەتى بىشیر نابىت !

جا ئه گهر سهیری ژياننامه ی هه ریه که له وانه بکهین، به ئاشکرا قه ده ری خیری
پهروه دگار ده بینین که چۆن دهستی پێ یانه وه بووه له کاتی پێویستدا ناردوونی بۆ ناو
ئوممهت تاکاری چاکسازی خۆیان ئه نجام به دن...

حه زه رت له فهرمووده یه کی تر دا که (ابن حبان) و (ابن ماجه و ئه حمده) گێڕاویانه ته وه
ده فهرمویت (لا یزال الله یغرس فی هذا الدین غرساً یستعملهم فی طاعته) واته: بهردهوام
خوای گه وه که سانیک ده هیئت بۆ ئه م ئاینه که به کاریان ده هیئت له فهرمان بهری خۆی داو
(له بانگه وازدا)...

دیاره ئه مه تانزیک هاتنی قیامهت بهردهوام ده بیئت که ئیتر له و کاته دا خوای گه وه
ئه هلی خێرو چاکه ده باته وه بۆ خۆی و خراپه کارانی ش ئه هوال و نا په حه تی قیامه تیان
به سه ردا دیئت. حه زه رت ﷺ ده فهرمویت: (لا تقوم الساعه حتی یأخذ الله شریطته) (ای: اهل
الخير) من اهل الارض فیبقى فیها عجاچه (أي الغوغاء والاراذل) لایعرفون معروفاً
ولاینکرون منکراً (ئیمام ئه حمده .

ههروه ها له صحیح مسلم دا ده فهرمو ی: (لا تقوم الساعه الا علی شرار الخلق).

چهند نموونه یه کی پرشنگدار:

یه که م/ صلاح الدین ساو ابوو که له گه ل باوکی و مامی و خیزانه که یاندا، خۆیان
حه شاردا بوو، وه ده یانویست له ترسی کوشتن ده رباز بین، سه لاهه دینی ساوا له برسا
ده گریا، خه ریک بوو ئاشکرا بین و بکهونه ده ست دوژمن، باوکی دهستی خسته سه رده می
بیدهنگی بکات، له وه دا بوو بجنکی، مامی له دهستی سه ندو خسته ی سن دو قیکه وه، تا
گوییان له دهنگی نه بی!

به هه موو حسانیک ده بووایه بمر دایه، که چی قه ده ری خوا هیشتیه وه! له شه ره کاند
له زۆر شویندا رو به رووی مه رگی راسته قینه بووه وه خوا پاراستی، ههروه ک خۆی
له نامه یه کدا باسی ده کات که پاش شکانی له شه پی (الرملة) دا ناردی بۆ خه لیفه له به غداو
تیای دا باسی شکانده کهو به دیل گیرانی هه ندیک و رزگار بوونی خۆی ده کات که زۆر
به نا په حه تی ده گاته وه میسر، پاشان له دوایی نامه که ی دا ده لی: (لقد اشرفنا علی السهلاک
غیر مرة وما أنجانا الا الله لأمر یریده هو سبحانه).

واته: له چه نده ها جیگادا رو به رووی مه رگی راسته قینه بووه وه، خه ریک بوو
تیابچم، وه ته نها خوا بۆ خۆی رزگاری کردم بۆشتیک که خۆی دهیه وی...

به‌ئى ... له‌راستى دا قەدەرى خوا ھەئىگرتبوو بۆ پزگارکردنى قودس ...

دوووم/ لەسەرەتاي سەدەى ھەوتەمى كۆچى دا (قطب الدين كورى محمدى مدنى) كه نيشته‌جى‌ى مەدينە‌بوو، لەخەودا داواى لىكرا كەبچى بۆ ولاىتى ھىندستان و كارى ئەو لەوى‌يە... به‌ئى ئەمە قەدەرى خوا‌بوو، بۆ ئەو‌ى كه ئەم پياوھ بەرزە خواناسە بانگ‌خوازە خۆى و نەوە‌كانى ئەم بانگە بەرزو پىرۆزە بەخە‌لكى ھىندستان رابگە‌يەنن و تا ئەم‌پروش ئەو بنە‌مالە‌يە بەدە‌يە‌ھاى وەك (ابو الحسن الندوى) يان لى‌سەوز بوو و بەرھەمى خىريان داوھ . باووباپىران و بنە‌مالە‌ى (مودودى) يىش دە‌لىن ھەر بە‌ھەمان شىوہ‌بوون لەمە‌ككەو مەدينە‌وہ چونە‌تە ھىندستان و بوونە مە‌شخە‌لدارى خىر لەو ولا‌تە‌دا كە ئەمەش بە‌ناشكرا قەدەرمان تىدە‌گە‌يەنى ! (ل ٥٢٦ لەخزمەت قورئاندا - نووسەر).

سى‌يەم/ نوورسى بەرپە‌حمەت بىت قەدەرى خوا لە‌كاتى پىو‌يستدا لە‌توركيا خستىە گۆرە‌پانى ھەول و خەبات‌وہ، ئەو‌كە‌لىنى بى‌باوہ‌پى‌يەى كە‌دروسست بوو لە‌ئە‌نجامى رووخانى خە‌لافەتى ئىسلامى‌يەوہ لە‌سەر دە‌ستى دوزمناندا ، ئەم كە‌وتە پركردنە‌وہ‌ى و بە‌تاقى تە‌نھا (بە‌فەزلى خوا) جى‌دە‌ستى خۆى نە‌خشاند... چەند جار وىستيان دەرمان خواردى بکەن، پەت پەتى دنيايان پى‌كرد، دەرپە‌دەرى دنيايان پى‌چەشت، خوا پاراستى و بوو پىشە‌واو سەرمە‌شقى بپرواداران... پى‌يان دە‌وت: بۆ كۆچ ناكەى بۆ ولا‌تىكى ترى ئىسلامى و لەو دەرە‌سەرى‌يە رزگارت بى، دە‌يفەرموو: قەدەرى مەن ئەو‌يە كە‌لە توركيا‌دا خەبات بكەم ...

چوارەم/ پىشە‌وا بە‌نناش دە‌بوو كە‌رۆلى خۆى ببىنى ، قەدەرى خوا ھىناى و چەندجار لە‌تيا‌چوونى راستە‌قىنە پاراستى و كە كارە‌كانىشى تە‌واو بوو شە‌ھىدى كرد بە‌نسىبى ... باوكى لە‌داواى شە‌ھىد بوونى دە‌لى: كۆپى خۆم ... بە‌يانى‌يە‌كيان كە‌لە نو‌يژ ھا‌تمە‌وہ ماريكەم دى لە‌ژوور سەرت، ئە‌بەلق بووم و ھىچم بۆ نە‌كرا تە‌نھا چەند دوعا و نزاىەك نە‌بى، خواى گە‌ورە ھا‌ت بە‌ھا‌نامە‌وہ مارەكە كشاىە‌وہ زيانى پى‌ئە‌گە‌ياندى...

جگەر گۆشە‌م... كاتيك سە‌قفى خانووە‌كە‌مان رووخا بە‌سەر خۆت و براكە‌تدا ، قادرمە‌كە بە‌قە‌دەرى خوا گرتىە‌وہ و توانيمان سە‌قفە‌كە ھە‌لگري‌ن و بە‌سە‌لامەتى دەرمان بە‌يئىن ...

بەنگى جەرگم .. كاتىك كە منالېۋىت و سەگەل شوپىنت كەۋتن و كەۋتتە ئاۋى
رووبارى نىلەۋە كاتەكەش كاتى ھەستان و زىادېۋون و لا فاۋى نىل بوو ، شەپۇلى ئاۋەكە
لاىدايت و لەقەرغەۋە ژنىك تۆى گرتەۋە رزگارى كرديت...

ۋا ئەمپۇش ئەتېنم كەبەدەستى ئەژدەھاۋ مارى ئادەمى ، ۋا سەرتاپات بەخوئىنى
خۆت سوربۋەۋە بەرەۋكارۋانى شەھىدان بەپى كەۋتۋى... (لەپەرۋى فقه الواقع / كۆمەلى
ۋتارى بلانۋەكراۋەى بەننا) ەۋە ۋەرگىراۋە .

ھەرۋەھا جارىك ھاۋەلىكى لەبەرئەۋەى ئەم زىرەك بوو دەيەۋىت زىانى پىگەيەنى ،
كاتىك لەژىر درەختىكدا پاش سەعى كردن خەۋى لىدەكەۋىت ، بەسۋارى پاسكىلەۋە
دىت و دەيەۋىت شوشەيە (تيزاب) بكا بەدەمۋچاۋىدا ، بەقەدەرى خوا دەستى دەلەرزىۋ
شپىرە دەپىۋ تىزابەكە بەردەمۋچاۋى (بەننا) ناكەۋىت...

پىنچەم / (شىخ عىساۋ شىخ موساى بەرزنجى) كوپى (بابا عەلى ھەمەدانى) ن
كەپىياۋىكى زاناۋ خواناس بوۋە ، لەسالى ۱۷۲۳ى كۆچىدا ۋەفات دەكاۋ لەدىى
(خەتلان) دەينىژن .

شىخ عىساۋ شىخ موسايش پاش كۆچى باۋكىيان ، بەھىۋاى حەج و زىارەتى
پىغەمبەرى خۇشەۋىست ﷺ رىگاي حىجاز دەگرنە بەر ، پاش تەۋاۋكردى مەناسىكى
حەج ، بەرىگاي كوردستاندا ئەگەرپىنەۋە تابچنەۋە بەرەۋ ھەمەدان . لەرىگاياندا
لە(بەرزنجە) لائەدەن و ئەمىننەۋە بۇ پشۋودانو ھەسانەۋە . ئەگىرپىنەۋە كەلەشەۋدا
پىغەمبەرى خوا ﷺ ئەچىتە خەۋى شىخ موساۋە فرمانى پىئەدات كەلەبەرزنجە
بمىننەۋەۋە مەگەرپىنەۋە بۇ ھەمەدانو ، ھەر لەخەۋەكەشدا جىئى مزگەۋتىكى بۇ
دىارى دەكات... جالەبەيانىدا بەناۋىشان شوپىنى مزگەۋتەكە ئەدۆزنەۋەۋە پىرار ئەدەن
بەھاۋكارى خەلكەكە لەۋشۋىنەدا مزگەۋتىك دروست بكەن ..

ئەبو سعۋدى موفتى ئەستەمبول لەنامىلكەى (روضة الجنان)دا ئەللى : (كاتى
ناۋبانگى شىخ موساۋ شىخ عىساى براى بلابوۋە ، خەلكانىكى زۇر لە دەۋريان
كۆبوۋنەۋەۋە لەھەموۋلايەكەۋە دەھاتن بۇ لايان و دەبوۋنە مورىدو مەنسۋىيان ،
جالەۋكاتەدا كە مەزھەبى شىعەى نوصەيرى لەۋناۋچانەدا بلابوۋ ژمارەيەكى زۇريان
ۋازيان ھىناۋ ھاتنە سەر مەزھەبى ئەھلى سۈننەت و جەماعەت ...

ھەر لەو سەردەمەشدا مستەفا خانى نوصەيرى فەرماندارى ناوچەى شارەزور بوو (جاران شارەزور بە ناوچەىەكى زۆر گەرەتر دەوترا) ، ئاژاوەچى و پياوخراپان كەوتنە فيتەنىي و دووبەرەكى نانەو، ھاتنە لاى مستەفا خانو پىيان وت: ئەگەر كار ئاوا بېروات ئەوا ئەو دووشىخە دەبنە دەسەلاتدارى ناوچەكە ...

ئەويش لەتاو دەسەلات و قەلەمپرەوى خۆى بەنھىنى بەپىلاننىك چوارپياوى ئاردو شىخ موسايان شەھىدكرد لەسالى ٦٩٦ كۆچى داو ھەر لەبەرزنجە بەخاك سپىردرا..
(خوای گەرەش مانگىكى نەخايند كە مستەفا خان و دەستەو دايرەكەى لەسەردەستى سوپايەكدا كە ھاتنە سەريان تەفرو تووناكردو پاداشتى ستەمكارى خۆى وەرگرت).

لەپاش شىخ موسا كەبراگەرە بوو، شىخ عيسا ئالای ئيمان و ئىسلامەتى ھەنگرت و كەوتە ھەول و تىكۆشانو خزمەتكردى موسلمانان، وەلەبەر ئەووى ھاوسەرى نەبوو، فاتمە خانى براژنى مارەكردو خوای گەرە دوانزە كۆپى پىبەخشىن، وەك(سید صادق) لە ناوچەى سیدصادق و (میرى سوور)) كەلەدى مىرى سووردا بوو، شىخ عەباس كەلە نزيك سلیمانی لەدى (ولوبە) نیژراو.

ئەگىرنەو كە زۆرجار شىخ عيسا پاش خەوتنان ھەتاو كە بەرەبەيان خەرىكى خواپەرستى بوو و شەو زۆركەم خەوتوو، وە ھەمیشە بەخەلكى دەوت: خەلكىنە پىغەمبەرى خوا لەگەل ئەو ھەموو گەرەبەرىي و پایەبەرزىيەدا كەچى رۆژى ھەفتاچار زیاتر داواى لیخۆش بوونى لەخوا ئەكرد ، ھەرەھا دەيووت: خەلكىنە ھەموو گوناھى بەگەرە بزائن ھەرچەند بچووكيش بىت، وەچاكەتان بەكەم بزائن ھەرچەندە زۆرىش بىت.

مەلا داودى خەلیفەى ئەلى: (رۆژىك لەخزمەت شىخ عيسادا بووم و سەردانى چەند دىيەكى ناوچەى شارەزورمان ئەكرد ، لەیەكى لەدىكاندا پياوو ژنى نامەحرەم تىكەل بووبوون و رەش بەلەك ھەلئەپەرپىن ...بۆیە منیش زۆر ئارەحەت بووم و بەشىخمت وت: بەلكو دوعابكەى لەو كۆمەلە ھەوا پەرستە كە خوا لەناویان بەرى، ئەويش وتى: نا، دوعاى خىريان بۆ دەكەين بەلكو خوای گەرە ھىدايەتیان بدات) .

شىخ ھىدايەتى ھەسەن ئاوايى ئەلى: (گەلى جار بەچاوى خۆم دیومە، كە شىخ عيسا بەكۆلى خۆى ئاردى بردوو بۆ مالى ھەتیوو داماوو ھەژارو گەلى جاریش چیلکەو دارى كۆ ئەكردەو ئەیدا بەھەژاران).

شیخ عیسا زانا بووه و هه موو روژێك دوای نیوه پۆ وانهی و تۆته وه به قوتایه كانی و دوای عه سرانی ش قورئانی خویندووه و زۆربه ی شهویش شهو نوێژی کردوه، تا له ساڵی ٧٥٤ كۆچی دا ، له دی ی به رزنجه وه فاتی کردو هه رلهویش به خاك سپێردرا...

(به راستی له م باسه وه به چاکی قه ده ری خوا تی ده گه ین كه چۆن ئه و دوو زانایه ی له کاتی زۆر پێویستی دا هینایه ناوچه ی به رفراوانی ئه وسای شارمه زوورو توانیان بیرو پای چه وتی خه لکی راست بکه نه وه و برای گه وره ش له پیناوی بانگه وازدا شه هید ببی) (بنه ماله ی زانیاران/ مامۆستا مه لا عبداول کهریمی موده ریس).

(١١) قورئانی پیرو زو باسی قه ده ر!

له قورئانی پیرو زدا له ژياننامه ی پر به ره که ت و ره نج و ماندوو بوونی پێغه مبه رانه وه خوای گه وره قه ده ری خۆیمان تی ده گه یه نی، ئه وه تا به حه زره تی مووسا ده فه رمو ی: ﴿وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ، وَنَمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلِرِىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَكَانًا إِحْذَرُونَ﴾ القصص/٦.

لێره دا قه ده ری خوا باس ده کات كه چۆن خوای گه وره ویستی فه زلو به خشی خۆی برێژینی به سه ر چه وساو هه كانی به نی ئیسرائیلدا و رزگاریان بکات و بۆ ئه وه ش حه زره تی مووسای بۆ ناردن سه لامی خوای لێی. فیرعه ونیش نیرینه ی به نی ئیسرائیلی نه هیشت تا ئه و مناله چاوه گه شه نه بی و ته خت و تارا جی نه شیوی... که چی خوای گه وره کاریکی کرد كه فیرعه ون دوژمه که ی خۆی و ئه وه ی لێ ده ترسا به ده ستی خۆی بۆ له ناو بردنی خۆی گه وره ی بکات !!

هه روه ها قورئان له تۆمار کردنی رو دا وه كانی غه زاکانی حه زره تدا ﴿مه به ستی په روه رده ی موسلمانان و تیگه یشتنیانه له قه ده ری خوا...

جا ئه گه ره له گه وره یی بانگه وازو به رزی ئه م ئاینه و قه ده ری خوا تی بگه ین به چاکی ئه و زۆر چوست و چالا کانه توانا کانه مان ده خه یه کارو هه ولی بی و چان ئه ده ی بۆ به رنامه که ی خوا و، هه میشه له یادمان ده بی و ئه وه ی چاک بی و خوا ئه وه مان بۆ ده کات، هه ره ک به حه زره ت ﴿دَهْفَرْمُوْی: ﴿قُلْ لَنْ يَصِيَّبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا﴾ (التوبة ٥١) واته ئیمه هیچمان تووش نا بی و مه گه ره ئه و قه ده ره خیره ی که خوا بۆی نووسیوین ، ته نانه ت له ته عبیره که دا (علینا) نه فه رموو، واته شتیکی قورس و گرانی و بی دات به سه رمانا ...

به لکو بو ئیمه‌ی دهنووسی و له دنیا دا بیئت یان له قیامه‌تا ئه‌و قه‌ده‌ره هه‌ر خیره
بۆمان... چونکه ﴿هو مولانا و علی الله فلیتوکل المؤمنون﴾ التوبة / ۵۱ به‌راستی خواوه‌ند
یارمه‌تیده‌رو سه‌رخه‌ری ئیمه‌یه‌و ، ده‌با به‌روا دارانی‌ش هه‌ر پش‌ت به‌و خوایه‌ به‌ه‌ستن.

عه‌بدولقاده‌ری گه‌یلانی‌ش به‌ره‌حمه‌ت بیئت ئامۆزگاری‌مان ده‌کات و ده‌لیت: ﴿یا غلام نم
تحت میزاب القدر متوسدا بالصبر متقلدا بالموافقة عابدا بانتظار الفرج﴾ الفتح الرباني -
عبدالقادر الکیلانی واته: ئه‌ی غلام بنوو له ژیر پلوسکه‌ی بارانی قه‌ده‌ری خواو او سه‌ری‌نی
ئارام گرتن بخه‌ره ژیر سه‌رت و رازی به‌و دنیایه‌ له قه‌ده‌ری خواو چاوه‌پوانی سه‌رفرازی به
که ئه‌و چاوه‌پوانی کردنه‌ش هه‌ر عیبا‌ده‌ته (ل ۱۲۰ به‌رچاو روونی / نووسه‌ر).
ئه‌وه‌ش مه‌وله‌وی یه‌که‌ی خۆمانه‌ که له‌پله‌یه‌کی ئیمانی به‌رزدایه‌و چاک له‌م مه‌سه‌له‌ی
قه‌ده‌ره‌ تیگه‌یشتوو و به‌دنیایی یه‌وه ده‌لیت:

خه‌م خه‌ف‌ت مه‌ینه‌ت عه‌شقی پر له‌خوین

هه‌ر کامیکیان دین، بابین به‌خیریین

تیگه‌یشتن له‌مه‌سه‌له‌ی قه‌زاوقه‌دمرو بسا لا ده‌ستی خ‌وای گه‌وره‌ واده‌کات که
بانگ‌خ‌وازان و خه‌باتکاران بی‌ترس بچنه‌ مه‌یدانی هه‌ول و کۆش‌شه‌وه‌و له‌هیچ سل
نه‌که‌نه‌وه‌و ژۆر به‌ئاسانی گیانیان له‌سه‌ر ده‌ستیان دانی و بلین خوایه‌ ئه‌وه ئه‌و ئه‌مانه‌تی
گیانه‌ی پیتداوین به‌شه‌هید بوون لی‌مان وه‌رگه‌ر و ئیمه‌ حه‌زه‌که‌ین نه‌ک جاری به‌لکو
چه‌نده‌ها جار له‌پیناوی تۆدا شه‌هید بکریین...

ئه‌مه‌ش چه‌ند نمونه‌یه‌که‌ له‌سه‌ر گیان‌فیدایی باوه‌رداران :

یه‌که‌م / بانگ‌خ‌وازیکی ئه‌فریقا:

(احمد ساموری توری) ئه‌و پاله‌وانه‌ موس‌لمانه‌ هۆشیاره‌یه‌ که پاش موس‌لمان بوونی،
که‌وته‌ هه‌ول و خه‌بات و بلاو کردنه‌وه‌ی ئیسلام له‌ناو هۆزه‌ ب‌ست په‌رسته‌کانی خ‌وارووی
س‌نغال و غامیبیا و قه‌راخی رووباری نه‌یجه‌ر ، وه‌ له‌ونا و چانه‌دا ئوممه‌ته‌یک‌ی موس‌لمانی
دروسته‌کرد.

پیشه‌وا ئه‌حمه‌د سامووری و هاوه‌لانی دژی داگیرکاره‌ فه‌ره‌نسی یه‌کان وه‌سته‌نه‌وه‌و
له‌ماوه‌ی شه‌ش سال‌دا نه‌یان‌ه‌یشت سه‌رکرده‌ی فه‌ره‌نسی (ارسیناد) بستی بیته‌ پیشه‌وه‌،
هه‌رچه‌ند سه‌رکرده‌ی پیش ئه‌ویش کۆلۆنیل (برنی دی بوری) یش هیچ سه‌رکه‌وتنیکی
به‌ده‌ست نه‌ه‌ینابوو له‌ناوچه‌که‌دا...

بۆيە كەزانیان لەگۆڤە پانی جەنگدا هیچیان پێناکری، کوپی پێشەوایان رفاوندو ویستیان بەو ساردی بکەنەو لەجیهادکردن، ئەویش جوابی بۆ ناردن و وتی: کوپەکە ی من زیاتر نیە لەهەر موسڵمانێک کە بەخۆپایەیی و بێشەرمانە دەیان کوژن، وە ئەگەر وادەزانن بەگرتنی کوپەکەم جەنگ لەنیوانماندا تەواو دەبێت، ئەو هەلەن...

ئەنجا کەزانیان هیچیان بۆ ناکری بەرامبەری کوپەکیان نقومی دنیاو ماددە کردو ناردیان بۆ فەرەنسا، بۆ ئەوێ بەچاکی میشتکی داشۆرن...

ئەنجا هیئایانەو و داویان لێکرد کە قەناعەت بەباوکی بکات کە بیکەن بەپاشای ناوچەکە لەژێر چاودیژی بیانیەکانداو پاشان کوپەکەشی (ولی عەد)ی بێت...

جا کوپی خیانیەتکاری کەوتە هەول و کۆشش و کوکردنەوێ خەلکی نەفس نزم و کارکردن بۆ خزمەتی بیانیەکان... کە باوکیشی ئەمە ی زانی حوکمی لەسێدارەدانی بۆ کوپەکە ی خۆی دەرکردو لەبەرچاوی خەلکی کوپەکە ی هەلواسی، بۆئەوێ وانهو پەند بێت بۆ هەموو ئەوانە ی کە نیازیان پیسبوو دەیانویست بێنە پیاوی بیانیەکان. ل ٣٩ (النبات) د. محمد بن حسن بن عقيل.

جا دوژمنان چاک دەزانن کە موسڵمانی راست و ھۆشیاریان بۆ ناکردی و جی یان نابێتەو لەسەر خاکی ئیسلام، بۆیە بریاریان داو کە بۆ تاقە ساتیکیش بوارنەدەن موسڵمانان بێنە سەر حوکم و بەهەموو جوړیک دژی بوەستەنەو!

دووهم / لەیادەوهری یەکانی عباس السیسی:

عباس السیسی یەکیکە لەوبرایانە ی کەبەوفا بوو بۆ ئەو عەھدوپەیمانە ی دابووی بەپێشەو (بەننا)، لەخۆشی و ناخۆشی دا، لەئازادی و لەبەندیخانە دا، سەربازبوو، گوێزپایەل بوو، دڵنیابوو لەحیکمەتی سەرکردایەتی و سەرکەوتنی بانگەوازی خوا، لەپەرپاوی (فی قافلە الاخوان المسلمین) دا کە تا ئێستا چوار بەشی دەرچوو، باسی یادەوهری یەکانی دەکات و دەلیت: لەسالی ١٩٥٤ دا دەستگیرکرام، لەئەنجامی رووداوی (المنشیة) کە شانۆگەری یەکی درۆو فیل و تەلەکەبوو پیاوێکانی عبدالناصر رێکیان خستبوو، ئەویش بریتی بوو لەوێ کە لەکاتی وتارداندا لەناو جەماوەردا یەکی تەقە لەدوورەو بکات لەعبدالناصر بەمەش لەلایە کە جەماوەر عبدالناصریان لا گەورەبێت و بێتە خۆشەویستیان و لەلایەکی دیکەشەو بیکەن بەخەتای برایان و بیانویە ک بێت بۆ رەشکردنیان لەبەرچاوی خەلکی و پاشان بۆ گرتن و کوشتن دەربەدەرکردنیان.

بهائی... هەر له‌ڕێوه پڕ شه‌قیان کردم و سه‌ریان تاشیم و به‌تانیه‌کیان دامی و له‌ژووری‌کدا فری‌یان دام...

له‌سه‌ر ژووره‌که‌مه‌وه ژووری‌ک هه‌بوو که‌برایه‌کیان تازه ده‌هینا، له‌سه‌ر کورسی‌یه‌ک رایان ده‌گرت و به‌گوریسی‌ک ناو قه‌دیان ده‌به‌سته‌وه و پاشان کورسی‌یه‌که‌یان لاده‌بردو براکه به‌ئاسمانه‌وه ده‌مایه‌وه و هیچ نه‌ده‌بوو ده‌ستی پێوه‌بگری، ئنجا ده‌ر‌شایه‌وه و سه‌رباقی ئه‌وه‌ش هه‌ر به‌و ئاسمانه‌وه فه‌لاقه ده‌کرا و ته‌نانه‌ت په‌راسوویان ده‌شکاندو پرسپاری وایان لێده‌کرد که هه‌رگیز به‌خه‌یالیدا نه‌هاتوون و داوی وه‌لامیشیان ده‌کرد، ئیتر که‌ئێ بێ‌هیا ده‌بوون، ده‌یان کرده‌وه و ده‌یان برد بۆ ژووری‌ک و له‌وێ دا به‌ندیان ده‌کرد، تاجاری‌کی‌تر نۆبه‌ی فه‌لاقه‌کردنی ده‌هاته‌وه ...

ئه‌وانه‌ی له‌ژێر سزادا ده‌مردن:

جه‌ندرمه‌کانی حکومه‌ت ده‌ر‌و‌یشتن له‌نزیک شوینی کارکردن، یان مائی برایه‌ک ده‌هه‌ستان و به‌قسه‌ی خو‌ش بانگیان ده‌کرد تا‌ناو ئه‌و ئوتومبیله‌ی که‌له‌گه‌لیان بوو، به‌ناوی ئه‌وه‌ی له‌بنکه‌ی پۆلیس بانگ کراوه، ته‌نها پینچ ده‌قیقه‌یه‌و به‌ره‌لای ده‌که‌ن، ئیتر هه‌رئه‌وه‌نده ده‌چوو ئوتومبیله‌که‌یان‌ه‌وه چاویان ده‌به‌سته‌وه و ده‌یان برد بۆ تاریکایی‌یه‌کانی به‌ندیخانه... جاله‌وێ ئه‌گه‌ر له‌ژێر سزادا گیانی ده‌ر‌چوايه، ئه‌وا ناویان ده‌کوژانه‌وه، یان ئه‌و لاپه‌ره‌یه‌یان ده‌در‌اند که‌ناوی تیا تۆمارکرا‌بوو، بۆئه‌وه‌ی که‌س نه‌زانێ، یان له‌ رۆژنامه‌دا بل‌اویان ده‌کرده‌وه که ئه‌و فلان که‌سه له‌ده‌ست پاسه‌وانه‌که‌ی رای کردووه و حکومه‌ت به‌دوایدا ده‌گه‌ر‌پێت، ئنجا بۆ زیاتر سه‌ر‌لێش‌یواندنێ که‌س وکاره‌که‌ی ده‌چوون مائی خزمه‌کانیان ده‌پشکنی و زۆر‌جاریش باوک و براکه‌یان بۆ ماوه‌یه‌ک ده‌گرت... کابرای مردووشیان به‌شه‌و ده‌برد له‌چپای (المقطم) ده‌یان کرد به‌ژێر خو‌له‌وه... له‌سه‌ره‌تاوه هه‌ندی ب‌روای ده‌کرد به‌لام دوا‌یی‌که ئه‌م ده‌نگو باسانه زۆر بوو، خه‌لکی بۆیان ده‌ر‌که‌وت که حکومه‌ت درۆده‌کاتو ئه‌وه‌ی ناوی بل‌او‌کراوه‌ته‌وه که گوايه رای کردووه له‌ژێر سزادا گیانی له‌ده‌ستداوه و مه‌گه‌ر خواش بزانی له‌چ شوینی‌کدا نی‌ژراوه ...

سزادان:

که‌برایه‌ک ده‌ستگیر‌ده‌کرا، هه‌ر له‌ده‌ر‌گای به‌ندیخانه ده‌هات به‌م دیودا، شه‌قیان تی‌هه‌ل ده‌دا تا شل کوت ده‌بوو، ئه‌مه بی‌جگه له‌جنیوو قسه‌ی ناشیرین، پاشان ئه‌گه‌ر ریشی

هەبوايه، زۆريان لێدەکرد کە دەبێ بە دەستی خۆی مووھەکانی ریشی ھەلکەنێ...یان بۆیان دەسوتاندو قاقا پێدەکەن.

لەوێش سەیرتر جاری وا ھەبوو سەرتاشیکی خۆیانیان دەھێناو لایەکی ریش و سمیلێ و برۆیەکی دەرئاشی بۆ بڕایەک، بۆ ئەوێ زیاتر سوکایەتی پێبکەن و پێی پێبکەن! ئێمەش ھێچمان دەسەلات نەبوو ھەر مەگەر ئەوەندە بڵێن ﴿ان تسخروا منا فانا نسكر منكم كما تسخرون﴾ ھود / ۳۸ و ﴿انا كفيناك المستهزئين﴾ الحجر / ۹۵.

مەگەر خوا بزانی چیمان خەفەت خوارد! مامۆستایەکی دەرچووی ئەزھەریان دەھێناو عەمامەو تەربووشەکی سەریان دا ئەگرت و شەق شەقینیان پێدەکرد لەوناوەدا...

زۆر لەوانە کە بووبوونە (جلاد) و سزای موسلمانانیان دەدا کەسانی دل رەق و بیبەزەیی بوون، لەبڕایەکیان دەپرسی، تۆ پێش ئەوێ دەستگیرکرییت مووچەت چەند بوو، ئەگەر بیوتایە (۳۰) جۆنەیم ئەوا (۳۰) قامچی لێدەدا، وە ئەگەر بیوتایە (۶۰) جۆنەیم ئەوا (۶۰) قامچی لێدەدا !!

جاریک لەبڕایەکیان پرسی ئیشت چییە وتی: (دکتۆرام ھەییە لەھەندەسە) دا، ھەقی ئەو دوووقات سزایاندا...چونکە ھەموو فاشل بوون لەژيانداو ھیچ لەژيان حالی نەبوون، داخی خۆیان بەو کۆمەلە خواوەن بڕوانامانەیە دەپشت، ھەروەک قەززی باوکیان بەسەریەو بیئت!!

براش ھەبوو خۆی پێنەدەگیراو دەستەو یەخە شەپی لەگەڵ دەکردن، دیارە پاش ماوہیەکی کەم لەبەرئەوێ ئەوان زۆر بوون نیوہ مردوویان دەکرد، جاریک یەکی لەو بڕایانە کە لێیان ھەلگەراپەوہو دەستی لێکردنەوہ، بەھۆی خزمیکەوہ، بەرەلایانکرد، بەلام تا چەند روژیک ھێشتیانەوہ تا بڕینەکانی ساریژ بێو نەزانری چی بەو داموانە دەکری!

لەناو زیندان:

ژووری وا ھەبوو ھەموو دیوارەکانی بۆیە رەش کرابوو، بەجۆریک تاریک دەبوو، ھەردەت وت شەو زەنگە، ئەوێ دەرخیایە ناوی نەیدەزانی شەو روژ چییەو کات کامیە! جا لەبەرئەوێ بۆ چەندەھا روژ تیا دەمایەوہ ئەگەر ھەرکاتیک بەاتایەتە رووناکییەوہ، چاوی زیانی لێدەکەوت !!

لەناو زیندانیشدا کێشەى دەست بەئاوگەياندن، کێشەىەکی گەرەبوو ھەمووی چەند ئاودەستیەک ھەبوو، دەبوايە دوو ھەزارکەس لەماوہیەکی کەمدا دەستیان بەئاو بگەياندايە ، زۆر لەبراکان تووشی مایەسیری بوون، ئاو نەبوو خۆيانی پىپاک بکەنەو، ناچار بەتەيەموم نوێژيان دەکرد، ئەگەر کەسێ دواکەوتايەو زۆری پىپچوايە فەلاقەدەکرا!
 زۆرچار براکانيان ناچار دەکرد کە ئاودەستەکان بەدەست پاک بکەنەو، کە زۆريان گىرابوون ، يان زۆر يان لێدەکردن کە پاشەپۆی ئەو سەگانەى کە تيان بەردەدان بەدەست کۆبکەنەو!! بەمەش زۆر لەبراکان تووشی نەخۆشی پىست بوون...
 لەگەل ھەموو ئەوانەشدا شەونوێژيان دەکردو (ماتورات)يان دەخويندو وانەيان بەيەکتري دەوتەو قورئانيان لەبەردەکرد!!

سرودى بەيانيان!!

ئەو ھەموو برايە لەبەيانياندا بەپرز دەوستيەنران، بەپىپى پەتەو بەرووت و پەجالی لەگۆرەپانی بەندیخانەدا، بەرپۆو بەرى بەندیخانەو ئەفسەرە رەزا تالەکان دەھاتن و ئەيان قىراند بەسەرماندا، پاشان بەدەنگى (ئوم کلثوم) سرودى (يا جمال يا مثال الوطنية ، أجمل أعيادنا المصرية، بنجائك يوم المنشية) يان بۆلێدەداين (واتە: ئەى جەمال ئەى نمونەى نىشتەمان پەرەرى ، خۆشترين جەژنى ميسرمان، رزگار بوونت بوو لەرۆژى المنشیه)دا، جادەبوايە براکان و رابەرى گشتيش بيانووتايەتەو لەگەلئيا! بەجۆرێک کە رابەر نىشارەت بکات بۆ براکان وەك ئاواز دانەرەکان!! ئەوہى دەمى نەکرايەتەوہو نەيووتايەتەوہ و اوہيلا بەحالی!!

دواى ئەو سرودە ، دەبوايە مامۆستای پيشەوا لەپيشەوہو براکانيش بەدواىدا رايان بکردايە بۆماوہى يەك دوو سەعات، ئەوہى بکەوتايە يان نەيتوانيايە ئەياندايە بەر قامچى و شەق...

سزاکان لەتوانا بەدەربوون، رۆژێک(ملازم اول الطيار) حاج محمد الشناوى بە(احمد شعبان)ى وت کەبراىەکی پۆلیس بوو دەستگىرکرايوو، بىرام خۆت راگرە ، لەبیرتە ئێمە پەيمان و بەيەتماندا لەسەر مردن لەرى خوادا، ئەويش کەلەدوا پلەى ماندوويى و شەکەتى دابوو وتى: بەلێ من بەيەتەمدا لەسەر مردن ، نەك لەسەر تەعزيب دان؟!
 کێچ و ئەسپى؛

ناخوشتی و ناپه‌حه‌تی به‌ندیخانه هه‌ر سزادان و دووری که‌سوکارنه‌بوو، به‌لکو زیاد له‌وه‌موو سزاوئه‌شکه‌نجه‌یه، سه‌روپیش تاشین به‌گوێزانی کول و نینۆک کردن و خوشتن کێشه‌ی گه‌وره‌مان بوو...

کێچ و ئه‌سپیش له‌و ژووره‌ نسر مه‌ پرشی‌یه‌دا ته‌نگی پی هه‌لچنبووین و ژبانی لی‌تال کردبوین... بۆیه بیرمان کرده‌وه له‌ ریگا چاره‌یه‌ک، تا خه‌یاڵمان بۆ ئه‌وه‌چوو که‌له‌به‌رزى دوومه‌تردا دیواری ژووره‌که‌ سابوونی لی‌بده‌ین به‌وه‌ش کێچه‌کان نه‌یان ده‌توانی سه‌ربه‌کونه‌ سه‌ره‌وه‌و ده‌که‌وتنه‌ سه‌ر زه‌وی و ئیمه‌ش له‌ناومان ده‌بردن... هه‌رگیز ئه‌وه ره‌حمه‌ته‌ی خواشم له‌یاد ناچیت که‌چۆله‌که‌ له‌په‌نجه‌ره‌ بچکۆله‌که‌ی ژووره‌که‌مانه‌وه ده‌هاته ژووره‌وه‌و کێچه‌کانی ده‌خوارد که‌ خوینی ئیمه‌یان ده‌مژی ...

سییه‌م / شه‌هید محمد الصوابی :

سال : کۆتایی ۱۹۵۴ ز ، مانگ / دیسمبر .

شوین: مالی شیخ حسنین مخلوف ، موفتی میسر .

کات: پاش نان خواردنی نیومرۆ، کاتژمێر سی‌ی پاش نیومرۆ، له‌ده‌رگادا خزمه‌تکاری ماله‌که‌ چوو بۆ کردنه‌وه‌ی ده‌رگا... پاشان هاته‌وه‌ به‌شیخ حسنینی وت: قوربان گه‌نجیکی ریشداری جلو به‌رگ شه‌ره‌، ده‌یه‌وی چاوی پیت بکه‌ویت...

شیخ ده‌لی: لام سه‌یر بوو، وامده‌زانی ری‌بواره ، گه‌نجه‌که‌ هاته‌ ژووره‌وه‌و له‌سه‌ره‌تادا پی‌شوازی نه‌کردو، خزمه‌تکاره‌که‌مان خواردنی بۆ ناماده‌کردو ئه‌ویش زۆرچاک خواردی، له‌وه‌ده‌چوو ماوه‌یه‌کی زۆری‌ت نانی نه‌خواردبێ... پاش نان خواردن گومانم برد که‌ به‌روات، که‌چی نه‌رۆیشت و سووربوو له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی بی‌بینم ! ناچار چووم بۆلای وتم : ره‌نگه‌ هه‌ژاربێ و خێرو سه‌ده‌قه‌یه‌کی بوی... که‌چی خۆی پی‌ناساندم ... که‌ناوی (محمد الصوابی الدیب)ه‌ و قوتابی‌یه‌ له‌کۆلیجی شه‌ریعه‌ت له‌زانکۆی ئه‌زه‌هر ، پاشان که‌وتی له‌فیداکاره‌کانی (برایان)ه‌ که‌ له‌شه‌پی فه‌له‌ستیندا به‌شداریان کردوه‌، له‌رزم لی‌هاته‌و هه‌مووگیانم نیشته‌ سه‌ر عه‌ره‌ق، چونکه‌ له‌وکاته‌دا (برایان) یانی گرتنو سزادان و به‌ندکردنو دادگایی کردن... گه‌نجه‌که‌ به‌له‌سه‌رخۆیی پی‌ی وتم: یا شیخ من له‌ته‌نگانه‌دام، و پی‌ویستم به‌تۆیه‌ فریام بکه‌وی، من فه‌رمانی گرتم دهرچوووه‌ ماوه‌یه‌کی زۆره‌ ، نزیکه‌ی مانگی‌که‌ له‌چۆله‌وانی و سه‌ر قه‌برانه‌کاندا به‌روژ خۆم ده‌شارمه‌وه‌و به‌شه‌ویش ده‌گه‌ریم پاروویه‌ک نام ده‌ست بکه‌وی بیخۆم... بی‌تاقت بووم له‌ژبانی ناو مردووانو قه‌برسان،

دەمەوئى لەگەڵ زیندوو ئاندا بژیم، جا ئیتر نازانم قبوڵم دەکەى؟ شیخ وتى: سەر سامبووم و ناگام لەخۆم نەما بوو، لەو هەدا هاتمەوێ کەوتى: رات چى یە ئایا قبوڵم دەکەى.

منیش مۆلەتم لىخواست و چووم بۆلاى دکتۆر على کوپم و زەینەبى کچم، هەستیان بەشپىزەیم کردو وتیان: ها بابە چى بوو... چى رویداوه، مەسەلەکەم بۆ گۆرانی هەو و وتیشم: ئەو راست دەکات، ئەو راست دەکات... ئنجا وتم: من دانیام کە ئەو لەئاسایش و پۆلیس نیه هاتبى تا قییمان بکاتەو و تووشمان بکات، من دانیام کە راست دەکات و، ناتوانم دەست بنێم بەروویەو لەکاتی کدا ئەو هانای بۆ ئیمە هیناوه... بەلام ئەوێ دوو دلی کردووم ئەگەر حکومەت بزانی خراپمان پێدەکات، چونکە ئەوێ (برا) یەک دالەد بەدات پانزە سال بە (اشغال شاقە) هە بەند دەکریت..

دکتۆری کوپم وتى: چى ئیسلامەتییە ئەو بەکە، خواپشت و پەنامانە! لەگەڵ کۆرەکەمدا چووین بۆلاى (محمەد) و وتم: وا قایل بووین کە دالەد بەدەین، ئەویش دلی خوێش بوو، رەنگ و رووی گەشایەو، بەجۆریک کە هەرگیز ئەو رەنگ و رووی ئەو رۆژەیم لەبەرچاو لاناچى!

ئنجا دکتۆر على کوپم پىئى وت: بەلام ئیتر دەبى کەسایەتیی خۆت بگۆڕى چونکە ناوچەکەمانو دەورووبەرمان پۆلیس و سەربازى زۆرى لێیه، ریکەوتین کە دایبێنین بەسکرتیڤرێ خۆم و ناوم نا (صادق افندی)...

بۆ رۆژى دوایى ریشى تاشى و جلوبەرگی نوێى لەبەرکردو وەک سکریتڤر ئەجولایەو کەس بەم نەینى یەى نەدەزانى تەنها چوار کەس نەبى، من و کۆرەکەم و کچەکەم و بووکەکەم کە (دکتۆرە سعاد) بوو کچى (حسن هضیبى) رابەرى دوو هەمى برايان. پلانەکەمان زۆر سەرکەوتوو بوو، (صادق افندی) دەورەکەى زۆر باش دەبینى، تەنانەت ئەفسەر و پۆلیس دەهاتن بۆ لام بۆ (فەتوا) ئەو پیشوازی دەکردن و هیچ نەدەشلە ژاو زۆر ئاسایى بوو...

پاش هەشت مانگ لەهەوینى سالى ۱۹۵۵ (صادق افندی) پىئى وتم: یا شیخ دەمەوئى بچم بۆ (سعوودیە) لەوئى کاریکەم، پیاویکی عێراقى پەیمانى داومەتیی لەسەرکەشتى لەرئى (السویس) هە دەربازم بکات...

منیش دوو دلی بووم لەهەوکارەو هەرچیم کرد دلم نە یگرت و زۆر هەو لێمدا ساردی بکەمەوێ نە پوات سوودی نەبوو...

پاش ماوهیهك بهجی هیشتینو وتی: هرئوهنده گیشتمه شوینی خوم له (سعوودیه) برووسكهیهكتان بۆ دهكهم... منیش ههوالم نارد بۆ شیخ (محمد سرور الصبان) لهسعوودیه كهراویژنکاری مهلیك سعود بوو كه ئهگهر ئهو ناسیاوهمان هاته لات کاری بۆ ئاسان بکه...

مانگیك بهسهر رویشتنهكهی دا تیپهپی و دهنگی نهبوو، ئیمهش زۆر ترساین ، بهتایبهت كه بووكهكهم (دكتوره سعاد) گوئی له رادیوی لهندهن بوو كه وتبووی دووكهس له (برا) یان لهسهركهشتی (السویس) گیراون... دلنیا بووم كه یهكیکیان (محمد)...

پاش ماوهیهك (دكتوره سعاد) چوو بۆ سهردانی باوكی له بهندیخانه ، له پرچاوی به (محمد) دهكهوئیت به دهست جهللادهكانهوه... كه گه پرایهوه وتی تازه تیاچووین، (محمد) گیراوهو له ژیر سزادا كه كهس بهرگهی ناگری ناومان دهلی و تیا دهچین.

چهند پوژ تیپهپی و (محمد) كه عیراقیهك به گرتی دابوو، بهرگهی سزاو ئازاری زۆری گرتو چی ههلیانواسی و ئوتوی گهرمیان به لهشیا هیئا ناوی نهوتین... بهراستی من ههرگیز لهو برهوهیه دا نهبووم ئهوهنده به جهرگو خوگرپی و گیانی خوی بكا به قوربانی پاراستنی ئیمه، بهراستی بهوهفا بوو بهراستی ئهوهیه پهروه دهی ئیسلام.

بهلی... له ژیر سزادا برهپی پشتیان شكاندو هه موو گیانیان بریندارکرد، سته مکاران تهنها پرسیاریکیان لیده کرد، تۆ لهکوی بویت؟! ئه ویش هیچ وهلامی نهئەدانهوهو راستی پی نهدهوتن، تا له ژیر ئازارو ئهشكه نه دا شههید بوو...

شیخ حهسه نهین بهردهوام دهبی لهسهر قسهکانی و دهلی: (ئهگهر پهروه دهکهی شههید محمد الصوابی ، پهروه دهی (برایان) بیئت، منیش دهنگم دهخه مه پال دهنگی زانایانی ئه زههر کهپی بدری به برایان و مؤلەتیان بدری کاربکهن، چونکه پهروه دهکهیان چاکترین پهروه دهیه...)

(۱۲) چمکیك له ههول و کوشی ئافرهتان

حهز دهتی عومهر دهفهرموی: (ئیمه له جاهلیهتدا ئافرهتمان به هیچ نه دهزانی ، کاتیك ئیسلام هات و خواوهند باسی کردن، ئیتر به وهزانیمان و تیگه یشتین كه ههقیان له سه زمانه) (بوخاری)

لهزه مانى نه فامى دا ئافرهت ماف خوراو و چهوساوه بوو، فرمايشته پيروزه كانى
قورئان و حه زرهت ﷺ بوونه هوئى ئازادبوونى راسته قينهئى مروؤف به گشتى و ئافرهتيش
به تايبه تى...

قورئان ده فهرموئى: ﴿يا ايها الناس انا خلقناكم من ذكر وانثى وجعلناكم شعوباً وقبائل
لتعارفوا، ان اكرمكم عند الله اتقاكم﴾ الحجرات: ١٣ واته خه لكينه ئيمه ئيوه مان
دروستكردووه له نيرومى يه كه وه كردمان به گهل و هوئى جياواز تايبه كترى بناسن،
به راستى چاكترينتان لاي خوا پاريزكار ترينتانه.

حه زرهتيش ده فهرموئى: (انما النساء شقائق الرجال) ابوداود/ به راستى ئافرهت تان
خوشك و هاوشانى پياوانن.

ئايينى ئيسلام هه قى ميراتى و بوونى پارو مال و سامانى داوه به ئافرهت ههروهك
ده فهرموئى: ﴿للرجال نصيب مما ترك الوالدان والاقيرون وللنساء نصيب مما ترك
الوالدان والاقيرون مما قلّ منه أو كثر نصيباً مفروضاً﴾ النساء: ٧ واته: پياوان به شيان
هه يه له وشتانه دا كه باوك و دايك و خزمان به ميراتى له دوايان به جئى ده مينئيت، ههروهه
ئافرهت تانيش به شيان هه يه له وشتانه دا كه به ميراتى له باوك و دايك و خزمان به جئى
ده مينئيت ، كه م و زورى به شى هه كه سيك ديارى كراوه ده بيت بيدريئى...

ئافرهت تان لهزه مانى حه زرهتدا ﷺ به شداريان ده كرد له نويزئى به كۆمه ل و له فيربوون
له كۆپى تايبه تى حه زرهت ﷺ داو له به شدارى كردن له (جيهاد) داو له به خشينى مال و
ساماندا، (كاتيك كه هانده دران له لايه ن پيغه مبه ره وه ﷺ بو به خشينى مال و سامان زۆربه ي
ئه وانه ي كه خيريان ده كرد ئافرهت بوون) (مسلم گيړاويه تيه وه) .

فه رماندان به چا كه و جلّه و گيريش له خراپه ئه ركى سه رشانى پياوو ئافره ته
قورئان ده فهرموئى: ﴿والمؤمنون والمؤمنات بعضهم أولياء بعض يامرون
بالمعروف وينهون عن المنكر...﴾ التوبة : ٧١

شايانى باسه يه كه م كه س كه به رواى به حه زرهت ﷺ هئنا خه ديجه ي هاوسه رى بوو،
وه يه كه م كه س كه شه هيدكرا له ئيسلامدا ئافره تيك بوو، كه ناوى (سميه) و، دايكى عمارى
كورى ياسر بوو !

يەكەم / (مەيسونە) پياۋان ھەلدەنى لەسەر جىھاد :

لەسالى (۶۰۶) ى كۆچى دا ئافرىتىك بەناۋى (مەيسونە) لەدىمە شوق چاۋمىرى ئى دەنگو باسى چوار براكەى بوو كەلەجىھادى خاچپەرستان بوون پاش ماۋەيەك دەنگو باس ھات كە ھەر چوارىيان شەھىد بوون... لەگەل ئەم كۆست كەوتن و موسىبەتە گەۋرەيەدا ئەم ئافرىتە بىرى كىردەۋە لەگەل دەستە خوشكەكانى دا كارىك بىكەن ۋەرى روۋخاۋى موسلمان بەرزىكەنەۋە و غىرەت و ھەماسەتيان بىجولئىن بۇ روۋبەروۋبوونەۋەى خاچپەرستە داگىر كەرەكان.

ئەم ئافرىتە ژىرە خواناسە ھانى دەستە خوشكانى دا كەسەدەھا ئافرىتە بوون كەپرچى خۇيان بېرن، بەلى... ھەموو پرچى خۇيان بېرى و نىزىكەى سىسەد پارچە گورىسيان لىدروسىتىكرو ناردىان بۇ (سبط ابن جوزى) كەۋتارخوئىنى مزگەۋتى ئەمەۋى بوو لەدىمە شوق، وتيان: با موحاھىدان ، كەل و پەل و شتومەكى جىھادىيان بەو پرچانەى ئىمە بىبەستىن، ۋەك بەشدارىەكمان لەجىھاددا ، كاتىك ئىمام چوۋە سەردوانگە ، چەند پرچىك بەدەستىۋە بوو، بەگريانەۋە كەۋتە وتاردانو وتى:

ئەى ئەۋانەى كە ئاينەكەيان فەرمانى جىھادى داۋەپنىيان، تادنيا فەتھ كەن و ئىستى دانىشتوون و دوژمن خاكيانى داگىر كىردەۋە !

ئەى ئەۋانەى كەباۋوباپىريان سەروماليان دانا لەپىناۋى ئاينەكەياندا ...چىتانە ، بۇچى ئاينەكەتان لەيادكردەۋە ودانىشتوون و دىنى خوا سەرناخەن، ئاى بۇ ئىۋە، ئەۋە ئازارتان نادات كە دوژمنى خواۋ دوژمنى ئىۋە خاكتان داگىرىكات لەكاتىكدا ئىۋە گەۋرەى دنيا بوون...

ئەۋەى بەدەستىۋە بوو بەرزى كىردەۋە ئىنجا وتى: دەزانن ئەمانە لەچى دروستىكراون، ئافرىتەتان لەپرچى خۇيان دروستيان كىردون تا قودسى پى رىزگار بىكەن... دەى ئەگەر ئىۋە بۇ جىھاد بەكارى ناھىنن بىكەن بەپرچ بۇ خۇتان و ئىنجا ھەلى دانە ناۋيانەۋە... بەم وتارە ئاگرىنەۋە بەم كىردارەى وتارخوئىن، ھەموو خەلكەكە ھاۋارىيان ئىبەرزىۋەۋە زۆرگريان بۇ ھالى خراب و سىستى و كەمتەرخەميان، بۇيە دواىى كۆمەل كۆمەل و دەستە دەستە رىكەۋتنو سوپايەكى چاكيان پىكەۋەناۋ ھىرشىيان بىردەسەر (نابلس) و (تەرابلس) و سەركەۋتنى باشىيان بە دەست ھىنا بەسەر خاچپەرستەكانى ئەۋ ناۋچەيەدا . (مواقف لخرىجي مدرسة القران) د. عمادالين خليل.

دووم/ (بنان الطنطاوي) شههیدو نامه که ی :

(بنان) کچی زانای پایه بهرز (علی طنطاوي) یه و هاوسه ری (عصام عطار) بوو که ماوه یه که بهرپرسی برایانی سوریا بوو، له ولاتی خویمان ئاواره بوون و له روژئاوا نیشتته چی بوون، له ویش (مخابرات) ی ولاته که ی به دوا یانه وه بوون و دیاربوو نیازی تیور کردنیان هیه... بویه (بنان) نامه یه که بۆ میرده که ی وه که یاده وه ری یه که دنووسی که تیای دا ده لی: (چهند حه زده که م (عصام) که ئه مهش به شی که له لاوازیم وه که به شه ری که که پیش مردنمان بگه پئینه وه بۆ دیمه شق و پاشماوه ی ژیا نمان له و ی به سه ر به رین ئه گه ر له ژیا ندا به شمان مابیت... وه که مردیشین له و ی لای خرمان و خو شه ویستانی پیش خو مان له خاکی (دحاح) یا (باب الصغیر) دا بمان نیژن ...

به لām وام بۆ ده رئه که و ی، که مردن به دوا مانه وه یه له هه موو کات و شوینیکدا . رهنگه ئی مه له غه ربایه تی بمانیژن، ههروه که چۆن له غه ربایه تی دا ژیا ین. دوور له که سو کارو نیشتمان. داوات لیده که م (عصام) ، ئه گه ر له م غه ربیه دا مردم، داوا له دایک و باوک و براکانم و که سوکارم بکه لیم خوشبین، له وه ی که زوخاویان خواردوو له م ماوه ی حه قده سالی رابردوو دا به و ی ده ره ده ری و غه ربیه مانه وه... وه پی یان بلی نه وه ی که خو تیش باش ده زانی، که من هه رگیز په شیمان نیم له سه ر ئه م ریگه یه ی له گه ل تو دا گرتومه ته به ر ، وه که من به خته وه رم زۆرتیرین به خته وه ری به و نا په حه تیانه ی که له گه ل تو دا له ری ی خوادا ها تو ته ری مان...

تو ش ئه ی (عصام) په یمانم بده ری، ئه گه ر تاوانباران کوشتیانم ، خه م و خه فه ت لاوازت نه کاو ، به رده وام بیت له سه ر هه ول و خه بات ، ههروه که چۆن له وه وه به ر به هه موو تواناته وه خه ری که بوو ییت و هه ولت داوه...

وه منیش په یمانت ئه ده می ئه گه ر خوا شه ها ده تی دا به تو که له سه ر ئه م ریگایه به رده وام بم ، ریگای مه زنی ئیسلامه تی... تا ده گه یه یه کی که له دوو پیروزی یه که ... شه ها ده ت یان سه رکه وتن و وه که گه یشتینه وه به خواش لی مان رازی بی ت ...

به لی قه ده ری خوا وابوو که (بنان) پیشتتر شه هید بی ت و (عصام) یش له سه رعه دو په یمانی هه ول و خه باتی بی وچان بۆ خوا به رده وام بی ت . (المرأة في موكب الدعوة) مصطفى الطحان.

دواوټه

له م گه شته دا وتمان ، قورئان دوا په يامي خوايه بوبهره ي ئاده مي و هسره كس به ويژدانه وه و بى دهمار گيرى لىسى ورد بېته وه ، بوى دمرده كه وېت كه هسره چى پرپواگه نديه كى بوكراره له كوڼ ونوى دا هسره مووى ناهه قن و دوورن له راستيه وه .
له لاپه ره كانى پيشوودا له بهرگه كانى پيشتر يشدا نمونه مان باسكرد له سسر نه و كه سانه و ، له م دوا و ته يه شدا ، باسى كه سايه تى ناودارى نه مريكى ده كه ين كه له م چهند روژه ي رابردودا موسلمان بووه ، كه نه و يش دكتور (اسبر ابراهيم شاهين) ه

دكتورى ناوبراو كه سايه تيه كى ديارى نه مريكايه و په يوه ندى دوستانه ي هيه له گهل سهر و كه كانى نه مريكاداو به يه كى له و زانا ناودارانه دائه نريت كه خاوه ن (انجازات) ن و ، له گهل نه وه دا كه وتارى زور و په پاوى زانستى هيه ، بيژه ريكي ورياه و زور بليمه ته له قسه كردنو ئاخاوتن داو خه لاتى (رواد الخطابة العالمية) و مړگرتووه . هسره ها چنده ها خه لات و ويسامى تريشى و مړگرتووه له سهر و ك رونالد ريگان و سهر و ك بوشى باوك و نه مير محمد بن فهد عبدالعزيزى سعودى و هتد ..

دكتور اسبر ئيستا راويژكارى نيو دهوله تى په وسهر و كى په يمانگاي نيو دهوله تى ته كنولوجى په (اى اى تى اى) په له نه مريكاو ، له سالى ۱۹۳۷ دا له لوبنان له دايك بووه له سسر ئايينى ميسيحى بوو ، له سالى ۱۹۵۷ دا ده چيته نه مريكاو له گهل كار كردندا ده خوښيت ، دوو سال له زانكوى تكساس له (فوستن) و دوا تر له زانكوى ويلايه تى (او كلاهوما) بكالوريوس دهينى له بهشى (الهندسه الكيمياويه) دا و ، پاشان له زانكوى (اريزونا) له توسون ماجستر دينى و دواى نه وه ش دكتورا له زانكوى تينيسى له نو كس فيل دههينى ... له شهش زانكوى نه مريكى دا ماموستا بووه له زانكوى سعوديه و جزاير يشدا كارى كردووه چنده ها په پاوو وتارى هيه له بوارى (هنده سهى غازو ووزو و ژينگه و پيشه سازى پترو كيمياويات) دا .

دكتور له باره ي موسلمان بوونيه وه ده لئيت : من له مناليه وه ئيسلام خوش ويستووه و مهيلم هه بووه بوى و له هه موو قوناغه كانى خوښندمدا و له و هه موو شتانه ي كه خوښندو و مه ته وه گه يشتمه نه و بپروايه ي كه ئيسلام ئايينيكى مهنه و له نيوه دورگه ي عهره به وه سهرى هه لداوه تا له هه موو جيهاندا بلا و بېته وه

هاوه له موسلمانان هه میسه به په وشت و خووی به رزیان کاریان تیکردووم به تایبته (دکتور ناصر ئیبراهیم رشید) که ماوهی سی و سی ساله دوستایه تیمان هیه ... به راستی ئیسلام ئایینیکی واقعییه و بانگه شه دهکات بو داد په وری و رحمت و ریزی مروف...

به راستی ته من راده بووری و ئیمه ش دپوین و زوری ته منمان رویشته ووه که می ماوه .. جا دوو سال له مه بهر تووشی شیر په نجهی په نکریاس بووم که زور که نه شته گهری یه که ی سهر که و توده بیټ ..

له خسته خانه یه کی نه مریکا نهو شه و دی که نیاز بوو نه شته رگه ریم بو بکه زور له هاوه لانه په یوه ندیان پیوه کردم و دوعای خیرو سه لانه تیان بو کردم و ته ناته هندیکیان و تیان له حهره می مه که دا دوعایان بو کردووم...

نهو شه و گویم گرت له قورشان به دهنکی عبدالباسط که زور چیژم لیوه رگرت و، نه و نه ده ستم به دانیایی و گیانیکی ئارام کرد، ههر نهو کاته پرارمدا موسلمان بېم... پاش سهر که و تنی نه شته رگه ریه که ش حه زم کرد نه مانگی حوزه یرانه بهر سمی موسلمان بوونی خوځ له لانه کی ئیسلامه تی، له پایته ختی ولاتی سعودیه له (شاری ریاض) دا رابگه یه نم ..

جاهه رچهنه من په یوه ندیم به گه و بهر پرسانی نه مریکا وه هیه نه موسلمان بوونه ی منیش له بارو زروفه دا وه ته حه دایه ک وایه، به لام من له که س ناترسم و به قه ناعه تی ته ووه موسلمان بووم ...

دیاره خه لکی تیرو توانجم لیده دهن، به لام من گوی پینادهم، بو مه سه له ی خیزانه که شم، به تایبته که هاو سهر که نه مریکی یه، حه زده که م وه من به قه ناعه تی ته ووه نه وانیش موسلمان بېن ..

بو مه سه له ی نهو هه موود ژایه تی و پروپاگنده یی بو ئیسلام ده کړیت له روژ ناواو نه مریکا، به لای منه وه ده گه ریته مه بو ده سه لاتی جووله که به سهر بهر پرسانو هوکاره کانی راگه یاندندا، نه مه ش پیو یستی دهکات له سهر موسلمانان که زیاتر هه ول بدهن بو روونکردنه و دی ئیسلامو بهر په رچ دانه و دی ناحه زان. وه من دانیاشم له و دی که هیچ دژایه تیه که نییه له نیوان مه سیحیه ت و ئیسلامداو نه وانه ش که نهو نا کوکی یه دروست ده که نه فام و ناحالین یان ناحه زو دژمنن .. (الشرق الاوسط ۲۳/۶/۲۰۰۲)

زۆر لەزاناو بیریاردەکان پێشبینی ئەوە دەکەن کە ئەم سەدە یە سەدە ی ئیسلا مە و
خە لکیش لە هەر چوار قورنە ی دنیا و پۆل پۆل دین بەرە و ئەم ئایینە ، رووداو و پێش
هاتە کانی ش ئەوە یان ئی دە خوینرتە وە... لە خوا دە پارێینە وە کە چاومان گەش بکاتە وە
بەبینینی سەربەرز ی موسلمانان و سەرکەوتنی ئیسلام ...

ناوە پۆک

- پێشەکی لا پەرە ۲۵۷
- نیعمەتی عەقل و ژیری ۲۵۸
- قورئانی پیرۆز ھۆنراوە نیە ۲۶۱
- ھیچیکێ تازە لە ژیرتیشکی خۆردانیە... ۲۶۷
- فرمیسکە یاقوتیە کان ۲۷۳
- گریان لە ترسی خوا ۲۷۸
- رێبوارانی ری ۲۹۳
- حالی رۆژئاوا و ئەوروپا ۲۹۶
- مەکو ی سەرکەوتن ۲۹۸
- تیشکی لە سەر پیلانی دوژمنان ۳۰۳
- خوا ی گەرە بانگخوازان دە پارێزی ۳۱۰
- قورئانی پیرۆز و باسی قەدەر ۳۱۷
- چمکیک لە ھەل و کۆششی ئافرەتان ۳۲۵
- دوا و تە ۳۲۸

- سەرچاۋەكان ۱ - اسلوب القرآن الكريم بين الهداية والاعجاز البياني / د. عمر باحاذق
- ۲ - تەفسىرى خال / جزمى تبارك / شىخ محمدى خال
- ۳ - نالەى دەروون / بەرگى دووهم / شىخ محمدى خال
- ۴ - لەخزمەت قورئاندا - نووسەر
- ۵ - ديوانى گۆران
- ۶ - محمد رسول الله ﷺ - د. محمد صادق عرجون / ج ۱
- ۷ - دموع في ساحة الدعوة (محمود سمير المنير)
- ۸ - مەكتووباتى كاك ئەحمەدى شىخ
- ۹ - تۆرى ئىنتەرنىت پېگە ئىسلامىيەكان
- ۱۰ - صناعة النجاح / د . طارق السويدان وفيصل باشر اصيل
- ۱۱ - دروس من محنة البوسنة والهرسك / محمد قطب
- ۱۲ - مجلة المجتمع ١٤٨٥ ، ١٤٨٦ ، ١٤٨٤
- ۱۳ - وتارى / حوار مفتوح حول الاعجاز العلمي . د. زغلول النجار
- ۱۴ - رۇژنامەى يەكگرتوو / ۳۳۸
- ۱۵ - هكذا علمتني الحياة / د. مصطفى السباعي .
- ۱۶ - فقه الواقع - كۆمەلى وتارى بلاۋنەكراۋەى بەنفا .
- ۱۷ - بنەمالەى زانىاران / مەلا عەبدولكەرىمى مودەرىس
- ۱۸ - بەرچاۋروونى / نووسەر
- ۱۹ - الثبات / د. محمد بن حسن بن عقيل
- ۲۰ - موسوعة الشهداء / عبدالحليم الكناني
- ۲۱ - حديث الدعوة / عبدالحليم الكناني
- ۲۲ - مواقف لخرجي مدرسة القرآن / د. عماد الدين خليل
- ۲۳ - المرأة في موكب الدعوة / مصطفى الطحان
- ۲۴ - الرقائق / محمد احمد الراشد

به هاری دِلان

به رگی پینجه م

پیشہ کی

سو پاس و ستایشی بیؔ پایان بوؔ خوایؔ پەروردگار و درود و سہلامی نہ پراودش
لہ سر گیانی پاکی سرداری پیغہ مہران و یار و یاوہر و شوینکھ و توان .
بہرگی پینجہمی بہہاری دلانؔ ٹہمجارہش بہہندیؔ باس و خواسی ٹیمانیؔ یہوہ
دیتہوہ خزمہت خوینہرانیؔ بہوہیوایہیؔ دلہکانیان لہ ہمیشہ بہہاریکدا بڑی و خوین
نہز کہن بوؔ خزمہتی بہرنامہ کہیؔ خوا ..
بابہتہکانیؔ ٹہم بہرگہش چہند تہوہرہیہ کہیؔ :

- (۱) تیگہیشتن لہ زانیاریؔ بیؔ سنووریؔ پەروردگار و پہرہویؔ کردنیؔ بہرنامہ کہیؔ ،
کہ ہمہوویؔ بہرژوہندیؔ مروقیؔ تیاہ وؔ لہ دنیا و قیامہتدا پئیؔ ٹاسوودہ دہیبت .
- (۲) تیشک خستہ سہر چہند نمونہیہکیؔ ٹیعجازیؔ قورٹان و سوننت .
- (۳) چہند نمونہیہک لہ شایہتیؔ دانیؔ ہقیؔ زانواؔ ناودارہ بیانیؔ یہکان لہ بارہیؔ
گہورہییؔ و پایہ بہرزیؔ ٹیسلاموہ .
- (۴) ساتیکؔ لہ گہلؔ ٹہوانہیؔ کہ بیؔ دہنگ بوؔ خوا کار دہکن .
- (۵) بہخوداچوونہوہ و تازہ کردنہوہیؔ ٹیمان .
- (۶) نامہ و ٹاگاداریؔ یہکانیؔ پەروردگار بوؔ رینمایيؔ کردن و ہیدایہتیؔ مروف و
چہند نمونہیہک .
- (۷) میراتیؔ پیغہ مہران و زانینیؔ قہدریؔ ٹہو میراتیہ و ہولڈان بوؔ پاراستنیؔ وؔ
گہیانندیؔ بوؔ دہستیؔ کہسانیؔ کہ شایستہیؔ بن .
- (۸) ہہولیؔ بیؔ وچان بوؔ گہیانندیؔ پہیامیؔ خوا .
- (۹) بیؔ ہیوا نہ بوون و گہش بینیؔ بہردہوامؔ ہہر چہند زولم و ستہم بکریؔ بہرامبہر
بانگخوزان .

ٹیوہ باشتر دہزائن یان خوا ؟

زانینیؔ خوا بیؔ کوتایییہ :

زانینیؔ خوایؔ گہورہ بیؔ کوتایییہ وؔؔ قورٹانیؔ پیروز بوؔ ٹہوہیؔ لہ میٹکیؔ مروقیؔ نزیک
بکاتہوہؔؔ بہ وشہ تابلوہیہک دہنہ خشینیؔؔؔ کہ لیکیؔ دہدہیتہوہ ہہر دہیبتہوہ بہ ناکوتایی
.. بوؔ نمونہ دہفہرمویت :

﴿ قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ مَا عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ يَقْضُ الْحَقُّ
وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ (۵۷) قُلْ لَوْ أَنَّ عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَقُضِيَ الْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَغْلَمُ
بِالظَّالِمِينَ (۵۸) وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ
إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظِلْمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ (۵۹) ﴾ الأنعام

واقتہ : پییان بلیؔ : من زور دانیام وؔؔ بہہلگہوہ پەروردگارم دہناسم و دہیپہرستم
ؔؔ کہچیؔ ٹیوہ باوہرتان پئیؔ نیہؔؔ ٹہوہیؔ ٹیوہ پلہتانه بوتان پیش بیٹؔ لہ تولہ و سزایؔ
خواییؔ بہدہست من نیہ و لای من نیہؔؔؔ حوکم و فہرمانہرواییؔ ہہموشت ہہر بہدہست

خوایه ، ئهو زاته راستییییه‌کان ده‌خاته روو ، چاکترین جیاکه‌روه‌شه له نیوان هه‌ق و ناهه‌ق دا ..

و پێیان بڵی : ئه‌گهر به‌راستی ئه‌وه‌ی ئیوه په‌له‌تانه له پێشهاتنی سزای خوایی به‌دهست من بوايه ، ئه‌وکاته هه‌مووش له نیوانماندا کوتایی ده‌هات و له‌ناوده‌چوون ، خواش هه‌میشه زاناتره به‌سته‌مکاران

(ئینجا ده‌یه‌وی بای زانیی بێ کوتایی په‌روه‌رگار بکات تا به‌روادار دلتیا بیته له‌دانایی و کاردروستی یه‌که‌ی و ده‌فه‌رموی) .

کلیلی هه‌موو شاراوه‌کان و زانیی هه‌موو نه‌ینییه‌کان به‌دهست خوایه و هه‌ر لای ئه‌وه ، که‌س نایزانیت جگه له‌و زاته ، هه‌رچی له‌سه‌ر و شکانییه له‌ گیاندار و بی‌گیان و زینده‌وه‌رانی وردو درشت له‌ سه‌ر زه‌وی و له‌ناو خاکدا خوا پێی ده‌زانیت ، هه‌روه‌ها هه‌رچی له‌ ده‌ریاکانیشتا هه‌یه ناگای لییه‌تی و هیج گه‌لایه‌ک ناکه‌ویته خواره‌وه خوا پێی نه‌زانیت ، هه‌روه‌ها ده‌نکیک یان توویک له‌تاریکایییه‌کانی زه‌ویدانییه ، وه هه‌روه‌ها هیج ته‌رو و شکیک نیه له‌خوا په‌نه‌ان بیته و له (لوح المحفوظ) دا ، یاخود له‌ دوسییه و ده‌زگای تایبه‌تدا تو‌مار نه‌کراییت .

(٢) ﴿ قُلْ : لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِذَادًا لِّكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفَذَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَذَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَذْدَابًا ﴾ (الکهف : ١٠٩) واته : پێیان بڵی ئه‌گهر ده‌ریا هه‌موو مره‌که‌ب بیته و زانسته و زانیاری په‌روه‌رگاری پی بنوسرایه ، ده‌ریا ته‌واو ده‌بوو پێش ئه‌وه‌ی زانسته و زانیاری په‌روه‌رگارم ته‌واو ببیته ، ئه‌گهر چه‌نده‌ها ئه‌وه‌نده‌ی تر ده‌ریاش به‌یئن و بیکه‌نه مره‌که‌ب زانیاری ئه‌و ته‌واو نابیته ، چونکه زانسته و زانیاری په‌روه‌رگار کوتایی نایه‌و بێ سنوره ..

(٣) ﴿ وَلَوْ أَمَّا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامَ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴾ (لقمان : ٢٧) واته : ئه‌گهر هه‌رچی دره‌خت هه‌یه له‌زه‌ویدا ببه‌ه پێنوس ، ده‌ریاش چه‌نده‌یه ببیته هه‌وت ئه‌وه‌نده‌و ببیته مره‌که‌ب و زانسته و نه‌ینی دروستکه‌راوه‌کانی خوا بنوسنه‌وه ، ئه‌وه هیشتا زانسته و زانیاری و فه‌رمانه‌کانی خوا ته‌واو نابیته ، به‌راستی خوی گه‌وره به‌دهسه‌لات و دانایه .

زانیی م‌رو‌ف سنو‌ورداره :

م‌رو‌ف که له‌دایک ده‌بیته هیج نازانیت و به‌ویستی خوا ورده ورده شت فیر ده‌بیته ، به‌وه‌ی که ه‌و‌کاره‌کانی فیربوونی داوه‌تی ، وه‌ک گو‌ی و چاو‌ودل ، هه‌روه‌ک ده‌فه‌رمو‌یت ﴿ وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴾ (النحل : ٧٨) . واته : خوا ئیوه‌ی له‌ سکی دایکتان ده‌ره‌یناوه بێ ئه‌وه‌ی هیج شتی‌ک بزائن ، ئینجا ده‌زگای بیستن و بینین و تی‌گه‌یشتنی پی‌داون ، بو‌ئ‌ه‌وه‌ی سوپاسگوزاری بکه‌ن ..

خوای گه‌وره‌یه م‌رو‌ف به‌ زانسته و زانیی پایه‌به‌رز ده‌کات به‌لام خوی له‌ هه‌موو زانایه‌ک زاناتره ، هه‌روه‌ک ده‌فه‌رموی ﴿ تَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَاءُ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ﴾ (یوسف : ٧٦)

واته : پلهو پایه‌ی هه‌رکەس بمانه‌وئیت به‌رزى ده‌که‌ینه‌وه ، وه‌ خوا له‌ هه‌موو خاوه‌ن زانییێک زاناتره ..

ئه‌مه‌ش بۆ ئه‌وه‌ی که‌ هه‌میشه‌ داواى زیاد بوونی زانست و زانیاری له‌ خوا بکه‌ین (وَقُلْ رَبِّی زِدْنِی عِلْمًا) ..

خوا باشتان ده‌ناسی

(١) قورئان ده‌فه‌رموئیت ﴿ رَبِّکُمْ اَعْلَمُ بِکُمْ اِنْ یَشَاۤءْ یَرْحَمْکُمْ اَوْ اِنْ یَشَاۤءْ یُعَذِّبْکُمْ وَمَا اَرْسَلْنَاکَ عَلَیْهِمْ وَاٰیًا * وَرَبُّکَ اَعْلَمُ بِمَنْ فِی السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِیِّیْنَ عَلٰی بَعْضٍ وَاَتٰنَا دَاوُدَ زَبُورًا ﴾ (الاسراء : ٥٤ ، ٥٥)

واته : په‌روه‌ردگارتان چاکتان ده‌ناسی ، خو ئه‌گه‌ر بیه‌وئیت ره‌حمتان پێ ده‌کات کاتی‌ک ریی چاکه‌ ده‌گرنه‌به‌ر ، یان ئه‌گه‌ر بیه‌وئیت سزاتان ده‌دات کاتی‌ک ریبازی خراپه‌ ده‌گرنه‌ به‌ر ، وه‌ ئیمه‌ توومان بۆ ئه‌وه‌ نه‌ناردوه‌ که‌ چاودێرو پارێزه‌ری ئه‌وان بیت ، تا ئه‌وان به‌ناچاری باوه‌رپه‌ین ، په‌روه‌ردگارتان چاک ده‌زانیت به‌وه‌ی له‌ ئاسمانه‌کان و زه‌ویداوه‌ ، بیگومان ئیمه‌ فه‌زلی هه‌ندێ له‌ پیغه‌مبه‌رانمان داوه‌ به‌سه‌ر هه‌ندیکیاندا و داودیش په‌راوی زه‌بوورمان داوه‌تی .

(٢) ﴿ هُوَ اَعْلَمُ بِکُمْ اِذْ اَنْشَاکُمْ مِّنَ الْاَرْضِ وَاِذْ اَنْتُمْ اَجْنَّةٌ فِی بُطُونِ اُمْهَاتِکُمْ فَلَا تُرْکُوْا اَنْفُسَکُمْ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ اَتَقٰی ﴾ (النجم : ٣٢) .

واته : خواوه‌ند چاکتان ده‌ناسی ، له‌ کاتی‌کدا ئیوه‌ی له‌ زه‌ویدا دروستکردوه‌ و ، له‌وکاته‌شدا ئیوه‌ کو‌رپه‌له‌ی بچووک بوون له‌ سکی دایکتاندا ، که‌واته‌ خو‌تان به‌ چاک مه‌زانن و (ته‌زکیه‌ی خو‌تان مه‌که‌ن) ، هه‌ر خوا خو‌ی ده‌زانیت کێ به‌راستی ته‌قوای هه‌یه‌ و پارێزکاره‌ .

(٣) ﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَنۢ یَّقُوْلُ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ اِذَا دُیِّیَ فِی اللّٰهِ جَعَلَ فِتْنَةً النَّاسَ کَمَظَابِ اللّٰهِ وَلَیْنِ جَآءَ نَصْرٌ مِّنۡ رَبِّکَ لَیَقُوْلُنَّ اِنَّا کُنَّا مَعَکُمْ اَوَّلٰیْسَ اللّٰهُ بِاَعْلَمَ بِمَا فِی صُدُوْرِ الْعٰلَمِیْنَ * وَلَیَعْلَمَنَّ اللّٰهُ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَلَیَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِیْنَ ﴾ (العنکبوت : ١٠ ، ١١) .

واته : هه‌ندی‌ک له‌ خه‌لکی هه‌ن ده‌لێن : باوه‌رمان به‌خوا هیناوه‌ ، جا کاتی‌ک یه‌کی‌ک له‌وانه‌ له‌ پیناوی خوا‌دا ئازار درا ، وا ده‌زانیت سزاو ئه‌شکه‌نجه‌ی خه‌لکی وه‌ک ه‌ی خودایه‌ و له‌ دین وهرده‌گه‌رێ ، به‌راستی ئه‌گه‌ر په‌روه‌ردگارت سه‌رکه‌وتنی‌کی به‌خشێ ، دووپه‌وه‌کان به‌گه‌رمی ده‌لێن : خو ئیمه‌ش بیگومان هاوکارتان بووین ، مه‌گه‌ر خوا خو‌ی نازانیت هه‌رچی هه‌یه‌ له‌ دل و ده‌روونی هه‌موو خه‌لکی جیهاندا .. سویند بیت ، خوا ئاگاداره‌ به‌وانه‌ی باوه‌رپان هیناوه‌ ، هه‌روه‌ها به‌وانه‌ش که‌ دووپه‌ون ..

(٤) ﴿ وَاِنْ تَجْهَرۡ بِالْقَوْلِ فَاِنَّهُۥ یَعْلَمُ السِّرَّ وَاَخْفٰی ﴾ (طه / ٧) .

واته : ئه‌گه‌ر به‌ ئاشکرا قسه‌ بکه‌یت ، ئه‌وه‌ بیگومان ئه‌و زاته‌ نه‌ینی و له‌ نه‌ینیش نه‌ینی تر ده‌زانیت . (دیاره‌ نه‌ینی ئه‌وه‌یه‌ که‌ له‌ نێوان دووکه‌سدا شتی‌ک به‌نه‌ینی باسکری و بوتری ، له‌وه‌ش نه‌ینی تر ئه‌وه‌یه‌ که‌ له‌ دلێ یه‌ک که‌سدا بێ و وه‌ک (حاطرة) و خه‌یاڵی‌ک

بیت به میثکیدا ، دهی خوا هه موو حاله ته کان ده زانی و هیچی لی ناشاردریته وه و هیچی لی ون نابیت) .

ه) ﴿ أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴾ (الملك : ۱۴) .

واته : مه گهر خوا نازانیت کیی دروستکردووه و چونی دروستکردووه ، له کاتیگدا نه و زاته وردکارو به سوژو به ناگایه ..

خوای پهرومردگار بی هاو هل و بی شه ریکه :

کافره کسان هاو هل و شه ریکیان بو خوا بریار دها و دهیانپه رستن ، خوای پهرومردگاریش هوشیاریان ده کاته وه به وهی که ده فهرموی : کوا نه و هاو هل و شه ریکانه ، دهی ناویان بینن ، قابیله هه بن و خوانه زانی ؟! نیوه له خو تانه وه چون بریاری ناوا ددهن ؟! قورئان ده فهرموی :

۱) ﴿ وَاعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَنْصُرُهُمْ وَهُوَ يُعْذِرُ عَنْهُمْ ذَلِكَ يُبْغِضُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴾ (یونس : ۱۸) .

واته : بی باوهران و خوانه ناسان شتیگ ده په رستن له جیاتی خوا نه زیانیان پیډه گه یه نیت و نه قازانچ ، ده شلین : ناهو بت و شتانه تکا کارمانن لای خوا ، پییان بلی ئه ی (محمد ﷺ) : یاشه نایا نیوه خوا ناگادار ده که نه وه به شتیگ که له ناسمانه کان و له زهویدا هه بیت و خوا نه یزانی ؟! پاک و بیگه رده و بهرزوبلنده و دووره له وهی که نه فامان ده یکه ن به هاو هل ی .

۲) ﴿ أَفَمَنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ قُلْ سَمُّوهُمْ أَمْ تُنَبِّئُونَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْأَرْضِ أَمْ بِظَاهِرٍ مِنَ الْقَوْلِ بَلْ زَيْنٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرُهُمْ وَصُدُّوا عَنِ السَّبِيلِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴾ (الرعد ۳۳) . واته : نایا نه و زاته ی که سه ره رشتیاری کارو کرده وهی هه موو که سی که و ده زانی چیان کردووه ، وه کو په رستراووبته کانی تر وایه که خه لکی هاناو هاواری بو دبه ن ؟ له گهل گه وره یی و بالادهستی نه و پهرومردگاردها نه فامان هاوهلیان بو خوا بریارداوه ، توش بلی : ئاده ی ناوی نه و بت و هاو لانه م بو بینن که له جیاتی خوا دهیانپه رستن ؟ یاخود به هه موو عه قلیکتانه وه ده تانه ویت خوا ناگادار بکه نه وه به شتیگ که نه و زاته نایزانی نه زهویدا ؟! یان هر ده تانه ویت ناگاداری بکه نه وه به قسه ی سه رزاره کیتان ، نه خیر راستی هر نه وه یه که فیل و پیلانی نه وانه ی که بی باوهر بوون بویان رازینراوه ته وه و له ریبارزی راست ویل کراون ، جا هه رکه س به وهی کارو کرده وهی خراپیه وه ریبارزی خوا ون بکات ، ئیتر که س نیه هیدایه تی بدات ..

وهیل بو نه وانه ی درو ده که ن به دهم خواوه !

تهورات و ئینجیل بو کاتیکی دیاری کراو هاتن و رولی خویمان بیننی و پاشان ده ستکاری کران ، له لایه ن نه و که سانه ی که ده یان نویسنه وه و له لایه ن زاناکانیانه وه ، قورئان له باره یانه وه ده فهرموی ﴿ قَوْلٍ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ بِأَنَّهُمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ

الله لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ ﴿ (البقرة : ٧٩) .
 واته : وهيل بۆ ئه‌وه‌كه‌سانه‌ى كه په‌راو ده‌نوسن به ده‌ستى خوځيان و پاشان ده‌لښ : ئانه‌مه
 له‌لايه‌ن خواوه‌يه ، تا كه‌ميك له‌ مالى دنيا به‌ده‌ست بهيښن ، جا وهيل بۆ ئه‌وه‌ ده‌ست و
 قه‌له‌مانه‌ى كه‌شتى وا ده‌نوسن و وهيل بۆ ئه‌وه‌كه‌سانه‌ى كه كه‌سابه‌تى ناوا ده‌كهن ..

قورئانى پيروز كه له‌لايه‌ن خواوه ني‌ر دراوته خواره‌وه ، ئه‌وه‌ى پيويست بى
 له‌وشتانه‌ى كه ئه‌هلى كيتاب شارده‌بويا نه‌وه ناشكرى كردو هه‌له‌كانيانى راست كرده‌وه
 ، دياره ئه‌و شتانه هه‌مووى (غه‌يبن) و خواى گه‌وره به‌زانيڼى بى كو‌تايى خو‌ى كه
 ئاگادارى هه‌موو شتيكه ، له قورئاندا به‌راست و دروستى تو‌مارى كردن ، هه‌روه
 ده‌فه‌رموي‌ت ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو
 عَنْ كَثِيرٍ قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ﴾ (المائدة : ١٥)

واته : ئه‌ى ئه‌هلى كيتاب : دلنځا بن كه پيغه‌مبه‌رى ئيمه بۆ ئيوه‌ش هاتوو تا زو‌ربه‌ى
 ئه‌وشتانه‌ى كه‌لاى ئيوه روون و ناشكرانين و ده‌يشارنه‌وه له‌ كتيبي ته‌ورات و ئينجىلدا
 بو‌تان روون بكاته‌وه و ناشكرى بكات ، هه‌روه‌ها له زو‌ريك له‌وشتانه‌ى كه شارده‌وتانه‌وه
 چاوپوشى ده‌كات (دياره پيويست نين له‌م زه‌مانه‌دا) . به‌راستى له‌لايه‌ن خواوه
 رووناكيه‌ى ناشكراتان بۆ هاتوو (كه محمدى پيغه‌مبه‌رمانه) هاوپى له‌گه‌ل كتيبيكى
 روونكه‌ره‌وه‌دا كه قورئانه .

هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموي‌ت ﴿وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيِّمًا
 عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً
 وَمِنْهَا جَا﴾ (المائدة : ٤٨) .

واته : ئيمه قورئانمان هاوپى له‌گه‌ل هه‌موو حه‌قيقه‌ت و راستيه‌كدا بۆ تو دابه‌زاندوو
 ، راستى و دروستى كتيبه‌كانى پيش خو‌شى ديارى ده‌كات و چاوديره‌ به‌سه‌ر
 هه‌موياندا ، كاتي‌ك ئه‌هلى كيتاب له‌ گا‌ورو جووله‌كه كيشه‌يان ده‌يښن بۆ لاى تو به‌و
 به‌رنامه‌يه‌ى خوا ناردوو به‌تى دادوه‌رى بكه له‌ نيوانياندا و شوين ئاره‌زووه‌كانى ئه‌وان
 مه‌كه‌وه و له‌و حه‌قه‌لامه‌ده كه بو‌ت ره‌وانه‌ كراوه ، بۆ هه‌ر لايه‌كه‌تان (موسلمانان و ئه‌هلى
 كيتاب) به‌رنامه و پروگرامى تايبه‌تمان بريار داوه ..

به‌ئى .. قورئان چاوديره (مه‌يمن) ه و ئه‌هلى كيتاب بانگ ده‌كات بۆ به‌رواهي‌نان به‌دوا
 پيغه‌مبه‌رى مرو‌قايه‌تى ، چونكه‌ ته‌نها ئه‌وه به‌رنامه‌ى راست و دروست و پاريزراو ، كه
 كه‌س ناتواني ده‌ستكارى بكات ، هه‌روه‌كه ده‌فه‌رموي‌ت ﴿فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ
 اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ * صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ
 اللَّهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ * قُلْ أَتُحَاجُّونَنَا فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَكُنَّا أَعْمَالُكُمْ وَنَحْنُ
 لَهُ مُخْلِصُونَ * أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى
 قُلْ أَأَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمْ اللَّهُ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ (البقرة : ١٤٠) .

واته : ئەگەر ئەوان (ئەهلی کیتاب) باوەڕیان هێنا ، وەك ئەوهی ئیوه باوەڕتان پێ هێناوه ، ئەوه بەراستی مانای وایه رێبازی هیدایهتیان دۆزیوتهوه ، بهلام ئەگەر پشتیان تێکرد ، ئەوه بێگومان دهکونه دژایهتی و دووبههکی یهوه ، بهلام دلنایابه ئەهی محمد ﷺ ، ئەهی بڕوادر ، خوا دهتانیاریزیت له پیلان و تهلهکهیان ، چونکه خوا بیسه و زانایه .. ئەم ئاین و بهرنامهیه ئهوه رهنگ و نهخشهیه که خوا دایرشتوو ، کێ هیه له خوا چاکتر رهنگ و نهخشهیه جوان بکیشیت و دایریرزیت ، له ههموو بارودۆخیکدا ئیمهیه ئیماندار ههروهو دهپهرستین .

پێیان بلی : ئایا رهوایه ئیوه دهربارهی ئاینی خوا قهره گالهو کیشهمان له گهل دهکهن و (دهتانهوێت پیغه مبهراههتی ههه لهناو ئیوه دا بیئت !) .

خۆ خۆتان چاک دهزانن که ئهوه خوایه پهروهردگاری ئیمه و ئیوه شه ، کاروکردهوهی خۆمان بۆ خۆمان و کاروکردهوهی ئیوه شه بۆ خۆتان ، ئیمه تهنها دلسۆز و ملکهچی ئهوه پهروهردگارهین .

چۆن دهلێن که ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسماعیل و یهعقوب و کورهکانی ، جولهکه یان گاور بوون ؟! پێیان بلی : باشه ئایا ئیوه دهزانن یان خوا ؟ جاکێ لهوه ستهمکاتره که شایهتیهکی خوایی لهلابیئت و شاردهبیتهوه ، بێگومان خوا بێ ئاگا نیه لهو کارو کردهوانهیه که ئهجمامی دههه .

دیاره خوا باشتەر ئاگاداری رووداوهکانی رابردوو ، دهزانێ راست و دروستیهکانی چۆنه و ، ههه ئهوه دهزانێ چی دهستکاری کراوه و گۆڕدراوه !
چهند راستی یهك له باره ی ئینجیل هوه !

یهکهه ئینجیل له سالی (٦٠ — ٧٥) ی زاینی دا نووسراوتهوه ، که ئهوهیش ئینجیلی (مرقس) ه ، وه ئینجیلی (لوقا) شه دواتر نووسراوتهوه ، شایانی باسیشه که نه (مرقس) وه (لوقا) ناویان نیه له لیستی (١٢) ناوی ههواریهکانی ههزرتی عیسا ، واته (حواری) ئهوه نهبوون .

له سههه تاهه ئهوه نووسراوانه ناویان ئینجیل نهبوو ، بهلکو دهوترا (وفقاً للوقا ، وفقاً لمرقس) واته بهپێی قسهی لوقا و بهپێی قسهی مرقس ..

دواتر وشه ی (ئینجیل) ی بۆ زیاد کرا ..

دوای سێ سههه سال له (مجمعی نیقیه) دا واته له سالی (٣٢٥) ز دا ، دووههزارو چل و ههشت زانای مهسیحی کۆبوونهوه ، تهنها (٣١٨) کهسیان بڕوایان به (عقیده ی تثلیث) ههبوو .. به ئارهزووی حاکمی ئهوکاته به ئاگرو ئاسن ئهوه بیروپایه سهپینراو یهکخواناسی یان قهدهغهکرد ، تهنا ته (اریوس) که پیشهوا ی (اریسین) بوو وه زانایهکی یهکخواناسی میسری بوو ، بهناههق شههیدیان کردو ، نزیکه ی سێ سههه ئینجیل سووتینراو قهدهغهکرا که باسی یهکخواناسیان دهکرد و زۆر راستیان تیا تۆمارکراوو ..

ئهوه چهند ئینجیله شه که بڕیاری له سهههردا چاپ له دوای چاپ به ناوی راست کردنهوه و (تنقیح) هوه زیاد و کهم دهکران ، بۆ نمونه له سالی ١٩٨٢ دا (ئینجیلی نوسخه ی

مهليك جيمس) هه بوو ، هه ره مان ئينجيل له سالي ١٩٩٠ دا چاپ كرايه وه و بوو به
(ئينجيلي نوسخه ي مهليك جيمسي نوو . ئينجيلي نوو كراوه) ..
شاياني باسه له رۆژي ٨ ي ئه يلوي سالي ١٩٥٧ دا (شهود يهوه) كه كوومه له يه كي گاورن
له گوڤاره كه ياندا به ناوي (استيفظ) ، له وتاريكدا ئه م سهرديڤه يان دانا بوو (٥٠) هه زار
هه له ئينجيل دا ..

جا زۆر له وه كه سانه ي كه له م راستيان ه ورد ده بنه وه و به بي دهمارگيري ليكولينه وي
خويان ده كه ن ، ده گه نه ئه و راستيه ي كه ئه و ئينجیلانه زۆر بير و بوچووني بت
پهرسته كان و گه له كانی تری بو زياد كراوه ..

له رۆژي (٨) ي نيسان ي ١٩٩٦ دا له ئه مريكا وتاريك بلاو كرايه وه كه ده ليت
(زاناي ئينجيلي ناودار (روبرت فلك) و په نجا زاناي ئايني گه يشتنه ئه وي كه ته نها
له سه دا بيستي ئه وي له سه رزاري عيساوه وتراوه وته ي ئه ون و ئه وانه ش كه به كرده وي
ئه و ناوده بري له سه دا بيست كه متری جي متمانه ن) ..

خوا خوي ده زانی كي ده نيڤي و چي ده نيڤي ١

كافره كان ده يان وت : بوچي سرووش بو (محمد) بيت و بو فلان و فيسار كه س
نه يه ت كه شايسته ترن و ده وه مه ندرتن ، قورئانيش ده فهرمويت ﴿ وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا
الْقُرْآنُ عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْفَرِثِيِّينَ عَظِيمٍ * أَهُمْ يَقْسُمُونَ رَحْمَةً رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِشَتَهُمْ فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سَخِرِيًّا وَرَحْمَةً رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا
يَجْمَعُونَ ﴾ (الزخرف : ٣٢) .

واته : كافره كان وتيان : بو ئه م قورئانه دانه به زينا بو سه ر پياويكي گه وه له پياوه
گه وه كانی دووشاره كه (مه به ستیان مه كه كه و طائف بوو) ..

ئايا ئه وانه ره جمه تي په روه ردگاري تو دابه ش ده كه ن و كه سانی شايسته ده دۆزنه وه
بو پيغه مبه رايه تي ؟ له كاتيكا ئيمه ين كه رزق و رۆزيمان له نيوانياندا دابه ش كردوه
له ژيانى دنيا دا و پله و پايه ي هه نديكمان به رز كردوته وه به سه ر هه نديكياندا ، بو ئه وي
هه مووان كاروباري يه كتر ته واو بكه ن و كه لك له تواناو ليها تووي يه كتر وه ربگرن ، جا
ئه گه ر ئيمه رزق و رۆزى ، خو مان دابه شي بكه ين ، ئينجا پيغه مبه رايه تي كه زۆر گرنگتره
له مال و سامان و شتى دنيايى ، چون ئه يده ينه ده ست ئه وان تا دابه شي بكه ن و ، بيده ن
به كه سي به ئاره زووي خويان ..

هه روه ها ئه و به رنامه و شه ريعه ته ي كه خوا ناردوويه تي خوي باشده زانی چي ناردوه
، ئه گه ر له سه رده ميكا كه سانيك له لايه نيكي باش تي نه گه ن ، رۆژگار ده يسه لميني كه
بوچووني ئيسلام ته واو ترين بيو بوچوونه .

١ سه يري په راوي . الإنجيل الذي قانوني إلى الإسلام / م . ج . لوبلا بكه كه له سالي ١٩٨٧ دا به ره و نيسلام هات .

بۆنمونه .. قورئان ھەر لە سەرھەتاوہ جەنگی راگەیاندووہ لەگەڵ سووڤوڤوڤو عەرەق
خواردنەوہ و ، قومارکردن و ، لەگەڵ کوشتن بەناھەق و زوڵم و ستەمکردن و ، پێشئیل
کردنی مافی بەرامبەردا ، کە ئەمانەش ھەمووی ھەرکەس بە وێژدانەوہ سەیریان بکات و
لێیان بکۆڵیتەوہ ، تێ دەگات کە لە بەرژەوہندی مرقۇڤدایەو ھیچ کەسیکی ژیرنیە لاری
لێی بێت ..

جەزەرت ڤە لە خۆیەوہ قسە ناکات

جەزەرت ڤە ئەوہی دەیفەرموێ سرووشە و لە خواوہیە ﴿وما ينطق عن الهوى إن هي إلا
وحي يوحى﴾ ، ڤەئە شەید القوی ﴿النجم : ٥﴾ .

جا ئەو قورئانە ھەموو وشەیک و پیتیکی بەمەبەست دارێژراوہ و رۆژ لە دوای
رۆژیشت موعجیزەیی زیاتری لێ دەرەکەوێ و ھیچ دژایەتی یەک و ناتەواوی یەکی تیانێہ
﴿أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا﴾ (النساء : ٨٢) . ئەوہ
بۆ سەرنجی قورئان نادەن و لێی وردنابنەوہ ؟ خو ئەگەر لەلایەن کەسیکی ترەوہ بوایە
جگە لە خوا بێگومان جیاوازی و دژایەتیکی زۆریان تێدا دەدۆزیەوہ ..

ئەم راستی یە بووہ بە مایەیی ھیدایەتی زۆر کەس ، یەکی لەوانە کە بیانێہ کە دەلی :
ھەر پەرەوێک بخوینیتەوہ ، نووسەرەکی ناتوانی جەخت بکاتە سەر ئەوہی کە
پەرەوہکی لەسەدا سەد بێ ھەلەو کەم و کوپی یە .. تەنھا قورئان نەبی کە جەخت دەکاتە
سەر ئەوہی ھەلەو کەم و کوپی تیا نیە و ، ھەرکە قورئان دەکەیتەوہ لەسەرەتای
سورەتی (البقرة) دا دەفەرموێ : ﴿الم (١) ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ (٢)﴾ ..

لە موعجیزەکانی قورئان :

پێغەمبەر ڤە لەبارەیی قورئانەوہ دەفەرموێت (لا تتقضي عجائبه) ، واتە شتی سەیرو
سەمەرەیی قورئان تەواو نابن .. جا بەراستی چاکی فەرمووہ و ھەروایە ، ئەوہ تا ھەزار و
چوارسەد سالە قورئان دلان کەمەندکیشت دەکات بۆ لای خوێ و ناوبەناو موعجیزاتی نوێ
و راستی زیاتر لە قورئان دا دەرەکەون ، بۆ نمونە :

(یەگەم) دکتور زغلول النجار کە زانایەکی جیھانی یە لە بواری جیولوجیادا دەلی :
برادرەئیکی دکتۆرم چوو سەردانی وەکالەتی (ناسا) ی ئەمریکی کردو لەوێ چاوی
کەوت بەو کەشتیە ئاسمانیانەیی کە پاش تەواو بوونی گەشتەکانیان ھێنراونەتەوہ
سەرزەوێ بۆ ئەوہی دیراسەیان لەسەر بکری و رابنویسنری بۆ ھەرکەسی کە بیەوێ
بیانبینی .. برادرەکەم دیکەتی دا گەردی مس ھەن بەسەر بەرگی دەرەوہی
کەشتیەکانەوہ ، پرسیری کرد لە زانایەکی وەکالەتی (ناسا) ، ئاخو ئیوہ (مس)
بەکار دینن بۆ بەرگی دەرەوہی کەشتیە ئاسمانیەکان ؟ ئەویش لەوہ لامدا وتی : نەخیر
(مس) بەکارناھینری لەبەر ئەوہی ماددەییکی گەییەنەرە و کۆمەلێ سیفاتی تری ھەییە بۆ
ئەو کارە ناگونجی .

وتی : ئەو باشە ئەم گەردیلە مسانە چێن لە سەر بەرگی دەرەوێ ئەم کەشتی یە ؟
لەو ئەمدا وتی : لە کاتی گەشتی ئاسمانی دا لە بۆشایی ئاسمانە کاندای ئەو گەردە مسانە
دەنیشنە سەر ئەو کەشتیانە ..

دکتۆزە کە ی برادەرم وتی : جا خو ئەو راستی قورئان دەسەلمینیت کە دەفەر مویت
﴿يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوَاظٌ مِّنْ نَّارٍ وَكُهَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِ﴾ (الرحمن : ٣٥) .

واتە : ئەو گرۆی پەری و ئادەمیزاد ئەگەر دەتوانن دەرچن و بگەنە بەشەکانی
ئاسمان و زەوی ، (کە دیارە بەهۆکاری تاییبەت دەبییت) ، جا ئەگەر لە سنوور دەرچوون
، بلیسە ئاگر تان هاوپی لە گەل مس دا بۆ پەوانە دەرگرت ئیتر شکست دەخوون و
سەرکەوتوو نابن ..

بە راستی موعجیزە یە ، ئەگینا پیغەمبەریکی نەخویندەوار ﷺ زیاتر لە چوار دەسە
لە مەو بەر کاری چییە بە سەر مسەو لە ئاسمان ، چوزانی کە لە بۆشایی ئاسماندا مس
هە یە .. بۆ نالی ئاسن ، بۆ نالی ماددە یەکی تر .. دیارە ئەمە خوا فیتری کردووە کە زانایە
بە ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی تیا یاندایە ..

دووهم / ئایینی پیروزی ئیسلام ، هی رشیکی گەورە ی کردە سەر سوو خواردن و لە
چەند ئایەت و فەرموودەدا جەلەوگیری ئی کردووە ، بۆ نمونە دەفەر مویت : ﴿الَّذِينَ يَأْكُلُونَ
الرُّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا
وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرُّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَاتَّبَعَهَا فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ
قُلُوبُكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (٢٧٥) يَمْحَقُ اللَّهُ الرُّبَا وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ
كَفَّارٍ أَثِيمٍ (٢٧٦)﴾ (البقرة : ٢٧٦)

واتە : ئەوانە ی سوو دەخوون ، هەلسوو کەوت ناکەن و راست نابنەو (لە گوێ) دا
مەگەر وەك ئەو کەسە ی کە شەیتان دەستی لیوە شاندا بیست ، (هەر لە دنیا دا سرووشتی
نین و ، لە قیامە تیشدا وەك شیتن) چونکە ئەوانە دەلێن : کپین و فرووشتن وەك سوو وایە
، لە حالیکدا : خوا کپین و فرووشتنی حەلال کردووە و سووی حەرام کردووە ، جا
ئەوێ نامۆزگاری پەرەردگاری پیگە یشت و وازی هینا ، ئەوێ دەستی کەوتوو بۆ
خوی ، کاری لیپرسی نەوێ دەکەوێتە لای خوا ، بەلام ئەوێ دەست بکاتەو بە سوو
خوێ ، ئا ئەوانە جینشینێ ناو ئاگری دۆزەخن و ژیا نی هەمیشە یی تیا بە سەر دەبەن ..
خوا سوو تە فروو توفا دەکات و بەرە کە تی لیە ئەگرت ، بەلام خیر و سامان بەخشین
بەرەو پی دەدات و بەرە کە تی تی دەخات ، بیگومان خوا هیچ کافرێکی تاوانبەاری
خوشتاویت ..

ئینجا دەفەر مویت : ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ
أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (٢٧٧) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ
مِنَ الرُّبَا إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ (٢٧٨) فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ
أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلُمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ (٢٧٩) وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَى مَيْسَرَةٍ وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ
إِنْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ (٢٨٠)﴾ (البقرة) .

ئەمىرۇ ئەگەر بەۋىژدانەۋە سەير بىكەين ، دان بە گەۋرەيى و موعجىزەي ئەم ئىسلامدا دەنيىن كە چۆن باس لە ھەموو لايەنەكانى ژيان دەكات و ھىچى فەرامۆش نەكردوۋە ھەرچى ياساغ كىردوۋە لە بەرژدەۋەندى مۇقايەتى دايە ..

دكتور حسين مونس لە پەراۋەكەي دا (الرِّبَا وَ خَرَابُ الدُّنْيَا) واتە : (سوو خۆرى و كاول بوونى دنيا) باس لە مەترسى و زىانى سوو خۆرى دەكات لەسەر ئابوورى و ژيانى مۇقايەتى .. دەۋلەتەن بىر ئىك پارە لە بانقى نۆۋدەۋەتەن قەرز دەكەن بۇ بوژاندەۋە ئابوورىيان و بىيات نانى پرۆژەي بەسوود ، بەلام چونكە بەسوو ۋەرى دەگىن بى بەرەكەتە دەبى خۆى چەندە لە چەند سالىكا بىر ئىك زۆر سوو بەن كە دەگاتە مىليار ھەا دۆلار بەمەش تۈۋشى زىانىكى گەۋرەي ئاشكرا دەبن و زياتر دەچنە ژىر چەپۈكى ۋلاتە زەلھىزەكانەۋە !

بۇ نمونە ۋلاتى مىسر (۵۳) مىيۇن فرەنكى ۋەرگىرت ، بەھۋى خاياندنى ماۋەيەكى زۆرەۋە ، بىرەكەي بوو بەچوارئەۋەندە . و شايانى باسە مىسر تا ئىستاق نىكەي (۷۲) مىليار دۆلار قەرزى نى ناخوۋ دەۋەيە بەھۋى سوو خۆرى و چەۋتى و ئالەبارى حكومەتەكەيانەۋە .

پىسپۇپان و زانايانى بوارى ئابوورى سەرسامى خۇيان دەپرېۋە بۇ بەرزى لايەنى ئابوورى لە ئىسلامدا و چەند سالىك لەمەۋبەر فرەنسا كۆمەلى ياساناسى ئارد بۇ ۋلاتى سەۋدىيە بۇ ئىكۆلىنەۋەي (مىرات) لە ئىسلامدا ، تا سوۋدى لىۋەرگىن لە ياساى فرەنسادا و ئەۋ ئاتەۋاۋىيە ھەيە لە ياساكانى خۇياندا لاي بىەن ، ئەمە لە كاتىكدا كە ياساى فرەنسى سوۋدى لە (فقھ) ئىمام ئەۋەبۇ ھەنىفە ۋەرگىرتوۋە .

ھەروەھا چەند سالىك لەمەۋبەر لە ئەلمانىي رۇژ ئاۋادا بۇ يەكەمجار لەسەر داۋاي خۇيان بۇ ماۋەي دەۋرۇ كۆۋۈنەۋە كرا لەسەر ئابوورى لە ئىسلامدا و ژمارەيەكى زۆر زاناي ئابوورى ناسى ئىسلام بەشداريان كىردى سەۋكى ژوورى پىشەسازى ئەلمانى وتى (ئىمە دەزانىن كە رىزگار بوۋىمان لە بارى خراپى ئابوورىمان ، بە ئابوورى ئىسلام دەبىت . بەلام كىشەكە لەۋەدايە كە ئابوورى لە ئىسلامدا بەشەكە لە ئاينى ئىسلام و جياناكرىتەۋە . بۇ پەپرەۋى كىردى ئەۋ جۆرە ئابوورىيە دەبىت خەلكى ئەلمانىا مۇسلمان بىن كە ئەمەش كاتى دەۋىت) .

ھەروەھا جىگىرى سەۋك ۋەزىرانى روسىيا و كۆمەلىك ئابوورى ناس پىش چەند سالىك چۈۋە قاھىرە و لە زانكۆى ئەزھەر ئامادەي كۆۋۈنەۋەيەكى گەۋرەۋەن لەسەر ئابوورى لە ئىسلامدا لەۋەي كۆۋۈنەۋەكان جىگىرى سەۋك ۋەزىران وتى (ئىمە كەم و كورتى شىۋەيەت و سەرمایەدارى دەزانىن و چاك تىگەشتۈۋىن كە ئەۋ دوۋىرو بۇچۈۋە سوۋد بەرووسىيا ئاگەيەن) ..

سىيەم : لەسەرەتاي ئىسلامەۋە ، ۋەقە كىردى بۇ يەكەم جار لە دنيادا ھاتەكايەۋە كە بۇ سوۋدى مۇسلمانان بەكاربەھات ، كە ئەمەش زۆر بوارى گىرتەۋە ، بۇ نمونە كاتىك ئايەتى : ﴿ مَنْ ذَا الَّذِي يقرضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيضَاعِفَهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَسْطُ ﴾

(البقرة : ٢٤٥) . هاته خواروه ئه‌بودحداح هاته خزمهت چه‌زهرت ﷺ و وتی : سه‌یره ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا ، چۆن په‌روه‌ردگار که خۆی هه‌مووشت ده‌به‌خشێ ، داوا ده‌کات قهرزی بده‌ینی ؟ چه‌زهرت ﷺ فه‌رمووی : (ابو دحداح ئه‌و خیره‌ی تو ده‌یکه‌یت ، خوا ی گه‌وره‌ وه‌ک قهرزێک وه‌ری ده‌گری و له‌ قیامه‌ت دا ئه‌تداته‌وه‌) . وتی : ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا من دوو باخم هه‌یه ، یه‌کیکیان شه‌ش سه‌د دارخوارمای تیا یه‌ و ئه‌وی تریان سی سه‌دی تیا یه‌ و تو شایه‌ت به‌ که هه‌ردووکی به‌خشێ به‌خوا .. چه‌زهره‌تیش ﷺ فه‌رمووی : یه‌کیکیان بکه‌ به‌ خیره‌و ئه‌وی تریشیان به‌ینه‌ره‌وه‌ بۆ خۆت و مال و مناله‌که‌ت ..

ئه‌ویش وتی : ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا باخه‌ بچووکه‌که‌ بۆ من و گه‌وره‌که‌ش ده‌به‌خشم ، ئینجا رۆی مال و مناله‌که‌ی گواسته‌وه‌ بۆ باخه‌ بچووکه‌که‌ و هه‌واله‌که‌ی دا به‌خیزانه‌که‌ی ، هاوسه‌ره‌ خواناسه‌که‌ی وتی (والله ربحت المتاجرة) : به‌خوا بازگانیه‌که‌مان قازانجی کردوه‌ .. (ائنتي الحبيبة / هذا هو الطريق الى الجنة) السنجري .

هه‌ره‌ها که ئایه‌تی ﴿ لَنْ تَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تَحِبُّونَ ﴾ (ال عمران : ٩٢) . هاته خواروه ، ئه‌بوته‌لحه‌ بیریکێ ئاوی شیرینی هه‌بوو به‌خشێ به‌خواو پیغه‌مبه‌ر و موسلمانان و وه‌قف کرا ..

به‌م جو‌ره‌ وه‌قف کردن ده‌ستی پێکرد که نیشانه‌ی برۆی ته‌واوو گه‌وره‌یی ئیسلامه ، وه‌ بووه‌ مایه‌ی سوود و قازانجی زۆر له‌ بواری کۆمه‌لایه‌تیدا ، بۆ نموونه‌ هه‌زار سال له‌مه‌و به‌ر له‌ ولاتی شامدا وه‌قف کردن هه‌بوو بۆ ته‌واوکردنی خویندنی قوتابی و بۆ ژن هینان و بۆ رێبوار و بۆ نه‌خۆش و ته‌نانه‌ت بۆ نان دان به‌ سه‌گی به‌ره‌لا و چاره‌سه‌رکردنی ئاژه‌لان ..

له‌ ولاته‌ ئیسلامی یه‌کاندا له‌م سه‌ده‌ی دوایی یه‌دا ، ئه‌وقافه‌کان له‌ لایه‌ن میری یه‌وه ده‌ستی به‌سه‌ردا گیرا و به‌ چاکی به‌کار نه‌هێنرا ، بۆیه‌ خه‌لکیش دلیان لێی سارد بووه‌ و ئه‌م نيزامه‌ گرنگه‌ی خه‌یرخوازی تا راده‌یه‌کی زۆر په‌کی که‌وت .. که له‌ لایه‌نی کۆمه‌لایه‌تی یه‌وه ده‌یتوانی زۆر خزمه‌ت به‌ کۆمه‌لگا بکات .. ئنجا (کۆمه‌له‌ی ئه‌هلی) و (ده‌زگای خه‌یرخوازی) هه‌مه‌ جو‌ر دامه‌زران و رۆلی به‌رچاویان بینی و ، خه‌لکی بۆ خه‌یرکردن زیاتر متمانه‌یان پێ ده‌که‌ن که ئه‌ویش به‌ داخه‌وه‌ له‌ زۆر شوێن که هه‌شتا دیکتاتۆریه‌ت بالاده‌سته‌ و ریز له‌ مافی مرۆف ناگیرێ ، ئاسته‌نگی زۆر ده‌هه‌ینرێته‌ رێیان و ، پاش کاره‌ساته‌که‌ی ئه‌میریکاش جه‌نگی جیهانی سی‌هه‌م هه‌لگیرساوه‌ و ته‌نها له‌ ئه‌میریکادا (٣٠٠) ده‌زگای خه‌یرخوازی ئیسلامی وه‌ستێنراون ! (شایانی باسه‌ کاتێک ئینگلیز عێراقی داگیر کرد میسته‌ر کوکی کرده به‌رپرسی ئه‌وقاف ئه‌ویش هه‌رچی پێکرا دژی وه‌قفی موسلمانان کردی) .

راستیه‌کانی سونه‌ت ئاشکرا ده‌بن :

هه‌رچی یه‌ک پیغه‌مبه‌ر ﷺ پێی راگه‌یاندووین راستن و له‌ به‌رژه‌وه‌ندی به‌ره‌ی ئاده‌می دان و ، چه‌زهرت ﷺ هه‌یچی له‌ خۆیه‌وه‌ و به‌ زیاده‌ نه‌فه‌رمووه‌ و ، رۆژگاریش فه‌رمووده‌کانی ده‌سه‌لمێنن ، بۆ نموونه‌ :

یہ کہہ : **حزرت** ﷺ **دہ فرموی** : (ما ملأ آدمی وعاء شراً من بطنه ، بحسب ابن آدم لقیّمت یقمن صلبه ، فإن کان لابد فاعلا ، فثلث لطعامه ، وثلث لشرابه ، وثلث لنفسه) أحمد والنسائی والحاکم .

واتہ : **مروّف** **هیچ** **شتیکی** **پر** **نہ** **کردووه** **وہکو** **پرکردنی** **ورگی** **خراب** **بیّت** ، **بہ** **سہ** **بو** **مروّف** **کہ** **چہند** **پاروویہ** **بخوات** **و** **پشتی** **راست** **بکاتہوہ** ، **ئہ** **گہر** **چار** **نیہ** **و** **دہخوات** ، **با** **یہ** **لہ** **سہر** **سی** **گہدہی** **بو** **خواردن** **بیّت** **و** **یہ** **لہ** **سہر** **سی** **بو** **خواردنہوہ** **بیّت** **و** **یہ** **لہ** **سہر** **سی** **کہی** **تریشی** **بو** **ہناسہدانی** **بیّت** ..

گوفاری (الرَّجُل) **ژمارہ** ۶۵ / **سالی** ۱۹۹۷ **کہ** **لہ** **ئہ** **مریکا** **دہردہچیّت** **دہلیّت** : **ٹایا** **ریگاہیکی** **تر** **ہیہ** **بو** **ہلمزینی** **ٹوکسجینی** **زیاتر** ؟ **ہلی** **دہرمانی** **ٹوکسجین** **ہیہ** .. **ئہ** **مہش** **ئہوہیہ** **کہ** **دکتور** **ہاتفیلد** **و** **دکتور** **یسیس** **دوژیانہوہ** ، **لہ** **ئہ** **نجامی** **لیکولینہوہ** **یاندا** **لہ** **نہیننی** **سہرکەوتنی** **وہرزشہوانہکانی** **رووسیا** ، **دہلین** : **ہوی** **سہرکەوتنی** **وہرزشہوانہکانی** **رووسیا** **لہ** **یاریہکانی** **ٹولومپی** **دا** **دہگہرپیتہوہ** **بو** **ئہوہی** **کہ** **دہرمانی** **ٹوکسجین** **لہ** **ری** **گہدہوہ** **وہردہگرن** .. **ئہم** **دو** **زانایہ** **لہم** **راستیہوہ** **گہیشتنہ** **ئہوہی** **کہ** **لہ** **ری** **گہدہوہ** **ٹوکسجین** **دہچن** **بو** **خانہکانی** **لہش** **و** **دہبیّتہ** **ہوی** **رزگارکردنی** **لہش** **لہو** **ژہرانہی** **کہ** **تیای** **دا** **کودہبیّتہوہ** **و** **بہرگری** **لہش** **زیاد** **دہکات** **و** **بیر** **وہوش** **بہہیز** **دہکات** **و** **مروّف** **لہ** **دلہپراوکی** **و** **دوودلی** **رزگار** **دہکات** **و** **نیشانہکانی** **پیری** **دوادہخات** **و** **توانای** **زایہندی** **زیاتر** **دہکات** ..

لہبہر **ئہم** **سوودہ** **زورانہش** **گہورہ** **وہرزشہوانہکانی** **ئہ** **مریکاش** **کەوتنہ** **بہکارہینانی** **دہرمانی** **کوکتیلی** **ٹوکسجین** ، **تا** **لہ** **ری** **گہدہوہ** **بہ** **لہشیاندا** **بلاو** **بیّتہوہ** .. **ئہکری** **پیرسین** **ئہم** **راستیہ** **یہ** **گرنکہ** **ئہگہر** **خوا** **نہبی** **کی** **فیری** **حہزرتی** **کرد** **و** **توانی** **وا** **بہ** **جوانی** **فہرموودہکە** **ی** **داریژی** ؟

کی **دەتوانی** **بہ** **نەخویندەواری** **و** **لہ** **زەمانیکدا** **کە** **زانست** **و** **زانین** **زور** **کەم** **بووہ** ، **لہ** **زیاتر** **لہ** **چواردہ** **سەدہ** **لەمەو** **بەرہوہ** ، **باسی** **مەسەلە** **یەکی** **ئاوا** **بکات** **و** **دەقاو** **دەق** **لەگەل** **زانستی** **ئەم** **سەردەمەدا** **بگوتی** ؟

موسلمانان **ہەرچەند** **ئەگەر** **حیکمەتە** **کەشیان** **نەزانیی** **و** **لەلایەنی** **زانستیە** **کەشی** **شارەزا** **نەبووبن** ، **وہک** **فەرمانبەری** **یەک** **بو** **خوا** **و** **پیغەمبەر** ﷺ **پەیرەوی** **ئەم** **فەرموودە** **یەیان** **کردووە** **ولی** **بە** **ہرەوہر** **بوون** .. **ئیمام** **شافعی** **دەفەرمویتی** : (شانزہ **سالہ** **تیر** **نەبووم** ، **چونکہ** **تیربوون** **و** **زورخوری** **لەش** **قورس** **دەکات** **و** **دل** **رەق** **دەکات** **و** **زیرەکی** **ناہیلنی** **و** **خەو** **دیننی** !)

ناشکرایہ **کە** **قورئانیش** **بہ** **گشتی** **ئاماژہی** **بو** **ئەم** **مەسەلە** **یہ** **کردووە** **و** **دەفەرموی** : (کلوا واشربوا ولا تسرفوا) (نفحات علمية من القرآن والسنة : د. دلاور) .

دووہم / **حزرت** ﷺ **دەفەرمویتی** : (إذا دخلتم علی المريض ، فنفسوا له فی الأجل ، فإن ذلك لا یرد شیئاً وهو یطیب نفس المريض) (ابن ماجہ)

واتہ : **ئەگەر** **چوونہ** **لای** **نەخوش** **ئەوا** **دلی** **خوش** **بکەن** **و** **ہیوای** **بدەنی** ، **ہەرچەن** **ہیچ** **لہ** **قەدەر** **ناگۆژی** ، **بە** **لام** **دیارہ** **ئەوہ** **دلی** **نەخوشە** **کە** **شاد** **دەکا** **و** **زیاتر** **ئارامی** **پنی**

دەبەخشیت ، لە ئیسلامدا سەردانی نەخۆش پاداشتی گەورەیی ھەیە ، چونکە ئەو نەخۆشە لە کۆمەڵ دانا بێت و پاشان ئەوانەش کە سەری ئی دەدەن پەندی لێ وەردەگرن . لەویدا کە قەدری لەش ساغی خۆیان بزانن و لە خێرو چاکە و کاری باشدا بەکاری بهێنن .

لە فەرموودەیەکی تریشدا ھاتوو کە پەروردگار لە قیامەتدا دەفەرمویت : (یاابن آدم مرضت فلم تعدني) واتە : ئەو بەنی ئادەم نەخۆش کەوتم نەھاتی بۆ لام ، ئەویش ئەلیت : خواہ تۆ چۆن نەخۆش دەکەوی تا من سەردانت بکەم؟

پەروردگاریش دەفەرمویت : فلان بەندەم نەخۆش کەوت ئەگەر سەردانت بکردایە ، من لە لای بووم و وەک سەردانی منت کردبێ وای بوو !

ئەم گرنگی پێدانە ئیسلام بەم مەسەلەیە لە سالی (١٩٥٦) دا زیاتر دەرکەوت بەوێ کە (دکتۆر س . سیروف) و (د . ا . تروسکان) سەلماندیان کە ژمارەیی خڕۆکە سپیەکانی نەخۆش (١٥٠٠) یەکە زیاد دەکات ، ئەگەر ئەو نەخۆشە دالەواویی بکری و سەردان بکری (ل ١٢٤ بحث مقارنة / د . دلاور محمد صابر) .

سەئەم : لە فەرموودەدا ھاتوو کە خەتەنەکردن لە فیتەرەتەویە و ، ھەزرەتی ئیبراھیمیش (سەلامی خوا ی ئی ب) خەتەنە کرابوو ، دیارە ئەمەش ھەر لە دیزرەمانەووە لە ئایینی ئیبراھیمدا ھەبوو ، ھەرۆھا لای جۆلەکەش خەتەنە کردن ھەیە ، بەلام گاوردەکان کە دەبواہی خەتەنەیان بکردایە ، نایکەن و زۆر دژایەتیشی دەکەن ..

پزیشکیکی ئەمریکی منالان بەناوی پروفیسۆر ویزویل دەلیت : (من لە ھەفتاکانەووە زۆر دژی خەتەنەکردن بووم ، بەلام ئیستا پاش دیراساتی زۆر لەسەر چاکی و سوودی زۆری خەتەنەکردن لە ھەموو پزیشکەکان زیاتر ھانی خەلکی دەدەم لەسەر خەتەنەکردنی منالەکانیان ..)

شایانی باسە ئیستا زیاتر لە ٦٠٪ ی منالانی ئەمریکا خەتەنە دەکری ، چونکە ئەو منالانەیی خەتەنە دەکری کە مەتر تووشی نەخۆشی شێرپەنجە و ئیلتیھابی (مجاری بولی) و (ئایدز) دەبن . وە تا سالی دوو ھەزار زیاتر لە دە دیراسەیی زانستی لەسەر بلاووتەو ! (حقائق العلم الحديث / عبدالرحمان العصافی) . گوڤاری زانستی ئەمریکیش و تاریکی بەناوی گەرانیووە بۆ خەتەنە کردن بلاوکردووە کە تیایا باسی گرنگی خەتەنە کردنی کردبو ..

بە راستی ھەر ئیسلامە ، کە باسی لە ھەموو لایەنەکانی ژیان کردبێ ، ئەو تا باسی خەتەنەکردن و نینۆک کردن و تاشینی موو دەکات و بەشتیکی فیتەری دادەنێ ، لەلایەکی تریشەووە باسی بوونەووە و ئاسمانەکان و زەوی دەکات و ئەمە بیجگە لە باسی دنیا و ناخیرەت و دروست بوونی مرق و رەوشت و خویی جوان و ... ھتد .. ھەرچی یەکی کیش کە باسی دەکات و گرنگی پێ دەدات گەرە بێ یان بچووک ھەرگیز پێچەوانەیی زانست نیە .

چوارهم / زیږو یادی خواله قورئان و سوننه تدا زور جهخت کراوته سهری ، به تایبته روژی پینج جار دوی نویژدهکان ، که به راستی ئه مهش به حیکمهت دانراوه و لهم دوا ییانه دا زانای دهر وون ناس (د. محمد حافظ الأطرونی) ماموستا و سهروکی بهشی نه خویشی دهر وونی کولیژی پزیشکی (المنصورة) له میسر ، گه یشته ئه راستیهی که ته سیبجات کردن روژی پینج جار دوی نویژدهکان زور کاریگهری یان هیه له سهر میشتک و ئارامی دهکات ، چونکه میشتک له ئه نجامی ئه ته زوی کاره بایهی که هیه ته چوار شه پوولی کاره بایی دروست دهکات و ، دوانیان ده بنه هوئی دله راوکی و ئارامی و دوانیشیان ده بنه هوئی ئارامی و دلنیا یی .. جا دانیشتن دوی نویژ و ته سیبجات کردن ئه دوو شه پولهی ئارامی به هیژ دهکهن و به مهش مروف دل خویش و ئارام ده بیئت . (الشبكة الإسلامية / انترنیت ، باسی / التسیح ینتصر علی الإدمان) .

پینجه م / حه زهت - ص - ده فهرمویت : (مثل المؤمنین فی توادهم و تراحمهم و تعاطفهم مثل الجسد اذا اشتكى منه عضو تداعى له سائر الجسد بالسهر والحمى) بخاری و مسلم و احمد : واته موسلمانان له خوشویستیان و میهره بانیان و سوژیاندا بو یه کتری و ده کو جهسته یه که وان ئه گهر ئه ندامیکی نه خویش بکهوئی هه موو ئه ندامه کانی تری دین به هانا یه وه به شه و نخونی و تا لیها تن ..

زانستی سهرده م سه لماندی که ئه گهر شوینیکی مروف توویشی شتیکی بیئت له ریی جهازی عصبی یه وه هه موو له ش پیده زانن و دین به هانا یه وه ئه م کارهش زانایان به (**sympathetic**) ناوی ده بن که ماناکه ی (المتواد ، المتعاطف ، المتراحم) ه که حه زه تیش پیش چوارده سه ده زیاتر هه مان ئه و وشانه ی به کار هیناوه ، جائه گهر ئه مه خوا فییری نه کرد بیئت چون ده توانی و به وردی باسی به هانا وه هاتن و خوشه ویستی و سوژو میهره بانی هه موو له ش بکات بو ئه و ئه ندامه ی که توویشی شتیکی ده بیئت .. گو قاری الاعجاز / ژ / ۳ / ۱۴۱۸ ه / ک

ئه وانه ی راستیان و تووه !

له کۆن و نوی دا هه میشه که سانیکی به ویژدان هه بوون که هه قیان و تووه و دانایان ناوه به گهره یی ئه م ئاینه و به پیغه مبه ریتی (محمد) دا ﴿ جا بو ئه وه ی که سانی ناحالی و بی ناگا تفهنگ به تاریکیه وه نه نی و توتی ئاسا قسه ی ئه م و ئه و نه ئینه وه ، هه ندی له گه واهی که سانی زانا و ناودار لیرده باس دهکهن ..

✽ نوسهری ئه مریکی (مایکل هارت) ده لیئت (له میژووی پیغه مبه راندا په راویک نیه پیته کانی به ته وای مابی و نه گوپردابی ، مه گهر قورئان که دابه زیه سهر محمد ﴿ (مایک تایسون) (یاریکهری جیهانی بوکسین) ده لیئت (له قورئان وردبوومه وه و دیراسه م کرد ، هه موو وه لامه کانی پرسیاره کانی ژیا نم ده ست کهوت) .

✽ (هانوتو) وه زیری دهر وه ی پیشووی فهره نسا ده لیئت (شوینیکی نیه له سهر رووی زهوی که ئیسلام دهستی نه یگه یشت بییتی ، ئیسلام له هه موو دینه کانی تر زیاتر خه لکی ئاره زووی په یه وه ی کردنی دهکهن) .

✽ پروفیسور یوشیودی کوزان (بہرپوہبہری مرصدی طوکیو) دہلّیت : (ھیچ گرانییہک نابینم له قبول کردنی ئه‌ودا که قورئان فہرموودہی خواہی ، ئه‌و وەسفانہی کورپہلہ که له قورئاندا هاتوون ، هەرگیز ناکرێ له زانستی سەدەیی حەوتەمەوہ هاتبن ، تەنہا (استفتاج) یّک که بکرێ و عەقل بیگرێ ئه‌وہیہ ، که ئه‌و وەسفانہ له خواوہ بۆ (محمد) ✽ نیردراون) .

✽ شاعیری فہرہنسی (لامارتین) دہلّیت (گہورہترین رووداو له ژیانمدا ئه‌وہیہ که من دیراسەیی ژبانی پیغہمبہری خوا (محمد) م ✽ بہ چاکی کردووە و زانیم چ گہورہیی و نہمری بہکی تیاہیہ .. کیّ ہہیہ وەک (محمد) گہیشتبیتہ پلہی بہرزی مرقایہتی) .
✽ زانای لاہوتی سویسری (د. ہانز کونگ) دہلّیت (محمد بہراستی پیغہمبہرہ و ناتوانین ئیتر نکولی بکہین لہوہی کہ (محمد) راہہر و سہر کردہیہ بہرہوریگای رزگاری)
✽ شاعیری ئه‌لمانی (گوتہ) دہلّیت (ہەرچہند قورئانم خویندبێ ، ہەستم کردووە گیانم دہہژینێ .. بہ میژوودا گہرام بەدوای نموونہیہکی بالّا بۆ ئہم ئادہمیزادہ ، لہ (محمد) پیغہمبہردا ✽ دۆزیمەوہ !

بہراستی دەستوور و یاسای ئه‌وروپی ناتەواوہ لہ چاو شہریعەتی ئیسلامدا ، وە ئیمەیی ئه‌ہلی ئه‌وروپا بہہموو زانینمانہوہ ہیشتا نہگہیشتوینہتہ ئه‌وہی کہ محمد گہیشتوہتی) .

وہ کاتیّک تەمەنی گہیشتہ حەفتا سالّ رایگہیاند ، کہ بہخشوہوہ ئاھەنگ دہگیرێ لہو شہوہ پیروزی کہ قورئانی تیا ہاتہ خواریوہ بۆ سەر (محمد) ✽

✽ (لیو تولستوی) دہلّیت (من یەکیّم لہو کہسانہی کہ زۆر سہرسانم بہ (محمد) کہ خوا ہەلی بژاردووە تا دوا پەيام لہ سەر دەستی ئه‌وا بیّت و ببیتہ دوا پیغہمبہر) .
✽ (دکتور ئیرنبرگ) ماموستای زانکۆی ئۆسلۆ دہلّیت (گومان نیہ لہوہدا کہ قورئان لہ خواوہیہ و ، گومانیش نیہ لہ راستیّتی پەيامی (محمد)) .

✽ عەللامہ (بارتلمی ہیلر) دہلّیت (کاتیّ خوا پەيمانی پاراستنی دا بہ (محمد) بہ ئایہتی ﴿والله يعصمك من الناس﴾ ، پیغہمبہر ✽ پاسەوانەکانی ئیزن دا ، ئاشکرایہ مروّف درۆ لہ گەلّ خوێدا ناکاو خوێ ناخەلەتیّنی ، جا ئه‌گەر قورئان لہ خواوہ نہہاتایہ ، ئه‌وا (محمد) پاسەوانەکانی ئیزن نہئەدا) .

✽ فەیلەسووفی ئەمریکی (ارٹرکین) دہلّیت (بہراستی زۆر گہرام بەدوای (نہینی بوون) دا وە زۆر قولّ بوومەوہ لہ لیکۆلینہوہکانم دا ، وە بۆم دەرکەوت کہ ئیسلام نزیکترین ئاینہ بہ ئاسمان و بہنەفسی ئادہمیزاد و ، دُنیا بووم ئه‌وہیہ ئایینی بہرز و پیروژ کہ پیّی رازی بم و بہوای پیّ بہینم)

✽ پروفیسوری ئینگلیزی (ہاروون مصطفی لیون) دہلّیت : (لہ جوانیہکانی ئیسلام ئه‌وہیہ کہ لہ سەر عەقلّ وەستاوہ و ، هەرگیز داوا لہ شوین کہوتوانی ناکات کہ عەقلیان وەلانین ، بہ پیچەوانہی ئاینہکانی ترموہ کہ جەخت دہکەنہ سەر شوین کہوتوانیان کہ بیروباوەریکی دیاری کراو وەرگرن بہبێ بیرکردنہوہ و پرسیار کردنیکی ئازاد) ..

✽ (منى عبدالله ماکلوسکى) قونسولنى ئەلمانى لە بەنگلادىش دەلىت (لە ژېر سېبېرى ئىسلامدا ئافرىقا ئازادى دەست كەوتەو و پلەى بەرزى بەدەستھېنا ، ئىسلام ئافرىقا بەھاوشانى پياو دادەنى و ھەردووكيان يەكترى تەواو دەكەن) .

✽ رۇژنامە نووس و سىياسى ھىندى (كوفى لال جابا) دەلىت (ھېچ ئاينىك نىيە وەك ئىسلام تواناي چارەسەركردنى كېشەى خەلكى ھەبىت لە جىھانى سەردەمدا ، كە ئەمەش بەتەنھا ئىمتىيازى ئىسلامە) .

✽ زاناي فەرەنسى (د . مۇرىس بۇكاى) دەلىت (بەراستى دىراسەى قورئانى پىرۆزىم كىردو ، گەرەم بەدوای گونجانی دەقى قورئان لەگەل زانستى نوئىدا ، بۆم دەركەوت كە ھېچ وتەيەكى تيا نىيە كە شايانى رەخنەليگرتن بىت لەلايەن زانستى سەردەمەو ، بەراستى لایەنە زانستى يەكانى قورئان زۆر سەرساميان كىردم ..) .

✽ (فېلىپ حىتى) مامۇستاي مېژووى عەرەب لەزانكووى ئەمىرىكى دەلىتى : (شىۋازى قورئان جىاوازە لە شىۋازى شتانی تىرو ، ناكىرى بەراورد بىكرى بە شىۋازى تىر ، وە ناتوانى لاساىى بىكرىتەو ، چونكە شىۋازى قورئان لە بنەپەت دا موعجىزەى قورئانە) .

✽ زاناي ئەمىرىكى (مايك ھارث) دەلىت (بەراستى (محمد) تاقە پىاويكە لە مېژوودا كە بە چاكى سەركەوتوو بى لە دىن و دىنيادا ، بەراستى ئەم پىرۆز بوونەى لەدىن و دىنيادا وای كىردو و گەورەترىن كەسايەتى كارىگەر بىت لە مېژووى مرقۇپايەتىدا) . (لە ئىنتەرنېت . پىنگە ئىسلامى يەكان) .

ئەوانەى بى دەنگ بۇ خوا كاردەكەن

لە گرنگترىن ھۆكانى سەركەوتن و قبول بوونى كارەكان ھاتنە كايەى ئەو دلانەيە كە بەبى رۇپامايى و ، بى دەنگ بۇ خوا كاردەكەن ، كە بەداخو و رابوونى ئىسلامى ھىشتا پىۋىستى بە ژمارەيەكى زۆر ھەيە لەوانە و كەمى لەبەردەستايە ..

ئەو دلانە كە بۇ خوا سولخاۋن ، چاۋيان لە پلەو پاىيە نىيە و ئاۋاتىشى پى ناخاۋازن ، ئەو دلانە كە تەنھا بۇ خواۋن ، لايان گرنگ نىيە لە كوئىدا بن لە بانگەوازدا ، لەدواۋە دايان بنىن يان لە پىشەو و سەرقاقلە بن .. لە ھەركوئىدا پىۋىست بن لەوئىدا كاردەكەن بۇ خوا !

ئەو دلانە كە كاريان تەنھا بۇ خوايە ، پىشووۋدان و تەمەلى و بىزارى نازانن و ، ھەرچەندە زىاتر لە كارى بانگەوازدا رۇبچن دوعا دەكەن و دەلىن : (پەرۋەردىگارا لە خىردا خەرىكمان بىكە و سەرقالمان مەكە بەشتىكەو كە تۆ پى رازى نىت ..) .

ئەو دلانە كاتىكى دىارى كراۋيان نىيە بۇ بانگەوازكردن ، بەلكو ھەموو ژيانيان نەزىر كىردو و بۇ ئەم كارە مەژنە ، جا شەو بى يان رۇژ ، ئازاد بن يان بەند كراۋىن ، لە خوۋشىدا بن يان لە ناخوۋشىدا .. چونكە باش دەزانن كەمەقامى بانگەوازكردن مەقامى پىغەمبەرەنە و بەرزترىن پلەو پاىيە ، تەنھا جىاوازى ئەوئەيە كە ئەمان سىروشىيان بۇ نايەت ..

ئەو دالانە كە تەنھا چاويان لە بەهەشت و رەزامەندی خوايە .. لە پیناوی فلان و فیساردا کارناکەن ، لە پیناوی کۆمەڵیک دا کارناکەن و چاويان لە پاداشت و دەستکەوتی دنیایی نیە ..

ئەو دالانە کە حەزەت ﷺ مامۆستایانە و قورئان بەرنامەیانە ، دەچنە پێشەو کاتیك کەسانی تر دەسلەمێنەو و دینەدواوە و ، ئارام دەگرن کاتیك خەلکانی تر شپەزە دەبن و ، سنگ فراوان و چاوپۆشیان هەیە ، کاتیك کەسانیک بەنەزانی یان بەئەنقەست مافیان پێشیل دەکەن و هەلە دەکەن بەرامبەریان ، رق ئەستوور نین و چاويان لە تۆلە کردنەوێنە بۆ نەفسی خویان ، بەلکو تۆلەسەندنیان بۆ پێشیل کردنی هەقی خوايە و ، بۆ پشت گۆی خستنی هەق و راستییە ..

بەگورتی ئەو دالانە بۆ خویان لە هەمیشە بەهاریکدا ژیان بەسەر دەبەن و سینیان سافە بەرامبەر بەخەلک و حەز بەخێرو خوشی دەکەن بۆ هەمووان .. جا ئەوانەش بەراستی دیندارن و بوونەتە (ربانی) کە قورئان هانی هەموولایە کەمان دەدات بۆی و دەفەرموی

﴿لَكِنْ كُونُوا رَبَّائِينَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ﴾ (ال عمران : ۷۹) .

پێغەمبەریش ﷺ دەفەرموێت (إن الله يحب العبد التقي الغني الخفي) (مسلم) . واتە : بەراستی خوا بەندە ی پاریزکاری دل و دەست دەولەمەندی شاراوێ خوش دەوێت .. ئەو (پارێزکارانە) دلایان دەولەمەندە و ئەگەر خاوەن مال و سامانیان بن خێر و چاکە ی ئی دەکەن ، ئەگەر بە ناشکرا سوودی زۆر بوو بۆ هاندانی خەلکی لەسەر چاکەکردن بە ناشکرا خێر دەکەن و ، ئەگەر نا بەجۆریك خێر دەکەن کە دەستی چەپیان بەدەستی راستیان نازانی کە خێرە کە دەکات ..

ئەوانە تیگەشتوون کە مەرجیکی قبوڵ بوونی کار لای خوا ئەوێ کە بەپی شەرع بیئت و تەواو بیئت ، وە مەرجەکە ی تریشی ئەوێ کە بی روپامایی بیئتو تەنھا بۆ رەزامەندی خوا بیئت ..

کارکردن بەنهینی و بەبی دەنگ مانای ئەوێ نیە کە بڕوادار لە خەلک دابریئت ، بەلکو بە پێچەوانەو لەناو خەلک دایە و ، نموونە ی بەرز و بەرپێزەو حەز بەناو و شۆرەت و باسی خۆی ناکات .. بە پێچەوانە ی ئەو کابرایە ی کە یەکیك بەلای دا تێدەپەری و دەلیئت : چەند نوێژەکە ی خشووعی تیا یە ! کا براش کە نوێژەکە ی تەواو کرد وتی برا بزانی بەرۆژووشم !

پیوا باشیک دەلی (هەق وایە لە نیوان خواو بەندەدا کاریکی چاکە ی نهینی هەبی کە تەنھا لەبەر خوا کردبیئت) ، ئەگەر توانیشی زیادی بکات و بیكات بەچەندکاریکی چاک کەکەس پی نی نەزانی ، ئەو چاکترە ، تاوەکو ئەگەر کەوتە ناپەحەتی یەکەو بەو کارە چاکانە لە خوا بپاریتەو بۆ رزگار بوون . وەك ئەوسێ کەسە ی لە ئەشکەوتە کەدا گیریان خوارد و بەو دوایانە رزگاریان بوو کە کردیان بەو کارە چاکانە ی کە بۆخوا ئەنجامیان دابوو .)

ئەوانەى كە (اخفيا) ن مەرج نىيە رووت و رەجال بن ، چۈنكە ئەمە پەيۋەندى بەرووكارو جل و بەرگەۋە نىيە بەلكو شتىكە راستەوخۇ پەيۋەندى بەدلەۋە ھەيە ، ابن الجوزى باسى ئەزموونى خۇى دەكات و دەلىت (بەخوا كەسى وام دىۋە زۆر نوئىژو رۆژۋى ھەبوۋە و كەم قەسەبوۋە و جل و بەرگى سادەى پۆشيوە ، كەچى بەدل ھەزم پىئەئەكردو كەسى واش ھەبوۋ زۆر نوئىژو رۆژۋى سوننەتیشى نەبوۋ ، جل و بەرگى سىپۇرتىشى دەپۆشى كەچى بەدل ھەزم بەنزىكى دەكرد .. بىرم لەم ھالەتە كەردەۋە گەيشتمە ئەۋەى كەمەسەلەكە پەيۋەندى بەدل و دەروونەۋە ھەيە و ، ھەركەس نەينى چاك بى ، بۇنى چاكەكانى لى دىت و ھەر لە دوورەۋە ھەستى پىئەكەيت و رات دەكىشى و مەستت دەكات ! بۇ خوا ، بۇ خوا ، دل و دەروونتان چاك بكن و لە نەينى دا چاك بن)

دوور له چاوی خه لك :

قورئانی پیروں باسی کار و کردہوی چاک دہکات کہ لہ نہینی دا و دوور لہ چاوی
 خہک ٹہ نجام دہدرین و دہفہرمویٹ :
 (۱) ﴿الَّذِينَ يَفْقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
 وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ (البقرة : ۲۷۴) .

واته : ئەرۋانەي مالىيان دەبەخشن بە شەوو بەرۆڭ ، بەنهيئي و بە ئاشكرا ، پاداشتيان
 بۆ ھەيە لاي پەرھەردگاريان و ترسيان لەسەر نية و خەم ناخۆن ..
 ﴿ ٢ 〉 اِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِيَ اِنْ تُخْفَوْهَا وَتُؤْتُوْهَا الْفُقَرَاءَ فَهِيَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَيَكْفُرْ عَنْكُمْ مِنْ
 سَيِّئَاتِكُمْ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿ (البقرة : ٢٧١) .

واته : ئه‌گەر خێرو چاکه‌کانتان ئاشکرا بکه‌ن چاکه و ئه‌گەر بیشارنه‌وه و به‌نه‌ینی
بییدن به‌هه‌ژاران هه‌ر چاکه و ، ئی خوش بوون ده‌بی بۆ گوناوه‌کانتان و خواش ناگاداری
کاره‌کانتانه .

له بنه پتدا شاردنه وهی کارو کرده وهی چاک و خیر و سده قات باشته ، مه گمر له بهر
به رژه وه ندی به کی نایینی و بۆ هاندانی کهسانی تر ناشکرا بکریں ..
(۳) ﴿ ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۚ إِنَّهُ لَا يَحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴾ (الأعراف : ۵۵) .

واته : بانگی په‌روه‌دگارتان بکن و نزا بکن به ملکه‌چی و بی دهنگی ، خوای‌گه‌وره
به‌راستی نه‌وانه‌ی خوښ ناوې که زیاده ره‌وی ده‌کهن (واته : په‌له ده‌کهن له
جی به‌جی بوونی دوعادا و زووکول نه‌دهن و بی هیوا نه‌بن) ..
گرنگی نه‌م مه‌سه‌له‌به نه‌مه‌م‌وددا :

(١) **حه زهت** **ده فہر مویت** (خیر الذکر الخفی ، وخیر الرزق مایکفی) جامع الصغیر / السیوطی (٤٠٠٩) أحمد وابن حبان .

واته : چاکترین زیکر ئه وهیه که بهی دهنگ و به نهینی بیت ، وه چاکترین رزق و روزیش ئه وهیه که سه روهر بهشت بکات .

٢) يهكئك له و حوت كوومه لهی كه له ژيړ سيښهري عهرشي خوادا دهن له قيامه تدا كه سينكه كه خيرئك بكات به دهستی راستی و دهستی چه پی پی نه زانئیت ، وه ههروه ها كه سينكيش كه به تهنه ها و دور له چاوی خه لك يادی خوا بكات و فرميسك به چاوانيدا بيته خوارئ (سعة يظلمهم الله في ظله يوم لا ظل الا ظله :) ، ورجل تصدق بصدقة فأخفاها حتى لا تعلم شاله ما تنفق يمينه ، ورجل ذكر الله خالياً ففاضت عيناه (بخاري و مسلم

٣) حه زهت ﷺ ده فهرموئ : (صنائع المعروف تقي مصارع السوء ، والصدقة خفياً تطفئ غضب الرب ، وصلة الرحم تزيد في العمر ، وكل معروف صدقة ، وأهل المعروف في الدنيا هم أهل المعروف في الآخرة ..) صحيح الترغيب والترهيب / تحقيق / الآلباني ١/ ٣٧٢ .

واته : چاكه كردن مروؤ له ئاخر شهري و تياچوونی خراپ ده پاريزئ ، خير و چاكه ی نهينيش توورپه یی خوا ناهيلئ و ، سيله ی رهحم ته من زياد دهكات و ، هه موو چاكه يهك (قسه بيت ، كردار بيت .. هتد) خير و سه دهقه يه و ، نه هلی خير و چاكه له دنيا دا نه هلی خير و چاكه له قيامه تيش دا ..

٤) روژئك عومهری كوپى خطاب له مزگهوت هاته دهري (معاذی كوپى جبل) ی بينی لای قهبرى پيغه مبهري ﷺ ده گريا ، ئی پرسى بوجی ده گريت؟ وتی : بؤ فهرمووده يهك ده گريم له حه زهت مبيستوه (ﷺ) كه ده فهرمويت (اليسر من الرياء شرك ، ومن عادى أولياء الله فقد بارز الله في الحاربة ، وإن الله يحب الأبرار الاتقياء الأخفاء ، الذين إذا غابوا لم يُفقدوا ، وإذا حُضروا لم يُعرفوا ، قلوبهم مصابيح الهدى ، يخرجون من كل غبراء مظلمة) المعجم الصغير للطبراني ٢٤ / (٤٥) .

واته : روپامایى كه مهكeshی (شرك) ه و ، ههركهس دوژمنایه تی دوستانى خوا بكات ، نه وه دوژمنایه تی خواى كردوه و ، به راستی خوا نه چاكانه ی خوش دهوئ كه پاريزكارو ناديارن ، نه وانه ی كه نه گهر ئاماده نه بوون له بيرناچن و باسيان دهكريت ، وه نه گهر ئامادهش بوون ناناسرين و په نجه يان بؤ دريژ ناكريت ، دليان چرای هيدايه ته و رزگار دهن له هه موو تاريخايى يهك ..

٥) نويزئى فهرز له مزگهوت و به كوومهل بكرئت چاكه و نويزئى سوننه تيش له ماله وه ، چونكه نه وه ی فهرزه نه وه ئازايه تی تيانیه و هه مووان ده بئ بيكه و بشزانريت ئاسايى يه ، به لام نويزئى سوننه ته كان نه گهر كه سينك چه ند زور تر بيكات زياتر له خوا نزيك ده بيته وه و ده بيته خوشه ويستی خوا ، بويه تا زياتر نهينى و دور له چاوی خه لك بيت باشته ، ههروه ها هه ندئ له زانايانيش وهك (ابن عباس) ده لين : خواى گه وره له خير و چاكه ی (تطوع) دا نهينى به باشتهر داناوه و له خير و چاكه ی فهرزيش دا وهك زهكات ئاشكرای به باشتهر داناوه) ..

٦) حه زهت ﷺ ده فهرمويت : (ثلاثة يحبهم الله وثلاثة يسنوهم (يغيضهم) الله ، أما الثلاثة الذين يحبهم الله ، الرجل يلقي العدو في الفنة فينصب لهم نحرة ، حتى يقتل أو يفتح لأصحابه ، والقوم يسافرون فيطول سراهم حتى يحبوا أن يمسوا الأرض فينزلون فيتحنى أحدهم فيصلي حتى يوقظهم

لرحيلهم ، والرجل يكون له الجار يؤذيه جواره فيصبر على أذاه حتى يفرق بينهما موت أو ظمن)
مسند أحمد ١٥١/٥ ، صحيح الجامع ٣٠٧٤ :

واته : سى كۆمەل خوا خوشى دەوين و سى كۆمەلېش خوا رقى لىيانە ، ئەوانەى خوشى دەوين ، يەكەم ، پىاويكە كە بەدوژمن دەگات و نابەزىت تا شەھىد دەبىت يان سەردەكەوئىت ، ھەرۈھا كۆمەلېكىش كەسەفەردەكەن و ماندوو دەبن و ، ھەر ئەو ھەندە لادەدەن بۇ پىشوو ، ھەموو خەويان لى دەكەوى ، يەككىيان نەبى كە زۆر لە خۆى دەكات و شەونويژ دەكات و دواتر ئەوانى تر ھەلدەستىنى بۇ تەواو كردنى سەفەرەكەيان ، ھەرۈھا پىاويكەش كە دراوسى يەكى ئازارى دەدات و ئارام دەگرىت تا مردن يان گواستەنەو و دووركەوتنەو لەيەكەيان جىا دەكاتەو ..

❁ لە فەرمودەيەكى تىرىشدا كە (ابن خزيمە و نساى و ترمذى رىوايەت يان كىردوھ و لە الترغيب والترهيب دايە ھاتوھەكە (سى كۆمەل خوا خوشى دەوين و سى كۆمەلېش خواى گەورە رقى لىيانە ، ئەوانەى كە خوشى دەوين ، يەكەم : كەسيك داوا لە كۆمەلېك دەكات كە لەبەر خوا ھاوكارى بكن نەك لەبەر خزمایەتى ، ئەوانىش ھاوكارى ناكەن و ، پىاويك لەلاوھ يارمەتى دەدات بە جورىك كە تەنھا خوا دەزانى و ئەو كەسەش كە يارمەتى يەكەى وەرگرتوھ . (ئەو پىاوەى كە يارمەتییەكەى داوھ بەنھىنى خوشەويستى خوايە) ..

دوھم : كۆمەلېك بەشەو سەفەر دەكەن و كاتىك دەيانەوى پىشوو بدەن و خەو زۆر خوشەويستەرە لە ھەموو شتىكى تر لەلايان و ھەر ئەو ھەندەى رادەكشىن خەويان لى دەكەوى ! ئالەم كاتەدا كەسيك زۆر لە خۆى بكات و ھەستىت قورئان بخوينى و شەو نويز بكات ، ئەم كەسە خوا خوشى دەوئىت .

سىيەم : پىاويك خوشەويستى خوايە كە لەسرىيەك دا بىت و بشكىن و ئەم نەكشىتەوھ و رووبەرۈوى دوژمن بىتەوھ تا يان سەردەكەوى يان دەكوژى (واتە پىاويكى نەبەرد و ئازايە) ..

ئەوانەش كە خوا رقى لىيانەو خوشى ناوين ، پىرىكى زىناكەرو ، ھەژارىكى لەخۆبايى و ، دەولەمەندىكى ستەمكارە ..

نموونە زۆرن لەو كەسانەى كە گوئيان بەماندوو بوون نەداوھ و ھەستاون بەشەو نويز و خواپەرستى و ھاوھالانى سەفەريان شاھەت يان بۇ داوون ، لەوانەش (پىشەوا بەننا) يە كە پاش سەفەرى دوورو دريژ و ماندوويىتى زۆر ھەرئەو ھەندەى ھەستى كىردى ھاوھالانى خەوتوون ھەستاوھ و كەوتوتە خواپەرستى و شەونويژ و قورئان خوئىندن و پارانەوھ و فرمىسك رشتن لە بەرخوا ..

ھەرۈھا (شىخ بن باز) موفتى سەعودىش ھاوھالانى ئەم شاھەت يەى بۇ دەدەن كە زۆر خۆى بۇ خوا رەنجاندوھ و لەسەر ماندوويەتى زۆرەوھ شەونويژى كىردوھ .

ھەرۈھا كەساھەتى ناودارى فەرەنسى (روجىيە گاروودى) ش ھەمان شتى لە بارەوھ باس دەكەن ، خواى گەورە پاداشتى ئەوان بداتەوھ و ئىمەش سالىح بكات بۇ خۆى !

پیاو باشان له باره ی خو دهرنه خستنه وه ده لئین :

(١) پرسیار کړا له (احمد بن الخضر) : چ کاریک زور چاکه ؟ وتی : چاکترین کار
ئوه یه له نهینې و په نهانی دا خوت بپاریزی له ناوړدانه وه به لای غهیری خوادا !
(٢) جونهیدی به غدادی ده لئیت : (ئیخلاس نهینې یه که له نیوان خواو بهنده دا که
مه لائیکه تانیزانی تا بینوسی و شهیتان ناتوانی تیکی بدات و ههواو شاره زوو ناتوانی
له ری لای بدات) .

(٣) حذیفه ی کوپی قتاده ده لئیت : نه گهر له نهینې دا گوئی رایه لی خوا بیت ، دلت بو
چاک ده کات ، بته وی و نه ته ویست !

(٤) پیاوینک پرسپاری کرد له (ابی الحسن بن بشار) : ریگای رویشتن به رهو لای خوا
چونه ؟ ئه ویش وتی : (ههروهك چون به نهینې گونا هه کهیت ، ئاواش به نهینې
گوئی رایه لی خوا بکه ، تاوه کو دلت بو چاکات و به رهو خیر و چاکه ی به ریت) .

(٥) بیشر کوپی حارثی حافی ده لئیت (کارو کرده وه یه که مه که له پیناوی ئه وه دا که
ناوت بری و باس بگرییت ، چاکه کانت بشاره وه ههروهك چون خراپه کانت ده شاریته وه)

(٦) عه بدول قادری گه یلانی ده لئیت (له نهینې دا چاک به ، زمان پاراو ده بیت له
ئاشکرا دا) (ئیش بکه و ئیخلاصت هه بی ، سهیری کاره کانت مه که به گشتی و به زوری
مه زانه ، ئه وه ی بو خوا نه بی وهرناگرییت ، ئای بو تو ، بو خه لکی ئیش ده کهیت و
ده ته ویست خوا وهری بگرییت .. ئه مه شیتی و نه فامی یه له تو وه !

ئه مه وی ئیش بکه نه به بی دهنگ ، ئه وه ی عارفه و ئیش ده کات له بهر خوا و ه کو
(سندان) وایه ده کیشن به سه ریواو بی دهنگ) .

(٧) حه سه نی به سری ده لئیت (که سانی کمان بینیه ، چه ند توانی بیتیان کاره کانیان
بشارنه وه شاردوویانه ته وه) .

(٨) پیاو باشیک سویند ده خوات و ده لئیت : (نه گهر بم توانی یه خیر و چاکه زیاده کانه
که (تطوع) ن بشارمه وه له و دوو مه لائیکه ته ی که له گه لمان ، ده مشاردنه وه لیان له
ترسی روپامایی ، هه رچه ند ده زانم که ناتوانم هیچیان لی بشارمه وه) .

(٩) (ئیبن وه هب) ده لی (که سم نه دیوه کاره کانی به هینده ی) (حه یوه کوپی شوره یح
(بشاریته وه ، وه ئه و دوعای قبول بو) .

سه ربازی ون

یه که م / له بواری شه هاده ت و جیه ادا :

له کاتی که دا موسلمانان ئابلوقه ی قه لایه کی رومیان دابوو ، گرتنی قه لاکه زوری
خایاندو ناره حه ت بوون ، سه رکرده که یان (مسلمه کوپی عبدالملک) ، داوای کرد که
یه کی که بچیت له کونیکی تایبه ته وه دهرگا که بکاته وه ، نه گهر مرد ئه وه شه هیده و نه گهر
مایه وه ش ئه وه موسلمانان سه رده که ون و پاداشتی گه وره ی ده بیست !

نهمه پیچکه لهووی که پیاوېاشان و سالخان دوعاګانیان دهشاردهوه و به ناشکرا دوعایان نهدهکردو حزیان نهدهکرد کهس بزانی که دوعاګانیان ګیرا بووه ، ههروهه ها نهګهردلیان پریبویه لهګریان زوریان لهخویان دهکرد که فرمیسهکهګانیان بشارنهوه و وایان لهخهکهکه دهګهیانند که تووشی ههلامهت بوون و سهرمایان بووه!

چوارهم / له بواری نارامګرتن وشهکوا نهکردندا :

دیاره مروّف بهردهوام تووشی زهحمهت و نارهحهتی و بهلاو موسیبهت دهبیّت ، قورئان دهفهرمویت ﴿يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَى رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ﴾ (الأنشاق : ۶) .
واته : ئهی ئادهمیزاد بهراستی تورهنجبهريت و زهحمهت دهکیشیت و سهرهنجامیش دهبی بګهپریتهوه لای پهرومردګارت تا پاداشتی رهنچ و ههولهکهت وهریګریت .
یان دهفهرمویت ﴿يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا﴾ (النساء : ۲۸)

واته : پهرومردګار دهیهویت بههوی بهرنامهکهیهوه باری شاننتان سووک بکات ، چونکه مروّف بهلاوازی دروستکراوه و بهرګهی زهحمهت و ناخووشی و سهرګهردانی ناګری .
ئنجا ههیه تووشی ههړچي دهبیّت بههوی ئیمان و باوهړهکهیهوه نارام دهګری و تنها لای پهرومردګار شهکواي حالی خووی دهکات ، ههروهه کههزرتی یعقوب که یوسفی کوړی لی ون کرا و زووخاوی زوریان دایه ، فهرموی : ﴿قَالَ : إِنَّمَا أَشْكُو بَثِّي وَخُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ (يوسف : ۸۶) . واته : یهعقوب فهرموی : بهراستی من سکالا و غهم و پهژارهم ههړ بولای خوا دهبهه و ئهوهی من دهیزانم لهلایهه خواوه لهنهخشه و هیکمهتهګانی له پیښهات و رووداوهکاندا ئیوه نایزانن ..

له پیاوېاشانیش دا ههبووه که سکالای حالیان بو کهس نهبردوه ، ئهوه (ابوبکری کوړی عیاش) ه که بیست سال چاوکی کویر بوو بوو مائو منالهکهی نهیان دهزانی و سکالای حالی خووی لا نهدهکردن ...

پینجهه / له بواری خیر کردندا :

عهلی کوړی حسین بهشهو نانی دهبرد و دهیدا به ماله ههژارهګان و دهیووت خیر و چاکهی نهینی تووړهبوونی پهرومردګار ناهیلئ .. جا زور کهس لهخهکمی مهدینه هاوکاری دهکران و نهیاندهزانی کی دهیکات ، تاوهکو عهلی کوړی حسین کوچی دوايي کرد ، ئینجا که هاوکاری یهکهیان نهما زانیان کهلهو زاتهوه بووه ..

جا کاتئ که ناوبراو کوچی دوايي کرد ئهو فهردانهی که ئهیدا بهکولیاو شهو بو مائی ههژارانی دهبرد شوینهواریان لهسهړ پشتهی بهجیهیشتبوو ، که شتیان شوینهوارهګهیان بینی ، دهلین نزیکهی سهه مائی (ئههلی البیت) ی ههژاری دهژیان ..

ئینجا دوعای دهکردو دهیوت : (خوایه پهنا دهګرم بهتو که له بهرچاوی خهک باش بم و له پهنهانیشدا و دوور لهچاوی خهکمی خراپ بم) ..

چەند نموونەيەك لە ژيانى خواناسان :

يەگەم : ئوھيسى قەرهنى : يەكەكە لەو خواناسە نەناسراوانەى كە حەزەت ﷺ لەبارەيەو بە عومەرى كورپى خطاب ى فەرموو (يائيٰ عليكُم اويس بن عامر مع اُمداد اهل اليمن ، من مراد ثم من قرن ، كان به برص فبرا منه إلا موضع درهم ، و له والدۃ بها بار ، لو أقسم على الله عزوجل لأبره ، فإن أستطعت أن يستغفر لك فافعل) مسلم ..

ئوھيس خەلكى يەمەن بوو لەبەر خزمەتى داىكى نەيتوانى بێتە مەدينە و پلەى بەرزى (ھاوھلێتى) پيغەمبەرى ﷺ دەستكەويٓت .. بۆيە بە (تابەين) دادەنرٓى .. حەزەت ﷺ ديارە خواى گەورە بە سرووش ئاگادارى كردوو كە پياويكى وا خواناس ھەيە ، ئەويش حەزەتى عومەرى ئاگادار كرد كە ئەگەر ھەركاتى چاوى پى كەوت داواى دوعاى خيىرى ئى بكات .. (ئەوھى لە ژياننامەى (ئوھيس) ھوھ دەردەكەويٓ ، بەنھيىنى كاركردنى و خزمەتكردنى داىكى بوو كە گەياندبوويە ئەو پلەبەرزە ، كە دوعاى لاى خوا قبوول بێت و حەزەت ﷺ ئاوا باسى بكات بۆ ھاوھلەن) .

پاش چەند ساليك حەزەتى عومەر لەكاتى حەج دا دۆزيەوھ و داواى دوعاى خيىرى ليكرد . ئينجا ئوھيس ويستى بچى بۆ (كوفە) ، چونكە لە يەمەن ناسراو ئەويش حەزى بەوھ نەئەكرد ، عومەر حەزى كرد كە نامەيەكى بداتى بۆ كاربەدەستى كوفە ، ئەويش نەيوست بۆ ئەوھى وەكو كەسيكى ناديار و نەناسراو بژى ، جا ھەر ساليك خەلك لە كوفەوھ بەاتنايە بۆ حەج ، حەزەتى عومەر ئەحوالى دەپرسى ، كەلەويش ناسرا ، ئەويشى بەجيھيشت بۆ شوينيك كەكەس نەيناسى ! (ئەمە لە كوئى و ئيمەومانان لەكوئى كە حەز دەكەين ئەگەر بكرايە بەبلندگو جاپمان بۆدەن و دەست بگرن بە سنگەوھ بۆمان !)

دووھم : عبدالله ى كورپى موبارەك :

ئيمام ئەحمەد دەليٓت ((خواى گەورە (ابن مبارك) ى پايەبەرز كردووھ بەشتيىكى شاراوھى كەخەلكى نايبين)) .

قاسم كورپى محمد دەليٓت ((ئيمە سەفەرمان كرد لەگەل (ابن مبارك) داو زۆر جار بەدلما دەھات و دەمووت : باشە ئەم پياوھ بەچى ئاوا ناوبانگى پەيدا كردووھ و پايەبەرزە ؟ ئەگەر نوٓيژ دەكات ئيمەش نوٓيژ دەكەين ، خو ئەگەر بەرۆژوو دەبيٓت ئيمەش بەرۆژوو دەبين ، ئەگەر غەزاش دەكات ئيمەش ئەوھ تا غەزا دەكەين ، ئەگەر حەج دەكات ئەوا ئيمەش حەج دەكەين ..

تا شەويك لە رى ئى شام لەماليكدا نانى ئيوارەمان دەخوارد ، چراى مالهەكە كوژايەوھ ، پاش ئەوھى ھەستان چاكيان كرد ، سەيرم كرد چاوى (ابن مبارك) و ريشى تەرپوون لە فرميسك دا ، ئينجا تيگەيشتم كە ئەو پياوھ چەند لەخوا و لە رۆژى دوايى دەترسىو ، ھەربەدھاتنى ئەو تاريكىە يادى قيامەت فرميسكى لە چاوھكانى ھينايە خواري)) ..

سىيەم / ئەيوب السخيتيانى :

ئەيوب زۆربەى شەو شەو نوٓيژى دەكرد و مال و منالى ھەراسان نەدەكرد و نەيدەھيشت پى ئى بزائن ، كە بانگى بەيانيش دەدرا دەنگى بەرز دەكردوھ ھەروەك تازە

له خەو هەستايت . ئنجا له ئامۆزگاري يەکی دا دەلتی : با پیاو له خوا بترسی ، ئەگەر زاھید بوو با زوھدەکە ی عەزەب نەبێ لەسەر خەک ، وە ئەگەر کەسێک زوھدو تەقواکە ی بشاریتەوہ چاکترە لەوہ ی ئاشکرای بکات . ھەروەھا دەییوت : ھەرگیز بەندە یە ک راست ناکا لەگەڵ خوادا ، ئەگەر حەزی له ناو شوڕەت کرد .

زۆر جار كه له مه جلیسیكدا گریانى دههات دهشاردهوه و زۆرى له خۆى دهکرد كه ههستى یێ نهكړئ و دهیووت : (سه‌رمام بیوه و تووشی هه‌لامه‌ت بیوم !)

چوارهم / نه بومسلم ي خهولانی : له زهمانی (معاویه) دا بئ بارانی رووی کرده موسلمانان، خوئی دهرچوو له گه ل خه لکی دا بو نویره بارانه ، له کاتی وه ستانیاندا داوای له نه بو مسلم کرد که بیته پیشه وه و دوعا بکات .. ئه ویش وتی : ههر چه ند کهم و کورتیشم ههیه له هه قی خوادا به لام قهینا کا دوعا ده کهم .. ئنجا هاته پیشه وه و له دوعا کهیدا وتی : خوایه داوای باران له تو ده کهین ، وا من به کوئی گونا هه وه هاتووم دهست مه نئ به روومه وه .. به فزلی خوا ههر له ویدا باران باری ئنجا نه بومسلم وتی : خوایه معاویه منی بو خه لک ئاشکرا کرد ، ئه گهر خیرم ههیه له لات گیانم بکیشه ، ئه و روزه ینج شه ممه بوو ، بو ینج شه ممه ی داهاتوو کوچی دوایی کرد ..

کرده‌وهی نه‌بویه‌کو و یرسیاری جه‌زرت!

پیغمبر ﷺ پر سیاری له هاوه لان کرد : کئی نه مړې به وژئوو بڼوه ؟ نه بڼه کر فهرمووی : من ! ننجا فهرمووی : کئی دواي جه نازه که وتووه ؟ نه بڼه کر فهرمووی : من ! ننجا فهرمووی : کئی نه مړې نانی داوه به هژاريک ؟ نه بڼه کر فهرمووی : من ، پاشان فهرمووی : کئی نه مړې سهردانی نه خوشینکی کردووه ؟ نه بڼه کر فهرمووی : من ، حه زرت ﷺ فهرمووی : (نه م شتانه لای هر که س کؤ بیته وه ده چیته بهه شته وه) . مسلم .

كه واته باسكردنى كرده وى چاكه و ئاشكرا كردنى كه بۇ مه بهستى پىروهرده كردن و هاندانى كه سانى تر بىيٲ و بۇ خۆد رهخستن و چاوه چاوى خه لك نه بىٲ قه يىناكات و خبرو ياداشتى كه م نايٲته وه .

کیشہ مان لہ جی دایہ !

راسته ئيمه شايه تمانان هيناه و موسلمان بووين ، به لام شاخو بروداري تهواوين ؟
چهنده كارو كرده وه و رهوشتمان چاك بئ ، دياره نهونده ئيمان و بروامان كاري
تيكردوين .. پيغه مبهري له باره ي برودار و ئيمانكه كه يه وه دهفرموييت : (مثل المؤمن
ومثل الايمان كمثل فرس في اخيته ، يجول ثم يرجع إلى اخيته ، وان المؤمن يسهو ثم يرجع إلى الايمان
، فاطعموا طعامكم الاتقياء واولوا معروفكم المؤمنين) نيمام احمد واته : نمونه ي برودار و
ئيمانكه ي وهك نه سپيكي وايه كه به گوريسيكي به ميخيكي وه به سترابيته وه ، دييت و
دهچييت و لهو سنوره دهرناچييت كه بوي ديارى كراوه .. برودار سهو دهكات و پاشان
دهگريته وه لاي ئيمان ، خوار دنتان بدن به پاريزكاران و له گهل بروداراندا چاكه بكن .

ثيمان داريی لاف و گهزاف نيه و قسهی زل نيه ، بهلكو (الإيمان ما وقر في القلب وصدقہ العمل) . ثيمان نهويه كه له دلا دهچهسپی و كردهوش راستیهكهی دهسهلمینی ..

خوای گهوره سهرزه نشتی جووله كه كانی كرد و فهرمووی : ﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمَ آمَنُوا بَمَا نُنْزِلُ اللَّهُ قَالُوا نُؤْمِنُ بَمَا أَنْزَلَ عَلَيْنَا وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ ، قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴾ (البقرة : ۹۱) .

واته : كاتيك پييان دهوتریت باوهر بهینن بهوهی كه له لایهن خواوه رهوانه كراوه ، دهلین : ئیمه تهنها باوهرمان بهوه هیه كه بو ئیمه رهوانه كراوه و باوهر ناهینن به هه مو نهوانهی كه دواي تهورات هاتووه ، له كاتيكدا كه ههر نهو قورئانه حق و راستیه و بهراست دانهری (تهورات) ی نهوانیشه ، پييان بلئی : نهی كه واته بوچی پیشتر پیغه مبهركانی خواتان دهكوشته گهر ئیوه ئیماندارن ؟

ئنجا دهفهرمووی : ﴿ وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴾ (البقرة : ۹۲) . واته : سویند بهخوا به راستی موسا نیشانهی فره و موعیزه ی زوری بو هیان ، كه چی كاتی كه چوو بو کیوی طور ، ئیوه گویره كه تان په رست ، به راستی ئیوه سته مكارن ، یاشان دهفهرمووی : ﴿ وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَأَسْمِعُوا قُلُوبًا سَمِعْنَا وَأَشْرِبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ قُلْ بَسْمًا يَأْمُرُكُمْ بِهِ إِعَانُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴾ (البقرة : ۹۳) . واته : یادیان بینره وه نهو سهرده مهی كه په یمانان لی وهرگرتن و کیوی طور مان به سهردا بهرز كرده وه و فهرمانان پیدان : نهوهی پیمان به خشیون له تهورات به توندی بیگرن و لی لا مه دن و گوئی بیستی بن ، به دم وتیان : گویریه لین ، به لام به كرده وه یاخی بوون و گویره كه په رستی چوو بووه دلپانه وه به هو ی بی باوهری یانه وه ، پييان بلئی : ئیمانكه تان شتی نارپه واتان پی دهكات نه گهر ئیوه ئیماندارن !

جا به راستی زور كهس نه م راستیهی به سهردا دهچهسپی كه پیی بوتری : ئیمانداری چۆن وا ده بیته ، نه گهر ئیمانداری ؟ !

عهر به ده شته کی یه كان به رووكهش موسلمان بسو بوون و لاف و گهزافی ئیمانداری یان لی نه دا قورئان پیی فهرموون : ﴿ قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾ (الحجرات : ۱۴) . واته : هه ندیک له بیابان نشینه عهر به كان وتیان : باوهرمان هیناوه و موسلمانین ، پييان بلئی : نه خیر باوهر تان نه هیناوه ، به لام بلین : به ناچاری به رووكهش موسلمان بووین ، هیشتا باوهر نه چوته ناو دلتهانه وه ، خو نه گهر به راستی گویریه لی فهرمانی خوا و پیغه مبه ر بن ، نه وه خوای گهوره له پاداشتی چاكه كانتان هیچ كه م ناكاته وه ، چونكه به راستی خوا لیخوشبوو و میهره بانه .

جاریك به حه زره تیان ۞ وت : ژنیک به روژ به روژووه و به شهویش شه و نویر دهكات ، به لام نازاری دراوسیكانی ده دات ، شهویش فهرمووی : دهچيته دوزه خه وه .

واته ئهوه ئيماندارى تهواو نيه ، نهگينا چون نويز و روژووهكهى له خراپه كردن و ئازاردانى خهلكى ناگيژپنوه ، ئاشكرايه خواى گهوره رازى ناييت كهس ئازارى بهندهكانى بدات به ناهق ، نهك ههر ئادهميراد بهلكو رهوا نيه ئازارى گيان له بهرانيش بدرت .

تازه‌گردنه‌وی نیمان :

وہک باسماں کرد پیویسته زوو زوو به خوْماندا بجینهوه و ئیمانمان تازه بکهینهوه
 ههروهک له قهرموودهدا هاتووه : (إِنْ الْإِيمَانُ لِيَخْلُقْ فِي جَوْفِ أَحَدِكُمْ كَمَا يَخْلُقُ الثَّوْبُ ، فَاسْأَلُوا
 اللَّهَ أَنْ يُجَدِّدَ الْإِيمَانَ فِي قُلُوبِكُمْ) رواه الحاكم بإسناد حسن .

واته : ئيمان كۆن دەبىي و دەرىزى لە ناو دۇندا وەك چۆن جەل و بەرگ كۆن دەبىي و دەرىزى ، داوا بكەن لە خوا كە ئيمان نوێ بكاتەو لە دۇتاندان..

ههروهك چۆن مرۆف پيويستی به ئاويتهيه كه رووی خووی تيا بيینی و خووی ريك بخات ، به هه مان شيوهش پيويستی به هاوهل و پيشهواي خواناسه تا لي يانه وه فيری دینداری راست بێت و رهوشت و خووی چاك كات.

هاوڤلاڻي ھنرھت * ، جاروبار دھستى يھڪٿريان دھگرت و بھ يھڪيان دھوت : (تھال
نؤمن ساعۃ) وھرھ با ئيمانمان تازھ بڪھينھو، ئيتړ پيڳھو كھش و ھوايھڪي ئيماني و
يادي خوايان بؤ خؤيان دروست دھكرد تا زياتر دل و دھرونيان پاك ببتيھو و زياتر لھ
خواي گھورھ نزك بئھو ..

دوو فەرمووده‌ی قنودسی

[illegible]

واته / من و ئىنس و جن له دهنك و باس و مهسه له يهكى گه وره دايين ، من دروستيان دهكهم و غه يري من ده پهرستري ، رزق ددهم و سوپاسي غه يري من دهكري ، خيرم بو بهندهكان داده بزي و شهريان بولاي من سهر دهكه ويٽ ، خوميان لا خوشه ويست دهكهم (له كاتيكدان من هيچ پيويستيم به وان نيه) به وهي كه نيعمه تيان ددهمى .. ئه وانيش به گوناوه سهرپيچي خويان لاي من رهش دهكهن ، له كاتيكدان زور ئاتاجيان به منه و هه ژارن ، ئه هلي يادي من له گهل مندان ، كي دهيه وي له گهل من بيت با يادي من بكات ، ئه وانهي گويزايه ليم دهكهن ئه هلي خوشه ويستي منن ، ئه هلي گوناھيش له رحمة تي خوم

بئىھىوايان ئاكەم ، ئەگەر پەشىمان بوۋنەۋە ، من خۇشەۋىستىيانم ، ئەگەر نەيانكرد من پىزىشكىيانم ، بە بەلا و موصىبەت تاقىيان دەكەمەۋە تا لەكەم و كوپى پاكىيان بىكەمەۋە ، كامىيان تەۋبە بىكات لە دورەۋە دەپەيىنم و كارى بۇ ئاسان دەكەم و دەست ئەدەمە بالى ، كامىيان روو ۋەرگىپرى لە نىزىكەۋە بانگى دەكەم و پىنى دەلىم : بۇ كويى دەچى ؟ بىجگە لە من پەرۋەردگارنىكى تىرت ھەيە ؟ چاكە لاي من بە دە قات پاداشتى دەدەمەۋە و زىياترىشى دەكەم ، خراپەش لە لاي من بە ھىندەۋى خۇى تۆلەۋى دەسىنم و رەنگە چاۋىشى ئى بپۆشم ، بە عىززەت و جەلالى خۇم ئەگەر داۋاي لىخۇش بوۋنم ئى بىكەن ، ئىيان خۇش دەبم .

دوۋھەم : (ما من يوم تَطْلُعُ شَمْسُهُ إِلَّا وَتَنَادِي السَّمَاءُ تَقُولُ : يَا رَبِّ ائْذَنْ لِي أَنْ أَسْقِطَ كِسْفًا عَلَى ابْنِ آدَمَ ، فَقَدْ طَعَمَ خَيْرَكَ وَمَنَعَ شُكْرَكَ ، وَتَقُولُ الْبِحَارُ : يَا رَبِّ ائْذَنْ لِي أَنْ أُغْرِقَ ابْنَ آدَمَ فَقَدْ طَعَمَ خَيْرَكَ وَمَنَعَ شُكْرَكَ ، لِيَقُولَ اللَّهُ تَعَالَى : دَعَوْهُمْ دَعْوَهُمْ لَوْ خَلَقْتُمُوهُمْ لَرَحِمْتُمُوهُمْ . إِنْهُمْ عِبَادِي ، فَإِنْ تَابُوا إِلَى فَنَانَا حَبِيبِهِمْ وَإِنْ لَمْ يَتُوبُوا فَنَانَا طَبِيبِهِمْ) ئىمام ئەحمەد / تفسىر الشىراۋى : ص ۶۶ مج ۱

ۋاتە / ھەر رۇژنىك كە خۇر ھەلدى ئاسمان دەلىن : پەرۋەردگار رىم بدە كە پارچەيەكەم بدەم بەسەر ئادەمىزادا ، خىرى تۆ دەخوا و سوپاسى تۆ ناكات ، دەرياكەن دەلىن : پەرۋەردگار رىم بدە ئادەمىزادە نوقم بىكەم ، خىرى تۆ دەخوا و سوپاست ناكات . شاخەكانىش دەلىن : پەرۋەردگار رىم بدە زەۋى ئى بەيىنمەۋە يەك ، خىرى تۆ دەخوا و سوپاسى تۆ ناكات . پەرۋەردگارىش دەفەرمۇيت : ۋازىيان ئى بەيىن ، ۋازىيان ئى بەيىن ، ئەگەر ئىۋە دروستتەن بىكردنايە رەھمتەن پىن دەكردن ، ئەۋان بەندەۋى منن ، ئەگەر پەشىمان بوۋنەۋە بۇ لام ، من خۇشەۋىستىيانم ، ۋەئەگەر تەۋبەيان نەكرد من پىزىشكىيانم . بە راستى زمان لالە ۋە مۇۋف شەرمەزارە لە رەھمى زۆرى خوا ، خوايەك كە ھىچ شىتىك ۋەكو ئەۋ نىە (لىس كىملە شىء ۋەو السميع العليم) و ، دەسەلات و تواناي بى سنوۋرە و ، دەۋلەمەندە و ئاتاجى بەكەس نىە ، كەچى لە گەۋرەيى و سۆز و مېھرەبانى خۇيەۋە دەفەرمۇى : بەنى ئادەم ئەگەر تۆ بىستىك بىنى بەلاى مىندا من دوۋ بىست دىم بۇ لاي تۆ ، ئەگەر بالىك بىيىت ، من دوۋ بال دىم ، ئەگەر بە پىن بىنى بۇ لام من بە راكردن دىم بۇ لات ! پىاۋچاكىك دەلىن : (سەير لەۋەدا نىە بەندەيەك خۇى خۇشەۋىست بىكات لاي گەۋرەكەۋى ، بەلكو سەير لەۋەدايە كە گەۋرە و (سەيد) نىك خۇى لاي بەندەكەۋى خۇشەۋىست بىكات) .

نامە و ئاگادارىيەكانى پەرۋەردگار

خۋاي پەرۋەردگار ھەر لەبەرە بەيانى مۇۋقايەتىيەۋە بەر دەۋام پىغەمبەرانى ناردوۋە و ھىچ گەلىك نەبوۋە كە ئاگادارى نەكردبىتەۋە و ، لەپىنى پىغەمبەرانەۋە پەيامى خۋايى پى رانەگەيەنرابى . ئەمە بىجگە لەۋەۋى كە ئاسمان و زەۋى و دروستكراۋەكانى خۋاش پەراۋىكن لەبەر چاۋ و ، ئەۋى بەۋىژدانەۋە و بى دەمارگىرى يىرى ئى بىكاتەۋە لە قودرەت و دەسەلاتى پەرۋەردگار تىدەگات . .

ههروهه ها پهروهردگار له پړۍ به لاو موسيښت و مردنی دۍست و خوښه ويسته وه
 بهنده کانی هوښيار دهکاته وه ، تا بير له کوچۍ يه کجاری يان بکه نه وه که هه موو
 مرو قايه تی به دهوله مندو هه ژاره وه و به دهسه لاتدار و بی دهسه لاتوه له بهرام به ريدا
 دهسته وسانن ، هه ر نه وه ندهی بای نه چهل هات رایان ده پړینۍ و بو تاقه هه ناسه يه کیش
 موله تیان نادات !

قوناغه کانی ژيان و منالی و لوی و پیریش نامه ی ناگادار کردنه وهن ، به تایبه تی سهرو
 ریش سپی بوون که خورپه به دل دهخا و سه رلووت ده ته زینۍ !

جاری واش هه یه نامه کان خه ویکی راستن که نه و که سه خو ی ده یینیت یان
 که سیکی دیکه پیوه ی ده یینیت ، که نه وهش بوار بو ره خساندنه و ده ست گرته سا
 به لکو به خو ی دا بجیته وهو بیته سه رپړۍ ..

هه موو نه و ناگادار کردنه وانه له واقعی ژياندا نمونه یان زوره و بویه رچا ورونی نه مه
 چهند نمونه یه که له کو ن و نویدا :

یه کهم : مالیکی گوری دینار ، یه کیکه له گه وړه شوینکه وتوان و باسی ژيانی خو ی
 دهکات و ده لیت : من زور دوور بووم له خوا و به رده وام خه ریکی خراپه کاری و مه ی
 خواردنه وه بووم و مالی خه لکم ده خوارد ، تا روژیک پیاوړکم دی شیرینی ده کړی و به
 کابرای وت : توژی زیادم به ری تا دلۍ که کانه ی پیخوش بکه م ، چونکه پیغه مبه ر ﴿ ۱۰ ﴾
 مژده ی به هه شتی داوه به وانه ی که دلۍ که کانه یان خوش ده کهن .. نه مه دایچله کاندم و
 پیغه مبه رم خوش ویست و هه زم کرد منیش ژن به ینم و منالم بییت ، به لام کی به م
 حاله وه ژن ده دات به من ، بویه توژی خوم چاکرد ، به لی .. ژنم هیناو کچیکمان بوو ناوم
 نا (فاطمه) هه تا گه وړه تر ده بوو زیاتر خوشمان ده ویست و منیش باشت ده بووم ، تا
 روژیک که ده مخوارد وه هات به لاما و پیکه که ی رژاندم ، زانیم نه وه ناگادار کردنه وه یه که
 بوم له خوا وه و بریارما وازی لی به ینم ..

به لام داخه کهم که کهم مرد ، منیش نه وه نده کاری تی کړدم زور خراپ سه رم کرده وه
 خواردنه وه ، شه ویک بریارم دا که نه مشه و زیاتر له جاران خوم مه ست بکه م و ، نه وه نده م
 خواردنه وه بی هوش ته خت لی که وتم .. له نیوه شه ودا خه ویکم بینی که ژيانی گوړیم ..
 له خه وم دا روژی قیامه ت بوو ، هه موو خه لکی راگیرابوون و هه ریه که و به جوړیک له
 عه رقی خو ی دا نقووم بوو بوو .. له وکاته دا یه که بانگده کړان و ده و ترا فلان (هلم
 للعرض علی الجبار) و هره بو به رباره گای خوی جه ببار .. تا نوره ی من هات و بانگم لی
 کرا : نه ی مالیک و هره بو به ر باره گای خوی جه ببار .. ترسم لی نیشیت ، من له م شوینه دا
 به تاقی ته نها چی فریام ده که ویت ، هه ر له م کاته دا بوو که ماریکی گه وړه م بو هات ، هه تا
 توانیم رام کردو ، گه یشتم به پیاوړکی پیری لاواز ، داوام لی کرد فریام که وی ، وتی : من
 پیرو لاوازم و هیچم پی ناکری بوت .. ناچار رامکرد تا گه یشتمه لای گردیک که منالی
 جوانکیله له سه ری و هستا بوون ، منیان ناسیه وه و بانگی که که میان کردو وتیان : فاطمه
 و هره فریای باوکت بکه وه .. نه ویش هات و ماره که ی لی دوور خسته مه وه و وتی : بابا به

سۆيەم / سولتانىكى ولاتى (تشاد) .

(على رمضان ناجيلي) سولتانى ناوچەى (قندى) ۵ لە تشادو ، گاوريكى توندېرە و بوو ، زۆر رقى لە موسلمانان بوو ، بە جۆرىك كە حەزى دەكرد ئەگەر بە دەستى بىت موسلمانان بسوتىنىت ! .

لە سالى ۱۹۷۷ دا لەسەر دەستى بانگخوازىكى نەيجيريا دا موسلمان بوو ، لە بارەى ئەم گۆرانه مەزنەيەو دەلىت : پيشتەر موسلمانانىك دەهاتنە ناوچەكە بەناوى ريبازى سؤفیه تەوہ ، رينمايى خەلکيان دەكرد بە مەرجى كە ديارى و جل و بەرگ و مەرومالاتيان بدرىتى ، ئەم رەفتارەش وای کرد كە زۆر لە خەلکى لە دین دور بکەونەوہ ، چونکە ئەو کارە (إستغلال) کردنى خەلکى بوو .. (ديارە ئەمەش دورە لە ريبازى سؤفیه تى راستەقىنە) .

پاشان بانگخوازىكى نەيجيرى هاتە ناوچەكەمان ، هيچى نە دەويست و حەزەرتى کردبوو سەرمەشقى خۆى كە كافران پىيان دەوت دەتکەينە پاشاو گەورەى خۆمان و هەرجيت دەوى ئەتدەينى ! ئەويش قایل نەبوو ، سووربوو لەسەر بانگەوازکردن بۆ (لاإله إلا الله محمد رسول الله) .. تاوہكو بانگەوازەكەى سەرکەوت و خیر و بەرەكەتى بەدنيادا بلابوؤوہ ..

بەلى .. پاش چەند مانگىك ئەو بانگخوازە توانى قەناعەتمان پى بکات و موسلمان بووين .. پاش ئەوہى من موسلمان بووم لەگەل سولتانى باوكم دا (ماھيم توکى قندى) ، جەنابى باوكم پى و تەم : لە مەوؤو دەبيتە پاشاى ئيسلام و دەبيتە هاوہل و خزمەتکاری ئەم بانگخوازە كە فيرى ئيسلامى کردین .. ئينجا بە مامۆستای وت : كۆرەكەى خۆم بەخشى بەتۆ بۆ خزمەتى ئيسلام ..

منیش لەگەلى رۆيشتم و شەش سال ماينەوہ بەيەكەوہ ، فيرى زۆرىك لە زانستى ئيسلامى کردم لە نەيجيريا و بوومە بانگخواز .. پاشان پى و تەم : لەگەل من بمينەرەوہ و بابەيەكەوہ لە نەيجيريا کاریكەين ، منیش و تەم : دەمەوى بگەرپمەوہناو كەس و کارو گەلەكەى خۆم چونكە قورئان دەفەرموى : (وأنذر عشيرتک الأقربین) ..

پاش كۆچى دوايى باوكم بووم بە سولتان و دووسال لەوناوچەيەدا بانگەوازم کرد و بوومەهۆى موسلمان بوونى (۴۷۲۲) كەس لەهۆزى (سارا قولای) ، كە (۱۴) يان قەشەبوون ، ئاليزەوہ رووبەرپووبوونەوہ دەستى پيكر لەگەل مژدە دەرەكاند لە خوارووى (تشاد) ، كە هەوليان دەدا رى لە بانگەوازی ئيسلامى بگرن و زۆرترين كەس راكيشن بەلاى خوياندان ، بە هەمووشيوەيەك هەوليان زۆردا كە بە پارە و مال و ئافرەت بم خەلتين و كار بۆ ئەوان بكەم ..

بەراستى هەرچەند ئەوان توانای زۆر لەبەر دەستياندایە ، كارو هەولەكانيان كەم بەرھەمى دەبيت ..

هەولەكانيان لەگەلما بى ئەنجام بوو ، ئينجا حكومەتى (تشاد) کردمى بەئەندامى (مجلس الأعلى للشؤون الإسلامية) لە تشاد ..

مژدهدهران كه زانيان هيچيان بۆ ناكړي ، بت پهرسته كانيان هاندا بۆ ئاژاوه نانهوه ،
خوای گهوره ئه كاره شياني بى ته نجام كرد !
✽ سهردانی مهككه ی پیرۆز :

ريځخراوى بانگه وازى ئيسلامى (منظمة الدعوة الإسلامية) ، داوه تنامهى حه جيان
بۆ ناردم ، كاتى سهردانی مهككه كرد و موسلمانانم بينى كه جياوازي نيه له نيوان
رهش و سپى ياندا و هه مووى يهك بهرگى حه جيان له بهردايه ، نه متوانى حوّم بگرم و
به كول گريام ، هه رچهند كه سم له گهل نه بوو له دوست و هاوه لّانم ، كه چى هه ستم ده كرد
كه هه موو نه وانهى دهورم كهس و كارو برامن ، نه مهش واى ليكردم كه سوورتريم له سهر
كاره كه م و گهرم تر هه ولېدهم له بواري بانگه وازدا ، تاوه كو ريځمايى خه لكى بكه م بۆ ئه م
ناينه گه وريه و بريارم دا كه ده ست پى بكه مه وه له ولاته كه م (تشاد) ..

كاتيك گه پامه وه له حه ج بريارم دا قوتا بخانه و مزگهوت دروست بكه م ، له سايه
خواه توانيم دوانزه قوتا بخانه و مزگهوت دروست بكه م و دوانزه بىرى ئاو لى بدهم له ناو
(قندى) .. ئينجا هه ولّم دا كه كۆمه له يهك دامه زرينم بۆ راهيڤانى تازه موسلمانان
له سهر بانگه واز كردن و فيرېوونى قورئان و سوننه ت .. نه مهش سوپاس بۆ خوا هاته دى
✽ بهر بهرسته گانى روى بانگه واز :

نه بوونى و كه م ده ستى بهر بهرسته لهرى بانگه وازدا و زۆربه ي خه لكى رهش و روت
و نه دارن و له م لاشه وه مژدهدهران پارهيان بۆ هه لپژاوه و به ئاره زوى خويان چالاكى
ئه نجام ده دن و خه لكى له خشته ده بن . كاتيك (پاپا) له دواسهردانيدا بۆ ئه فرىقيا
هاته ناوچه كه ي ئيمه ، پلانيڤكيان دانا بۆ هيڤانى ژماره يه كى زۆر له مژدهدهران له
ئه وروپاوه و يه كى له قه شه ئيتالى يه كان پى و تم : رهنگه تا سالى (٢٠٠٢) بتوانين
ناوچه كه هه مووى بكه ينه گاور .. شايانى باسه ئه وان به ناوى خاچى سووره وه كار ده كن
و زۆر فيلېازن و دهركه و تووه كه له پى پيدانى (جورعه) ي تايبه ته وه زۆر له ئافره ته
موسلمانان ته تووشى نه زوكى ده كن ، تاوه كو ژماره ي موسلمانان كه م بكات له تشاد
دوا ئاماره گان له باره ي مژدهدهرانه وه ده لّين ، بودجه ي سالى ٢٠٠٢ ي كارى مژدهدان له
جيهان دا نزىكه ي سى سهد مليار دۆلاره و چوار ههزار و سهد ريځخراوو ده زگاي
تايبه تيان هه يه بۆ كار كردن له جيهاندا و نزىكه ي پينچ مليون و شهش سهد مژدهدهر
هه يه و نزىكه ي چوار ههزار و پينچ سهد ئيستگه و قه ناتى ته له فزيونى هه يه كار بۆ
مژدهدان ده كن ..

وه ژماره ي ئه و گۆڤارانهش كه ده رى ده كن نزىكه ي سى و هه شت ههزار گۆڤاره و
شهش مليار ئينجىليان چاپ كردوه بۆ بلاو كردنه وه ي له م سالدّا (بهرنامه ي) (ندوة
الاسبوع) قنّاة أقرأ / ٢٠٠٢ / ٨ / ٢٩ به ناوى قصص من مدغشقر / محمد الخميس .

له گهل هه موو ئه و هه ول و كۆششه دا نه يانتوانيوه زيانىكى ئه وتۆ به ئيسلام بگه يهن و
هه رچى بهخت ده كن ده بّيت به داخ و حه سرهت بۆيان ههروهك خوای گهوره ده فهرمويت :

﴿ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيَفْضِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُخْشَرُونَ ﴾ (الأنفال : ٣٦) .

واته : بېنگومان ئەوانەى بى باوەڕى مال و سامانى خويان بهخت دهكەن بۆ ئەوهى خەلكى له بهرنامهى خوا دووربخه نه وه ، جا مال و سامانيان بهردهوام بهخت دهكەن ! پاشان ده بێتته په شىمانى و داخ و ههسرهت له سهريان و ، له دوايدا شكست دههينن ، بېنگومان ئەوانەش كه بى باوەڕى بۆ دۆزهخ راپېچ دهكرين .

زۆرجارىش ئەوانەى كه له گهرمهى مژدهدانان دين به رهو ئاينى خوا ، بۆ نموونه قهشه ئىبراهيم فليپس كه پاش موسلمان بوونى ناوى خۆى گوڤى بۆ ئىبراهيم خليل ئەحمەد ده لێت (ئەوهى زۆر سهيره من له چله پۆپهى دلخۆشى سهركهوتنم دا بووم له كارى مژدهدانەكم داو خۆم ئاماده كرد بۆ به دهسته ئىناني پلهى دكتورا له زانكۆى برنستون له ئەمريكا و نامه يه كم نووسى به ناوى (سيف جاليات) ، كه تيايا ده مويست هيرش بكه مه سه ر ئىسلام به وهى كه له قورئان بدهم ، كه چى خوا و پستى وابوو قورئان زال بى به سه رمدا و ئايه تى : ﴿ قُلْ أَرَحِي إِلَىٰ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِذَا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا * يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَمْ نُشْرِكْ بِرَبِّنَا أَحَدًا ﴾ (الجن : ١ ، ٢) واى ليكردم كه به بى ده مارگيرى بېركه مه وه ، تىگه يشتم كه ئىسلام هه قه و سه ره نجام موسلمان بووم سوپاس بۆ خوا .. (گوڤارى الاسره (٧٦) رجب ١٤٢٠ كوچى) .

چوارهم : موسلمان بوونى پرۆفيسۆرىكى ئەمريكى :

پرۆفيسۆر جفرى لانگ باسى موسلمان بوونى خۆى دهكات و ده لێت :

نزىكهى ده سال خه ويكم ده دى و زۆر دووباره ده بۆوه ، به تاييهت ئەو كاتانهى كه تووشى نا په حه تى ده بووم ، خه وه كه شم ئەوه بوو له ژوورىكى بچوك دا كه به رمالى سوورباوى تيا بوو ، ديواره كانى ساده و خۆله مي شى بوون وله په نجه ريه كى بچووكه وه ، رووناكى دهاته ژووره وه ، ئيمه هه موو له چهند ريزيكداهه ستابووين و من له ريزى سى يه مدا بووم و كه سى انم نه ده ناسى و ئيمه هه موومان ده نوشتاينه وه و ناوچه وانمان ده خسته سه رزه وى ، له كهش و هه وايه كى هيمن دا ، كه بى دهنگى بالى كي شابوو به سه ر شوي نه كه دا ، سه يرى پيشه وه م ده كرد ، يه كي ك ئيمام بوو له ژيتر په نجه ره كه دا و به رگي كى سپى له به ردا بوو .. هه موو جار به دلنيايى و دلخۆشى يه وه خه به رم ده بۆوه !

له زانكۆى (سان فرانسيسكو) لاويكى عه ره بى ناسى كه قوتاييم بوو ، په يوه نديمان پته و تر بوو ، ئەو يش قورئانيكى دامى به ديارى ، روژي ك ويستم بچم بۆ لاى له مزگه وتى زانكو ، دابه زيم به قادرمه كاندا ، له به رده گا كه ي وه ستام ، نه متمانى بچمه ژووره وه ، سه ركه و تمه وه و هه ناسه يه كى قولم هه لمژى ، بۆ دووم جار دابه زيمه وه ، قاچه كانم هه ليان نه ده گرتم ! ده ستم دريژ كرد بۆ ده سكى ده رگا كه ، ده ستم ده له رزى و گيانم نيشته سه رعه رقه ، رامكرده وه بۆ سه ر قادرمه كه .. هه ستم به تيشكان كرد ، بېرم كرده وه بگه ريتمه وه نووسينگه كم .. چهند چركه يه ك تيه پرين كه زۆر گرنگ و پرپوون له نه ينى ،

سهیری ئاسمانم کرد ، ئەو دەسەڵە خۆم دەگرم و زۆر لە خۆم دەکەم دوعا نەکەم ! بەلام ئیستا بەرگرم نەماو دوعام کرد (خوا یە ئەگەر دەرئەوێ بچمە مزگەوتەکەو یارمەتیم بدە و بەهیزم بکە !) ، ئەمجارەش دابەزیمەو بەقادر مەکانداو ، پالم نابەدەرگا کەو ، لە ژوورەکەدا دوولاو قسەیان دەکرد ، سەلامم کردو سەلامیان سەندەو .. یەکیکیان پرسیری کرد : ئایا دەرئەوێ شتێ لەبارە ئیسلامەو بزانیت ؟ وتم : بەلێ .. بەلێ . پاشا گەفت و گۆیەکی زۆر رەغبەتی خۆم ئاشکرا کرد کە دەمەوێت موسلمان بێم ، ئیمامی مزگەوتەکە وتی : بێلێ! اشهد ، وتم : اشهد ، وتی : ان لا اله و تم : ان لا اله ، وتی : لا اله ، وتم : لا اله ، وتی : واشهد ان محمداً رسول الله ، وتم : واشهد ان محمداً رسول الله .

بەلێ .. لەدوایەو و تمەو ، بەراستی ئەو وشانە وەک دڵپە ئاو وابوو کە بەگەر ووی وشکی کەسیک دا بچیتە خوارەو ، کە لە تینویتی دا لەو دا بیت بخنکیت .. پاشا دوو روژ فیری نوێژی هەینی بووم ، لە رکاتی دووم دا کە ئیمام قورئانی دەخویند و ئیمەش لەدوایەو بەریز وەستابووین ، من لە ریزی سێیەم دا بووم ، ناوچەوانمان خستە سەر بەرمالە سوورەکان ، کەشو هەوایەکی هێمن بوو ، بێدەنگی بایی کیشابوو بەسەر شوینەکەدا !

ماوستان لە ژێر ئەو پەنجەرەیی کە رووناکی ئی دەهاتە ژووری بەبەرگی سپیەو وەستابوو ! لەناخمەو هوارم کرد : ئەو خەو ؟! ئەو خەو کە یە ! پرسیارم لە خۆم کرد : من ئیستا لەخەو دام ؟! چاوم فرمیسکی رشت و نجا سەلامان دایەو ، السلام علیکم ورحمە الله !

دوای نوێژ سەرنجی دیوارەکانی ژوورەکەم دا کە خۆلەمیشی بوون ، دلم بۆیە کەمجار پێبوو لەو خۆشەویستیە کە بە گەرانهو بۆ لای خوا دەست دەکەوێت ، و ، خانەکانی لەشیشم بەنووری ئیمان رووناک بوونەو ..

جەنابی پروفیسۆر بەردەوام دەبی لەسەر و تەکانی و دەلیت : بەراستی نوێژی بەیانی لە نوێژەکانی تر زیاتر مەروف دەهەژینی ، کاتیکی خەلکی هەموو نووستوون و ئەمیش جیگای گەرم بەجی دێلێ و لەو شەو کش و ماتەدا گۆی بۆ قورئان دەگریت ، هەست دەکات گیانی ئەم جیهانە ماددی بەجی دێلێ و لەگەڵ مەلاییکە تەکاندا سەفەر دەکات تا لەو بەرەبەیانەدا یادی خۆی گەرە بکات و بەرز راییبگریت ..

جابو ئەوێ هەستم بۆ نوێژی بەیانی سێ سەعاتم دانا ، یەکیکیان لەژوور سەرم و ئەوێ تریان لەهۆلە کە داو سێهەمیشیان لای دەستشۆرەکە ، بۆ ئەوێ یە کە بەدوای یە کەدا زەنگ لێبەدەن و خەبەرم بکەنەو و ناچار بچمە لای دەستشۆرەکە بۆ دەستنوێژ شت ..

جا ئەگەر قورئان بەجەدی وەرگریت ناتوانی بەسادهیی بیخوینیتەو ، چونکە قورئان رووبەپرووت دەبیتەو ، هەر وەک ئەوێ هەقی لەسەرت بیت ، گەفت و گۆت لەگەڵ دەکاو رەخنەت ئی دەگریت ، و ئەگەر کەسیکیش دووبەرەکیەتی بکات قورئان تەحەددای دەکات و شەرمەزاری دەکات ..

بۆم دەرکەوت خوای پەروردگار که ئەم قورئانەى ناردوو، چاکتر لە خۆم دەمناسی ، هەمیشە قوئان لە پیش بێرکردنەوێ منهو بوو ، وەلامی پرسیارەکانی ئەدامەو، هەر شەوێک پرسیارم لادروست ببوایە بۆ بەیانى لە قورئان دا وەلامەکەیم دەست دەکەوت .

لەگەڵ ئەفسى خۆمدا رووبەرووبوو مەو لەسەر لاپەرەکانى قورئان و ئایەتە پیرۆزەکانى دا ، چەندەها ئایەت لە قورئاندا وەک دەستیکە کە لە ئاسمانەو دەگاتە دلى نەخۆش و نەك هەرقسەى لەگەڵ دەکات ، بەلکو قسەلەگەل رۆحیشى دەکات .. کاتێک سورەتى (الضحى) م خویند زۆر کارى تێکردم و گریام .. هەستم دەکرد وەک منالێکى ون بووم که دایکى رزگارى بکات پاش ناخۆشى و ئازاریکى زۆر ، ئەم سورەتە هەوالمان دەداتى که خوا دەستمان لى بەرنادات ئەگەر ئێمە بەراستى پەناى پێگیرین ..

کە بۆ یەکەمجار قورئانم خویند هەستم کرد قورئان من دەخوینیتەو، وەکاتێک موسلمان بووم زۆر هەولم دەدا که ئامادەى نوێژى بەکۆمەل بێم لە مزگەوتدا و گوى بگرم لە قورئان خویندنى ئیمام، هەرچەند عەرەبیشم نەدەزانى ! که پرسیارىيان لى کردم لەم بارەىو و تەم : من وەک ئەو منالەم که دەگرى و گوى لە دەنگى دایکى دەبى بى دەنگ و ئارام دەبى ، هەرچەند هیچ لە دەنگى دایکیشى تێناگات ! لە کۆتایى دا هیوادارم بۆ هەتا هەتا لە ژێر سایەى دەنگى قورئاندا بێم !

چەند نموونەى یەکى تری ھۆشیارکردنەو

یەكەم / عەمر خالید دەلى : هەرچەند دوور کەوتبەو لە خواو و گوناھیکم کردبى ، چاوەرپى وەرگەران یان دەعمى سەیارەکەم کردوو، چونکە هەمیشە خوای گەورە بەو ئاگادارى کردووەتو ..

سائیکیان رەمەزان بپارمدا که هەموو ئیوارەىک لە ریزى یەكەم لەگەل ئیمام دا (الله اکبر) ی نوێژدابەستن بکەم ، چەند رۆژى هیئامە دى بەلام وردە و وەلام لى ھات سەرقالیم بەدنیاوە دواى دەخستم ، رۆژیک که گەیشتمە مزگەوت مامۆستا لە رکوع ھەلدەستایەو ، جارێکى تر لە کۆتایى نوێژەکەدا فریای جەماعەت کەوت ، چەند جارێکى تریش کە دەگەیشتمە مزگەوت ، مامۆستا سەلامى دابوو ، خوای گەورە قەدەرى وا بوو بەو وریام بکاتو کە پەیمانى خۆم ھەردەم ببەمەسەر، قاچم وەرگەراو سى ھەفتە نەتوانى لەمال بچمە دەرەو ! (وتارى (رسائل ربانيه) کلام من القلب) .

دووھم / ئەکتەرى میسرى (ئەسرین) گەرپایەو بۆ لای پەروردگار و خوى داپۆشى بەھوى ئەوێ که باوکى پیاویکى خواناسى دەرچووى ئەزھەر بوو ، پاش وەفات کردنى ، دەچیتە خوى ھاوسەرەکەىو و دەلى : بە ئەسرین رابگەىنە ئیتر بەس نیه ، بادەست ھەلگرى لەوێ تیاىتى .. ئەمەش بوو بە خیر بوى و خوى داپۆشى

سێھەم / مەدیجە گامیلی ئەکتەرى میسریش نەخۆش کەوتنى دایکى و چاک بوونەوێ لەو نەخۆشىیە قورسەى کەوتووشى بوو بوو ، وە قبول بوونى دوعاکانى وای کرد زیاتر لەخوای گەورە نزیک بیتەو و بەیارمەتى ھونەرمەندى (داپۆشراو)

نەسرین ی ھاوەلی ئەمیش خۆی داپۆشی . شایانی باسیشە مەدیجە کامیل چەند سائیک
لەمەوبەر کوچی دوازی کرد ، خوا لێی خوش بیئت ..

چوارەم / ئەکتەری میسری محمود الجندی پاش سی و پینج سال کارکردن لە بواری
هونەردا و پاش تەمەنیکی زۆری دوور لە خوازی تەوبەیی کردو لە چاو پیکەوتنیکدا لە م
بارەیهوه وتی : خۆی گەوره بەچەند شتیکی منی ئاگادار کردەوه ، لەوانە : مردنی
ئەکتەریکی ھاوەلی خوشەویستم و سووتانی شوقەکەمان کە هەرچی پەراوی خراپم
هەبو سووتان و تەنھا کتییە ئیسلامیەکانم بو دەرچوو ، هەرۆهە مردنی ھاوسەرەکەشم
زۆر کاری تیکردم و تەوبەم کرد ، ئنجا کە چووشم بو عومرە کردن زیاتر بپرواکەم دامەزرا
(شایانی باسە لە کاتی چاو پیکەوتنەکەدا فرمیسک بە چاوانیدا ئەهاتنە خوارەوه و
دەبیوت من شەرمەزاری ئەو کارانەم کە پیشتر ئەنجام داوه و لەمەودوا کاریک ناکەم کە
خوا پێی ناخۆش بیئت) .. بەرنامەی المواجهات / کەنالی اقرا / مانگی ۲۰۰۲-۱۰
بوارەخساندن بۆ هیدایەت :

ناشکرایە خۆی گەوره (هادی) یەو حەزناکات و قایل نابیئت بەندەکانی کفر بکەن
﴿ ولا یرضی لعباده الکفر ﴾ (الزمر : ۷) . بۆیە بوار بۆ بەندەکانی دەرەخسینی ، سابه‌لکو
رابجێلەکن و وریا ببنەوه .. نموونەش بۆ ئەم مەسەلەیە لە کۆن و نوێدا زۆرن ، کە
دەبینین کەسانیک کلیلێ هیدایەت دیئتە بەر دەستیان و خێرا دایانی پێ دەکەنەوه و
دینەوهسەر ی ..

نەموویەکی لە کوردستانەوه :

مامۆستا مەلەنۆەر حسن خەلکی دیی وەستا خدری سەنگاوەو لەگەڵ مەلابورھان
شریفی قادر کەرەمی دا کە حافزە و هەموو قورئانی لەبەرە ، لەمانگی ۹ ی ۲۰۰۲ دا
دەچنە تاران بۆ چارەسەری چاوی مەلا بورھان ، لەوێ پاش چوونە لای پزیشکی تایبەت
، ئیوارن دەچنە باخچەکانی ناو تاران و مامۆستا ئەنۆەر داوا لەمەلابورھان دەکات کە
بەدەنگەوه قورئان بخوینێ .. کاتیکی مامۆستا مەلا بورھان بەدەنگە خوشەکە ی قورئان
دەخوینێ ، هەر شەوه و چەند کەسیکی فارس و کورد و عەرەب کە بەو ناوەدا تێدەپەن
هەلۆستەیهک دەکەن و قورئان خویندەنەکیان لا خوش دەبیئت ، ئیوارە ی رۆژی دەیهەم
کەلە باخچەیهک دا وەک شەوانی رابردوو قورئان دەخوینێ ، دوو لای (۲۵) سائە
لەلایان دەوستن ، مامۆستاش لەسورەتی (التغابن) دا دەبیئت .. دوا ی تەواو بوونی
قورئانەکە دوولاوەکە کەناویان (عطا) و (فردوس) دەلێن : مامۆستا ئێمە کوردی
خەلکی سنەین و ، چەند سائیک لەمەوبەر لەگەڵ کەسوکارماندا تیک چووین و لەداخا
چووینە دەرەوه و بووینە چەکداری لایەنیکی و ئینجا سەنگەرمان گواستەوه و چوینە ی
لای لایەنیکی ترو ، پاشان گەڕاینەوه ئێران و ماوێهەکی گێراین و بەندیما چەشت ، وا
ئێستاش بپروامان بەهیچ نەماوه و هەرچی خوا پێی ناخۆشە ئەیکەین و ، کارو
کاسبیشمان بازگانییە و زیانی زۆرمان ئی کەوتوو ، جا بەراستی ئەم شەو کە گویمان

لهو قورئانه زوولاله بوو كاری تیكردین و دهمانهوئ تهوبه بكهین ، جا نازانین چی بكهین و چوئن بكهین ..

ماموستا نه نوهریش دهلی : براینه ئیمه ده شهوه له م ناوهین و کارمان تهواو بووه و نازانم بهم ماوه كه مهی كه به دهستمانه وهیه فریای چی دهكهوین ؟

ئینجا ماموستا باسی ئیمان و ئیسلام و تهوبه كردنی بو كردن .. دواتر نهو دوولاهه وتیان ، بهخوا وا ئیستا ههست بهخووشی و دلنیاپی دهكهین .. ئیتر خوا حافیزیان كردو بو بهیانی كار كهی ماموستا و هاوه له كهی تهواو نه بوون بویه ناچار مانه وه ، ههر بو ئیواره بهو ژماره ی موبایله ی كه له دوولاهه كهیان وه رگرتبوو په یوه ندیان پیوه كردن كه شهوئکی تریشمان لیره ماوه ، نهوانیش بهخووشیه وه هاتنه وه هه مان شوین و پاش هه ندی باس و خواسی ئیمانی ، لاویکیان پرسپاری كرد و وتی : ماموستا ئه مپرو له گهرمه ی كارم دا نویرتی نیوه پوم فهوتا نازانم چی بكه م ؟ ئه ویش پیی دهلی : قهیناكه تارادییت و دهقی پیوه دهگری به قهزا بیگیژه وه ! (له پرسپاره كه یانه وه دیاره كه ههر ئه وه شهوه تهوبه یان كردووه و به چاکی كه وتوونه ته خواپه رستی .. به راستی مه سه له ی هیدایهت سهیره ، دوو كهس له كوردستانه وه چه ند وه خته خه ریکن ، ئاله و كاته دا بویان ری بكه وئ و بچه تاران ، له ویش بچه ئه و ناو باخ و باخاته وه و به دهنگه وه ماموستا قورئان بخوینی و دوولای كوردی سنه ، قهدهر بیان نه نیته ئه و شوینه و شهوی ۲۴/ ۲۵ ی ۲۰۰۲/۹ کلیلی هیدایهت بیته بهرده ستیان و دلیان بكریته وه بو هه ق و راستی !

بویه به راستی هه ق وایه بانگخوازین و ئهم په یامه بهرزه بگهیه نینه خه لکی و بی هیوانه بین ، چونكه ههر كه سه و به پیی خوی خیری تیا به ، گرنگ ئه وه یه به جوانی له ده رگای دلی بدری ، سابه لكو بیكاته وه و ببیته مایه ی هیدایه تی ، چه زهت ۛ رۆژیک چوو بو سهردانی جووله كه یه کی دراوسی ی ، كه مناله كه ی زور ناساغ و له سه رمردن بوو ، چه زهت ۛ بانگی كرد بو ئیسلام ، مناله كهش رووی كرده باوکی و وتی : بابه تو ئه لی چی ؟ وتی : كورم به قسه ی (ابوالقاسم) بكه ، ئیتر كوپهش ئیمانی هینا .. چه زه تیش ۛ قه رمووی : سوپاس بو ئه و خوایه ی كه كه سیکی له دۆزهخ رزگار كرد پیمان ..

میراتگرانی پیغه مبه ران

مه سه له ی میرات له ئیسلامدا گرنگی زوری پیدراوه و ریژه كانی دیاری كراوه ، تا هه ركهس به پیی پله ی نزیک و دووری یه كه ی له كوچكردووه وه به شی خوی وه رگریت به جوړیک كه حیکمه تی خوی گه وری میهره بان تیا به رده كه ویت .. به لام میرات ته نها ئه و لایه نه مادییه نییه ، جوړیکی تر هیه كه ئه ویش ئه و میراته یه كه له پیغه مبه ران سه لامی خویان لی بی به جی ده مینی بو شوینكه وتوانیان كه هه رچی وه ری بگری سه رفرازی دنیا و قیامه ته و ، ئه وهش كه وه ری نه گری و له کیسی بدات خه سه ره تمه ندی دنیا و قیامه ته ..

ناشکرایه که پیغهمبران هه‌رچیان له پاش به‌جی بمینی له ماددیات ده‌کری به‌خیر و که‌سو کاریان نابی به‌میراتی وه‌ری بگرن ، چونکه میراتی به‌قیمه‌تی نه‌وان به‌نامه‌که‌ی خوایه و بۆ هه‌موو که‌سیکه له‌گه‌له‌کانیان ، هه‌روه‌ک هه‌زه‌ت ﴿ ده‌فه‌رمویتی : (إن العلماء ورثة الأنبياء ، وإن الأنبياء لم يورثوا دينارا ولا درهما ، وإنما ورثوا العلم ، فمن أخذه أخذ بحظ وافر) ئیمام احمد .

واته : زانیان میراتگری پیغهمبران و ، پیغهمبران دینار و دره‌میان له پاش به‌جی نامینی ، به‌لکو زانستیان له پاش به‌جی ده‌مینی و ده‌بی به‌میراتی له دوا‌ی خو‌یان ، هه‌رچی ده‌ستی بکه‌وی و وه‌ری بگری ، نه‌وه به‌شیکی باشی به‌رکه‌وتوه . هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمویتی : (لا نورث ، ماترکناه صدقة) (بخاری و مسلم)

روژیک نه‌بو هه‌روه‌یره له‌دوا‌ی وه‌فاتی هه‌زه‌ت ﴿ بانگی کرد ، خه‌لکینه‌فریاکه‌ون ، له مزگه‌وت میراتی هه‌زه‌ت ﴿ به‌شده‌که‌ن ، کاتی خه‌لکی چوون چه‌ند نه‌لقه‌یه‌کی زانستیان بینی که تیایا وانه‌ی ئیسلام فی‌ری ئاماده‌بو‌وان ده‌کرا ، هاتنه‌وه و وتیان : کوا هیچمان نه‌دی؟! نه‌بو هه‌روه‌یره وتی : نه‌و زانسته‌ی بینیتان نه‌وه میراتی پیغهمبره ﴿ بۆ هه‌ر که‌سی که بیه‌وی وه‌ری بگریت ..

هه‌زه‌تی زه‌که‌ریا خه‌می میراتیه‌که‌یه‌تی له پاش خو‌ی !

هه‌زه‌تی زه‌که‌ریا ، هاوسه‌ره‌که‌ی نه‌زۆک بوو ، خو‌شی سه‌روپیشی سپی بوو بوو ، کاتی‌ک که‌فاله‌تی مه‌ریه‌می کردبوو (سه‌لامی خوا‌ی لی بی) ، ده‌بیینی که‌خواردنی وای لایه له‌و فه‌سله‌داو له‌و ده‌روبه‌رده‌ا نه‌بوون ، فه‌رمووی : نه‌وانه‌ت له‌ کو‌ی بوو ؟ مه‌ریه‌م فه‌رمووی : رزق و رو‌زی‌یه‌که و خوا بو‌ی ناردووم ، خوا‌ی گه‌وره هه‌رکه‌سیکی بو‌ی رزقی نه‌دات به‌بی (حیساب) به‌ جو‌ریک نه‌و که‌سه خو‌شی نازانی چوون . ئالیه‌ده‌ا دلی داچله‌کی و له‌ناخه‌وه هه‌ژا ، نه‌ی که‌وایه بۆ منیش داوا‌ی کو‌ریک نه‌که‌م له‌ خوا بۆ نه‌وه‌ی ببیته میراتگری راسته‌قینه‌ی پیغهمبرایه‌تیه‌که‌م ، به‌لی .. دو‌عا‌ی کردو خوا‌ی گه‌وره‌ش کو‌ریکی پی‌به‌خشی و بو‌ی ناونا (یه‌حیا) و فه‌رمووی نه‌و کو‌ره به‌راست دانه‌ری فه‌رمانی تایبه‌تی خوایه و گه‌وره و ری‌زداره و خو‌یاریه‌ه له‌ گونا‌هو پیغهمبریه‌که له‌چاکان ..

قورئان ده‌فه‌رمویتی : ﴿ وَكَلَّمَهَا زَكَرِيَّا كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنَّى لَكِ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ، هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ، هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ، فَتَدَاتُهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ أَنَّ اللَّهَ يُنْشِرُكَ بِحَيِّ مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿ (آل عمران : ٣٩) .

له‌سه‌ره‌تای سو‌وره‌تی مه‌ریه‌میش دا ده‌فه‌رمویتی : ﴿ ذَكَرَ رَحْمَةً رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا ، إِذْ نَادَى رَبَّهُ نَذَاءً خَفِيًّا ، قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَرَائِي وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا ، يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا ، يَا زَكَرِيَّا إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَى لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا . قَالَ

رَبِّ أَلَمْ يَكُنْ لِي غُلَامًا وَكَانَتْ امْرَأَتِي عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ، قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُنْ شَيْئًا ، قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ، فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمَخْرَابِ فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ، يَايَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَآتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا ، وَحَنَانًا مِنْ لَدُنَّا وَزَكَاةً وَكَانَ تَقِيًّا ، وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا ، وَسَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا ﴿١٥﴾ (مریم : ۱۵) .

واته : (ئەي پێغه مەهر ۛ ئەم باسە باسی رەحمەتی پەروەردگارتە ، دەربارە ی بەندە ی خۆی زەکەریا ، کاتیەک لە پەرستگای خۆیدا هاناو هاواری برد بۆ پەروەردگاری بە پەنھانی ، وتی : پەروەردگارا ، بەراستی من ئێسکەکانم لاواز بوون و قژی سەرم ھەرھەمووی سپی بوو ، بەلام من ھەرگیز لەدوای پارانەو لەزاتی تۆ ناومێد نەبووم و دەستت نەناو بەروومەو .

بەراستی من لەو ترسەوێکەم کە خەزم و خۆیشان و عەشرەت دوا ی مردن سەرگەردان بن (چونکە کەسیکی وایان تێدا بەدی ناکەم کە شایستە ی گەیانە ی پەیا مە کەت بێت ، خۆت دەزانیت ، خێزانە کە شەم منداڵی نابێت ، بۆیە داواکارم لە بەخششی خۆت بە ھەر وەرم بکە ی و منداڵێکم پێ ببەخشیت کە بتوانێت جێگە ی من بگرێتەو . تا میراتی پێغه مەهریەتی من و نەو ی یەعقوب وەربگرێت ، ھەر وەھا بیکە بە کەسیکی وا ، کە تۆش و بەندە چاکەکانیشت ئێ رازی بن (ئەو ندە چاکە کارو چاکە خواز و دیندار بێت) .

خوای گەورە نزاکە ی گیرا کردو فەرمووی : ئە ی زەکەریا بەراستی ئێ مە مژدەت دەدەینی بەو ی کە کوربێک پێ دە بەخشین و ناویشی یەحیا یە ، پێش ئەو کە سەمان ھاو ناوی ئەو نە کردو .

زەکەریا وتی : پەروەردگارا بە چ شێو یە ک کورم پێ دە بەخشیت ، لە کاتی کدا ھاو سەرە کە شەم منداڵی نابێت و منیش گە یشتوو مە تە ئەو پە پی پیری و پە کە و تە یی (بەلام دیارە ھەمووش تە لای تۆ ناسانە) . ھەزەر تە جو برائیل وتی : پەروەردگاری تۆ ھەربەو شێو یە بریاری داو و فەرمووشیەتی ئەو کارە لای من زۆر ناسانە ، بەراستی پێشتریش تۆم دروستکروو ، وە نە بێت شتێک بووبیت (نە ناوت ھەبوو و نە بوون) . زەکەریا وتی : پەروەردگارا نیشانە یە کەم پێ ببەخشە تا دلنایم ، کە ئەو مژدە یە ھاو تە تە دی ، جو برائیل پێ ی فەرموو : نیشانە و بە لگەت ئەو یە لە سەر بوونی ئەو کورە کە تۆ ناتوانیت سێ شەو ی تەواو (بەرۆژە کانیەو) قسە لە گە ل خە لکدا بکەیت ، (ھەر چەند زمانی تەواو بوو بەلام خوای گەورە لە قسە کردنی خست و تەنھا بە ئێشارەت قسە ی دە کرد) ، ئەو سا لە پەرستگاکە ی ھا تە دەروە بو ناو گە لە کە ی و ئامارە ی بۆ کردن کە بە یانیان و ئیواران تە سییحات و ستایش بکەن .

پاشان کە یەحیا گەورە بوو فەرمانمان پێدا ، ئە ی یەحیا کتیبی تەورات بە توندی بگرە و پابەندی بەو ، ھەر لە تە مەنی نەوجە وانیدا توانای جیا کردنەو ی راست و ناراستمان پێ بەخش ی ، بە داو ھەری یەکی رێک و پێک کێشە ی خە لکە کە ی چارە سەر دە کرد . یەحیا

جاری دووهمیش : پئی وترا (قم) هسته ، بۆ بانگه‌واز کردن و رزگارکردنی خه‌لکی له‌نه‌فامی و جاهیلیه‌ت ، له سوره‌تی المدثر دا ده‌فه‌رموئ : ﴿ يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ، قُمْ فَأَنْذِرْ ، وَرَبُّكَ فَكْبَرُ ، وَثِيَابُكَ فَطَهِّرْ ، وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ، وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْبِرُ ، وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ۝﴾

باوه‌پداران که خۆیان چاکردو که‌وتنه هه‌ولدان بۆ گوێزینی ده‌رووبه‌ر، راسته کیشمه‌کیش دروست ده‌بی‌ت و قوربانیش ده‌دری‌ت ، به‌لام سه‌ره‌نجام سالحان و چاکان ده‌بنه میراتگری زه‌وی و خوای گه‌وره (تمکین) یان بۆ ده‌کات هه‌روه‌ک ده‌فه‌رموئیت ﴿ إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ۝﴾ (الأعراف :) . واته : به‌راستی زه‌وی هه‌ی خوایه و هه‌رکه‌سی بۆی له به‌نده‌کانی ده‌یکا به میراتگری زه‌وی و پاشه‌روژ و سه‌ره‌نجامیش بۆ پارێزکارانه ، هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموئیت : ﴿ وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ۝﴾ (الأنبياء : ۱۰۵) . واته : سویند به‌خوا به‌راستی ئیمه له کتیبی زه‌بووردا دواي ته‌ورات بریارمانداوه که بیگومان به‌نده شیاو و چاکه‌کانم ده‌بنه خاوه‌نی زه‌وی ..

میراتگری زانایان :

زانایان که میراتگری پی‌غه‌مبه‌رن ۞ هه‌میشه هه‌ولیان داوه ئه‌وه‌ی که فێربوون له زانست و زانین له‌خۆیاندا نه‌کوژیته‌وه و بیگه‌یه‌ننه ده‌ست قوتابی‌یه‌کانیان به‌تایبه‌تی و خه‌لکیش به‌گشتی .. مامۆستایان سووربوون له‌سه‌ر هه‌ول و وانه‌وتنه‌وه و قوتابیانیان گه‌رم بوون له‌سه‌ر فێربوون ..

ئیمام مالیک ده‌لی : (پیاوی واهه‌بووه سی سال چووه بۆلای یه‌کیک تا فێرببی) مجاهد ده‌لی (سی‌جار هه‌موو قورئانم خویند له‌به‌رده‌ستی (ئیبن عباس) داو ئایه‌ت به ئایه‌ت پرسیارم لی ده‌کرد) .

هه‌ندی جار قوتابی زیره‌ک و بلیمه‌ت هه‌لکه‌وتوون و مامۆستایان زیاتر گرنگیان پێداون ، هه‌روه‌ک ئیبن و ته‌یمیه که (ئیبن قه‌یم) هه‌میشه له‌خزمه‌تیا بوو تا به‌چاکی زانسته‌که‌ی لی وه‌رگرت ..

به‌هه‌مان شیوه‌ش (ئیبن حجر) ی عه‌سقه‌لانی گرنگی زۆری دا به قوتابییه‌که‌ی که‌ناوی (الحافظ السخاوي) بوو ، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی دراوسی بوون زۆربه‌ی کات له‌خزمه‌تیا بووه ، جاری واش هه‌بوو که‌له‌لای مامۆستانه‌بوایه ، خزمه‌تکاریکی ده‌نارد به‌دوایدا که زووبیته‌وه به‌لای وانه‌کانیه‌وه ..

قوتابی‌یه‌که‌شی به‌وه‌فا بوو بۆی و ژیا‌نامه‌ی مامۆستاکی نووسییه‌وه و ناوی‌نا (الجواهر والدرر في ترجمة شيخ الإسلام ابن حجر) ..

له‌م سه‌رده‌مه‌شدا پێشه‌وا به‌ننا بی‌جگه له‌وه‌ی که قوتابی چالاک و بلیمه‌تی تایبه‌تی هه‌بوو ، توانی زیاتر له نیوملیۆن که‌س بخاته ژێر چه‌تری برایانه‌وه و بیا‌خاته کار بۆ ئیسلام ..

ماموستا (محمد محمود صواف) يش بهرحمته بى له گهل شهو دا كه بهرپرسی
برايان بوو له عيراق و بهگشتى خزمهتى موسلمانانى دهكرد، قوتابى بليمه تيشى هه بوو
كه خواناس و لهخوپردوو بوون و توانيان جى ماموستايان بگرنهوه ، يه كى لهوانهش
(شيخ امجد الزهاوى) بوو، كه خه لكى زور شاهيه تى زانايه تى و سالحى بو شهو
..شايانى باسه زانايان زور گرنگيان داوه بهوى كه لاوان پيښگه يه نن و فيرى شهو
زانسته يان بكن كه له لايانه .. بو نمونه زاناي (محدث) (اعمش) زور قوتابى لاوى
هه بوو له مزگه وتى كوفه دا وانه ي پندهوتن . روژيك كه سيك كه قه درى لاوانى لانه بوو ،
به سهر سوڤمانه وه به (اعمش) ي وت : شه منال و مه زنه چى يه كو تكردونه شهو ؟
شهوش وتى : (بى دهنگ به ، شهوانه كه ئاينه كهت ده پاريزن) .

قورئان باسى شوينكه وتوانى حه زه تى موسا دهكات كه لاو بوون و به دزى فيرعه ونه وه
ئيمان يان بى هينا : ﴿ فَمَا آمَنَ لِمُوسَى إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِنْ قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ يَفْتَهُهُمْ
وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ ﴾ (٨٣) يونس
واته : كهس باوه رى به موسا نه هينا جگه له چهند لاويك و ، خه لك هه موو ده ترسان له
فيرعه ون و دارو دهسته كه ي كه به لايان به سهر بهيئن و تووشى نازار و شه شكه نجه يان بكن
، به راستى فيرعه ون خو ي به گه وه و بلند ده زانى له زه وي دا ، به راستى شهو له سنوور
دهرچوان بوو .

هه روه ها شهوانه ي كه شوين كه وتوى حه زه تى ښ بوون زور به ي زور يان لاو بوون
وبه فه زلى خوا و به رهنج و خه باتى شهوان شه دينه گه يشته ئيمه ..

ههولئى بى وچانى ميراتگران

ژيانى دنيا كه م و كورته ، كورد واته نى پيچى مي زه ريكه ، ياشه روژو قيامه تيش هه تا
هه تايى و نه براوه يه ، قورئان ده فهرمويت : ﴿ وَيَوْمَ يَخْشَرُهُمْ كَأَن لَّمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِنَ النَّهَارِ
يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴾ (يونس : ٤٥) .

واته : روژيك كه زيندوويان ده كه ينه وه هه ست ده كهن بهوى كه ژيانى دنيايان
هه روه كه ته نيا ساتيك بووبى بويه كتر ناسين و هيچى تر ، جا شهوانه ي كه برويايان به
په روه دگاريان نه بوو خه ساره تمه ندو سهر ليشتيو او بوون .

حه زه تيش ښ ده فهرموي (مالدنيا فى الآخرة إلا مثل ما يعمل أحدكم إصبعه فى اليم فلينظر بم
يرجع) (مسلم) . واته : دنيا له چاو ناخيره تدا وه كه شهويه كه سيك په نجه بكات به ئاوى
دهر يايه كدا و كه په نجه ي ده ره نايه وه بزاني ت چى به په نجه يه وه ديت !

دوزه خيش شه وهنده تاوى سه ندوه و سه خته ، كه هه رچى بكري بو زگار بوون لى
هه ركه مو ، سهر فرازى راسته قينه ي مروف شهويه له ده ست دوزه قوتار بييت و پيښي ته
به هه شته وه . ﴿ فَمَنْ زُحِرَ عَنْ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْفُرُورِ ﴾
(آل عمران : ١٨٥) .

ئۇنجا كاتىك بېرودارى راستەقىنە لەم راستىيە تىدەگات ، بەردەوام لەهەول و كۆششى بىۋچان دا دەبىيت ، بۆ بەدەست ھىنسانى رەزامەندى خىۋاي گەورە ، كە ماىيە سەرۋازىيە لەدنيا و قىامەت .. ۋە ناۋبەناۋ بەخۇيدا دەچىتەۋە و لۆمە و سەرکۆنەى خۇي دەكات و ھەموو ئەوانەى كردوونى بەكەمى دەزانى ، پىشەۋا (ابن الجوزى) دەلى (بەراستى من ئاۋاتم پلەۋپايەى ئىمانى بەرزىۋو ، كەچى داخەكەم تەمەنم بەسەرچوو ، ئەۋەى ئاۋات و مەبەستم بوو پىۋى نەگەيشتىم .. جا من حالى خۆم ۋەك پىشەۋا (ابن عقىل) دەبىنم كە بەخۇي دەلىت : ئەى ناتەۋاۋ قەسەى زل دەكەى بۆ ئەۋەى بلىن قەسەزەنە ، خۆ تۆ گەورەترىن و بەنرخترىن شتىكت لەدەست داۋە كە بەلاى ژىرەكانەۋە گىرنگە ، كە ئەۋىش رۆزانى تەمەنە تاگەيشتىتە ئەۋەى كە لەلايەن ئەۋانەى سەبەينى دەمرن پىت بووترى قەسەزان و لىزان ، دوايى ئەۋەش كە باست دەكاۋ باسكراۋىش كەتۋىت ناۋوباستان كۆيىر دەبىتەۋە لەگەل تەخت بوونى گۆرەكانتاندان ، ئەمە ئەگەر باس و خواست بگاتە دواى مردنت ، خۆرەنگە نەگات و ھەر لە ژيانى خۆتدا لايىكى چوست وچالاك و بەتوانا تر لە تۆ ھەلگەۋى و ھەموو ناۋشۆرەتەكە بۆ خۇي بەرىت !

مىۋقە ژىرەكان سەرقالى ئەۋەن كارىكەن بەۋزاستەى بىلۋى دەكەنەۋە و ، چاك بۆ نەفسى خۇيان دەپوانن و ھەلى دەسەنگىنن .. ئاى بۆ نەفسى من ، چەندەھا مۇجەلەدم نووسى لەچەندەھا بۋارى زانست دا و پلەيەكى چاكم پىۋەدەست نەھىنا . ئەگەر دانوستانم كىردى لوت بەرزىۋوم و ئەگەر ئامۇزگارىش كىرايم نەرم نەبووم . ۋەھەر ئەۋەندەى دنياشم بۆ لۋايىت ، ۋەك قەلەرەش چۆن دەكەۋى بەسەر لايىك دا ئاۋەھا بۆى چووم و كەۋتووم بەسەرى دا ! خۆزگە ئەگەر لەۋلاكەشم دەخوارد بەھىندەى ناچار (مضطر) يىكم بخواردايە كەلە مردارەۋەبوۋىكە دەيخوات ! ئاى لە من ، كە ئەمىر لەسەر روى زەۋىي و سەبەى لەژىر خاكدام ، بەخۋا بۆگەنى لاشەم پاش سىرۋىز لە ژىرگىل دا كەمتەرە لە بۆگەنى رەۋىشت و خووم كەمن لەناۋ ھاۋەلانم دام .. بەخۋا من پىشۋودرىژى و حىلمى خۋا بەرامبەرم سەرسامى كردووم .. چۆن كىردەۋەكانم پەردە پۆش دەكا و كەچى من دەمەۋى ئاشكرائى بىكەم ؟ ئەيەۋى كۆيم و من پەرئەۋازەم و خۆم كۆناكەمەۋە !

سەبەينى دەلىن زانائى پاىبەبەرزى خۋاناس كۆچى دوايى كرد ، سابەو خۋايە ئەگەر چاك بىيانناسىمايە ئەسپەردەى خاكىيان نە دەكردم !

بەخۋا .. ھاۋار ئەكەم لە نەقسەم و كەشقى دەكەم ، ھەرۋەك چۆن كەم و كورتى دوزمن كەشف دەكرى و ! دەگىرم و دەنالەم ھەرۋەك كۆست كەۋتوۋى جەرگ بىراۋى پۆلە مردوۋ ! بەخۋا چاكەيەك شك نابەم كەلاى خۋا پىۋى بىپارېمەۋە و بلىم خۋايە لەبەر فلانە چاكە لىم خۆش ببە ! .. لەگەل ھەموو ئەۋانەشدا ھەرچەند ئاۋرەدەمەۋە فەزل و چاكەى خۋادەبىنم بەسەرمەۋە كە سەروزيادەمە و ، پاراستنى دەبىنم لەگەل ئەۋەدا كە دوزمنان زۆرەن و بەدەسەلاتن و ، ھەرچىم داۋا لى كردىت ھاتوۋە بەھانامەۋە و بۆى جىۋەجى كردووم .. ئاۋام لەگەل دەكات خۋاي گەورە لەكاتىكدا كە ئەۋ دەۋلەمەندە و ھىچ ئاتاجىكى بەمن نىيە .

ئەوئەش كارو كردهوئى منە ، لەكاتىكدا كە ھەژاروكەم دەست و بىچارەم و ھىچ بىنانوويەكشەم نىيە ئەوئەنەبى كە دەلئىم :نەمزانى ، چىبەكەم ، لەدەستەم دەرچووا ، بەخوا پەرەردگار بەچاكى و لەش ساغ دروستى كردووم و دللى بەجۆرىك رووناك كردووم بەزىرەكى ، كە زۆر شتى ناديارم بۆ دەردەكەوى و زووتى دەگەم .

سەدەمەخابن بۆ تەمەنى كەبەسەرچوو لە شتىك دا كە رازى بوونى خواى لەسەرئەبى ، ئاى بۆ مەحرۇمىم لەگەيشتنە پەلەى رەزنامەندى خوا !

ئاى داخەكەم (على مافرطت في جنب الله) ، چۆن دۆژمەم بەخۆم خۆش كرد ! ئاى لەوژۆژەى كەلەبەر چاوى ئەوانەى كە بەچاكيان دەزانىم رادەگىرىم و ئەندامەكانى لاشەم شاىتەتەم لەسەر دەدەن و ئابرووم دەبەن لەكاتى ئىقامەى حوججەت دا ..

پەرەردگار ، پەشىمانەم بەدل لەو پۆخلەواتەم و ھەستاو بەراستى بۆ پاكرەندەوئى ھەرچى مابى لەكەم و كوڤى و ناتەواوى ، ھەرچەند پەنجا سالم و وەكو كەلوپەلى رزىووى بى كەلكم !

زانىنەكەم رازى نابى تانەمبات بەرەو رەوشتى بەرز و ھىچ چارىكىشم نىيە پەشىمانى و خەم خواردن ئەبى !

پەرەردگار ، من بى گوڤىم نەكردووى لەوئەدا كەنەزانم چەند نازو نىعمەتەت پى بەخشىووم ، يان بىرم چووبى كەچەندە چاكەت بەسەر مەوئە .. دەلئىم ببورە لەوئە كە ئەنجام داوە ..

ئىنجا (ابن الجوزى) پاش ئەوئەى ئەم رازوونىاز و سەرزنەشتەى (ابن عقيل) تۆمار دەكا دەلى : (خو ئەمە بۆ ئەوئەنىيە كە گوناھى گەورەم لەدەست قەوماى ؟! تاكەس ئەو گومانەم پى ئەبە كەوانىيە ، بەلام من كاروكرەوئە و كەمتەر خەمىيەك ھەيە كە ئەئەبوو وابوو مایە و ، لاىەق نىيە بەكەسىكى وەك من ، كە خوا ئەوئەندە نىعمەتى زانست و تىگەيشتن و ژىرى پى داوم) .

دىارە پىاوباشان دەيانەوئى لەرى لۆمەى نەفسى خۆيانە موسلمانان فىر بكنە و ھۆشياريان بكنەوئە ، ئەگىنا (ابن الجوزى) زانايەكى ناودار بوو كە نزىكەى نەوئەد سالىك ژىاو زۆرتىن سوودى لەتەمەنى وەرگرت و بەسەدان پەراوى نووسى و ھەردەم لە خزمەتى بانگەوازى خوادا بوو ، نزىكەى (۱۰۰) ھەزار موسلمانى تاوانبار و گوناھكار لەسەردەستىا تەوئەيان كردوئە و بىست ھەزار كەسىش لەسەر دەستىا موسلمان بوون ، (ابن عقيل) يش دەلئىن بەھەمان شىوئە بوو و پەراوئىكى بەناوى (الفتون) ھوئە نووسىوئە كە ھەشت سەد مۆجەلەدە !

دەبىت تەمەنى چەند بووبى و چۆن بەرەكەت كەوتبىتە ساتەكانى ژيانىيەوئە و توانىبىتى ئەو ھەمووئە بنووسى و خزمەت بكات ؟!

بى گومان ئەو دووزانايە پىاوى باش بوون و كارى مەزنىشيان كرد ، كە بەزۆر كەس ناكړى ، بەلام ديارە ھەرچى بۆ قىامەت بكړى ھەر كەمە جەزەت ﷺ دەفەر موى : (لو أن رجلاً يُحِبُّ علي وجهه من يوم ولد إلى يوم يموت هرماً في مرضاة الله عز وجل لحقَّه يوم القيامة)

(ئەحمەد / المسند ١٨٥/٤ ، والصحيح الجامع / ٥٢٤٩) . واتە ئەگەر كەسێك لەو رۆژەى
لەدايك دەبێت تا ئەو رۆژەى بە پیری دەمرێت لەسەر دەم رایكێشن و سزای بدەن لە رۆژی
خودا ، لە رۆژی قیامەتدا بەكەمى دەزانى .

بەهەمان شیۆه لە فەرموودەدا هاتوووە كە شەهید لە قیامەتدا كە ئەو هەموو نازو
نیعمەتە ئەبینى داوا دەكات بگەڕێتەوە بۆ دنیا بۆ ئەوەى لەرۆژی خودا چەند جار شەهید
بكرێتەوه ..

چاك وایە لە ژيانى دنیادا گورج و گۆل و گەرم و گورپین ، ئەوەتا پیاو باشێك لۆمەى
زۆر لە خەلكانى سەردەمى خۆى و زۆر لە ئێمەش دەكات و دەلى : (عمرک یذوب ذوبان
الثلج وتوانیک ابرد منه) واتە : تەمەنت وەك بەفرو سەهۆل دەتوێتەوه و هیممەت و
هەولیشت لەو بەفرو سەهۆلە ساردترە ..

وەكەلهتى مەزگینى و مژدە ١

یەكێ لە سیفاته دەروونى یەكەانى مەرووف زوو بى هیوا بوونە ، هەروەك خەوای
پەرورەدگار دەفەرموێت : ﴿ وَلَئِنْ أَدْقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ إِنَّهُ لَكُفُورٌ ﴾
(هود : ٩) بەخو ئەگەر خێرو خوێشى و ئاسوودەییەكەمان بە ئادەمیزاد بچێژین ،
لەوودا بۆ تاقیکردنەوهى ئێى بسینینەوه ، ئەو بەراستى دەبینین ئەو كەسە نا ئومیدو
بى هیوا و ناشكۆرە .

دیاره ژيان بەگشتى رەنج و ماندوو بوونە و ، بانگخوازانیش زیاتر لە خەلكى تر بۆ
چەسپاندنى هەق و راستى تووشى دەردەسەرى و ناپەهەتەى دەبن ، بۆیە قورئانى پیرۆز
پەرورەدیان دەكات لەسەر پشووڤرێژى و بى هیوا نەبوون ، هەروەك دەفەرموێت : ﴿ لَا
تَتَّبِعُوا مِنْ رُوحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَنْفُسُ مِنْ رُوحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ﴾ (یوسف : ٨٧) . واتە :
لەسۆز و میهرەبانى خوا نا ئومید مەبن ، چونكە بەراستى كەس نا ئومید نابێت لە سۆزو
میهرەبانى خوا جگە لە كەسانى خوانەناس و بى باوەر ..

بەچا و گێڕانیكى خێراش بەژياننامەى پەر بەرەكەتى حەزەت دا ﷺ ، بۆمان
دەردەكەوى كە هەرگیز بى هیوا نەبوو ، تەنانهت لە كاتە سەختەكانیشدا كە تروسكایى
بەدى نەكراوە ، ئەو كاتى كۆچى بۆ مەدینە كە خۆى و ئەبویەكر بوون و سوراقەش بە
هیواى شاباش و خەلاتى زۆر هێرشى بۆ هێنان و ، وڵاخەكەى سەرسمى داو كەوتە
خوارەوه ، كەزانی دەستى نایانگاتى داواى (امان) ی كرد ، حەزەتیش مژدەى دایە
كە لەداها تەودا باز نەكانى كیسرا دەكاتە دەستى ، وەهاتیشەدى و كاتى فەتحى فارس
كراو غەنیمەتەكان هێنران بۆ مەدینە ، حەزەتى عومەر بە سوراقەى فەرموو ، باز نەكانى
كیسرا بگەرە دەست و بەناو موسلماناندا تۆزى پێوهى بگەڕى ، ئەویش كردیە دەستى
و ، دەستى بەرزكردەوه و بەناو موسلمانان دا هات و چوو ..

لە غەزای خەندەقیش دا كە هەموو دەرگاكان لە موسلمانان داخرا بوون ، دۆژمان لە
هەموو لایەكەوه هێرشیان هێنا بوو ، جوولەكەش لەناووه پەیمانیان شكاند بوو ،

حه زرت ۞ که له سهر رای (سلمان) چالی ئی دا بۆ بهرگرتن له دوزمن و هاوکاری
 هاوهلانی دهکرد له چال هه لکهندن و گل گواستنهوه دا ، بانگیان کرد بۆ تاشه بهردیکی
 گهره ی سهخت که به هاوهلان نه دهشکا و هه زرت که پاچی لیداو پریشکی ئی بووه وه
 فرموی مرده تان ئی بی فه تحی فارس و رۆم ده کهن ! سهره نجامیش هه روا ده رچوو ...
 (شایانی باسه درێژی چاله که (۵) کم و پانی چوار مه ترو قولی سی مه تر بوه ، جابرانه
 ئه و کاره له و رۆژدا چه ند زه حمه ت بووه و ئنجا بی هیواش نه بوون ..)

له رابوونی نوێش دا به ننا به هاوهلان و شاگردانی وت : بی هیوا مه بن ، بی هیوایی
 له ره وهشتی موسلمانان نیه ، راستیه کانی ئه مپۆ خه ونه کانی دوینین هاتوونه ته دی ،
 خه وه کانی ئه مپۆشمان راستیه کانی سه بهینین ، کات هیشتا به به ریه وه ماوه و تا
 ئیستاش نیشانه کانی ساغی و سه لامه تی به هیژن له دهروونی گه لی بروادارمانا ،
 هه رچه ند فه ساد بلّوه و ته شه نه ی کردووه ، بی هیژ و لاواز هه مو ژبانی هه روا نابی و
 به هیژیش تاهه تاهه تا به هیژ نابی (ونرید أن نمّن علی الذین استضعفوا فی الأرض
 ونجعلهم أئمة ونجعلهم الوارثین) . (الرسائل / الامام البنا) .

پیاویك كه هه رگیز بی هیوانه بوو !

شیخ محمد عبدالفتاح شریف ، یه کیکه له برا دیڕینه کانی میسر ، که له سه ره تای
 چله کانه وه په یوه ندی کرد به پیشه وا به نناوه ، له و رۆژگاره دا که موسلمانان له غه فله ت و
 خه ویکێ قولدا بوون .. له و رۆژه وه که به یعه تی دا به بانگه واز خۆی نه ز کرد بۆ کارکردن
 و هه ولئ بی وچان بۆ گه یاندنی بانگی خوا له سه رتاسه ری میسردا ، جا له بهر ئه وه ی
 ئه ندازیار بوو له به رتیه به رایه تی رووپۆی میسردا و ، زۆر ده هات و ده چوو ، وه
 سه ردانی زۆر له شارو دیها ته کانی ده کرد ، وه له بهر ئه وه ی که سه ایه تی یه کی دیار و
 ناسراو و چالاک بوو له گه ل زۆربه ی براکاندا تووشی به ندی و سزاو ئازاریکی زۆر بوو ،
 سزاو ئازاریک مه گه ر له (محاکم تفتیش) ی ئیسه پانیادا روی دا بیئت .. له گه ل هه مو
 ئه وانه شدا بی هیوانه بوو ، کۆلی نه داو به رده وام وره ی براکانی به رز ده کرده وه و مرده
 مرگینی ئه دانی ، برایان ناویان نا (وه کاله تی مرگینی و مرده) ! .

له سه ره تای هه فتاکانا له به ندیخانه ئازاد کراو و هه روه ک جاران و بگه ره گه رم و
 گوپتریش له جاران که وه ته وه بانگه واز کردن .. کاتیک ویستی ژن بخوازی و خیزان
 پیکه وه بنیئت .. هه ر له سه ره تاوه به هاوسه ره که ی وت : ده مه وی بزانی که تو (هه وی)
 یه کت هه یه ، که ئه ویش بانگه وازی برایانه و ئه گه ر رازیت ئه وا باشه و ئه گه رنا ئه وا
 به که لکی یه کتری نایه ی ! هاوسه ره که شی به م مه رجه رازی بوو ، هه میشه پانپشت و
 هاوکارو هاوسه نگه ری خه باتی بوو ، خه دیجه ئاسا کۆلی نه دا تا (۱۵) سال له مه وه به
 گه رپایه وه به ر ده م باره گای په روه ردگاری اکۆچی دوایی ئه م شازنه خواناسه بانگخوازه
 هه میشه یاده وه ری یه کانی ده مینایه وه به رچاوی شیخ محمد و له ناو دۆستاندا به خیر
 یادی ده کرده وه ، تا ئه میش پاش زیاتر له شه ست سال هه ول و خه باتی بی وچان

له ته مه نى نه وه دو پېنځ سالى دا مه لى بهرزه فرى گيانى دايه شه قه ي بال و دنيای زه حمت و ناره حته به جيپيشت بهر وه رحمت و ميهره باني خواى پهروه رډگار .
هزاران سلاو له گيانى پيرى خواناسى بانگخوازو هه موو نه وانه ي که له سهرتاسه رى جيهاندا بو خوا خويان دهره نجين ! (گوډارى المجتمع ۱۵۰۲) .

دوو هيممه ت بهرزه

❁ نه و پياوې عرشى بو هاته له رزه : سه عدى کوږى معاذ گه وره ي بنى عبدالاشهل بوو ، پييان وت : تو چون رى نه ده ي (مصعب کوږى عومه ير) يکى بيگانه بهم خاک و ناوه ، ناوا بکات و سهرله خه لکى تيك بدات ؟ نه و يش شمشيره که ي هه لگرت و چووه لاي مصعب و داواى ليکرد نه و ناوه به جى بهيلى و واز له خه لکى بهيلى ، (مصعب) ي بانگخوازيش داواى ليکرد که تاويک دانيشى ، کاتى دانيشت و قسه ي بو کرد خواى گه وره هيدايه تى دا .. جا هه ر نه وه نده ي چووه وه ناو هوزه که ي وتى : من چونم له ناو اتاندا ؟ وتيان : تو گه وره ي ئيمه ي ! وتى : قسه ي ژن و پياواتان له من حرام بيت تا موسلمان ده بن ! .. هه ره موويان موسلمان بوون ..

(سه عد) يه کسه ر له وه حالى بوو که نه م نايينه پيوستى ده کات له سهرى بانگخوازيش و ده ستى خه لکانى تر بگريش ، تاوه ک خو ي سهر فراز بووه خه لکانى تريش ناوا سهر فراز بين ..

سه عد حوت سال تيکوشا بو ئيسلام ، به و ماوه که مه توانى به فزلى خوا باشتري پله به ده ست بهيلى .. له روژى خه نده ق دا به تيرىک بريندار بوو ، دوعاى کرد ، خوايه نه گه ر پيغه مبه ره که ت ❁ جهنگى ماوه له گه ل جووله که کاندا نه و ا به ميلى بو گيانيان ، وه خوت ده زانى له بهر تو چهنه رقم ليپانه ! وه نه گه ر جهنگيشى نه ماوه له گه ليان بمبه ره وه بو لاي خوت ! خواى گه وره ش دوعا که ي گيرا کردو ، برينه که ي تووشى خوين بهر بوون بوو وه به شه هيدى سهرى نايه وه !

کاتيك برديان بو سهرقه بران ، حه زره ت ❁ فه رموى : رهنگه سهرتان بسووپمى له سووکى تهرمه که ي ، بزائن که حه فتا هزار مه لايکه ت ناماده ي ناشتنه که ي بوون .. وه عرشى خوا بو گيانى که و ته له رزه !

❁ بانگخوازيکى به نه مه کى ماندوو نه ناس :

(نه نوهر جندى) قوتابى قوتابخانه ي برايان بوو ، پرسيارى ليکرا تو کييت ؟ وتى : من پاريزه ريکم له مه سه له ي حوکم کردن به قورئان دا ، کراوم به وه کيل ، له ورؤژه وه که پيشه و ا به ننا نه م (قضيه) يه ي بهر زکرده وه و له پيناويا شه هيد بوو له نزيکه ي (۵۰) سال له مه و بهر دا ، له ورؤژه وه منيش (دفاع) ده که م و (مذکرات) بهر ز ده که مه وه ، به هو ي نه و ته کليفه وه که خوا خستوويه تيه گه ردم به و (په يمان و به يعه ته ي که خوا لى وهر گرتووين و تيايا ده بى سهر و مالمان بفروشين به خوا بهرامبه ر به به هشت ❁ إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ ❁ التوبه ..

سالى (١٩٤٠) خالى وەرچهرخان بوو له ژيانيدا ، کاتیک په راوی (وجهه الاسلام) ی خويندوه که کومه لیک روژه لات ناس دایان نابوو ، ماموستا (جندی) تیگه یشت که پیلانی دوژمنان چهند سهخته بهرامبر نیسلام .. بویه خوئی نهر کرد بو پاریزگاری کردن له م دینه و تا وفاتی کرد سەنگه‌ری پاریزه‌ری و پاراستنی نیسلامی به جی نه هیشت هرچهند ئاسته‌نگ خرایه ری و سالتیکش له گهل برایاندا بهندکرا ، نهرم نه بوو بویان و شهوو روژی دایه دم یهک و رووبه‌پووی فکری روژتاوا بووه‌وه و ، هه‌میشه دلنیا بوو که پاشه روژوو سه‌ره‌نجام ههر بو نیسلامه ..

ئهم شوپه‌سواره نه‌برده‌ی مه‌یدانی ئیمان و نیسلامه‌تی له‌سه‌ره‌مه‌رگی دا پاش ته‌مه‌نیکی پر خیر و به‌ره‌که‌تی هه‌شتاو پینج سالی به‌کچه‌کی و ت (ده‌زانیت که سه‌ده‌ها په‌راوم هه‌یه لای ده‌زگا‌کانی بلوک‌کردنه‌وه‌ی روژه‌لات و روژتاوا ، قه‌ت نه‌که‌ی ده‌ست پانکه‌یته‌وه و په‌اره‌وبگری ، هه‌رچی بو خوئی شتیکی دایتی وهری گه‌رو هه‌رچیش ئینکاری کردو نه‌یدا گه‌ردنی ئازاد بیټ ..) .

ماموستای خواناسی بانگخواز دوژمنانی پيش دوستانی شایه‌تی خیری بو ئه‌ده‌ن ، له‌هه‌ول و خه‌بات و نووسین به‌رده‌وام بوو تا له (٢٨ ی یناير ٢٠٠٢) ئیواره‌ی روژی دووشه‌مه‌مه‌لی به‌رزه‌ فري گیانی دایه شه‌قه‌ی بال و به‌ره‌و خوشه‌ويستان (حه‌زه‌ت و یارو یاوه‌ران) که‌وته‌ری .. به‌ ئیمامه‌تی رابه‌ری گشتی برایان ، زوړیک له‌هاوسه‌نگه‌رو موسلمانان نویژی مردوویان له‌سه‌ر کردو بو دواچار خواحافیزیان لی کردو به‌چاوی پر فرمیسه‌که‌وه به‌خوایان سپارد ، ئه‌و خوايه‌ی که سپارده‌زایه‌ ناکات ..

شایانی باسه‌ له‌دوا ساته‌کانی ژيانی داو ، له‌دوا چرکه‌کانی سه‌ره‌مه‌رگ دا ، ماموستا (جندی) به‌ دم شایه‌تمان و سروودی (فداک ابي وامي یار سول الله .. فداک ابي وامي یار سول الله ..) گیانی سپاردوو چاوی لیک نا .. (ل ٢٠١ گوڤاری الایمان ژماره / ١٠) له‌کو‌تایی ئهم گه‌شته‌و دوا دلۆپی به‌هاری پینجه‌م دا ئیمه‌ش به‌هیوای به‌هاری هه‌تا‌هه‌تایی له‌به‌هه‌شتی به‌رین دا ، له‌ خه‌زه‌ت حه‌زه‌ت و یارو یاوه‌ران و سالتان دا ، ده‌لین (خو‌مان و باوک و دایکمان و هه‌رچیمان هه‌یه به‌فیدات بن ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا) .

سه‌رچاومکان

١. ته‌فسیری ئاسان .
٢. الأنجل الذي قادني الى الإسلام / م . ج . لوبلا .
٣. له‌ خه‌زه‌ت قورئاندا . نووسه‌ر .
٤. نفعات علمية من القرآن والسنة . د . دلاور محمد صابر .
٥. بحوث مقارنة بين العلم الحديث والكتاب والسنة . د . دلاور محمد صابر .
٦. گوڤاری / الایمان / ژماره / ١٠ .
٧. الأخفاء / وليد باحکم .
٨. التوريت الدعوي / د . محمد موسى الشريف .

٩. الأخلاق / عمر و خالد .
١٠. تفسير الشعراوي / جلد ١
١١. مجلة الأسرة / ٧٦ .
١٢. وتارى (رسائل ربانية) عمرو خالد .
١٣. مجلة المجتمع / ١٥٠٢ .
١٤. التربية الجماعية / منير الفضبان / جلد ١ .
١٥. الأنترنت — المواقع الإسلامية .
١٦. محاضرة المواعظ — سلمان فهد العودة .
١٧. قصص من مدغشقر — قناة أقرأ — ندوة الأسبوع . محمد حمد الخميس .
١٨. ابنتي الحبيبة هذا هو الطريق الى الجنة / عبدالرحمن السنجري .
١٩. مجلة الاعجاز / ٣ / ١٤١٨ ك
٢٠. حقائق العلم الحديث / عبدالرحمان العصافى

ناومړۍك

لا پهره	بابه ت
٢٢٧	پېشه كى
٢٢٥	نېوه باشتړ دمزانن يان خودا
٢٤٢	جه زړه ت له خوږه وه قسه ناكات
٢٤٢	له موعجز مكانى قورئان
٢٤٦	راستپيه كانى سوننه ت
٢٤٩	نه وانه ي راستيان ووتوه
٢٥١	نه وانه ي بى دمنگ بو خوا كاردمكهن
٢٥٦	سهر بازي وون
٢٦٠	كيشه مان له چى دايه
٢٦٢	دوو فھر مووده ي قودسى
٢٦٣	نامه و ناگاداريپه كانى په رومردگار
٢٧٢	ميرات گرانى پښغه مبه ران
٢٧٨	هه ولئى بى وچان
٢٨١	ومكاله تى مزگينى و مژده
٢٨٢	دوو هيښه ت بهرز

به هاری دِلان

به رگی شه شه م

سوپاس و ستائشی ہی پایاں بۆ خوی پەروردگاری جیہان و دروودو سہلامیش لہ سہر گیانی حہ زرت و یارو یاوہران و شوین کھوتووان :

بہرگی شہ شہمی بہہاری دلان دیتہ بہردہم عاشقان و خوشہویستانی بہرنامہی خوی پەروردگار ، کہ پیک ہاتوہ لہچہند تہوہریہک :

(۱) جوولہکھو فیل و تہلہکھو شایہتی درویان ، بۆ ئوہی چاکتر بیانناسین و لہسیاسہتی ئہمروشیان تیگہین کہہرگیز ناشتیان ناوی و بہردہوام ئاگری شہرو ئاژاوہ ہلندہگیرسینن (کُلُّمَّا أَوْ قَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَاها الله، و یسعون فی الارض فساداً والله لا یحبُّ المفسدین) ۶۴ البقرہ .

(۲) خوی گہورہ ہرچی دروست کردوہ بہچاکترین شیوہ دروستی کردوہ و مروثیشی بہچاکترین و باشتین شیوہ نہخشانوہ و داواشی لیکردوہ کھدوای باشتین و چاکترین بہرنامہیہک بکھویت کھلہخواوہ بۆ نیردراوہ بہپیغہمبہراندہ ..

(۳) جالہبہر ئوہی کہ باشتین کارو کردہوہ داوا کراوہ لہمروث لہم تاقیکردنہوہی ژیاہی دنیا ، ہق وایہ بگہپین بہدوای ئہوکارو کردہوانہدا کہزور چاکن و کات بہفیرؤ نہدہین و ، یکن لہو پلہو پایہ بہرزو کارہ مہزنانہش بانگہواز کردنہ ، بۆیہ ہق وایہ بانگخواز بین لہگشت کاتیکدا ، لہخوشی و ناخوشی دا ، لہ ژیاہ و تہنانت لہسہرہمہرگیشدا ..

بہکورتی وبہکوردی مہبہستمان ژیاہ بۆ ماوہیہک لہبہہاری ئیمان و ئیسلامداو سازدانی گہشتیکہ بہگولزا ری گولستانی قورٹان و فہرموودہدا ...

ہہرئیستاش وادہکھوینہ ری لہم گہشتہ ئیمانی یہ دا بہریریشٹ بفہرموو لہگہلماندا

جوولہکھو خہلہتاندی ملیونہہا گاور:

جوولہکھو ئہو گہلہن کہ تالوویان کرد بہ گہرووی حہزرتی موسادا سہلامی خوی لی بیت و ہتا لہژیاہدا بوو گہورہترین ئازاریان دا ، ہہرہک قورٹان دہفہرمویت :

﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ تُؤْثِرُونَني وَكَيْدُ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ (الصف: ۵) واتہ /بیریان بخہرہوہ ، کاتیک کہموسا بہقہومہکھی و ت : ئہی گہل و ہوزم ئیوہ بۆچی ئازاری دل و پۆحم دہدہن ، لہکاتیکدا بہراستی دہزانن کہمن پیغہمبہرو پھوانہکراوی خوام بۆتان ، جاکاتیک ئہوان

گوئیان بۆ راستی نه گرت و له ههق لایاندا ، خواش دله کانیانی له خشته بردو مۆری پیا نا ، چونکه خوا پینمووی هۆزی تاوانکارو له سنوور دەرچوو ناکات .

پاشان هه رچی خراپ بوو کردیان دهره هق به چه زه تی عیسا (سه لامی خوی ئی بیّت) ، بوختانیان بۆ مه ریه م کردو هه ولی کوشتنی چه زه تی عیسا یان دا ...

که چه زه تی (محمد) یش هات (ص) ئه وه میژوو شایه ته چیان کرد له تاوان و خیانه ت کاری جانه ک هه ر له ده وه له تی ئیسلامی دا ئه مه پیشه یان بووه ، بگه ره له هه ر ولاتی کدا بووین که وتونه ته ئاژاوه نانه وه ، پاره پهیدا کردن به سوو خۆری و به دهره وشتی و هتد بۆیه له هه ر ولاتی ک تاوانباریان ئاشکرا بوو بیّت قه تل و عامیان کردوون .

کاتی ک له روسیا و ئه وروپای پۆژه ه لات که وتنه گیانیان ، کۆچیان کرد به ره و ئه وروپای خورئاوا .. ده لێن له سالی (۱۶۰۷) دا لاهوتی یه کی جووله که به ناوی (توماس برایتمان) له په راپوکی دا باسی بیرو بۆ چوونی کی کرد که گوايه خوا ده یه و بیّت جووله که بگه ریته وه بۆ فه له ستین بۆ خوا په رستی له وئ .. هه ندئ له بیاریارو ژیره کانی ئه وروپا وتیان بۆ ئه وه ی له کۆچی جووله که پزگارمان بیّت و ئه و به لایه مان له کۆل بیته وه ، چاک وایه ئه و بیرو بۆ چونه وه رگیری و جووله که بیرو بکریته فه له ستین

له سالی ۱۶۴۹ دا دوو جووله که ی لاهوتی به ریتانیا که له هۆله نده ده ژیان نامه یه کیان ئا راسته ی حکومه تی به ریتانی کردو تیایا دا وایان ئی کرد که شه ره فمه ند بیّت به گواسته وه ی جووله که به که شتی به ریتانی بۆ فه له ستین ، چونکه ئه وه ئیراده ی خوا یه جائه م بیرو بۆ چوونه په ره پیډرا له سه ده ی نۆزده دا .. گوايه خوا دوو مه مله که تی هیه یه کیکیان له سه رزه و ی که ئیسرائیله و مه مله که تی کیش هیه له ئاسمان که (که نیسه) یه و .. چه زه تی (عیسا) ش بۆ جاری کی تر دیته وه سه رزه و ی ، به لام له کاتی کدا دیّت که جووله که کۆبووینه وه له فه له ستین دا و ، جه نگی کی گه وه له (هه رمجدون) له شام پووبدات ئه م بیرو بۆ چوونه هه له یه یان له ئه مریکا دا به تایبه تی بلاو کرده وه ده لێن نزیکه ی چل ملیۆن مه سیحی دلایان به مه خۆشه و هه ولی زۆر ده دن و پشتیوانی جووله که ده کن و ئه و یارمه تی یه له مانه وه بو ی دیّت ، له هه موو جووله که کانی جیهانه وه ئه وه نده ی ده ستنا که وئ .. ئه م کۆمه له گا وه ی که ئاوا بیر ده که نه وه پی یان ده وتری (المسیحیة الصهیونیة) ، که خه لکانی کار به ده ست و سیاسی و ده سه لاتداری گه وریان له گه لدا یه ، یه کی له وانه سه رۆکی ئه مریکی ریگان بوو که ده یووت : من ئاواته خوازم که خوا پایه دارم

بكات بهوهی که دهست بنیم بهسویچی نهوهوی یهکه داو شه پری ههرمجدون هه لگیرستی و زوو چه زره تی عیسا بگه ریته وه ..

ههروه ها له زه مانى (ریگان) دا ، (بات روبرتسون) که یه کیکه له سه رکرده کانی ئەم دهسته و تاقمه ئاماده ی کۆبوونه وه کانی مه جلیسی ئەمنى قهومی ئەمریکی ده بوو ، بۆنه وه ی هه ر بپاریکیاندا له پۆژه لاتى ناوه راستدا بگونجی له گه ل بیرو بۆچوونی ئەو کۆمه له داو له به رژه وه ندی ئیسرائیل داییت ..

بۆهه لباردن ی بۆشی بچوک ئەم کۆمه له پۆلیکی گه وره یان بینى ، چونکه (بۆشی کوپ) ئالوده ی مه ی خواردنه وه بوو ، توانیان بیهیننه مهیدانه وه و له سه دا چلی دهنگه کانی بۆمسوگر بکه ن .

ئەم کۆمه له دهوری (بۆش) یان گرته وه و ، پاریژکاری زۆر نزیکى (جیری فولویل) ه که له م کۆمه له یه و بیست ساله بهرنامه یه کی سه عاتی هه یه له ته له فریو نی ئەمریکی داو ، وه زیری دادی ئەمریکیش هه ر له مانه و زۆر (مطرف) ه . ته نانه ت نووسه رى وتاره کانی سه رۆک بۆش (مایکل جارسون) ه که یه کیکه له و دهسته و تاقمه ، بۆیه هه ندی عیبارات له وتاره کانی سه رۆکدا یه که له لای ئەو دهسته و تاقمه په و اجی هه یه وه ک (ناوه ینانی هیرش بۆسه رجیهانی ئیسلا مه له مه سه له ی ته قینه وه کانی ئەمریکا به شه پری خاچ په رستان ، ههروه ها عیبارته ی (العدالة المطلقة) و .. هتد) ..

له بهر ئەوانه ی که له پی شه وه باس مان کرد ، ئەمریکا په نگه چاو له هه ندی به رژه وه ندی خۆی بپۆشی له بهر خاتری جووله که ، چونکه ئەوه به واجی یکی دینی ده زانن ، که زوو جووله که به هیژ ببی و عیسا ده به زیت لایان!

ئەو دهسته و کۆمه له به لایانه وه گرنگه که قودس بگرن و پاشان مزگه وتی ئەقسا په روخینن و هه یکه لی سوله یمان بینا بکه نه وه ابۆیه له سال ی ۱۹۶۹ دا ئەوه ی که مزگه وتی ئەقسای سووتاند یه کی بوو له کۆمه لی (المسیحية الصهيونية) ! ..

ژنه نووسه رى ئەمریکی (جریس هلسل) له م کۆمه له بوو که له مه رامی گلاویان تیگه یشته پیلانه کانیانی ئاشکرا کرد له په پاوی (النبوة والسياسة) که له ئەمریکا چاپ کرا .. جووله که ش هه رچی لی بکه وتایه ته بازار په وه ده یان چنیه وه و فشاری زۆریان خسته سه ر ناو براو ... پاشان په پاویکی تری ده رکرد به ناوی (یدالله) که ئەمیش هه رله سه ره و

مهسه له يه يو ، دای به (د. محمد سماک) که وه ری بگیړیته سر زمانی عه ربی ...)
المسیحیة الصهیونیة/ برنامج بلا حدود (۲۰۰۲ / ۱۲ / ۳۰)

شاردنه وهی هه ق وراستی:

جوله که د لایا بوون له پیغه مبه ریتی چه زهت (ص) و، چو ن منالی خو یان ده ناسی ناوا
حه زه تیشیان ده ناسی ، به لام خو یان لی هه له ده کرد و دانیان نه نه نا به وراستی یه دا،
قورنان ده فهرموئ ﴿الَّذِينَ اتَّيْنَاهُمْ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْدَاءَهُمُ الَّذِينَ خَسِرُوا
أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ، وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُقْلِحُ
الظَّالِمُونَ﴾ (الأنعام: ۲۱)

وا ته / نه وانه ی په راوی ئاسمانیمان پیداون له گا ورو جوو پیغه مبه ر (ص) ده ناسنه وه
هه روه ک چو ن مناله کانی خو یان ده ناسنه وه ، به لام نه وانه ی خو یان دوړاندو بپروایان به
محمد (ص) نه هی ناوه ، نه وه هه ربپروا نا هی نن ، جاکئ هه یه له وه سته مکار تربیت ،
که شتی نادروست و درو بوخوا هه لبه ستئ ؟ یا ثایه ت و فهرمانه کانی خوا به درو بزانی ت
؟ چونکه به راستی نهو سته مکارانه سهر فراز نا بن . هه روه ها له سورته ی (البقرة) ش دا
نا یه تی (۱۴۴) ده فهرموئ : ﴿قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُلَاقِيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ
وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ، وَلَئِنْ أَتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
بِكَلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِبَاطِلٍ قِبْلَةً بَعْضُ وَلَئِنْ ائْتِغَتْ
أَهْوَاءُهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذَا لَمِنَ الظَّالِمِينَ﴾ (البقرة: ۱۴۵)

وا ته / نه ی پیغه مبه ر (ص) به راستی چا وگیژان و هه ل سوپانی پوو خسارت پوو به ناسمان
ده بینن ، که به هیوای پووگه یه کی تایبه تیت ، ئیمه ش ئاگاداری نیاز ی دلت بووین ،
سویند به خوا ئیمه ش پروت وهرده چه رخی نن بو پووگه یه کی پیی رازی وخو شنوود بیت ،
ده پروت وهرچه رخی نه به ره و لای که عبه و ئیو هه ش نه ی موسلمانان له هه رکوی بوون ،
به ره و لای نه وی پروتان وهرچه رخی نن ، به راستی نه وانه ش په راویان پیگه یشتووه له
گا ورو جوله که چاک ده زانن که نه م گوړانی پووگه یه هه ق و راستیه و فهرمانی
په روه ر دگاریانه و خوا هه رگیز بی ئاگا نیه له و کار وکرده وانه ی نه نجامی ده دن .

سویند به خوا نه گه ر بجیت بولای نه وانه ی په راویان بو هاتووه ، به هه موو به لگه یه که وه ،
بو نه وه ی شوینی راستی بکه ون و پوو بکه نه پووگه ی تو ، پوو تی نا که ن و به قسه ت
نا که ن ، تو ش هه رگیز شوینکه و ته ی پووگه ی نه وان نا بیت ، نه وانیش هه ندیکیان

شوینکەوتەى پووگەى ھەندىكى تریان نین ، سویند بەخوا ئەگەر تۆ شوین ھەواو
ئارەزووى ئەوان بکەویت ، دواى ئەوەى زانیارى تەواوت پێراگەى ئەرا لەم بارەىەو ،
بیگومان تۆدەچیتە پیزی ستەمکارانەو ..

ثَنَّا دَهْفَرْمُویتَ (الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُثْمِرِينَ) (البقرة: ١٤٧)
واتە ئەوانەى پەراومان پى بەخشىوون پێغەمبەر (ص) دەناسن ، ھەرەك چۆن منالى
خۆيان دەناسن ، بیگومان ئەوان ئەو پاستیە دەشارنەو ، لە کاتیکیدا دەشران محمد
(ص) فرستادەى خواىە .. ھەق و پاستى ھەر ئەو یە لەلایەن پەرورەدگارەو پیت
پراگەى ئەراو ، نەکەى لە پیزی ئەو کەسانەدا بیت گومان و دوودلى دروست دەکەن ..

خراپترین شایەتى :

دواى شەپى ئوحد ژمارەىەك لە گەرە پیاوان و زانیانی جوولەكە ھاتن بۆ مەككە بۆ
ھاندانی كافران دژى پێغەمبەر (ص) ، یەكی لە ئامادەبوان (كەعبى ئەشرەف) بوو ..
ئەبو سوفيان پى و ت : ئیو پێغەمبەرتان ھەو پەراوتان ھەو و خۆتان دەزانن
(محمد) یش لافى پێغەمبەرایەتى لى ئەدات و كیشەى بۆ ناوینەتەو و ئیمەش خزمەتى
كەعبەى مالى خواو حاجیەكان دەكەین ، جا تۆئەو خواىەى كە دەریای شەق كرد بۆ
موسا ، ئیمە لەسەر ھەقین یان (محمد) ، ئەویش وتى : مادام سویندتان دام ئیو لەسەر
ھەقن .. كە ئەمەش خراپترین شایەتى بوو ناوبراو دای و بوو مایەى لەعنتەى خوا بۆى ،
چونكە دُنیا بوو كە حەزرت (ص) و موسلمانان لەسەر ھەقن و خواپەرستن بەراستى و
كافرانیش بت پەرستن و نەفامن .. قورئان ئەم شایەتى یە ناھەقەى تۆماركردوو
دەفەرمویت :

﴿ أَلَمْ تَر إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ
كَفَرُوا هَؤُلَاءِ أَمْذَى مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَيِّئًا ، أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَنْ يَلْعَنَ اللَّهُ فُلْنُ ثَجِدْ لَهُ
نَصِيرًا ﴾ (النساء: ٥٢)

واتە/ ئایا نەتەوانیو تە ئەوانەى بەشیك لەپەراوى ئاسمانیان پیدراو ، كەچى لەگەل
ئەو شدا باوەریان بەفالجى و جادووگەرەو بت و پەیکەرەو شەیتان ھەو دەربارەى كافران
دەلین ، ئەوان چاکترن و پێبازی پاستریان گرتوو ئەوانەى كەبروایان ھیناو بەئیسلاام ،
ئەو جوولەكانە كەسانىكەن خوا نەفرینى لىكردوون ، كەسیكیش خوا نەفرینى لى بكات ،
ئەو ھەرگیز ھیچ كەست دەست ناكەویت بىكەیتە پشتیوانى ..

نهم قورئانه :

ئەوانەى دژايەتى ئەم قورئانه دەكەن لە دەست خاوەن ناچن ، قورئان دەفەرموئەت
﴿ إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا أَفَمَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ خَيْرٌ أَمَّنْ يَأْتِي آمِنًا يَوْمَ
الْقِيَامَةِ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴾ (فصلت: ٤٠)

واتە : بەراستی ئەوانەى کە سەر سەخت و بى پروان و دژايەتى ئايەت و فەرمانەکانى ئىمە
دەكەن و لىي لا ئە دەن ، خويان ناشارنەو لە ئىمە ، باشە فەرى بدرىتە ناو ئاگرى د
ۆزەخەو چاکترەيان ئەو کە سەى کە بە دلتىايى و ئارامى و هيمىنەو دىت لە پۆژى
قيامەتداو بەرو بە هەشت بە پێزەو بە پى دەکرىت ؟! ئەى بىباوەرەن هەرچىتان لە دەست
دىت بىکەن ، چونکە لە دەست خاوەن ناچن ، دلتىاش بن خوا بىنايە بەو کردەوانەى
کە دەيکەن .

پاشان دەفەرموئەت ﴿ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ ، لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ
مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴾ (فصلت: ٤٢)

واتە / بەراستی ئەوانەى کە باوەرپان نەبوو بەو قورئانه لە کاتىکدا بويان هات ، بىگومان
ئەو قورئانهش کتیبىكى زۆر بە نرخ و ناوازە و سەرکەوتوو ، هىچ ناهەقى و نادروستى و
ناتەواويەك پەوى تىناکات لە هىچ کاتىکدا و لە هىچ لایە کەو ، پەوانە کراو و نىردراوى
زاتىکە کە خاوەنى حىکەمەت و دانايى و شایانى سوپاس و ستايشە .

هەرودەها دلتەوايى حەزەرەت (ص) دەکات و دەفەرموئەت ﴿ مَا يَقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ
مِنْ قَبْلِكَ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴾ (فصلت: ٤٣)

واتە / ئەى پىغەمبەر (ص) شتىک بەتۆ ناوترىت ، کە بە پىغەمبەرانى پيش تۆ نەوترايىت ،
بەراستى پەرورەدگارى تۆ خاوەنى لىبورەن و لىخۆشبوونە بو باوەرداران و تۆلە سىنەرى
بە ئازارو بە ئىشە لە بى باوەرپان .

هيدايەت و سەرفرازى لەم قورئانه دايە :

قورئان لە سورەتى الاعراف دا دەفەرموئەت ﴿ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي
يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَهُوَ
لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ
فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾
(اعراف: ١٥٧)

واتە / ئەوانەى کە شوئىنى ئەم پىغەمبەرە هەوالدەرە نەخوئىندەوارە دەکەون ، ئەوەى کە

گاږو جووله که ناو نیشانی نووسراوه لایان له تهرات و ئینجیلدا ، فرمانیان پیدهدات به چاکه و قه دهغه ی گونا هو خراپه یان ئی دهکات و ههرچی یهک پاکو چاکه بویان حه لال دهکات و ههرچیش پیس و نا پوخته لییان حه رام دهکات و ئهو ئهرکه قورس و گرانه یان له سهر شان سووک دهکات و ، ئهو وکوټ و زنجیرانه ش که له سهریان بوولای ده بات ، جائه وانه ی باوه رپان پی هیناوه و پشتیوانیان لی کردوه و پشتگیریان کردوه و شوینی ئه و نووره که و توون که قورئانه و هاوپی له گه لیدا په وانه کراوه ، ههرئه وانه سهر فرازو بزگارن .

خوای گه و ره به کهس ناخه له تی

دوو پوه کان به سهر زاره کی موسلمان بوو بوون و لافی ئیمانداریان ئی ئه دا له بهر چاوی موسلمانان ، وایان ده زانی خواو موسلمانان ده خه له تیئن ، به لام دیاره خوای گه و ره به کهس ناخه له تی ، ههروهک ده فهرمویت :

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَيَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ، فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ﴾ (البقرة: ١٠)

واته /له ناو خه لکیدا کهسانی که هه ن ده لئین : ئیمان و باوه رمان به خواو به پوژی قیامهت هیناوه ، له راستیدا ئه وانه درو ده کهن و ئه وانه باوه ردارنین ..

ئه وانه به خه یالی خویان واده زانن خواو ئهو که سانه ده خه له تیئن که باوه رپاری راسته قینه ن ! که چی جگه له خویان کهسیان پی ناخه له تیئ ، به لام هه ست ناکه ن و قام ناکه نه وه و بیر ناکه نه وه .

ئه وانه له دل و دهروونیاندا نه خوشی بی باوه رپی و حه سوودی و کینه هه یه ، خواش به سهر خستنی هه ق و ئیمانداران ئه وه نده ی تر ده ردیان گران دهکات و سزایه کی سه ختیش له دنیاو قیامهتدا چاوه رپییانه به هو ی درو کردن و درایه تیان بو ئیسلام .

هیچ له خوا ناشارد ریته وه !

جووله که کان له ناو خویناندا پیلانیان دانه ناو به یه کتریان دهووت : باهر خو مان بیزانین و باموسلمان هکان ئه م مه سه لانه نه زانن و ئاگادار نه بن که له سهر هه قن ، بو ئه وه ی له قیامهتدا نه بن به حوجهت به سهرمانه وه ، که به راستی ئه مه ش لوتکه ی خو خه له تاندنه ؟! ئه گینا ئه گهر ئه مان ئاشکرای نه کهن ، خوا ئاگای له چرپه و نه یینی یان نی یه ؟! ده یانه و ی له خوای بشارنه وه ؟ دیاره ناشارد ریته وه بویان و خوا به کهس ناخه له تی ! قورئان له باره ی ئاگا ئی

بوونی خواوه دهفهرموئ ﴿يَسْتَحْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَحْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضَى مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا﴾ (النساء: ۱۰۸)

ئەوانەى دەیانەوئ خیانەت و تاوانەکانیان لەخەئکى بشارنەوہ ، لە کاتیئکدا ناتوانن لەخواى بشارنەوہ لەگەڵیانداو چاودیریان ، بەنهیئى و بەشەودا قسەى وا هەلەبەستن کەخوا پئی پازى نیەو خوا بەردەوام گەماروئ ئەو کارو کردەوانە ئەدات کەئەنجامى دەدەن . هەروەها لەناوەتیئى تردا لەبارەى دوو پووەکانەوہ دەفهرموئ ﴿وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ النساء ۸۱ واتە / دوو پووەکان کاتیئک لای تۆن دەلێن: ملکەچ و فەرمانبەردارین ، بەلام کاتیئک لای تۆ هەستان و دوورکەوتنەوہ ، دەستەیهکیان قسەکانى تۆ بەنهیئى و لەشەودا دەگوین و ئەوہ نالێن کەتۆ وتوتە ، جانەوہى شەو هەلى دەبەستن بەنهیئى و پیلانى بۆ دانهێنن ، خوا تۆمارى دەکات ، کەواتە گوئ بەوانە مەدەو پشت بەخوا ببەستە ، تەنها خوات بەسە کە یارو یاوهرت بێت .

بەلئى خواى گەورە ئاگادارى نیەت و دلئى دوژمنانە بۆیە ئەى (محمد) مەترسە ، ئەگەر بیانەوئ بتخەلەتێنن تۆ خوات بەسە کە ئاگادارى هەموو شتیئکە ﴿وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلَامِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ، وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي أَيْدَكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ﴾ (الانفال: ۶۲)

واتە / ئەگەر دوژمنان بەلای ئاشتیدا دایاناشکەندو حەزبان پێکرد ، تۆش ئەى (محمد) ئامادەى خۆت دەربەرە و پشت بەخوا ببەستە چونکە بەپراستی ئەوزاتە بیسەرزانایە بەپیلان و نەخشەى دوژمنان ..

خۆئەگەر خوانەناسان بەداخوازى رێکەوتن و ئاشتى و یستیان بتخەلەتێنن ، ئەوہ دلنایابە کە پشتیوانى خوا بەستە کەنەیهلئى بکەویتە ناو پیلان و نەخشەیانەوہ چونکە هەر ئەوزاتە کاتى خۆى پشتیوانى لێکردیت و سەرى خستیت و ئیماندارانیشى کردە هۆیکە بۆبەدەستەینانى سەرکەوتن ...

پیلانیئى جوولەکە:

قورئانى پیرۆز پیلانیئى ترسناکى جوولەکە ئاشکرا دەکات و دەفهرموئ ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ، وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمِنُوا بِالَّذِي أُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجْهَ النَّهَارِ وَآكُفُّوا أَعْرَهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ، وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دِينَكُمْ قُلْ إِنَّ الْهُدَى هُدَى اللَّهِ أَنْ يُؤْتَى أَحَدٌ مِثْلَ مَا أُوتِيْتُمْ أَوْ يُحَاجُّكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلْ إِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو

واته / نهی خاوهن پهراوهکان بوجی بهرگی ناههقی دهکهن بهبهری ههقدادو راستی دهشارنهوه، لهکاتیکدا خوتان چاک دهزانن کهههق و راستی کامهیه ..

دهستهیه که لهخاوهن پهراوهکان (لهجووهکان) وتیان بهتاقمیکیان : ئیوه له سهرهتای پوژدا بهدرووه ئیمان بهینن بهو قورئانهی بو بپرواداران پهوانه کراوه ، بهلام لهکوئایی پوژداو دهمو ئیواره پهشیمان ببهوه تادوودلی و گومان لای موسلمانان دروست ببیت و پهشیمان ببهوه (کابرای جوولهکه بهیانی موسلمان دهبوو خوشی دهکهوته ناو موسلمانانهوه ، که دیاره نهو نههلی کیتابه ههق دهزانن و راستی بۆدهرکهوتوه بویه موسلمان بووه ، ئیوارانیش کهپاشگهز دهبووه ههندی موسلمانی کهم دامهزراو تووشی دوودلی و گومان دهبوو ، وهوای لیک دهدايهوه که نهو جوولهکهیه ناههقی یهکی دیوه لهئیسلامدا بویه پهشیمان بۆتهوه ، دیاره نههش پیلانیکی سامناک بوو ، خوای گهوره بهفهللی خوئی پهردهی لهسر ههلمالی)

ههروهها دهلین : پخوا مهکهن و متمانه مهکهن بهکهس جگه بهوکهسانهی کهشوئینی نایینی ئیوه کهوتوون و جوولهکهن ! نهی (محمد) پییان بلن : بهراستی هههیدایهت وړینموویی خوایی هیدایهت وړینموویی یه .. کهچی جووهکان بهیهکتری دهلین (دان بهوهدا مهئین که کهس وهکو ئیوهی پییهخسراوه ، باسی تهورات و دواهمین پیغهمبهر مهکهن ، تا لای پهروردگارتان سبهی لهقیامهتدا زال نهبن بهسهرتانا !! نهی (محمد) تۆش بلن : بهراستی ههرجی ریزو بهخشش و فهلل ههیه بهدهست خوایه و دهیبهخشیت بهوکهسانهی کهدهیهوئیت و شایسته و خوافراوانگیرو زانایه ..

نهوخوایه پهحمهت و میهرههانی خوئی تایبهت دهکات بۆههکهسیک بیهوئیت و شایسته بیت و خوا خواهنی ریزو بهخشش و فهللی زۆر گهوره و بی نهندازهیه .

سهرنج بده نهههجوړیکه لهخوخهلهتاندن و گیللی جوولهکهکان ، نهگهر نهوان دان نهئین بهراستی داو باسی دواهمین پیغهمبهر نهکهن لهتهوراتدا ، قابیله خوانهزانن ، قابیله لهقیامهتدا قسهی موسلمانان و ههق و راستی زال نهبیت !

گیلی کابرای لهههرخومان :

دهلین خیلک کهل و پهلیان دهپېچنهوهو لهوهدا دهبن باریکهن و گهرمیان وکوستان بکهن ، باران و لیږمه دادهکات ، ریش چهرموکهیان دهچېته سهرههزایی یهک و دهستیکی بهرز

**دەكاتهو و پوو دە ئاسمان دەلى : بىگرهوه ! بىگرهوه ! ناپۆين ناپۆين ! (هەرودەك لەبەر
رۆيشتنى ئەوان باران و ليزمه بێت ؟)**

بەدەستەكەى تىرىشى بەخەلكەكە دەلى : وەچەما ! وەچەما ! (واتە لەچەمەكەو بەرۆن !
 ھەروەك ئەم لەم بەرزایی یەوہ خوا غافل بکات و چاوی ئی نہبی و ئاگادارنەبی و ! بەتەمایە
 خەلكەكە بەچەما پەوانە بکات و خوا پئیان نەزانی ! ، خۆپەنگە ئەمە ھەرپەندیك بیئت
 بەلام چاوبگێرە زۆر لەو عەقلیەتە سەیرانە دەبینی کەبەوتارو کردار یان وادەزانن خاویان
 بۆ دەخەلەتێ و وا دەزانن دەتوانن فیل لەخوا بکەن)...

سائیک لہگل دروست کراوہ کانی خواہا

خوای پەروەردگار هەرچی دروستکردووه بهچاکترین و باشترین شیوه دروستی کردووه ،
 مەروەك دەفەرمویت : ﴿الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِن طِينٍ﴾
 (السجده: ۷)

واته : ئه‌و خوايه‌ زاتيكه‌ هه‌موو شتيكي به‌چاكي و پيكو پيكي به‌ديهيناوه ، له‌سه‌ره‌تاوه‌ ئاده‌ميزادي له‌قور دروستكرده‌ . هه‌روه‌ك ده‌فه‌رمويته‌ : ﴿ وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسِبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ صُنْعَ اللَّهِ الَّذِي أَتَقَنَ كُلَّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ ﴾ (النمل: ٨٨) واته‌ توو كيوه‌كان ده‌بينى واده‌زانيت كه‌ وه‌ستاو و بى جووله‌ن ، له‌ كاتيكا كه‌ ئه‌وانيش وه‌كو هه‌ور له‌جوه‌له‌دان ، ئه‌مه‌يه‌ ده‌ستكردى ئه‌و خوايه‌ي كه‌ هه‌موو شتيكي به‌و په‌رى پيكو پيكي دروستكرده‌وه‌ ، به‌راستى ئه‌وزاته‌ زوور ئاگايه‌ به‌وكارو كرده‌وانه‌ي كه‌ ئه‌نجامى ده‌ده‌ن .

له سوورتهی (المؤمنون) نایه تی ۱۴ یش ده فرموی (فَبَارِكْ اللَّهُ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ) واته / بهراستی خوای مه زن بهرزو پیروژو مباره که و چاکترین به دیهینرو چاکترین دروستکاره . جائه گهر سهیری هردروستکارو یکی پهرو مردگار به کین ورده کاری و حکمهت و دهسه لاتی بی پایانی خوای زاناو کار دروستی تیاده بینین ..

زانايان دەلەين زەوى پىش ۵ مىليار سال دروست بوو و بارستايى يەكەى ۱۰۰ تا ۲۰۰ ئەوندەى ئىستا بوو و ورده و رده بچوك بۆتەو و پرېكخراو تا بەكەلكى ژيانى مروف بىت . و بەردەوامىش لەبچوك بوونەو و دايە لەبەر ئەو و كە خوريش بەردەوام تەقینەو و تيايە و گازى هايدروجىنى دەبىت بەهيليوم و بارستايىەكەى كەم دەكات . و بەو بچوك بوونەو و يە زەوى هاوسەنگى خۇى دەپاريزى بەرامبەر بە خور ئەگەر وانەبى رەنگە يەكتر

کیش بکه‌ن و زهوی له‌خولگه‌که‌ی ده‌رچێ .. پهن‌گه ئهم ئایه‌ته‌ی قورئانی‌ش ئاماژه بیست بوئه‌و پراستی یه زانستی یه که‌ده‌فه‌رمویت ﴿قُلْ مَنْ يَكْلَأُكُم بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَنِ بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ ، أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنْ دُونِنَا لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ مِنَّا يُصْحَبُونَ ، بَلْ مَثْعَقًا هَوْلًا وَأَبَاءَهُمْ حَتَّى طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ﴾ (الانبیاء: ٤٤)

واته: پێیان بئێ : کێ ده‌توانیت ئیوه بپاریزیت له‌شه‌وو پوژدا له‌سزای تۆله‌ی خوای میهره‌بان ، که‌چی له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا ئه‌وانه هه‌میشه پوو و مرده‌گێڕن له‌یادی په‌روه‌ر‌دگاریان .. یان ئه‌و بێ باوه‌رانه چهند خوایه‌کیان هه‌یه که‌ده‌توانن له‌سزamanan رزگاریان بکه‌ن جگه له‌ئیمه ؟! ئه‌وانه نه‌ده‌توانن خۆیان پزگاربکه‌ن و خۆیان سه‌ربخه‌ن ، نه‌په‌نا ده‌درێن له‌لایه‌ن ئیمه‌وه نه‌کو‌مه‌کیان ده‌کریت ..

ئیمه (به‌په‌له‌ تۆله‌ناسین) به‌لکو ئه‌وانه خۆیان و باوو باپیرانیانمان له‌ نازو نیعمه‌تی دنیا به‌هره‌وه‌ر کردوه ، هه‌تا ته‌مه‌نیان درێژ بووه ، جا ئه‌وانه نابین و نازانن که به‌پراستی ئیمه ورده زه‌وی له‌ملاو ئه‌ولایه‌وه بچوک ده‌که‌ینه‌وه ، جائیمه بتوانین زه‌وی بچووک بکه‌ینه‌وه دیاره ده‌توانین ده‌سه‌لات و خاکی ژێر ده‌ستی ئه‌وانیش نه‌هێلین و بچووک بکه‌ینه‌وه و له‌ژێر ده‌ستیان ده‌ری به‌یئین ... جا ئایا ئه‌و بێ باوه‌رانه هه‌میشه سه‌رکه‌وتوو زانن ؟! هه‌روه‌ها هه‌مان مه‌به‌ست له‌ سووره‌تی (الرعد) دا دووباره ده‌کاته‌وه ده‌فه‌رمویت ﴿وَإِنْ مَا تُرِيدُكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَقَّعُكَ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ، أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقَّبَ لِحُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ، وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسَيَعْلَمُ الْكُفَّارُ لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ﴾ (الرعد: ٤٢)

واته/ئه‌گه‌ر هه‌ندێ له‌هه‌ره‌شه‌کانی خۆمانیان بو پێش به‌یئین و نیشانت بده‌ین ، یاخود بتمرێنین و سه‌ره‌نجامی ئه‌وان نه‌بینیت ، خه‌فته مه‌خو چونکه به‌پراستی تۆ ته‌نها گه‌یاندنی په‌یامه‌که‌ت له‌سه‌ره ، لی‌پرسینه‌وه‌ش له‌سه‌ر ئیمه ..

ئایا خه‌وانه‌ناسن نه‌یانبینیوه ، ئیمه چۆن ئه‌ملاو ئه‌ولای زه‌وی که‌م ده‌که‌ینه‌وه ، وه‌خوا خۆی داوه‌ری ده‌کات و گۆرانه‌کاری یه‌کان تاووتوێ ده‌کات ، که‌س ناتوانیت موخاسه‌به‌ی بکات و کو‌سپ و ته‌گه‌ره به‌یئیته پێی و ئه‌وزاته زۆر به‌خیرایی هه‌موو شتێک تاووتوێ ده‌کات و له‌هه‌مووان ده‌پرسیته‌وه .

بیگومان خوانه ناسانی پیش ئەمانیش پیلانیان گیرا ، به مەرجێک پیلانەکانیان
هەر هەمووی لای خوا پوون و ئاشکران ، دەرانی هەركەس چى دەکات و چى
دەستپێشخەرى دەکات ، بى باوەڕو خوانه ناسانیش لەئایندهدا دەرانی کە سەرەنجام ئەم
جیهانە و ئەوجیهانیش بۆکى دەبێت ..

زانایان دەلێن زهوی له سه‌ره‌تای دروست بوونی دا زۆر به‌خێرای دی ده‌سو‌پایه‌وه‌ که‌ شه‌ویک دووسه‌عات و پۆژیکیش دووسه‌عات بووه‌و سالیکیش (۲۲۰۰) پۆژ بووه‌ .وورده‌ وورده‌ خاوبۆته‌وه‌ تاوه‌کو ئیستا که‌ سالیک (۳۶۵) پۆژه‌ اجاده‌لێن به‌رده‌وامیش خاوده‌بیته‌وه‌ به‌پێکی که‌م که‌ له‌سه‌د سالدایا چرکه‌یه‌ک که‌ م‌تره‌ که‌ له‌ ملیۆنه‌هاو ملیاره‌ها سالی تردا ده‌کاته‌ بێکی زۆر خاوبوونه‌وه‌ ، که‌ ئه‌گه‌ر کار واپروات پاش ملیاره‌ها سالی تر زه‌وی ده‌وه‌ستی و به‌پێچه‌وانه‌وه‌ ده‌خولیته‌وه‌ ، ئه‌وکاته‌ش خۆر له‌خۆر ئاواوه‌ ده‌بینی که‌ هه‌ل‌دی ، که‌واته‌ ئه‌م نیشانه‌یه‌ی قیامه‌ت له‌عه‌ق‌لی زانستی دا قبو‌له‌وده‌گونجی بێی ئه‌وان ملیاره‌ها سالیان بو‌داناوه‌ ئیسلامیش ده‌لێ هه‌رکاتی خواو‌یستی ده‌یه‌ینی (لَا تَأْتِيكُمُ الْبَغْثَةُ) خ‌وای گه‌وره‌ له‌پ‌ر پۆژی قیامه‌ت ده‌ه‌ینی ...له‌فه‌رموده‌ش دا له‌باسی هاتنی ده‌جالدا هه‌زرت (ص) ئاماژه‌ی به‌وه‌ کردوه‌وه‌ که‌ ده‌جال چل پۆژ ده‌مینیته‌وه‌و پۆژیکی به‌ه‌ینده‌ی سالیکه‌و پۆژیکی به‌ه‌ینده‌ی مانگیکه‌و پۆژیکی به‌ه‌ینده‌ی هه‌فته‌یه‌ک و پۆژه‌کانی تریش ئاسایی یه‌ ؟! په‌نگه‌ ئه‌مه‌ش هه‌ربه‌ه‌وی خاوبوونه‌وی زه‌وی یه‌وه‌ بییت ، دیاره‌ خوا باشت‌ر ده‌زانیت که‌چۆن ده‌بییت ، گ‌رنگ ئه‌وه‌یه‌ زانایان ئه‌م‌رۆ له‌ئه‌نجامی لیکۆلینه‌وه‌یانه‌وه‌ ئه‌م قسه‌یه‌یان قبو‌له‌ (ئیه‌مه‌ لی‌ره‌دا زیات‌ر دیقه‌ت و ورده‌کاری و حیکمه‌ت و کار سازی خ‌وامان مه‌به‌سته‌ له‌م دروستک‌راوانه‌ی دا که‌عه‌ق‌ل له‌به‌رامبه‌ریاندا کوله‌و ده‌سته‌وسانه‌ !)

مرؤف به چاکترین شیوه دروست کراوه :

قورئان دهده فرمویت ﴿وَالَّذِينَ وَالزَّيُّونَ، وَطُورِ سِينِينَ، وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ، لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ، ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ، إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ، فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالذِّينِ، أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ﴾ واته: سویند بهه نجیرو زهیتون، که دو میوهی به سوودو به که لکن، (سویند خوار دنی خوا به دروستکراوانی بوسه رنج پاکیشا نامه)، به کیوی طوری سینا، (که خوا گفت گوئی له گهال چه زره تی موسا، له ویدا کرد)، سویند بهم شاره ئه مینه که شاری مه که کیه، به راستی ئیمه مروقمان له جوانترین شیوه ریگو پیکترین شیوا زدا دروست کردوه لهه موو پوویه که وه.

ئەگەر پىيازى ئىسلام نەگىت ، ئەو لەپىلەى ھەرە بەرزى ئادەمى يەتتەو دادەبەزى بۇ پىلەى ئازەلى و خراپىتىش (إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْإِنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ) وەسەرەنجامىش دەخىرتە نىزمتىنى شوینە نىزەمەكانەو لەدۆزەخدا . جگە لەوانەى كەباوەريان ھىنا وەو كارو كەردەو چاكەكانىان ئەنجامداو ، پاداشتى ھەمىشە و نەپراو بۇيان ئامادىە . جائىتر ئەى ئادەمى سەرکەش چى وای ئى كردویت باوەپت بەپۆزى قىامەت و لىپرسىنەو نەبىت وداى ئەو ھەموو نازو نىعمەتە ؟ ئایا خوا چاكترىن و دادپەرورترین فەرمانپەرەو نىە .. ھەرەو ھا دەفەرمویت ﴿ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوْرَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيْرُ ﴾ (التقابن: ۳)

واتە / ئەخوايەى لەسەرینچىنەى ھەق و راستى ئاسمانەكان و زەوى دروستكردووە ، وینەى پووخسارى ئىوھەشى كىشاو بەجوانترین شىو ، گەپانەو سەرەنجامىش ھەربۆلای ئەو . پەرورەدگار ھانمان دەدات كەورد بىینەو لەدەروون و ئەندامەكانى لاشەى خۆمان ، تابەچاكى دەسەلات و تواناو كاردروستى خوا تى بگەين ھەرەو دەفەرمویت (وفى أنفسكم أفلا تبصرون) ..

بەرگى لەناو لەشى ئادەمىزاددا:

خواى پەرورەدگار بۇ كۆرپەلە لەسكى دایك دا وىلاشى دروستكردووە كە لەكاتى لەدايك بووندا نىو كىلۆدەبىت و (حبل السرى) يەكى پىوھە كەلەناو منالداندا كۆرپەلە دەبەستىتەو بەدايكى يەو و ھەرچى پىويست بىت (لەخواردن و ھەناسەو بەرھەمھىنانى ھورمونەت و.... ھتد) بۆى دابىن دەكات و پەردەكەشى ھە يە پىى دەوترىت (الغشاء الاختيارى) كەپى دەدات بەو ماددە كىمىاوانەى پىويستن لەخوینى دایكەو بگويزىرتەو بۇكۆرپەلەكەو ، پى دەگرى لەھەرشى كەزىانى پى بگەينى (وہك داوودەرمان و مىكروپ و جراثيم ، بۇ نموونە مىكروپى سىل ناگاتە كۆرپەلە چونكە وىلاش و حبلى سىرى پى نادەن بگاتە منالدان) . كاتىك منالیش لەدايك دەبىت مۆخى ئىسقان خپۆكەى خوینى سىپى و خپۆكەى خوینى سوور دروست دەكات .. خانە لىمفاوئەكانىش كە لە مۆخى ئىسقانەو دروست دەبن دەنیردەن بۇ غودەى (الٹیموس) كەلەلای ملەوھە بۇ مەشق كردن و فىربوون ، كاتى دىنە لای ئەم غودەى ، شفرەى سى ھەزار خانەيان دەدرىتى ، چونكە خانەكانى لەش نىكەى سى ھەزار جوړن و سى ھەزار شفرەى تايبەتیشيان ھەيە ... جاكاتىك ئەم خانەلىمفاوئە دەگەرن بەلەشدا ئەگەر خانەيەك بىتە پىيان و

شفره‌که‌ی جیاواز بیټ له‌و سى هزار شفره‌یه ، ئەوا هه‌ول دده‌ن له‌ناو‌ی ببه‌ن .جائ‌ه‌گه‌ر بیټ و به‌وردی له‌نیزامی به‌رگری ناو له‌شى مرو‌ف بکۆلینه‌وه که‌چۆن کارده‌کات سه‌رمان ده‌سوپمئ ، چونکه‌ ئەوخانه‌ لیمفاو‌ی یانه‌ پو‌ژى به‌لای که‌مه‌وه‌ چه‌ند جارێک هه‌موو له‌ش ئەپشکنن نه‌وه‌کو میکرو‌ب و قایرو‌س داخ‌ل بو‌وبئ ..جاری واهیه‌ که‌مرو‌ف تووشی هه‌لامه‌ت ده‌بئ خێری تیا‌یه که‌ نیزامی به‌رگری ناو له‌ش و خانه‌ لیمفاو‌یه‌کان گورج ده‌بنه‌وه ..

کاتی‌ک میکرو‌بی سیل ده‌گاته‌ سى یه‌کان ،ئەوا خانه‌ لیمفاو‌یه‌کان پو‌وبه‌پو‌وی ده‌بنه‌وه ، به‌لام له‌به‌رنه‌وه‌ی میکرو‌بی سیل به‌هێزو به‌توانایه‌و گه‌وره‌یه ، خانه‌ لیمفاو‌یه‌کان داوا ده‌کهن له‌جگه‌ر ، که‌ئهو‌یش له‌خو‌یه‌وه‌ یان به‌فه‌رمانی مو‌خى ئیسقان (که‌تا ئیستا ئاشکرا نه‌بو‌وه‌!)هه‌لده‌ستئ به‌دروست کردنى خانه‌ی گه‌وره‌تر که‌شه‌ش ئه‌وه‌نده‌ی خانه‌ لیمفاو‌یه‌کان ده‌بئ بو‌ئنه‌وه‌ی بتوانن میکرو‌بی سیله‌ که‌ له‌ناو‌به‌رن ، ئەم خانه‌ گه‌ورانه‌ش دین و میکرو‌بی سیله‌ که‌ قوت دده‌ن ،جاله‌به‌ر ئه‌وه‌ی بو‌ی هه‌رس نا‌کرئ بو‌یه‌ چینێک کالسیۆم دروست ده‌کات به‌ ده‌وریا و وه‌ک ئه‌وه‌یه‌ له‌و قه‌برى کالسیۆمه‌دا بینێژئ تابه‌ته‌واو‌ی ده‌مرئ و له‌ناوده‌چئ !

وه‌له‌به‌ر ئه‌وه‌ی منائى تازه‌ له‌دا‌یک بو‌و له‌شیری دایک‌یه‌وه‌ به‌رگری له‌شى زیاد ده‌کات به‌رامبه‌ر به‌میکرو‌ب و نه‌خو‌شى ، ئاینی پیرو‌زی ئیسلام فه‌رمان ده‌دات که‌دایکان دو‌وسالێک شیری خو‌یان بده‌ن به‌مناله‌کانیان .. که‌دیاره‌ ئەمه‌ش گه‌وره‌یی ئیسلامه‌که‌گرنگی داوه‌ به‌م لایه‌نه‌وه‌ ده‌فه‌رمو‌یت ﴿وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنْمِ الرُّضَاعَةَ﴾ (البقرة: ۲۳۳)

عه‌رق کردنه‌وه‌ش به‌شداره‌ له‌به‌رگری کردن دا ، به‌وه‌ی که‌ (عه‌رق) ماده‌ی وای تیا‌یه که‌ به‌کتریا ده‌کوژئ ، بو‌یه‌ ئەو پیستانه‌ی که‌ که‌مه‌تر عه‌رق ده‌کهنه‌وه‌ زیاتر تووشی نه‌خو‌شى ده‌بن ..

هه‌ر له‌ئهنه‌دامه‌کانی له‌شى مرو‌فدا ئەگه‌ر سه‌یری توانای د‌ل بکه‌ین ،که‌چۆن خو‌ای گه‌وره‌ وای کردووه‌ له‌باری ئاسایی دا به‌یه‌ک له‌سه‌ر ده‌ی توانای خو‌ی ئیش بکات ،تاوه‌کو ئەگه‌ر ئەو که‌سه‌ پای کرد یان پیر بو‌و بتوانئ به‌رگه‌ بگرئ ،هه‌روه‌ها ئەگه‌ر حسابی درێژى بو‌ری خو‌ین و مو‌لوله‌ خو‌ینه‌کان بکه‌ین له‌مرو‌فیکی کام‌ل دا ده‌گاته‌

نزیكهی دهه‌زار میل ، كه خویښ له‌خولهك و نیویكدا ده‌یږيټ ، كه به‌راستی ئه‌ویش به‌لگه‌یه له‌سهر توانای سهرسور هینه‌ری دل ..

گورچیلہ کانیش زور گرنگن لہ ژنیانی مروّقا و خوائ پەروردگار دووگورچیلہی داوہ به ئادەمیزاد لہ کاتیڤدا کە یەك لہ سەر حەوتی یەك گورچیلە بە سەبۆ ئەوہی بە کاری پێویست ھەستیت ، کەچی پەروردگار بە زیادەوہ بە خشیویەتی بە مروّف تاوہ کو باشتەر کارەکانی جئ بە جئ ببیت و ئەگەر یەکیکیشیان خوا نە خواستە وەستاو لہ کار کەوت ئەوی تریان بتوانی کاری پێویست بۆلەش ئەنجام بدات . بۆ درێژی ئەم باسە سەیری (الاعجاز الالهي في أجهزة المناعة و المقاومة في جسم الانسان د.محمد السيد أرناؤوط) دواى چاکترین بەرنامە بکەون :

خوای په‌روه‌ردگار که هرچی دروست کردووه به‌چاکترین شیوه یه‌ئاده‌میزادیشی به‌چاکترین شیوه دروست کردووه ، چاکترین به‌رنامه‌شی بۆ ناردووه و داوای لی دهکات که شوین نه‌و به‌رنامه‌یه بکه‌ویت هه‌روه ده‌فهرمویت : ﴿اللّٰهُ نَزَلَ اَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مّتَابِي نَقْشَعِرٌ مِنْهُ جَلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِيْنٌ جُلُوْدُهُمْ وَقُلُوْبُهُمْ اِلٰى ذِكْرِ اللّٰهِ ذَلِكْ هُدٰى اللّٰهُ يَهْدِيْ يَهْدِيْ مَنْ يَّشَاءُ وَمَنْ يُّضِلّ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ﴾ (الزمر: ۲۳)

واته/خوای په‌روه‌ردگار جوانترین و چاکترین فهرمایشی ناردوته خواره‌وه که ئه‌م قورئانه‌یه ، له‌جوانی داپشتندا بابه‌ته‌کانی له‌یه که ده‌چن ، هه‌ندیک باسیشی به‌شی‌وازی جیاواز تیادا دووباره بو‌ته‌وه ، جاکاریگه‌ری ئه‌م قورئانه ئه‌وه‌یه که ته‌زوو ده‌هینی به‌گیان و پیستی ئه‌و که سانه‌دا که ترسی په‌روه‌ردگاریان له‌ دل و ده‌روندا هه‌یه ، پاشان گیان و پیست و دلیان نه‌رم و ئاماده‌و چالاک ده‌بیست بۆ یادی خوا و خواپه‌رستی ، ئانه‌وه هیدایه‌ت و پینمووی خوایه که هه‌رکس شایسته بیست هیدایه‌ت و پینمووی دهکات بۆ ئه‌وپله‌وپایه به‌رزانه ، ئه‌وه‌ش که پیاواری خوا و نه‌بکات که س نیه پینمووی بکات هه‌روه‌ها ده‌فهرمویت ﴿وَاتَّبِعُوا اَحْسَنَ مَا اَنْزَلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِنْ قَبْلُ اَنْ يَّاتِيَكُمْ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَاَنْتُمْ لَا تَشْعُرُوْنَ﴾ (الزمر: ۵۵)

واته: شويڻي چاڪترين بهرنامه بڪهون كهله پروهردگار تانهوه بوتان هاتوه پيش شهوي
 كه سزاو نازاري كتوپر يه خه تان پيڳريٽ ، له كاتيځدا ئيوه هه ست به نزيكي سزاكه نه كهن
 تاقيردنه وهى ناده ميزاد :

خواي پهلوردگار بويه ژيان و مردني داناوه وچاگرتين بهرنامهي ناردووه
تامروقه كان تاقي بکاته وه و دهر بکوهي که کي باشتين کار دهکات ، ههروه که ده فهرمويت

(الذي خلق الموت والحياة ليبلوكم أيكم أحسن عملا) الملك واته : هرخوا مردن و ژيانی به‌ديه‌يَناوه ، تا تاقيتان بکاته‌وه ، کامتان کرده‌وی چاکترو په‌سهندتره ..

برودار داوای لی‌کراوه که به‌چاکترین و ناسکترین شیوه په‌فتاریکات له‌گه‌ل دایک و باوکی دا (ووصینا الانسان بوالديه إحساناً) الاحقاف ۱۵ ه‌روه‌ها داوای لی‌کراوه که نزدیک مالی ه‌ه‌تیو نه‌که‌ویت مه‌گه‌ر به‌چاکترین شیوه نه‌بی‌ت ، واته بوی بخاته کاره‌وه و پاره‌که‌ی بۆزیادبکری ، تاگه‌وره ده‌بی و دوا‌ی پاره‌که‌ی بدریته‌وه (ولا تقربوا مال الیتیم إلا بالتي هي أحسن حتی يبلغ أشده) الانعام ۱۵۲

پاشان نه‌گه‌ر سه‌لامیشی لی‌کرا چاکتره که برودار به‌باشتر وه‌لام بداته‌وه که به‌وه‌ش پاداشتی زیاتری ده‌ست ده‌که‌ویت قورئان ده‌فهرمویت (وَإِذَا حُيِّئُكُمْ بِتَحِيَةٍ فَمَقُولُوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّهَا) ۸۶ النساء ..

وه‌له‌قسه‌و گوفتاریش دا پیویسته برودار باشترین قسه ه‌ه‌ل‌بژیری بۆئه‌وه‌ی شه‌یتان له‌دلی به‌رامبه‌ردا شتی‌ک دروست نه‌کات ، ه‌روه‌ک ده‌فهرمویت ﴿ وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِينًا ﴾ (الاسراء: ۵۳)

ته‌نانه‌ه‌ له‌گفتوگوو دانوستان و موجه‌له‌ش دا له‌گه‌ل ئه‌ه‌لی کیتاب دا پیویسته به‌چاکترین شیوه بکری‌ت تاله‌نایی ئیسلام ته‌ره نه‌بن ودلیان نه‌په‌نجی ﴿ وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَأَنْزَلَ إِلَيْكُمُ وَالْهَذَا وَالْهُكُّ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴾ (العنکبوت: ۴۶)

واته : گفت و گوو موجه‌له‌ه‌ مه‌که‌ن له‌گه‌ل خاوه‌نی کتبی‌ه ناسمانیه‌کاندا مه‌گه‌ر به‌جوانترین شیوه ، جگه له‌وانه که‌سته‌میان کردوه (ئه‌وه په‌فتارتان له‌به‌رامبه‌ریان‌ه‌وه باجیاواز بی‌ت ه‌ه‌قی سته‌مه‌که‌یان) پیشیان بلین : ئیمه باوه‌رمان ه‌یناوه به‌وه‌ی بۆ ئیمه‌وئیه دابه‌زینراوه ، خوای ئیمه‌وخوای ئیه‌وه ته‌نها یه‌کی‌که‌و ، ئیمه‌فهرمانبه‌رداری ئه‌وزاته‌ین ..

به‌کورتی ئه‌بی برودار له‌ه‌ه‌مووکارو کرده‌وه‌و گوفتاری‌کدا بگه‌پئ به‌دوای چاکترین دا تاوه‌کو پله‌ی به‌رز به‌ده‌ست به‌ینی له‌دنیاو قیامه‌تداو ، له‌تاقیکردنه‌وه که‌ی ژیاندا به‌چاکی ده‌رچیت ، ئه‌م شیوازی په‌فتاره‌ش که‌ئاوا به‌جوانی بی‌ت دلی به‌رامبه‌ر ده‌گوپی و نور جار ده‌یکاته دۆست و خوشه‌ویست ، قورئان ده‌فهرمویت ﴿ وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ، وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا دُوْ حَظٌّ عَظِيمٌ ﴾ (فصلت: ۳۵)

قوتابیتى و مامۇستايەتى لەيەك كاتدا :

(وھب)كۆپى (منبە)ى يەمانى كەلەتاييەن بوو ، خەلكى يەمەن دەيانئاسى راھىب بوو ، دوايى كە مۇسلمان بوو تىگەيشت كە ئيماندارى راست نابى گۆشەگىر بىت ، نابى ھەول نەدات و خۇى كەپ بكات ، بۆيە كەپرسىيار يان لىكرد لەبارەى سىماو سىفەتى مۇسلماننەو وتى : (المسلم يفتدى بمن قبله وهو إمام لمن بعده)واتە: مۇسلمان پىششىقانى خۇى دەكات بەسەر مەشق و مامۇستاو، خۇشى سەرمە شوق و مامۇستاو پىششەوايە بۇ ئەوانەى دواى خۇى ..(وتارى/ التوغل مسالك /الراشد)

بانگخوازى پلەيەكى بەرزە :

بانگخوازى پلەيەكى زۆر بەرزە لەئىسلام داو ، پەرۋەردگار دەفەرمۇيت : (وَمَنْ أَحْسَنَ قَوْلًا مِّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ)فصلت ۳۳ . واتە:كى قەسى چاكتروجوانترە لەو كەسەى كە بانگەوازى كردوۋە بۇلاى خواو كارو كردهوۋەى چاكىشى ئەنجامداۋەو وتوشىەتى : بەراستى لەپىزى مۇسلماناندام ..

جالەبەر ئەوۋەى دنيا تاقى كردنەوۋەيە بۇمان تاباشترىن كردارو گوفتارى تيا بەجى بگەيەنن ، چاك وايە بگەپىن بەدواى چاكترىن كارد ، ديارە بانگەوازيش ئەوكارە مەزن وگرنگە يە كە دەمانگەيەننەتە پلەى بەرزو پەزامەندى پەرۋەردگار ..

ئالەين بى عەيبىن:

پىياو باشىكى لاي خۇمان دەلى : ئىمە ئالەين بى عەيبىن ، بەلكودەلەين خوايە عەيب و كەم و كۆپى يەكانمان بۇ پەردە پۇش بگە ..

بانگخواز لەھەول دايە خۇى چاكتىر بكات و ھەردەم داواش دەكات لەخوا كە نىيەتى چاك كات و كردهوۋەكانىشى بۇ باشتر بكات ، قورئان ئامارە بۇ ئەم مەسەلەيە دەكات و دەفەرمۇيت ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا، يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ (الأحزاب: ۷۱)

واتە : ئەى ئەو كەسانەى باۋەرپتان ھىناۋە لەخوا بترسن و پارىزكارىن و ھەمىشە قەسى بەجى و بەسوود بگەن ، ئەوسا ئىتر كردهوۋەكانتەن چاك و بەجى و پەسەند دەكات ، لە گوناھەكانىشتان خۇش دەبىت ، جائەوۋەى فەرمانبەردارى خواو پىغەمبەرەكەى بىت ، ئەو بەراستى سەركەوتن و سەرفرازى يەكى بى ئەندازەو بى سنوورى بەدەستەپناۋە ..

جا كه سيكيش نيه تي بۆ خوانه بۆ و خراپه كارييت ، خوا كاره كانى بۆ چاك ناكات و (توفيق) ى نادات ، قورئان ده فهرمويت (إن الله لا يُصلِحُ عملَ المفسدين) ۸۷ يونس ..
 عومهرى كوپى العزيز له نامه يهكى دا ئامۇژگارى كاربه ده ستيكى خوى كرد و پيى وت :
 (اعمل عمل رجل يعلم أن الله لا يُصلِحُ عملَ المفسدين) واته وا كاربه كه بزانى خواى
 گهره كارى خراپه كاران چاك ناكات ..

باشترين هوکار له بانگه وازدا :

بانگخوازان له سووربوونياندا له سهر گهياندى ئهم په يامه پيروزه بهزور ترين كهس ،
 دهگهرين بهدواى باشترين هوکاردا كه بانگه وازه كهيانى پيى بگهياننه خهلكى ..
 موسولمانان له ئەلمانيا كه ژماره يان نزىكهى سى مليون دهبيت ، چهند ساليكه پوزى)
 ۱۰/۳ يان داناوه به پوزى كراوهى مزگوت ، تا لهو پوزدها ههر كهس له ئەلمانيه كان
 ويستيان شارهبان له ئيسلام سهردانى مزگوته كان بكن و پيشوازي يهكى گهرميان ئى
 دهكرى و وهلامى پرسياره كانيان نه دريته وه و پيناسه ئيسلاميان بۆ دهكرىت ..
 سالى رابردو ژماره ي ميوانانى مزگوته كان كه نزىكهى دووه زار مزگوته گهيشته
 دووسه دهزار كهس ، كه بۆ شارهزا بوون له ئيسلام سهردانيان كردبوو .. نزىكهى
 چوارسه راپورتيش له دهزگاكانى راگهيانندا له باره ي نهو چالاكى يه وه بلاو كرابوو ،
 كه نه مهش زياتر ئيسلام نه سينيى به ئەلمانيه كان . (ل ۱۸۲ الايمان ژ ۱۱ ، ۱۲ / ۲۰۰۲) ..
كيلي دله كان :

دل قفلى ئى نه درى و ههق نابيستى ، په رده ي پيا نه درى و نوور نايگاتى ، قورئان
 ده فهرموى (أفلا يتدبرون القرآن أم على قلوب أقفالها) ههروه ها ده فهرموى (كلا بل ران
 على قلوبهم ما كانوا يكسبون) ..
 بۆيه كردنه وهى دله كان ههولى دهوى ، تابهرامبه ره كه قهناعت بكات و پاشان دوعا بۆ
 كردنيشى دهوى تاخوا هيدا يه تي بدات و پزگارى بكات له تار يكيه كانه وه به رهو
 پووناكى ..

عومهرى كوپى خهتاب زور ئازارى هه زه ته ئه دا (ص) به وهى كه خهلكى ئى دور
 ده خسته وهو دزايه تي ده كرد ، تا شه ويكيان هه زه ت (ص) ويستى بچى بۆ لاى كه عبه
 خواپهرستى بكات ، هه ستي كرد عومهر به دوايه وهيه ، بۆيه فهرموى : عومهر
 به شه ويش واز ناهيى ؟ ! به هه ر حال هه زه ت (ص) كه وه نويز كردن و قورئان خوينا
 و عومهر يش گوئى گرتبوو له دور وه ، هه زه ت (ص) سووره تي (الحاقه) ي خوينا ،

عومەر لەدلى خۆى دا وتى : شاعيره ، كهگوىى لهئايهتى ﴿قَلَا أَقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ وَمَا لَا تُبْصِرُونَ إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ، وَمَا هُوَ يَقُولُ شَاعِرٌ قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ﴾ (الحاقة: ٤١)
 لهدلى خۆى داوتى : ئەگەر شاعیر نه بێ كهواته كاھينه ، ئنجا گوىى ئى بوو ﴿ولا بقول كاهن قليلًا ما تذكرون ، تنزيل من رب العالمين﴾ الحاقة ٤٣

وتى : كهواته كاھينيش نيه ، ئهى لهكوى وه هاتوو ، لهپهروهردگارى جيهانهوه هاتوته خوارهوه .. ئەمه شتيكى لهدلى عومەردا دروستکرد و كيشمه كيش لهدهروونيا هاته كايهوه !

جاريك ئافرهتێك ويستی هيجرەت بكات عومەر پيی گەشت و ليی پرسى : بۆكوى دهچى ؟
 وتى : نايه لن به ئازادى خواى خۆمان بپه رستين ، ناچارين هيجرەت بكهين ! عومەريش وتى : خواتان له گەل .. ئافره ته كه كه هاتهوه لای ميژده كهى ئەمەى بۆ گيڤايه وه وتى : هه ست ده كه م عومەر نەرم بووبى و گۆڤا بى ، ميژده كهش وتى : ئەگەر گوى دريژە كهى (خەتاب) بپوا بهيئى ، بپوانا كه م عومەر بپوا بيئى !

عومەر زۆر داخ له دل بوو له حەزرت (ص) و موسلمانان ، بۆيه شمشيرى هەلگرت بچى حەزرت (ص) بكوژى ، له پنگا موسلمانىكى بينى ، كه له عومەرى پرسى ئەوه بۆ كوى دهچى و ئەويش وتى : دهچم محمد دهكوژم !

موسلمانە كهش وتى : جابۆ ناچى خوشكه كهت و زاوا كهت بكوژى خو ئەوانيش موسلمان بوون ! عومەريش چوو سه ر خوشكه كهى و زاوا كهى و لييدان ، ئەمەش كارى كرده سه ر عومەر ، ئنجا چوو بۆ لای حەزرت (ص) و موسلمان بوو ، پاشان وتى : ئيمه له سه ر هەق نين ، حەزرت (ص) فەرمووى : به لى له سه ر هەقين ، وتى :

دهى خو شار دنه وهى بۆچى يه ؟ ئيتر به دوو ريز كه يه كيكيان عومەر له پيشيه وه بوو ، يه كيكي شيان (حمزه) له پيشيه وه بوو به (الله اكبر) چوونه لای كه عبه ، به مهش پشتى نه فامى شكا ..

كاتێك عومەر هاته وه ماله وه ماله كانى كۆكرده وه و باسى ئيسلامى بۆ كردن ، عبدالله ى كوڤى وتى : من ساليكه موسلمان بووم ، عومەر پرى پياكردو باش كوتاي ، وتى : ساليكه موسلمانى و هەولت نه داوه منيش رزگار بكەى له دۆزهخ ..

جا هەركاتى ئەمه با سبكرایه ته وه عومەر سيخو ر مه يه كى ئەدا له عبدالله ! كه بۆچى خەمى باوكى نه خواردوه ..

بیرمان نه چیت که چه زرت (ص) دوعای کردبوو که خوا یه کی لهو دوو که سه ی بو هیدایه ت بدات عومری کوپی خه تاب یان نه بوجهل چونکه نهو دوانه به ده سلات بوون له مه که که دا ، خوی گهرهش عومری هیدایه ت داو قفلی دلی بو کردهوه ..

سهر کرده یه ک و دانایه ک:

نهو سهر کرده یه ی که شاری (مرو)ی فته ت کرد دانایه کی مه جوسی بینی ، لیی پرسى به چی بووی به دانا ؟ وتی: وازم له دروو له دنیا هیئاو مه موو به یانی یه کیش په رستراوه که م ده خمه ژیر پیتموه .. سهر کرده که خه ریک بوو بیکوژی !

مه جوسی یه که وتی: په له مه که ! نیوه په راوه که تان نالی (أفرأیت من اتخذ إله هواه) منیش ههواو ئاره زوویه ک که ده په رستری ده یخمه ژیر پیتموه و به قسه ی نا که م! سهر کرده که وتی: جا که سیئ نه وهنده دانا بی چون موسلمان نابیت !

مه جوسی یه که وتی: دل داخراوه و کلیله که شی لای که سیکی تبه .. سهر کرده و هاوه لانی ده ستنوژیژان شت و دوو پکات نویژی پئویستیان کردو داوایان له خوا کرد که هیدایه تی بدات .. هه رپاش نویژه که به به ره که تی ئیخلاص و دوا که یان خوا دانا که ی هیدایه ت دا .. (ل ۱۹۵ الایمان ژا ۱۱ - ۱۲ / ۲۰۰۲)

دهرگا له خه لک دامه خه ن !

په ژیک ئیمام نه حمه د پیاو یکی نویژ که ری بینی دزی ده کرد ؟ ئیمام لیی پرسى: چون شتی واده بی ؟! نویژ کردن و دزی کردنیان وتوو ؟! کابرا وتی : ئیمام واز بیته نه م دهر گایه م ماوه له گه ل خوادا بانه ویش دانه خریت !

پاشان که ئیمام نه حمه د له حه ج بوو نهو کابرایه ی بینى خو ی نووساندبوو به دیواری که عبه وه و به کو ل ده پا پایه وه که خوا لیی خوش بیته .. که ئیمام نه مه ی بینى له بهر خو یه وه وتی : به خوا راستی کرد دهر گایه کی هیشتبووه له گه ل خواداو خواش دهرگا کانی تری بو کردهوه ..

{نویژ بوخوی مرو ف ده گیریتته وه له خراپه (إن الصلاة تنهى عن الفحشاء والمنکر...)} دیاره نهو پیاو ههش که هه ر نویژ کردنه که ی ماوه و به ردهوام بووه ، به خو ی دا چوته وه و پاشان تهوبه ی کردوه و وازی هیئاوه له دزی کردن .. }

به راستی هه ر له بهر نه مه شه که حه زرت (ص) ده فهرمو ی (يَسْرُوا وَلَا تَعْسِرُوا يَسْرُوا وَلَا تَعْسِرُوا) .. بادوعا بکه ین که کلیلی خیر بین و دهر گای خیر و خوشی له سهر خه لکی

بكهينهوه ههروه كه زهزت (ص) دهفهرمويت (طوبى لمن جعله الله مفتاحاً للخير مغلاقاً للشر) ...

پياويكى ناودارى خهلكى شام

پياويكى خهلكى شام كه دؤستايهتى ههبوولهگهئ عومهرى كوڤى خهتابدا ، ماوهيهكى زۆر ديار نابيت ، عومهر ئهحوالى دهپرسيت ، ناسياوهكانى پيى دهلين :ئهى ئهميرى بهواداران خووى بهخواردنهوهوه گرتووه و گيرى خواردووه !

عومهريش نامهيهكى بؤ نوسى : (لهعومهرى كوڤى خهتابه وه بؤ فلانى كوڤى فلان ، سهلامت ئى بيت ، فإنى أحمد إليك الله الذى لاإله إلاهو غافر الذنب وقابل التوب شديد العقاب ذى الطول لاإله إلاهو إليه المصير)..ئنجا بههاوهلانى فهرموو :بياريينهوه لهخوا بؤبراكهتان كهئلى چاك بيت و خوا ليى خووش بيت..

كاتيك ئهه نامهيه گهيشته كابرا دهخويندهوهوه لهبهرخويهوه دهيووت : (غافر الذنب وقابل التوب شديد العقاب) ، بهراستى منى ئاگادار كردهوه لهسزاي خوا، پهيمانى ليخووش بوونى داومهتى ..ئيتتر زۆر گرياو بريارى دا واز لهمهى خواردنهوه بينى و تهوبه بكات..بهئى ..تهوبهيهكى چاكى كردو بهردهوام بوو ، كهههوالى گهيشتهوه به (عمر)، فهرمووى :ئاوابكهه ئهگهر براييهكتان بينى قاجى خليسكا ! ئاموژگارى بكهه و واى ئى بكهه متمانه بهخوى پهيداكاتوهوه و دوعاى خيرى بؤبكهه و مهبنه هاوكارى شهيتان لهسهرى ! (نحو التفسيرالموضوعى للقرآن / محمد الغزالي)

با ههول بدهين نوورانى و مووبارهك بين !

حهزهت كهدهچوو بؤ مزگهوت دوعاى دهكرد و دهيفهرموو (اللهم اجعل في قلبى نوراً وفي سمعى نوراً ، وفي بصري نوراً ، وعن يمينى نوراً ، وعن يسارى نوراً، وفوقى نوراً ، وتحتى نوراً، واجعلنى نوراً)....

كهواته ئهكرئ نوورانى بين و دنياو قيامهتمان بهنوورى ئيمان پووناك ببيتتهوه ، ههروهه دهكرئ مووبارهك بين ، خوئهگهر زۆر كاتيش نهبيت ، ههنديك كات دهكرئت مووبارهك بين ..ئهوه حهزهتى عيسا سهلامى خواى ئى بى لهبارهى خويهوه دهفهرمويت ﴿وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا﴾ (مريم: ٣١) واته :خوا منى پيروز كردووه له ههركوئ يهك بم و فهرمانى پيداوم كه تا زيندووبم نويزو بكهه و زهكات بدهم..

ئيتىر خۇناشكرايه كه به ئىزنى خوا نه خوشى چاك كر دۆتموه و زور موعجيزاتى هه بووه
 مهرهك قورئان ده فەرموئە ﴿ وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ أَنِّي
 أَخْلَقْتُ لَكُم مِّنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنْفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُبْرِئُ الْكَلِمَةَ وَالْأَبْرَصَ
 وَأُخَيِّبُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ وَأَنْبِئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدْخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لَّكُمْ إِن
 كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴾ (ال عمران: ٤٩)

واته / من پىغه مبهريكم بولاي ئيوه (بهنى ئيسرائيل) رهوانه كراوم، به لگه و نيشانه يه كم
 پىيه له لايه ن پهروه ردگار تانهوه ، من له قور شيوه ي بالنده تان بو دروست ده كم ئنجا
 فووى پياده كم به فهرمانى خوا يه كسەر ده بىته بالنده يه كى زيندووو ، كوئىرى زكماك
 ونه خوشى به له كى چاك ده كه مهوه به ويستى خواو مردووانيش زيندوو ده كه مهوه
 به فهرمانى خواو هه والى ئهو شتانه ي كه ده يخون و هه لى ده گرن له ماله كاتناندا پىتتان
 پاده گه يه نم ، به راستى لهو شتانه دا به لگه و نيشانه هه يه بۆتان ئه گهر بهوادارن .

حه زه تيش (ص) هه ميشه موبارهك بووه ، كاتيك له دايك بوو خير و بهر كهت پڙا به سەر
 مال و حالى (حليمه) ي دايه نيدا و به ناشكرا پىيانه وه ديار بوو ، ته نانه ت دهرو
 دراوسى كانى به شوانه كانيان دهووت مهرو مالا ته كانيان لاي مهرو مالا ته كه ي (حليمه) وه
 به مهو پىتن ..

له سالىكى وشكى و بى بارانيدا قورپيش وتيان : ئه رى ئه بو تاليب ادهشت و ده رمان بى
 ئاوه ، مال و منالمان وشك بوونه وه ، ئاده ي دوعا بارانه يه ك بكه ، ئه بو تاليبيش ده ستى
 هه زه تى گرت كه منال بوو پشتى دا به ديوارى كه عبه وه ، له وكاته دا په له يه هه ر
 به ئاسمانه وه نه بوو ، له چه ند گو شه يه كى ئاسمانه وه په له هه ر پهيدا بوو ، باران لىزمه ي
 كر د و شيوو دۆل پر بوو له ئاوو ، خير و خوشى پووى كر ده خه لكى به بهر كه تى
 هه زه ت (ص) ، ئه بو تاليبيش له دى ره هۆنرا وه كهيدا ئاماره به مه ده كات و ده لى :
 و ابيض يستقي الغمام بوجهه
 شمال اليتامى عصمة للارامل

٦٢ل (گولوى سهرمور) المبار كفورى

ههروه ها رۆژيك منال يكى لايان بو هه زه ت (ص) هينا كه هيجى بو نه ده و ترا ، هه زه ت
 لى پىرسى من كيم ، مناله كه به بهر كه تى هه زه ت كه وه قسه و وتى : تو پىغه مبه رى
 خواى !..

رۆژيك هاوه لىك خو ي گه يانده هه زه ت (ص) كه وتارى ده دا ، ده ستى دا له قاچى و ئنجا
 ده ستى هينا به ده موچاويدا ، ئهو هاوه له ده لىت هه رچه ند كه ش وه هوا زور گهرم بوو

كه چى قاچى سارد بوو ، كه ميټاشم بده موچاومدا پاش سى ساليش هستم بهو
ساردى يه ده كړد به ده موچاومهوه ..

خاتووعائيشه ى هاوسه ى ده لى : پشيله يه كه دهاته مالمان هه تا هه زرهت (ص) له مال
بوايه ورته ى نه ده كړدو له جيى خو ى نه ده جولا ، كاتى هه زره تيش له مالنه بوايه ده كه وته
هاروهاجى !! ﴿ هه زرهت (ص) خو ى ده فهرمويت : هه رچى له ئاسمانه كان وزه ويدايسه
ده زانى كه من پيغه مبه ى خوام ته نها سه ريچي كه رانى ئينس وجين نه بى ﴾
روژيك حوشتريك به له سه ده بى و كه س ناويرى بجى به لايدا ، كاتى هه زرهت چوو بولاى
هيور بووه وهو شه كو اى حالى خو ى لا كړد ، ئه ویش خاوه نه كه ى بانگ كړدو ناموزگارى
كردكه به چاكي ره فتارى له گه لدا بكات ..

عبداللهى كورى زوبه یر و خوینی هه زرهت (ص):

پوژيك هه زرهت (ص) توژى خوینی له پشستى گرتبوو ، دای به عبداللهى كورى زوبه یر
كه منال بوو ، تاله شوینی كدا دور له چاوى خه لك بيشاريته وهو بيكا به ژير خوله وه ،
عبداللهش بیری كړده وه چى ئى بكات ، وای بو چوو كه له بهر پيروزی يه كه ى بيخواته وهو
فرئى نه دات ، به لى .. خواردیه وهو هاته وه خزمهت پيغه مبه ى (ص) ، هه زرهت لى پرسى ،
هاچيت ئى كړد ؟ وتى : ئه ى پيغه مبه ى خوا له شوینی كدا شاردمه وه كه س ناييبنى ،
خواردمه وه ! هه زرهت (ص) لای سه یر بوو ، فهرمووى : وهيل بو تو له خه لكى و ، وهيل
بو خه لكى له ده ست تو ، وه تو ماده م خوینی من تيكه ل به گيانت بوو ناچيته دوزه خه وه و
ده چيته به هه شته وه ..

به لى هه روا دهرچوو كه هه زرهت (ص) فهرمووى ، عبدالله لاويكى جوانخاسى به توانای ئى
دهرچوو ، كه م كه س هه بوو شان بدات له شانى ، ته نانهت يه كه م كه سه كه توانى له كاتى
لافاودا حهوت جار به مه له ته واف بكات به ده وری كه عبه دا !

كاتيك سوپای ئيسلامى كشا به رهو فه تحى تونس ، ژماره يان دوانزه هزار كه س
بوو ، ده بوايه پرو به پرو ى (١٢٠) هزار له سوپای پوم ببنه وه .. بويه سه ركړده ى سوپای
ئيسلامى نامه ى نارد بو خه ليفه عوسمان كه يارمه تى بو بنيړى ، ئه ویش هه ندئ هاوه لى
هه زره تى بو نارد كه ئه وانيش حسن و حسين و عبدالله ى كورى عومرو ئه بو زهرو
عبداللهى كورى زير بوون ..

كه ئه‌م هاوه‌لانه گه‌يشته لای سوپای ئیسلامی له‌ئه‌فریقا ، (عبدالله‌) به‌سه‌ركرده‌ی وت من پیلانیك‌م به‌ده‌سته‌وه‌یه و داواشم ئه‌وه‌یه سی‌سوارم له‌گه‌ل ب‌ئیره‌ پشت‌م ب‌ساریزن .. سه‌ركرده‌ش سی سواری نارد له‌گه‌ل‌یاو به‌خیریایی به‌رو دوزمن پویشتن و پئی‌یان بۆ‌كرده‌وه ، وه‌یان زانی بۆ دانوستان هاتوون و نامه‌یان پئی‌یه ، هه‌ركه‌نزیك بوونه‌وه له‌سه‌ركرده‌ی پۆمه‌كان عبدالله‌ شیرانه‌ په‌لاماری سه‌ركرده‌ی پۆمه‌كانی داو پاش ماوه‌یه‌ك له‌شه‌پ كوشتی و به‌مه‌ش سوپای پۆم شه‌پ‌رزه‌ بوون و شكان ، كه‌له‌مه‌ش دا نه‌به‌ردی و جاواقیمی و دانایی عبدالله‌ مان بۆ دهرده‌كه‌وی ..

عبداللہی کوپی زویر توانایہ کی زیاتری ھبوو لہ خہ لکی لہ بھڑو بوون و نویژ کردنی
نورد...

له سالانی دوايي ته مه نيشي دا شوړشي هه لگيرساند دژي ستمی نه مه ويه کان و به ناگرو
 ئاسن سرکوت کړاو سهره نجام شه هيد بوو ، وه هرو هك حه زرت هه والی دابويه پشت
 به خوا به هه شتي يه ! (به رنامه ی/ رواع من السيرة / د. عائض القرني)

یہ نبی محمدی کوری واسیع!

له کاتیکدا قوته یبهی کوږی موسلیم نابلو قهه ی (کابل) ی دابوو ، وتی بگه پښ بهدوای (محمدی کوږی واسیع) دا بوم ، کاتیک گه پان بینیان په نجهی بهر ز کردو ته موو دوعا دهکات و دملی (یاحی یاقیوم انصرنا، یاحی یاقیوم انصرنا) ... هاتنه وه بولای قوته یبهو ههوالیان دایه، نهویش زوری پی خوش بوو وتی: په نجهی محمدی کوږی واسع له لام گرنگتره لهسه د ههزار لاوو سه د ههزار شمشیر!

پاشان په بېرته کټي دوعاي محمد کوري واسيع سرکه وټن... (هه مان سرچاوه)

عەكاشەو چوونە بەهەشت:

پۆڭزىك حەزرىت (ص)بەھاوولانى فەرموو :حەفتا ھەزار لەئومەت بەبى لىپرسىنەوہو
حساب دەچنە بەھەشتەوہ ،عەكاشە وتى :دوعام بۆ بگە يەكئىم لەوان..حەزرىتەيش
(ص)فەرمووى :تۆبەكەئىكى لەوان..

ھاوہلئیکي ترههستا ووتی: دوعاش بؤمن بکه لهوانه بم ، چه زهت(ص) پیئی فهرموو :
 تازه عهکاشه دهست پیشخهري کرد!

له غه زای به دردا عه کاشه شمشیره که ی شکا ، حه زهت (ص) لقه داریکی دایه دهستی و فرموی: بهمه شهر بکه؟! کاتیک گرتی به دهسته یوه و رای وه شاند بوو به شمشیریکی

چاك به دهستیوهو ئهو شمیره یان ناونا (بهیژ: القوی) و بهردهوام له غهزاکاندا پیی بوو
تاله شهر یه مامه دا شهید بوو ، شمشیره که شیان ناشت له گهلیا ..

شهوق و خوشه ویستی بیلال:

بیلال پاش و فاتی حمزه ت (ص) حهوت سال بانگی نه داو، بۆ به شداری فهتخی شام
مه دینه ی به جیهیشت و کاتیك عومهر کلیلی قودسی وهرگرت داوای له بیلال کرد
که بانگیکیان بۆ بدا ، ئه ویش له بهر دلی خهلیفه عومهر بانگیکی دا وهه مووانی خسته
گریان و برینیانی کولانهوه !

شهویك خهوی به حمزه ته وه (ص) بیانی ، که له خهوه که دا پیی فهرموو: بیلال شهوقت نیه
بۆ سهردانمان !

بۆ به یانی گه پرایه وه بۆ مه دینهو چوو سه رته بری حمزه ت (ص) و سهلامی لی کردو پاشان
باوهشی کرد به حه سهن و حوسهین دا و به یادی جارانه وه بانگیکی دا که ههرچی لهو
ناوه بوو خسته گریان ..

شهوقی به ههشت:

حمزه ت (ص) ده فهرموئ: به ههشت شهوقی ههیه بۆسی کس، سهلمان و عه ممار و عه لی ...
ئیمام عه لی پۆژیک دوعای کردو وتی : (اللهم إني أسألك شهادة في سبيلك بعد عمر طويل
في سبيلك) خوای گه ورهش دوعاکه ی قبول کردو زیاتر له په نجا سال خزمه تی ئیسلامی
کردو پاشان شه هیدیش بوو .

به راستی که سهیری پله ی ئهوپایه بهر زانه ده کهین که با سه مان کردن بۆ مان دهر ده که ویت
که مرو ئیکی پیک هاتوو له خوین و گوشت و ئاره زوو شه ههوات ده توانی به فه زلی خوا
نوورانی و موباره ک بیئت ... ده توانیت زیاتر له پله کانی ئیمان و ئیسلامه تی دا سه رکه ویت و
زیاتر خوا له خو ی پازی بکات ، هه رکاتیکیش وای کرد ده بیته خوشه ویستی خواو زیاتر
به ره که ت ده که ویت ته مه ن و کاره کانیه وه ده توانی زیاتر خه لکی بهینی به ره و شارپنگه ی
ئیمان و ئیسلامه تی .

پیاویك که خوا خوشی دهوی :

مقدادی کوپی عه مر حه وته ها وه له که ئیسلامی ئاشکرا کردو دژی قوربهیش وه ستایه وه
، ئه و زاته گه یشته پله یه ک که حمزه ت (ص) پیی فهرموو (إن الله أمرني بحبك ، وأنبأني أنه

يُحْبِك) واته: به پراستی خواهرمانی پيداوم كه خوشم بويي، وهه واليشي داومه تي كه توي خوش دهويت ..

به پراستی پلهو پايه يه كي به رزه كه سيك بيگاتي ، خوي گه وري بالاده ست كه سيكي خوش بوي و فرمانيش بدات به پيغه مبه ره كه ي كه خوشي بويت ..

دياره ئه مه به هه ول و كوشش و خه بات بووه ، عبداللهي كوري مسعود ده ليت: به پراستی مه شه ديكم له ميقداد ديوه نه گهر ئه وه هي من بوايه به هه موو دنيا نه مه نه گوپي يه وه .. مه شه ده كه شي له غه زاي به دردا بوو كه حه زره ت (ص) داواي له ها وه لان ده كرد كه پاي خويان ده ربن ، ميقداد هه ستا و وتي: پيغه مبه ري خوا برؤ به دم ئه و كار وه كه خودا نيشاني داويت ، ئيمه له گه لتدا ده بين ، به خوا ئه وه ت پي نالين كه (بنو اسرائيل) به موسايان وت : برؤ توو خوا كه ت شه پيكه ئيمه ش لي ره دانه نيشين ، به لكو ده لين برؤ توو خوا كه ت شه پيكه ئيمه ش له گه لتان شه پ ده كه ين ، سويندم به و كه سه ي توي به هه ق نارد وه نه گهر بمان به يت بو (برك الغماد) يش ئه وا بييا كانه له گه لت دي ين هه تا ده يگه يتي ، ئنجا پيغه مبه ري خوا (ص) گوته يه كي جواني پيغه رموو دوعاي خيري بو كرد .J. 242

گولاوي سه رمور ، (واخلص العمل _ عبدالرحمان السنجري)

مقداد پوژييك به فرمانده ي موسلماناني وت (لَا مُوتَنَ وَالْإِسْلَامُ عَزِيزٌ) واته: كاتييك ده رمم پشت به خوا ئيسلام له و په پي به رزي و ده سه لاتدا ده بيت .. (هه موو خه ميكي نه وه بووه كاتييك ده مریت ناواتي بيته دي و ئيسلام پايه به رزو پيروز بيت ..)

سور بوون له سه ر بانگهواز كردن

ناشكرايه كه بانگخوازي به رزترين پله يه و بانگخواز قسه كاني باشترين قسه يه كه پاداشتي له سه ر وه رده گریت ، هه روه ك قورئان ده فرمانوييت ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ (فصلت: ۳۳)

وه حه زره ت (ص) دوعاي پوو سوري كرد وه بو بانگخوازان و فرمانويه تي (نضر الله امرأ سمع مقالتي فبلغها ، فرب حامل فقه غير فقيه ، ورب حامل فقه إلى من هو أفقه منه)

ابن ماجه /

له فرمانوده يه كي تريش دها توه (إن الله وملائكته وأهل السماوات والأرض حتى النملة في جحرها وحتى الحوت ليصلون على معلم الناس الخير) ترمذي واته: به پراستی خوي په رومردگار په حمه ت و به ره كه ت ده باريني به سه ر بانگخواز داو ئه هلي ئاسمانه كان و

ئەمە بېجگە لەوہی کہەیدایەت دانى يەك كەس خېرى پىر بەدنىای ھەيە ئەو كەسەى
 کہەیدایەت وەردەگرى ھەرچا كەيەك بکات بۆ بانگخوایش دەنوسرى (مَنْ دَلَّ عَلَى
 خَيْرٍ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ فَاعِلِهِ) مسلم .

سوربوونی پیڅه مېهران له سر بانک‌ه‌واز کړدن :

قورئان دہ فرموی ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا﴾ (العنكبوت: ١٤) ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا، فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَائِي إِلَّا فِرَارًا، وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَأَصْرُوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا، ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا﴾ (نوح: ٥-٩) ﴿وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأَ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ قَالَ إِنْ تَسْخَرُوا مِنِّي فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ، فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ (هود: ٣٩)

६१५

الكفة الأخرى كانت أرجح ، ولو أن السماوات والأرض كانتا حلقة فوضعت لآله إلا الله عليهما لفصمتهما أو لقصمتهما ، وأمركما بسبحان الله و بحمده فإنها صلاة كل شيء وبها يُرزق كل شيء) ثم حمده ، و(صححه الحاكم) واته: حمزه تي نوح سهلامى خواى لى بى له سهره مهرگى دا دوو کوپه کهى بانگ کردو فرموى: من وهسيه تان بۆده کهم ، به وهى که فرمانتان پى ددهم به دووشت ، وه جلوه گيريتان ده کهم له دووشت که هاوهل بۆ خوا پيدا کردن و خو بهزل زانينه له بهردهم هق دا...

وه فرمانه که شم به لآله إلا الله يه که بهراستى نه گهر ئاسمانه کان و زهوى و مهرچى له ناويا نديا به تاي تهر ازويه کدا دابنرين و (لا اله إلا الله) ش له تاکهى ترياندا دابنريت ، شهوا (لا اله إلا الله) هکه قورستره، وه نه گهر ئاسمانه کان و زهوى شهلقهيه بن و (لا اله إلا الله) بخريتته سريان دهيان شکينئ و.. ههروه ها فرمانتان پى ددهم به (سبحان الله و بحمده) که نه ویش بهراستى نويزو دو عاو ويردى هه موو شتي کهو، هه موو شتي کيش به وه پرزى پى نه دريت.

وهسيه تي حمزه تي ئيبراهيم و يه عقوب:

حمزه تي ئيبراهيم سهلامى خواى لى بيت گه له کهى و پاشا کهيانى بانگ کرد بۆ خوا پهرستى و سزاو ئازاريكى زورى چهشت لهو پيناوه دا ، ته نانهت خستيانه ئاگره وه و خواى گه وه پاراستى وهه موو ته مهنى له بانگه وازدا بهخت کردو ته نانهت له سه ره مهرگيش دا هه ره له خه ميا بوو ، وهسيه تي خوى کردو، حمزه تي يه عقوبيش سهلامى خواى لى بيت به هه مان شيوه ، قورئان ده فرمويت ﴿وَوَصَّى بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ يَا بَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ (البقره: ۱۳۲) واته/ ئيبراهيم و يه عقوب شه وه سيته يان کرد بۆ کوپه کانيان و هه ريه کهيان وتيان : بهراستى خوا هه ر شه ناينهى بۆنيوه بريارد او وه هه لى بژاردو وه ، ئيتر ئيوه ش هه لى بدن به موسلمانى نه بيت مه مرن و تادوا هه ناسه تان په يره وى بکه ن ، ئايا ئيوه شهى جووله کهو گا ور که باوه پ به محمد ناکه ن و خوشتان به شوين که وتوى ئيبراهيم ويه عقوب ده زانن ئامادهى سه ره مهرگى يه عقوب بوون؟

ئهو کاتهى به کوپه کانى وت: دواى مردنى من چى ده پهرستن؟! هه موو وتيان: خواى توو باوبا پيرانت ده پهرستين ، که ئيبراهيم و ئيسماعيل و ئيسحاقن ، خوايه کى تاك وته نها يه ئيمه هه موو ته تسليم و فرمانبهردارى ئه وين..

بانگه‌واز کردنی یوسف له‌به‌ندیخانه‌دا:

حه‌زه‌تی یوسف سه‌لامی خوای لی بیټ چه‌ند سالیك به‌ناهق به‌ند کرا، له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا له‌بانگه‌واز کردن غافل نه‌بوو، هه‌میشه به‌ره‌فتارو گوشتاری جوانی مایه‌ی رینمایي به‌ندکراوه‌کان بوو، دوان له‌به‌ند کراوه‌کان هاتنه‌ لای و وتیان ئیمه‌ خه‌ومان دیوه‌و تو‌ش به‌پیاو چاک ده‌زانين ، به‌لکو بۆمان لیك به‌ده‌يته‌وه ، نه‌ویش پيش نه‌وه‌ی لیکی به‌داته‌وه بۆیان بانگی کردن بۆسه‌ر ئیمان و ئیسلامه‌تی ، هه‌روه‌ک قورئان ده‌فه‌رمو‌یت : ﴿ وَخَلَّ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانٌ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي أَرَانِي أَعْصِرُ خَمْرًا وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي أُحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْرًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ، قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِي إِلَّا نَبَّأُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قِيلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ، وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ، يَا صَاحِبِي السِّجْنَ أَرَأَيْتَ مُتَّفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمْ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ، مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءَ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴾ (يوسف: ٤٠)

له‌به‌هه‌شتیشداخه‌می نه‌وانه‌ی دوای خۆیه‌تی:

خوای په‌روه‌ردگار دووپه‌مبه‌ری نارد بۆ گه‌لیك و به‌روایان پی نه‌هینان، په‌روه‌ردگار پیغه‌مبه‌ری سینه‌میشی بۆ ناردن و، به‌قه‌سیان نه‌کردن ، پیاویکی به‌روادار له‌وسه‌ری شاره‌وه‌ هات و كه‌وته نامۆزگاری خه‌لكه‌كه‌و نه‌وانیش نه‌ك هه‌ر به‌روایان نه‌هینا، به‌لکو په‌لاماریان داو شه‌هیدیان كرد، به‌راوداری شه‌هیدمان چوه‌ به‌هه‌شته‌وه و به‌ نازو نیعمه‌تی په‌روه‌ردگار شادبوو ، ئاله‌وكاته‌دا خۆزگه‌ی خواست كه‌ گه‌له‌كه‌ی نه‌مه‌یان بزانیایه‌ و به‌روایان به‌ینایه ، كه‌ نه‌مه‌ش خه‌م خواردنی بانگه‌وازه ، ته‌نانه‌ت له‌به‌هه‌شته‌وه‌اقورئان ده‌فه‌رمو‌یت: ﴿ وَجَاءَ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ، اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ ، وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ، أَلَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ آلِهَةً إِنْ يُرَدَّنَ الرَّحْمَنُ بِضُرٍّ لَا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونَ ، إِنِّي إِذَا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ، إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُون ، قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ ، بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ ﴾ {يس: ٢٧}

شه‌هیده‌كانی ئوحو‌دیش خه‌می به‌روادارانیا‌نی‌دوای خۆیان بوو بۆیه‌ داوایان كرد له‌په‌روه‌ردگار كه‌بیا‌نگێرته‌وه بۆدنیا تاله‌پیناوی خوا‌دا شه‌هید ببه‌نه‌وه‌و، هه‌وال به‌دن به‌به‌رواداران كه‌شه‌هیدی چ پله‌و پایه‌یه‌کی به‌رزه‌..خوای په‌روه‌ردگاریش فه‌رمو‌ی من له‌جیاتى ئیوه‌ هه‌والیان پی نه‌ده‌م ، نه‌جا ئایه‌تی{وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ فَرَحِينَ يَمَّا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَنْبِشُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْقِهِمْ أَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ يَسْتَنْبِشُونَ بِنِعْمَةِ اللَّهِ وَفَضْلِهِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ } (آل عمران: ۱۷۱) هاته خواره وه ،

واته: هرگیز وامه زانن نه وانه ی له پیڼاوی خواډا شهید بوون ، کوژداون و مردوون ، نه خیر نه وانه زیندوون و، لای په رومردگاریان له پښق و پوژی به هره وهرن . زور دلخوښ و شادمانن به و به خشش و زیاده فه زله ی که خوا پیی به خشیوون، مژده ش ددهن به وانه ی هیشتا به وان نه گیشتون و شهید نه بوون که بیگومان هیچ ترس و بیمیکیان له سهرنی یو، هیچ غم و په ژاره یه کیان بو پیش نایه ت له به جی هیشتنی دنیا . مژده گن به نازو نیعمه تانی تایبه تی و فه زل و پښی بی سنوور له لایه ن خوی میهره بانه وه ، به راستی خواش پاداشتی نیمانداران زایه ناکات و په نج به خه سار نابن .

سوربوونی پیغه مبه ر (ص) له سهر بانگه واز کردن:

قورثانی پیوژ باسی سوربوونی پیغه مبه ر (ص) دهکات له سهر بانگه وازو ده فره مویت : (وما اکثر الناس ولو حرصت بمؤمنين) يوسف ۱۰۳ / واته : زوری یه خه لکی باوه پدارنین ، هرچه نده تو زور به په روش بیت و هه ول بدهیت و تی بکوشیت . هه روه ها ده فره مویت ﴿ إِن تَحْرَصْ عَلَىٰ هَٰذَا هُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴾ (النحل: ۳۷) واته / خوڼه گهر تو سور بیت له سهر هیدایه تدانی نه وان ، نه وه تو ناتوانیت چونکه به راستی خوا پښمووی که سیك ناکات که خه لك گومړا بکات ، نه وانه له قیامه تدا هیچ جوړه پشتیوانیکیان نیه .

هه روه ها ده فره مویت ﴿ قُلْعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ عَلَىٰ آثَارِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهَٰذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا ﴾ (الكهف: ۶) واته : له وانه یه خو ت له ناو بهریت و له خه م و په ژاره دا بهریت له سهره نجامی خراپی نه مانه که باوه پ ناهینن به م قورثانه ..

به لئ / حه زره ت (ص) (حریص) هو به په روشه و به سوژو میهره بانه ، بو پژگار کردنی ئاده می له ناگری دوزه خ ﴿ لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ ﴾ (التوبة: ۱۲۸)

بانگه واز کردن له هه موو کاتیکدا:

۱) له سهر گردی (صفا) وه: سی سال بانگه وازی پیغه مبه ر (ص) نه پنی بوو وه ته نها بوو نه وکه سانه بوو که لئی دلنیا و جی متمانه بوو ، تائایه تی (وأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ) هاته خواره وه .. که نه م فه رمانه درا به حه زره ت (ص) چووه سهر گردی (صفا) و بانگی کردو

فەرمووی (ئەررى خىلى بەنى فەر، خىلى بەنى عەدى ولقەكانى قورەيش) ھەموو كۆيۈنەو، ئەو كەسەش خۇي نەھاتايا كەسىكى دەنارد بزانىت چىيە، ئەبو لەھبىش ھات... ھەزەت (ص) فەرمووی: (ئەگەر ھەوالتان بىدەمى چەند سوارىك لەودىو ئەو دۆلەو دەيانەوئىت بىدەن بەسەرتاندا، باوھەم پىدەكەن؟؟ وتیان: بەلى، جگە لەپراستى ھىچى ترمان ئى نەبىنىوئىت، فەرمووی: مەن ئاگادارتان دەكەمەو لەسزايەكى توند، ئەبو لەھب وتى: ئەمپۇش دەستت بەقۇپدا چىت، بۇ ئەمە ئىمەت كۆكردۆتەو؟ ئىنا ئەم ئايەتە ھاتە خوارەو كەو لامىكىش بوو بۇ ئەبولەھب (تبت یدا ابى لەھب وتب ماغنى عنە مائە وماكسب) بخارى/

۲) بانگەواز كۆردن بەرىگاۋە:

ھەزەت (ص) تەنەت بەرىگاۋە ئامۇزگارى دەكردو بانگەوازی دەكرد، عبدالله كۆرى عباس دەلى، پۆزى لەدواى ھەزەتەو (ص) سوارى ولاخىك بوو بووم، فەرمووی: { يا غلام: انى معلّمك كلمات، احفظ الله يحفظك، احفظ الله تجده تجاهك، وإذا سألت فسال الله، وإذا استعنت فاستعن بالله، وأعلم أن الأمّة لو اجتمعوا على أن ينفعوك لم ينفعوك إلا بشئ قد كتبه الله لك، ولو اجتمعوا على أن يضروك لم يضروك إلا بشئ قد كتبه الله عليك، رفعت الاقلام وجفت الصحف }

۳) بانگەواز لەبازارى (ذى المجاز): ۱:

ھەزەت (ص) لەمەلەو لەلەى كەعبەو لەمالى ئەرەم دا بانگەوازی دەكردو، ھەربەو ھەو نەدەو ھەستا، بەلكو دەچوو بۇ بازارى (ذى المجاز) و بانگى دەكردن بۇ ئىسلام و دەيفەرموو: خەلكىنە بلىن: لاإله إلا الله سەرفراز دەبن، ئەبو جەھلىش خۇلى پيا ئەپرزان و دەيووت: ئەمە سەرتان ئى نەشيوئىنى، ئەمە ئەيەوئى واز لەخاكانتان بىنن و واز لە (لات و عزی) بەئىنن.

ھەزەت تىش كۆى پى نەئەداو ئاوپى ئى نەئەدايەو.

۴) چوون بۇ مالان و خىمەكان:

ھەزەت (ص) لەمەوسىمى ھەج دا پىش كۆچكردن بۇ مەدىنە دەچوو بۇ خىمەى ئەوانەى ھاتبەون بۇ (منى) و بانگى دەكردن بۇ ئىسلام و دەيفەرموو (خەلكىنە بەپراستى خوا فەرمانى پىداون كەبىپەرستى و ھىچ شتىك نەك بەھاوەلى) ئەبولەھبىش دەيووت (خەلكىنە، بەپراستى ئەمە دەيەوئى واز لەئايىنى باو باپىران بەئىنن).

بەلێ..حەزەرت دەسائلی پەبەق سەردانی ئەوانەى دەکرد کەدەهاتنە مەککەوہ بۆ خەج و دەیفەرموو(کى دالەدم ئەدا ، کى یارمەتیم ئەدا ؟؟ تا پەيامى پەرەردگارم بگەيەنم و پاداشتی بەهەشتی دەستکەوێت)..

کەس نەبوو سەری بخات ، تەنانت یەکی کەدەگەپایەوہ لەمەککەوہ بۆ میسر یان یەمەن ، بەخزمەکانی دەووت وریا بن غولامەکەى قورپەیش سەرتان ئى تىک نەدات..تاخوای گەورە بە (انصار)ەکانی مەدینە سەری خست..

٥) سەردانی گەورە پیاوان:

عبدالله ی کوپی ئوبەى گەلەکەى لەمەدینە دەیانویست بیکەن بەفەرمانپەرەى خوێان و کەحەزەرت (ص)هاتە مەدینە،(عبدالله)ئەو وەزەى ئى شیواو گەورەییەکەى لەدەست دەرچوو،بۆیە بەپروکەش موسلمان بوو ،وەقامردیش ھەر موناڤیق بوو..

پۆزىک لەسەرەتای هاتنە مەدینە بەحەزەرتیان وت:ئەگەر سەردانیکی عبداللەى کوپی ئوبەیت بکەدایە!حەزەرتیش (ص)لەبەر دایى ھاوہلانی و لەبەر خاتری بانگەوازەکە سەردانی کرد،کەچى ئەوئەندە بى ئەدەب بوو وتى(دوور کەوەرەوہ لىم ،بۆنى گوێدریژەکت نازارى دام)،یەکی لەئەنصاریش وتى(بەخوا گوێدریژەکەى پیغەمبەر بۆنى خوشترە لە تۆ)..بخارى

جاریکی تر حەزەرت (ص) لای کۆمەلێک دابەزى کە موسلمان و کافرو جوولەکەى تیاوو ،عبداللەى کوپی ئوبەى موناڤیق و عبداللەى کوپی پەواحەش لەگەڵیان دانیشتبوو .. تۆزو خوێلى و لاخەکەى ھات بەسەریان و عبداللەى کوپی ئوبەى دەم و لوتى خوێ گرت و وتى:تۆزو خۆل مەکە بەسەرمانا! حەزەرت(ص)سەلامى کردو بانگی کردن بۆلای خواو قورئانی بۆ خوێندن ،عبداللەى کوپی ئوبەى وتى(فلان! چاکتر وانیە ئەگەر ئەوہى دەیلێ ی ھەقە ،ئازارمان نەدەى لەمەجلیسەکانمانا و بگەریتەوہ مائەوہو، کى ھات بۆلات قسەى بۆبکەى)..

عبداللەى کوپی پەواحەش وتى: (وەرە بۆناو مەجلیسەکانمان ئیئمە ئەوہمان پیخۆشە)موسلیم /کتاب الجھاد والسیر

٦) سەردانی مالی گەوره پیاویکی جووله که:

حەزەرت (ص) لەگەڵ هاوێڵانی دا لەمەدینە چوون بۆ مالی گەورەیهکی جووڵەکان کە دەرسی دانهان و مامۆستایان بوو، پێی فرموون: ئەو کۆمەڵی جووڵە که موسلمان بن سەلامەت دەبن..

وتیان: پێت پراگەیان دین ئەو (ابا القاسم)

حەزەرتیش (ص) فرمووی: (منیش ئەوهم ئەوئ کە پێتان پراگەیهنم)

٧) سەردانی نەخۆش:

منالێکی جووڵە که خزمەتی حەزەرتی دەکرد نەخۆش کەوت، حەزەرت هات سەردانی بکات، لەژوور سەری دانیش و فرمووی: موسلمان ببە! منالە که ش سەیری باوکی کردو باوکیشتی وتی: کوڕم بەگویی (ابو القاسم) بکه: منالە که ش موسلمان بوو، حەزەرت (ص) که گەڕایەوه فرمووی (سوپاس بۆ ئەو خواپەیی که له ئاگر پزگاری کرد) بخاری (١٣٥٦).

٨) بانگەواز کردن لە سەر قەبران:

ئیمامی عەلی دەلیت: جەنازهیه کمان بردبوو بۆ به قیغ، حەزەرت (ص) هات پارچه دارێکی بە دەستەوه بوو، دانیش و ئیمەش بە دەوریا دانیشتین و پەنگێکی هیناو برد (پەنگ و پووی گۆزا) ئنجا فرمووی (هیچ یەکی نیە لە ئێوه مەگەر خواوەند پێشتر (لە عیلمی غەیبی خویدا) دەزانیت و نووسیویەتی کە جیگای بەهەشتە یان دۆزهخە و، دەزانیت کە بەختە وەرە یان بەدەختە) بخاری.

٩) بانگەهێشت کردنی خۆشەویستان:

حەزەرت (ص) سوور بوو لە سەر هیدایەتی هەموو کەسێک و هەموو پێگایەکی بۆ دەگرته بەر، کاتی (أبو طالب) ی مامی لە سەر مەرگ دا بوو حەزەرت (ص) لەژوور سەری زۆر هەولێ لەگەڵدا کە تەنها بلی (لا إله إلا الله) تالە قیامەتدا شایەتی بۆ بدات و فریای بکەوئ.. کەچی ئەبو جەل کە لەویدا بوو ساردی دەکردهوهو پێی دەووت: ئاخر چۆن واز لە ئاینی باوو باپیرت دەهێنی.. بەلێ.. مامی مردو شایەتmani نەهینا..

حەزەرت (ص) مامی خۆش دەویست کە ئەو هەموو یارمەتیەکی دا بوو بۆ گەیانندی بانگەوازه کهی، تەنانەت ئەو سالتی کە ئەو خەدیجەکی تیا مردن ناوێرا سالتی خەم..

حهزرت (ص) زۆر هەزی دەکرد کەپێی راست بگرێ و ئیمان بێنی بەلام دیاره هیدایەت بە دەست خوایەو هەزرت (ص) تەنها پێ نیشاندەرە، قورئان دەفەرموێت ﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ (القصص: ۵۶)

۱۰ بانگەواز کردن پیش جهنګ:

عبداللەه کۆپی عەباس دەلیت: هەزرت (ص) نەجەنگاو لەگەڵ هیچ گەلیک دا هەتا لەپیش دا بانگی نەکردن بۆ سەر ئیمان و ئیسلامەتی.. (ئیمام ئەحمەد) ۲۰۵۳

۱۱ بانگهێشتی ئەوێ کهوێستی بیکوژی:

جابر دەلیت لەگەڵ پیڤەمبەردا بووین (ص) لەغەزای (ذات الرقاع) دا، گەیشتی نە لای درەختێکی سیبەردار جێمان هێشت بۆ هەزرت (ص) و لەویا دا بەزی و شمشیرەکی هەلواسی و خەڵکەکی تریش بلۆهیان لێکرد بەو ناوەداو دەچوونە ژێر سیبەری دارو درەختەو.

جابر دەلیت: خەومان لێکەوت، کابرایەکی دەشتەکی موشریک هات و شمشیرەکی پیڤەمبەری (ص) دەرھینا و گرتی بە دەستی و وەتی بە پیڤەمبەر (ص): لێم دەترسی؟ هەزرت (ص) فەرمووی: نەخێر، وەتی: چی دەستم دەگرت ئەگەر بتکوژم؟ فەرمووی: خوا... شمشیرەکە لە دەستی کەوتە خوارەو و هەزرت هەلی گرتەو و فەرمووی: چی دەتپاریزیت لەمن؟ کابرا وەتی: مەردی خوا بە پەحمم پێ بکە، فەرمووی: شایەتی دەدەم کە جگە لە (اللە) خودای تەنێو منیش پیڤەمبەری خودام؟ کابرای دەشتەکی وەتی: پەیمانێتی دەدەم شەرت لەگەڵدا نەکەم و لەناو کۆمەڵیکیشدا نەبم دژی تۆ بکەن.. ئنجا هەزرت بەرەڵای کردو کابرا چووەو بۆ لای خزمانی و وەتی: لای پیاویک بووم باشترین مەوڵە دەنێدا.. (بوخاری) (ل) ۴۶۰ گۆلوی سەرمۆر

۱۲ هەزرت و هیوای هیدایەتی ئەوێ داھاتوو!

کاتێک هەزرت (ص) چوو بۆ تائیف و بانگی کردن بۆ ئیسلامەتی، بەبەردباران کردن وەلامیان دایەو، بۆیە لەژێر سیبەریکدا پالی دا بە دیواریکەو و فەرمووی (خوایە، لاوازی و کەم توانایی و بێ دەسلەتیم بە دەست خەڵکەو بۆ لای تۆ دەهێنم، ئەو بەبەزەیتەری هەموو بەبەزەییەکان، تۆ پەروردگاری ژێر دەستەو چەوساوەکانی، تۆ خاوەنی منی، بەکیم دەسپێزیت؟ بە دوورە کە سێک ئازارم بدات؟ یان بەدورژمنێک کارت داوەتە دەست؟ ئەگەر تۆ تورپە نەبووبیت من باکم نیە، بەلام بێ وەیی کردنی تۆ بۆ من دلگوشادترە،

پەنادرگرم بەنووړې پووی پیرۆزی تۆ کهه موو تاریکستانه کانی پووناک کردۆتو مو ،
کاروباری دونیاو ئاخیره تی له سەر دامهزراوه لهو یی توپه یی خۆتم به سەردا ببارینیت ،
یان خەشمت بمگریت ، پازو نیاز هەر بۆلای تۆیه هەتا پازی دەبیت ، (ولا حول ولا قوة
إلا بك) ..

حەزەرت(ص)لهباسی ئەم گەشتە ی دا دەفرموئ: بەکۆلیک خەم و خەفەتو ه گەرامو ه و له
(قرن الثعالب) نەبیّت هۆشم نەهاتو ه ،سەرم بەرز کردو ه بینیم هەوریک سییەری بۆ
کردووم ، ئی ی ورد بوومو ه ، سەیردەکەم جوهرائیلی تێدایه و بانگی لیکردم و فرمووی
:خوای گەوره کوئی له گوتەکانی گەلەکەت بوو کە پێیان وتی ، ئەو خودای گەوره
فریشتە ی بۆ ناردویت بۆئەو ی به خواستی خۆت فرمانی به سەردا بدەیت ، ئنجا
فریشتە ی شاخەکان بانگی کردم و سلأوی لیکردم ، پاشان فرمووی :ئە ی مو حەمەد ئەو
منم ، چیت دەو ئیت ، ئە گەر دەتەو ئیت ئیستا ئەو دوو شاخەیان به سەردا دەهینمەو ه و له ناویان
دەبەم ..

بەئێ حەزەرت(ص)له گەل ئەو هەموو ئازارو ئەشکەنجەو خەم و خەفەتەدا کە له چەند لاوه
برینداریان کردبوو .. له جیاتی داوای لەناوبردنیان بکات فرمووی (بەئکو ئومید دەکەم
خوای گەوره له پشنتی ئەمانه نەو یه ک بختەو به تەنها خوای گەوره بپەرسیت و هیچ
هاو بەشیکی بۆ بریار نەدات) .. ١٤٦٧ گۆلأوی سەرمۆر .. (بوخاری) و (مسلم)

١٣) نامه ناردن بۆ پاشاو کاربەدەستان :

حەزەرت(ص)نامە ی نارد بۆ پاشاو کاربەدەستانی زەمانی خو ی له وانه ش:

* نامه بۆ نەجاشی پادشای حەبەشه .

* نامه بۆ مەقوقس پادشای میسر .

* نامه بۆ کیسرا پادشای فارسەکان .

* نامه بۆ قەیسەر پادشای رۆمەکان .

* نامه بۆ (هۆدە) کوپی (عەلی) سەروکی یەمامە .

* نامه بۆ پادشای عومان ..

کەئەمەش سوور بوونی حەزەرت(ص)دەگەیه نئ بۆ گە یاندنی پە یام و بانگەوازه کە ی
به چوار قو پنه ی دنیا دا ، مەگەر خوا نافرموئ (وما أرسلناک إلا رحمة للعالمین) (سەیری
بهشی دەیه م / له خزمەت قورئاندا / بکە ، نووسەر)

۱۴) دوباره کردنهوی ناموژگاری:

حزرت (ص) شهمنده سور بووه له سهر گهيانندي په يامه كهي و تيگه يانندي
برامبرمهي ، همدې جار فرموده يه كي دوسي جار دوو باره ده كړموه ، يو نمونه
ده فرموي (والله لا يؤمن والله لا يؤمن والله لا يؤمن ، قيل من يارسل الله الذي لا يؤمن
جاره بوائقه) بخاري واته : به خوا بهر وي نيه ، به خوا بهر وي نيه ، به خوا بهر وي نيه ،
وتيان كي نه ي پيغمبري خوا ؟ فرموي : نهو كه سهي كه دروسي يه كه نه مين نه مي
له شهري .

بيان دهمرموى (الدين النصحية) سى جار ، وتيان بؤكى؟ فهرمووى: (الله وكتابه ولأئمة المسلمين وعامتهم) ... بترمذى ..

(۱۵) گۆرىنى پرسيار بۆشتى بەسود :

کابرایهک پرسپاری لههزه رت (ص) کرد که ی قیامت دیت؟

حضرت (ص) فہر مووی: باشہ چیت بو ئو پوڑہ نامادہ کردووه.

وتى: خوشەويستى خواو پېغەمبەرم بۇ ئامادە كىردۈۋە ، ھەزرىت (ص) فەرمانى: تۆلەگەل
خوشەويستانداست ..

۱۶) بانک‌ها و سازمان‌های آموزشی به‌سره مهرک دا:

حزرت (ص) له کاتی گیانه لاو سرهمهرگی دا تا زمانی موباره کی له گو کهوت دهیفرموو (الصلاة وماملکت ایمانکم) ابن ماجه.. که بهراستی ئهمهش گه وره ترین (حرص) و سوربون و به برؤشی یه بؤگه یانندی په پیام و بانگه اوازده کی..

بەپەرۆشى پېشىنان بۆ بانگەواز كردن

همر له زه مانى ئېمبو به كړه وه (خ.ر) ئمو بهرنامه يه پياډه كړا له جه ننگه كاندا كه له پېښ دا بانگيان بكهن بؤ ئيمان و ئيسلامه تى ،چونكه ئيسلام حربه خوږين رښتن ناكات و مه به ستي بانگه واز كړدن و هيدايه ته ..

دخوش بوون به موسلمان بوونی خه لکی:

لەپێش جەنگیەک دا ئەبو عوبەیدە نێڕاوی پۆمەکانی بانگ کرد بۆ ئیسلام، ئەویش قەناعەتی کردو موسڵمان بوو، موسڵمانان زۆریان پێخۆش بوو، تەوقەیان لەگەڵ کردو دوای خێریان بۆ کردو پێیان وت (تۆ ئیستا زۆر بەرزو بەرێزیت لەلامان و ئەمڕۆ تۆ وەکۆ برای دایک و باوکیمانی)

رۆمه‌که‌ش وتی: به‌راستی وایه منیش نه‌وه‌تان تیا ده‌بینم..

خالید پیتی ناخۆش بوو جزیه وه رگرتن:

خالید (خ.ر) سئ ئیختیاری بۆ گه له که ی (عدی) دانا، که یا موسلمان ببن یا ن جزیه بدهن یا ن بجهنگن ، ئهوانیش پازی بوون (جزیه) بدهن، خالید پیتی ناخۆش بوو که موسلمان نه بوون ههرچهند (جزیه) ش بدهن و وتی (ئای بۆ ئیوه، به پاستی کوفر بیابانی سه رگهردانی یه و بئ عهقله ئه و که سه ی که پیا پروات).

نافره تان و بانگه واز:

(ام شریک) له مه که که دا به نه پیتی بانگه وازی ژنانی ده کرد، له گه ل ئه وه ش دا که قوربه یش دژایه تی یه کی گهره ی ئیسلامیان ده کرد تا پی یان زانی و گرتیان ، ههره شه یان لی کرد و وتیان: ئه گه ر له بهر گه له که ت نه بوایه خراپمان پی ده کردی ، به لام ئه تده ی نه وه ده ست ئه وان چیت له گه ل ده کن بایبکن.

(ام سلیم) یش ئه وه نده خه می بانگه وازه که ی بوو که بلا و بیته وه و که سی ک زیاتر ئیمان به پیتی ، کاتی ک (أبو طلحه) دا وای کرد شووی پی بکات ، پی ی وت: به مه رچی شووت پی ده که م که موسلمان ببیت .. ئه ویش موسلمان بوو. له سه ده کانی دواتریش دا (سیر توماس -و- ارنولد ده لئ: ژنانی موسلمان پۆلی گرنگیان بینی له موسلمان بوونی فه رمانده مه غۆل و ته ته ره کاندان). (الدعوه الی الاسلام/ ص ۴۵۹)

کۆیله کان و بانگه واز کردن:

(داوتی) رائیدی کی ئینگلیز بوو به نیوه دورگه ی عه ره ب دا ده گه را ، پئی که وت له پیاوی ک که کاتی خۆی فری زه رابوو وه له (جسه) فری زه رابوو ، وه کرابوو به کۆیله و ئه چه وسینرایه وه ، پی ی وت : تائی ستاش پق و قینت له وانه یه که تۆیان به م ده رده برد ؟ ئه ویش وتی: یه که شت ئه وه ی بیر بر دومه ته وه ، ئه ویش ئه وه یه که ئه و دور که وتنه وه یه م له گه له که ی خۆم وای کرد له بت په رستی و جهاله ت پزگاره م ببئ و فی ری ئاینی پی رۆزی ئیسلام ببه و له ولاتی پیغه مبه ردا به م (ص) ، ئای چه ند خۆشه له زه ته ی ئیمان ، بهروام پی بکه براده ری به ریز ئه و خۆشی یه ناتوانی وه سف بکری و ده ر به ریت .. چه ند هه ر ده که م که خوا تۆش هیدایه ت بدات بۆ ئه و بهرنامه ئاسمانیه ، وه من دلنیا م که خوا ده تپاریزی له تیا چوون تادییقه سه ر ئه م ئاینه . به پاستی چه ند جوانه به موسلمانان بته بینم و ببیت به یه کی له ئیمه ، ههرچند ده شزانم که ئه جه ل به ده ست خوایه و ههرچی بوی ده ی کات ..

به‌ئى، داوتى وىستى پقى هستيئى و دژى ئىسلام و موسلمانان بيجولئىنى و واز لهئىسلام بيئى، كه چى ئو له گه‌ل ئو سته‌مه‌ش دا كه‌ئى كرا بوو كه ئىسلاميش دياره پئى پازى نيه، هه‌ولى دا ئو پياوه بيانى يه بانگ بكات به‌ره و ئىسلام! (الدعوه الى الاسلام/ص ۳۸۵)

دروستکردنى مزگه‌وت بۆ بانگه‌واز کردن :

موسلمانان له‌كۆن و نویدا خه‌مى دروستکردنى مزگه‌وتيان بووه له‌بهر پاداشتى گه‌وره‌ى و له‌بهر گه‌ياندنى بانگه‌واز به‌خه‌لكى..

دياره كه مزگه‌وت كارىگه‌رى زۆرى هه‌يه له‌سه‌ر دامه‌زراوى موسلمانان و هه‌ينانى خه‌لكانى تریش به‌ره و ئىسلام، (رينان) كه‌زانايه‌كى (آثار)ى فه‌ره‌نسيه و نووسه‌ريشه ده‌لى: (نه‌چوومه‌ته هه‌چ مزگه‌وتىكه‌وه هه‌ست و هۆشم به‌توندى نه‌هه‌زا بيست، به‌واتايه‌كى تر نه‌چوومه‌ته هه‌چ مزگه‌وتىكه‌وه و تووشى ئو داخه نه‌بوو بم كه‌بۆچى موسلمان نيم) هه‌روه‌ها توماس-و-ارنولد له‌باره‌ى به‌په‌رۆشى موسلمانانى ئه‌فريقياو به‌بۆ بلاوكردنه‌وه‌ى ئىسلام ده‌ليئت(هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ى له‌شاريک دا شه‌ش موسلمان كۆبووبه‌وه، له‌وه كه‌متر يان زياتر، كه‌ويستبيئيان به‌ميننه‌وه بۆ ماوه‌يه‌ك له‌و ناوچه‌يه‌دا مزگه‌وتىكيان دروست كردووه و هه‌وليان داوه ئىسلام بلاو بكه‌نه‌وه).. الدعوه الى الاسلام /ص ۳۷۶ .

بلاو بوونه‌وه‌ى ئىسلام له‌په‌رى به‌ندكراوئىكه‌وه!

توماس-و-ارنولد له‌په‌راوه‌كه‌ى دا (الدعوه الى الاسلام /ص ۴۵۳) ده‌ليئت:

(ته‌نانه‌ت به‌ند كراوى موسلمانيش له‌به‌نديخانه‌كه‌ى دا بانگه‌وازى له‌بهرنه‌چووه و فرسه‌تى هه‌يناوه له‌كاتى به‌ندكردنه‌كه‌ى كه‌ هاوه‌لانى به‌نديخانه‌ى بانگ بكات بۆ ئىسلام..بۆ نمونه: له‌سه‌ده‌ى يانزه‌هه‌مدا فه‌قيه‌يى موسلمان به‌دیل گه‌راو به‌هۆى ئه‌وه‌وه ئىسلام بلاو بووه له‌ئهوروپاي پۆژه‌ه‌لات دا..

بانگه‌واز کردن له‌بهر په‌تى سیداره‌دا :

له‌هه‌مان په‌راوى پيشوودا (ارنولد) ده‌ليئت (له‌ئه‌فريقيا به‌لجيكيه‌كان به‌ريارى له‌سي‌داره دانيان دهرکرد بۆ سه‌ركرده‌يه‌كى موسلمان، له‌كاتى جى به‌جى كردنى به‌رياره‌كه‌دا و له‌داو ساته‌كانى ژيانى ئو موسلمانه‌دا بانگه‌وازى له‌يادنه‌چوو، به‌وه‌ى كه‌كه‌وته ئامۆزگارى كردنى ئو قه‌شه‌يه‌ى كه‌ ها‌تبوو پيش له‌سي‌داره‌ دانه‌كه‌ى ئامۆزگارى ئاينى بكات، جانه‌ك هه‌رقسه‌ى قه‌شه‌كه‌ كارى لێنه‌کرد، بگه‌ر ئو كه‌وته بانگ كردنى بۆ ئىسلام..

بانگخوازيکی هيندی له سهره مهرګدا:

شيخ حسن علي که بانگخوازيکی هيندی بوو له دوا ساته کانی ژيانی داو له سهره مهرګ دا که خه لکيکی زور له دوری بوون گوئی يان ئی بوو به دهنګيکی نزم به يه کيکی دموت: واز له دينه که ت بڼه وهره ببه به ئيسلام .. ئی يان پرسى ئوه چى ده لئى و خه ريکی چيت، وتى: ئوه گا وره ده مه وئى ببی به موسلمان .. (الدعوة الى الاسلام/ص ۳۱۹) (الحرص على هداية الناس) بفضل إلهي.

ګه شتی ته و به کاران

یه که م: هونه ر مهنه (مه یار بېلاوی)

هونه ر مهنه مه یار پاش ده سال کار کردن له بواړی هونه ری نواندن و پاش به شداری کردن له (۱۵) فليم و نزيکه ی (۳۰) شانوګری دا ، وازی له بواړه هینا و چوو پریزی هونه ر مهنه بالا پوښه کانه وه ..

ناوبراو له باره ی ګه شتی ئیمانی یوه ده لئیت : له باوه شی دايک و باو کيکی میسری دا چاوم به دنیا هه له ینا وه ، باو کم نه فسر بوو ، وه هه میشه هانیا ن دهادم له سر نو یژ کردن و هرګیز له نو یژ دانه پراوم ..

هر له منالیمه وه حه زم به دهر که وتن کردو وه له سهر بڼه مای (خالیف تعرف)، نه ګهر هاوه لانم له زانکو جلی پوښته یان له بهر کردبی من جلی تنګ و ته سګ و ته نکم پوښیوه بو ئه وه ی زیاتر سهرنجی دورو بهر به لای خوډا پابکیشم ..

پوژيک دهر هینه ريکی (اعلانات) له زانکو کار تيکی دا به من و هاوړی که م و به يه که وه سهر دانمان کردو ورده ورده حه زم لهو کاره کردو زور سهر که وتوو بووم له بهر هه مه ینانی (اعلانات) داو پاره ی باشم ده ست ده که وت ..

پاشان له ته له فزیون دا کارم کردو جاريکیان چل و سی هزار جونه یهم وهر ګرت هه قی چند مانگی کار کردن ، به لام چونکه بی بهر که ت بوو هیچم بو نه مایه وه و خیرم ئی نه دی .. من ناواتم ماده نه بووه له ژيانم داو ، هه میشه حه زم کردو وه له مال و میړدی خوډم دا منالم په روره بکه م ، چونکه ئوه بواړی راسته قینه ی نافرته که پوولی ګرنګی تیا ببینی و له م ژيانه دا خزمه تی خو ی پیشکه ش بکات .

له بهر ئه وه ی ئیتالی و فهرنسی و ئینګلیزی دوزانم و له فلیمیکی بیانی ش دا له ګه ل دهر هینه ريکی بیانی دا کارم کرد و له ودا بووم بهر و عالمیه ت هه نګاو بنیم ..

شوم کردو له سهر داوای میړده کم وازم له بواری مونږی هیڅاو، هرچند خوم داپوښی بوو به لام وازم لی هیڅا له بهر نه وې له قناعته نه وې نه بوو، پاش نه وې زور بیرم کرده وې و شریتی (عمرو خالد) یش زور کاری تیځردم ..

شویک له خوم دا فهرموده ی (ثلاث من کن فیہ وجد حلاوة الایمان... هتد) م بینی که به خه تی کوفی نوسرا بوو زور کاری تیځردم که به بهرم بوو، کاتی بانگی به یانی بوو، میړده کم به دیار ته له فزیونه دانیشتبوو، نه وې سهر بوو له سهر شاشه ی ته له فزیونه که ش هه مان فهرموده نوسرا بوو ..

نجا گه پامه و سهر بالا پوښی و خواپهرستی راسته قینه و پریرم دا که به راستی بو خوا بزیم .. جامانای وانیه که نافرته خوی داپوښی له ژیان داپېږی، به پیچه وانه وې له و کاته وې که ده یو ی بو خوا بژی کاری راسته قینه ی ده ست پی ده کات ..

من بیرم ده کرده وې، پاشه نه گهر په پرموی فرمانی خواو پیغه مېر نه کم، که مردم چون پروم بی له قیامتدا له خزمته حزرت (ص) دا سهر ه لېرم و داوای ئاوی کهوسهری لی بکم .. نه گهر به گونا هباری وسهر پیچی یه و بهرم و بچم بهرو لای حزرت (ص) وه بپرواداران، تا به دهستی مباره کی خوی ئاوی کهوسهرم بداتی، مه لایکه ته کان ده مگېر نه وې و پیی ده لېن تونازانی دوی تو چی کرده وې، نه وې له سهر پیبازی تولا ی داوې، نه وې سا نه ویش ده لی: ده با له وې له ولتر چی... (سُحَقًا، سُحَقًا) ..

من له ژیانم دا تووښی گهل ناره خه تی بووم و له ژیانی هاوسهریمدا سهر نه که و تووم و میړده کم سته می زوری لیځردم ..

ئیسقاش له (جمعیه) که ی (زینب غزالی) دا کار ده کم و خزمته به منالانی بی باوک ده که ین و نه وېش بوو ته مایه ی زیاتر دامه زوایم له گهل خوشکانی موسلمان دا ...

{له بهرنامه ی (مواجهات) که نالی فهزایی (اقرا) شهوی ۱/ ۲- ۱- ۲۰۰۳}

دوهم : جیرمان جاکسون

جیرمان جاکسون برای گوران بیژنی به ناوبانگ (مایکل جاکسون) هو له و که سانه یه که له م دوا ییبه دا بوو ته موسولمان . ناوی گورپوه بو (محمد عبدالعزیز). نه م خیزانه موسیقی یه له (فالیس) له لوس نه خلوس ده ژین وه نه وې که به ده و له مهندترین و سپورتین ناوچه ده میړد ریت له جیهاندا . جیرمن له گهل خوشکه کانی له کوشکیک ده ژین که به زیاتر له

(۱۵) سەييارە پاسەوان شەھەر پوڭ چاودىرى و پارىژگارى دىكرىن . جىرمن بەھ شىۋەيە
چىركى موسولمانبۇنىمان بۇ دىكرىتەۋە:

لەسالى ۱۹۸۹ لەگەل خوشكەكەم بەسەفەرىكى سىياھى ھاتىن بۇ پوڭھەلاتى ناۋەرەست
لەبەھرىن بەخىرھاتنىكى گەرميان ئى كرىن ، كۆمەللى منالى بەھرىنى پەرسىياريان
لىكرىم كە لەسەر چ ئاينىك ؟ و تە مەسىھ . منىش ۋەك ھەقىكى خۇم پەرسىياري ئاينىانم
ئى كرىن ؟ بۇ ساتىك شەپۇلىكى ئارامى و بى دىنگى بالى بەسەرياندا كىشاۋ ئىنجا بەيەك
دەنگ .. بەھەلامىكى خۇين گەرمەنە و تىيان : موسولمانىن ... ئەھ مەندالانە شانازيان
بەئىسلامەۋە كرىد .. لەناخەۋە ھەژاندىانم .. ھەر ئەمەش بوۋە ھۇي يەكەم ھەنگاۋم بەھرو
ئىسلام ! لە گەللى سىمىناردا ئامادە بوۋم دىربارەي ئەم ئاينە .

(قەنەبەر ەللى) ھاۋرېم بىردىمى بۇ (پىيان) ۋە لەۋى زىياتر شارەزاي ئىسلام بوۋم ، ئىنجاچوۋم
بەھرو (مەككە) ۋە يەكەم غومرەم بەجى ھىنا .. ھەستىم كرىد جارىكى تىر لەدايك بوۋمەتەۋە
.. لەئىسلامدا ھەموو ئەھ ۋە لامانەم دەستكەۋت كە لە مەسىھىيەتدا نەم دەدۇزىيەۋە ! تەنھا
ئىسلام ئەھ ۋە لامە قەناعت پىكرارەي دامەۋە كەتايىبەتە بەلەدايك بوۋنى ھەزەرەتى
مەسىھەۋە ، مەن سەرم دەسۋرەي (ئىنجىل) لەلەيەن گەللى كەسەۋە كۆكرارەتەۋە
نوسراۋەتەۋە ..

لەماۋەي مانەۋەمدا لە (سەۋودىيە) كاسىتتىكى (كات سىتىقنىس - يوسىف ئىسلام) م كېرى و
زۆر شىتى لىۋە فىر بوۋم . كە گەرامەۋە بۇ ئەمىرىكا ، پەروپاگەندەي خراپىيان دژ بەئىسلام و
موسولمانان بلادەكردەۋە ، (ھۇلىۋود) ىش دژ بە ئىسلام كاردەكات و موسولمانان
بەتيرۇرىست لەقەلەم دەداۋ ئەمە منى خەمبار كرىدبوۋ ، بىريارم دا ئەۋپەرى ھەللى بىدەم بۇ
دورخستىنەۋەي خەيالە خراپەكان بەرامبەر ئىسلام . ئىعلامى ئەمىرىكى ھەۋالى موسلمان
بوۋنى قۇستىۋە (ئىعلامىك بناغەي (نفاق و پىيا) بىت ئەبى چۆن تەشۋىھم كات) نامەي
ھەپەشە ۋەك باران دادەبارى بەسەر خۇم و خىزانەمدا ! دىلە پاكىيەكى زۆريان خستىۋە
ناۋمانەۋە ! چ جۆرە ھەپەشەيەك ! دىيانوۋت ژىانت ئى دىكەينە دۆزەخ ! تۆ ئىتر ناتوانىت
لەگەل كۆمەللى ۋە كەلتورى ئەمىرىكى بگونجىيىت و بژىت ! باۋك و دايكمان ئىنەيان لەسە
پەرز گرتنى ھەموو ئاينىك پەرومردە كرىدوۋە ، بۆيە دايك تەنھا پەرسىياري ئەۋەي لىكرىم
كەئەۋ بىريارەم لە پەرداۋە يان دواي بىركرىدەۋەيەكى زۆر !

كەماتمەنە لەسعودىيە گەلى كۆتۈرۈپ دا بەمايكل جاكسوننى بىرەم ، مېشكى بە پىروپاگەندەي ئەمىرىكى پىرېبوو بولسا ، بەلام ئىستاق تېرورانىنى بەرامبەر ئىسلام گۇرۇھى ھەربىيەشە لەگەل بىلاردىرى سعودى (ولەيد بن تەلال) لەزۇر كۆمپانىدا شەرىك . قورسىتىن بىرەم ئەو بولسا كەوان لەمەموو ئەوشتانە بىنم كەئىسلام قەدەغەي كىردوۋە ۋەك : غەرق خواردەنەو ..

كاردانەوئى خوشكەكەم (جانىت) لەسەر مۇسلمان بولمىغان تەنھا يەك شەت بولسا : چۈن مۇسلمان چەند ژىنكى ھەيەم جارى ۋاھىيە دەگاتە چوارا مەنىش بۇم پوون كىردەو .. ئەو پاستىيەم بۇ باسكرد كەچۈن لەكۆمەلى پۇرۇشاۋادا پەيۋەندىيە ئاشەرىيەكان ۋ خىانەتى پىۋان زۇر ئاسايى يە ! پىۋان لەگەل ئەوئى ژىنەم ھەيە چەندىن پەيۋەندى نادىروستىيان ھەيە لەگەل چەند ئافرىدەتلىكدا ؟ ئەمەش بولمىغان ھۇي پىس بولمىغان بىنەي پەۋشەت لەپۇرۇشاۋادا ... ئىسلام تەكە پاسەۋانە بۇ پاراستىنى كۆمەل لە پوۋخان ! ..

لە (۱/۲) پىۋان لەجىھانى ئىسلامىدا لەيەك ژى زىاتىرەم ھەيە ، ئافرىدە لەئىسلامدا ۋەك گوللىكى پارىزىزەۋە لەمەموو چاۋىكى چىلىس الەكەتلىكدا كۆمەلى پۇرۇشاۋا خالى يە لەم تېرورانىنە ژىرانەيە !

پىۋانەي (ھوللىۋود) بۇ ھونەرمەندىك بىرەتتە لەمۇدىلى ئەو سەيەرەيەك كەھەيەتى ، ئەو چىشتەخانەيەك كە دەچىت بۇيەمىداي ئەمىرىكى يەكەك لەزەۋىيەۋە دەگەيەنەتە ئاسمان ! (CNN) ئەمىرىكى زۇر زىادەندەن بەھەۋالەكانىيەۋە ، ئاگرىكى بچوك بەكەۋىتەۋە لە دارستانىك لەفلورىدا ۋاي باس دەكات ھەروەك ھەموو جىھان گېرى گرتىلى ! ! خۇم جارىك لەئەفرىقادا بولمىغان لەشارى (ئۆكلاھوما) بۇمبىنگ تەقىيەۋە ، مىدىيە ئەمىرىكى بى ھىچ بەلگەيەك مۇسولمانانى تەۋانبار كىرداۋىيە مەسىھىيەكانىش دەرچوون ؟ !

مەن ھەت كۆپۈدۈكچەم ھەيە ۋەئەۋانىش ۋەك مەن بەتەۋاۋەتى مۇسولمان بولمىغان . ژەكەشەم جارى دىراسەي ئىسلام دەكات ۋ پلانمان دانائە بەيەكەۋە بچىن بۇ (غومرە) .. ئىنتەرنەت

ئامانجى خۇت دىيارى بەكە

ھەر كۆمپانىيەك كە پىك دىت ئەگەر بىانەۋىيەم چاۋ پوون بىن ۋ داھاتوۋىيەكى باشىان بىيىت ، دەيىت ئامانجى كۆمپانىيەكە بەر نامەي كارىان دىيارى بەكەن ، بۇ نەۋەنە كۆمپانىيە سۇنى يابانى كە نەزىكەي سى سال لە مەۋبەر دامەزرا ئامانجىكىيان بۇخۇيان دىيارى كىرد كە ئەۋىش بىرەتى بولمىغان كە بەرھەمى يابانى بىيىت بە مۇنافىسى ژمارە

یهك له بازارهكانی ئه مریكادا و، پاش ههول و زهحهتهی زۆر توانیان زۆر بچنه پێشهوه و
ئامانجیان بهێننه دی ..

دیاری کردنی ئامانج له ژياندا ئهوهنده گرنکه بۆیه له ئه مریکا ههفتانه وانهیهك دهوتری
به قوتابی له ته مهنی ۸- ساله وه تاوهكو ۱۲- سال كه باس له دیاری کردنی ئامانجی ژیان
دهکات ، دیاره مندالیکهی ههشت سال ههچهی وانا زانی به لام به یارمهتی ماموستا که ی و
باس کردنی به بهرهوامی بۆ چوار سال ئهوهی که پهروه ده مه به ستیتهی دهی ههینته دی
که لاوهکانیان ئامانج بۆ خویان دانین جا ههچه ند باری کۆمه لایه تیان شیواوه و (
فوضی) ی جنسی ههیه به لام ئه مه وه له ی باس مان کردجی ی سهرنجه له ئیسلامدا وهه
له سهره تاوه گرنکی دراوه بهم لایه نه و قورئان وه فرموده ئامانجی ژیانیان دیاری کردوه
ههروهک قورئان ده فرموی :

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ، مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُوا ، إِنَّ
اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ﴾ (الذريات: ۵۸)

ئهوانه ی که دوا ی هه زه تهی موسا که و تن لاو بوون قورئان ده فرموی ﴿فَمَا أَمَنَ لِمُوسَى
إِذَا تَرِيَهُ مِنْ قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ يَقْتُلَهُمْ وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالِي الْأَرْضِ
وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ﴾ (یونس: ۸۳) واته : سهره نجام که س باوه ی نه هه نا به موسا جگه
له چه ند لاویک چونکه زۆربه ی خه لکه که ده ترسان له فیرعه ون و داروده سته که ی که به لایان
به سه ر به ی ن و تووشی ئازار و ئه شکه نجه یان بکه ن ، به راستی فیرعه ون خوی به گه و ره
بلند ده زانی له زه ویدا ، به راستی ئه و له سنوور ترازوان بوو ..

ئهوانه ش که به سته م و کوفری گه له که یان پازی نه بوون کۆمه له لاویک بوون و خوا ی گه و ره
-۳۰۹- سال خه وی لیخستن (انهم فتية امنوا بربهم وزدناهم هدى) الکهف . هاوه لانی
هه زه تیش (ص) ئه بوبه کریان (۳۸) سال بوو ، پێیان ده وت -الشیخ- ئه وانی تریان
زۆربه یان له ته مه نی لاوی دا بوون ..

گه نچ ولاو گرنکه بزانی په یامی ژیا نی چی هه به ره و کوی ده پوات ، ئیسه پانی او ئه نده لوس
هه شت سه د سال به ده ست موسو لمانانه وه بوو ، پورتو غالیه کان ده یان ویست
موسو لمانانی ئی ده ر بکه ن بۆیه سیخو پیان ده نارد دیراسه ی حالیان بکه ن ، سهره تا که هاتن
ببینان لاوان سه رگه رمی قورئان و په وشتی به رزو سوارچاکین ، زانیان که جاری هه چیان
بۆناکری ، پاش سه د سالی تر سیخو پی تر هاتنه وه و سه یریان کرد خه ریکی زانست و
زانیاری و هۆنراوه بوارهکانی ژیانن ، دیسان وه ستانه وه ودوا ی چه نده ها سالی تر ،

ئىنجا جارىكى تر كه هاتنه وه سهيريان كرد لاوان سەر گەردانن و بى بەرنامەن لە ژيان دا زانايان كاتى خۆيه تى كه پهلامارى موسولمانان بدن ..

بهلى پهلاماريان دان وبه يهكجاري موسولمانانيان لهو خاكه دهر كرد و زوريان لى كوشتن .. (صلاح الدين) يش زولم وستهمى خاچ پهريستان وای لى كرد كه سويند بخوات ژيانى خوى تهريخان كات له پى خوادا بۆنه مهش بهرنامهى ژيانى خوى ديارى كردو به پيروشه وه كه وته هول و خهبات ، تهنا ته پيكنه نينيان لينه نه دى چونكه نه يوت: چون پيكنه نم ومزگه وتى نه قساش كويله و دهست به سەر بيئت ..

تا نه قساي نازاد كرد نه وهنده سەرقال بوو نهى توانى بچيئت بو چهج و، دواى جهنگى - حطين - ويستى بچيئت وتيان نه مساليش مه چۆ چونكه مه ترسى خاچ پهريستان ههيه كه بينه وه سهريمان ، بهو جوړه چهجى بۆنه كرا تا وه فاتى كرد، له سه ره مه رگى دا پيكنه نى وتى: نه مړو كاتى نه وه يه صلاح الدين پيكنه نيئت ، سه ينى دهگه مه وه به پيغه مبهري خوا و پيى ده ليم: من پيگاي شه و په وى توّم پاكرده وه له دهست دوژمنان نهى پيغه مبهري خوا..

بريا ههريه كه مان زوو بهرنامهى ژيانمان ديارى بكردايه و نه وهندهى ته مه نمان ماوه بزاني چى دهكهين و به ره و كوى دهچين تا وه كو نه ومندالهى نه فلام كارتۆنه كه مان لى نه يه ته كه له چوار پيانيكدا ده وه ستى و نازانى به كوى دا به روات ، كه رويشكيك به ويادا تيده په ريت ومنداله كه په رسيارى لى دهكات كه به كويدا به روات وكام پيگايه بگريته بهر كه رويشكه كه ده لى: بۆكوى ده چييت ؟؟ ده لى: نازانم ، كه رويشكه كه ده لىت: دهى كه نازانى بۆكوى ده چييت به كويدا ده پۆى به رۆ چيشت به سه رديت گله يى مه كه و ته نها لۆمه ي خۆت بكه !

ماروپه يژه ي ديندارى

له دينداريش دا پهنگه مه سه لهى مارو په يژه راست بى نه گهر بهو باره دا سه يرى بكهين كه هه ندى كارو كرده وه دانراوه به روادارى پى به رن ده بيته وه له يه كه وه بۆ سه د واته په يژه يان قادر مه يه و سه رده كه وى ، له هه مان كات دا كارو كرده وهى وا هه يه وهك مارو نه ژديها نه كه سه قوت ده دا و ديته وه سه ر سه ر يان ناگريكو كارو كرده وهى ده سوتينى ، جا ناگا له خو بوون و خو پاراستن له قووت و چون و سه ره نرى بوون زۆر پيويسته به تايبه تى له م به ژنگارى فيتنه ي ناخر زه مانه دا

پەيزەكان زۆرن :

يەكەم:- دەستىنۆزشتىن پاك بوونەنەيە لەگوناھ پۆزى پىنچ جار ھەروەك لەفەرموودەدا ھاتووە نويزىش پاش پاك بوونەنەيە دەستىنۆزى بۆ پايتە بەرزى بۆ بۆ دوور كەوتنەنەيە لەگوناھو ھەروەھا بۆ يادکردنى خوايە ..

دووھم :- نويزى جومعە گوناھى ھەفتەكە دەبات ھەموو ھەنگاويك بۆ نويزى جومعە خىرى يەك سال پۆزوو شەونۆزى ھەيە ، ھەروەك ھەزەت (ص) دەفەرموى ﴿مَنْ غَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَاغْتَسَلَ، وَبَكَرَ وَابْتَكَرَ، وَمَشَى وَلَمْ يَرْكَبْ وَدَنَا مِنَ الْأَمَامِ فَاسْتَمَعَ وَلَمْ يَلْغُ، كَانَ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ عَمَلٌ سَنَةِ أَجْرِ صِيَامِهَا وَقِيَامِهَا﴾ ئەحمەدو ئەبووداودو ابن ماجە ، وابن حبان بەسەندى صحيح رىوايتيان کردووە ..

سەھەم:- پۆزووى پەمەزان و تەراوىحى پەيزەيەكەى گرنگە بۆ سەرکەوتن و گوناھى پيشينه ھەموو دەسپیتەو ، ھەروەك ھەزەت (ص) دەفەرموى ﴿مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَ إِحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ﴾ مسلم بخارى .. واتە: ھەر كەسێك تەراوىحى رەمەزان بكات و باوەرپى پىى ھەبىو لەبەر خوا بىكاو چاوەرپى پاداشتى بىت ، خوا لەگوناھەكانى لەو پيشى خۆش دەبىت ..

ئەمە بىجگە لە ﴿لَيْلَةُ الْقَدْرِ﴾ كەلە دەشەوى دوايى پەمەزاندايەو خىرى ھەزار مانگى ھەيە ..

چوارەم :- شەھيدىش لەپىى خوادا پەيزەيەكەى گەرەو مەزنە كە ھەموو گوناھەكان دەسپیتەو و پاداشتەكەى بەھەشتە .. ھەزەت (ص) دەفەرموى ﴿يَغْفِرُ لِلشَّهِيدِ كُلِّ ذَنْبٍ إِلَّا الدِّينَ﴾ واتە شەھيد ھەموو گوناھىكى دەسپیتەو تەنھا قەرزارى نەبىت ..

پىنجەم:- ھەج و عومرە ش گوناھ ناھيلىت ، ھەزەت (ص) دەفەرموى ﴿الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهَا ، وَالْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةُ﴾ مسلم و بخارى .. واتە: عومرە بۆ عومرە گوناھى نىوانيان دەسپیتەو ھەجى دروستيش ھەر بەھەشتە پاداشتى و بەس .

شەھەم :- پۆزووى پۆزى (عەرەفە) ش گوناھى سالى پيش خۆى و پاش خۆى دەسپیتەو ، پرسیار كرا لە ھەزەت (ص) لەبارەى پۆزووى عەرەفەو ، فەرموى ﴿يُكَفِّرُ السَّنَةَ الْمَاضِيَةَ وَالْبَاقِيَةَ﴾ مسلم .

حهوتەم :- پۇژووی ر. ژۆی دەی موخەپەمیش کە (عاشورا) یە گوناھی سالی پابردو
 دەسپیتەو ، کاتی پرسیارکرا لەحەزەت (ص) لەبارە ی پۇژووی عاشوراوە فەرمووی :
 یکفر السنة الماضية) مسلم.

ئەمانەش مەمووی پەحمی خان بۆ ئادەمیزاد کە بتوانی زوو زوو خۆی پاک بکاتەو و
 لاپەری تازە مەلبداتەو و تیشووی چاک بخات بۆ سەفەری قیامەتی.

ئەو ھۆکارانە ی کردەو دەفەوتین :

هەندیک کار و کردەو ھەبە کە دەبنە مایە بەتال بوونەو ی کارە چاکەکان وە :

یەکەم :- ھاوێ دانان بۆ خۆی پەرەمردگار : قورئانی پیرۆز دەفەرمویت ﴿لَئِنْ أَشْرَكَتْ
 لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ (الزمر: ٦٥) . واتە: ئەگەر ھاوێ بۆخوا دابنیت ،
 ئەو کارەکانت بەتال و پووچ دەبنەو و خەسارەتمەند دەبیت.

دووەم :- کارکردن بۆ دنیا نە لەبەر خوا ، قورئان دەفەرمویت ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
 وَزَيَّنَّهَا ثَوْفًا إِنَّمَا أَعْمَالُهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُنْخَسُونَ، أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا
 النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (هود: ١٦)

واتە: ھەرکەسێک دنیاو جوانی دنیا ی مە بەست بێت ، ھەرلە دنیا دا پاداشتی کردەوەکانی
 و مردەگری و لە ئاخیرەتیش دا ھیچی نادریتی ، مەگەر ئاگری دۆزەخ وەکارەکانی ھەموو
 بەتال و پووچ دەبنەو.

سێ یەم :- خۆبەز زانین و ھەق پێشیل کردن:

پیغەمبەر (ص) دەفەرمویت (لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبَرٍ) واتە :
 ناچیتە بەھەشتەو ئەو ی تۆزقالتیک خۆبەز زانین لە دنیا بێت بەرامبەر بەھەق و مافی
 خەلکی پێشیل بکات..

چوارەم :- دوو پوو یی ، قورئان دەفەرمویت : ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهْؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا
 بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ إِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَأَصْبَحُوا خَاسِرِينَ﴾ (المائدة: ٥٣)

واتە: پڕواداران لە قیامەتدا دەلین: ئەو کەسانەن کە لە دنیا دا سویندی قورسیان
 دەخوارد کە لە گەل پڕوادارانەدان ، کارو کردەو یان بەتال بۆتەو و
 خەسارەتمەند بوون بەھۆی دوو پوو یی یانەو کە لە قیامەتدا پەردە ی لەسەر لادەدریت و
 پوزمردو شەرمندە ی دیوانی خان..

پېنجهم:- منته كردن ، قورئان دةفهرمويت ﴿لَا تُبْطِلُوا صِدْقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى﴾ (البقره: ۲۶۴) واتة: خير و چاكه كانتان بهوى منته كردن و نازاردانهوه به تال مهكهنهوه شه شه: - هه سوودى ، پيغه مېهر (ص) دةفهرمويت (الحسد ياكل الحسنات كما تاكل النار الحطب) نه بوداود واتة: ههز كردن به نه مانى نازو نيعمه تى خه لكى چاكه كانى مروءه دهخوات ههروهك چون ناگر دار دهخوات و دهيسوتينيت.

حهوتهم:- سى له ناو بهرى تر، هه زهت (ص) له باره يانهوه دةفهرموى (ثلاث مهلكات، شح مطاع ، وهوى متبع ، وإعجاب المرء بنفسه) واتة: سى شت مروءه دةفهرمويتينيت ، چرووكيهكى مل كه چ بؤ كراو ، ناره زوويهكى به گوئى كراو ، له خو پارزى بوون و له خوبايى بوون . (ل ۱۰۲ / بهر و پهر و دهوى ئيسلامى)

دوا ووتنه

يه كه م / زاناي خوړاكى نه ميريكي (اندرىا ويل) ليكولينه وهى كرد له سهر شو ووتيهى عائشه كه ده ليت ئيمه سى هيلالمان ددهى (واتة هه شت هه فته) وه ناگر له مالماندا نه ده كرايه وه و له سهر خوړما و ئاو ده ژباين ، وه نه جامى نه م ليكولينه وهى له په راويكدا نوسى به ناوى (هه شت هه فته بؤ گه يشتنه ته ندروستييهكى زور باش) وه تيايدا باسى شيوازي خواردنى هه زهتى كرد كه شو په پرى ته ندروستى تيايه و سهره نجاميش موسلمان بوو (بلا حدود ۲۰۲/۱۲/۲۴ الطب الحديث و استخدام الغذاء) دووهم / بالوينزى ئيتاليا له سعودييه (سكالوجا) له سالى ۱۹۹۴-۱۹۹۵ داموسلمان بوو، پاشان وازى له خزمهتى وهزارهتى دهره وهى ئيتاليا هيناو بوو به سهر وكى يه كگرتووى موسلمانانى ئيتاليا ..

ههروه ها له سالى ۲۰۰۱ دا بالوينزى ئيتاليا له سعودييه (كارديلى) يش موسلمان بوو ، له ته مهنى ۵۹ سالي دا ، ناوبراو سى و سى سال له بوارى ديبلوما سيدا كارى كردووه و ده ليت (قه ناعه تى ته واوم پهيدا كردووه به راستى و ته واوى په يامى پيروزى ئيسلام ، به هوى خويندنه وهى قوولى قورئانى پيروزه) ..

سينيم / جل نمايشكهرى يونانى (ماكلين سيكاروس) يش پوژنامه نووسيكي جه زانيرى پرسىيارى نمايشكردنى پوشاكى ئيسلامى ليكرد ، نه و يش باسى ئيسلامى نه بيستبوو

بۆيە داۋاي لىكرد كه باسى ئىسلامى بۆيكات ، كاتىك لهگهره يى ئىسلام شارهزا بوو ،
موسلمان بوونى خۆي راگه ياند ..

چوارهم / پروفيسور زه غلول نه جار دهلى پزىشكىكم بينى له هامبورگ له ئلمانيا به
خويندنه وهى پهراوى پروفيسور (كيث مور) موسلمان بوو كه باسى كورپه له ناسىيهو
ئامازه شى تيايه بۆ ئيعجازى عىلمى قورئان لهو بواره دا .
بهلى ئهم ئاينه ئه مېرۆ زياتر له هه مووكات تواناي كه مەندكىشكردى خەلكى هه يه ومايهى
سەرفرازى دنياو قيامه ته ، چونكه گشتگيره وهىچ لايه نىكى ژيانى فراموش نه كردوهو
بهراوى به هه موو پيغه مبه رانه ..

روژىك شىخ محمد عه بده له كورپىكدا كه گاورو جووله كهش ئاماده بوون تيايدا پرسىارى
لىكرا له باره ي چوونه به هه شته وه ، ئه وىش ووتى : ئه گهر جووله كه به ئيمانىان به موسا
بچنه به هه شته وه ئه و ئيمه ش ئيمانمان پييه تى و ده چين ، ئه گهر گاوره كانىش به ئيمانىان
به عيسا بچنه به هه شته وه ئيمه ش ئيمانمان پييه تى و ده چين ، به لام كه ئيمه به ئيمانمان
به محمد بچينه به هه شته وه ، ئه و ئه وان هيچيان ناچنه به هه شته وه ..
جاهه روك وتمان ئىسلام مه زنترين په يامه وگرنك ئه وه يه بانگخوازه كانى به چاكى به نهرم
ونيانى و به حيكمه ت بيگه يه نن ..

ده لىن روژىك خوړو په شه با ده مه قالىيان ده بىت له سه ر ئه وهى كه كاميان ده توانن پالتويه ك
به پياويك لاهه رن ، خوړ له پال هه وريكدا خووى ده شارپته وهو په شه باش گڼه ي
ديتوه رچى ده كات كابرا زياتر پالتوكه له خوڻه وه ده پيچييت ، ئنجا خوړ سه ر ده رى دىنى و
له سه ر خوڻه هيدى هيدى كهش وه واكه گهرم ده كات ، تا كابرا ناچار ده كات پالتوكه له بهرى
دابكه نييت ..

به راستى په وش و خووى خراپيش هه وايه و ده بى بانگخوازان به بهرنامه و به ژىرى و
له سه ر خو پش ت به خوا هه ولى گوپىنى بدن ..
به هيواي دوعا ونزاي خيرتان تا به يه كگه يشتنه وه يه كى تر به و خوايه تان ده سپىرين كه
سپارده زايه ناكات .. هه ر شادو دروست و سەرفرازين ..

گولاوی سمرمؤر / موباره کفوری

الحرص على هدايه الناس / د. فضل الهی

گوڤاری ایمان / ژ ۱۱/۱۲/۲۰۲

نحو التفسیر الموضوعی للقران / محمد الغزالی

التوغل مسالك / الراشد

الاعجاز الالهی فی اجهزة المناعة والمقاومة فی جسم الانسان / د. محمد السيد ارناؤوط

الدعوة الى الاسلام / سير توماس - و - ارنولد

حدد غايته / عمرو خالد

برنامج بلا حدود (الطب الحديث واستخدام الاغذية) و (المسيحية الصهيونية)

روائع من السيرة / د. عائض القرني

برنامج مواجهات / قناة اقرا

۳۸۶	پیشه کی
۳۸۶	جووله که و خه له تاندن
۳۸۹	شاردنه وهی هه ق و راستی
۳۹۰	خراپترین شایه تی
۳۹۱	ئهم قورئانه
۳۹۲	خوای گه وره به کهس ناخه له تی
۳۹۵	ساتیک له گه ل دروست کراوه کانی خوادا
۳۹۷	مروڤه به چاکترین شیوه دروست کراوه
۴۰۰	دوای چاکترین بهرنامه بکه ون
۴۰۲	بانگخوازی پله یه کی به رزه
۴۰۶	باهه ولبدیه ی نوورانی وموباره ک بین
۴۱۱	سوربوون له سه ر بانگه واز
۴۱۵	سوربوونی چه زره ت له سه ر بانگه واز کردن
۴۲۱	به په روشی پیشینان بو بانگه واز کردن
۴۲۴	گه شتی ته و به کاران
۴۲۷	ئامانجی خو ت دیاری بکه
۴۲۹	ماروپه یژه ی دینداری
۴۳۲	دوا وته